

WAGON III-IV/07



EXPERIMENTÁLNÍ  
POESIE



## ➤ Vst pt sn m d lt r rn h v tv rn h xp rm nt u e á i o i e á í o a ý a é o e ei e u

Milí čtenáři, právě se vám otevírá dvojčíslo III-IV/2007 almanachu Wagon, které je výjimečné hned v několika ohledech. Především je to poprvé, kdy vám představujeme obsah tematický - a není pro první tematické číslo vhodnější náplň než právě experimentální tvorba. Dále je to poprvé, kdy obsah čísla připravoval hostující editor. Olga Stehlíková, která stojí za koncepcí a z většiny také za obsahem tohoto Wagonu, sestavila náklad nebývale obsažný a rozhodně naprosto ojedinělý, za což jí patří náš dík a respekt. Jak vám bude zřejmé po přečtení jejího úvodního slova, laskavým přispěním mnoha autorů a v některých případech jejich dědiců či nakladatelů se podařilo získat materiály velmi cenné, a nás těší, že je můžeme čtenářům poskytnout v našich obvyklých dvou podobách, tj. on-line jako HTML a ke stažení ve formátu pdf.

Naše upřímné poděkování patří dále kulturně-literární revue Pandora a především její šéfredaktorce Kateřině Toškové. Kromě poskytnutí dalších materiálů pro toto dvojčíslo je také autorkou jednoho z teoretických textů. A navíc díky tomuto spojení budete mít poprvé možnost držet v ruce část našeho nákladu v tradiční podobě tištěného časopisu; velmi vám proto doporučujeme, abyste si opatřili 14. číslo Pandory. Mé poslední díky pak patří Trignomovi, který strávil mnoho měsíců citlivými retušemi a převáděním původních podkladů, které byly převážně v „analogové“ formě, do digitální podoby, a následně oněch několik set (!) stran zpracoval do zlomu. Obsah tohoto čísla je skutečně více než desetkrát větší, než na jaké jste u nás byli doposud zvyklí. Vzhledem k charakteru experimentální tvorby také nerespektuje obvyklé dělení na literární obsah a galerii, vše tedy najdete v rubrice Náklad.

A ještě poznámka na závěr. Přestože jsme věděli, že díky náročnosti přípravy tohoto projektu vás necháme čekat, a skutečně uplynulo celé léto a podstatná část podzimu, aniž jste měli možnost pročitat si nový Wagon, věříme, že nyní porozumíte, proč jsme své úsilí pokládali za smysluplné, a že díky vašemu zájmu se tento experiment osvědčí pro budoucnost. Ovšem na příští Wagon, tedy číslo I/2008, se zase můžete těšit ve formě a čase, na které jste u nás zvyklí.

Přejeme vám příjemné experimentování.

J.N.S.

Web: [www.almanachwagon.cz](http://www.almanachwagon.cz)  
E-mail: [redakce@almanachwagon.cz](mailto:redakce@almanachwagon.cz)

Hostující editor: **Olga Stehlíková**  
Šéfredaktor a redaktor poesie: **Jitka N. Srbová**  
Redakce: **E. Choroba, Nykos, Anna Nymová**  
Design a mnozí efekty: **Trignom**



## ➤ Možnosti a podoby literárního experimentu

V doslovu k proslulé antologii světové konkrétní poezie (1967) napsali její editoři Josef Hiršal a Bohumila Grögerová, že je obtížné předvídat, které z mnoha směrů, snah a metod budou výchozí pro další vývoj básnického experimentu. O možnostech jeho rozvoje nepochybovali. Netrvalo ale dlouho a zdálo se – i mnozí experimentální básníci sami tak soudí –, že se literární experiment vyčerpal právě s koncem 60., resp. 70. let. Někteří tvůrci, pro které představoval jen krátkodechou epizodu, se od něj provždy odvrátili. Jiní naopak postupy dříve osvojené rozvíjeli či přicházeli s metodami novými, pochopitelně mimo normalizační oficiální scénu.

V pozadí těchto novátorských snah tvůrců konkrétní poezie figuroval průzkum všech kvalit a funkcí jazyka, jeho zastíněných koutů a neprobádaných třináctých komor. Vedl k odhalení nedostačivosti



a manipulovatelnosti řeči. Pomyslný i vyslovený zákaz „obsahu“ v experimentálním básnění a zatlačení sémantiky tzv. jazykovou, často matematizující logikou byl reakcí na toto zjištění a měl vést k oproštění, ba očištění jazyka od zátěže zneužitelnosti (kolářovská evidentní poezie). Někteří autoři jej nerespektovali už v letech jeho ustanovení.

Druzí naopak pracovali především s vizuální stránkou textu a typografickými prvky – s formou písmen a tvarem symbolů, které po tomto odvýznamnění z jazyka zbyly. Kompozice, deformace a dekompozice jazykových znaků i abstrahování od nich je někdy zavedly až k minimalismu svého druhu – linii, čáře, bodu v prostoru. S těmito tendencemi souvisel také příklon řady básníků a prozaiků k výtvarnému projevu. Konečně jiní se zaměřovali především na svobodu jazykové i obrazové hry, humor, ironii a princip náhody.

Neoavantgarda byla jednoduše interdisciplinární: výtvarné umění se prostřednictvím happeningu a akcí stávalo divadelním představením, básnictví dominovala stránka vizuální – stávalo se uměním výtvarným. Zvuk jazyka a jeho přetváření a zaznamenávání byly novým a významným materiálem umění slovesného: Novákovy onomatopoické básně a fónická poezie obecně byly vlastně svého druhu hudbou i scénickou realizací. Rytmické básně a partitury stály zase často na hranici umění výtvarného, slovesného i auditivního. Šlo také o snahu nově zachytit prostor (Jindřich Procházka) a pohyb, jak naznačoval třeba Zdeněk Barborka v procesuálních textech. A odtud už byl jen kousek ke



skutečnému *ztělesnění* – ke zmíněným happeningům, akcím a performacím<sup>1</sup>. Vznikala rovněž experimentální próza (za všechny Věra Linhartová), *nová hudba* a *nové divadlo* – nová komplexní estetika.

Kontakty a propojení ovšem fungovaly také uvnitř literatury – neoavantgarda pochopitelně navazuje na starší avantgardu, experiment se ve svých humorných polohách dotýká dadaismu a mnozí autoři čerpají ze svých surrealistických východisek (hypnagogické vize Josefa Honyse, kořeny Aloise Nožičky či Ladislava Nováka nebo řada surrealistických tvůrců v Klubu konkrétistů).



Emil Juliš a Ladislav Novák, foto Josef Chuchma

V úvodu zmíněná antologie byla členěna směrem od umění slovesného k výtvarnému a od textů tzv. obsahových, klasicky lineárních, k tzv. formálním, vizuálním. Tím naznačovala, jak úzká je vazba obou uměleckých druhů. Mostem a přirozenou spojnicí mezi nimi je písmo jako výtvarný prostředek. Lettristické, typografické kreace vytvářejí básníci i výtvarníci, s textem a koláží z něj pracují rovněž představitelé obou druhů, abstrahování od abecedních forem vede básníky k obrazu – kresbě, malbě, koláží – a vynalézání mnoha nových technik, snoubících slovo, písmo a obraz (viz Pandořin slovník experimentálních technik a metod). Zároveň s básníky tedy představujeme výtvarné umělce, pro něž je psané slovo podstatným materiálem a pracovním nástrojem. Abychom se vyhnuli nepřesnému dělení na zástupce toho či onoho žánru, řadíme všech 33 autorů, z nichž nejstarší se narodil v roce 1903 a nejmladší v roce 1989, v tomto svazku abecedně.

Jednou z širěji pojatých definic experimentování v básnictví by mohlo být ozkušování nového. Té vyhoví leccos. Přísnější vymezení by možná požadovalo nové formální postupy a zatlačení významové stránky v běžném slova smyslu

---

<sup>1</sup> Viz také Burdovy básně-události.



do pozadí. Jiné by trvalo na skutečném výzkumu jazyka, na zapojení nové řeči slov, jež by vyhovovala opozici *přirozená v. umělá poezie* a přicházela s novými významy. Právě texty, zvuky, obrazy (a dokonce filmová políčka<sup>2</sup>), které jsou schopny novou řečí promlouvat a obohacovat ji, jsme vyhledávali. Experiment, jak upozorňuje v našem interview klasička domácího literárního experimentu Bohumila Grögerová, je pokus. My jsme se pokusili nejen připomenout slavná jména básnických „pokusitelů“ nejstarší generace (autorů narozených ve 20. a 30. letech, jako je Hiršal, Honys, Juliš, Grögerová, Kolářová, Novák, Chatrný, Horanský, Ovčáček, Gold, Milota, Nebeský, Koryčan, Barborka, a ve 40. a 50. letech, jako např. Adamus, Rudolf, Wojnar, Topinka, Valoch, Vokolek, Kocman, Palla), a to jejich často neznámými pracemi textovými, obrazovými a zvukovými z dob dávno i nedávno minulých i ze současnosti, ale uvést mezi ně také autory generace střední (Šanda, Váša, Štochl, Holub, Thelenová, Jaffé – narození v 60. a 70. letech), resp. nejmladší (Soukup a Baraczek, nar. na konci 80. let). Není nijak překvapivé, že se od „pravověrných“ svými originálními postupy a náměty odlišují, ale také na ně v mnoha ohledech navazují.

Experimentální poezie totiž nevymírá spolu s epochou jejího největšího rozkvětu, šestou dekádou 20. století, výrazná vlna experimentálního echa přišla především v 90. letech. Hranice básnického experimentu se tu postupně rozvolnily, systematickou práci a racionálně vynalézané techniky nahradily místy náhodné pokusy, záliba v cizelování objeveného mechanismu či náhlá retro-inspirace. Současné experimentování není často ničím jiným než přechodem od manuální práce k práci počítačové, od psacího stroje ke klávesnici PC, od typogramů k počítačové grafice. Ostatně z obdivu k technice, jmenovitě tehdejší kybernetice, neoavantgardní experiment vzešel. Jiří Gold nahrával své *words for tape* na jeden z prvních tehdy tuzexově dostupných magnetofonů, podobně tomu bylo s fónickou poezií Ladislava Nováka<sup>3</sup>, binární poezie Ladislava Nebeského těžší z objevu počítačových jedniček a nul. Eduard Ovčáček zase nyní pracuje s computerovou serigrafii, Alois Nožička provádí montáže svých starých i nových fotografií a filmových „skákaček“ rovněž digitálně a Michaela Thelenová využívá pro své obrazy oken aplikace Internet Explorer. Nová experimentální básnická tvorba si ale zachovává některá původní specifika – vynalézavost, nápaditost, smysl pro humor i absurditu, důraz na čistotu provedení.

Toto vydání Wagonu má sborníkový ráz – mělo by být, byť neúplným a nedokonalým, pokračováním antologie *Vrh kostek*<sup>4</sup>. Z tvůrců v ní obsažených zde chybí Jindřich Procházka (nar. 1934, literární pozůstalost autora strukturálních, narativních a barevných básní, kinetizujících básnických útvarů či internacionalismů není k nalezení), Vladimír Burda (1934-1970, kompletní dílo tohoto plodného a originálního experimentálního básníka vyšlo v reprezentativní podobě v nakladatelství Torst<sup>5</sup>) a především Jiří Kolář (1914-2002, literární dílo této vůdčí osobnosti

---

**2** Viz aktuální fotomontáže Aloise Nožičky, jimiž vzpomíná na experimentální film režiséra Jiřího Golda *Rafel Mai Amez Izabi Almi!* (1969), jehož byl kameramanem. Součástí bloku textů Jiřího Golda je také režisérův experimentální text, který tento film inspiroval.

**3** Viz náš úryvek z *Malého slovníku naučného*.

**4** *Vrh kostek: česká experimentální poezie*. Vybrali, uspořádali, úvod a doslov napsali Josef Hiršal a Bohumila Grögerová; portréty autorů Jiří Kolář a Michal Resl. Praha, Torst 1993. Navazujeme také na výstavu *Báseň – Obraz – Gesto – Zvuk: experimentální poezie 60. let* (1997).

**5** Vladimír Burda: *Lyrické minimum*, Praha, Torst 2004. Teoretické práce V. Burdy by se v nejbližší době rovněž měly dočkat souborného knižního vydání.



považujeme za veřejnosti dostatečně zpřístupněné). Experimentální texty Václava Havla byly publikovány s titulem *Antikódy*<sup>6</sup> v nových vydáních po roce 1989 a zdá se, že další nepřibývají. Poezii tohoto typu psával i Ivan Wernisch – nyní se její většina nachází ve sbírce pražské Gallery, která kromě nich zřejmě také uvede některé experimentální filmy Jiřího Golda, z nichž otiskujeme obrazovou a textovou ukázkou, a připravila výstavu Josefa Honyse. Ožívujeme ji fotografiemi<sup>7</sup>. Honysovu experimentální skladbu *Věštírna na nebi* z 2. poloviny 60. let představí almanach Wagon on-line na svých internetových stránkách ve formátu pdf jako jednu z chystaných sbírek ke stažení v lednu příštího roku.

To už se dostáváme k jménům, jejichž odkaz chceme tímto sborníkem vyzvednout. S konkrétní poezií a lettrismem se totiž nerozloučili ani někteří žijící autoři generace *Vrhu kostek*: Ladislav Nebeský, Jiří Valoch, Miroslav Koryčan, Eduard Ovčáček – přinášíme tedy ukázky z jejich aktuální tvorby. Navštívili jsme také Bělu Kolářovou – přetiskujeme řadu fotografií a koláží z jejího archivu, které doprovázejí dobové fotoportréty manželů Kolářových. Karla Milotu a autorskou dvojici Bohumila Grögerová a Josef Hiršal uvádíme prostřednictvím jejich starších prací, a to poměrně netradičně nikoli jako básníky či teoretiky, ale coby výtvarníky. Přetiskujeme fotografie malby Karla Miloty<sup>8</sup> a Jaroslava Koča a cyklů koláží autorského dua.

Miloslava Topinku představujeme hned třikrát – výběrem z jeho pozoruhodných nepublikovaných básní a koláží a rozhlasovou nahrávkou zvukové realizace jeho proslulého *Kryšho hnízda*. Ladislava Nováka zastupuje v tomto sborníku také hned několik médií

(básně z jeho pozůstalosti a výňatky z chystané prozaické knihy a archivní nahrávky fónické poezie) – k nim se přidává ještě reflexe jeho auditivního díla z pera Marka Milera, jenž je rovněž autorem fotografií, zachycujících L. Nováka při jeho návštěvách Třebíče. Přímočarost cesty od poezie fónické k poezii fyzické demonstruje ukázkou z díla Petra Váši. Média, která zvukovou stopu nesou (gramofonová deska či magnetofonová páska, rozhlasová nahrávka, profesionální digitální záznam), jsou pochopitelně kvalitativně různá. Neprosíme tedy posluchače o shovívavost ke kvalitě starších nahrávek, domníváme se, že šumy, ruchy nebo čistota zvuku patří k dokladům doby, které přinášíme (z týchž důvodů není většina získaných textů z dob předcomputerových přepisována, ale skenována). Uvedené čtyři autoři na příloženém CD doplňují vybrané dobové fónické realizace textů zmíněného Jiřího Golda<sup>9</sup> a – rovněž autorský – auditivní průvodce ke kostelní fresce Vojmíra Vokolka.

---

<sup>6</sup> Cyklostylované vydání 1964; dále in V. Havel: *Protokoly*, Praha, Mladá fronta 1966, s předmluvou Jana Grossmana; Praha, Odeon 1993, s předmluvou Josefa Hiršala a obálkou Jiřího Koláře; Praha, Torst 1999, v rámci sebraných spisů V. H. spolu s *Básněmi*.

<sup>7</sup> Nakladatelství Gallery Jaroslava Kočana také vydává reprezentativní publikace věnované řadě experimentálních tvůrců: Karla Trinkewitze, jehož nepřítomnosti v tomto svazku litujeme, Ladislava Nováka, Jiřího Koláře a nejnověji také Eduarda Ovčáčka – k jeho čerstvě samostatné průřezové výstavě *Peripetie písma a znaků* v galerii Smečky.

<sup>8</sup> Vydání jeho teoretického a kritického díla připravuje Jan Šulc pro nakladatelství Torst.

<sup>9</sup> Jiří Gold natočil dvouhodinovou autorskou realizaci svých fónických scénářů – některé pasáže jsou ovšem natolik nekvalitně nahrané, že je nebylo možné použít. Vybrány jsou tedy jen ty, u nichž byla alespoň do nějaké míry zachována srozumitelnost, což se týkalo převážně šeptaných pasáží. Nemohli jsme tedy použít nejdelsí a nejzajímavější zvukový záznam – auditivní koláž, již nazvěme podle úvodní pasáže *Zvýšená touha po lásce* a v níž se kombinují útržky z četby, z televizního a rozhlasového programu, novinové zprávy, úryvky z ženských časopisů, polopatických návodů k použití a obsluze, témat ze zoologie a botaniky nebo kuchařských receptů a vlastních Goldových textů.



Grafické i básnické dílo jeho synovce Václava zpřítomňujeme obrazově, krátkým tematickým průřezem jeho díla let 70. – 90.

Ladislav Nebeský je jedním z mála autorů starší generace, kteří se k básnickému experimentování vrátili ještě v 90. letech. Dokladem hloubky a originality jeho pokusů budíž autorský výběr z jeho aktuálních prací, doplněný o vzpomínkovou báseň navazující na jeho starší postupy binární a dvěma teoretickými komentáři. Miroslav Koryčan je druhým z nich: uvádíme několik básní z jeho chystané makarónské sbírky, podobně jako výběr z lettristických kreací Miloše Horanského, které jsou rovněž připraveny ke knižnímu vydání.



Viktor Stoilov, Zdeněk Barborka, Jiří Kolář a Josef Hiršal, foto Josef Chuchma

Vzpomínkou na Emila Juliše jsou ukázky z dvou jeho novodobých experimentálních textů, které byly publikovány bibliofilsky v nakladatelství Fabio v Lounech. Zastoupení Zdeňka Barborky se podařilo prostřednictvím prozaických útvarů i básnických fragmentů z dvou různých zdrojů jeho pozůstalosti. Z literární a výtvarné pozůstalosti Josefa Honyse uvádíme řadu pozoruhodných textů na pomezí experimentu a surrealismu a originální minimalistické manifesty „nic ismu“, které si zaslouží pozornost nejen díky rané době jejich vzniku. Doprovázejí je fotografie koláží a kreseb z jeho nedávné výstavy. Experiment v poezii je schopen zhostit se i vážných témat: protipólem humorné polohy, již zastupuje třeba Ladislav Novák, Michal Šanda nebo Petr Váša, mohou být texty Josefa Štochla.

Eduarda Ovčáčka, Jiřího Kocmana či Dalibora Chatrného není třeba dlouze představovat, stejně jako Jiřího Valocha. V díle těchto uznávaných výtvarných umělců hrají text, písmo, kniha a potištěný papír nezastupitelnou roli. Uvádíme také práce tří výtvarníků z Moravy a Slezska, Pavla Rudolfa, Jana Wojnara a Karla Adamuse, kteří své příspěvky k vizuální poezii vystavovali rovněž společně. Kompletní cyklus *Varianten*<sup>10</sup> (v němčině)

**10** Zapojení různojazyčnosti, typické pro konkrétní poezii, ilustrují také ukázky exotických jazyků z díla zmíněného Miroslava Koryčana, německý cyklus Pavla Rudolfa, němčina, angličtina a čeština v projektech Jiřího Valocha, „francouzské“ koláže Josefa Hiršala nebo pseudolatinská („translatinská“) fyzická poezie Petra Váši.



prvního z nich, stručný průřez dílem druhého (otiskujeme zejména mřížkové básně a koláže) a reprezentativní výběr z díla autora třetího, výtvarníka, básníka a prozaika, který řadu svých textů vydal vlastním nákladem. Apollinairovské tituly jeho prací, *Básně obrazy* a *Básně partitury*, snad nejlépe ilustrují hlavní rys experimentální poezie – propojování uměleckých druhů<sup>11</sup>. Přiřazujeme k nim ještě pregnantní kresby a malby Mariana Pally, které dávají nový význam výrazu popisnost. Sborník provázejí fotografie Josefa Chuchmy, zachycující atmosféru při veřejném uvedení dvou knižních titulů experimentální poezie v první polovině 90. let.

K uvedeným aktuálním teoretickým textům připojujeme ještě práce dobové: stať *Optická poezie* Josefa Hlaváčka, kterou v roce 1966 otiskl časopis *Estetika*, a třetí kapitolu (*Pokus o charakteristiky české experimentální básnické tvorby*) diplomové práce Jiřího Valocha s názvem *Experimentální poezie a její české realizace* (UJEP Brno 1970)<sup>12</sup>.

Snad bude naše propojení experimentu původního se současným více než jen prostředníkem srovnání počinů řekněme tradičních s novátorskými. Je totiž také experimentem – pokusem o připomenutí neprávem pozapomenutých, zveřejnění nepublikovaného a nevystaveného, odhalení nečekaných tvůrčích spojníc<sup>13</sup> a překvapivých poloh<sup>14</sup> v díle známých básníků a výtvarníků. To vše v době, kdy se neoavantgardní postupy již poněkolkáté vezou na vlně obnoveného zájmu.

„Avantgardy stárnou rychle“,

napsala slavná dvojice básníků a editorů v knize *poezie nového vědomí*, antologii s mallarméovským titulem, která vyšla s třicetiletým zpožděním. Zdá se, že s časem dovedou stejně rychle i mládnout, ožít, znovu se zrodit – vždyť, jak řekl Max Bense, experiment je kategorií začátku.

Olga Stehlíková

**11** Prostřednictvím některých z těchto autorů představujeme také pokračovatele Klubu konkréťistů, členy Klubu konkréťistů 2.

**12** Historička umění Eva Krátká z Vědecko-výzkumného pracoviště Akademie výtvarných umění připravuje sborník teoretických prací o domácí experimentální poezii z 60. let, který by měl vyjít do konce tohoto roku. Obsahovat by měl například texty Jiřího Koláře, Bohumily Grögerové a Josefa Híršala, Václava Havla, Jiřího Padrty, Vladimíra Burdy, Ladislava Nováka, Jiřího Valocha či Ivana M. Jirouse.



**13** Například písmové abstrakce Adamusovy, Novákovy a Honysovy zde (potažmo Běly Kolářové ve *Vrhu kostek*); typografické objekty Ovčáčkovy, Adamusovy a Šandovy; minimalistické kresby Burdovy a Valochovy; lettrismy Burdovy, Ovčáčkovy, Adamusovy kontra využití liter u Šandy a Horanského; Valochovy projekty a Chatrného *Projekt pro malíře pokojů*; reflexe události roku 1968 v lettristických *Říších* Ovčáčka a Honyse; Chatrného barevné písmové kresby a jim velmi blízké práce Václava Vokolka a Mariana Pally; Pallyovy popisy výtvarných realizací a pojmenovávání přírodních objektů pomocí explorerovských oken u Michaely Thelenové...

**14** To platí zejména o experimentování Jiřího Golda, který je spíše známý jako autor „klasické poezie“, podobně jako Miloš Horanský, nebo o textech z pozůstalosti Z. Barborky





## Obsah

	<b>Telegrafní sloupek</b>	
	Sonet v experimentu a experiment v sonetu	11
	<b>Teorie</b>	
	Experimentální poezie ve sbírkách, sbornících, činech a činnostech	26
	Optické básně	33
	Mluvím, tedy jsem /Fónická poezie Ladislava Nováka/	38
	Pokus o charakteristiky české experimentální básnické tvorby	46
	<b>Rozhovor</b>	
	Bohumila Grögerová	55



## Obsah



### Náklad

Karel Adamus	58
Miroslav Barazcek	88
Zdeněk Barborka	95
Jiří Gold	128
Bohumila Grögerová	147
Josef Hiršal	156
Norbert Holub	165
Josef Honys	180
Miloš Horanský	214
Dalibor Chatrný	229
Ariel Jaffé	242
Emil Juliš	245
Jiří Hynek Kocman	252
Běla Kolářová	260
Miroslav Koryčan	272
Karel Milota	280
Ladislav Nebeský	282
Ladislav Novák	307
Alois Nožička	338
Eduard Ovčáček	348
Marian Palla	372
Pavel Rudolf	391
Ondřej Soukup	429
Michal Šanda	432
Josef Štochl	450
Michaela Thelenová	456
Miloslav Topinka	462
Jiří Valoch	479
Petr Váša	504
Václav Vokolek	509
Vojmír Vokolek	532
Jan Wojnar	534



### Z jiných tratí

Kateřina Tošková	553
------------------	-----



## ↳ Sonet v experimentu a experiment v sonetu

Listování v knize *Smolinec* a v básních,  
co se do ní nedostaly

Tématem tohoto pojednání je propojení literárního experimentu s tak klasickým a starým básnickým útvarem, jako je znělka. Dvě možná východiska jsou zde sice rozlišena, jejich hranice však nejsou úplně ostré. Prvním naším tématem bude experimentování v rámci sonetu, druhým pak pozice sonetu v kontextu experimentální poezie. Obojí budeme nazírat skrze sbírku Ivana Petlana a Ivo Lysoňka nesoucí název *Smolinec*. To, že kniha prakticky neexistuje a autoři ji šíří jako za dávných časů toliko ústním podáním, jakož i to, že sbírka i mnohé její jednotlivé básně mají kolektivního autora, nebereme zde jako experiment, ale jen jako pouhou kuriozitu. Podobně to, že všechny názvy básní ve sbírce obsažených jsou jednoslovné a končící na -ec, pokládejme za autorský rozmar, který má své jisté zdůvodnění, pro naše bádání však irelevantní.

### I. Gradace limitů

Každá daná pravidla s sebou nesou výzvu nejen k jejich narušování, ale rovněž k přehnanému dodržování, je zde vždy možnost ukázat, že se lze nasoukat do ještě těsnějšího kabátu. Motivem může být adolescentní výsměch regulím, dokazování (si) určité dovednosti anebo poctivé hledání možností a hranic, řekněme experiment. Sonety své tvůrce k dalšímu hraní si s formou přímo vybízejí.

#### 1) Rýmová degrese

V klasické znělce, ještě než došlo k jejímu rozvolnění, byl počet rýmů více či méně pevně stanoven. Dva na první dvě čtyřverší (ve struktuře ABBA ABBA), závěrečná terceta byla pak rýmována na dva nebo tři rýmy či ještě volněji, verš bez rýmu zde nebyl nepřipustný. Pisatel sonetů postupně znuděný strnulou formou případně po čase na nápad úkol si ztížit a vystáčet si s menším počtem rýmů, pro začátek se třemi nebo dvěma, a tím přiblížit znělku jiným klasickým formám. Toto se přihodilo i našim autorům, nudili se takto asi patnáctkrát. V ukázkách jsou dva různé způsoby rýmování. Ztotožnění rýmů (A=B, C=D) a (A=D, B=C).

### ↳ SEBRANEC

V kraji kde zdechl pes  
stojili včera ples  
Já přišel teprv dnes  
v kalhotách bez kapes

Moc jsem si neodnes'  
Do klogy suchý vřes  
letokruh na pařez  
a žalu plný dřez

Měli i spoustu jinejch dreků  
Z šedého nebe starou deku  
berlu co kulhá při útěku

Já odnesl jim přes paseku  
jen čubí vytí a pár štěků  
Psa pochoval jsem na česneku



## ↘ ČERVENEC

Kometa s ocasem z měděných drátů  
pomalu sune se ulicí  
antická dóza s rusou kyticí  
škrtnutá rtěnkou vzplanula a plá tu

Ta feferonka prsklá do salátu  
pochodeň v černé smolné sukničce  
vše nese uplé, všechno škrťící  
jen rezatost, jen tu má rozevlátu

Jako pan Brouček se svou sudlicí  
anebo přímo Spejbl na špagátu  
cítím jak osud zasek' udici

Svůj zrak jsem přidal k zraků rojnici  
své kroky zvyklý svěřovat jen blátu  
teď jdu a skládám nářek za kšticí

Samozřejmě že ode dvou rýmů je jenom krůček k jednorýmovému sonetu. Ani tato výzva nezůstala neoslyšena. Uniknout monotónnosti se autoři pokusili rytmickým trikem po způsobu hudebních textů. I tak se však touto cestou nepodařilo vyzískat víc než koneckonců přiznanou manýru.

## ↘ CVIČENEC

Sudičky bludičky  
zvedněte hlavičky  
smrtné vzpomínky upíjím z lahvičky  
já dosud mladičký

Vidím ji s kolíčky  
věšela spodničky  
s rozvlátým živůtkem jen na dva knoflíčky  
vystouplá na špičky

Zíral jsem z lavičky  
na hbité prstíčky  
a viděl kontury zítřejší opičky:

Lásku té lasičky  
nemohou přivábit jalové veršičky  
z básnické rozcvičky



## 2) Komplikace rýmového vzorce

Další možností je zvýšení složitosti rýmového vzorce zavedením vnitřních rýmů. U Lysoňka s Petlanem nacházíme jednu tuto variaci. V duchu obkročnosti přibyl vnitřní rým do veršů označovaných ve vzorci jako A. Schéma prvních dvou slok následující znělky bychom mohli tedy zaznamenat jako

a1 A2  
B  
B  
a1 A2

a1 A2  
B  
B  
a1 A2

## BLÍŽENEC

Blíží se čas přejít na tykání  
tykadla mám už vztyčena  
Zaměním ta dvě zájmena  
Jen poznat včas kdy přestane být paní

Až budu zas svá slova cílit na ni  
pozorný budu jako anténa  
Já jména dívek mívám spletena  
do copu vlas ten voní ženskou dlaní

Neztrácí však svůj plachý pohled laní  
Nepobořeny jsou valy ochranné  
lastura úst jak ústřici ji chrání

Dnes u vykání zřejmě zůstane  
To došlo mi když na mé naléhání  
(myslela vyklan) křikla: *Balvane!*

## 3) Sylabická redukce

Není tajemstvím, že při zahájení práce na sbírce *Smolinec* Ivan Petlan a Ivo Lysoněk virtuálně soupeřili s (tehdy) národním umělcem Jiřím Tauferem a jeho sbírkou *Znělec*. I přes všechny výhrady k tvorbě i osobnosti protežovaného literáta, nemohli upřít *Znělci* mnohé klady. Nejvíce pak záviděli Tauferovi jeho majstrštyk, a sice sonet napsaný ze čtrnácti slov.

Ve snaze předstihnout svého rivala rozhodli se složit sonet, který by sestával toliko ze čtrnácti slabik. Úkol poněkud nesnadný, protože slabiky, mají-li skutečně znít jako rýmy, musí být uzavřené a mnoho prostoru pro myšlenku skutečně nezbyvá. Kuriózní je, že touto restrikcí vzniká sonet (14), který je podstatně kratší než klasické japonské haiku (5+7+5=17). Čtenáře Pandory nepřekvapí, že první z ukázek pochází opět ze šachového prostředí.



## ↘STŘELEČ

Strach  
hrát  
Dát  
šach?

Pach  
ztrát...  
- Smrad!  
Ach!

Tož  
jak  
pak?

Což  
tak  
*prak?!*

## ↘HEC

Rveš  
Žen  
-Šen  
Mneš

pleš  
Zmdlen  
Sen  
chceš

Ten  
v nějž  
zveš

jen  
lež  
gejš

## II. Interakce sonetů

Jiné cesty k experimentům se otevírají díky možnosti vázat sonety na sebe, a to zároveň po formální i obsahové stránce. Pomiňme nyní sonetové věnce, které v době svého vzniku mohly být právem pokládány za bravurní experiment, z pohledu dneška však již jde o záležitost klasickou.

Na existenci interakcí sonetových párů v tvorbě Petlana a Lysoňka bylo upozorněno dříve. Tito autoři cíleně vytvářejí dvojice znělek propojených podle pevných pravidel a předkládají je jako nový formální útvar. Vzhledem k analogiím z živé přírody používají termínu *siamské sonety*. Tyto sbratřené znělky mají stejnou „genetickou informaci“, tj. strukturu, rytmus, počet slabik a zejména identické rýmy, a to včetně jejich rozložení. Zároveň spolu básně souvisejí obsahově. Mohou fungovat odděleně, jejich vzájemná synergie ovšem vytváří novou kvalitu. Na tělech obou textů může být patrné místo srůstu (identická slovní spojení). Rýmy dostávají novou funkci. Krom jejich interní role v původní básni slouží zároveň k semnutí obou paralelních textů. Nabízí se analogie s vodíkovými můstkami, jimiž se k sobě váží některé organické molekuly (chemickým aspektům v experimentální poezii se budeme více věnovat v závěrečné části tohoto textu).

Klasickým příkladem siamského sonetu je dvojice *Pošetilec I a II*, s jejichž textem, rozborem a genezí se čtenářská obec Pandory měla možnost seznámit v čísle 12 (květen 2006). Zde se tedy spokojme s tímto odkazem a víc se jim věnovat nebudeme. Zajímavější by mohl být darwinovský výlet za vznikem těchto mutantů obecně. Víme totiž, kde hledat počátek. Podle svědectví z blízkého okruhu kolem autorů se již v raném období jejich tvorby začaly objevovat básně, které se vtaňovaly ke stejné záležitosti a byly v jistém ohledu zástupné. Ozřejmíme si to na příkladu dvou znělek, které se podle literárních teoretiků velmi pravděpodobně poeticky mapují stejnou událost.



## ↘ JAPONEC II

Kde jsem včera složil kosti?  
Paměť slepou bábu hraje  
Kocovinu táhlou maje  
jsem z těch, kdo se dneska postí

Prý to došlo do krajnosti  
- jiný mrav má jiné kraje!  
Cítil jsem, jak prudce zraje  
v mém žaludku pocit zlosti

Kýbl chtěl jsem u lokaje -  
či kdo se dral do místnosti  
Vzpomínka mi hlavou vlaje

jak se o mě prali hosti  
Expert přes starožitnosti  
získal šavli samuraje

## ↘ UTAHANEC

Včera jsem byl na tahu  
Je mi jak bych spolkl štíra  
Lék na hlavu nezabírá -  
je čas sáhnout pro dlahu

Znečistil jsem podlahu  
Přišlo to jak hukot výra  
Kýbl chtěl jsem u portýra  
či kdo to stál na prahu

Bylo to na smolný štaci  
- s portýrem moc průtahů...  
Žaludek co byl jak škvíra

náhle taje - to mi vrací...  
...to mi vrací rozvahu:  
Byla to ta správná míra!

Je vidět, že i přes obsahovou spřízněnost je propojení básní chabé. Jediným hmatatelným pojítkem je vlastně pouze onen v obou básních bolestně absentující kýbl. Mezi básněmi funguje jako spin, resp. přelévající se elektronová díra. Po stránce formální není totožný ani rytmus, ani rýmy (ba ani jejich rozložení či počet). Z našeho pohledu tedy jen náznak.

Za historicky první skutečně siamské znělky bychom mohli označit až následující dvojici básní.

Tak jako bývá běžně uváděn *film o filmu*, chtěli autoři zdokumentovat vývoj básně, zachytit tvůrčí nepokoj básníka i s jeho myšlenkami a pochybnostmi. Tím vzniká *sonet* o (jiném) *sonetu*. První je reflexivním pohledem autora na tvorbu samu o sobě, druhý se paralelně snaží o meta-reflexi sledující odněkud seshora plození prvního. Sám vzniká zachycením zjištěných mezi-myšlenek jakožto druhotný produkt s ambicí svébytnosti.



## ↳SAMOSTŘELEC

Veršotep verbíř verbální  
co sebe sám má za básníka  
zajímavě své rýmy hýká  
jež skapou dřív než zkapalní

Svůj chobot jak vůz fekální  
cpe klidně všude - a je klika  
že někdy aspoň gramatika  
přibrzdí nápor frontální

s nímž na náš vkus své žblepty stříká  
jak komik jenž hrá zahradníka  
žel příběh smutně banální

Hleďme kam proud slov s ním dnes smýká:  
On jak už víte tuze rád  
si střílí z vás - do vlastních řad

## ↳TVOŘIVEC

Veršovec verbíř verbální  
co sebe sám má za básníka  
u rozlitého ptá se mlíka  
Kde vezmu verš co končí *-lní?*

Snad se Slovenkou ve *splální?!*  
Teď jsem se zaplet, jak se říká  
To škrtnu s gestem politika  
(mí čtenáři jsou morální...)

Šlo by to možná v *jedální...*  
(vím o víc místech několika  
kde potkat se je legální)

Uff - támhle na mne konec bliká!  
Vyznávám s vámi věřte rád:  
Už toho je tak akorát

Jedná se o pouhou epizodu v díle, básnický výstřelek, obě básně byly totiž svorně ze základu sbírky *Smolínec* vyškrtnuty. Inu, do *Pošetilců* mají tyto verše ještě daleko. Ovšem dokument mezi uměleckými filmy je taky jiná kategorie. Nicméně technicky vzato vidíme zde již dva nefašované třířmové siamské sonety širšího srůstu v místě hlavičky a drobněji (povšimněme si) taky u kotníčků.

Petlan s Lysoňkem posunuli následně hranici svého nápadu ještě dál. Možná že teprve tady lze hovořit o experimentu. Jsou věci, které v přírodě naprosto nepřicházejí v úvahu, v poezii je však možné zdá se všechno. Při listování sbírkou *Smolínec* vychází najevo, že mohou existovat *siamská dvojčata nevlastní*. Doložme opět ukázkou. Autoři si ke bratření vybrali jeden ze sonetů Vítězslava Nezvala. Usoudili, že tento básník se ke svým znělkám choval natolik macešsky, že by mu kolegiální připáření mohlo asi tak nejmíň vadit.





Robert David (Vítězslav Nezval):

## ↘ Sonet čtyřicátý pátý O procitnutí vášně

Ta jízda večerem, jenž dusně dozrává  
jak zlaté obilí tvé rozhozené kštice,  
mně připomněla dnes, má sladká  
kouzelnice,  
vášnivou kapelu, jež smutně vyhrává.

Večer se rozplynul a noc je žehravá.  
Ta rychle dohoří, jak dohořívá svíce.  
Domy jsou zavřeny na zámky na petlice,  
nábřeží zčernala jak řeka Vltava.

Je blízko k půlnoci. Hle, bijí hodiny...  
Kdybyste patřila k armádě spodiny,  
jak rychle převrhl bych naznak vaši  
hlavu.

Tam někde v průčelí pootevřených vrat  
přál bych si utišit náš obapolní hlad  
za doprovodu krysa a za hučení splavu.

Ivan Petlan - Ivo Lysoněk:

## ↘ Vášnivec ?!

Ta jízda večerem, doleva doprava  
- a hlavně kupředu! - kola až u krajnice  
a vlasy nechat vlát... a noc jak padoucnice  
jazz bandu v dancingu písnička jímavá

Večer se rozpíjí, vzpomínka, představa...  
Zas noci ubývá jak z těla voskovice  
Domy se uzamkly - jsou zády do ulice  
I řeka ztrácí se černá a churavá

Bije zvon: ...jedenáct... pak úder jediný...  
Kdybyste takhle byl nádeník z dědiny  
nebo ten přidržený krobián od přístavu

někdo z nějž nečiší odstup a grónský chlad  
někdo kdo uměl by sukně mi rozcuchat...!  
- Vy ani hubičku mi dát jste nebyl stavu!!



### III. Užití netradičních prostředků a tvůrčích postupů

aneb Sonety v době moderních technologií

#### 1) Hypertext

Nestihli jsme si to možná ještě plně uvědomit. Nicméně po vynálezu písma je pro básníky dalším epochálním mezníkem vznik hypertextu. Ano, blíží se konec trápení žáčků. Blíží se doba, kdy už nebude na místě obligátní okřídlená otázka: „Co tím chtěl básník říci?“ Blíží se čas, kdy zůstane jen nerudovské: „Kam s tím?“ Básník je osvobozen a konečně může říci, co chtěl říci. A to naplno a aniž by tím (sic!) byla báseň dotčena. Řešení je prosté, a to i technologicky. Namísto textu je čtenáři předložen hypertext. Na první pohled původní báseň, složitá místa a tropy však budou provázány hyperlinky vedoucími na patřičná vysvětlení. Je jen věcí sazeče či webového grafika, aby v hlavní stránce básně bylo vše zaretušováno a odkazy nerušily. Kdo chce, klikne, kdo nechce, nechá se dál trápit Holanem. Petlan s Lysoňkem byli jakožto inmatiči u internetu poměrně brzy, a tak se nelze divit, že se stali v nasazení této převratné technologie prvými průkopníky. Po opuštění tzv. hintových bublin, které se ukázaly být slepou větví, přicházejí s vícevrstevným sonetem. Je v něm řečeno víc, než je tradičními technikami běžné. Už v prvním pokusu je řečeno dokonce i víc, než papír snese. Jedná se vsuktku o sondu do mozkovny lyrického subjektu (postaru vypravěče). Tento sonet přinášíme nyní v tradiční jednovrstevné podobě, jak je zvykem v časopisech a knihách a papírových médiích. Dalo by se říci, že otiskujeme jeho svrchní slupku.

#### ROZEBRANEC

Devátý den mám závratě  
To už je týden a dva dny  
co splín mě tiskne pořádný  
v třinácté mojí komnatě

Já srdce měl jak ve vatě  
když vycházel jsem z poradny  
Proč nebylo mi nápadný  
že všecko šlo jak po blátě?!

Mé pády a má sklouznutí...  
a zlo co ze mě vyhřezlo  
mé spády choutky nechuti...

Vše vyplulo jak ve rtuti  
Já vyznal vše... já férový

JAK ŠTVE MĚ TEĎ ŽE SE TO VÍ...!!!



Bylo by samozřejmě možné otisknout tento sonet ve formě zdrojového HTML textu, případně připojit výpis patřičného CSS souboru. Jistě by to dodalo básni na experimentálním vzhledu. Možné by také bylo vystavit ji na internetu v plné její funkčnosti. Pro takováto zveřejnění jsme se ovšem po dohodě s redakcí nerozhodli. Těžko dnes říct, zda se jednalo o opomenutí nebo autorský záměr, ale odkazy se po kliknutí neotevírají v nových oknech, a tak hrozí nebezpečí, že by se náš čtenář rozbrouzдал a do básně (a tudíž i do tohoto článku) se už nevrátil. Nechceme nikoho podceňovat, ale jsou tam prolinkované takové věci, že i já jsem měl s orientací a návratem potíže. A to už jsem viděl ledacos!

## 2) Synteticko analytické postupy

S využitím moderních technologií a v souladu s moderními trendy (slovo moderní v tomto případě nutně nemusí znamenat dobrý) je možné využít k tvorbě synteticko-analytické postupy podporované počítačem. Jak říká Dr. Ivo Lysoněk: „Pro analogii není třeba chodit daleko. Jak dnes vznikají například dobré fotografie? Fotograf nelimitovaný drahým materiálem pořídí (nepěkný nicméně výstižný slangový výraz pro tento způsob fotografování zní *napráská*) stovky záběrů. V následné analytické části procesu pak z tohoto kvanta vybírá řádově desítky průměrných snímků. A stane se, že v řádu procent či jejich zlomků se z této kvantity vyloupne i pověstná hegelovská nová kvalita. Je v zásadě jasné, že obecně uznávaným zákonům dialektiky se nemůže ubránit ani poezie. Počítačem generované náhodné shluky znaků zformátované do čtrnáctiřádkového vzorce sonetu musí dříve či později dát vzniknout i vpravdě mistrovským dílům. Neúprosná kombinatorika však velmi záhy zchladí nadšení z tohoto způsobu experimentování. Obligátní hledání jehly v kupce sena totiž v tomto případě připomíná spíše hledání protonu ve vesmíru. Anebo ještě lépe řečeno (abychom se přidrželi zmiňovaných moderních technologií), nápadně to připomíná snahu o prolomení přístupu k uživatelskému účtu zabezpečenému heslem o délce 256 znaků (což vcelku odpovídá průměrnému počtu znaků v sonetu) tzv. *metodou hrubé síly*. A k nástrojům lamačů kódů můžeme sáhnout i při snaze o optimalizaci této metody generování sonetu. Velká část uživatelů používá totiž jako heslo běžné slovo či větu. Takovéto heslo je pak snadněji odhalitelné metodou slovníkové analýzy, která je časově mnohem méně náročná. Analogie je nasnadě. Básně (sonety nevyjímaje) se zpravidla skládají právě z běžných slov (výjimkou jsou experimenty, o kterých se hovoří na jiném místě tohoto pojednání – pozn. VK). Jestliže je tedy heslo možné odhalit slovníkovou analýzou, pak potenciální sonet lze vytvořit slovníkovou syntézou. Jestliže pak jako vstupní materiál použijeme místo obyčejného slovníku hotové literární dílo (některý z léty prověřených literárních skvostů), které přeformátujeme do podoby sbírky znělek, významně se zvyšuje pravděpodobnost, že se z několika málo tisíc formálně dokonalých básní vyloupne i skvost obohacující poezii po stránce obsahové. Jde již jen o dostatek trpělivosti, abychom jej ve zmíněné kvantitě dokázali najít. Nutno říci, že těmto snahám významně vychází vstříc současný přístup k poezii, který s veršem zachází mnohem volněji a kdy za sonet je možné považovat i dílo, které by při posouzení renesančním metrem nemělo šanci na úspěch. Vulgárně řečeno, mnozí dnešní poetové se řídí zásadou „*má to čtrnáct řádků a nadpis, tedy je to sonet*“.“



Konec citace. Tolik doktor Lysoněk. O raných začátcích, prvních náhlých zkušenostech s generováním, o střetu s technologiemi a konečně možná i o vlivu náhody na vznik nových progresivních metod svědčí následující báseň, psaná v dřevních dobách, kdy počítače k lámání kódů teprve sbíraly sílu a internet se psal ještě s velkým písmenem (zachován dobový pravopis).

## ↳SVÉHLAVEC

Počítač na mě dělá vrrr  
A to jsme se už kámošili  
Zneužil jaksi teď své síly  
a nepustil mě na server

Do práce bývám vždycky hrr  
Já nedbám potu za košilí  
- to by vám všichni dosvědčili -  
však dělat marně - no to prr!

Zrušil mi dopis pro pratetu  
a krásné kaskádové styly  
JPG-lásky z Internetu...

Však nářky co chci vzkázat světu  
- to si mě s Windows udobřily -  
přeformátoval do sonetu

Ivo Lysoněk ještě pokračuje: „Objektivní zhodnocení metody selektivní syntézy poezie je teprve před námi. Je to široké pole pro diplomové či doktorandské práce studentů filosofických fakult. A dříve, než ji a priori odmítnete jako scestnou (viz sice úderné a vtipné, nicméně jinak zcela neadekvátní zvolání jednoho konzervativního kolegy „*Takovéto generování poezii degeneruje!*“), zamyslete se nad tím, zda vaše odmítnutí není jen maskování lenosti hledat.“  
Abychom posoudili naznačené možnosti, podívejme se na příklad sonetu, který naši novátoři z klasické literatury vydobyli. Název je prozatím pracovní a vyjadřuje skutečnost, že se jedná o výsek z delšího textu. (Jiní teoretikové zastávají názor, že toto pojmenování upomíná na vysekanou díru v loži. Nemyslím si to.)



## ↳ VYSEKANEC

...A také se tře pyj hmyzem,  
jenž obdařen chloupky rodí se na stromech,  
a pak se po deset nocí  
mastí olejem,

a opět se tře a opět se mastí,  
než pomine svědivost,  
a otvorem v lůžku učiněným  
nechává se viset.

Tu chladivé balšámy  
postupně tiší  
způsobenou bolest.

A je to na celý život,  
mezi světáky zváno  
„hmyzí zduřelec“.

(*Kámasútra*)

Petlan jen dodává: „A staří Indové, kteří nemohli mít ani potuchy o sonetu, se konečně dočkali.“

### IV. Sonet v experimentální poezii

Díla experimentální poezie se musí namnoze potýkat s problémem, který provází moderní umění odjakživa a jehož jednotlivým odnožím je společný. Divák se ptá: Ta šmouha v rámu je skutečně obraz? A instalace plechovky od Coly je opravdu výtvarným počinem? A prázdný rám? A tato hromada hnoje? Podobně se lze tázat: Tento shluk znaků má co dělat s básní? Otázka zní, zda může autor toto své tvrzení doložit jinak, než svojí autoritou. Téma na knihy. A mnohé už byly skutečně napsány.

Nebojme se žádat od tvůrců vysvětlení. Hlasité otázky typu „Proč si myslíte, že vaše plátna jsou vlastně obrazy?“ promění v paměťhodnou událost kteroukoliv z nudných vernisáží. Když nevíme, ptejme se.

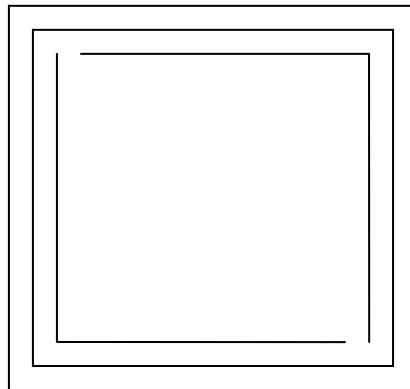
Ivan Petlan odpovídá: „Ano, experimentální poezie leží někde na hranici (či až hraně) literatury, mnohdy až za ní, na území umění výtvarného, promlouvá výtvarnými prvky a prostředky. Slova opouštějí sémantiku. Nebo někdy naopak – do básní odněkud proniká nová syntax. Metody jsou různé. Patří sem kaligramy a geometrické motivy. Cokoliv, co má schopnost patřičného estetického působení nebo, v lepším případě, může nést myšlenku. Domnívám se, že se nám podařilo přivést sonet až sem. Pokud mám tyto básně obhajovat, tak naše pozice je tato: Dokážeme-li, že máme před sebou sonet, nacházíme se na území poezie.“

#### 1) Geometrické variace

Myšlenku na sonet evokuje následující geometrický objekt. Mohlo by jít i o návrh kachle. Pak by i ta byla podle autorů sbírky *Smolinec* instancí jejich básně.

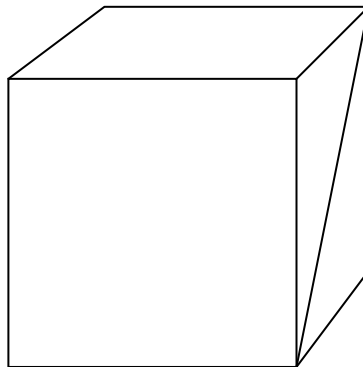


## ↘ ČTVEREC



Podobnou variaci vidí autoři i v další konstrukci. Petlan vysvětluje: „V první řadě se jedná opět o rovinný útvar, slepenec dvou čtyřúhelníků a dvou trojúhelníků. Oko čtenáře však vnímá víc, průmět trojrozměrného tělesa do roviny. Vhodně seřazení planárních objektů k sobě vytváří nový obsah. V našem případě výpověď o tělese. Mimochodem o něčem, co se nachází o dimenzi výš. To je analogie s řazením slov a větných celků ve světě verbální literatury. Toto je znělka zachycená jako němé schéma. Pochází z jiného řádu. Ten je literatuře vzdálen, má však nicméně schopnost reflektovat její vycizelované principy.“

## ↘ SONET



### 2) Nová sémantika

Následující sonet vnikl použitím jiné abecedy, resp. přenesením kousku matematického světa do literární oblasti. Algebraický prvek sloupcové matice typu (1,4), jejímiž členy jsou čísla a analytické funkce, je interpretován jako báseň na základě rýmových vazeb, které jsou vlastních poezií.



### ↘MATEC

$$\left( \left( \frac{\delta[11f(y) - \mu + \varepsilon]}{\delta x} \right)^c \right. \\ \left. - \frac{1}{12} \cdot 10^{-3} + \frac{\sqrt[3]{7}}{5} \right. \\ \left. \cos x^9 + \alpha \cdot (-\beta)\sqrt{-i} \right. \\ \left. (4x^{-5} \log 2\Theta)^\Psi \right)$$

### ↘Přeloženec pro nechápavce

Parciální derivace  
jedenáct ef ypsilon  
mínus mí plus epsilon  
podle x, to celé na cé

Mínus jedna dvanáctina  
krát deset na mínus třetí  
plus devátá odmocnina  
ze sedmi dělená pěti

Kosinus x na devátou  
plus alfa krát minus beta  
odmocnina z mínus í

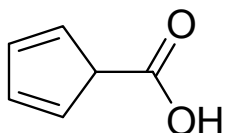
Čtyři x na mínus pátou  
logaritmus ze dvou theta  
To všechno na velké psí

### V. Za hranicemi verba

Pravé experimentování ale nezačíná na pomezí literatury a výtvarného umění, nýbrž na hranici literatury s exaktní vědou. Poloviční chemik Lysoněk a alchymistický nadšenec Petlan při svých experimentech objevili chemickou sloučeninu, která je znělkou. Text tohoto sonetu zní

2,4-cyklopentadien-1-karboxylová kyselina

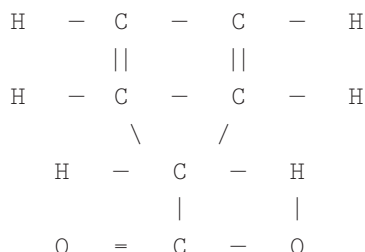
a prozradil jí její vzorec:





Že se jedná skutečně o sonet je patrné z jeho jiného zápisu:

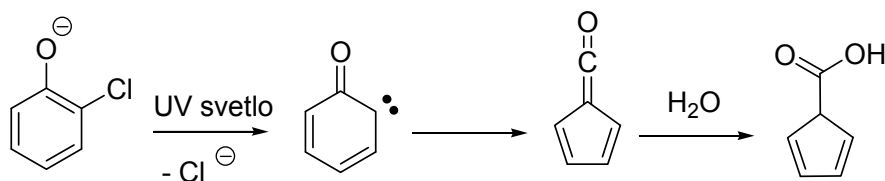
### VZOREC



(Pozn.: Pokud vyjdeme z jednoho z klasických rýmových vzorců sonetu, jednotlivé sloky zapíšeme do řádků, provedeme substituci (A=H, B=C, C=O) a domyslíme si chemické vazby, dostáváme se k uvedenému schématu.)

Odborný konzultant básníků Doc. Klán z Masarykovy univerzity se ke sloučenině vyjádřil takto: „Objevený sonet je látka málo popsaná, chemicky nestálá, tj. reaguje zejména na přítomnost jiných kyselin. Měla by to být látka pevná s minimálním zápachem. pKa odhaduji na 5, tj. kyselost kyseliny octové. Podle dostupných informací ji nelze zatím běžně koupit ani v knihkupectví ani v drogeriích či prodejnách barev a laků. Existuje však několik způsobů její přípravy. Např. z cyklopentadienu a oxidu uhličitého v bazickém prostředí anebo fotolýzou 2-nitrofenolátu.

Těm, kdo by se chtěli pustit do výroby by mohl být k užítku třetí postup: Fotolýzou (ozáření UV světlem) 2-chlorfenolátu nebo 2-iodofenolátu ve vodě (díky přesmyku typu Wolfova): chlorfenolát odštěpuje chloridový anion, dojde k vytvoření karbenu, pak vzniká keten, který dává s vodou fulvene-6,6-diol a ten nakonec přejde na naši sonetovou kyselinu, jak je patrné z nákresu.



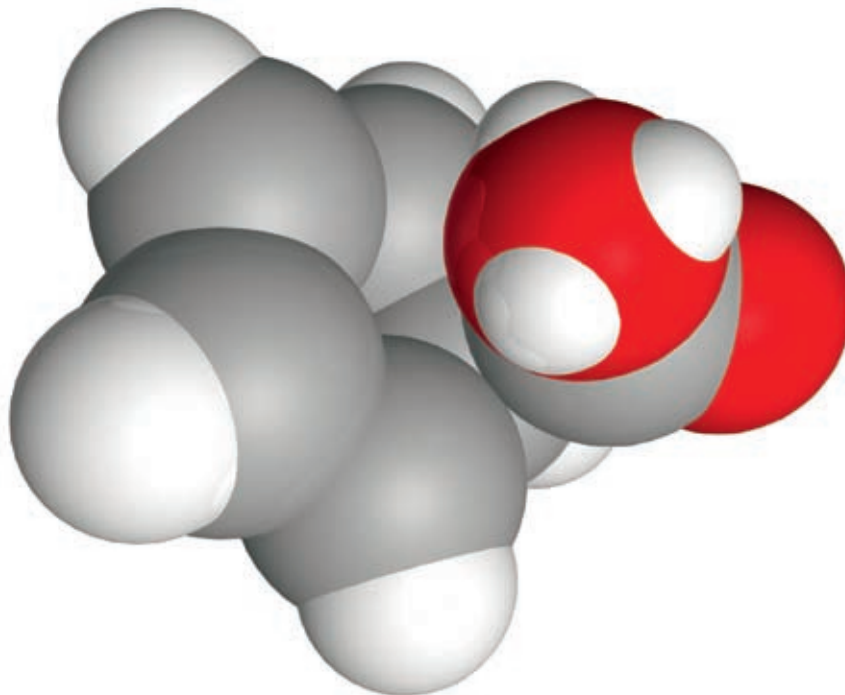
Sonet by mohl nečekaně mít i zcela neliterární praktické využití. Derivát této kyseliny se fotochemicky tvoří in situ z 2-diazonaftochinonu a usnadňuje rozpouštění novolaku (fenol-formaldehydového polymeru), zatímco neozářená hmota zůstává nerozpuštěná. Proces se využívá v uplatnění tzv. pozitivních fotorezistů (světlocitlivých vrstev na povrchu materiálů). Příkladem by mohla být fotolitografie – světlem indukovaná změna vlastností materiálu v daném místě – nebo pokrývání povrchu materiálu lakem pouze na specifických místech.“





Podle básníků je 2,4-cyklopentadien-1-karboxylová kyselina jediná látka, která je sonetem,  
toto tvrzení Doc. Klán nekomentoval, ale je to tak.

Pro představu ještě obrázek molekuly – distribuci elektronové hustoty:



Vilém Kratiknot

---

### Telegraficky literatura a zdroje:

Ivan Peřlan, Ivo Lysoněk: *Smolinec* (ineditně)

Jiří Taufer: *Znělec*

*Experimentální poezie*, Odeon, Praha 1967

*Kámasútra aneb Poučení o rozkoši* (jakékoliv vydání)

Vítězslav Nezval: *100 sonetů Roberta Davida* (jakékoliv vydání)

Kulturně-literární revue Pandora 12 / květen 2006

Internet



## ➤ Experimentální poezie ve sbírkách, sbornících, činech a činnostech /od 60. let do současnosti/

Edice čtrnácté Pandory chtěla najít, popsat a vychválit nakladatelství, které se v Česku věnuje vydávání experimentální poezie. Po několika neúspěšných sondách do nakladatelských vod však

měla nutkání pátrací akci odvolat a prostor rubrice vymezený ponechat prázdný: v současném knižním Česku totiž neexistuje edice věnovaná výhradně experimentální poezii. Ale protože experimenty se nevydávají po vyšlapaných cestách, i my jsme zvedli flintu z žita a vydali se do nezmapované divočiny sbírek, sborníků, výstav a akcí literárního experimentu doby posledního půlstoletí. Přehled nebude kompletní, pokusíme se v základních meznících pouze načrtnout ty nejpodstatnější činy a činnosti československého experimentu v literatuře a umění od 60. let do současnosti.

### I. Šedesátá

Experimentální názvuky se v české poezii objevují daleko před zlatými šedesátými. Odklon od „tradiční“ poezie a snaha o hledání nových výrazových prostředků je vidět např. v tvorbě Josefa Honyse (již od 2. poloviny 30. let), Jiřího Koláře či Ladislava Nováka (u obou od 50. let). Jde však spíše o ojedinělé tvůrčí pokusy zhusta vycházející ze surrealistické poetiky, zatím bez výraznější komunikace mezi autory. Brzy je však experimentální směr nalezen, na přelomu 50. a 60. let píše Jiří Kolář *Básně ticha* a Ladislav Novák svůj *Nenaučný slovník kuriozit a zbytečných vědomostí*, na počátku 60. let vznikají i první typogramy Václava Havla.

Širší platforma se formuje v první polovině 60. let, a to především kolem osobností Bohumily Grögerové a Josefa Hiršala a manželů Běly a Jiřího Kolářových. Železná opona konečně začíná prosakovat a Československo vstřebává informace o dění na Západě,

o nové hudbě, novém umění, nových informačních technologiích a kybernetice, o konkrétismu v poezii i výtvarnu.

V prosinci 1962 probíhá v pražském Mánesu přednáška Bohumily Grögerové a Josefa Hiršala s názvem *O filozofii jazyka, statistické estetiky a literárním experimentu* a už zde je načrtnuto základní teoretické východisko českého experimentu: zneužívání jazyka v totalitní společnosti a jeho důsledky pro komunikaci literární, zejména pro poezii. O rok později na tomtéž místě je základní téma doplněno a rozšířeno přednáškou *O poezii přirozené a umělé*.

Na podzim 1964 vzniká tvůrčí skupina **Křížovatka**, jejíž členové se otevřeně hlásí k aktuálním tendencím světového umění, které pracuje s technickou civilizací jako s „novým“ světem, „novou“ přírodou a „novou“ formou založenou na geometrické objektivitě a strohosti a vymezuje se proti „romantickému sentimentu



## Teorie

a přemíře subjektivity". Křížovatka sdružovala především výtvarníky, ale v základu její filosofie se již objevuje půdorys pro vznikající platformu literárního experimentu – v dílech jejích členů je patrné propojení výtvarného umění s lettrismem a literaturou. Křížovatka, zaštitěná teoretikem Jiřím Padrtou, se představila v roce 1964 v pražské Galerii V. Špály výstavou děl Vladimíra Burdy, Richarda Fremundy, Jiřího Koláře, Běly Kolářové, Karla Malicha, Pavly Mautnerové, Vladislava Mirvalda a Zdeňka Sýkory. Ve stejné době vzniká i skupina **Syntéza**, orientovaná především na kinetické umění.

Jako zásadní se z dnešního pohledu jeví rok 1966. V únoru (7. 2.) se v Ústí nad Labem koná přednáška *O nejnovějších směrech světového umění* a o pár dní později (22. 2.) v pražském Památníku národního písemnictví pořad *O nových druzích poezie*, na kterém vystupují klíčové osobnosti Bohumila Grögerová, Josef Hiršal, Jiří Kolář a Ladislav Novák. V první polovině roku pak probíhá v Redutě cyklus uměleckých večerů zaměřených na elektronickou a konkrétní hudbu a její vliv na ostatní druhy umění – pražská Skupina nové hudby vede tzv. hudební dílny, přednáškami přispívají např. filosof L. Hejdánek či hudební teoretik V. Lébl, o experimentální hudbě a poezii hovoří J. Kolář, J. Hiršal, B. Grögerová, L. Novák či J. Hauková. 5. dubna tamtéž dokonce probíhá historicky první happening v Československu.

1. dubna 1966 je završeno několikátýdenní úsilí dua Hiršal-Grögerová a ve spolupráci s Vladimírem Justlem je v pražské Viole uveden večer

Kateřina Tošková, Experimentální poezie ve sbírkách, sbornících, čínech a činnostech

celosvětově experimentální poezie **Bestiarium**, jehož záměrem je – dle doprovodného letáku – „naznačit vytváření nových struktur, přiblížit některé z nových druhů literárního projevu, které ukazují mnohonásobné možnosti postavit člověka technického věku doprostřed syntetické permanentní tvorby. A rozšířit tak prostřednictvím nových závanů, dotyků i nárazů inovace jeho dosavadní emocionální i intelektuální poměry.“<sup>1</sup> Prostřednictvím nahrávek fónické poezie jsou představeni nejvýznamnější autoři, mezi jinými Ernst Jandl (podle jehož básně je celý pořad pojmenován), Franz Mon, Bernard Heidsieck, François Dufrène, Brion Gysin či Ladislav Novák. Osobně je přítomen i francouzský experimentátor Henri Chopin. Pořad má úspěch, publikum je, navzdory předchozím obavám, schopno vstřebat poezii založenou na strukturách pro naši literaturu dosud nezvyklých. Záznam večera je dokonce odvysílán v rozhlasě. Dalším významným mezníkem roku 1966 je výstava **Obraz a písmo**, kterou koncipoval Jiří Padrta a podal v ní přehled soudobého lettristického umění československého i zahraničního. Výstava byla uvedena ve třech městech, v Praze (Galerie V. Špály), Jihlavě (Oblastní galerie Vysočiny) a Kolíně (Městské muzeum) a představila celou řadu umělců zahraničních (např. Burkhard Pick, Gerhard Rühm, Rudolf Mayer, Konrad Balder Schäubfelen) i domácích (výtvarnými díly byly zastoupeni J. Balcar, J. Kotík, Z. Sklenář, J. Kubiček, L. Novák, grafikami E. Ovčáček a M. Urbásek, kolážemi A. Hoffmeister, J. Kolář, K. Malich, K. Trinkewitz, objekty V. Burda, V. Hejna, B. Kolářová...). Šestašedesátý rok nebyl jen rokem akcí, ale také rokem usilovné překladatelské činnosti, a to zejména dvojice B. Grögerová a J. Hiršal.

Výsledky této práce byly uvedeny hned v roce následujícím: v Odeonu vyšel jejich překlad *Teorie textů* od předního literárního teoretika Maxe Benseho následován dvěma zásadními publikacemi 60. let, sborníkem teoretických textů **Slovo, písmo, akce, hlas: k estetice kultury technického věku** (Československý spisovatel, 1967) a mezinárodní antologií **Experimentální poezie** (Odeon, 1967). Na československou literární půdu tak byli uvedeni přední autoři konkrétní poezie a hlavní teoretici literární komunikace, textu a experimentu v čele s Rolfem Wedewerem, Umbertoem Ecem, Eugenem Gomringerem, Abrahamem A. Molesem, Henrim Chopinem, Carlfriedrichem Clausem a řadou dalších, kteří již sebevědomě operovali s pojmy permutační umění, jazykové mutace, otevřená poezie, konkrétismus, prostorové umění, fonetické básně ad. Paralelně s překlady vznikali i reprezentativní sborník české experimentální poezie *Vrh kostek*, do něhož měla svými díly a komentáři k nim přispět první linie domácích autorů konkrétní poezie: oba editoři B. Grögerová a J. Hiršal, V. Burda, J. Procházka, L. Nebeský, B. a J. Kolářovi ad. Ukázky z plánovaného sborníku se objevovaly v první polovině roku 1968 v severočeském časopise *Dialog*, kterému velel Emil Juliš; knižní podobu sborník dostal až po pětadvaceti letech. Na začátku hektického roku 1968 však ještě mohla (díky diplomatickému úsilí obou autorů) v Československém spisovatelství vyjít vrcholná sbírka českého experimentu **JOB BOJ** B. Grögerové a J. Hiršala, která předznamenala vyvrcholení na poli výstavním – expozici **Nová citlivost**.

Ta byla uvedena v roce 1968

<sup>1</sup> citováno dle informačního letáku k pořadu *Bestiarium*, 1. 4. 1966, Praha, kavárna Viola



opět v několika městech – v Praze (Mánes), Brně (Dům umění města Brna) a Karlových Varech (Galerie umění). **Nová citlivost** nebyla jen názvem kolektivní výstavy, ale také programovým manifestem za novou vnímavost k „novému řádu“, který už není tvořen „přirozeným“ řádem přírody, ale technickou civilizací a vším, co tato s sebou nese, tedy objektivismem, jasnými liniemi a geometrickými, konkrétními tvary. S tímto konceptem úzce souvisí i příklon k písmu jakožto znaku, k jeho tvaru, formě, k definitivnímu vyvázání znaku k kontextu „běžného“ jazyka a konstruování jazyka „nového“, založeného na nových pravidlech – na permutacích, seskupování a překrývání, fyzickém přetváření (vystřihávání, slepování, vytrhávání), na matematickém kódování atp. Autorské jádro Nové citlivosti tvořili členové již rozvolněné skupiny Křížovatka a dalších 29 autorů, za všechny uvedme Z. Barborku, V. Burdu, B. Grögerovou, M. Grygara, V. Havla, J. Hiršala, J. Honyse, D. Chatrného, E. Juliše, J. Koláře, B. Kolářovou, S. Kolíbalu, R. Komorouse, J. Kubíčka, K. Malícha, V. Mirvalda, L. Nováka, E. Ovčáčka, J. Ságla, Z. Ságlovou, Z. Sýkoru, K. Trinkewitze a J. Valocha. Dobová nálada nové citlivosti nechala vzniknout i dalšímu uměleckému seskupení: v květnu 1967 zakládají Arsén Pohrybný, Jiří Hilmar,

Radek Kratina a Tomáš Rajlich **Klub konkrétistů**. Jejich záměrem bylo vybudovat „platformu, umožňující publikovat a konfrontovat aktuální díla, jimž byl společný odklon od akcentovaného autorského subjektu, od tematizace miserabilismu individuálního a společenského, od přetrvávající představy umělce jako romantického génia... Tito umělci (...) směřovali k maximální autonomii díla, k užívání jazyka geometrie, k možnosti identifikovat „pravidla hry“, jež autor vytvořil, k nové aktivizaci vnímatele – fyzické i mentální, k formování nových typů uměleckých děl, ať měla podobu prostředí či instalací (někdy s užitím světla a pohybu) nebo spojovala charakteristiky několika tradičních médií, jako vizuální poezie a grafická hudba, průkopnický se začaly užívat počítače, aktuální bylo akceptování síťotisku jako rovnoprávné grafické techniky...“<sup>2</sup> A ačkoli zpočátku šlo především o sdružení výtvarníků, jejichž záměrem bylo „obnovit konstruktivistickou platformu, založenou u nás nepříliš důsledně mezi dvěma válkami“<sup>3</sup>, brzy jeho členové dokázali samozřejmou uměleckou skutečnost 60. let: že tu není místo na hraniční čáry mezi výtvarným uměním, literaturou, performací, divadlem, hudbou či happeningem. KK vystoupil v roce 1968 šesti kolektivními výstavami zahájenými v Jihlavě a představujícími díla kupř. D. Chatrného, P. Kvíčaly, V. Mirvalda, P. Rudolfa, L. Nebeského, J. Wojnara či J. Valocha. Tím však pomalu končila 60. léta i samotný Klub konkrétistů. K jeho obnovení došlo až v roce

1996 – vzniká **Klub konkrétistů 2**, posílený o mladší generaci autorů a prezentující se velkou putovní výstavou v ČR i mimo ni. Dnes má KK2 téměř 60 aktivních členů sdružených do pražské, brněnské, olomoucké a východočeské sekce. V průběhu druhé poloviny 60. let se konala celá řada dalších výstav – umělců zahraničních i domácích, samostatných i kolektivních; z kolektivních stojí za zmínku pražské *Aktuální tendence v československém umění* (Galerie V. Špály, 1966) a *Poezie písma* (Národní muzeum, 1966), brněnské *Umění písma – poesie písma – vizuální poesie* (Moravské muzeum, 1967) či *Obraz '67* a *Obraz '69* (Moravská galerie) a výstava *Konstruktivní tendence* (Louny, Roudnice n. L., Jihlava, 1966 – 1967). Probíhala i čilá komunikace se zahraničními umělci, návštěvy celosvětově uznávaných autorů nebyly ničím neobvyklým, kupř. už v roce 1966 v Praze vystupovali členové skupiny Fluxus. Českoslovenští autoři nejen vstřebávali zahraniční podněty, ale také do dění sami vstupovali. Pravidelně byli zařazováni do mezinárodních sborníků i výstav a jejich práce vycházely v zahraničních periodících. Významné je kupř. přizvání L. Nováka k účasti na zvukové antologii fónické poezie *Text-Sound Compositions: Stockholm Festival*, vydávané ve Švédsku na přelomu 60. a 70. let, a později jeho zařazení na obsáhlou kompilaci *Futura: Poesia Sonora* (Milano, 1978).

<sup>2</sup> J. Valoch: *Klub konkrétistů*, katalog k výstavě Klubu konkrétistů 2 (20.9. – 11.11. 2001), Brno, Muzeum města Brna 2001

<sup>3</sup> A. Pohrybný: *30 let Klubu konkrétistů*, katalog k výstavě v Českém centru, Stockholm, 2000



## II. Normalizační

Jakkoli se přelom 60. a 70. let z dnešního pohledu jeví jako zpřetrhání vývoje a zastavení životně důležitého dechu tvořivosti, při bližším ohledání zjistíme, že mrtvola ještě není úplně studená. Umělecká komunikace se Západem je sice ztížena, reformované instituce jsou nahrazeny posílenými normalizačními orgány (Svazem československých spisovatelů a Svazem českých výtvarných umělců) a oficiální publikační možnosti neexistují, přesto se něco děje. Praha je pod dohledem, a tak se centrum konkrétního umění přesouvá do Brna – vzniká tu **brněnský okruh**, volná platforma především výtvarných umělců, kteří nejen že neopustili území dobyté předchozí dekadou, ale plynule pokračovali v jeho zevrubném prozkoumávání a objevování. Jiří Valoch o tom píše: *„Otevřela se nám tehdy nová oblast takových směrů umělecké praxe, jaké byly ještě před pár lety nepředstavitelné. Samozřejmě šlo o umění oficiálně neakceptovatelné, ale my stejně hledali jiné formy komunikace a ty oficiální, i kdyby byly zcela dostupné, měly jen podružnou roli,“* a dodává: *„pro mnohé z nás byl počátek 70. let dobou svobody, jakou jsme zatím nepoznali – nebyla to svoboda určená druhými, byla to svoboda vnitřní, vyplývající z pochopení, jak různé mohou být podoby uměleckého díla. Byla to svoboda možností, svoboda volby.“<sup>4</sup>* A tato absolutní svoboda lákala k ohmatávání různých forem konceptuálního i akčního umění, realizovaného z velké většiny svépomocí: land-art, happeningy, časově omezené výstavy, performace a další podivuhodné akce byly

v 70. a 80. letech půdorysem činnosti konceptuálních umělců. K brněnskému okruhu se kromě J. Valocha, umělce a vůdčí osobnosti celé generace autorů, kurátora řady (i mezinárodně zastoupených) výstav a pořadatele katalogů, řadili D. Chatrný, J. H. Kocman, M. Antonová, M. Katolická, D. Klimeš, J. Kocmanová, Z. Šimková, J. Steklík, L. Novák i třinečtí J. Wojnar a K. Adamus, dále pak např. P. Štembera, K. Miller, J. Mičoch, A. Šimotová, V. Boštík, M. Grygar či S. Kolíbal, z mladší generace pak M. Palla, V. Kokolia, T. Ruller či P. Veselý. Klíčovou osobou brněnského dění počátku 70. let byla Gerta Pospíšilová, která jako prozatímní ředitelka Domu umění organizovala výstavy a vedla Grafickou edici MPVU, v níž vyšly kupř. *Šňůrové projekty* D. Chatrného, *Mým dechem* L. Nováka, *Nadrovky* J. Steklíka či edice autorských pohlednic. Nutno však dodat, že většina uvedených autorů se již vzdaluje experimentální poezii – aspoň té podobě, jakou známe ze 60. let. I přes tyto aktivity zůstává z doby normalizace pachůf fyzické nesvobody, která otravuje i svobodu duchovní, následována četnými odchody do emigrace, ať už zahraniční anebo vnitřní. Světlymi body je občasná účast českých experimentálních básníků na zahraničních výstavách – v Holandsku *Konkrete poëzie?* (Amsterdam, 1970), *Visual Poetry International* (Rotterdam, 1975) a *International visuele poësie* (Utrecht, 1975), v Polsku *Czeska i słowacka poezja konkretna* (Vratislav, 1976) či v Německu *Visual Poetry/Notations* (Hannover, 1980).

<sup>4</sup> J. Valoch: *Brněnský okruh* – in *Zakázané umění 1*, s. 141



### III. Devadesátá

Na začátku devadesátých let probíhá publikační revoluce: cenzuru nahrazuje živelné vydávání knih ze šuplíků, samizdatových edic a exilu, stará kamenná nakladatelství se zmitají v ekonomických problémech, vzniká celá řada různě kvalitních menších vydavatelství, z kotelníků a zeměměřičů se přes noc stávají politici a uznávaní spisovatelé a na index se dostávají knihy donedávna uváděné ve všech literárněhistorických příručkách. Literární a kulturní život připomíná hemžení 60. let, na které se teď, záměrně či bezděčně, navazuje. Tento vydavatelský boom zasáhl i autory experimentální poezie, ovšem zdaleka ne v takové míře jako autory z disentu a undergroundu. Pozornost je věnována hlavně osobnostem, které vynikly i na jiném než experimentálním poli: postupně a systematicky vychází jen jedenáctisvazkové dílo Jiřího Koláře (Svazky I. – VII. v Odeonu, Českém spisovatelci a Mladé frontě, Svazky VIII. – XI. pak v roce 2000 v nakladatelství Paseka) a Václava Havla (hlavně v Odeonu a Lidových novinách, souborně pak v r. 1999 v Torstu), přičemž jejich konkrétní poezie musí ustoupit dílům – nahlíženo dobovou optikou – zásadnějším: Kolář je tedy především básníkem Skupiny 42 a světově známým kolářistou, Havel dramatikem a esejistou. Z tohoto kontextu vyčnívá Emil Juliš, jehož dílo vychází s překvapivou kadencí – jen do roku 1995 vydal osm sbírek. Nutno však dodat, že téměř všechny vyšly v nakladatelstvích s regionálním dosahem či pouze bibliofilsky (*Vážné radosti, Hra o smyslu*),

většina z nich (*Multitext A, afrikáááá!*, *Cesta do města Lawn, Dlaní do tváře*) v lounském nakladatelství Fabio Pavla R. Vejrážky, které se dodnes stará o Julišovo dílo a spravuje webové stránky s kompletními bibliografickými informacemi o tomto básníkovi ([www.vejr.cz](http://www.vejr.cz)).

Podobně je na tom i dílo Ladislava Nováka: i jemu vyšla v 90. letech řada knih, většina ale opět pouze pro čtenáře-fajnšmekry, kteří jsou ochotni objíždět regionální nakladatelství či pátrat po bibliofilích: *Zámostí* (Třebíč, 1994), výbor *Zapomenuté básně* (Třebíč, 1996), *L. Novák 1961-1999* (Brno, Galerie Aspekt, 1999) a *Osm básní pro Acnavi* (Praha, Gallery, 1997). Dostupnější jsou jen sbírky *Bouřková mračna* (tvorba z let 1974-1989, Mladá fronta, 1993) a výbor *Neztracené básně* (Host, 2000).

Experimentálna se týkajících knižních skvostů z počátku 90. let není mnoho, o to důležitější jsou: soubor profilových studií *Na hranicích umění* (1990) Jindřicha Chaloupeckého, básnické a prozaické dílo Karla Miloty (*Sud*, 1993, *Ďáblův dům*, 1994, a *Antilogie aneb Protislaví*, 1995) a zejména ojedinělý výbor z díla Zdeňka Barborky *Poeticko-policejní konfabulace* (1992). Vycházejí přetisky děl ze 60. let: legendární *Kryší hnízdo* (1991) Miloslava Topinky, *Receptář* (1992) Ladislava Nováka, konečně mohou vyjít i Kolářovy *Básně ticha* (1994) a, zatím téměř bez povšimnutí, náhled do díla Běly Kolářové *Objekty a asambláže* (1993).

Pozornosti se dostává také dvojici Bohumila Grögerová a Josef Hiršal: souborně jako *Trojcestí* (1991) vychází jejich experimentální prózy *Preludium, Mlýn a Kolotoč* a o pár let později (1993, 1994) třídílné memoáry *Let let*, z nichž zejména III. díl je výtečnou sondou do reality experimentální scény let 1966-1968.

V roce 1993 se literární vody zčeřené počátečním živelným chaosem

začínají pročišřovat, kal si sedá, konečně lze dohlédnout až na dno a vybrat oblázky: v Torstu vychází sborník české experimentální poezie **Vrh kostek**. „*Náš sborník navazuje na antologii světové avantgardní poezie s názvem Experimentální poezie, vydanou před více než 25 roky nakladatelstvím Odeon. Vznikl sice ve stejné době, vydání doma se však už nedočkal,*“ píše v předmluvě editoři Bohumila Grögerová a Josef Hiršal. Kromě tohoto autorského dua jsou ve sborníku zastoupeni Jiří Valoch, Zdeněk Barborka, Ladislav Nebeský, Jindřich Procházka, Vladimír Burda, Ladislav Novák, Běla Kolářová, Emil Juliš, Josef Honys a Jiří Kolář. Každému je vymezen dostatečný prostor nejen k prezentaci vlastního díla, ale také k popisu svých tvůrčích technik a metod. **Vrh kostek** lze považovat za zásadní dílo české konkrétní a vizuální poezie. Jeho výjimečnost spočívá jak v koncepcí (výběr autorů), pojetí (způsob představení jednotlivých autorů v šíři jejich tvorby) a výtečné grafické úpravě, tak ve skutečnosti, že i po desetiletích bylo schopno probudit zájem publika o tento pozapomenutý žánr. „*Na jedné straně je škoda, že tento sborník nevyšel včas; práce v něm obsažené vznikaly totiž převážně v letech 1960-1968,*“ píše se dále v předmluvě, „*na druhé straně nová mohutná vlna celosvětově oživeného zájmu o konkrétní, vizuální a konceptuální poezii činí dnes tuto antologii znovu aktuální.*“ Obnovený zájem o experimentální poezii brzy nabývá konkrétních podob: už v roce 1995 je v Brně (Moravská galerie), Litoměřicích (Galerie umění), Pardubicích (Východočeská galerie), Jihlavě (Oblastní galerie Vysočiny) a Opavě (Dům umění) znovu uvedena výstava **Nová citlivost**, která plynule navazuje na tradici experimentu 60. let. O rok později je putovní výstavou obnoven **Klub konkréťistů** (jako **KK2**). A v březnu



## Teorie

1997 probíhá v Zimním refektáři Strahovského kláštera vernisáž velké výstavy **Báseň – Obraz – Gesto – Zvuk: experimentální poezie 60. let**, na níž vystavuje celá experimentální generace: J. Hiršal, B. Grögerová, E. Juliš, L. Novák, V. Burda, V. Mirvald, K. Adamus, Z. Barborka, J. Honys, V. Havel, B. Kolářová, J. Kolář, M. Koryčan, L. Nebeský, E. Ovčáček, P. Rudolf, K. Trinkewitz, M. Urbásek, J. Valoch a řada umělců zahraničních. Výstava je doprovázena obsáhlým katalogem s teoretickými texty J. Hiršala, B. Grögerové, V. Havla a J. Hlaváčka. Úspěch podněcuje k dalším akcím, již dva roky nato je zahájena expozice **akce slovo pohyb prostor. experimenty v umění 60. let** (Městská knihovna, Galerie hlavního města Prahy), rozsahem i zastoupením dalece převyšující expozici předešlou.

Kateřina Tošková, Experimentální poezie ve sbírkách, sbornících, činech a činnostech

Tato totiž není omezena jen na konkrétní poezii, popř. lettrismus, ale snaží se představit tvůrčí pnutí na poli experimentu 60. let v celé jeho šíři, včetně hudby, konceptuálního umění či prostorových instalací. Vystavují (výběrově, telegraficky) Barborka, Bielecky, Boudník, Brikcius, Burda, Cage, Grögerová, Grygar, Havel, Hiršal, Honzík, Chatrný, Juliš, Klusák, Kmentová, Knížák, Kolář, Kolářová, Kolíbal, Komorous, Kubiček, Lébl, Malich, Merta, Novák, Ovčáček, Plastic People of the Universe, F25 Group, Rajlich, Rychlík, Ság, Ságlová, Sedláček, Sýkora, Trinkewitz, Valoch, Zero, Zippe.

Zatím poslední kolektivní výstavou byla mezinárodní **Beyond Preconceptions. The Sixties Experiment / Bez předsudků. Experiment 60. let** (2000 – 2001), která byla kromě České republiky (Veletřní palác, Národní galerie, Praha) uvedena i v Argentině (Centro

Recoleta, Buenos Aires), Brazílii (Fundacao A.A.Penteado, Sao Paulo a Rio de Janeiro) a USA (Berkeley Art Museum, Berkeley).

Bohužel, první porevoluční vlna zájmu o experiment se v nakladatelské a vydavatelské činnosti téměř neprojevila. Knihy literárních experimentů vycházejí ve druhé půli 90. let pouze sporadicky: ojedinělý soubor konkrétní a vizuální poezie z let 1962-1993 *Lekce velkého A* (1995) Eduarda Ovčáčka, Novákovy *Proměny pana Hadlíze* (Torst, 1995), bibliofilie *Osm binárních básní* (1996) L. Nebeského, Havlovy *Antikódy* (v rámci již zmíněného souborného díla, Torst, 1999), v Mladé frontě Milotova sbírka *Gregor* (1999), pražskou Gallery výpravně vyvedený *Slovník metod* (1999) J. Koláře a *Život je koláž* (1999) Karla Trinkewitze. A to je – vyjma několika bibliofilských tisků a katalogů k výstavám – z devadesátých let vše.

## IV. Současnost

Ohlédneme-li se dnes za uplynulými léty nového století a pokusíme-li se zhodnotit nakladatelskou činnost v oblasti literárního experimentu, s překvapením zjišťujeme, že situace se projasňuje: vydávání knih tohoto upozadovaného žánru se za poslední léta koncentrovalo jen do několika vydavatelských domů. Žádný z nich, jak už bylo řečeno v úvodu, nemá takto specializovanou edici, přesto lze v jejich knižní produkci hledat a nalézat alespoň jistou otevřenost k experimentu.

Zatímco v 90. letech byla v tomto směru nejplodnějším nakladatelstvím Mladá fronta, dnes by byl na špici pomyslného žebříčku Torst: v posledních letech tu vyšla sbírka *Vláda slova* (2001) M. Koryčana, výjimečným počinem je vydání kompletního básnického díla V. Burdy

*Lyrické minimum* (2004), jeho eseje a teoretické texty by měly vyjít v následujícím roce, stejně jako teoretické dílo K. Miloty a výbor z široké tvorby J. Honyse. V těsném závěsu za Torstem se drží pražská agentura a nakladatelství Gallery, které také pořádá výstavy a vydává katalogy. Jeho knižní produkce je orientována na výtvarné umění, zejména koláže, a knihy jím vydávané vynikají výpravou grafickou úpravou (a tomu odpovídající cenou). Vyšla zde monografie J. Koláře (*Příběhy Jiřího Koláře*, 1999), K. Trinkewitze (*Život je koláž*, 1999) a E. Ovčáčka (2007), sbírka *Osm básní pro Acnavi* (1997) L. Nováka či Kolářův *Slovník metod* (1999).

Zajímavá je produkce pražského nakladatelství Cherm: v posledních



letech tu vyšla sbírka *Ztracený brod* (2001) J. Štochla, jehož tvorba zčásti inklinuje k experimentu, a ryze experimentální *Pršení (h)lásek v dešti slov* (2003) M. Koryčana, v současnosti se k vydání připravují lettristické básně M. Horanského, které by pod názvem *Grafické básně aneb Autoportrét psacího stroje* měly vyjít v následujícím roce. Podobně je na tom nakladatelství dybbuk, které loni zazářilo sbírkou *Bílá místa* L. Nebeského a na letošní podzim plánuje vydání *Malého slovníku naučného* L. Nováka. Ostatní nakladatelství se k vydání konkrétní poezie či experimentu uchylují jen zřídka a spíše náhodně – takto brněnský Petrov vydal sbírku *Středopk* (2004) M. Koryčana a pražský Trigon Topinkovu sbírku *Trhlina* (2002). O mnoho významnější je činnost ostravské teoretičky

a didaktičky výtvarného umění Dáři Lasotové, díky jejíž snaze vyšly např. sondy do díla severomoravských autorů K. Adamuse a J. Wojnara. Z výše popsaného je jasně patrné, že vydávání experimentálních děl v posledních letech nabírá na intenzitě. Připočteme-li k tomuto trendu i řadu probíhajících či teprve nedávno ukončených výstav, kupř. expozici děl J. Valocha, B. Kolářové, E. Ovčáčka, J. Honyse, J. Wojnara, K. Adamuse, P. Rudolfa a řady dalších, můžeme s potěšením konstatovat, že současnou vlnu zájmu o experiment lze považovat za největší od 60. let. K tomu hodlá přispět i Vědecko-výzkumné pracoviště Akademie výtvarných umění, které pod vedením editorky Evy Krátké připravuje na konec roku 2007 vydání antologie teoretických textů k české vizuální poezii 60. let. Ta by měla obsahovat

(kromě úvodní studie a komentářů k publikovaným textům) řadu zajímavých dokladů dobové diskuse o fenoménu nejen literárního experimentu. Dalším výrazným počinem by měla být souborná výstava děl českých experimentálních umělců, připravovaná pražskou Galeríí Smečky na jaro příštího roku. A doufáme, že svůj obložek do mozaiky přiloží i toto číslo Kulturně-literární revue Pandora a almanachu Wagon. Všechny výše popsané akce a aktivity snad konečně objasňují otázku umělců, teoretiků i kritiků kladenou již od samotného zrodu konkrétní poezie: je literární experiment dávno vyčerpaným, slepým ramenem nejen slovesného umění, anebo má stále co říci?

*Kateřina Tořková*  
studuje bohemistiku a společenské vědy na Pedagogické fakultě Univerzity J. E. Purkyně  
v Ústí nad Labem a je šéfredaktorkou Kulturně-literární revue Pandora.





## ↘ Optické básně

*Pozbylo-li slovo prapůvodní síly, aby zůstalo jen zdrojem představy, jsou přirozené optické prostředky účinnější než akustické. Mimoto optická báseň stává se internacionální.*

Karel Teige, 1923

### I

Podobně jako kybernetika (jež stojí jako něco nového a samostatného na rozhraní mnoha vědních oborů a zároveň se proměňuje v kterýkoli z nich), zdá se být i *lettrismus* dráždivým hybridem. Nepatří ani do malířství, ani do poezie, a patří do obou zároveň. Je poetický a výtvarný. Jeho význam odvozujeme jednou z jeho tvárné podoby, jednou z jeho obsahu slovního. Nejčastěji na nás působí zvláštní syntézou obou rovin. Má to své nevýhody. Výtvarníci ho někdy považují za pouhou hříčku. Básníci za bezmocnost poezie. To jsou ovšem soudy konvencionalistů. Podstatné z toho je zjištění, že je tu nová rozporuplná jednota (jazykový znak, jehož význam je posunut do výtvarné polohy prostřednictvím takové plošné organizace, jež je podobna výtvarné kompozici), bezesporu působící esteticky. Tato jednota je nová, a proto zaráží. Estetikové, výtvarníci a literární teoretici, kteří uctívají Mukařovského učení o normě, jež je nevyhnutelně střídána estetickou normou jinou, stojí tu pojednou tváří v tvář radikální manifestaci tohoto poznatku. Moderní umění ukazuje docela jinou tvář, nepodobnou té, kterou se zabývala klasická estetika. Velká jeho část ponechává vžitou klasifikaci uměleckých druhů v troskách; sám obecný pojem umění vyžaduje, zdá

se, vyspravení, nebo alespoň revizi představ o základních funkcích uměleckých druhů.

V řadě uměleckých druhů se výrazový prostředek *absolutizuje*, odhlíží od své dosavadní funkce a přechází k jiné. Malířské prvky opouštějí zpodobení objektu a dávají se svou vlastní cestou, aniž by co ztratily na sdělnosti; také hudba opouští debussyovský paralelismus emoce a melodické linky, aby se zabývala „čistou“ organizací materiálu (poznamenejme, že bez estetického působení nejsou ani návody na realizaci elektronických skladeb ve své grafické podobě). Zdá se, že poezie – nebo alespoň její část – nastoupila stejnou cestu. Lettristické kreace většinou rezignují na dosud obvyklou sémantickou hodnotu jazykových znaků. Jestliže kdysi poezie tendovala k hudbě – například v symbolismu – a dosud si v některých projevech (viz např. sborník *hosn ros n baa*, který vydali r. 1959 ve Vídni Friedrich Achletiner, H. C. Artmann a Bernard Rühm) zvukovou podobu vynucuje a existuje plně jenom jí – jako sled rytmizovaných a timbrově a výškově odlišených artikulovaných zvuků, v něž se nakonec změnil pokus psát, resp. mluvit poezii v dialektu –, obrací se nyní spíše ke své existenci grafické a jejím zdůrazněním láme jí dosud uzavřené hranice výtvarného

projevu. V tomto bodě komplikují situaci také malíři, kteří – počínající kubismem – užívají písmen v obrazové ploše.

Vztahu obrazu a písma (jak lze obecněji pojmenovat rozsáhlou problematiku, do níž jsme nahlédli) je už dnes věnována obsáhlá literatura, stejně jako některým jiným možnostem nové poezie. Mám tu především na mysli Legrandovu stať v *Quadru* č. 13 z r. 1963, dále výborný katalog výstavy *Schrift und Bild*, která se konala v Amsterdamu a v Baden-Badenu r. 1963 s články Dietricha Mahlowa a Helmuta Heissenbüttela, a řadu informací, které se – většinou na základě těchto pramenů – objevily v našem tisku (za všechny uvedme Padrtovu syntetizující a o českou problematiku rozvedenou stať v *Knižní kultuře* č. 11 a 12 z r. 1964); sem také musíme zařadit stati a manifesty otiskované například v zaniklém německém časopise *Augenblick*, vydávaném prof. Bensem, a všechny nadmíru užitečné informace o „umělé“ poezii pocházející z pera Josefa Hiršala.

Tento článek nechce rozmnožit naznačenou soustavu informací; nechce se ani zabývat vším, co se v nich pod vztahem „obraz a písmo“ nebo pod pojmem „umělá“ poezie skrývá. Jde tu jenom o jednu věc: zjistit, odkud se bere estetická



## Teorie

působivost projevů balancujících na hranici výtvarného umění a poezie; proto z našich úvah vypadá na jedné straně celá ta část lettristické problematiky, v níž je písmo pouze předmětem výtvarné kompozice (např. Légerovo zátiší z písmen A, B,

Jestliže jsme vymezili předmět našeho zájmu takto, nezáleží na tom, budeme-li vycházet z rozboru díla, jež k oné mezní situaci mezi projevem malířským a poetickým došlo z pozic výtvarných, či z rozboru díla, jež přichází z opačného pólu, z oblasti poezie.

Vasarelyův *Lunik en rodage* je asi jenom extempore v díle tohoto velkého básníka kinetických struktur. Pro ten druh aplikace vztahu písmo-obraz, o němž chceme mluvit, je však toto dílo ne-li mezníkem, tedy aspoň klasickým příkladem toho, jak je písmo vědomě organizováno tak, aby sdělovalo ještě jiný význam než ten, který mu připisuje jeho funkce jazykového znaku; písmo se tu stalo vyjadřovacím prostředkem výtvarného umění, takovým, jako je čára nebo barva. Nesejde na tom, že řada slov si tu podržuje stále svůj jazykově významový charakter (*Bip, Bop, Lunik, Rodage*). Celkový úmysl, a tedy význam této plošné organizace písma, je jasný: jinými než jazykovými prostředky (které jsou zastoupeny jen střídáním novinovým titulkem a několika citoslovci) – ale jejich výtvarným užitím – tlumočit emoci vzruchu, pohybu, představu startu a oběhu kosmické sondy. Ve

C) a na druhé straně většina tendencí umělé poezie, kde snad až na některé topologické snahy, obdobné Vasarelyho tvorbě, nepřichází onen podivně vzrušující rozpor mezi výtvarnou a jazykově významnou organizací v úvahu. Podobné prolnutí dvou významových rovin můžeme sledovat i u *asambláží*, jež v poslední době opět zaplňují výstavní síně. Lettristické kreace

## II

výjimečně výstižné podobě se tu objevuje ono charakteristické napětí mezi tiskařským typem (od něhož očekáváme automaticky tlumočení běžných významů slov, v něž se obvykle skládá), a jeho organizací, jejíž syntax není už gramatická, ale výtvarná.

Všechny tyto věci bychom si asi neuvědomili a Vasarelyův *Lunik* bychom považovali jenom za zajímavou hříčku známého malíře, kdyby se možnost takového užití písma nepotvrdila jinak, jaksí z druhé strany, ze strany básníků. Zmínili jsme se už o sborníku *hosn ros n baa*; jeho autorům jde hlavně o zvukovou podobu veršů, která zvláště u G. Rühma rezignuje posléze téměř na všechno pojmové, jazykově významové a ponechává dialekt jen jako rytmizovaný zvuk (ke knížce jsou připojeny desky s recitovanými verši). Rühm a jeho přátelé absolutizovali jednu smyslovou stránku, jednu znakovou možnost poezie: tentokrát to byl zvuk. Ale už nutnost vyjádřit tyto básně graficky je musila upozornit na jinou možnost: na grafickou, tedy výtvarnou organizaci poetického materiálu. Tak asi vznikla zajímavá Rühmova báseň *Ich gehe nicht allein* a jiné kreace, vystavené v r. 1963

i asambláže odrážejí podstatné rysy současného umění (např. zmíněnou absolutizaci výtvarných prostředků); v obou dochází k posunu významu výtvarným zásahem. V závěru stati tedy chceme dokumentovat jejich jednotu, založenou právě na obdobném hospodaření významem, a obhájit tak jejich společné pojmenování: považujeme je za *optické básně*.

v Berlíně v Haus am Waldsee (z nichž většina organizuje písmena již téměř bez ohledu na jejich konvenční jazykový význam: výtvarně). Mimořádně zajímavými demonstracemi takové významové labilité či polysémantičnosti jsou útlé knížky Heinze Gappmayera (*Zeichen*, Innsbruck, 1962) a Ludwiga Gosewitzky (*Typogramme 1*, Frauenfeld, 1962), ale i početné, i když téměř nepublikované typogramy Novákovy a Burdovy. Goseitzovy typogramy spoléhají zatím na strukturu, tvořenou jedním či dvěma typy psacího stroje v geometricky daném rámci (snad nejbliže k nim má u nás Burda); Gappmayer zpočátku v kompozici počítá s graficky vyjádřenými významy slov; posléze však užívá jednotlivých písmen k vytváření kompozic, v nichž se uplatňují zákony až mondrianovské (za ukázkou poslouží čtverec vymezený písmenem „e“ v rozích; „e“ je v každém rohu jinak převráceno; vnuká tak na jedné straně představy čistě výtvarné: různé polohy „e“ chápeme jako pokus o konstruktivní vyslovení možnosti reality či uměleckého díla; na druhé straně pro nás zůstává „e“ písmenem, které kdykoli může vstoupit do kontextu nějakého jazykového znaku).



## Teorie

Ve všech střídavě uvedených příkladech se setkáváme s napětím, o jehož vysvětlení usilujeme, s napětím mezi dvěma významy

Zcela zvláštním a ojedinělým projevem sledovaného jevu je tvorba Jiřího Koláře z posledních let; demonstrací, která je zajímavější o to, že logickým vývojem dospěla ještě k další rovině, kde se uskutečňuje prolnutí dvou dosud přísně odlišovaných významových rovin. Kdybychom podrobněji sledovali jeho „nejbásničtější“ sbírku *Limb a jiné básně*, která vznikla v polovině čtyřicátých let, už tam bychom našli stopy jisté absolutizace poetických prostředků, jejich užívání zcela novým způsobem, asi ve smyslu mnohem pozdější věty Maxe Benseho, který v jednom čísle svého *Augenblick* v *Manifestu nové prózy* mj. napsal: „...2. Materiál místo významu, ale význam může být použit jako materiál.“ V *Limbu* jsou především organizovány významy, není tu ještě ani vidu, ani slechu po tom, co se objevuje v letech padesátých. Bylo by jistě dobré zastavit se v této souvislosti podrobněji u sbírek, jako je *Vršovický Ezop*, kde se jakoby předjímá poetické užití dialektu, jakého jsme byli svědky u Rühma a jeho druhů, nebo u sbírky další, *Česká svita*, kde se téměř v neupravené podobě prezentují úryvky z korespondence českých spisovatelů a umělců převážně minulého století (realita těchto dopisů mluví sama, nevyžaduje žádné „umocnění“,

jediného znaku: jedním, který je dán jeho funkcí znaku jazykového, a druhým, který vzniká tehdy, je-li tento jazykový znak organizován výtvarně tak, že se vlastně stává znakem jiným, lépe řečeno, že je výtvarnou organizací změněn natolik, že se jeho význam zmnožuje,

### III

snad jen to, které je výsledkem kontextu, výsledkem záměru básníka-organizátora). Kolářův další vývoj ke konci padesátých let potom jednoznačně směřuje k oné významové labilitě jazykového a výtvarného významu téhož znaku, již se zabýváme. Je to především jeho sbírka *XY 61*. Slova a jejich jednotlivá písmena jako by si začínala výtvarně uvědomovat svůj význam a podle toho si na stránce počínají (*Kapky, Teploměr*), posléze si uvědomují sama sebe jako výtvarný fakt a organizují se vzhledem k ploše stránky téměř bez ohledu na jazykový konvenční význam (*Zpěv ticha*). Jeho další sbírka, *Portréty*<sup>1</sup>, posléze zkouší a mapuje nově objevenou zemi: z jednotlivých písmen jmen tvůrců současného umění se tvoří lettristické evokace jejich obrazů, evokace, které jsou jakousi manifestací znovuobjevených možností písma (např. *Mondrianův portrét*), možností, které se mohou měřit s malbou (člověk by měl až chuť vést paralelu s českou obrozenskou poezií, jež chtěla dokázat, že potlačovaná čeština je schopna týchž básnických hloubek a výšek jako dotud preferovaná němčina). Jazykový znak, resp. jeho grafická podoba, se osvobodil; v další Kolářově tvorbě tuto svobodu neustále prohlubuje (hloubkové

zdvojuje a někdy i mění. Je tomu tak třeba i v Gosewitzových strukturách tvořených jenom typem, který na psacím stroji znamená pomlku; i zde nás znepokojuje ona dvojnásobnost, i když je tu gramatická syntax téměř obětována syntaxi výtvarné.

básně, v nichž geometricky organizované shluky různých typů psacího stroje, často se překrývající, skrývají na jistých místech průhledy, otvory, jimiž vcházíme do podobně organizovaného světa další stránky, atd. atd.); ani zde však není tato absolutizace a atomizace jedné podoby smyslové existence jazykového znaku a její podřízení výtvarné syntaxi převažující natolik, abychom mohli tyto kreace jednoznačně odkázat do hranic výtvarného projevu. Písmeno, ať jakkoli osamoceno, ať jakkoli deformováno, zůstává záznamem lidskosti: zůstává v ruce básníka. Takto chápaný znak otvírá cestu do dalších oblastí: neexistovala snad uzlová písma, neexistuje snad písmo slepecké? A tak v Kolářově tvorbě následují cykly uzlových a slepeckých básní, k nimž lze řadit i tzv. „cvokogramy“ (vymyšlená písma). V těchto případech se náš problém trochu modifikuje: je tu písmo, jež chápeme jako jazykový znak, písmo, které je organizováno podle zákonů výtvarné kompozice, není tu však přesně dán (anebo alespoň s tou mírou přesnosti, jako tomu bylo v předcházejících kracích, s tak obsažným odkazem na možné

<sup>1</sup> Vyšly nyní jako novoročenka *Artie* pod názvem *Gersaintův vývěsní štít*, s. 253-264



## Teorie

významové funkce znaku) význam užitého jazykové znaku: toho se jenom dohadujeme, zůstávají nejčastěji u vágních přestav, jež jsme si dosud zvykli spojovat s projevy výtvarnými. Jako by se tu ozývala druhá část citovaného Bensova výroku, začínající slovy: „*Vysoká libovolnost interpretace...*“

V těchto místech začíná být pro nás tvorba Jiřího Koláře mimořádně zajímavá. Není snad uzel či některý útvar slepeckého písma obdobný předmětu? Nejen svou optickou stránkou, ale i stránkou významovou: co víc si může běžný smrtelník pod určitým seskupením uzlů či teček na papíře představit než to, že je tu určitý

záznam o lidském osudu, stenogram určité lidské situace? A nemají podobné vlastnosti i předměty? Hřebínky, knoflíky, tubičky, kousky hadříků, foukací harmonika, tuba od pasty na zuby atd. atd.? Všech těchto věcí se dotýkal člověk, potřeboval je ke svému konání, poznamenal jejich užítkovou podobu svou člověčinou – co jiného zbylo, jsou-li dnes nepotřebné?

A přijde-li básník a organizuje-li z nich „předmětné básně“ (některé z nich Kolář vystavil např. na výstavě skupiny Křížovatka v Praze r. 1964), neorganizuje tyto neužitečné předměty podle jejich tvárných vlastností, ale organizuje i ty jejich významy, jež vznikly tím, že je užíval člověk. Modifikujeme v této souvislosti Teigovu větu citovanou na začátku stati: Pozbyly-li věci původní síly,

aby zůstaly jen zdrojem představ, jsou přirozeně optické prostředky účinnější...

Je to Kolářovo dílo, jež u nás a možná i ve světovém měřítku ojedinele demonstrovuje onu spojitost mezi novým užitím písma a věcí, užitím, při němž se uvádí v chod celá dialektika zmnožení původního (u slova jazykového a u věci užítkového) významu významem novým, který přináší výtvarná prezentace daného znaku; jeho dílo je také svědectvím různých poloh vztahu obou významů (jednou převažuje význam daný syntaxí výtvarnou, jindy význam jazykový). V jeho díle se konstituovalo to, čemu chceme říkat optická báseň. (Stejnou významovou labilitu můžeme sledovat i v jeho kolážích z různých druhů písem a obrázků a samozřejmě i v kolážích.)

## IV

Až dosud jsme užívali řady pojmů, jejichž domovem je sémantika. Můžeme jejími prostředky vrhnout světlo na náš problém, můžeme zpřesnit výsledky, k nimž jsme analýzou některých děl došli? Vyjděme z knihy Adama Schaffa *Úvod do sémantiky* (Praha 1963). Ve II. a III. kapitole nalézáme pro nás zajímavá místa.

Schaff definuje na str. 164 znak takto: „*Každý materiální předmět, jeho vlastnost nebo materiální událost se stává znakem, když v procesu komunikování slouží v rámci jazyka přijatého rozmlouvajícími přenosu nějaké myšlenky o skutečnosti, tzn. o vnějším světě nebo o vnitřních (emocionálních, estetických, volních atp.) prožitcích některé z komunikujících stran.*“ Sledujeme-li další peripetie Schaffova výkladu, dostaneme se posléze k pojednání

o znacích zástupných, v jejichž dvou podtřídách se odehrává náš problém. Znaky zástupné jsou totiž tvořeny jednak *zástupnými znaky sensu stricto* (mezi něž vedle podobizen, veristických fotografií atp. patří zejména „*všechny znaky písma různého druhu, tzn. písma, jehož znaky zastupují zvuky řeči, jejich skupiny, celá slova, věty atp.*“ – str. 171), jednak *symbols*, které jsou „*charakterizovány hlavně třemi vlastnostmi: 1. materiální předměty tu reprezentují abstraktní pojmy, 2. reprezentování se opírá o úmluvu, kterou je třeba znát, abychom porozuměli symbolu, a konečně 3. smluvené reprezentování se opírá o reprezentaci, jejíž vnější podoba je smyslová a jež po obsahové stránce je exemplifikující, alegorická, opírá se o metaforu, o mytologii, o zásadu pars pro toto atd.*“ (str. 172). Jestliže se v prvním

případě zástupných znaků přímých jedná především o ty prvky, které jsme v předešlém výkladu nazývali „*jazykovými znaky*“, jde v druhém případě především o ty prvky, jejichž pojmenování jsme opisovali slovy jako např. „*význam, vznikající z výtvarné syntaxe*“ atd.

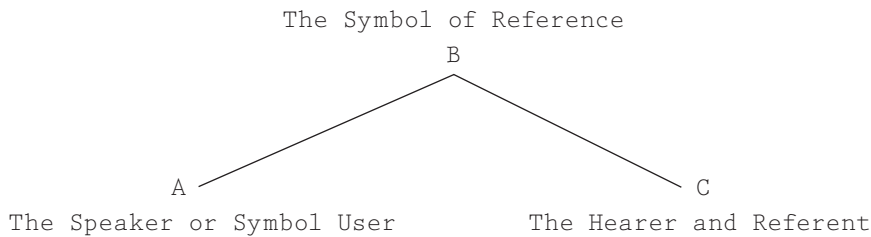
Zde musíme poněkud odbočit, abychom vysvětlili zdánlivé zjednodušení, jehož se dopouštíme. Opravdu jen zdánlivě řadíme literaturu, její prostředky, mezi zástupné znaky přímé (*sensu stricto*); víme, že např. verše Holanovy či Halasovy patří – ač užívají slovních znaků – především do podtřídy druhé, mezi *symbols* (viz cit. Schaffův výměr). V našem případě – v letristických kresbách – však písmo nevstupuje do sledovaného vztahu jako symbol (této funkce většina tvůrců, jež jsme jmenovali, písmo s ohledem na



## Teorie

společensko-historický a umělecký kontext zbavila), ale skutečně jen jako přímý zástupný znak (zastupující zvuky řeči jejich skupiny atd.). Jistě se tu projevuje ona absolutizace

však dvojnámenný). Když Schaff hovoří o znakové situaci, která nutně zahrnuje tři komponenty: znak, toho, kdo označuje, a toho, kdo znak a v procesu komunikace vytvořený význam vnímá, užívá mj. Johnsonova trojúhelníku reference (který je obdobou trojúhelníku Richardsova – viz str. 199):



jedné stránky znaku, uměleckého prostředku, o níž byla řeč na začátku, absolutizace, jež je začátkem dalšího procesu, který končí modifikací dosavadních a často i konstituováním nových uměleckých druhů. Schaffovy klasifikace zástupných znaků jsme jistě užili především proto, abychom probíranou otázku nějak zakotvili. Užili jsme jí však také proto, abychom mohli sledovat a přesněji popsat způsob, jakým vzniká význam takto rozeklaného znaku (přes jeho „příslušnost“ do dvou podtříd patrně jde stále jen o jeden znak, který je

Zdá se však, že v případech, které jsme popsali, s takovým jednoduchým schématem nevystačíme. Ať už připustíme, že se jedná o jeden znak, vzbuzující dvojí význam (jeden odpovídající zástupnému znaku přímému, druhý odpovídající symbolu), nebo ať připustíme, že se jedná vlastně o znaky dva, jejichž vnímání se uskutečňuje naráz a v jeho průběhu nastává mezi oběma znaky jakási oscilace, vlastní právě jen lettrismu a obdobně i asamblážím (u nichž je přímý zástupný znak reprezentován jejich užitkovou funkcí),

zdá se, že jde o jakýsi „stínový efekt“ (oproti původnímu Johnsonovu trianglu). Sémantický pohled na problematiku lettrismu a asambláže snad vysvětlil řadu věcí. Klade však také řadu otázek: především otázku, do jaké míry je konstituována ona konvence, kterou musí přijmout obě komunikující strany – tvůrce i divák. Klade též otázku po důvodech, které vedly k odstranění konvence staré, atd. Odpovědi na tyto otázky souvisejí už s širším okruhem problémů, vymezených v podstatě okruhem sociologických, uměleckohistorických a uměleckoteoretických problémů celého současného umění. V jejich kontextu se také může zpřesnit i odpověď na otázku o zdrojích estetické působivosti lettristických prací a asambláží (poukaz na jeden z těchto pramenů, daný vzájemným působením dvou významových rovin, který jsme touto statí uvedli, považujeme jen za částečný, i když v mnohém důrazný a pro sledovaný žánr specifický).

*(Tato studie byla napsána v roce 1964 a publikována v časopise Estetika 3/1966, s. 253-260.)*

*Josef Hlaváček*  
*významný estetik a výtvarný a literární kritik, se již od 60. let systematicky zabývá teorií literárního experimentu, soubor jeho studií k této problematice vyšel v r. 1991 pod názvem Výpovědi uměním.*



## ↳ Mluvím, tedy jsem

### /Fónická poezie Ladislava Nováka/

motto:

*„Báseň má rozrývat, probouzet, drásat, vyvrhovat, obnažovat nebo neustále otvírat ránu jistých samozřejmostí a v této úloze kyseliny stůj co stůj prosekávat džungli nebo prorážet krunýř, do něž nebo za něž se uchyluje nebo kde se otupuje, uspává či kde usíná naše citlivost, naše schopnost vnímat nebo naše pozornost...“*

Bernard Heidsieck: Báseň jako křik

Někdy v roce 1962 si Ladislav Novák (1925-1999), básník a výtvarník, který strávil celý život v Třebíči, obstaral za svůj plat středoškolského učitele magnetofon Sonet – jedno z prvních nahrávacích zařízení, jež se v tehdejší Československu dalo koupit – a začal s experimenty, které ho posléze jako jediného českého umělce zařadily do mezinárodního kontextu takzvané fónické poezie. Kufříkový Sonet, vyráběný Teslou Přelouč jako tehdy nejmodernější přístroj na domácí záznam hudby a zvuku, otevřel básníkovi nové možnosti, jak rozšířit dosavadní práci se zvukovou básní, oním specificky hlasovým, tělovým projevem, se kterým Novák experimentoval už od roku 1958. Básník se nakonec touto disciplínou zabýval s občasnými přestávkami téměř 16 let, až do roku 1974, paralelně s ostatní literární a výtvarnou tvorbou. Jakkoli se výtvarná práce tohoto solitéra, po celý svůj život známého spíše v zahraničí než doma, stala nedílnou součástí českého moderního umění druhé poloviny 20. století, je stále nedoceněn jeho význam jako tvůrce, který se v podstatě jako jediný

u nás fónickou poezií systematicky zabýval.<sup>1</sup>

### Surrealista heretik

Už jako student třebíčského gymnázia je fascinován surrealismem, a ačkoli v pozdějších letech byl ovlivňován širokou škálou moderních uměleckých směrů, příklon k surrealismu a jeho metodám se prolíná většinou jeho tvorby. Jeho zájem o výtvarné umění je zpočátku formován přátelstvím s Jakubem Demlem, s Milošem Dvořákem (vykladačem díla Březiny, Demla a Zahradnička) a s Vítězslavem Nezvalem.

Po válce, po studiích bohemistiky a historie na Filozofické fakultě University Karlovy, vystřídá několik učitelských míst a po vojenské službě se vrací do Třebíče, kde působí po zbytek svého života.

Ke konci padesátých let, kdy začínají jeho první výtvarné a básnické experimenty, včetně takzvaných „onomatopoických básní“, Novák používá surrealistickou metodu automatismu nebo zasahuje do struktury básně, ovlivněn díly jako *Osvobozená slova* otce futurismu F. T. Marinettiho. Básník ve volném čase zajíždí do Prahy, kde navazuje

přátelství a sleduje kulturní dění. Novák, byť omezen možnostmi života v malém městě, netvoří bez znalosti kontextu. V roce 1957, coby člen ochotnického souboru, poprvé vycestuje za komunisty uzavřené hranice do Vídně, kde si obstará publikaci o moderním umění a objeví tvorbu Jacksona Pollocka. Fascinuje ho způsob, jakým se Pollockova technika drippingu stává rituálem a osvobozuje malbu od přijatých forem.

V této době se ocitá v situaci, kdy pro něho již není možné psát ani volným, ani vázaným veršem, a odhodlává se k experimentům, často na pomezí básně a výtvarného projevu.

Fascinován postupy světových moderních výtvarníků a malířů, snaží se uplatnit podobné principy v poezii. Tak vznikají první básně-konstelace (geometrická řazení individuálních slov vytvářející obrazce), preparované texty (texty, do nichž fyzicky zasahuje, vyřezává slova a narušuje kontext), vrhané básně (podoba básně je zde výsledkem náhody a rituálu) nebo vizuální kreace formované jinými netradičními postupy.

Na sklonku let padesátých ho také formuje kontakt s jeho vzdáleným příbuzným, výtvarníkem Janem Kofíkem, který ho zásobuje zahraniční literaturou o umění, katalogy a teoretickými pracemi, a taktéž mu zprostředkovává další důležitá setkání – s malířem Mikolášem Medkem a později, v roce 1961, s Jiřím Kolářem a Josefem Hiršalem.

<sup>1</sup> Práce ostatních českých výtvarníků a básníků v oblasti fónické poezie jsou spíše dílčí. Josef Hiršal a Bohumila Grögerová nahráli skladbu *Herrspiele* postavenou na volné kombinaci několika jazyků. Část této fónické skladby byla vysílána rozhlasem v Německu. V této oblasti také krátce experimentoval Jiří Kolář, ale brzy od tohoto druhu uměleckého projevu upustil, aby se mohl soustředit na výtvarnou práci. Se zvukovou poezií také experimentoval surrealistický básník Milan Nápravník a někteří další autoři.



Posuzujeme-li vlivy, které na Novákovu ranou tvorbu působily a které se staly impulsem k odvážnému experimentování s básní a textem, pochopíme, že jeho tvorba – i přes

romantismu a abstrakci. Do estetického myšlení konkrétnistů proniká moderní technický svět, zejména poznatky z nových oborů, jako je kybernetika nebo teorie



L. Novák v Třebíči, 1994, foto Marek Miler

značná omezení maloměstským prostředím Třebíče a kulturní izolací života v komunismem ovládané zemi – nevzniká bez kontextu a odráží umělecké snahy a proudy u nás i v zahraničí. O názorové blízkosti s mnoha souputníky v zahraničí se ale Novák dozví až později.

### Konkrétní poezie, básnický experiment

Krátce po válce vzniká spontánně a současně v několika západoevropských zemích nový proud poezie, která je nazývána různě: „umělá“, „vizuální“, „konkrétní“. Tvoří jakýsi protipól poezie a literatury beatníků a směřuje spíše k anti-

informace. U zrodu nové poezie a její estetiky stojí několik teoretických prací spíše vědců než estetiků: německý teoretik Max Bense (1910-1990) – autor studií jako *Programování krásna* či *Teorie textu* – či francouzský teoretik komunikace Abraham A. Moles (1920-1992), organizátor Manifestu permutačního umění. Patří sem, mimo jiné, i německy mluvící tvůrci a teoretici jako Eugen Gomringer a Helmut Heissenbüttel nebo švédský propagátor „konkrétní“ poezie Öyvind Fahlström.

V manifestu *První stanovisko mezinárodního hnutí*, ve kterém se v říjnu roku 1963 více než dvě desítky básníků<sup>2</sup> ze čtrnácti zemí přihlásily

<sup>2</sup> Z českých básníků tento manifest podepsali Ladislav Novák, Bohumila Grögerová a Josef Hiršal.



k programu konkrétní a fónické poezie, čteme:

*„Lidé se osvobozují od řeči předem dané a vnucené už v dětství i s její zátěží myšlenek a morálky, vracejí se ke kořenům sil a pracují na nich za pomoci nejmodernější techniky a svědomí jako kosmonaut v prostoru – neboť etika spočívá v odvaze ke změně.“*

Fónická poezie se těmto básníkům jeví jako jedna z cest, kterou je nutné prozkoumat. Jakkoli se směry fónické tvorby v padesátých a šedesátých letech rozbíhají do všech stran a je těžké je utřídit, jedno mají společné: chtějí být osvobozením od starých zažitých významů básnického projevu, od byrokracie jazyka, chtějí být cestou k hledání nové magické síly slov, nového životního stylu. Evropská fónická poezie v poválečných letech je ještě inspirována kreacemi dadaistů (jsou to zejména Raoul Hausmann<sup>3</sup>, Kurt Schwitters, Hugo Ball, Tristan Tzara a Artur Petrónio) a představiteli ruské předválečné avantgardy (Vladimir Chlebnikov, Alexej Kručenyč, Kazimír Malevič).

Obnovený zájem o fónické básně v 50. a 60. letech bezesporu souvisí s komerčním rozšířením magnetofonových nahrávacích zařízení. Nová technika, dostupná běžnému uživateli, otevřela netušené obzory i pro umělce a básníky, nabídla možnosti, o kterých se recitátorům dadaistických *Lautgedichte* ani nesnilo. Z mladších a v té době nejaktivnějších tvůrců fónické poezie sem patří zejména autoři jako Henri Chopin, Bob Cobbing, Bernard Heidsieck, Pierre Garnier, François Dufrene, Ernst Jandl, Brion Gysin, Maurice Lemaître a další. S mnohými z těchto autorů se Novák spřátelil a tato

přátelství budou udržována na dálku po léta vzájemné korespondence.

## Nováková cesta k fónické poezii

K fónické poezii se Novák začal přibližovat už od roku 1958. Je třeba zdůraznit, že jeho počáteční pokusy, zprvu jen psané, vznikají bez povědomí o aktivitách tvůrců konkrétní poezie v zahraničí. Pro Nováka je tato tvorba logickým vyústěním jeho dosavadních literárních a výtvarných experimentů – autor vlastně jen uplatňuje stejné přístupy v různých uměleckých formách: tak jako využívá automatismus k psaní textu, automatismus mluvení ho přivádí k onomatopoickým básním. Pokusy s destrukcí nebo reverzí psaného textu mají později obdobu v experimentech, kdy krájí a znovu slepuje magnetofonový pásek nebo pásek přehrává pozpátku či přes dvě čtecí hlavy přístroje.

Novák našel cestu k fónické poezii ze dvou stran: nejprve tu byly jeho vlastní překlady poezie „přírodních národů“, které se později dočkaly samostatných vydání.<sup>4</sup> Básníka zaujala skutečnost, že v indiánské a hlavně eskymácké lidové poezii se objevují dlouhé úseky zpívaných improvizovaných refrénů, tvořených skupinou nesémantických, onomatopoických slov. Ty mají v básni význam hudební a rytmizační.<sup>5</sup> Dalším zdrojem inspirace byly Novákovi *Lautgedichte* dadaistů.<sup>6</sup> Pod těmito dvěma vlivy začal Novák psát první „onomatopoické básně“, často vznikající jako okamžitá hlásková improvizace. Jednou z prvních byla skladba **Ptáček v dutinách ocelového města**<sup>7</sup>

**3** S Hausmannem (1886-1971), který v mládí dokonce žil v Čechách, si Novák s přestávkami dopisoval a oba umělce pojilo vřelé přátelství.

**4** *Písně vrbového proutku*, SNKLU, Praha 1965. *Zrození duhy*, Odeon, Praha 1978.

**5** K poezii přírodních národů ho přivedl překlad práce jezuitů a biblisty Marcela Jousse *Stylle orale*, vydaný ve zkrácené verzi Josefem Florianem v Nové Říši. Jousse zmiňuje poezii přírodních národů tam, kde hovoří o poezii před písemným záznamem. Zabývá se také například zákonitostmi, které středověkým recitátorům dovozovaly uchovávat v paměti i několik desítek tisíc veršů.

**6** Příkladem zde může být dadaistická hlasová symfonie *Ursonate* Kurta Schwitterse. Je pravděpodobné, že tento fónický experiment inicioval již zmíněný berlínský dadaista Hausmann.

**7** Přepis zvukového záznamu pořídil autor článku.





## ▶ Ptáček v dutinách ocelového města

Pimpili pápá  
 pimporá  
 pimppili pá  
 pimporá  
 Humba humba humbána  
 Fimfili fáfá  
 fimforá  
 fimfilifá  
 fimforá

Humba humba humbána

Fumfulu fáfá  
 fumforá  
 fumfulu fá  
 fumforá

Bandúra bíra béra  
 bandúra bíra béra  
 bandúra bí  
 bandúra bá  
 bandúra bí  
 bandúra bá  
 bandúra  
 bandéra  
 bandúra  
 bandéra  
 bíra béra bítra béra  
 bíra bí bíra bá  
 bíra bí bíra bá  
 Bandúra bíra béra  
 bandúra bíra béra  
 bandúra ba...

Fónické básně jsou protipólem Novákovy ostatní tvorby. Tak jako vizuální, konkrétní básně, které tvoří v šedesátých letech velkou část jeho básnické tvorby, nelze hlasitě recitovat vzhledem k jejich zakotvenosti ve vyjadřovacích prostředcích obrazu, fónická báseň se zase často vzpírá písemnému záznamu. Novák se snaží zvukovou poezií vrátit báseň k jejím počátkům – do dob, kdy existovala mimo písemný záznam – a učinit ji znovu výhradně tělovou, orální záležitostí. Básni je nutno vrátit její původní zdroje: spontaneitu a tělesnost, přenést ji ze stránek knih do bezprostředního života, na ulici, na jeviště, kde má „rozrývat, probouzet, drásat“, nebo „neustále otvírat ránu jistých samozřejmostí“ společenských konvencí. V tomto postoji k poezii se Novák ztotožňuje s dadaisty. Je třeba zmínit ještě jeden faktor, který stojí u vzniku nejenom Novákovy fónické a experimentální poezie v Čechách 50. a 60. let. Část této tvorby je reakcí na jazyk politiky, na jeho vyprázdňení, na jeho zneužití

jako prostředníka manipulace. Jde o odpověď umělců na – slovy Jiřího Valocha – „vědomí devalvace jazyka a jeho manipulovatelnosti“.

### Polohy Novákovy fónické poezie

Nováková fónická tvorba se dá rozdělit do několika skupin. Jednu skupinu tvoří skladby vzniklé hrou s hláskami či s fiktivními onomatopoickými slovy. Metodou je zde snaha znovuobjevit jazyk, tak jako dítě prozkoumává možnosti řeči blábolněním, hrou. Tyto „onomatopoické básně“ zpravidla nejsou nositeli významu.

Boš baš baš beš  
 bíl baš bala blaš  
 bal bola blaš baš bére

Miróna miróna karbróna  
 buš buš buš buš buš  
 hala brů bū bū bū  
 hala brá baškala  
 mandoleso mandoleso  
 huj duj duj<sup>8</sup>

Při realizaci je kladen důraz na zřetelnou rytmizaci a hlavně na melodii hlasu. V mnohých případech autorská recitace hraničí se zpěvem, nebo se jedná o improvizaci na určité hláskové téma, často bez předem dané partitury. Některé tyto kreace mohou být chápány jako jakási zaklínadla a jistě souvisí i s básnickovým zájmem o alchymii a magii.

Další kategorií jsou skladby založené na jazyce s významovým obsahem, kde Novák využívá různých efektů nahrávací techniky, ozvěn, zdvojení a distorze hlasů a mnohdy expresivní autorské recitace.

V roce 1969 byl Novák pozván do Stockholmu na sympozium tvůrců fónické poezie. (V roce 1970 a 1971 byl zván znovu, ale už mu nebylo dovoleno vycestovat). Zde vznikají některé nahrávky, které se později objeví v antologiích fónické poezie, vydaných na gramofonových deskách různých vydavatelů (viz přehled na konci textu). Ve Švédsku si také básník zakoupil kvalitnější magnetofon Philips. Koncem téhož roku se mu naskytla možnost nahrávat v rozhlasovém studiu v Liberci. Tam vznikla nahrávka skladby *Zkapalnění geometra Descarta a jeho další život v kapalném skupenství*. Skladba se toho roku objevila ve Švédské antologii fónické poezie *Text. Sound. Compositions*. (Fylkingen Records, Stockholm). Technické vybavení profesionálního studia Novákovi poprvé umožnilo zapojit profesionální herce a využít i speciálních zvukových efektů,

<sup>8</sup> Přepis úryvku z magnetofonového pásku pořídil autor článku.

Všechny tyto projevy nahrávané amatérsky na přenosném magnetofonovém přístroji (od roku 1962) vznikly jako okamžitá hlasová improvizace. Většina zůstala nezveřejněna na magnetofonových páscích v básnickové pozůstalosti.



## Teorie

distorzi hlasů, echa atd. Zkapalnění geometra Descarta je skladba s meditativním a filozofickým podtextem, vystavěná na obměně proslulého Descartova výroku, a na nahrávce recitovaná autorem.

Báseň *Ceterum autem*, zastoupená ve stejné antologii, je postavena na obměňování jediné věty ze známého citátu z *Cata*.

Krajní polohou, kterou se Novák zabýval méně, je technické, většinou studiové zpracování fragmentů lidské řeči či jiných zvuků vydávaných lidskými mluvidly (dech, mlaskání a jiné). Se zvukovými prvky se pracuje

obdobně jako v hudbě s tóny.<sup>10</sup> Na dalším vydání švédské kolekce **Text. Sound. Compositions.** byla zastoupena i Novákova francouzská skladba *Les miroirs aux alouettes*, vytvořená podle autorova scénáře a namluvená herci opět s pomocí studiové techniky. Na stejném výboru nalezneme i rozsáhlejší skladbu *Co je na konci*.

Marek Miler, *Mluvím, tedy jsem* /Fónická poezie Ladislava Nováka/

## ↳ Zkapalnění geometra Descarta a jeho další život v kapalném skupenství<sup>9</sup> (1969)

Mluvím, a tedy jsem

*distorze zpomalením hlasu, ozvěny*

A tedy jsem?

Mluvím!

Kde jsem?

Mluvím a tedy jsem

*distorze*

Odkud jsem?

Kam jsem?

bloudím svým vlastním hlasem

tápám svým vlastním hlasem

stoupám svým vlastním hlasem

klesám svým vlastním hlasem

klopýtám svým vlastním hlasem

padám svým vlastním hlasem

létám svým vlastním hlasem

krvácím svým vlastním hlasem

uplývám svým vlastním hlasem

Mluvím, a tedy jsem

*distorze ozvěnou*

Jsem jenom to, co a jak mluvím!

*rázně*

<sup>9</sup> Přepis zvukového záznamu pořídil autor článku.

<sup>10</sup> Příkladem může být skladba Henriho Chopina *Énergie de sommeil*. Chopin zaznamenal na magnetofonový pásek chrápání své spící ženy; záznam byl pak ve studiu sešitihán a upraven. Pro tento typ tvorby různí autoři používali různá označení, například P. Garnier používá označení „sonie”.



## ↘ Co je na konci <sup>11</sup> (1969)

mužský hlas: na kon ci na kon ci  
 ženský hlas: na kon ci na kon ci  
 ženský hlas: na kon ci na kon ci  
 ženský hlas: na kon ci na kon ci  
 mužský hlas: na kon ci na kon ci  
 ženský hlas: na kon ci na kon ci  
 mužský hlas: na kon ci na kon ci  
 ženský hlas: na kon ci na kon ci

*u obou se  
 výška hlasu zvyšuje  
 a zrychluje se rytmus*

*hlasy se výškově ustálí*

*střídání hlasů se sbíhá,  
 až mluví oba téměř současně  
 opět v nízké poloze*

oba: na konci není  
 ženský hlas: na konci není!  
 mužský hlas: na konci není!  
 ženský hlas: na konci není?  
 mužský hlas: na konci není!  
 ženský hlas: na konci není  
 ženský hlas: na konci není

*smích  
 škádlivě  
 opět se zvyšuje výška  
 hlasů a zrychluje se  
 rytmus;  
 nadále s ozvěnou*

mužský hlas: na kon ci na kon ci  
 ženský hlas: na kon ci na kon ci  
 mužský hlas: na kon ci na kon ci  
 ženský hlas: na kon ci na kon ci  
 mužský hlas: na kon ci na kon ci  
 ženský hlas: na kon ci na kon ci

mužský hlas: a na konci toho konce  
 ženský hlas: a na konci toho na konce?  
 mužský hlas: a na konci toho na konce?  
 ženský hlas: a na konci toho na konce?

*klidně, ale vážně*

*opakuje se několikrát;  
 oba hlasy se postupně  
 deformují ozvěnou*

ženský hlas: a na konci toho na konce?

*pomlka*

optimistický, překotný hlas reportéra:

Po mnoha přípravách, o nichž jsme vás podrobně informovali, pokud si ještě pamatujete, je to už tolik let, jsme se vydali na tuto cestu, pevně doufajíc, že jednou, dříve či později, se konečně přiblížíme ke svému vytouženému cíli, k oněm místům, kde se nacházíme právě teď. Opravdu, jak zvláštní pocity! Za námi všechny ty útrapy cesty, přestupování, vystupování, zmeškané spoje, nekonečné hodiny a dny v čekárnách a na mezích, často i chůze pěšky, v dešti i sněhu, za prudkého úpalu, pot, oddechování, klopýtání, tápání ve tmě, kletby a nadávky, když jsme zbloudili, vyptávání na další cestu, určování světových stran podle polohy slunce, podle polohy hvězd, podle mechu a let na zčernalých pařezech, kde se nedalo stejně nic rozeznat, takže jsme pochybovali, zda má vůbec smysl pokračovat v cestě, zda cesta sama, respektive její cíl, má nějaký smysl, zda by nebylo lépe se vrátit, ale pak zcela náhle v tom nejtemnějším lese se před námi rozevřel průsek a my, dříve než jsme se nadáli, byli jsme z lesa venku, pak zase ujíždění závratnou rychlostí, klouzání po vlnách terénů, kvílení, odstředivá síla v zatáčkách a bouračky, úrazy, bolesti, nebo jen docela lehké oděrky a pohmožděniny a zase (...)

*optimistický, rychlý hlas reportéra pokračuje dál a utichá...*

mužský hlas: na kon ci na kon ci  
 ženský hlas: na kon ci na kon ci

(...)



Skladba, která vyšla v edici v edici OU *cinquieme saison*, vydávané Henri Chopinem, je nazvána *Struktura české řeči v českých příslovích (La Structure Phonetique de la Langue Tcheque)*<sup>12</sup>. Jedná se o zvukovou

Pro Nováka – a řadu ostatních fónických básníků – je podstatná autorská recitace. V přednesu fónických básní (podobně jako u básní hmatových a návodů z Novákovy paralelní tvorby) jde o projev tělovosti. Báseň je nejen záležitostí inspirace a intelektu recitujícího, ale i projevem mluveného aktu a gestem celého těla. (S většinou studiových nahrávek provedených profesionálními herci autor nebyl spokojen.)

V pozdějších letech už nebylo možné nahrávat v rozhlasovém studiu a Novák, přestože připravoval některé dalších projekty, nemohl pokračovat v práci s profesionální technikou.

V cestě stály nejen organizační a politické potíže, ale chybělo i porozumění spolupracovníků.

„Ve fónické poezii bych i se zájmem pokračoval, jenže dělat ji dál na koleně, na magnetofonu, to nemělo smysl,“ řekl básník v rozhovoru s Arnoštem Pacolou v roce 1997.<sup>13</sup>

„Smysl by to mělo, kdyby člověk měl k dispozici alespoň minimálně technicky vybavené studio a technika, který alespoň tuší, o co jde. Který si nemyslí v duchu – to jsou nějaké hovadiny.“



L. Novák v Zámostí, Třebíč, 1994, foto Marek Miler

koláž, prolínání známých českých jazykolamů („*tři sta třiatřicet stříbrných křepelíček přeletělo přes tři sta třiatřicet stříbrných střech*“; „*libá Líba libá líp*“; „*strč prst skrz krk*“).

Jazykolamy zde byly vybrány tak, aby každý z nich zprostředkoval zahraničnímu posluchači pro češtinu charakteristické zvuky: ř, slabikotvorné r, délku samohlásek jako nositele sémantického významu. Rytmus tří hereckých hlasů se postupně sblíží natolik, že výsledný zvuk vytváří pulsující změř, která vypovídá mnohé o rytmu a zvukových zvlášttech českého jazyka. Skladba připomíná „verbofónické“ skladby jiného experimentátora, Artura Petronia.

## Humor, hra, náhoda

Nováková fónická tvorba má všechny atributy, které najdeme v ostatní jeho výtvarné i básnické práci: *humor* a *sebeironie*, které zlehčují napětí mezi posluchačem a intelektuálností básnického experimentu. Humor přemostí propasti možných polarit něhy a krutosti, cynismu a lyriky. S humorem úzce souvisí tvůrčí *hra* jako všudypřítomná podstata nejen uměleckého tvoření. Básník je „*homo ludus*“ a hravost je tu téměř programem. V neposlední řadě je to *náhoda* jako nutná metodologická výbava umělce a jako důležitý prvek v lidském životě vůbec. Vybaven těmito prostředky se básník pouští

**11** Přepis zvukového záznamu pořídil autor článku.

**12** Některé ukázky této Novákovy tvorby lze nalézt na webových stránkách [http://ubu.artmob.ca/sound/novak\\_ladislav/Novak-Ladislav\\_La-Structure-Phonetique.mp3](http://ubu.artmob.ca/sound/novak_ladislav/Novak-Ladislav_La-Structure-Phonetique.mp3), na CD příloze Kulturně-literární revue Pandora č. 14/2007 a almanachu Wagon III/2007 ([www.almanachwagon.cz](http://www.almanachwagon.cz)).

**13** L. Novák: *Má posedlost*, vzpomínky L.N. zaznamenal A. Pacola, nakladatelství Emanuel Ranný, Nehradov 1998.



## Teorie

Marek Miler, Mluvím, tedy jsem /Fónická poezie Ladislava Nováka/

do boje s otupělostí lidí, nevšímavostí a měšťačskou hloupostí.

I po osmi letech, které uplynuly od básníkovy odchodu, zůstává Ladislav Novák autorem na okraji – outsiderem v tom dobrém slova

smyslu. Jeho revolta, které je fónická poezie nedílnou součástí, je skromná a nenápadná. Proto ho Jindřich Chaloupecký v roce 1987 zařadil do souboru profilů moderních umělců *Na hranicích umění*. Novákovy práce, zejména jeho fónická poezie, jsou

programově na hranicích, na okraji: na okraji bdění a snu, mezi prózou každodennosti a poezií, mezi řečí a zpěvem. Mezi žertem a hlubokou vážností.

Marek Miler

Autor je fotograf a novinář. Od roku 1997 pracuje pro Bloomberg News v Praze. Text se částečně opírá o autorovy rozhovory s L. Novákem v letech 1994 a 1995.

---

### Nahrávky fónické poezie na deskách

Text. Sound. Compositions. 4 – Fylkingen, Stockholm 1969.

Text. Sound. Compositions. 5 – Fylkingen, Stockholm 1969.

Text. Sound. Compositions. 6 – Fylkingen, Stockholm 1969.

Akustische Texte, Stedelijk Museum Amsterdam, 1970.

OU Nr. 36-37, Ingatestone 1969.

OU Nr. 42-43-44, Ingatestone 1974.

Phonetische Poesie, Luchterhand Schallplatte, Neuwiet 1970.

Futura, Poesia Sonora, Cramps Records, Milano 1978.

Ukázky Novákovy fónické tvorby taktéž zazněly ve filmovém dokumentu *Něžné krutosti Ladislava Nováka* (režie Petr Kotek), vyrobeném studiem Koala pro Východočeskou galerii v Pardubicích, 1991.



## ➤ Pokus o charakteristiky české experimentální básnické tvorby /III. kapitola diplomové práce s názvem *Experimentální poezie a její české realizace*/

KAVÁRNA SLAVIE

(RUKOPISNÝ)

KOLÁŘ

FUCHS FISCHEROVÁ  
KUCILKA  
VAJTLA  
BEJTOVÁ  
LHOTSKÝ  
GROSSMAN  
HRABAL  
LINHARTOVÁ  
URBÁŇOVÁ  
KUBĚNA  
FIKAR  
GRÖGROVÁ  
SVOBODOVÁ  
RAHEL  
PAORTEL  
KOBELAS  
ZILINKA  
BARTOŠEK  
BULIS  
BENARTIN

Václav Havel

O českých předchůdcích vizuální poezie v době mezi světovými válkami jsem se zmínil v první části první kapitoly. Zbývá tedy zabývat se tvorbou poválečnou a především tzv. pražským okruhem nové poezie. Ještě než přistoupíme k tvorbě autorů, kteří bývají takto globálně označováni, připomenul bych rád ještě dva autory, kteří sice do vlastního vývoje nové poezie nezasáhli, ale jejichž tvorba stojí – chceme-li podrobně zachytit genezi nové poezie v ČSSR – alespoň za zaznamenání.

Prvním z nich je **Vladimír Boudník**, vynikající osobnost české grafiky 50. a 60. let (tragicky zemřel roku 1968). Autor, který svými akčními grafikami a řadou monotypů vytvořil českou podobu informálního umění, svými pozdějšími strukturálními grafikami předznamenal českou variantu strukturální malby a grafiky, aby v ní zároveň vytvořil asi nejkvalitnější díla vůbec. Magnetickými grafikami, tj. listy, na nichž je otisk strukturální grafiky, tvořené železnými pilinami, uspořádanými podle magnetických siločar, pak alespoň částečně před smrtí naznačil nové výtvarné výzkumy, vedoucí k užívání fyzikálních prostředků (viz např. paralelní pokusy řeckého výtvarníka Takise s elektromagnety apod.). Valná část Boudníkovy literární tvorby, mimochodem dosti rozsáhlé, je tvořena surrealistickými a později explosionistickými (tak nazýval Boudník „směr“, reprezentovaný jeho akční grafikou) texty, pokusy o poezii, řadou deníkových záznamů a především manifesty, jednak vysvětlujícími Boudníkovy výtvarné záměry, jednak také poněkud mesianisticky motivovanými obavami o světový mír. Mezi Boudníkovými básnickými pokusy ale také nalezneme jednu rukopisnou knihu-báseň, jejíž každé slovo, napsané na jednotlivé straně, umožňuje maximální významové vyznění. Přitom



## Teorie

estetické působení bílé stránky, resp. bílé plochy kolem slova, bylo jistě dalším autorovým záměrem – nebo, abychom se víc přiblížili autorovu způsobu myšlení, měla volná plocha umožňovat volné rozvíjení představ, vyvolaných jediným slovem. Tak se stal tento Boudníkův text „dvoupolohovým“ – na jedné straně jde o souvislý významový celek, na druhé jsou ale významy tak dalece izolovány, že vznikají až jakési jednoslovné konstelace. Boudníkův text, pocházející asi z poloviny padesátých let, zůstal ovšem v rukopise. Přesná data a titul neuvádím, neboť se nachází v umělcově pozůstalosti, která mi není toho času přístupná. Z našeho hlediska zajímavý text najdeme také v Boudníkově deníku, nazvaném *1/3*, pocházejícím asi z let 1951-1952 (?). Tam autor uvažuje o možnostech vytvoření básně, která by odpovídala charakteru lidského vnímání v druhé polovině dvacátého století. Vychází z Marinettiho a dochází až k představě textu, který by byl tvořen nejen slovy, ale také výkřiky, smíchem, pláčem a dalšími zvuky, jejichž původcem je spontánně reagující člověk. Text by byl podle Boudníka promlouván, vykřikován atd. Boudník zde předpověděl takovou podobu fónické poezie, kterou o deset let později realizoval François Dufrene. V letech 1947-1948 vydal svým vlastním nákladem **Alois Šimka**, písař tehdy pod pseudonymem Sven Morrow, soubor svých vizuálních básní *Objevení* (viz S. Morrow: *Objevení*). Rozvíjel zde podněty Appollinairových kaligramů v syntakticky tradičních textech, dál uspořádávaných do figurativní struktury (ženská hlava, loď etc). Na závalu dokonalému estetickému vyznění celku byla

autorova snaha o co možná nejnaturalističtější figurativní podobu, což mělo za následek banálnost i naivitu, kterou nezachránil ani kultivovaný jazyk výchozího textu. Významové spojení verbálního a vizuálního bylo většinou zbytečné, vizuální rovina pouze opakovala to, co bylo implicity obsaženo ve složce verbální. Po dlouholeté přestávce se Šimka vrátil k vizuální poezii v druhé polovině šedesátých let. Jeho nové práce svědčí o autorově nezájmu o vývoj vizuální poezie; patrný vliv figurativní malby postimpresionistické faktury vede pak k hromadění banalit ve vizuální sféře. Postrádám v těchto posledních textech i estetické kvality verbální složky, které byly patrné u starší Šimkovy knížky. Nedostatky textu má nyní nahradit vizuální organizace, která je zase zbytečně popisná a jak jsem již uvedl v zásadě banální.

Na konci padesátých let, zhruba kolem roku 1958 a 1959, objevují se první pokusy autorů, kteří tvořili základ pražského okruhu nové poezie. Tento termín neoznačuje kompaktní a organizovanou skupinu; vznikl v zahraničních publikacích, především ve výstavních katalozích, aby vystihl situaci, kdy čeští autoři vystupovali poměrně často společně, a zároveň aby charakterizoval některé rysy české tvorby různých autorů společně. Hlavní vliv na tyto autory měli jejich přátelé a kolegové z jiných uměleckých oborů, především výtvarníci (Mikuláš Medek, Jan Kotík, Vladimír Boudník, později Karel Malich, Zdeněk Sýkora atd.) a skladatelé (Vladimír Šrámek, Rudolf Komorous, Zbyněk Vostřák, Jan Rychlík atd.). Značný význam pro české básníky měla tak jejich překladatelská praxe (bližší informace viz J. Hiršal – B. Grögerová: *Český básnický experiment*, in: *Tvář 1965*, č. 1, str. 4) i reakce na obvyklou básnickou praxi své doby (tamtéž). Dík

překladatelským kontaktům podařilo se prvním českým experimentujícím básníkům navázat brzy kontakty s obdobně pracujícími tvůrci v cizině a seznámit se s jejich teoretickými i praktickými výsledky. Za první české experimentální básně bývají považovány rukopisné cykly **Jiřího Koláře** z konce padesátých let. Byl to nejprve *Hold Kazimíru Malevičovi*, tvořený vizuálně uspořádanými texty, jejichž významový verbální materiál pochází z oblasti výtvarného umění. Zřejmě je zde návaznost na předcházející Kolářovy práce, především na jeho přehodnocování a priori nebásnických textů (viz J. Kolář: *Vršovický Ezop*), které nebývají tradičně do české experimentální poezie zařazovány, představují k ní ale zřejmý předstupeň. Cyklus *Ypsilon 61* ukazuje další moment Kolářovy práce, totiž oslabení sémantiky. Jednotlivé texty jsou komponovány z interpunkčních znamének, citoslovcí, hláskových skupin nebo několika málo slov. Důležitou se stává možnost komplexní percepce celého textu. O rok později vzniká *Gersaintův vývěsní štít* (J. Kolář: *Gersaintův vývěsní štít*), soubor vizuálních básní, tvořených jako charakteristiky významných osob moderního umění – vizuální uspořádání grafémů jména příslušného umělce odpovídá např. struktuře některého jeho známého díla, jindy tvoří jeho metaforický opis apod. Tyto cykly, shrnuty pod názvem *Básně ticha*, představují hlavní Kolářovu experimentální aktivitu, v níž umělec užíval psacího stroje a psaného materiálu vůbec. Definitivním uzavřením strojopisné poezie se pro Koláře stal soubor různých hloubkových básní z roku 1963. To jsou strojopisné asémantické struktury, uspořádané na několika listech za sebou. Otvory v jednotlivých listech umožňují současné vnímání několika struktur a zároveň určují



## Teorie

proměnnost celého textu při „čtení“. Již od počátku šedesátých let věnuje se Kolář systematicky výzkumům v oblasti koláže a jejích různých modifikací. Kolář sám označuje tuto svou tvorbu také za poezii, totiž za poezii evidentní (autorův termín pro poezii, která není vázána na verbální materiál). Ve většině případů tato tvorba splývá s jinými výzkumy soudobého výtvarného umění, v řadě případů nelze učinit hranici mezi ryzí vizuální poezií a výtvarnou koláží. Z našeho hlediska je třeba připomenout především písmenové chiasmáže (koláže, tvořené velkou plochou derealizovaných textů, podřízených čistě vizuální organizaci, která ale nevyklučuje sémantické hodnocení jednotlivých fragmentů), dále aplikaci koláže na textový materiál (např. cyklus *Baudelaire*), přičemž z opakovaného jednoduchého materiálu vzniká vizuálně rytmicky organizovaná pseudografémová struktura, a konečně soubor „zmizíků“. Tak nazval Jiří Kolář své interpretace známých obrazů, narušených odstraněním markantního či pro obraz charakteristického objektu. Pro diváka-interpretu je důležitá nezbytnost objevit změnu a také ji do jisté míry interpretovat. Další materiálově mnohem užší oblast Kolářovy tvorby tvoří soubory návodů. Nejdůležitější z nich byly publikovány v knize *Návod k použití* (blíže viz charakteristiku v druhé polovině druhé kapitoly). Kromě uvedených oblastí najdeme u Jiřího Koláře celou řadu experimentálních prací, které nebyly dovedeny do souvislých celků, které přece mají jako jednotlivé artefakty svou cenu – to je především případ analfabetogramů, cvokogramů, slepeckých básní a uzlových básní, v nichž autor

zkoumá vždy jiný aspekt psaní poezie, tj. jiného ozvláštňování vzniku básně. Dalšího z prvních českých experimentujících autorů, **Ladislava Nováka**, pojí s Jiřím Kolářem – kromě přátelství zvláště v prvních letech jejich práce v oblasti nové poezie – také rozdělení zájmů do oblasti literární a výtvarné. V citovaném již článku uvádí Hiršal s Grögerovou, že Novákovým východiskem byla v letech 1957-1958 abstraktní verbalizace, jak ji formuloval Marinetti v *Osvobozených slovech*. Z těchto let pocházejí Novákovy onomatopoické básně, tj. speciální varianta fónických textů, u nichž hlásková orchestrace slouží k vytvoření fiktivního „popisu“ (tj. jsou-li jednotlivá novotvořená slova vnímána jako zvukomalebná) a případně i jakési elementární akce či epického náznaku. Z roku 1959 pocházející konstelace (výbor v první části knihy L. Novák: *Pocta Jacksonu Pollockovi*) aktualizují jednak estetické i sémantické možnosti obdobných slov i narušení obvyklého čtecího procesu. V roce 1960 a v letech následujících vytvořil Novák řadu „spečených“ a „preparovaných“ textů, tj. textů, u nichž byl proveden zásah do již hotového textu (případně nebásnického) s cílem výchozí text sémanticky proměnit a případně redukovat na z hlediska nově vzniklého textu klíčové významy. Obdobné zásahy prováděl Novák také na svých textech, vycházejících ze surrealistické poetiky (viz titulní cyklus v uvedené knize). V druhé polovině šedesátých let se v Novákově verbální poezii objevuje stále více podnětů surrealistických (z nichž autor na počátku své básnické tvorby, koncem čtyřicátých let, vycházel), s experimentální poezií tyto texty spojuje zájem o variování, umožňující získat v rámci daného materiálu maximum sémantických nuancí. Experimentální aspekt se v této době soustřeďuje

u Nováka jednak do oblasti fónické poezie, jednak do sféry výtvarných a výtvarně-básnických výzkumů. První Novákovy fónické básně pocházejí z roku 1962, nejdůležitější z první poloviny 60. let je fónické zpracování souboru *Integrace XZ* (viz uvedenou knihu), cyklu textů, tvořených substantivy v nominativu singuláru a slovesy v infinitivu. Jestliže výchozí text je jakýmsi elementárním popisem situací, pak další zpracování, počítající s rozrušováním sémantiky, s kolážováním a překrýváním jednotlivých úseků, vytváří skutečnou epiku, nevázanou ovšem na vyprávění příběhu, ale na pouhé juxtaponování a prolínání se diferencovaných situací. Z fónické poezie posledních let je třeba si povšimnout Novákovu důrazu na využití specifických jazykových jevů češtiny, a to na sémanticky plnohodnotném materiálu. Výtvarné experimenty Ladislava Nováka jsou vázány především na jeho objev alchymáže, tj. chemicky realizované koláže (blíže viz Jiří Valoch: *Alchymáže L. N.*, katalog stejnojmenné výstavy). S vizuální poezií bezprostředně souvisí první Novákovy alchymážové cykly, v nichž autor pracoval s přetiskováním textového materiálu. Derealizovaný text, text fragmentární, působil – zbaven původního komunikačního kontextu – pouze svými vizuálními hodnotami. V posledních asi třech letech se Novák vrátil k vizuální poezii v jedné linii svých kreseb, vycházejících z různých modifikací automaticky vedené čáry. Psané (či kaligrafované) texty tohoto druhu spojují sémantiku výchozího textu (obvykle jediné slovo nebo malá slovní skupina) s vizuální interpretací, v níž se uplatňuje ornamentalizující vedení linky i její bezprostřední nemotivovaná (automatická) organizace. (Blíže informace viz Jiří Valoch: *Topologické kresby Ladislava Nováka*, in Host do domu 1969, č. 6, str. 3-4 přílohy.)





## Teorie

Autorský tým **Josef Hiršal a Bohumila Grögerová** je posledním (tentokrát „pro změnu“ kolektivním) autorem, jehož tvorba tvoří jeden ze začátků českého básnického experimentu. Hlavní část textů tohoto týmu, uložená v knize *JOB – BOJ*, pochází z let 1960-1962. Oba autoři se zde pokusili demonstrovat prakticky řadu případů různého způsobu psaní experimentálních básnických textů, přičemž jejich kniha nemá mít instruktivní, ale především umělecký charakter. Autorské rozdělení knihy do dvanácti oddílů rozlišuje především různé způsoby práce na jednotlivých textech. V zásadě se kniha dělí do dvou skupin. První z nich tvoří vizuální sémantické texty z cyklu *Mikrogramy* (vizuální ilustrace významu, vizuální metafory), *Objektáže* (vizuální organizace zde slouží jako útvar nad jednotlivými obsaženými významy, umožňuje komplexní vnímání apod.) a *Partitury* (vizuální analýzy významů jednotlivých slov a jejich postupné plošné rozvíjení). Druhou skupinu tvoří různé sémantické operace s textem – *Gramatické texty* (využití různých možností syntaxe i různě determinovaného výchozího verbálního materiálu), *Stochastické texty* (viz naše vysvětlení ve druhé kapitole), *Syngamické texty* (textové montáže), přísloví (variační texty). Zvláštní polohu v knize má úvodní cyklus *Vznik textu* – na jedné straně ilustruje opravdu, jak mohou texty vznikat, na druhé straně využívá autor v některých textech tohoto procesu jako vlastního estetického záměru. Z hlediska našeho dělení ve druhé kapitole zařadili bychom texty této části svazku *JOB – BOJ* do textů ryze konkrétních, ovšem s výjimkou textů stochastických a variačních. Nevýhodou knihy je, že autoři kladou

na roveň kategorie zcela odlišné – gramatické a logické texty představují opravdu samostatné skupiny v rámci konkrétní poezie, přísloví jsou de facto aplikací variačních postupů na úzce zvolený materiál apod. To samozřejmě poněkud snižuje instruktivní hodnotu knihy. Naproti tomu jednotlivé texty jsou bezpochyby esteticky i sémanticky kvalitní, rozhodně přesahují pouhou ilustraci metody, jak o tom hovoří autoři v doslovu knihy. Novější básnická tvorba tohoto autorského kolektivu je v rukopisech, které nejsou zřejmě uvedeny do definitivního celku, a proto pisateli prozatím nepřístupné. Jednotlivé ukázky, které byly zveřejněny především na výstavách, naznačují, že autoři sledují možnosti dalšího zdokonalení typologie konkrétních textů, přičemž se jejich snaha zaměřuje obdobně jako teoretické úvahy a dělení Maxe Benseho.

Uvedení autoři tvořili v první vývojové fázi české nové poezie, tj. v první polovině šedesátých let, pražský okruh nové poezie. Autoři, o nichž budeme hovořit dále, začali svou práci, pokud nebude uvedeno jinak, nezávisle na nich. Je samozřejmé, že se ale pokoušeli navázat kontakty se staršími kolegy a že v řadě případů byli na kratší či delší dobu některým typem jejich práce ovlivněni. V roce 1964 realizoval svou sbírku *Antikódy* **Václav Havel** (in *Václav Havel: Protokoly*). Experimentální poezie nebyla jeho hlavní zájmovou oblastí a zdá se, že jeho (v autorově tvorbě osamocený) pokus tohoto druhu byl především pokusem o aplikaci postupů nové poezie. Cílem mu nebylo zkoumání jazykových materiálů ani hledání estetických kvalit, ale snaha o přímé, na tradiční způsob čtení nevázané sdělení. Havlovým „tématem“ se staly absurdní i groteskní jevy hierarchicky velmi různé, počínaje „řízeným

uměním“ (viz str. 96) či „ideálně zorganizovaným uměním“ (viz str. 98) až po naivní vizuální metafory typu houbovitého atomového mraku, složeného z mnohokrát opakované rovnice  $E = mc^2$ . V několika případech se Havlovi opravdu podařilo najít adekvátní způsob prezentování toho, čím se zabýval mnohem důkladněji a samostatněji ve svém hrách, totiž zautomatizovaného jazyka frází, stereotypního myšlení i stereotypů jazyka i – i když už naivněji traktovaného – společenského odcizení. Havlovi se ovšem nepodařilo objevit metodu, která by tyto oblasti umožňovala poeticky vyčerpávat. Jednotlivé známé postupy jsou případ od případu exploatovány podle momentální potřeby jednoho či několika nápadů. Nej kvalitnějšími texty jsou asi některé z vizuálních metafor, totiž ty, které nejsou založeny na naivním „zobrazování“ či na pouhém pojmovém automatismu – místo aby byl automatismus odhalován, je v takovém případě kodifikován (viz str. 120 – kříž ze slov „život“). Pozoruhodné jsou také texty, v nichž je sémantika verbální postavena do ostrého kontrastu s mimoverbální sémantikou vizuální organizace (např. str. 106, „vpřed“). Do let 1963-1964 spadají také první experimentální práce **Vladimíra Burdy**, vznikající zřejmě pod vlivem Jiřího Koláře. Byly to tehdy asémantické strojopisné texty, využívající rytmizace plochy, vznikající opakováním týchž nebo vizuálně podobných grafémů. Tyto Burdovy listy, zveřejněné na výstavě skupiny Křížovatka v roce 1964, adekvátně pracující s tvary jednotlivých grafémů a prakticky poprvé sledující ryze optické charakteristiky textu, byly asi nejpůvodnější částí Burdovy tvorby. Na ně navázal autor expresivními automatickými strojopisy, zajímavými tam, kde se jednalo o psaní na neobvyklý, strukturovaný materiál



## Teorie

(tjanina spod.). Kombinace strukturálního materiálu a strojopisu, zachycujícího sémantické fragmenty, dala vzniknout strukturální básni, tvořící paralelu strukturální malbě a grafice, zůstaly ale nevystaveny. Burdova tvorba z druhé poloviny šedesátých let, jak ji např. uvedl v ukázkách časopis *Dialog* (1968, č. 2), se dělí do dvou skupin. První je minipoezie, tvořená vizuální organizací jednoho či několika málo významů, druhá pak textové návody, minihappeniny a events. Burdova minipoezie, pokud pouze vizuálně opakuje význam slova, je příkladem ne dosti opodstatněné práce s estetickou redundancí, neboť vlastní vizuální uspořádání nemá – při minimu užitého materiálu – schopnost estetického působení. Mnohem kvalitnějších výsledků dosáhl autor tehdy, když sledoval možnost kontrastu sémantiky verbální a mimoverbální, resp. se přímo pokoušel o vzájemné popírání se významů, zprostředkovaných verbálně a vizuálně. Vznikla tak uzavřená, pozitivně-negativní struktura, která má v sémantické rovině značnou vypovídací schopnost např. o konvenčním charakteru jazyka, esteticky pak využívá hlavně už uvedeného pozitivně-negativního momentu. Burdovy návody jsou značně závislé na amerických autorech z okruhu skupiny Fluxus, především na Georgu Brechtovi. Neslouží jako faktické návody k realizaci, vystačují s čtenou podobou. Perfektní deskripce i to, že popisovaný zásah je vždy minimální, má určitý půvab jakéhosi literárního pointilismu. Nezávisle se vyvíjela experimentální tvorba **Josefa Honyse**, který zemřel roku 1969. Jeho předválečné literární

pokusy byly ovlivněny surrealistickou poetikou, ale i ony měly jako autorův specifický rys snahu o propojení kresby a textu. Na tyto práce navázal Honys asi od poloviny šedesátých let. V jeho tvorbě se v této době vyčlenily dvě linie. První tvoří verbální lineární texty, zaměřené na slovní spodobu, neologismy a narušování či přeskupování konstantních syntaktických vazeb. Tyto poměrně rozsáhlé texty oscilují mezi groteskností a černým humorem na jedné straně a existenciálním vyzněním na druhé straně. Druhá linie Honysovy práce byla ryze vizuální – kromě výtvarných experimentů (výzkumy automatické čáry, seriáže, tj. koláží, v nichž jsou segmenty organizovány podle předem stanoveného matematického klíče), jakkoliv zajímavých, přece jen fragmentárních, věnoval se zde vizuální poezii, a to v podobě, která mu byla bližší než racionalistické experimenty. Snažil se vytvářet nové samoznaky a jim odpovídající syntax, v počátcích tvořenou pouhými juxtapozicemi, později značně komplikovanou. Vyvrcholením těchto pokusů byly narativní texty, tvořené kreslenými nefigurativními či pseudofigurativními znaky, texty, z nichž postupná proměna jednoho znaku v druhý implikuje možnost proměn a přeměn věcí samých. Vznikají groteskní a neočekávané souvislosti mezi různými předměty, souvislosti, které vytvářejí napětí mezi jednotlivými částmi textu. Je to kreslená epika, v níž se významy proměňují, ukazují svůj vzájemný vztah – ale tento vztah je determinován vizuální podobou znaku. (Celý odstavec o tvorbě J. Honyse parafrázován dle stati Jiří Valoch: *Vizuální básně Josefa Honyse*, in *Host do domu*, 1970, č. 5, str. 27-28). Ostravský výtvarník **Eduard Ovčáček** se začal zabývat vizuální poezií během svých studií na bratislavské Akademii, kdy

spolu s Milošem Urbáskem patřil k osobním přátelům V. Boudníka a stal se spolu s několika kolegy (okruh výstav *Konfrontácie*) jedním z protagonistů slovenské strukturální malby. V této době se vrátil k svým literárním zájmům z minulých let a pokusil se o sjednocení literárních výtvarných prvků do nové jednoty. Tak vznikly cykly typografických koláží (*Kolotoče*, *Den královny Alžběty*, obojí 1963), v nichž byly fragmenty tištěných textů znova organizovány do vizuálně-sémantických celků, v nichž fragmentárnost a neukončenost jednotlivých významových celků umožňovala vytváření nové polysémantické struktury, obdobně pak mnohost a různorodost (typová i barevná) způsobovala různorodost celku textu po stránce optické. V letech 1964-1966 kombinoval Ovčáček ve své výtvarné práci prvky lettrismu a strukturální malby. Jednotlivé grafémy i jejich celé skupiny (výjimečně významové) využíval jako materiál ryze vizuálního charakteru, uznáváje přitom zřejmě lettristickou devizu mimořádných estetických, emocionálních, symbolických apod. vlastností písma. V letech 1964-1966 realizoval také Ovčáček cyklus strojopisných vizuálních básní *Kruhy*. V pozitivně či negativně vymezeném kruhu (v publikaci jsou většinou obě varianty každé básně) naplňuje plochu několika málo grafém s hojným využitím expresivních či informálních prvků (přepisování, mechanický strojopis). Volba grafémového materiálu je plně podřízena elementárnímu sémantickému materiálu, je to např. protikladné užívání slov já x ty. Zkušenosti se strukturální grafikou ovlivnily bezpochyby pozitivně tyto básně, i pokud jde o celkovou práci se znaky. Další Ovčáčkovy práce zůstaly již omezeny do oblasti výtvarné; užití písmene se



## Teorie

v této Ovčáčkově tvorbě postupně proměňovalo od informálních struktur až k organizovaným geometrickým a ornamentálním plochám identického znaku, vypalovaného do dřevěného reliéfu nebo graficky provedeného v suché jehle. Výtvarná východiska jsou zřejmá i ve sporadické básnické tvorbě fotografa **Jaroslava Maliny**. Na své první samostatné výstavě v brněnském Domě pánů z Kunštátu (v roce 1967) předvedl Malina řadu ukázek ze svých textových fotogramů, v nichž se snažil dovést do důsledků teoretické představy Pierra Garniera o speciální básni. Pomocí fotografických technik vytvářel prostorovou iluzi quasisémantického textu, jeho optické deformace, pomocí solarizace deformoval grafémy na těžko identifikovatelné samoznaky, jednotlivé přezvětšené grafémy různě prostorově deformoval a projektoval. I když se v případě Malinově jednalo jen o několik desítek realizací, jimž předcházelo několik cyklů vizuálních básní, v nichž autor kombinoval strojopis, resp. tisk s autorským rukopisem a v nichž si poprvé vyzkoušel možnosti deformace písmového textu, představují tyto práce nový přístup k textu, a to přístup ve svých výsledcích pozoruhodný. Novější Malinova tvorba, asi z posledních tří let, se koncentrovala do oblasti konkrétního obrazu, tvořeného opakováním šablonovaných geometrických elementů, sledováním estetických kvalit plošného řazení geometrických prvků a optických kvalit opakováním a překrýváním téhož elementu. S výtvarnými hledisky souvisela a částečně dosud souvisí konečně také vizuální poezie **Karla Trinkewitze**, umělce volně příslušejícího

k pražskému okruhu. Na řadě svých výstav předvedl Trinkewitz několik typů svých vizuálních básní – nejprve to byly (asi kolem roku 1966) expresivní kaligrafie, potom informální texty, tvořené expresivním tiskem plnosémantického textu (hot printing), od roku 1966 až do dneška pak typografické koláže, v nichž je tištěný sémantický materiál fragmentarizován a znova organizován do souvislého plošného vizuálního textu. Vzniklý text je především optickou plochou grafémů, zachovalé skupiny ale umožňují více nebo méně přesnou interpretaci jednotlivých fragmentů. Celá polysémantická plocha je otevřenou strukturou, umožňující více významových interpretací – jednak různou interpretací fragmentů, jednak různou volbou čtení v ploše. Tuto metodu rozvinul Trinkewitz v cyklech prostorových básní-válců, koulí a sloupů, jejichž text prakticky nemá ani začátek ani konec, neustále pokračuje s možnými sémantickými odchylkami při každém čtení. Trinkewitzovy básně tvoří de facto protiklad textů redundančních. Poslední autorovy pokusy, směřující údajně k specifické koncepci „nového románu“, jsou dosud nepropracovány a pisateli nepřístupny. Do souvislostí vizuální poezie bývají zařazovány také některé realizace pražské autorky ze skupiny Křížovatka, **Běly Kolářové**. Charakter textu mají především její fotografie, na nichž jsou shromážděny předměty, které mohou mít znakovou funkci, a struktury, tvořené skládáním různých drobných předmětů (cykly Vzorníků. Charakter textu jim dodává narativní řazení a vytváření postupných proměn mezi jednotlivými sekvencemi. I když jde o problematiku v zásadě výtvarnou (srovnej kumulace pařížského výtvarníka Artmana), mají práce B. Kolářové, obdobně jako řada

kreací Jiřího Koláře, tak dalece přechodný charakter, že je můžeme i z našeho hlediska sledovat. Prakticky nepublikovány zůstaly dosud texty třineckého **Karla Adamuse**, zabývajících se experimentální poezií asi od roku 1965, zcela nezávisle na ostatních českých autorech. Teprve v posledních asi dvou letech navázal Adamus kontakty s ostatními českými tvůrci nové poezie (např. s Kolářem). Adamusovým východiskem, ovlivněným zřejmě „hovorovými“ básněmi Kolářovými (*Dny v roce*), se stala hovorová, nepoetizovaná řeč, s kterou autor dál manipuluje, a to v rovině vizuální. Vytváří kumulace, fragmentarizuje text nebo z něj vytváří montáž (de facto několik textů, probíhajících v několika rovinách, které se graficky i významově prolínají a zase oddělují). K významové rozrůzněnosti napomáhají i ryze vizuální prostředky, jako je vytváření plošných konfigurací a práce s různými velikostmi písma, Adamus vytvořil polysémantickou poetiku, nevázanou na tradiční způsob psaní, aniž by byl nucen pracovat s uměle deformovaným jazykem. Druhou polohu Adamusovy práce tvoří ryze vizuální poezie. Jestliže v prvních expresivních strojopisných strukturách, de facto mechanických básních, pouze opakoval to, co již bylo realizováno, pak jeho cykly z posledních let, totiž *Cigaretové básně*, představují autentické řešení. V prvních je propalování papíru použito k vymezení zpracovávané plochy, dále interpretované mechanickým strojopisem – přes takto získanou masku psaný text vytváří plošné „ostrůvky“. V nových pracích (1969-1970) slouží pak propalování již hotového textu k tomu, aby vzniklé mezery mohly být podloženy dalším, volbou grafémů a třeba i barevně odlišeným textem. Poslední paralelně probíhající Adamusovy práce (1970), odvozené



## Teorie

z *Cigaretových básní*, jsou variační texty, tvořené několika vrstvami cizího, nalezeného textu, z něhož jsou vyřezávány určité fragmenty. Tím jednak autor reinterpretuje výchozí text, jednak vytváří průhledy na další vrstvy. Tyto texty, uzavřené v obálce a umožňující velký počet různých variant čtení, tvoří nové řešení problematiky básně-objektu. Adamusova tvorba, i když prakticky neznámá, patří originalitou svých řešení i estetickými kvalitami k tomu nejzajímavějšímu, co v české nové poezii v posledních letech vzniklo. K pražskému okruhu, i když jen velmi volně, se připojili v minulých letech další tři autoři, totiž Ladislav Nebeský, Zdeněk Barborka a Jindřich Procházka. Počátky experimentální činnosti všech tří spadají zhruba do let 1965-1966, jejich první pokusy, probíhající paralelně a tradiční básnickou tvorbou, jsou starší (1963, většinou 1964).

Nejzajímavější a nejméně obvyklé výsledky najdeme v poezii **Ladislava Nebeského**, matematika a jazykovědce, věnujícího se ve své odborné práci teorii strojového překladu. Z roku 1964 pochází jeho rukopisná sbírka *Nehra*, v níž jsou shromážděny tety, využívající analýzy jednotlivých slov k objevování významů nových, groteskních nebo tvořících groteskní kontrast při konfrontaci s významem výchozím. Některé texty *Nehry* mají charakter pokusů o jakousi groteskní epičnost, řízenou významovými proměnami slovní struktury. Nebeského texty z posledních tří či čtyř let vycházejí z kódování, a to jednak znakového (dvojkový systém), jednak grafického. U textu s dvojkovým kódem je pro každý text určen vlastní slovník, vlastní „báseň“ je tvořena již pouze

v kódovaném materiálu. Hra s významy, kterou tato metoda umožňuje (př. celkový záznam pro dva různé významy je identický atd.) má v zásadě metajazykový charakter. Vizualní kódování Nebeského textů spočívá v přiřazení významu k určitému grafickému znaku, nebo – ještě častěji – nahrazení jednotlivého grafému určitým segmentem grafického obrazce. Nové významy, nová slova atd. jsou pak vytvářena přeskupováním grafických segmentů, jejich repetitivními apod. Vznik identických grafických struktur jako označujících různé významy vrací zase každý text tohoto druhu k pochybnostem o sémantické přesnosti, zároveň ale je – možná na prvním místě – intelektuální kombinatorickou hrou. Faktickým materiálem Nebeského poezie je konvenčnost vztahu mezi označujícím a označovaným, jako „básnické“ se pak autorovi jeví anulování těchto vztahů nebo alespoň jejich porušování, umožňující více významových interpretací než dovoluje konvenční komunikace. V Plzni pracující **Zdeněk Barborka** je autorem dvou rozsáhlejších cyklů – prvním z nich jsou *Fugy*, v nichž je verbální materiál (substantiva, slovesa, resp. adjektiva) vybraných biblických textů dosazen do statistického schématu některých fug J. S. Bacha. Pokus o využití přesně transponovaného hudebního schématu je v tomto případě úspěšný, objevuje se nový vztah mezi významy a komplikovaná struktura fugy potvrzuje i v tomto případě svou estetickou oprávněnost. Druhým cyklem Barborkových textů jsou básně procesuální. Jeden případ, text *Psychopatogeneze*, byl již popsán v kapitole o typologii, tvoří jej postupná, fázovaná výměna jednoho sémantického materiálu za druhý. Jiný případ procesuálního textu reprezentuje např. báseň *Potopa*,

tvořená postupnou redukcí původně sémanticky velmi diferencovaného materiálu až k několika málo mnohokrát opakovaným základním významům. Pouhou variantou těchto textů jsou pak takové, v nichž je výchozí fragmentární sémantický materiál, izolovaný v ploše, doplňován až do vzniku komplikovaného, někdy epického textu. Výchozím textem je de facto konstelace, výsledným epický či pseudoepický význam.

**Jindřich Procházka** debutoval v roce 1965 knížkou *Schodiště*, vycházející z tradice poezie všedního dne, aniž by se autorovi podařilo v této době již anktivovanou poetiku překonat. Naopak, ve snaze vyhnout se frázi a patosu se stalo, že autor popisuje banální bez jakéhokoliv ozvláštňení. Texty zůstávají úzce pojatými deskripcemi, nezpracovanými do definitivní podoby. Práci s banálním a konvenčním se věnuje Procházka také ve své tvorbě experimentální (asi od roku 1965 systematicky), a to tvorbě bez výjimky vizuální. Nejzajímavější jsou z nich montáže různých nalezených textů, soukromých dopisů, novin, plakátů, fragmentů z literatury, tvořící na ploše básně řadu diferencovaných rovin. Vizualní uspořádání, podtrhující různý zdroj textů i jejich fragmentárnost, vytváří řadu možností čtení. Tyto Procházkovy texty patří do sféry pop-poezie, pracující s více nebo méně autentickými materiály konkrétního světa. Méně zajímavé jsou Procházkovy texty, tvořené fragmenty autorových vlastních verbálních textů, kombinovaných s jeho kresbami. Nefunkční deskripce, zdlouhavá a nikoliv přesná, odkazuje zde jasně k autorovu debutu. Menší soubory dalších vizuálních básní, tvořených např. fragmenty obrazů, přesně „opsanými“ popisem barev, jsou sice méně rozsáhlé, ale esteticky nesporně kvalitnější. K čisté konkrétní poezii, nebo alespoň k její hranici,



## Teorie

se dostal Procházka v kumulacích slov s obdobným základem, slov, obsahujících identické hláskové skupiny atd. Příklon k vlastní jazykové struktuře vede tyto texty na okraj textů metajazykových, vlastní estetickou funkci nemá vizuální organizace (někdy dosti automatická a nemotivovaná), ale volba jednotlivých významů.

Experimentální práce **Jiřího**

**Valocha** začíná v roce 1964 a od té doby se vyvíjí ve dvou liniích. První je linie ryze vizuální, tvořená především strojopisnými texty, první z nich, mechanické básně z minimálního množství prvků (jeden grafém, interpunkční znaménko apod.); v nich byla částečně (alespoň u mechanických básní) zachována expresivní faktura, do jisté míry poplatná poezii Pierra Garniera. Snaha o vytvoření textové paralely výtvarného optical artu vede Valocha k optickým básním, identickým překrývajícím strukturám, v nichž estetickou funkci má vznikající optický resp. moiré efekt. Na optické

básně navázal autor rytmickými texty, soustředěnými na rytmickou „pulzaci“ asémantického textu, způsobenou střídáním grafémů různých velikostí. Poslední fází těchto Valochových experimentů jsou realizované básně, tvořené elementárními jednoslovnými texty. Je to vlastně nový způsob provedení vizuální metafory, jak ji známe z konstelací (nápis „feu – hoří“ atd.). Funkci vizuální organizace, jak ji známe z konstelací, přebírá zde prostředí (nápis „voda“ plovoucí na vodě) nebo děj. Fotografická dokumentace je definitivní realizací. Druhou linii tvoří texty variační – první z nich, pocházející z let 1964-1966, jsou shrnuty v rukopise *Bílé listy* (v tisku); jedná se zde většinou o rozvedené možnosti, naznačené již Hiršalem a Grögerovou a v jiné rovině i E. Williemsem. Variace a kombinace (částečně z cizího materiálu) umožňují získat různé diferencované subvýznamy i vytvořit juxtapozice, neočekávaně kontrastující s výchozím textem. Další Valochova práce v této linii vede přes výzkum kombinatoriky jednotlivých grafémů (asi 1966-1967) až k rozsáhlým variačním prózám, v nichž je základní schéma obměňováno a rozšiřováno až na

hranice gramaticky determinovaného poloautomatického textu, někdy tak dalece, že vzniká fiktivní epický model. Vybočením z této linie jsou minitexty (1968-1970), v nichž je dosahováno proměny jednoho významu, jeho diferenciací apod. jediným grafickým zásahem do výchozího slova.

Charakteristiky jednotlivých autorů, zvláště pokud jde o rukopisný materiál, bezpochyby nevyčerpávají kompletně všechny podoby jejich tvorby. Činnost některých autorů je diferencovanější, řada pokusů zůstává neukončena, jiné posléze končí výsledky nepůvodními či neplnohodnotnými. Sledovat tyto, mnohdy ojedinělé práce, nebylo ovšem možné a myslím ani účelné. Z charakteristik vyplývá, že česká experimentální básnická tvorba je ve většině případů koncentrována do oblasti sémantické a v řadě případů je značně vázána na poezii tradiční. Ze srovnání s typologickou kapitolou je tak zřejmé, že je to tvorba původní a že to, co je z ní dosud přístupno v knižní či časopisecké podobě, zdaleka nevyčerpává všechny typy kreací ani všechny autorské individuality.

*Jiří Valoch*

je tvůrcem konkrétní a vizuální poezie, výtvarníkem a konceptuálním umělcem a zároveň teoretikem umění a kurátorem řady domácích a zahraničních výstav.



## ↳ Poznámka k diplomové práci Jiřího Valocha

Teoretik, kritik umění a konceptuální umělec Jiří Valoch (1946) představuje od 60. let významnou osobnost českého umění, jež výrazně posunula praxi a teorii umění zaměřeného na reflexi jazyka. Již jako student bohemistiky, germanistiky a estetiky na Filozofické fakultě UJEP v Brně obhájil v roce 1970 diplomovou práci s názvem *Experimentální poezie a její české realizace*. První kapitola této dodnes nepublikované práce shrnuje přehled historických předpokladů s jazykem experimentujícího hnutí 60. let a kondenzuje v sobě nashromážděné informace z dobově přístupného materiálu v celosvětovém měřítku. Druhá část představuje Valochovo pojetí klasifikace a typologii „nové“, či „experimentální“, poezie, jejíž dělení na sémantickou a asémantickou

považuje autor za základní. Následuje charakteristika hlavních kategorií, z nichž nejpočetnější skupinu tvoří vizuální básně, druhou oblastí je fónická poezie a za třetí základní považuje autor konkrétní poezii, jejichž další členění (na aleatorní poezii, randomické texty, computerové texty, narativní a procesuální texty, akční poezii) doplňuje o řadu citovaných příkladů (text této kapitoly bude součástí antologie teoretických textů o vizuální poezii připravovanou VVP AVU).

V třetí kapitole diplomové práce, jejíž první publikování přináší tato publikace, se pak Valoch soustředí na povahové vystižení české tvorby: V počátcích zohledňuje význam Vladimíra Boudníka a zmiňuje práce Aloise Šimka z konce 40. let, podrobněji se věnuje experimentu

od přelomu 50. – 60. let. U Jiřího Koláře vyzdvihuje oslabení sémantiky, podtrhuje fónickou poezii Ladislava Nováka, zdůrazňuje význam autorského týmu Josef Hiršal – Bohumila Grögerová, do okruhu zařazuje Václava Havla, Vladimíra Burdu, Josefa Honyse a zmiňuje také další umělce, jejichž tvorba se střetla s problémem obrazu a písma (mimo jiné Eduard Ovčáček, fotograf Jaroslav Malina, Karel Trinkewitz, Karel Adamus, Ladislav Nebeský, Zdeněk Barborka, Jindřich Procházka) a svou vlastní tvorbu.

Text třetí kapitoly s názvem *Pokus o charakteristiky české experimentální básnické tvorby* otiskujeme podle strojopisné kopie z archivu J. H. Kocmana: J. Valoch, *Experimentální poezie a její české realizace* (diplomová práce), UJEP Brno 1970, s. 33-42.

Eva Krátká

historička umění, působí na Vědecko-výzkumném pracovišti Akademie výtvarných umění v Praze.



## ↘ Jsem přesvědčená o nevyčerpatelnosti zdrojů lidské představivosti a tvořivosti

Rozhovor s Bohumilou Grögerovou probíhal na její přání písemně. Podobným způsobem vznikala také kniha *Klikyháky paměti* (Concordia 2005), v níž takto s autorkou rozmlouvá Radim Kopáč. Bohumila Grögerová patří k několika posledním žijícím autorům experimentální generace 60. let a protože spolu s Josefem Hiršalem napsala ústřední dílo básnické neoavantgardy 60. let a uspořádala několik stěžejních antologií literárního experimentu, zajímal nás její názor na situaci tohoto žánru a možnosti navázání na jejich ediční i tvůrčí práci v současnosti.

**V 60. letech jste s Josefem Hiršalem ve Vaší antologii světové Experimentální poezie (1967) museli pozice troufalých tvárných výbojů v básnictví obhajovat, poukazovat na jeho světový rozměr, bojovat o novou estetiku – setkali jste se s odsudky různého druhu. Co bylo na experimentální poezii přitažlivé a provokující a čím je jedinečná dnes? Co byste o ní napsala na úvod současného sborníku – potřebuje stále advokáty?**

Nemyslím, že za stavu, kdy ve společnosti vládne demokracie a svoboda projevu, je třeba nový směr v literatuře zvlášť obhajovat a bojovat za něj. Předpokládalo by to totiž nepřátelskou atmosféru. Za dnešní situace by měl autor objasňovat svá stanoviska a ponechat výsledný dojem na čtenáři, posluchači nebo divákovi.

**V roce 1966 jste s J. Hiršalem připravila pro Violu pořad zaměřený na světovou exp. poezii *Bestiarium*. Mohl by takový pořad vzniknout i dnes a koho na něj pozvat?**

Silná generace experimentátorů vymírá. Pořádat akce podobného typu, výstavy, přednášky, představení předpokládá angažovanou skupinu úzce spolupracujících umělců. Dnes se může každý projevit individuálně. Současní autoři konkrétní poezie dávají před auditivní formou přednost všem formám vizuálním a výtvarným.

**Jak hodnotíte situaci současné experimentální poezie: nepostrádá částečný účel někdejšího experimentování (překračovat hranice, ozkušovat nové jazykové a stylové prostředky) v 21. století, kdy je nejen v umění možné vše a vše už „tu bylo“, smysl? Zdálo by se, že nikoli, protože téměř všichni autoři antologie *Vrh kostek* (Česká experimentální poezie, 1993) v experimentování pokračují či pokračovali dlouho po uzavření šesté dekády. Jsou tedy zdroje experimentu nevyčerpatelné – mohou ještě vznikat nové experimentální tendence, umělecké techniky a postupy? Je možné, že experiment jako takový a princip hry s ním jsou nutnou součástí všech nových uměleckých postupů v kterékoli době?**

Jsem přesvědčená o nevyčerpatelnosti zdrojů lidské představivosti a tvořivosti. Jakým směrem se bude ubírat, uhodnout nesvedu. Některé postupy nahradila a patrně v budoucnosti zcela vyloučí technika. Těch pár autorů starší generace



pokračuje podle zaměření dál – od minimal artu a numerické poezie přes koláže, grafiku, práce s papírem, textiliemi, fotografií. Někteří se ve svých literárních výtvorech vracejí ke komunikaci se čtenářem.

**Jaká hodnotící měřítka experimentální poezie vyžaduje? Jak ji odlišit od jiných druhů? Jaké nároky klade na čtenáře?**

Experiment, t. zn. pokus, je především snahou o novou formu či nový obsah – a to bylo jeho kritériem. Na čtenáře, posluchače či diváky klade občas značné intelektuální nároky a především předpokládá sčtetlost.



Běla Kolářová a Bohumila Grögerová, foto Josef Chuchma

**V době, kdy experimentální poezie byla na svém vrcholu, neexistoval internet a další média, přesto český experiment stál po boku světového. Vaše literární skupina nepostrádala kontakty na zahraniční experimentátory. Jak byste je tehdy s kolegy nová média využili v tvorbě?**

Roku 1995 jsme se účastnili mezinárodní „poetické korespondence“ na podkladě předem daného pětiverší v japonské formě renga. Šlo o komunikaci mezi odlišnými kulturami. Celý komplet řetězových básní byl zhudebněn, proveden na jevišti a v knižní formě vyšel turecky, německy a japonsky. Ze zahraničí docházejí občas tzv. krabicové básně, věnované výrazným osobnostem experimentu. Spolupracovali jsme též pomocí internetu, máme tam své stránky, ale tento technický směr nás nezaujal.

Konkrétní poezie byla od počátku mezinárodním fenoménem, přičemž se však lišila podle národních kultur. Ve Francii převládaly složité fonetické nahrávky, v Itálii sázeli experimentální básníci na výtvarnou podobu díla, v Německu převládaly logické postupy, my jsme poukazovali na zneužívání jazyka v komunistické společnosti, Brazilci vsadili na názornost a jednoduchost.





**Nemohlo se v souvislosti s tím stát, že někteří jiní autoři byli na okraji pozornosti či stáli zcela mimo ni jen proto, že se nepohybovali v centru dění? Honys například, jak odhalila jeho pozůstalost, tvořil experimentální díla už na konci 30. let.**

Přirozeně, že se to stát mohlo a že se to patrně stále děje. Záleží na iniciativě každého autora, na přesvědčivosti jeho díla a na osobním štěstí.

**Jaký byl a je vztah experimentální poezie a surrealismu?**

Surrealismem prošla většina básníků starší generace: Hiršal, Honys, Novák – a některé surrealistické postupy uplatnili i v experimentu.

**Bývá složité odlišit výtvarnou práci s textem založenou na typografických postupech od básnické hry s tvarem písmen a slov, jejichž význam přestává být podstatný nebo je součástí konceptu, v jehož rámci je s ním nakládáno netradičně. Kam byste pomyslnou hranici položila? Nebo podle Vašeho názoru experimentální poezie ukazuje, že žádné dělítko tu existovat nemusí?**

Jednou z primárních zásad experimentální poezie bylo a je překračovat hranice jednotlivých žánrů a mísit je. Dělítko se stanovovala koncem 50. a začátkem 60. let především pro orientaci. Během doby, kdy se do experimentu výrazněji zapojila technika, se téměř přestalo formy odlišovat.

**Pojem experimentální poezie by měl být zastřešující, např. pro poezii vizuální, konkrétní, konceptuální, auditivní. V užívání těchto termínů panuje trochu zmatek – jak byste tato označení vyložila?**

Poezie vizuální zdůrazňuje neobvyklý vzhled a uspořádání slov či písmen na stránce. Nemusí být sdělná. Poezie auditivní či fónická se namlouvá či nahrává na zvukové nosiče či přímo ve studiu. Zdůrazňuje zvukovou podobu básně a může mít blízko k elektronické hudbě. Poezie konceptuální vzniká na obsáhlejších intelektuálních záměru, často tvoří větší soubory, může vyjadřovat básnickovy tvůrčí zásady. Termíny experimentální a konkrétní se kryjí a užívají se jako střešní pojmy.

**Řekněte, prosím, něco k osmi Vaším a osmi Hiršalovým grafikám, které jste pro náš sborník uvolnila. Jak tyto cykly vznikaly? Na co jste se při jejich tvorbě zaměřili a jak probíhala Vaše spolupráce? Byly tyto grafiky někde v době jejich vzniku zveřejněny?**

Cykly našich grafik z 90. let vznikaly na podnět našich přátel v Itálii a USA. Hiršalovy otisky rukou a nohou jsou básnickými metaforami, vystihují jeho citový fond. Mé grafiky směřují k sdělnosti a zpochybňují ji tam, kde písmena opouštějí plochu, v tzv. oznamkovaných dopisech přátelům. Pokud si vzpomínám, byly tyto a podobné naše práce vystavovány v Domě umění v Brně.

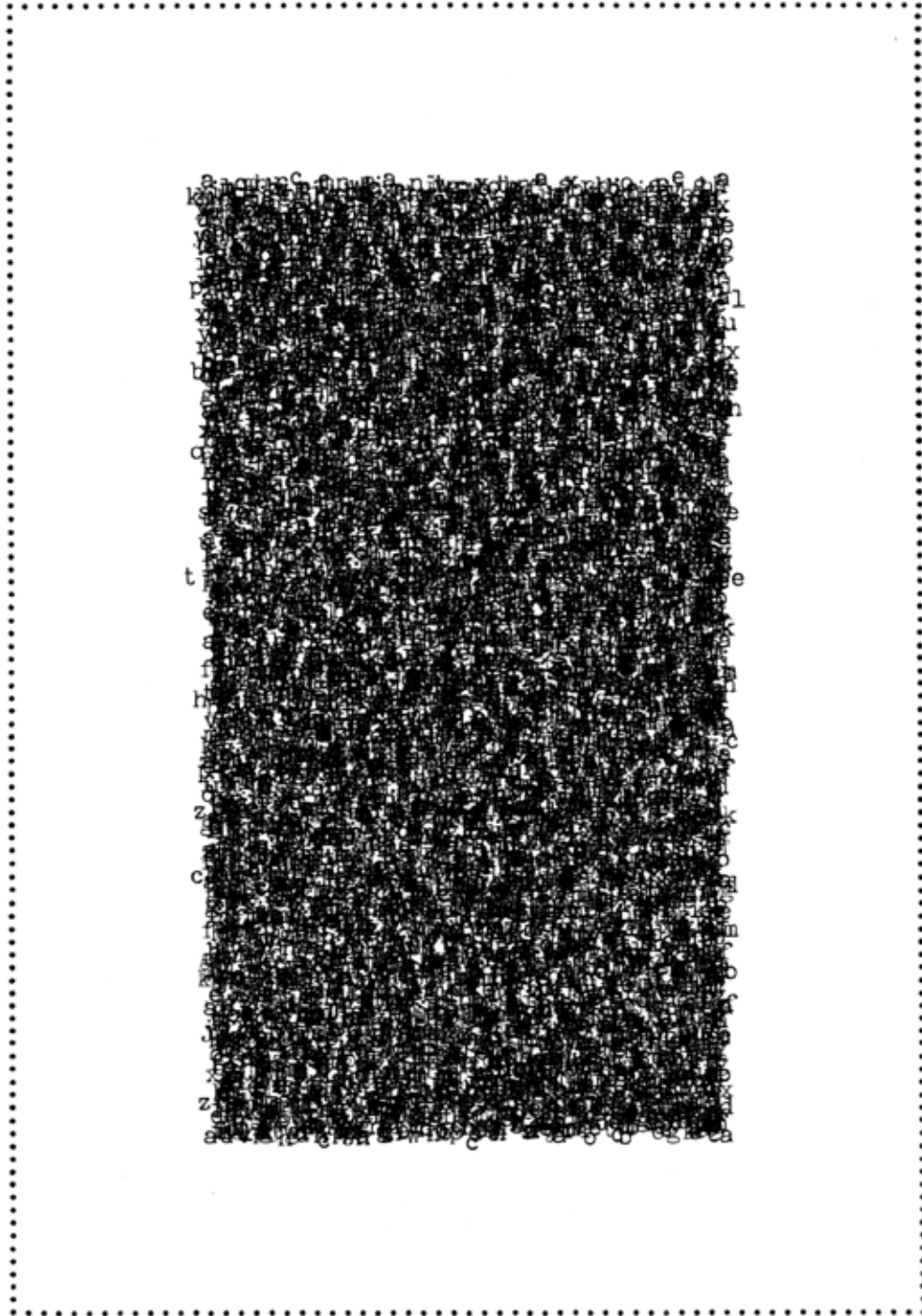
**Literární věda se tomuto básnickému druhu příliš nevěnuje. Chybí tu talentovaný následník Karla Miloty a vůdčí typ Jiřího Koláře. Vystačí si poezie s péčí kunsthistoriků?**

To je bohužel pravda. Ztráta Karla Miloty jako spisovatele, básníka a teoretika je nenahraditelná. Je jen na mladé generaci – bude-li mít v budoucnosti zájem sledovat další vývoj a proměny tohoto literárního směru.

31. 5. 2007



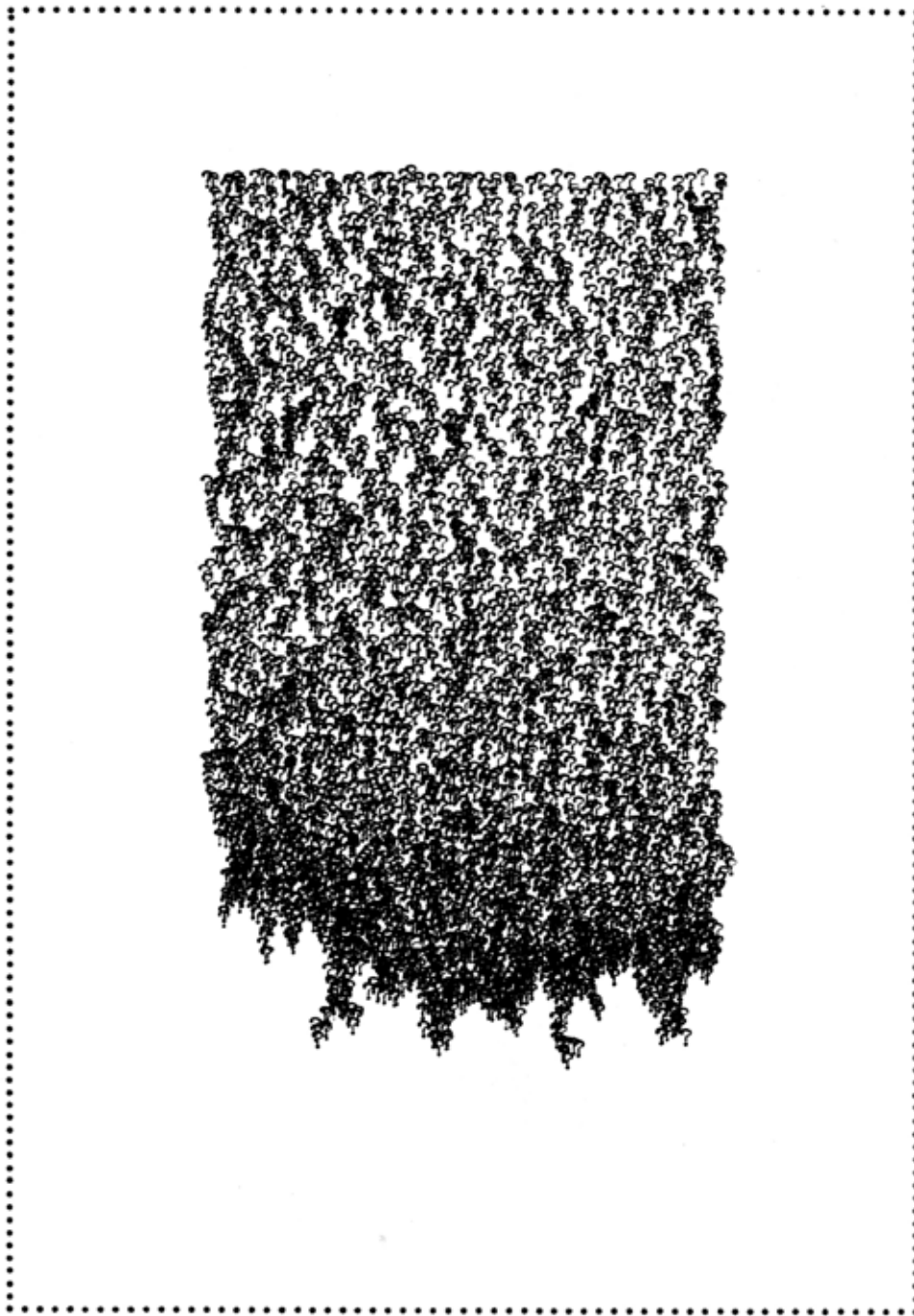
Karel  
Adamus



*Básně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976*



Karel  
Adamus

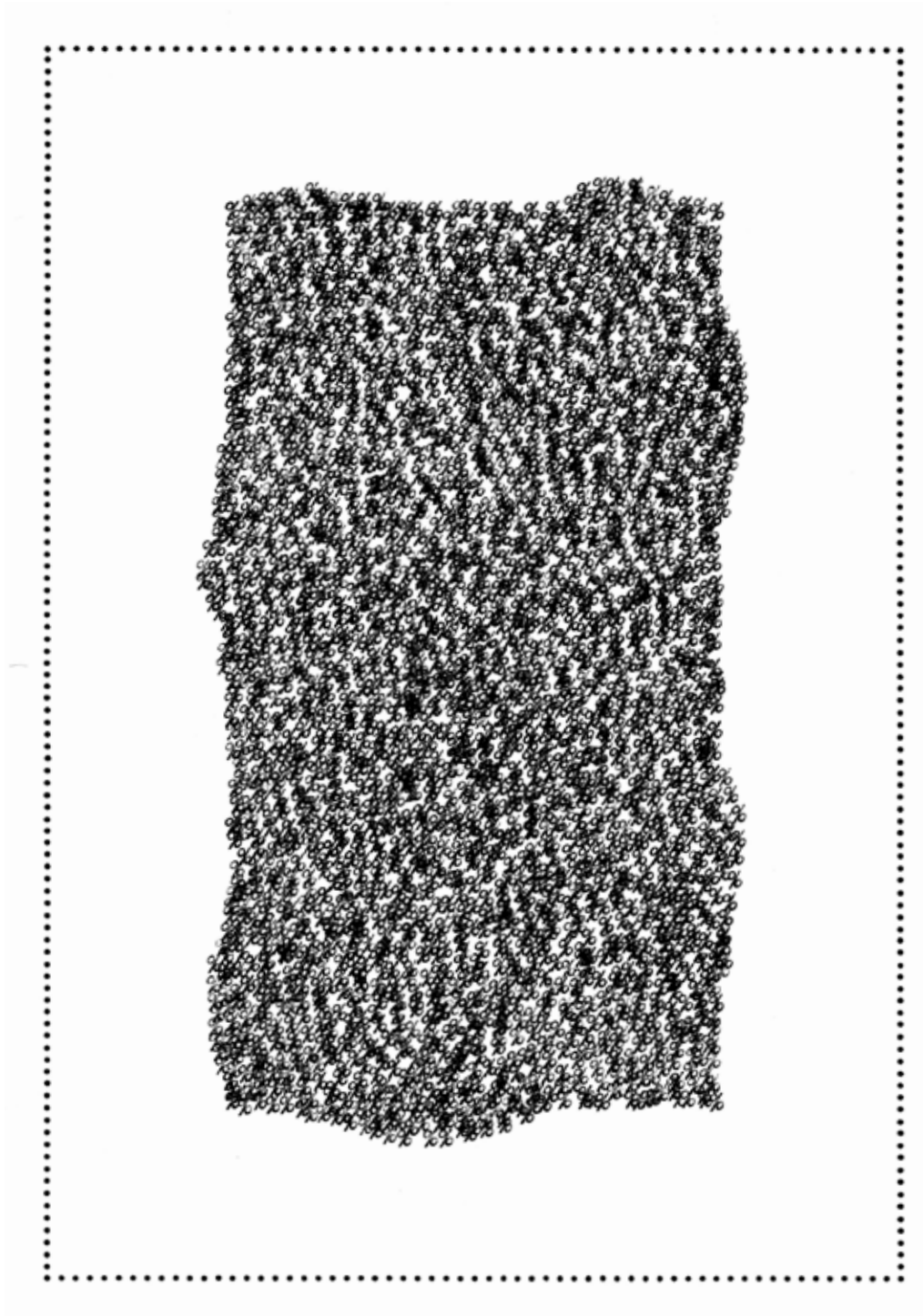


*Básně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976*





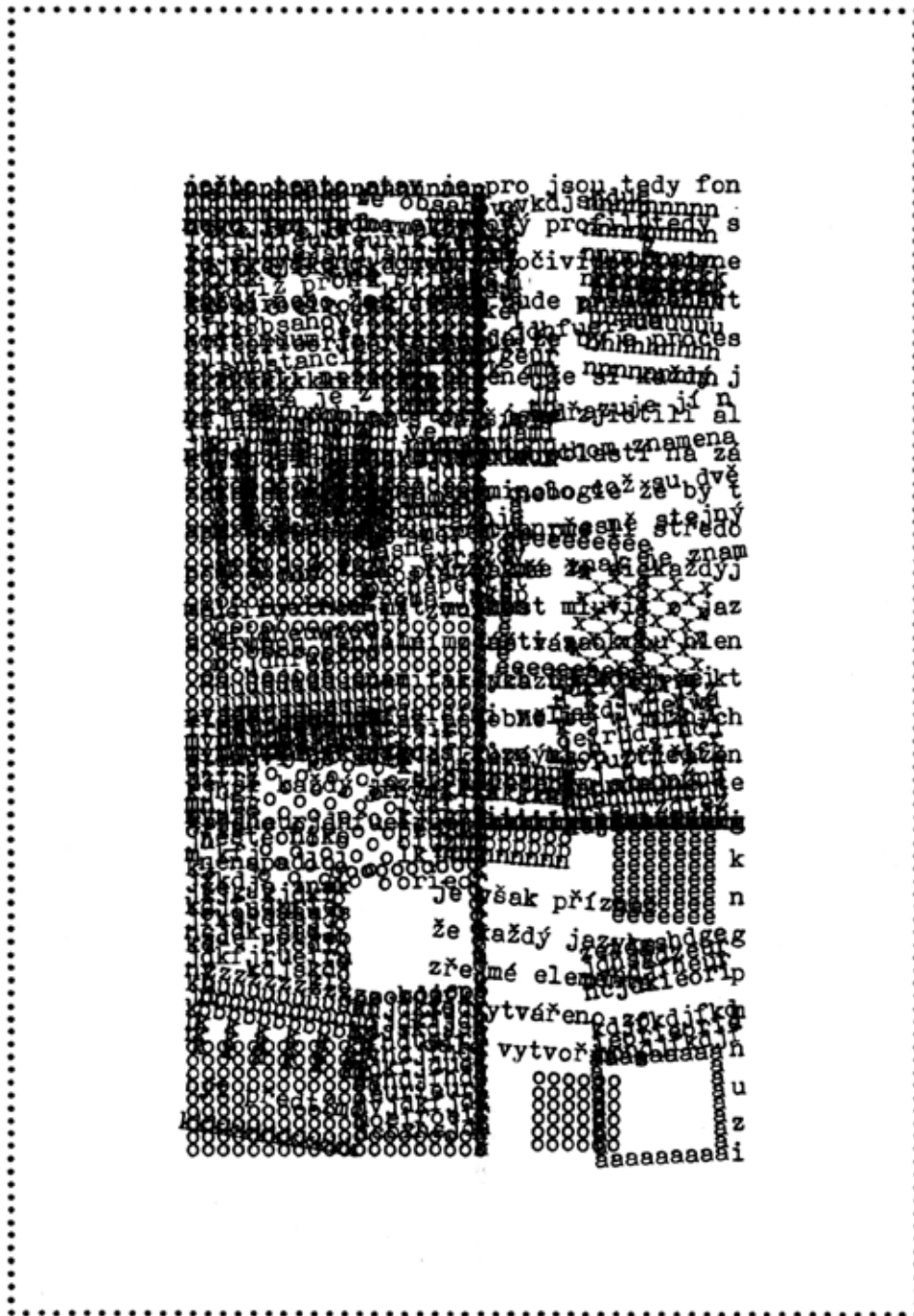
Karel  
Adamus



*Básně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976*



Karel  
Adamus

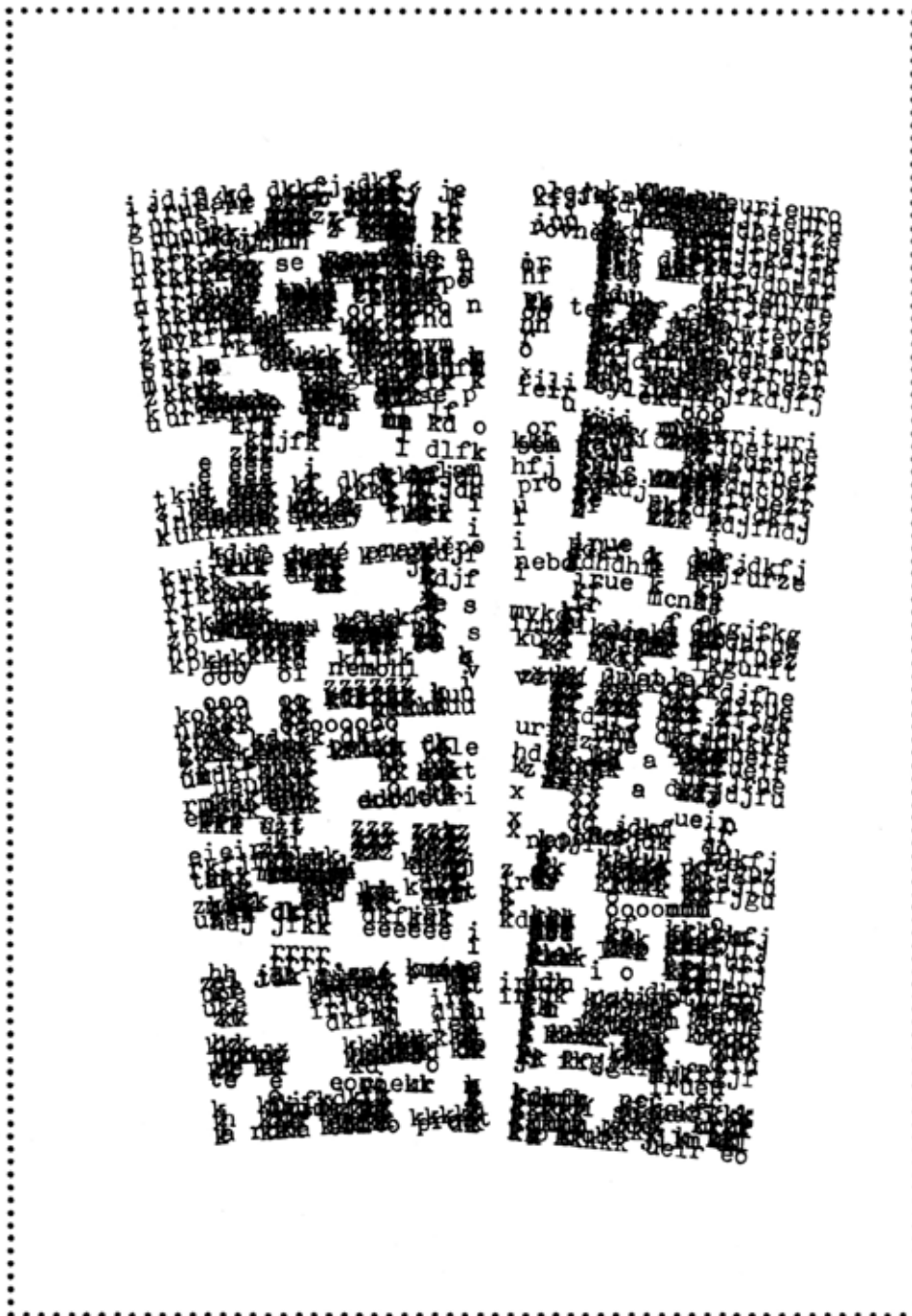


Básně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976





Karel  
Adamus

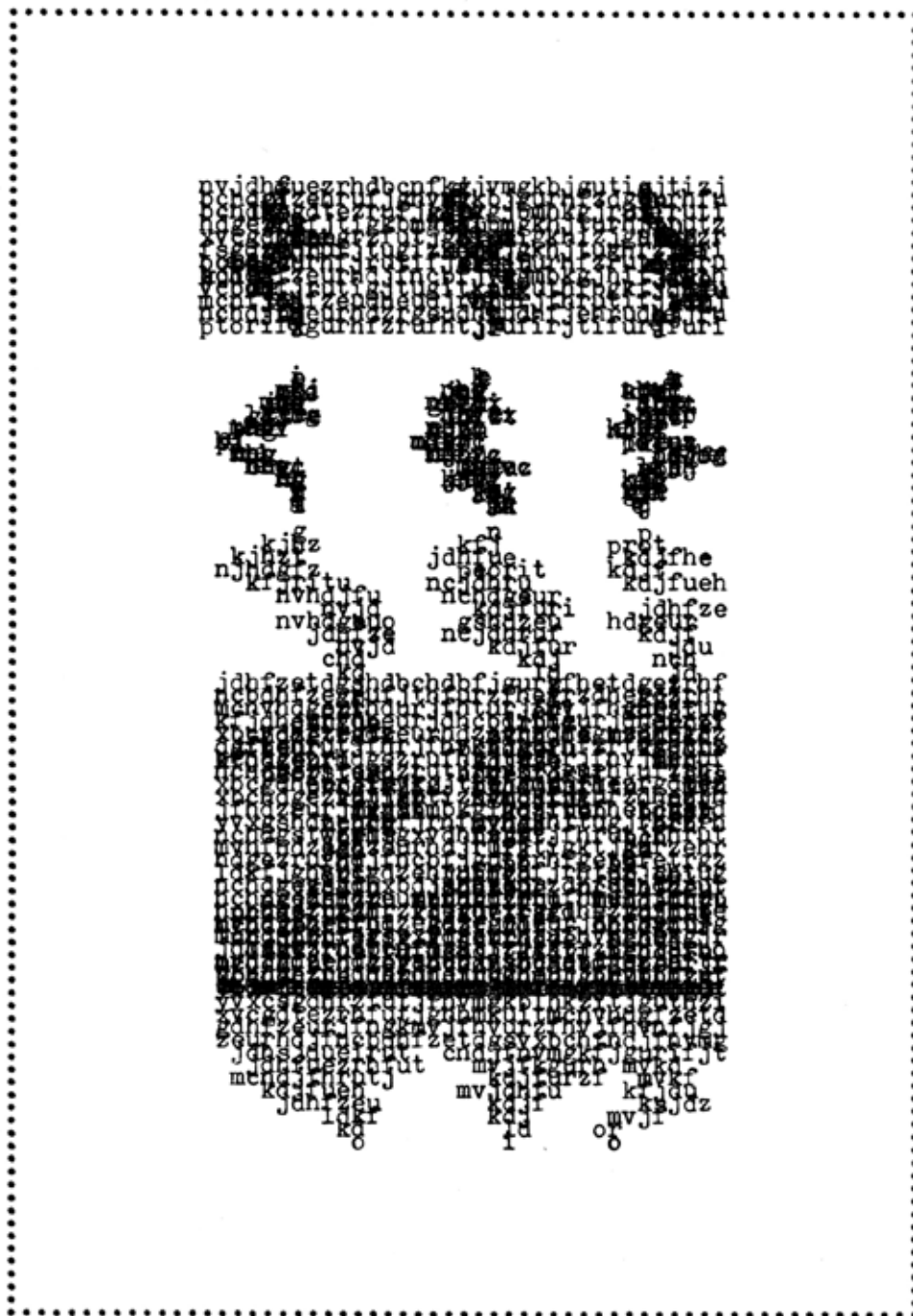


Bázně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976





Karel  
Adamus

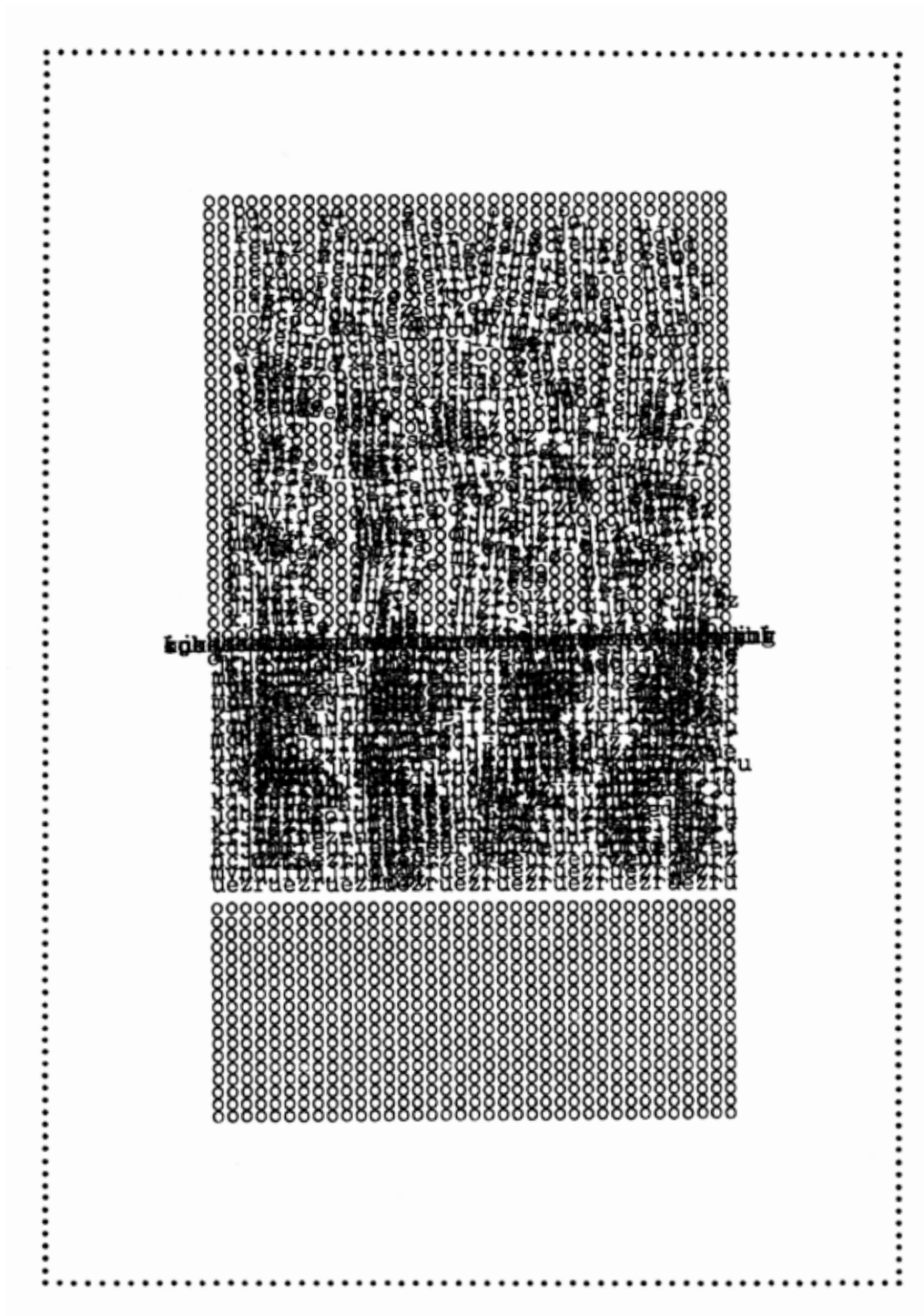


*Karel Adamus 1974*

Básně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976



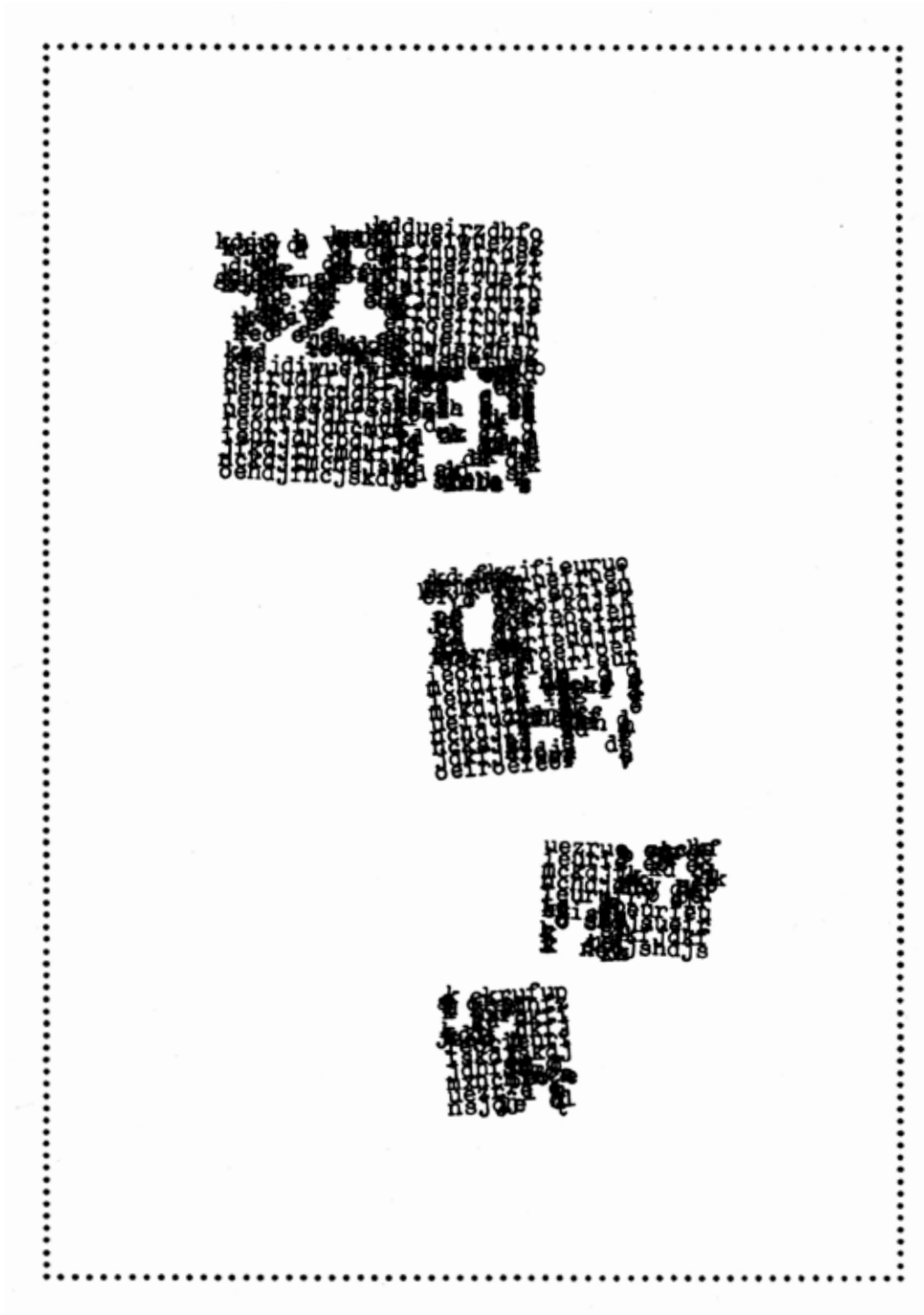
Karel  
Adamus



*Básně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976*



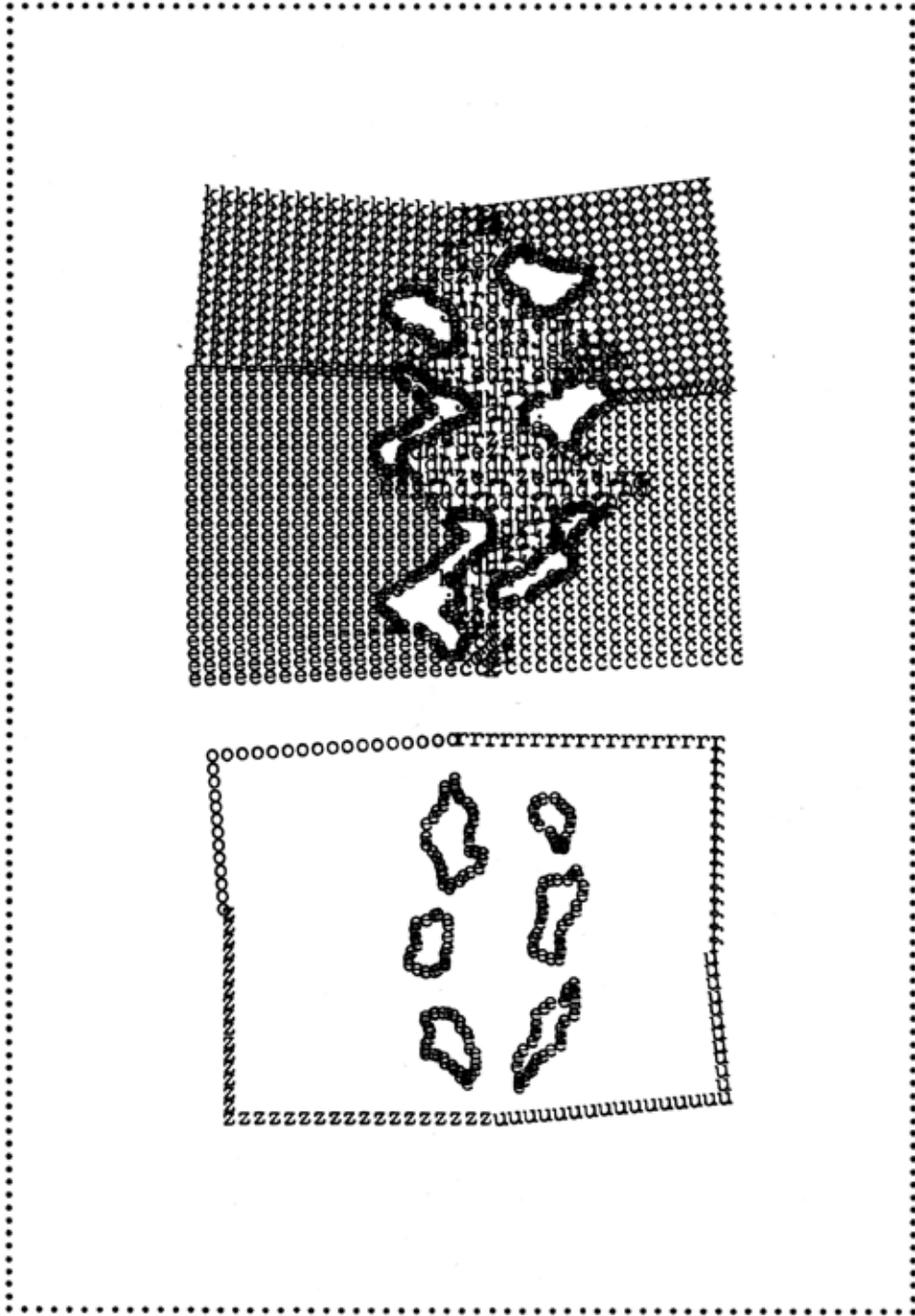
Karel  
Adamus



*Bázně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976*



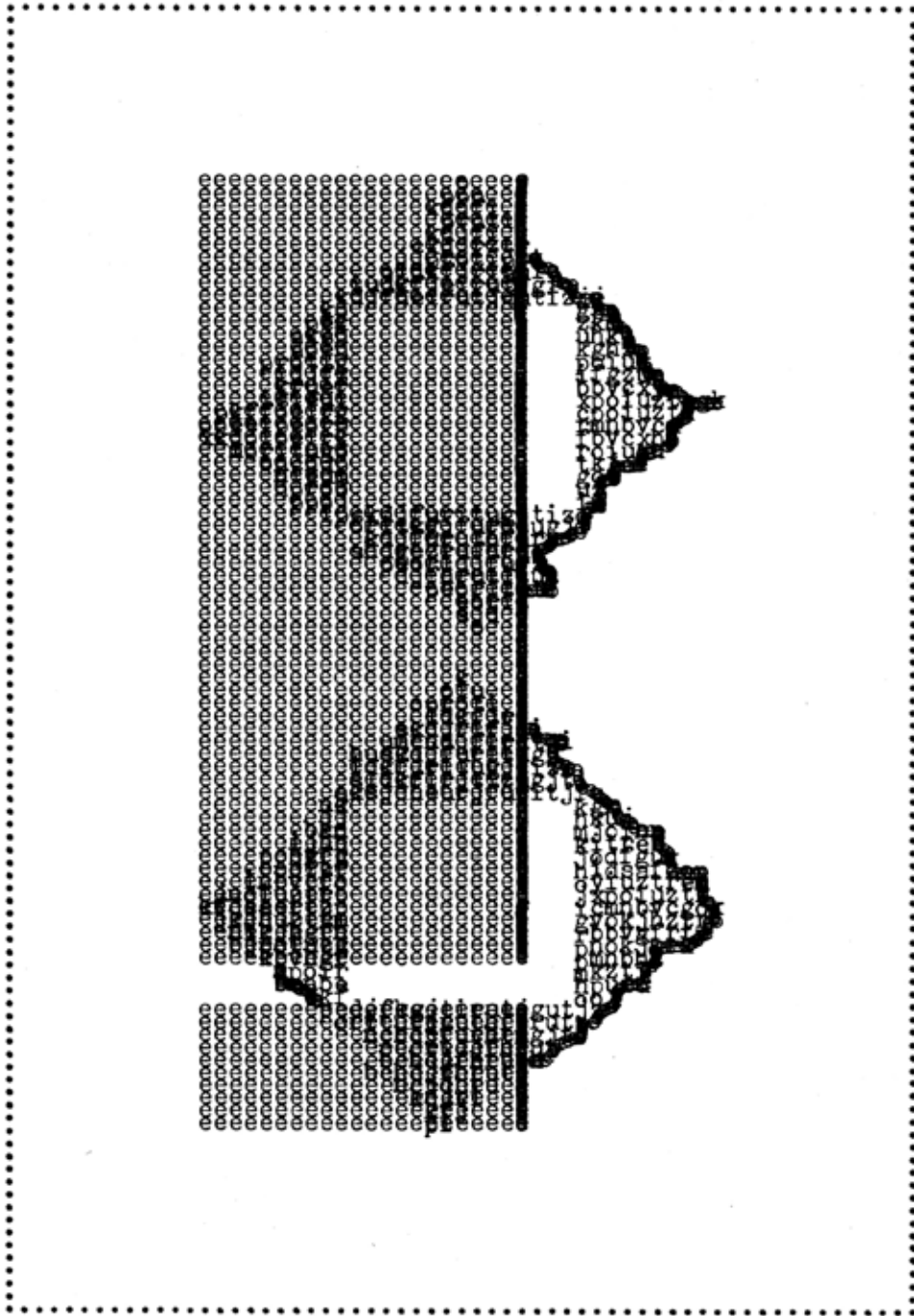
Karel  
Adamus



*Bázně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976*



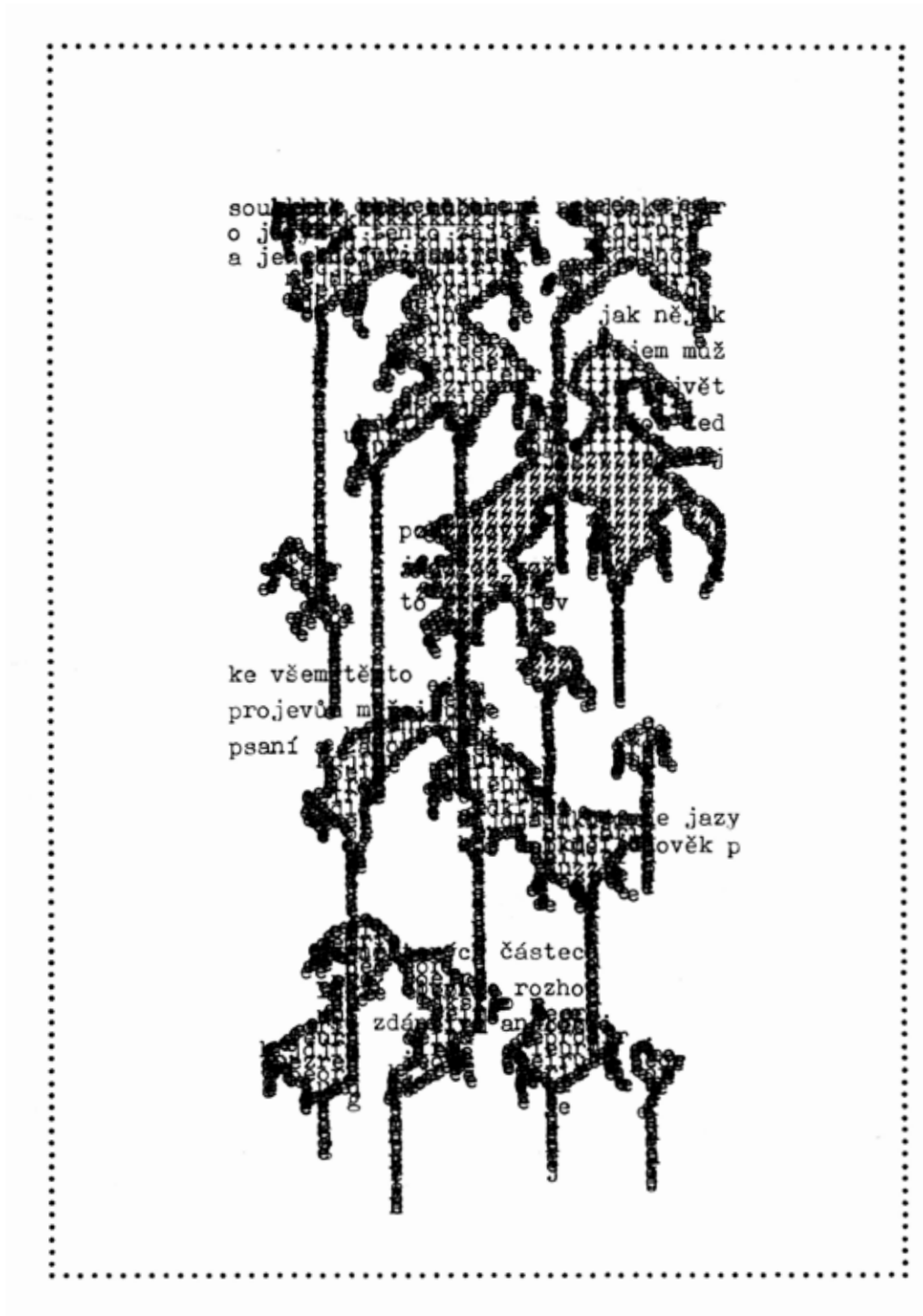
Karel  
Adamus



*Básně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976*



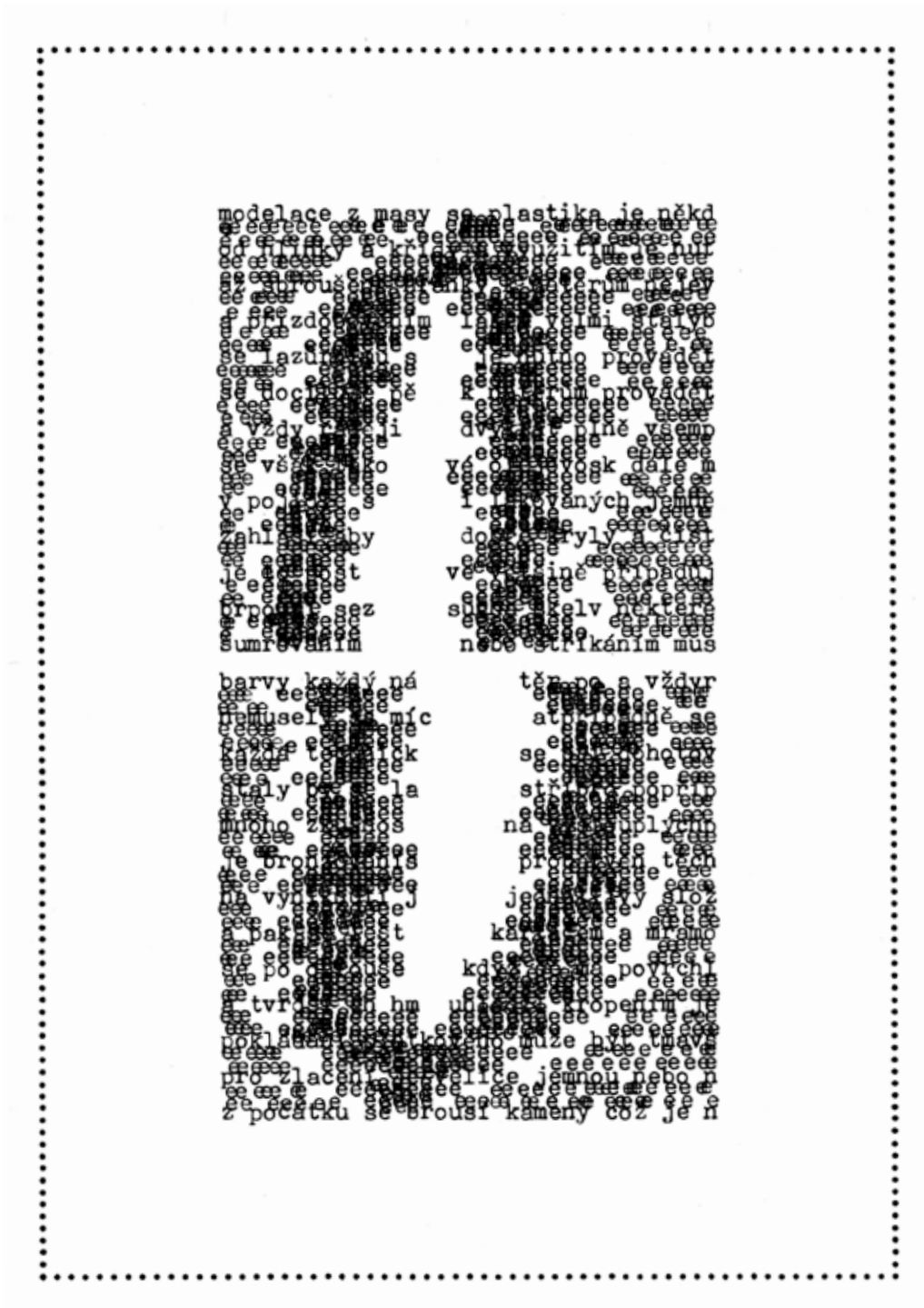
Karel  
Adamus



Básně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976



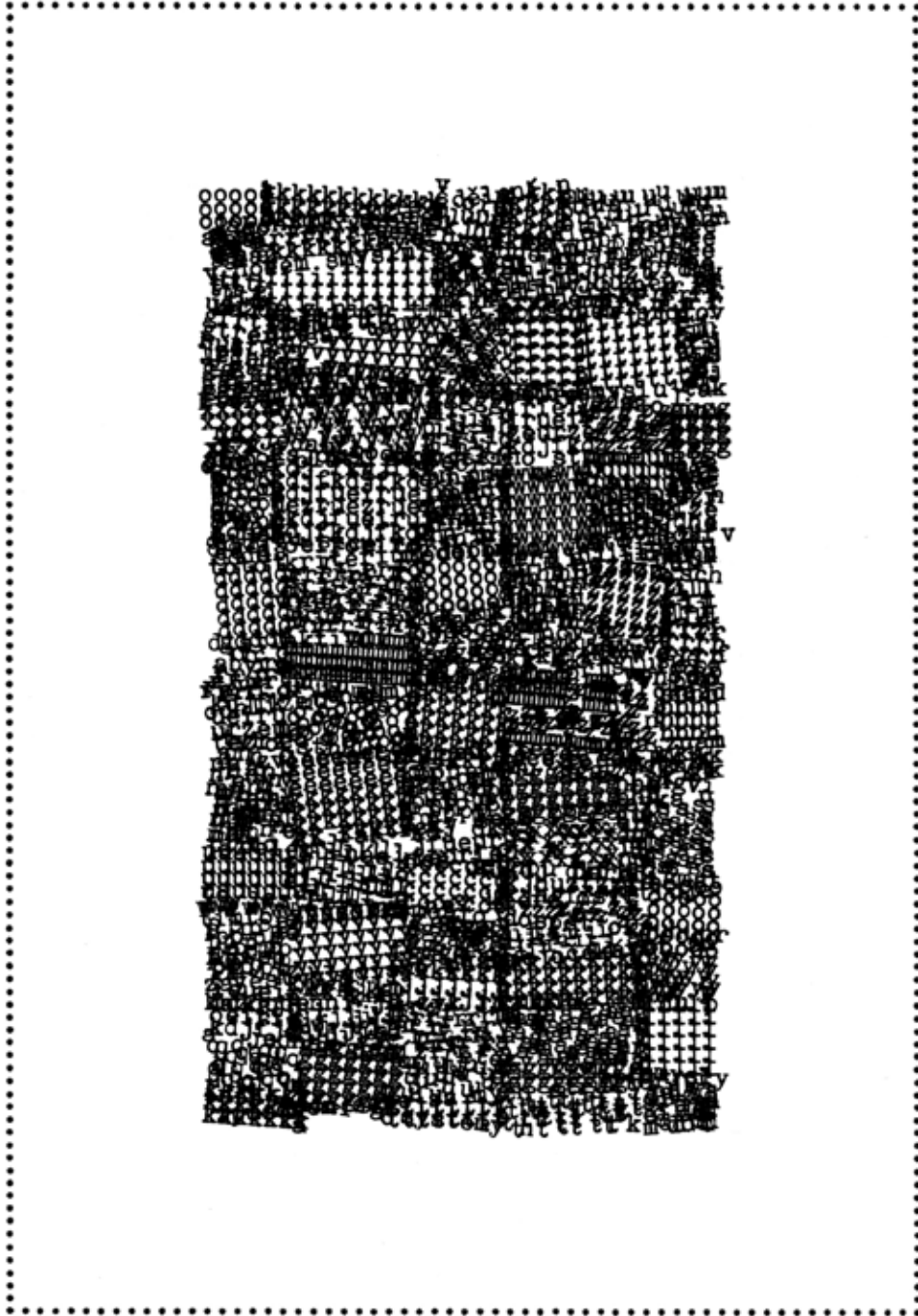
Karel  
Adamus



Básně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976



Karel  
Adamus

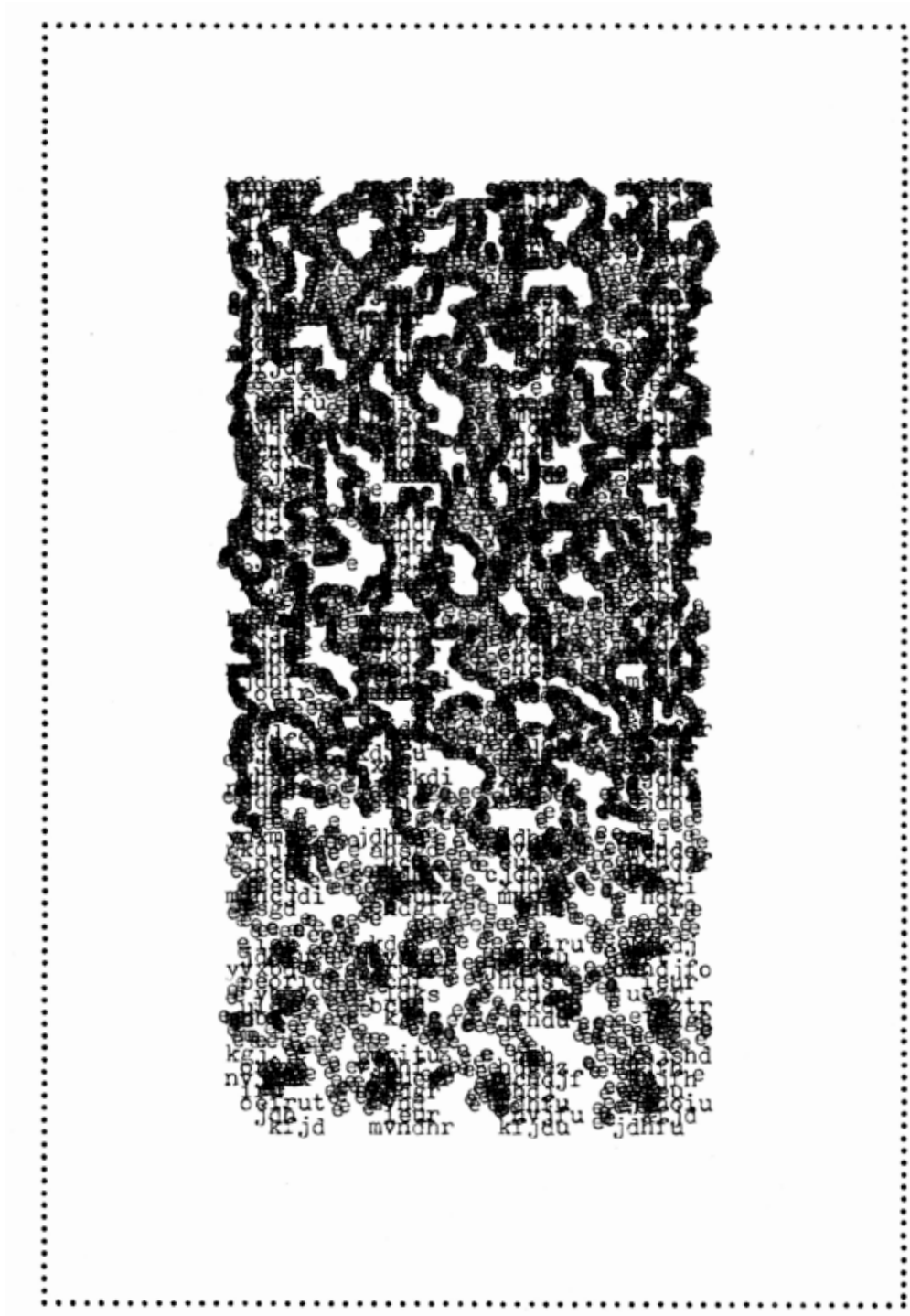


*Bázně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976*





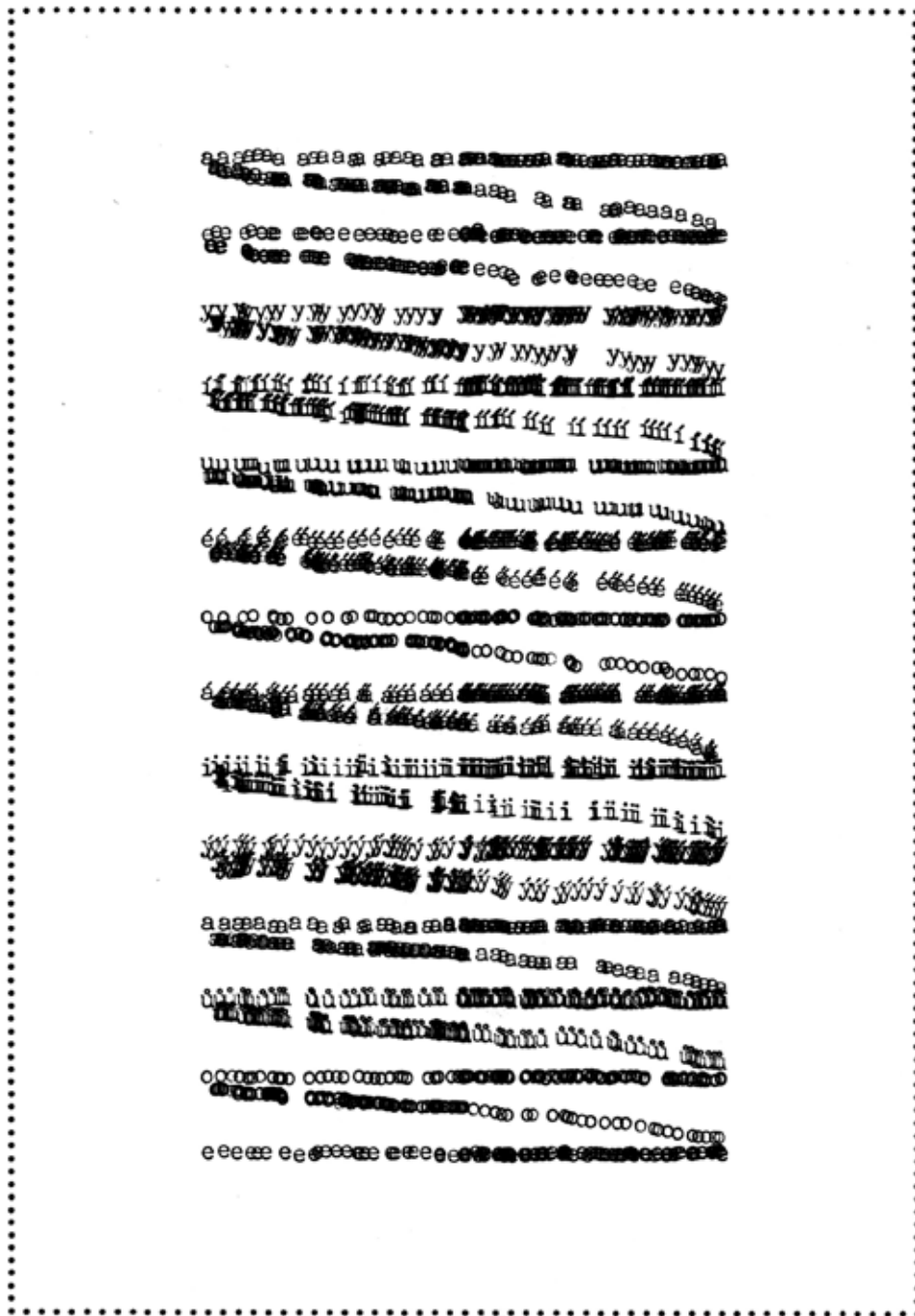
Karel  
Adamus



*Básně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976*



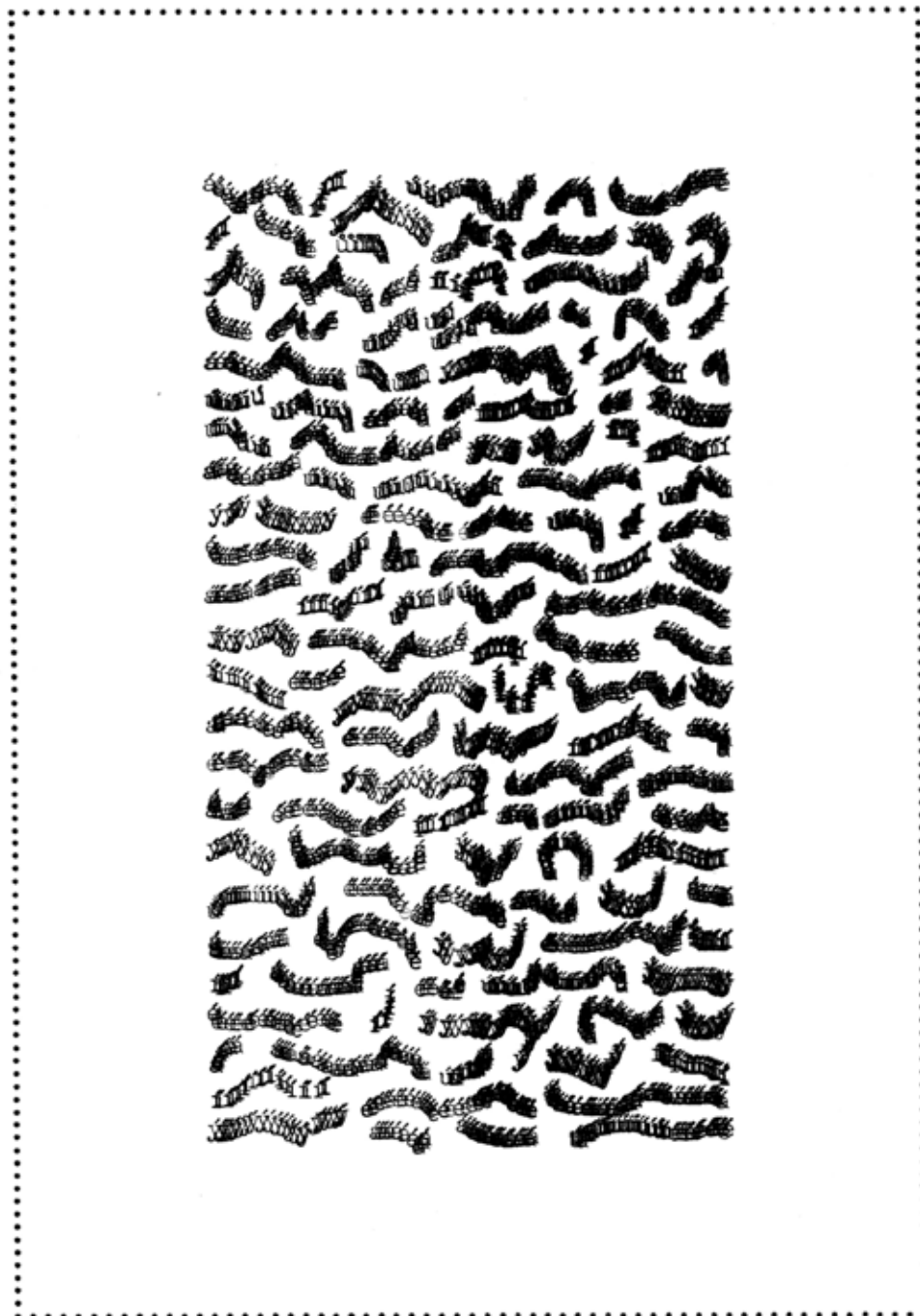
Karel  
Adamus



Básně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976



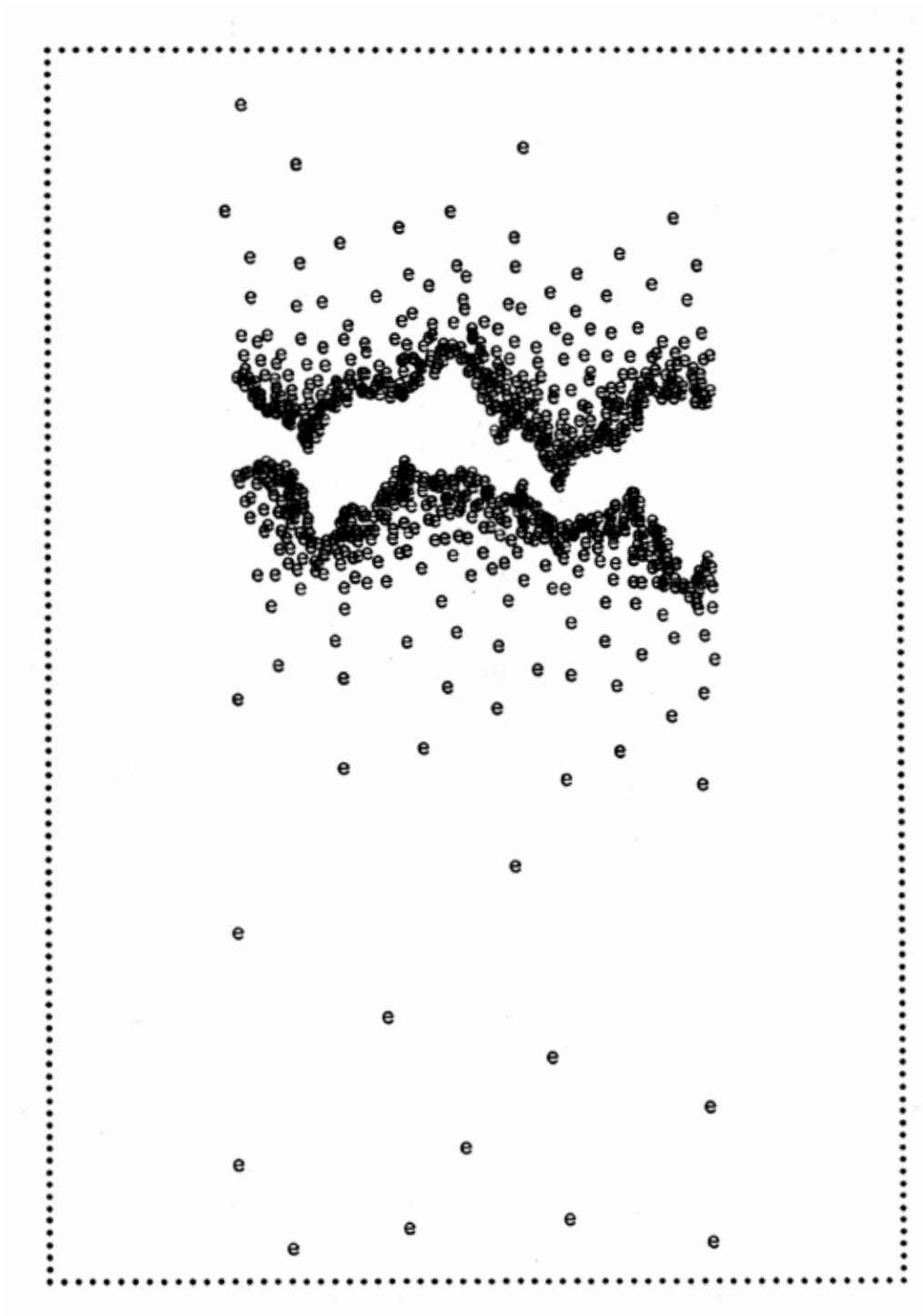
Karel  
Adamus



*Básně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976*



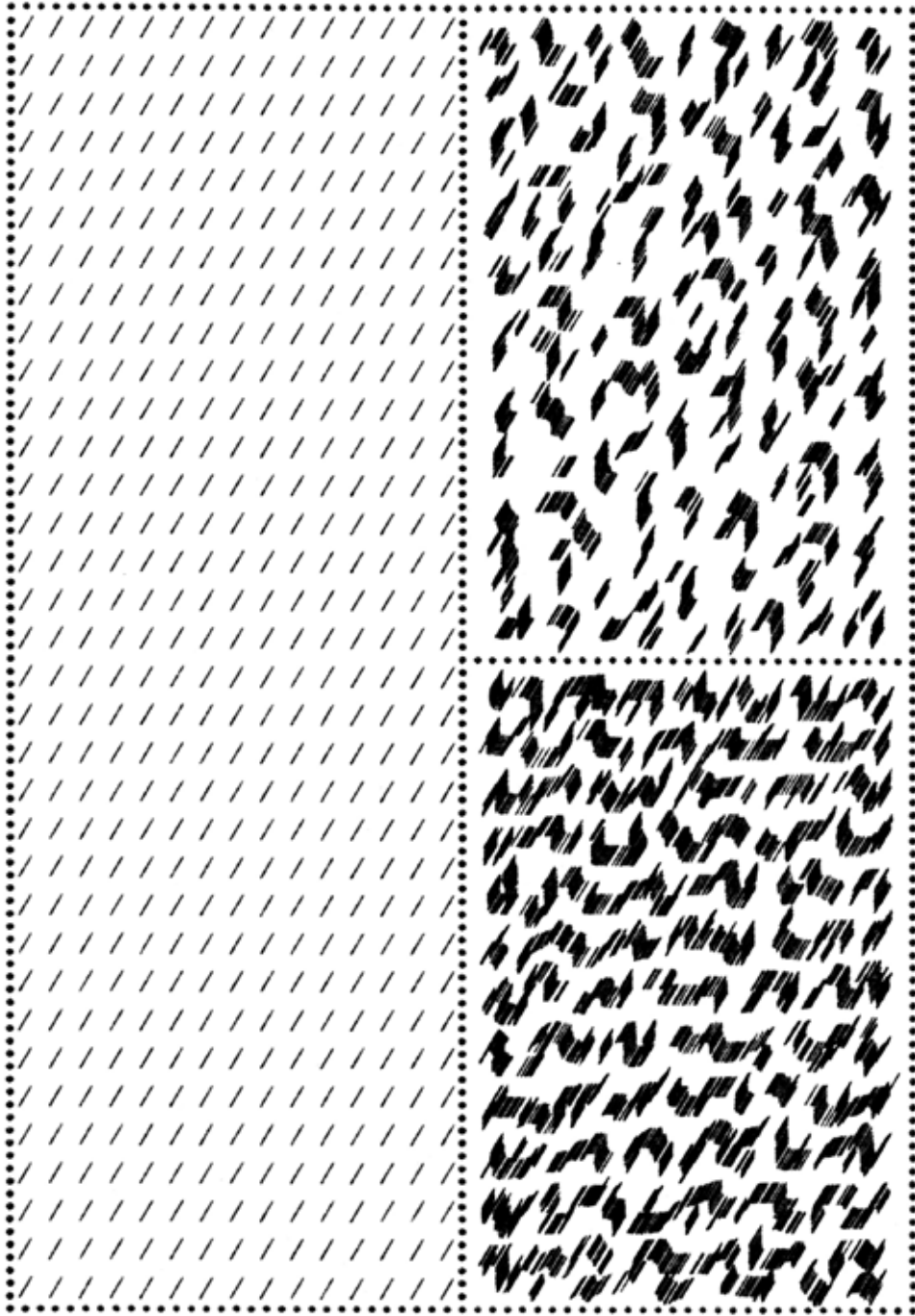
Karel  
Adamus



*Básně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976*



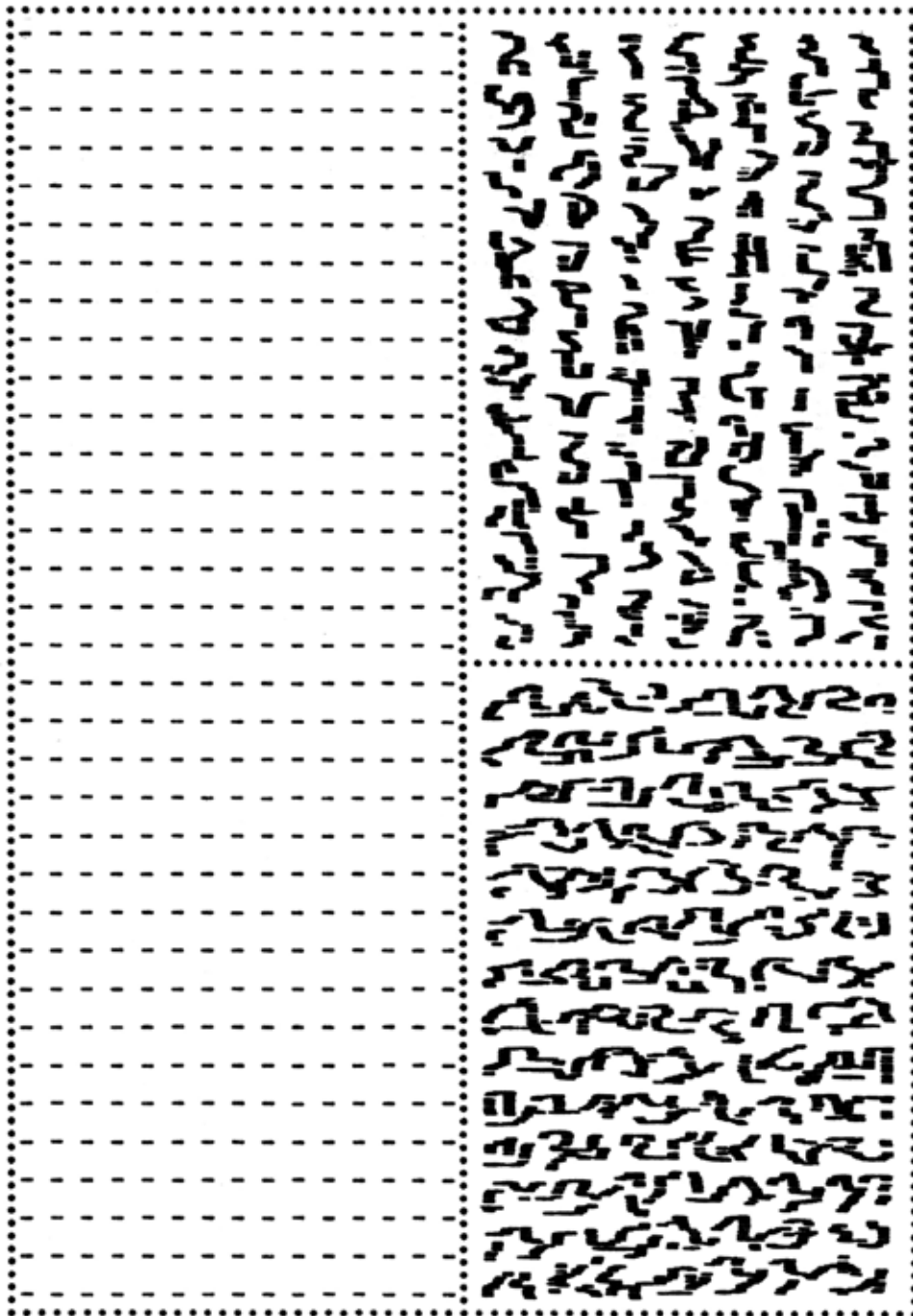
Karel  
Adamus



Básně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976



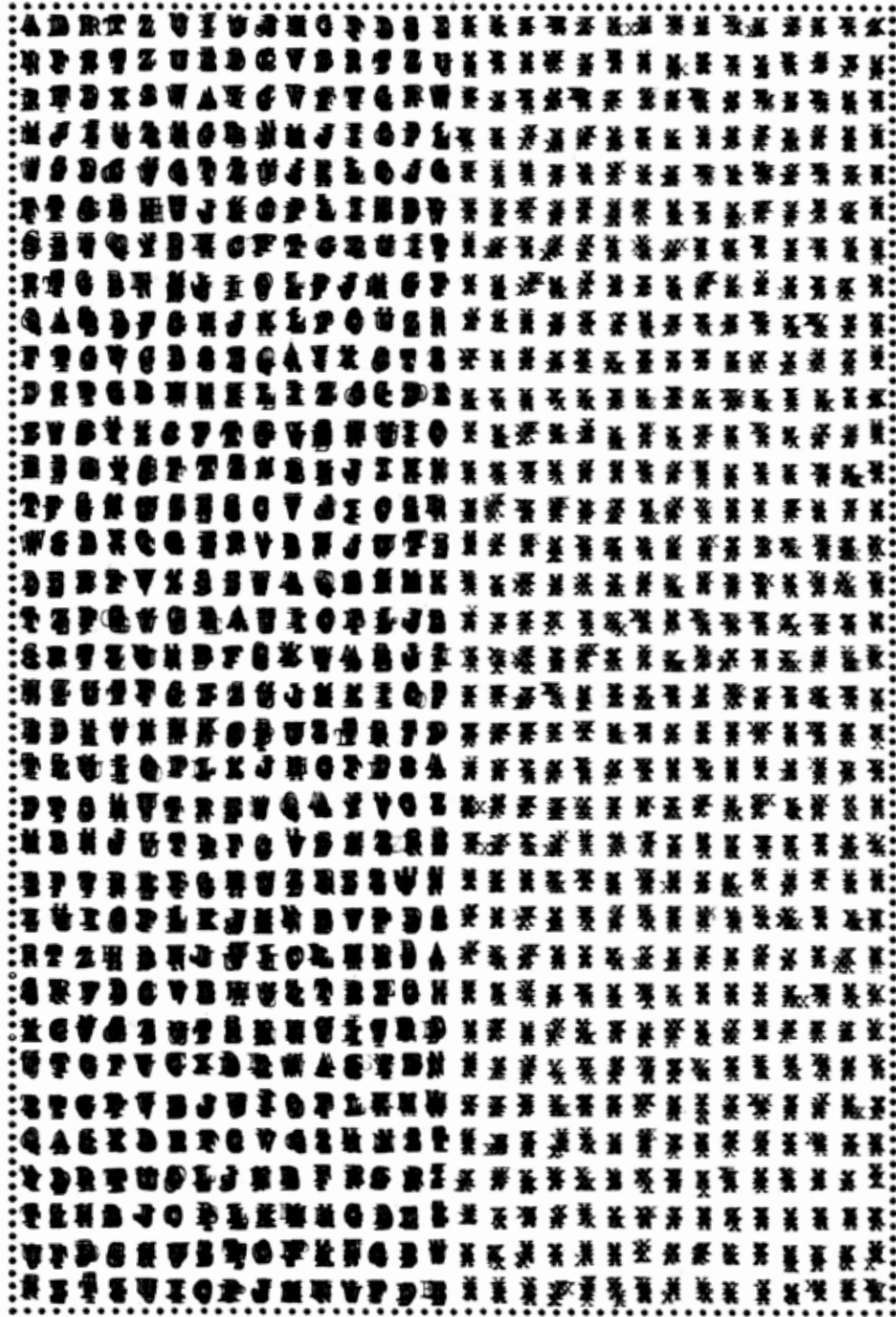
Karel  
Adamus



Básně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976



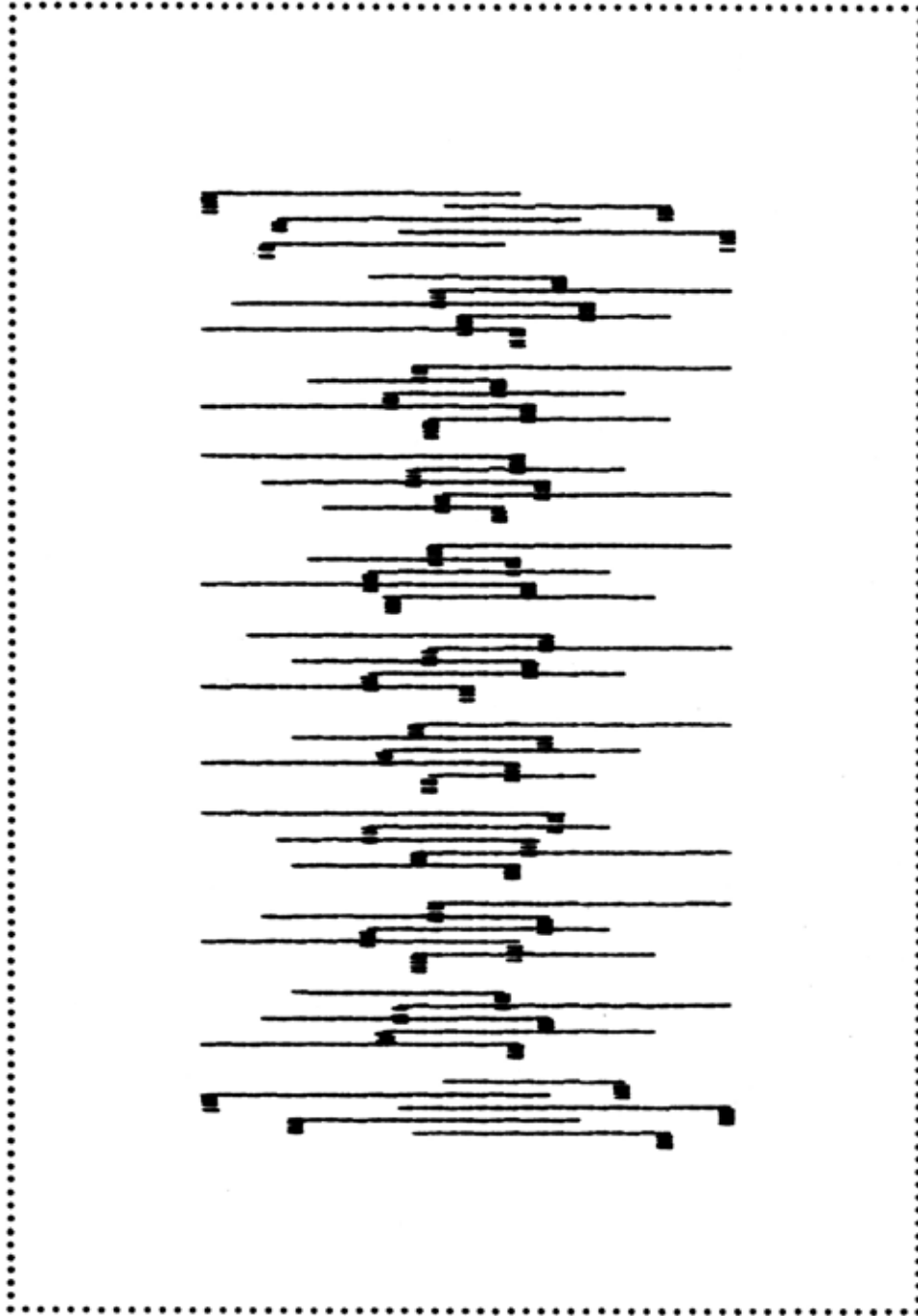
Karel  
Adamus



Básně obrazy, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976



Karel  
Adamus

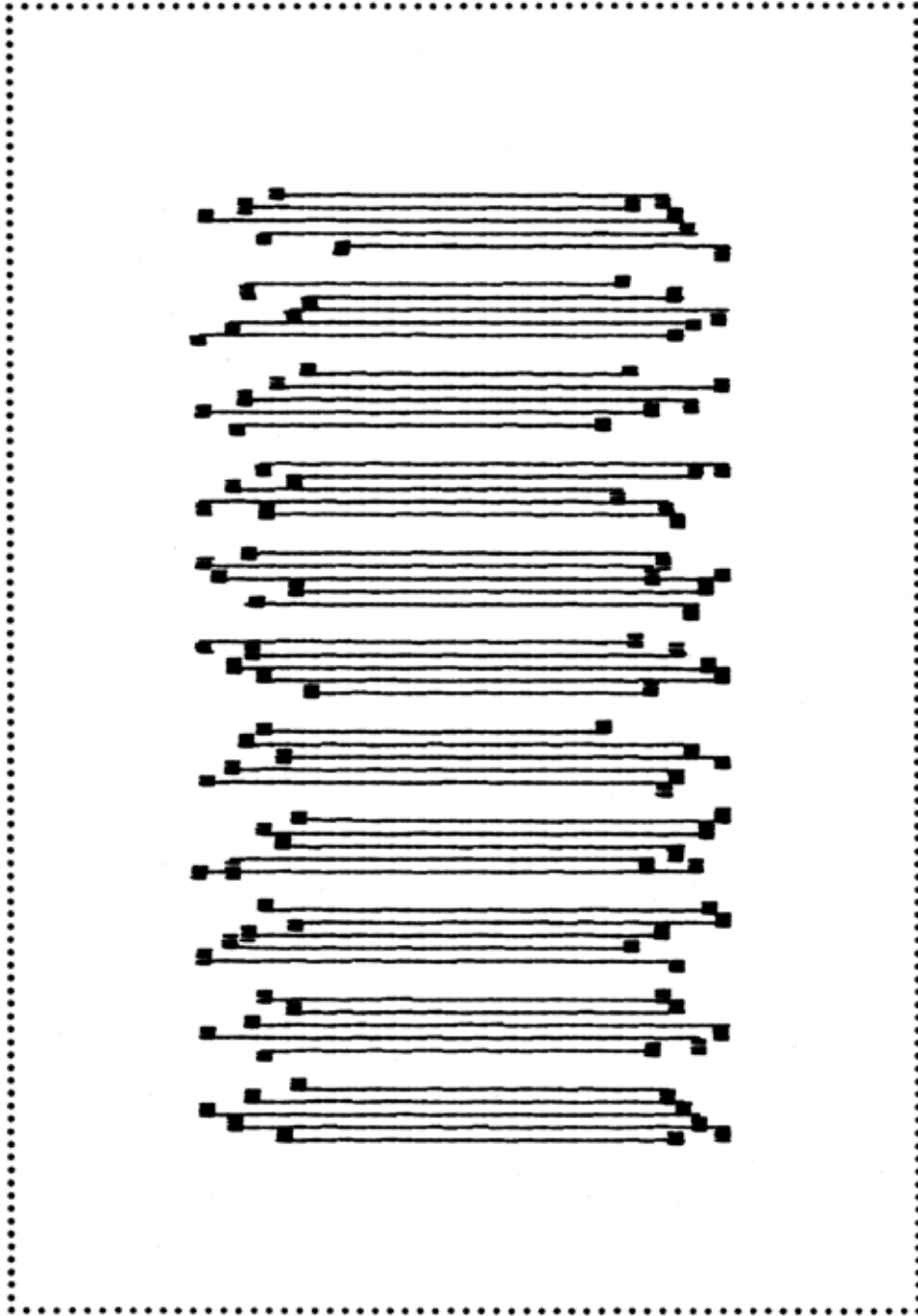


*Básně partitury, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976*





Karel  
Adamus

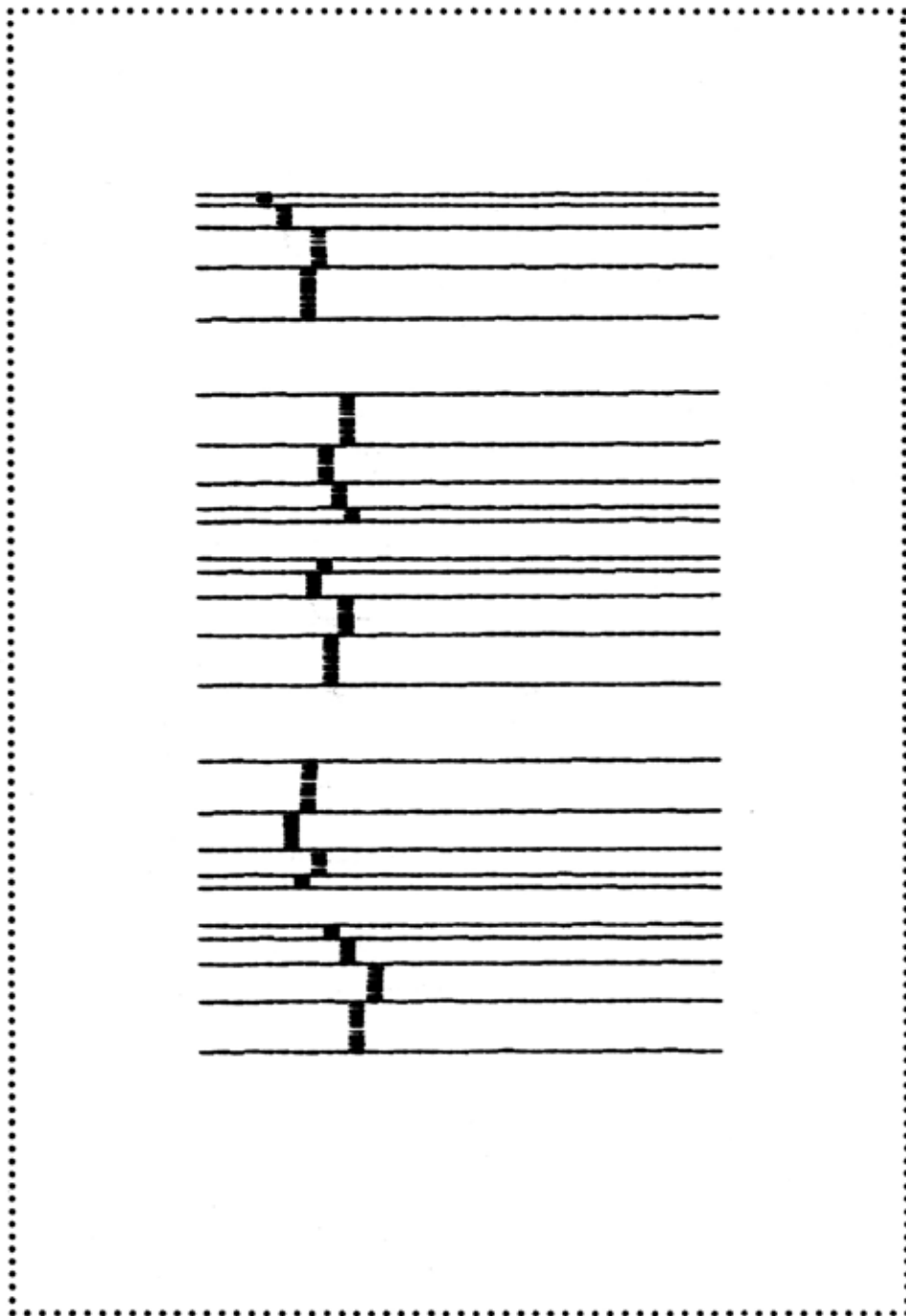


*Karel Adamus, 79*

*Básně partitury, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976*



Karel  
Adamus

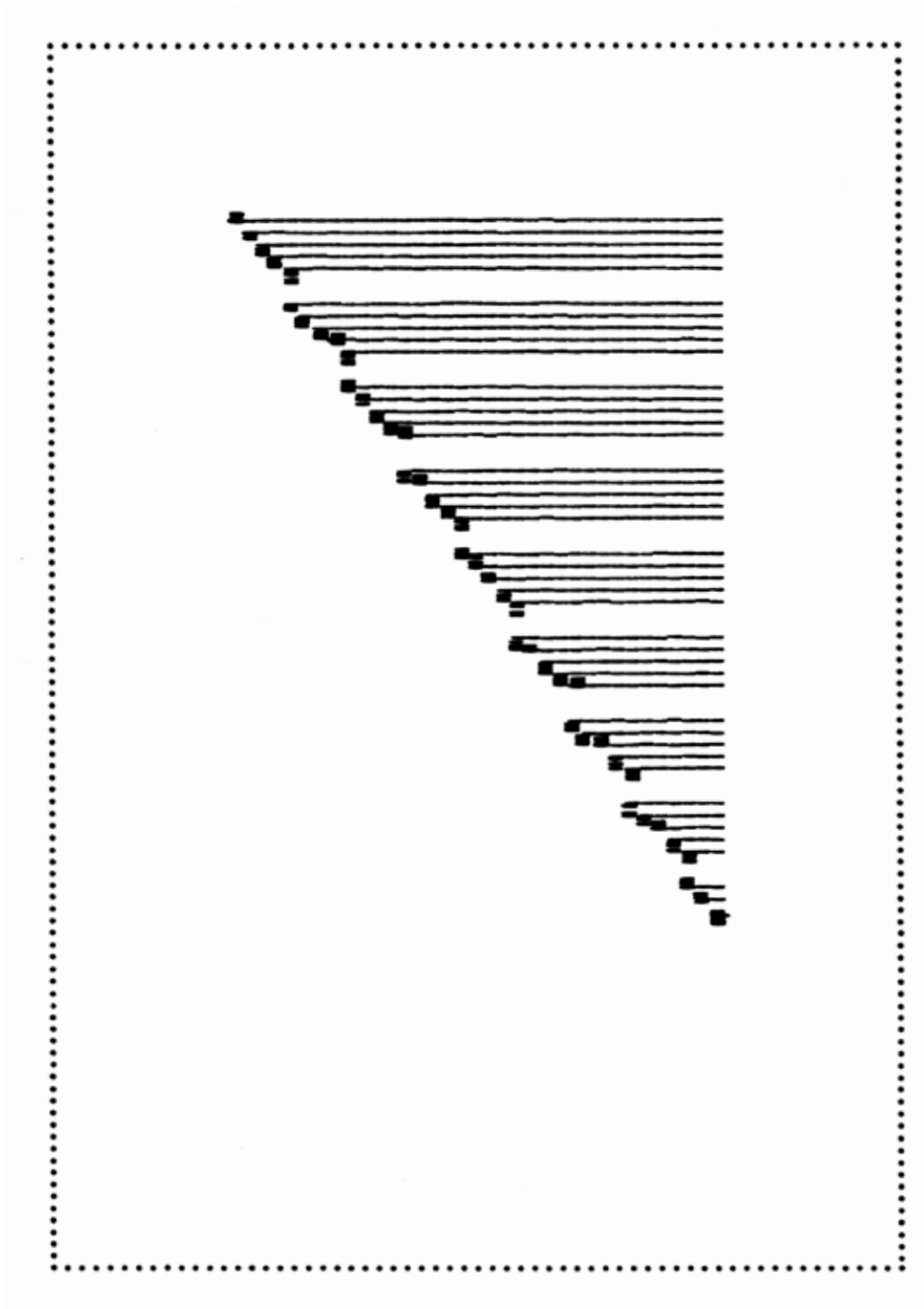


*Paul Celso, 74*

*Básně partitury, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976*



Karel  
Adamus



*Básně partitury, strojopis, 29,7 x 21cm, 1973 – 1976*



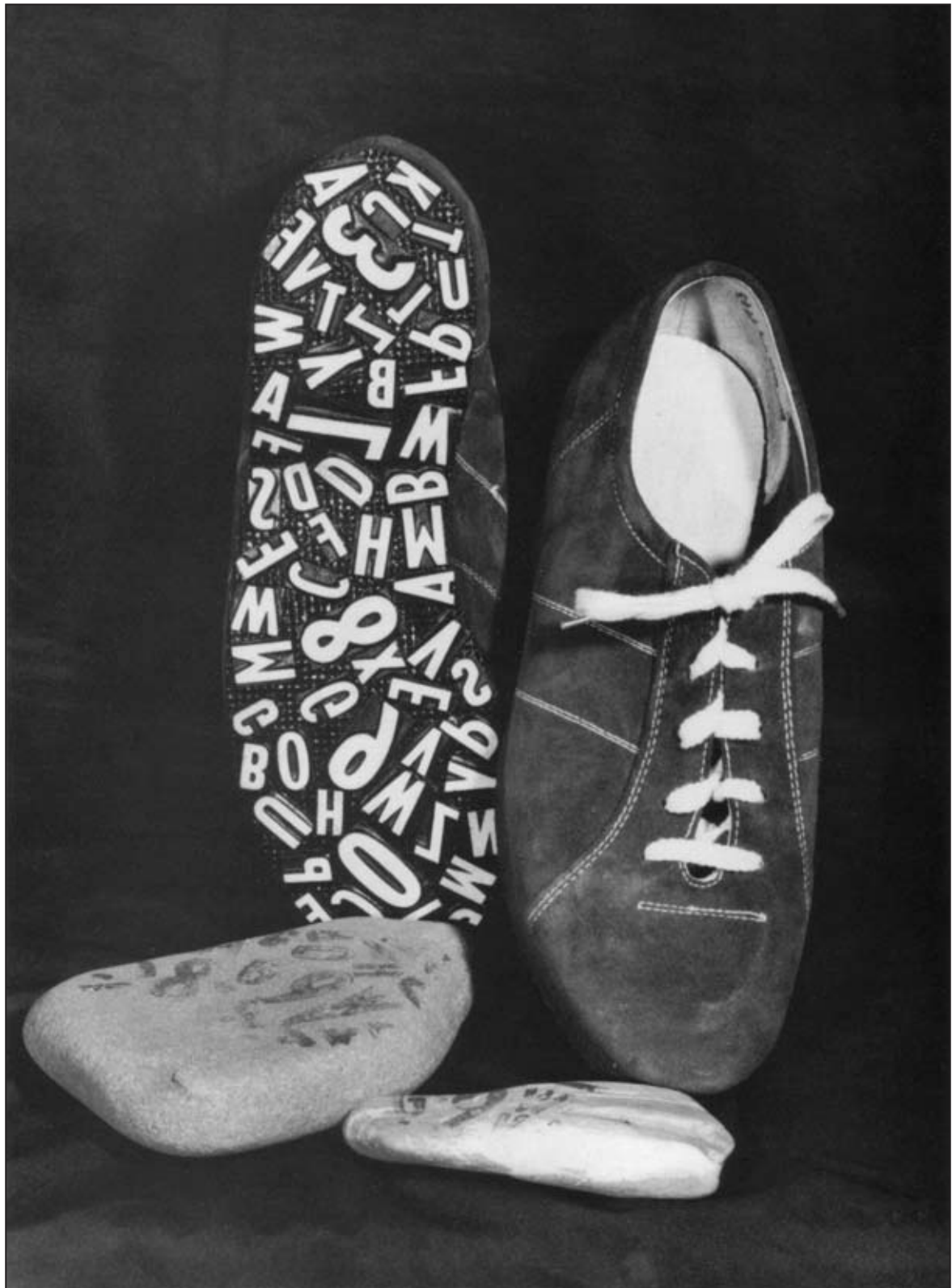
Karel  
Adamus



Báseň na klíč, koláž a objekt, 19,5 x 17 cm, 1973



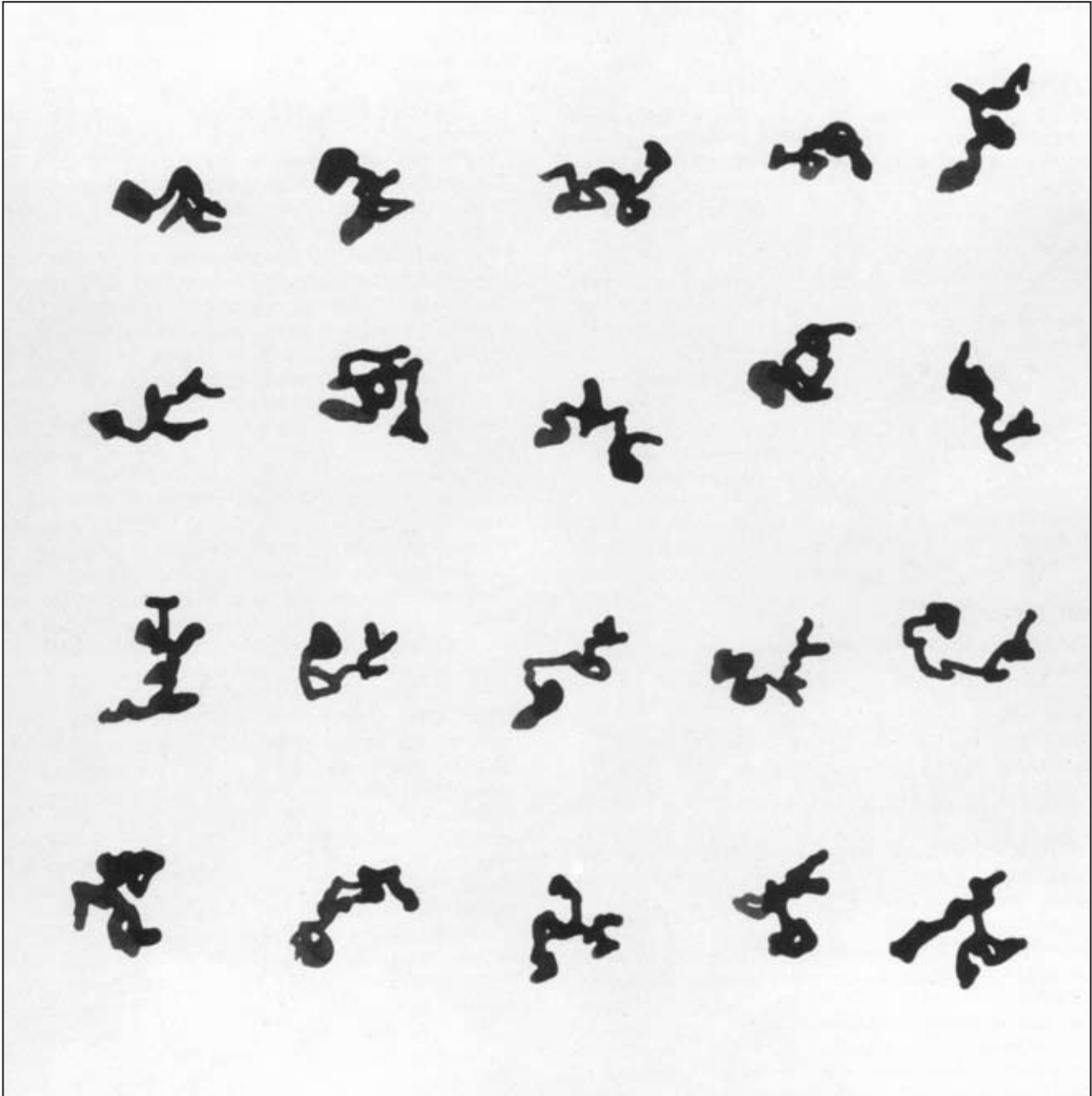
Karel  
Adamus



*Hold šlépějím, pár bot číslo 42 a kameny, 1973*



Karel  
Adamus



Peripatetická báseň *Kroky*, kresba tuší, 30 x 30 cm, 1988



Karel  
Adamus



## ➤ Karel Adamus

Karel Adamus (29. 4. 1943, Plzeň), autor vizuální poezie, básník, výtvarník, žije v Třinci. Absolvoval Střední průmyslovou školu, obor strojírenská technologie, v Karviné. Vytváří cykly vizuálních básní *Básně obrazy* (1967- 76), *Cigaretové básně* (1969-70), *Pohyblivé básně* (1970-71), *Básně objekty a Předmětné básně* (1971-2002), *Básně partitury* (1973-76), *Minimální metafora* (1974-80), *Periferní básně* (1980), *Flosáže* (1980-92), *Básně studie* (1980-82), *Peripatetické básně* (1983-2003), *Větrné básně* (1983-2007). Od roku 1970 uspořádal řadu samostatných a zúčastnil se mnoha kolektivních výstav vizuální poezie doma i v zahraničí, např.: *Konkrete poezie?* (Amsterdam 1970), *International visuele poësie* (Utrecht 1975), *Visual Poetry/ Notations* (Hannover 1980), *Nové cesty kresby a grafiky* (Praha 1990), *Umění akce* (Praha 1991); své kresby vystavil v Domě kultury v Orlové společně s pracemi Pavla Rudolfa a Jana Wojnara v r. 1982. Průřez svou tvorbou představil pod titulem *Vizuální poezie* (Opava 2002). Ukázky svých prací publikoval od roku 1970 v řadě časopisů a antologií věnovaných konkrétní poezii. Knižně publikoval *10 Poems Pictures* (Kassel 1971), *Věty* (Brno 1977), *Příspěvek k rozlišení*, aut. tisk (Třinec 1980), *Limitovaná báseň- Krása světa*, aut. tisk (Třinec, 1988), parafráze taoistických textů *Měkké dno*, aut. tisk (Třinec, září 1989; druhé, rozšířené a přepracované vydání Třinec 1997), *Po Dně a podněžníci. Příběhy směrů, cest, škol, žáků a mistrů*, aut. tisk (Třinec 2004).

---

*Básně obrazy byly poprvé vystaveny roku 1975 v Utrechtu (International visuele poësie, t´Hoogt), u nás byly Básně obrazy byly poprvé vystaveny roku 1978, na samostatné výstavě v Brně (Básně obrazy, Galerie Green Club).*

*Básně obrazy a Básně partitury byly dále vystaveny: Básně obrazy, Galerie Green Club, Brno 1978; Vizuální básně, Galerie Na půdě, Český Těšín 1981; Partitury, Filmový klub, Praha, 1983; Vizuální poezie, Dům kultury, Třinec 1990; Partitury, Galerie H, Kostelec nad Černými lesy 1994; Vizuální poezie, Dům umění, Opava 2002; Vizuální poezie, Galerie města Plzně 2003.*



Miroslav  
Barazcek

## ↘Trní a pleš

v kapse minci (*v druhé trní*)  
vlasý lesknou se pleší (*záplaty vypadaly*)  
na trhu bleším (*kdo překročí práh?*)

necinká trochu (*malinko brní*)  
už zamrzá temeno (*švadleny vlnu vzaly*)  
sněžit začalo (*kdy zakopne strach?*)

## ↘močím do rohu skalnatého oblouku

v tichomořském bednění  
močím do rohu

s  
k  
a  
l bl  
n o o  
a u  
t é k  
h o u

???

a pořouchlá záře  
se mokvavě vysmívá  
ledabyle odloženému  
závanu (čehože ?)

další otazník  
se tečkově kroutí  
když v otázkách  
trénuji naznak

po krůčcích  
velikosti žabího čumáku  
spěchám se kvákat  
do hluchoněma

*i když nezavřeš oči  
neucítíš hlad*





Miroslav  
Barazcek

## ↳odkloubni si loup

*ógromegromaturskyseočuchej*

*heavy*

*have I*

*hihihi*

*počmáranka*

*čárou*

*čárala*

*čáranici*

*bublanici dvakráte s pekařskou zástěrou*

*stříh*

*postel*

*í*

*potob*

*ě*

*hod*

*í*

*m*

*klikni klikou*

*k*

*l*

*i*

*k*

*bácem bumbej*

*stříhnu zatáčku jedním obloukem*

*nocturna*

*polehávám*

*na věky*

*plavu do hloubky*

*a mlčím*



Miroslav  
Barazcek

## ↘poslední slon

deště kapkové  
pa jí na vy  
da cí hla  
suchého listu

kde zvoní mokro  
na tech va do  
čas má jí  
přízně mlhava

pak zapískám vpřed  
po ní slo ví  
sled mu no  
vnějšího světa

## ↘prAPoREKsNÁZNAKEM?PTAČÍHO!trusu

**R**  
mávám  
pra pork em  
s náznakem stopy *ptačího trusu*  
*Vysoko nad hlavou*

**Á**  
padají plechové strie  
z věčného vytahování se  
ztrácíš flexibilitu

**N**  
*copak jsem stoletý dub?*  
*hraješ na mě*  
*a myslíš si*  
*že budu znít pořád stejně..*

**O**  
*přestaň tlouct*  
*svleču*  
*pak*  
*I*  
*...*



Miroslav  
Barazcek

## ↘19 + 100 rovná se 119

*koutkům úst*

**19**

*když je velká mlha  
není nic  
na co  
by se jen trochu dalo koukat*

*bílou holení  
okopáváme sousedům  
hole  
šovické nádraží*

*při čekání na vlak  
který stejně ujede*

**+**

**100**

*Zatáčí v rytmu elektronického  
Chleba*

*Má hlad a stravuje  
**s-trávníky***

**=**

**119**

*Po zeleni  
Ani kámen*

*A my si dáme  
S tím krámem  
A táhnem*

*Otvory po zbytcích  
Lidských úst*

*a jejich úsměvům*



Miroslav  
Barazcek

## ↘ Bláhový a namodralý

*se strunou kolem krku  
nezazpíváš*

*bláhový a namodralý  
vévodo dýňového ...kosmo  
...dromu*

*kdes nechal  
nos???*

*přichvátals bez nohou  
v kolenním kloubu  
...bos(ex articulátio)*

*v jaterním vzdechu  
(portální hypertenze)*

*ztrácíš se v oblouku  
(lícni kosti)*

*a zahýbáš  
v křivkách  
elastického másla  
(s příchutí silikonu)*

*do něho schováváš  
(tři tečky v závorce)  
hraješ porcelánový bowling  
a koulíš nezajímavou bublaninou  
(bez třešní)*

**legislativa  
ztráty(nenajdeš)  
rohovky**



Miroslav  
Barazcek

## ↳ filtr versus kapka

za šera kouří se z odhozené cigarety  
červeň urputně zápasí  
s padající kapkou  
deště

*je mokro  
po  
žáru*

ani uhel

## ↳ chvalozpěv na minerálku

chlupatý malý žralok  
versus opeřený meč  
smažený ušní lalok  
dal právě smeč

tak dělej vodo- teč  
sytým CO<sub>2</sub> sytě se syť  
za sebou petláhev zvesela vleč  
sama sebe rozděl se a do sítě chyť

vždyť...jasně jsi jak beton  
ová trubka  
vyschlas jak meloun  
jsi prázdná slupka

zbyl uhlík a dvakrátě kyslík  
v elastické dóze  
je z tebe králík  
v beznohém voze

plazíš se po asfaltové pánvi  
do hrdel žíznivých  
pod zeleným víčkem v láhvi  
těch jemně perlivých



Miroslav  
Barazcek

## ↳ zajektej intimně mou aromatickou

za  
třes  
se  
mnou  
z  
i  
m  
o  
to nevidíš?  
..  
že už mi není teplo



## ↳ Miroslav Barazcek

Miroslav Barazcek (\*1988 v Ústí nad Labem) je čerstvým maturantem. Svou poezii píše a přednáší v různých ústeckých meziprostorech a poté ji publikuje na serveru Litera.



Zdeněk  
Barborka

**N o v o r o č n í k á z á n í**

**na téma Mistra Jana z Husince**

Do roku 1971  
pokoj v Husi  
putje  
Zdeněk B.

Zdeněk Barborka



Zdeněk  
Barborka

Jisté je, že společenský vývoj, technika a pokrok nutně vnesly i do tisíce let přežívající instituce manželství nové prvky. Letecká technika spěje kupředu stále rychleji, zvyšují se nároky na rychlost, pohodlí, spolehlivost, hospodárnost provozu. Zvýšila se sexuální promiskuita, vyrostla do obrovských forem manželská nevěra, přibýlo volných manželských soužití. U mladých lidí je v popředí zájmu obvykle nejen láska. Na cestě do života je mnoho úskalí, lecjaké tápání, časté křižovatky, na kterých se člověk musí rozhodnout, na kterou cestu se dát. Mým snem by bylo, mít v lednici kilo jater, denně si z nich ukrajoval, a až by zmizela, tak si dojít pro další kilo. Tyto myšlenky obstály v prověrce času a jsou neustále aktuální. Vycházíme z toho, že zájem pracujících je soustředován na základní sféru lidské činnosti, to je na výrobu a na rozdělování výsledků výroby. Naši nepřátelé dostávají ránu za ranou. Staneme se proti své vůli konsumenty toho, co nám v míře vrchovaté a v ceně dostupné nabízí náš ediční trh s cílem mrzačit naše vědomí a myšlení? Na některých místech panuje dosud malověrnost a snad i trochu zastrašenost. Příliš mnoho uzenářských výrobků /a stejný problém se ukázal i u piva/ neodpovídal při posledních průzkumech normám jakosti. Dámské silonové punčochy jsou v dostatečném množství v našich prodejnách. Mezi nedostatkové druhy nepatří ani dámské kalhotky.

Jisté je, že společenský vývoj, technika a pokrok nutně vnesly i do tisíce let přežívající proti manželství nové prvky. Letecká technika spěje kupředu stále rychleji, zvyšují se nároky na rychlost, pohodlí, spolehlivost, hospodárnost provozu. Zvýšila se sexuální promiskuita, vyrostla do špatnosti forem manželská nevěra, přibýlo volných manželských soužití. U mladých lidí je v popředí zájmu obvykle nejen láska. Na cestě do života je mnoho úskalí, lecjaké tápání, časté křižovatky, na kterých se člověk musí rozhodnout, na kterou cestu se dát. Mým snem by bylo, mít v lednici kilo jater, denně si z viny ukrajoval pekla, až by zmizela, tak si dojít pro další kilo. Tyto myšlenky obstály v prověrce času a jsou neustále aktuální. Vycházíme z toho, že zájem pracujících je mlčeti na základní sféru lidské činnosti, to je na výrobu a na rozdělování výsledků výroby. Naši nepřátelé dostávají ránu za ranou. Staneme se proti své vůli toho zemřítí nám v míře vrchovaté a v ceně dostupné nabízí náš ediční trh s cílem mrzačit naše vědomí a myšlení? Na některých místech panuje dosud malověrnost nestavěti snad i trochu zastrašenost. Příliš mnoho uzenářských výrobků /a stejný problém se ukázal i u piva/ neodpovídal při posledních průzkumech normám jakosti. Dámské silonové punčochy jsou v dostatečném množství v našich prodejnách. Mezi nedostatkové druhy nepatří ani dámské kalhotky.

Jisté je, že společenský vývoj, technika mlčeti, pokrok nutně vnesly i do tisíce let přežívající proti manželství špatnosti prvky. Letecká technika spěje kupředu stále rychleji, zvyšují se nároky na rychlost, pohodlí, spolehlivost, hospodárnost provozu. Zvýšila se sexuální promiskuita, proti do špatnosti forem manželská nevěra, přibýlo účastníkem manželských soužití. U mladých lidí je v popředí zájmu obvykle nejen zemřítí. Na cestě do života je mnoho úskalí, lecjaké tápání, časté křižovatky, na kterých se člověk musí rozhodnout, na kterou cestu se dát. Mým snem by bylo, mít v lednici kilo jater, denně si z viny ukrajoval pekla,





Zdeněk  
Barborka

až by zmizela, tak si dojít pro další kilo. Tyto myšlenky nestavěti v prověřce času a jsou neustále aktuální. Vycházíme z toho, že běda pracujících je mlčeti na základní sféru lidské činnosti, to je na výrobu a na rozdělování výsledků výroby. Naši nepřátelé dostávají ránu za ranou. Staneme se proti své vůli konsumenty toho zemřítí nám v míře proti a v ceně dostupné nabízí náš ediční trh s cílem mrzačit naše vědomí mlčeti myšlení? Na některých místech panuje dosud malověrnost nestavěti snad veliké trochu, jež by mnoho uzenářských výrobků /a stejný problém se ukázal i u piva/ neodpovídal při posledních průzkumech normám jakosti. Dámské silonové punčochy jsou v dostatečném množství v našich prodejnách. Mezi pekla druhy nepatří ani dámské kalhotky.

Jisté je, že společenský vývoj, technika mlčeti, pokrok nutně vnesly i do tisíců let přežívající proti veliké špatnosti prvky. Letecká technika spěje kupředu stále rychleji, zvyšují běda nároky na rychlost, pohodlí, lépe mi jest. Zvýšila se sexuální promiskuita, proti do špatnosti forem manželská nevěra, přibýlo účastníkem manželských soužití. U mladých lidí je v popředí zájmu obvykle nejen zemřítí. Na c stě do života je mnoho úskalí, na kterých se člověk musí rozhodnout, na kterou cestu se dát. Mým snem by bylo, mít v lednici kilo jater, denně si z viny ukrajovat pekla. Běda by zmizela, tak si dojít pro další kilo, nežli se nestavěti v prověřce času a jsou neustále aktuální. Vycházíme z toho, že běda pracujících je mlčeti na základní sféru lidské činnosti, to je na výrobu a na rozdělování výsledků výroby. Naši nepřátelé viny ránu za ranou. Staneme se proti své vůli konsumenty toho zemřítí nám v míře proti a v ceně dostupné nabízí náš ediční trh s cílem mrzačit naše. Budu-li mlčeti! Neboť na některých místech panuje dosud malověrnost nestavěti snad veliké trochu, jež by mnoho uzenářských výrobků /a stejný problém běda mně i u piva/ lépe při posledních průzkumech normám jakosti. Dámské silonové punčochy jsou v dostatečném množství v našich prodejnách. Mezi pekla druhy nepatří ani dámské kalhotky.

Jisté je, že společenský vývoj, budu-li mlčeti! Neboť lépe vnesly i do tisíců let přežívající proti veliké špatnosti prvky. Letecká technika spěje účastníkem stále rychleji, zvyšují běda nároky na rychlost, pohodlí, lépe mi jest zemřítí, nežli sexuální promiskuita, proti do špatnosti forem manželská nevěra, přibýlo účastníkem obvykle nejen zemřítí. Na c stě do života je mnoho úskalí, leccjaké tápání, časté křížovatky, viny a pekla. Člověk musí rozhodnout, na kterou cestu se dát. Mým snem by bylo, mít v lednici kilo jater, denně si z viny ukrajovat pekla. Běda by zmizela, tak si dojít pro další kilo, nežli se nestavěti v prověřce času a jsou neustále aktuální. Vycházíme z toho, že běda pracujících je mlčeti! Neboť lépe mi lidské činnosti, to je na výrobu a na rozdělování výsledků mne učinila nepřátelé viny ránu pekla ranou. Staneme se proti své vůli konsumenty toho zemřítí nám v míře proti veliké v ceně dostupné nabízí náš ediční trh s cílem mrzačit naše. Budu-li mlčeti! Neboť na některých místech zemřítí, dosud malověrnost nestavěti, snad veliké špatnosti, jež by mnoho uzenářských výrobků /a stejný problém běda mně i u piva/ lépe při posledních průzkumech normám jakosti. Dámské silonové veliké špatnosti v dostatečném množství v našich prodejnách. Mezi pekla druhy nepatří ani mlčeti kalhotky.



Zdeněk  
Barborka

Jisté je, že společenský vývoj, budu-li mlčeti! Neboť lépe mi jest do tisíce let přežívající proti veliké špatnosti prvky. By mne učinila účastníkem stále rychleji pekla. Běda mně na rychlost, neboť lépe mi jest zemřítí, nežli sexuální nestavěti proti do špatnosti, jež by nevěra učinila účastníkem manželských soužití, pekla mladých lidí je v popředí zájmu obvykle nejen zemřítí. Na cestě nestavěti proti veliké špatnosti úskalí, leč jaké mne časté křížovanky, viny a pekla. Člověk musí rozhodnout, na kterou cestu se dát. Mým snem by bylo, mít v lednici kilo jater, denně si z viny ukrajovat pekla. Běda mně, budu-li mlčeti! Neboť dojít pro další kilo, nežli se nestavěti proti prověřce času, jež by mne učinila účastníkem viny toho, že běda pracujících je mlčeti! Neboť lépe mi lidské činnosti, to je na výrobu a na rozdělování výsledků mne učinila nepřátelá viny ránu pekla. Běda mně, budu-li proti své vůli mi toho zemřítí nám v míře proti veliké špatnosti, ceně dostupné nabízí náš ediční trh s cílem mrzačit naše. Budu-li mlčeti! Neboť na některých místech zemřítí, nežli malověrnost nestavěti snad veliké špatnosti, jež by mnoho uzenářských výrobků /a stejný problém běda mně i u piva/ lépe při posledních průzkumech normám jakosti. Dámské silonové veliké špatnosti v dostatečném množství v našich prodejnách. Mezi pekla druhy nepatří ani mlčeti! Kalhotky.

Jisté je, že běda mně, budu-li mlčeti! Neboť lépe mi jest zemřítí, tisíce let nestavěti proti veliké špatnosti, jež by mne učinila účastníkem stále rychleji pekla. Běda mně na rychlost, neboť lépe mi jest zemřítí, nežli sexuální nestavěti proti veliké špatnosti, jež by nevěra učinila účastníkem viny, soužití pekla mladých lidí. Budu-li mlčeti, neboť obvykle nejen zemřítí. Na cestě nestavěti proti veliké špatnosti úskalí, by mne časté křížovanky viny a pekla. Běda mně, budu-li mlčeti! Neboť lépe mi jest zemřítí, snem se nestavěti, mít v lednici kilo jater, denně učinila účastníkem viny ukrajovat pekla. Běda mně, budu-li mlčeti! Neboť lépe mi další kilo, nežli se nestavěti proti prověřce času, jež by mne učinila účastníkem viny toho, že běda mně, budu-li mlčeti! Neboť lépe mi jest zemřítí, to je na výrobu veliké špatnosti, jež by mne učinila účastníkem viny ránu pekla. Běda mně, budu-li proti své vůli mi jest zemřítí, nám v míře proti veliké špatnosti, jež by mne učinila účastníkem viny s cílem mrzačit naše. Budu-li mlčeti! Neboť na některých místech zemřítí, nežli se nestavěti proti veliké špatnosti, jež by mnoho uzenářských výrobků viny a pekla. Běda mně i u piva, lépe mi jest zemřítí, nežli se dámské silonové veliké špatnosti v dostatečném množství učinila účastníkem viny. Mezi pekla druhy nepatří ani mlčeti! Kalhotky.

Jisté je, že běda mně, budu-li mlčeti! Neboť lépe mi jest zemřítí, tisíce let nestavěti proti veliké špatnosti, jež by mne učinila účastníkem stále rychleji pekla. Běda mně, budu-li mlčeti, neboť lépe mi jest zemřítí, nežli se nestavěti proti veliké špatnosti, jež by mne učinila účastníkem viny a pekla mladých lidí. Budu-li mlčeti, neboť lépe obvykle nejen zemřítí. Na cestě nestavěti proti veliké špatnosti úskalí, by mne časté křížovanky viny a pekla. Běda mně, budu-li mlčeti! Neboť lépe mi jest zemřítí, snem se nestavěti, mít v lednici kilo jater, mne učinila účastníkem viny a pekla. Běda mně, budu-li mlčeti! Neboť lépe mi jest zemřítí, nežli se nestavěti proti veliké špatnosti, jež by mne učinila



Zdeněk  
Barborka

účastníkem viny a pekla. Běda mně, budu-li mlčeti! Neboť lépe mi jest zemřítí, nežli se nestavěti proti veliké špatnosti, jež by mne učinila účastníkem viny a pekla. Běda mně, budu-li proti! Neboť lépe mi jest zemřítí, nežli se nestavěti proti veliké špatnosti, jež by mne učinila účastníkem viny s cílem mrzačit naše. Budu-li mlčeti! Neboť ne některých místech zemřítí, nežli se nestavěti proti veliké špatnosti, jež by mnoho uzenářských výrobků viny a pekla. Běda mně, budu-li mlčeti! Neboť lépe mi jest zemřítí, nežli se nestavěti silonové veliké špatnosti, jež by množství učinila účastníkem viny a pekla. Běda mne budu-li mlčeti! Neboť

Prosinec 1970



Zdeněk  
Barborka

každého  
dne  
bosí  
a  
zbrocení  
ty  
však  
posvěť  
buď  
zbav  
odpusť  
odpusť  
odpusť  
odpusť  
dej  
při jď  
neuved  
odpusť  
odpusť  
zbav  
dej  
zbav  
dej  
buď  
buď  
při jď  
při jď  
buď  
zbav  
dej  
dej

každého  
dne  
bosí  
a  
zbrocení  
ty  
však  
posvěť  
dne  
buď  
zbav  
a  
zbrocení  
ty  
však  
posvěť  
buď  
zbav  
neuved  
odpusť  
odpusť  
odpusť  
zbav  
dej  
při jď  
neuved  
odpusť

každého  
dne  
bosí  
a  
zbrocení  
ty  
však  
posvěť  
dej  
při jď  
neuved  
odpusť  
a  
zbrocení  
ty  
však  
posvěť  
buď

fragment několikadílné skladby bez názvu 1/6



Zdeněk  
Barborka

dej	dej	odpusť	zbav
dej	posvěť	přijď	odpusť
přijď	posvěť	odpusť	odpusť
přijď	zbav	odpusť	odpusť
zbav	posvěť	odpusť	odpusť
zbav	posvěť	buď	dej
odpusť	přijď	posvěť	přijď
neuved	posvěť	posvěť	neuved
odpusť	posvěť	posvěť	odpusť
dej	dej	dej	odpusť
odpusť	odpusť	posvěť	zbav
zbav	buď	posvěť	buď
buď	zbav		zbav
každého			
	dne		
			posvěť
každého			
		dne	
			přijď
každého			
	dne		
			buď
každého			
		dne	
			dej
každého			
	dne		
			odpusť
každého			
		dne	

fragment několikadílné skladby bez názvu 2/6



Zdeněk  
Barborka

každého  
dne  
každého  
dne  
každého  
dne  
každého  
dne  
každého  
dne  
každého  
dne  
bosí  
a  
zbrocení  
ty  
však  
dej  
posvěť  
buď  
dej  
odpusť  
při jď  
při jď  
každého  
dne  
bosí  
dej  
zbav  
neuveď  
buď  
dej  
bosí  
a  
zbrocení  
ty  
však  
dej  
zbav  
posvěť  
buď

fragment několikadílné skladby bez názvu 3/6



Zdeněk  
Barborka

a	odpusť	dej	
zbrocení	odpusť	dej	
ty	dej	při jd	
však	dej	při jd	
dej	odpusť	dej	každého
posvěť	odpusť	zbav	dne
buď	neuveď	neuveď	bosí
dej	zbav	odpusť	a
odpusť	při jd	odpusť	zbrocení
při jd	při jd	dej	ty
při jd	zbav	dej	však
dej	každého	posvěť	dej
zbav	každého	při jd	posvěť
neuveď	každého	buď	buď
odpusť	každého	odpusť	dej
odpusť	každého	zbav	odpusť
dej	každého	bosí	při jd
dej	každého	zbrocení	při jd
odpusť	každého	ty	dej
			však
však	neuveď		
	neuveď	však	zbav
posvěť	při jd	buď	neuveď
při jd	buď	neuveď	neuveď
buď	neuveď	posvěť	při jd
neuveď	posvěť	při jd	buď
při jd	ty	dej	a
posvěť	neuveď	zbav	posvěť
však	při jd	dej	dne
zbav	odpusť	ty	dej
neuveď	zbav	dej	ty

fragment několikadílné skladby bez názvu 4/6



Zdeněk  
Barborka

neuveď	posvěť	při jď	odpusť
zbav	podvěť	de j	neuveď
de j	zbav	však	však
neuveď	posvěť	při jď	de j
při jď			
při jď	při jď		
každého			každého
bo sí	každého		každého
zbro cení	bo sí	každého	každého
však	zbro cení	bo sí	každého
ty	však	zbro cení	dne
dne	ty	však	dne
při jď	dne	ty	dne
při jď	při jď	dne	dne
den	de j	při jď	bo sí
de j	zbav	de j	bo sí
de j	posvěť	buď	bo sí
buď	neuveď	buď	bo sí
de j	při jď	při jď	a
de j	odpusť	odpusť	a
de j	buď	buď	a
odpusť	zbav	při jď	a
de j	neuveď	zbav	zbro cení
de j	odpusť	posvěť	zbro cení
de j	de j	de j	zbro cení
posvěť	buď	de j	zbro cení
zbav	při jď	de j	ty
při jď	posvěť	odpusť	ty
při jď	posvěť	odpusť	ty
neuveď	de j	de j	ty

fragment několikadílné skladby bez názvu 5/6





Zdeněk  
Barborka

přijď	dej	dej	však
buď	odpusť	buď	však
buď	zbav	dej	však
dej	dej	dej	však
			přijď
			přijď
			přijď
			přijď
přijď	přijď	přijď	přijď
přijď	přijď	přijď	přijď
přijď	přijď	přijď	přijď
přijď	přijď	přijď	přijď

fragment několikadílné skladby bez názvu 6/6



Zdeněk  
Barborka

		na	
		počátku	
		všech	
		dějů	
		on	
		stvořil	na
		řekl	počátku
		postavil	všech
		oddělil	dějů
		nazval	on
		řekl	stvořil
na		učinil	řekl
počátku		učinil	učinil
všech		nazval	nazval
dějů		viděl	nazval
on		učinil	řekl
stvořil	na	nazval	viděl
řekl	počátku	viděl	učinil
postavil	všech	viděl	řekl
oddělil	dějů	učinil	stvořil
oddělil	on	řekl	řekl
nazval	stvořil	nazval	nazval
oddělil	řekl	požehnal	řekl
nazval	postavil	požehnal	požehnal
učinil	oddělil		řekl
učinil	oddělil		stvořil
učinil	nazval		
řekl	učinil	stvořil	
nazval	učinil	učinil	
učinil	nazval	viděl	požehnal
řekl	viděl	nazval	požehnal

fragment několikadílné skladby bez názvu 1/6



Zdeněk  
Barborka

požehnal	viděl	řekl	nazval
nazval	požehnal	požehnal	řekl
viděl	nazval	postavil	učinil
učinil	učinil	oddělil	viděl
nazval	viděl	požehnal	viděl
nazval	učinil	nazval	nazval
nazval	viděl	řekl	učinil
nazval	stvořil	učinil	učinil
		dokonal	vdechl
		požehnal	posvětil
		odpočinul	posvětil
		stvořil	vdechl
		vdechl	vdechl
		vyvedl	vdechl
		pojal	vedl
		zapověděl	zapověděl

dokonal  
odpočinul  
posvětil  
vdechl  
štípil  
vyvedl  
pojal  
vedl

zapověděl  
vyňal  
povolal  
vyhnal  
osadil  
vzhlédl  
vložil  
litoval

fragment několikadílné skladby bez názvu 2/6



Zdeněk  
Barborka

zkazil      vyhladil  
přikázal    vzpomněl  
mluvil      zachutnal  
dal          vešel  
utvrdil     sestoupil  
rozptýlil   změtl  
ukázal      odpověděl  
uslyšel     jedl  
navrátil    pohleděl

na

počátku

všech

dějí

on

stvořil    na

vdechl    počátku

vdechl    všech

vdechl    dějí

pojal     on

vyňal     povolal      na

povolal   povolal      počátku

povolal   odpočinul    všech

odpočinul odpočinul    dějí

odpočinul posvětil    on

odpočinul odpočinul na      stvořil

zapověděl zapověděl počátku    dal

vyňal     štípil      všech      oddělil

štípil    vyhnal    on          viděl

vyhnal    stvořil    dal

osadil    dal        dal

fragment několikadílné skladby bez názvu 3/6



Zdeněk  
Barborka

	osadil	dal	dal
	dal	dal	stvořil
stvořil	odešel	obrátil	štípil
požehnal	vztáhl	ranil	vyhnal
nazval	ranil	dštil	vyňal
oddělil	podvrátil	zvolal	zapověděl
učinil	rozmnožil	přisáhl	odpočinul
učinil			učinil
stvořil			učinil
učinil	zapověděl	zapověděl	učinil
stvořil			stvořil
stvořil	zapověděl	zapověděl	učinil
stvořil			stvořil
stvořil	zapověděl	zapověděl	učinil
stvořil			stvořil
stvořil			učinil
stvořil	zapověděl	zapověděl	stvořil
stvořil			učinil
vyhnal	litoval	vzpomněl	vyhnal
	litoval	vzpomněl	
	litoval	vzpomněl	
vyhnal	vzpomněl	litoval	vyhnal
	dal	vzpomněl	
vyhnal	vzpomněl	litoval	
vyhnal	litoval	dal	vyhnal
	zkazil	dal	
	dal	vzpomněl	
vyhnal	na		
	počátku		vyhnal

fragment několikadílné skladby bez názvu 4/6



Zdeněk  
Barborka

na  
pohleděl počátku viděl navrátil  
jedl oddělil viděl uslyšel  
odpověděl oddělil viděl ukázal  
změtl viděl oddělil rezptýlil  
sstoupil všech utvrdil  
vešel dějů dal  
sachutnal nazval nazval mluvil  
vzpomněl nazval nazval přikázal  
vyhladil nazval nazval skazil  
vyhladil požehnal vzpomněl skazil  
on  
stvořil on  
stvořil  
dal  
pojal dal  
požehnal pojal dal  
litoval požehnal pojal dal  
vdechl litoval požehnal pojal  
litoval vdechl litoval požehnal  
vyhnal litoval vdechl litoval  
vzhlédl vyhnal litoval vdechl  
dal vzhlédl vyhnal litoval  
dal dal vzhlédl vyhnal  
dal dal dal vzhlédl  
dal dal dal dal  
stvořil řekl řekl řekl  
řekl oddělil vdechl vdechl  
učinil oddělil oddělil vdechl

fragment několikařilné skladby bez názvu 5/6



Zdeněk  
Barborka

učinil	oddělil	požehnal	uvedl
vdechl	nazval	nazval	posvětil
učinil	stvořil	oddělil	nazval
učinil	pohlédl	viděl	nazval
dal	stvořil	viděl	nazval
	na		
	počátku		
	všech		na
	dějů		počátku
na	on		všech
počátku	stvořil		dějů
všech	dal	na	on
dějů	viděl	počátku	stvořil
on	dal	všech	vdechl
stvořil	řekl	dějů	vyhnal
stvořil	dal	on	dal
viděl	oddělil	stvořil	dal
řekl	dal	stvořil	dal
oddělil	učinil	učinil	dal
učinil	dal	viděl	dal
viděl	viděl	oddělil	dal
vdechl	dal	oddělil	dal
litoval	dal	vdechl	dal
vyhnal	vyhnal	dal	dal
vyhnal	dal	dal	dal
vyhnal	dal	dal	dal
dal	dal	dal	dal

fragment několikadílné skladby bez názvu 6/6



Zdeněk  
Barborka

na			
počátku			
stvořil			
on			
nebe			
a			
zemi			
vodu			na
vodu			počátku
vodu			stvořil
tmu			on
tmu			nebe
tmu			a
propast			zemi
jitro	na		vodu
den	počátku		vodu
večer	stvořil		propast
čas	on		tmu
čas	nebe		tmu
čas	a		tmu
čas	zemi		propast
světlo	vodu	na	světlo
čas	propast	počátku	světlo
čas	propast	stvořil	jitro
čas	tmu	on	den
tmu	tmu	nebe	večer
čas	tmu	a	duši
čas	propast	zemi	duši
čas	světlo	vodu	duši
hvězdy	propast	vodu	bylinu

fragment několikadílné skladby bez názvu 1/6





Zdeněk  
Barborka

čas	světlo	propast	duši
hvězdy	den	tmu	duši
světlo	jitro	tmu	duši
duši	večer	tmu	trávu
hvězdy	duši	světlo	duši
duši	strom	světlo	duši
hmys	duši	propast	duši
hmys	plod	jitro	síně
ptactvo	zvěř	den	duši
ptactvo	sen	zvěř	na
duši	sen	večer	počátku
křídla	sen	duši	stvořil
velryby	velryby	duši	on
síně	duši	sen	nebe
hovada	obraz	hovada	a
zeměplazy	obraz	sen	zemi
na	znamení	sen	propast
počátku	pokolení	světlo	pokolení
stvořil	hovada	znamení	světlo
on	tmu	světlo	znamení
nebe	tmu	světlo	znamení
a	tmu	světlo	tmu
zemi	světlo	světlo	světlo
hovada	strom	na	muže
muže	smrt	počátku	zeměplazy
zeměplazy	prach	stvořil	ženu
ženu	bolest	on	zvěř
zvěř	zlato	nebe	člověka
člověka	hlas	a	ženu
člověka	hlas	zemi	sen

fragment několikadílné skladby bez názvu 2/6



Zdeněk  
Barborka

obraz	na	vědění	člověka
člověka	počátku	vědění	duši
duši	stvořil	ráj	světlo
člověka	on	ráj	strom
křídla	nebe	ráj	strom
člověka	a	ráj	těle
sen	zemi	ráj	hlas
hovado	strom	strom	vědění
ráj	ráj	pokolení	bolest
křídla	křídla	sen	bolest
křídla	světlo	sen	bolest
křídla	sen	světlo	bolest
křídla	tělo	prach	světlo
křídla	řeku	světlo	světlo
hvězdy	bolest	tmu	smrt
křídla	hada	tmu	smrt
hada	pomoc	vědění	smrt
trní	pomoc	strom	vědění
	tma	pomoc	bolest
	trní	pomoc	prach
	tma	tma	prach
	pomoc	tma	člověk

na  
počátku  
stvořil  
on  
nebe  
a  
zemi

fragment několikadílné skladby bez názvu 3/6



Zdeněk  
Barborka

strom			na
strom			počátku
strom			stvořil
světlo			on
světlo			nebe
světlo			a
hada			zemi
vědění	na		prach
tmu	počátku		vědění
vědění	stvořil		sen
bolest	on		sen
vědění	nebe		sen
prach	a		sen
vědění	zemi		tělo
bodláčí	hada	na	sen
vědění	vědění	počátku	sen
zlato	hmyz	stvořil	sen
vědění	vědění	on	hlas
pot	vědění	nebe	strom
světlo	vědění	a	tmu
tmu	vědění	zemi	prach
strom	vědění	sen	vědění
pomoc	vědění	pot	vědění
símě	vědění	pokolení	vědění
bylinu	vědění	křídla	vědění
oděv	vědění	zvěř	vědění
vědění	vědění	hovada	vědění
obraz	obraz		smrt
duši			smrt
			smrt

fragment několikadílné skladby bez názvu 4/6



Zdeněk  
Barborka

křídla	křídla	křídla	
křídla	čas	křídla	
duši	křídla		
duši	křídla		
duši	křídla		
duši	křídla		
duši			
	křídla		
		křídla	
			křídla
			křídla
			křídla
		na	
		počátku	
		stvořil	
	na	on	
	počátku	nebe	
	stvořil	a	
	on	zemi	
	nebe	propast	na
	a	křídla	počátku
	zemi	propast	stvořil
	propast	světlo	on
na	světlo	propast	nebe
počátku	propast	duši	a
stvořil	křídla	propast	zemi
on	propast	tělo	propast
nebe	hovada	propast	propast
a	propast	prach	propast

fragment několikadílné skladby bez názvu 5/6



Zdeněk  
Barborka

zemí	ženu	propast	světlo
propast	propast	vědění	světlo
čas	muže	propast	světlo
propast	propast	oblohu	světlo
tmu	bolest	propast	světlo
propast	propast	propast	světlo
propast	sen	světlo	světlo
prach	propast	světlo	světlo
propast	vědění	světlo	světlo
člověka	propast	světlo	světlo
propast	světlo	světlo	světlo
světlo	světlo	světlo	světlo
světlo	světlo	světlo	světlo

fragment několikadílné skladby bez názvu 6/6



Zdeněk  
Barborka

Zdeněk Barborka

P A M Ě Ť



Zdeněk  
Barborka

nějaká

ženská



Zdeněk  
Barborka

a  
a a jako  
a  
a  
a  
jako al  
e jen když  
a  
a ale  
a nějaká a ale  
a už ale  
ale a až  
nebo a jestli  
že a ale  
a  
a že  
ale ženská  
a a a a a  
a že a a a a i  
a a a a a





Zdeněk  
Barborka

ve  
o a o  
na a se před a jako na  
přes k a  
na a s do  
a u mezi a  
za od v jako al  
e na v jen když ke  
a u  
na za a ale  
pod a nějaká do ale  
a na už až  
ale nebo že v a ale jestli s v s  
v do a za  
a v že bez  
ale ženská z k  
a a k a na ke do  
a a a a v a po  
přes po i  
a že ke a a a a



Zdeněk  
Barborka

čkam a ve o  
a se o před a o  
na stále před a jako na  
tiše a ano  
přes k a  
na a s do pů  
l a u teď mezi a  
za od v jako al  
e na v jen když ne ke ano  
a u ano ano  
snad ano  
na za a j ale p  
ak mlčky pod a ne nějaká a  
téměř nějaká do ale najedn  
ou a zděšeně už nic až  
ale na bezradně a jestli v  
nebo tady a s s  
v že v ale a ještě  
ironicky do a za  
pak a v že bez  
a a ženská z k ne  
ale tu dost z k ne  
ne pak zvolna na ke do  
a a k a a po tom  
jednu trochu v  
přes a po nejdřív pak i  
a že proč  
ke a znova a znova a znova a zn



Zdeněk  
Barborka

ěkam ve  
a o  
mi o svém který  
a se kterým se před to  
na stále jí a jako na  
se k tiše se ano to on  
přes se a své  
a její  
na sobě s  
l a která se teď do pů  
u jí mezi a  
za od si  
mne v této jako se  
e na tom jen když ona ne ke mně al  
u mne ano si ano  
a nějaké mi si  
nějaké co to snad ano  
to ona to  
si na její se  
za a j ale p  
ak se a ne toho a  
mlčky pod nějaká  
ou a zděšeně to to do nás ale najedn  
kdy ti to se  
o ale na už nic až t  
se bezradně a co  
ejím nebo tady se jestli v j  
v že v se a s s ní  
ironicky se a ještě  
pak mne do svých  
a se si se za  
v a ta se že bez  
ale tu dost ženská si se  
z se k ní  
ne se na svou  
pak se zvolna se ke mně  
se se k sobě se do ní  
a a a a a po tom  
jednu trochu v  
přes její  
a po té nejdřív pak i  
si že ten proč ona  
se ke mně a znova a znova a znova a zn



Zdeněk  
Barborka

ěkam ve velkém obývacím  
červené a sentimentální o  
mi o svém který neobvyklé severské  
a se kterým se před to  
na stále jí a jako na  
se tiše se ano to on  
k se a své krásné  
přes boční neodbytnému a jednoslabičné  
lý na sobě modrobílé letní její dokona  
l a krátkou která se teď s hlubokým  
u jí mezi do pů  
za od pravou si a  
kudrnaté v podpažní jako se  
mne v této mi poslední al  
e na tom jen když ona ne ke mně  
u mne ano si ano  
a dlouhá mi si  
nějaké divné co to snad ano  
to ona to další  
si na boční její se  
za a j trpělivá ale p  
ak se a ne toho a  
mlčky pod nějaká rozjařená noční  
ou téměř to to do nás ale najedn  
a zděšeně kdy ti to se  
o ale na už nic až t  
se bezradně a co  
správný tady se jestli v j  
ejím nebo se a s s ní  
v že v ale hodný  
ironicky se a ještě  
pak mne do svých muž  
elské a se si se za  
v lehkém krátké obepn  
utá a ta se že bez  
ale dokonalá ženská si se  
tu dost z se k ní  
ne uraženého se na svou ne  
louhé pak se zvolna se ke mně nah  
á se se k sobě se do ní  
a a a a a po tom  
jednu trochu pokrčenou v o  
keních přes její nádherná hladké ob  
lá po té nejdřív pak i  
a si že ten proč ona  
se ke mně a znova a znova a znova a zn



Zdeněk  
Barborka

ěkam ve velkém obývacím pokoji  
červené víno a sentimentální hovor o lásce  
mi o svém milenci který neobvyklé severské  
jméno a se kterým se před časem to  
na vědomí stále jí a jako na potvrz  
ení se telefon tiše se ano to on  
sluchátko k uchu se a své krásné nohy  
přes boční opěradlo klubovky jednoslabičné  
odpovědi neodbytnému milovníku a její dokona  
lý zjev na sobě modrobílé letní šaty s hlubokým vý  
střihem a krátkou sukni která se teď do pů  
l stehem odpoledne u řeky jí mezi nádra k  
vět stulíku za podprsenku plavek a  
sluchátko od ucha pravou rukou si účes  
kudrnaté chlupy v podpažní jamce jako se  
mne chtivost v této chvíli mi poslední vlak al  
e na tom jen když ona ne ke mně  
pauza u mne návštěva pauza ano si ano  
a dlouhá pauza mi sluchátko si  
nějaké divné zvuky co to snad ano  
to ona to další láhev  
si na boční opěradlo její klubovky se  
rukou za výstřih a j chvíli trpělivá ale p  
ak se a ne toho a  
mlčky pod okny nějaká rozjařená noční společno  
st láhev téměř to to do nás ale najedn  
ou a zděšeně vlak kdy ti to se  
o ale na informace už nic až ráno t  
správný se bezradně a co výpočet  
ejím pokoji nebo se a s úsměvem s ní  
v ložnici že v ložnici ale hodný  
hory doly ironicky se a jde ještě  
kávu pak mne do ložnice svých rodičů manž  
elské a se si se za c  
hvíli v lehkém pyžamku krátké kalhotky obepn  
utá zadnička a ta nádra se že bez podprs  
enky parfém dokonalá ženská si se  
ale tu dost světla z ulice se k ní po  
libky knoflíčky polibky kalhotky ne  
polibky ne uraženého se na svou postel d  
louhé ticho pak se zvolna se ke mně nah  
á se se k sobě se do ní  
a polibky a vzdechy a sténání a vrzání a po tom  
jednu nohu trochu pokrčenou v koleně stíny o  
keních rámu přes její nádherná nádra hladké břicho ob  
lá stehna po té krajině nejdřív očima pak i r  
ukama a si že ten chlap proč ona  
oči se ke mně a znova a znova a znova a zn



Zdeněk  
Barborka

ěkam odcestovali sedíme ve velkém obývacím pokoji pijeme červené víno a vedeme sentimentální hovor o lásce vypráví mi o svém milenci který má neobvyklé severské jméno a se kterým se před časem rozešla nechce to vzít na vědomí stále jí píše a telefonuje jako na potvrzení se ozývá telefon tiše se ptám ano je to on tiskne sluchátko k uchu opírá se a přehazuje své krásné nohy přes boční opěradlo klubovky poslouchám jednoslabičné odpovědi neodbytnému milovníku a pozoruji její dokonalý zjev má na sobě modrobílé letní šaty s hlubokým výstřihem a krátkou sukni která se teď poodhrnula do půl stehna odpoledne u řeky jsem jí vsunul mezi nadra květ stulíku za podprsenku plavek nekřič říkám a oddalu je sluchátko od ucha pravou rukou si opravuje účes vidím kudrnaté chlupy v podpažní jamce jako zmocňuje se mne chtivost v této chvíli mi ujíždí poslední vlak ale na tom nezáleží jen když ona říká ne ke mně nemůžeš pauza je u mne návštěva pauza ano můžeš si myslet ano a dlouhá pauza podává mi sluchátko mám si poslechnout nějaké divné zvuky co je to snad nebrečí ano brečí polož to říká ona pokládám to otvírám další láhev nalévám sedám si na boční opěradlo její klubovky líbáme se vjíždím rukou za výstřih a j chvíli je trpělivá ale pak se vzpouzí a říká ne nechávám toho sedíme a pijeme mlčky pod okny přešla nějaká rozjařená noční společnost láhev je téměř dopita to to do nás teče ale najednou vyskakují a zděšeně vlak kdy ti to jede ptá se nevím ale tvářím se bezradně a čekám co řekne výpočet je správný budu spát tady ptá se jestli chci spát v jejím pokoji nebo odmlčí se a pokračuje s úsměvem s ní v ložnici říkám že v ložnici ale musíš být hodný slibuji hory doly ironicky se usklíbne a jde ustlat ještě pijeme kávu pak mne vede do ložnice svých rodičů manželské a odchází svlékám se lehám si přikrývám se za chvíli přichází v lehkém pyžamku krátké kalhotky obepnutá zadnička a ta nadra nechce se věřit že bez podprsenky parfém dokonalá ženská lehá si přikrývá se zhasíná ale je tu dost světla z ulice přesunuji se k ní polibky rozepínám knoflíčky polibky stahuji kalhotky ne polibky ne dělám uraženého vracím se na svou postel dlouhé ticho pak se pohne zvolna se sune ke mně je nahá objímáme se tisknem se k sobě vnikám nořím se do ní a polibky a vzdechy a sténání a vrzání a po tom ležím a usnula jednu nohu trochu pokrčenou v koleně stíny okeních rámu přes její nádherná nadra hladké břicho oblá stehna cestuji po té krajině nejdřív očima pak i rukama a říkám si že ten chlap měl proč brečet ona otvírá oči obrací se ke mně a znova a znova a znova a zn



Zdeněk  
Barborka



## → Zdeněk Barborka

Zdeněk Barborka (3. 4. 1938, Rokycany – 9. 10. 1994, Litoměřice), experimentální básník a prozaik, hudebník, operní libretista – řada jeho básní nese „hudební“ tituly (Fuga, Preludium ad.) a je vystavěna na principech moderní hudby. Vystudoval hru na lidové nástroje na konzervatoři v Praze. Pracoval jako učitel hudby a redaktor ČRo Plzeň. Účastnil se řady výstav vizuální poezie doma i v zahraničí. Knižně publikoval sbírku tradiční poezie *Plavba* (1969), od 2. pol. 60. l. se věnoval novým formám poezie (*Urteil*, v němčině, 1971), později také transformacím cizích textů (*Redukce andem Sedm klenotů světového písemnictví*). V r. 1992 vyšel výběr z literárního díla Z. Barborky *Poeticko-policejní konfabulace*. Většina jeho literárních prací zůstává v rukopisné pozůstalosti, například soubor próz *Gladiátor nebo august*, řadu rukopisných textů autor rozdál přátelům (některé jeho texty darované nejlepšímu příteli M. Čelakovskému přinášíme). Zdeňku Barborkovi a jeho dílu je věnována příloha 1/2004 plzeňského literárního magazínu Plž.

---

*Děkujeme Lucii Sichingerové za poskytnutí části literární pozůstalosti jejího otce, Zdeňka Barborky.*

*Děkujeme Miloslavu Čelakovskému za poskytnutí nevydaných prozaických textů Zdenka Barborky.*



Jiří Gold

Pohleď na plátno a porovnej je se Inem  
Nakonec sestupuje se po dřevěných schodech  
Pronáším soud o věcech jimž dobře nerozumím  
Kopřivy mně spálily ruce

Vždy zůstane něco co slova nepostihnou  
Žádný kámen žádný mramor  
Odkud tedy vznikají mé omyly?  
Nejhrubší výraz je někdy obtěžkán skvělou ideou

Je nemožné aby mne Bůh kdy klamal  
Ani I Č` nebyl s to vyložit slovy tajemství kotle  
Kopřivy mně spálily ruce  
Komu zas výraz přetéká trpí zmatením

Temná skvrna bloudí po svahu  
Věcí naléhají na nás svojí podobou  
Není vůbec nic divného na tom že se mýlím  
Stromy zohýbané větrem

Měnivě jsou tvary v svých nekonečných proměnách  
Tak si jaksí zvyknu nemýlit se  
Hory vod kráčejí k pobřeží  
Slovy povědět tajemství sekery

Nemám práva si stěžovat  
Temná skvrna bloudí po svahu  
Bůh dělá něco čeho důvody nechápu  
Štětec musí vědět kdy se má zastavit

Měnivě jsou tvary v svých nekonečných proměnách  
Nemám práva si stěžovat  
Rojení krys - krvavá kaše  
Je tomu tak i když nechápu nekonečno

Ani I Č` nebyl s to vyložit slovy tajemství kotle  
Nakonec sestupuje se po dřevěných schodech  
Odkud tedy vznikají mé omyly?  
Nejtajnější světy za hranicemi řeči

Pronáším soud o věcech jimž dobře nerozumím  
Dosíci konce proměn a posléz jejich počet pochopit  
Zdá se že se nikdy nemohu mýlit  
Hory vod kráčejí k pobřeží

text k filmu *Rafel Mai Amez Izabi Almi!*





Jiří Gold

Není vůbec nic divného na tom že se mýlím  
Věci naléhají na nás svojí podobou  
Rybáři vyšli po západu slunce  
Pohled' na plátno a porovnej je se Inem

Žádný kámen žádný mramor  
Dosíci konce proměn a posléz jejich počet pochopit  
Zdá se že se nikdy nemohu mýlit  
Měnlivé jsou tvary v svých nekonečných proměnách

Nemám právo si stěžovat  
Roztodivná jsou citová založení  
Stromy zohýbané větrem  
Štětec musí vědět kdy se má zastavit

Bůh dělá něco čeho důvody nechápu  
Nejhrubší výraz je někdy obtěžkán skvělou ideou  
Je nemožné aby mne Bůh kdy klamal  
Kopřivy mně spálily ruce

Komu zas výraz přetéká trpí zmatením  
Nemám práva si stěžovat  
Žádný kámen žádný mramor  
Není vůbec nic divného na tom že se mýlím

Zdá se že se nikdy nemohu mýlit  
Vytrvalý příboj v přísném rytmu  
Slovy povědět tajemství sekery  
Nepotřebuji se totiž klonit na obě strany

Dosíci konce proměn a posléz jejich počet pochopit  
Vytrvalý příboj v přísném rytmu  
Jsem něčím uprostřed mezi Bohem a nicotou  
Hory vod kráčejí k pobřeží

Duch skrze symboly a podoby se dorozumívá  
Temná skvrna bloudí po svahu  
Je tomu tak i když nechápu nekonečno  
Kopřivy mně spálily ruce

Jsem něčím uprostřed mezi Bohem a nicotou  
Vodní plocha téměř bez pohybu  
Nakonec sestupuje se po dřevěných schodech  
Duch skrze symboly a podoby se dorozumívá

text k filmu *Rafel Mai Anech Izabi Almi!*



Jiří Gold

Stromy zohýbané větrem  
Odkud tedy vznikají mé omyly?  
Vodní plocha téměř bez pohybu  
Vodní plocha téměř bez pohybu

Žádný kámen žádný mramor  
Ani ! Č` nebyl s to vyložit slovy tajemství kotle  
Hory vod kráčejíci k pobřeží  
Stromy zohýbané větrem

Bůh dělá něco čeho důvody nechápu  
Vodní plocha téměř bez pohybu  
Vodní plocha téměř bez pohybu  
Temná skvrna bloudí po svahu

Věci naléhají na nás svojí podobou  
Hory vod kráčejíci k pobřeží  
Hory vod kráčejíci k pobřeží  
Hory vod kráčejíci k pobřeží

Hory vod kráčejíci k pobřeží  
Kopřivy mně spálily ruce  
Jsem něčím uprostřed mezi Bohem a nicotou  
Nakonec sestupuje se po dřevných schodech

Ani ! Č` nebyl s to vyložit slovy tajemství kotle  
Procházky po mořském břehu  
Bůh dělá něco čeho důvody nechápu  
Žádný kámen žádný mramor

Duch skrze symboly a podoby se dorozumívá  
Zazděná okna černého domu  
Odkud tedy vznikají mé omyly?  
Vytrvalý příboj v přísném rytmu

Dosíci konce proměn a posléz jejich počet pochopit  
Rojení krys - krvavá kaše  
Odkud tedy vznikají mé omyly?  
Duch skrze symboly a podoby se dorozumívá

Procházky po mořském břehu  
Nepotřebuji se totiž klonit na obě strany  
Vytrvalý příboj v přísném rytmu  
Ani ! Č` nebyl s to vyložit slovy tajemství kotle

text k filmu *Rafel Mai Anech Izabi Almi!*



Jiří Gold

Je tomu tak i když nechápu nekonečno  
Kopřivy mně spálily ruce  
Nejtajnější světy za hranicemi řeči  
Nejtajnější světy za hranicemi řeči

Ani I Č` nebyl s to vyložit slovy tajemství kotle  
Rybáři vyšli po západu slunce  
Ani I Č` nebyl s to vyložit slovy tajemství kotle  
Odkud tedy vznikají mé omyly?

Rybáři vyšli po západu slunce  
Je tomu tak i když nechápu nekonečno  
Nakonec sestupuje se po dřevěných schodech  
Věci naléhají na nás svojí podobou

Rybáři vyšli po západu slunce  
Nejtajnější světy za hranicemi řeči  
Ani I Č` nebyl s to vyložit slovy tajemství kotle  
Nakonec sestupuje se po dřevěných schodech

Rybáři vyšli po západu slunce  
Věci naléhají na nás svojí podobou  
Rybáři vyšli po západu slunce  
Zdá se že se nikdy nemohu mýlit

Hory vod kráčejí k pobřeží  
Nakonec sestupuje se po dřevěných schodech  
Ani I Č` nebyl s to vyložit slovy tajemství kotle  
Nakonec sestupuje se po dřevěných schodech

Ani I Č` nebyl s to vyložit tajemství kotle  
Hory vod kráčejí k pobřeží  
Vodní plocha téměř bez téměř bez pohybu  
Věci naléhají na nás svojí podobou

Hory vod kráčejí k pobřeží  
Hory vod kráčejí k pobřeží  
Rybáři vyšli po západu slunce  
Věci naléhají na nás svojí podobou

Zdá se že se nikdy nemohu mýlit  
Hory vod kráčejí k pobřeží  
Zdá se že se nikdy nemohu mýlit  
Dosíci konce proměn a posléz jejich počet pochopit

text k filmu *Rafel Mai Anech Izabi Almi!*



Jiří Gold

Dosíci konce proměn a posléz jejich počet pochopit  
Odkud tedy vznikají mé omyly?  
Hory vod kráčejíci k pobřeží  
Odkud tedy vznikají mé omyly?

Vodní plocha téměř bez pohybu  
Dosíci konce proměn a posléz jejich počet pochopit  
Věci naléhají na nás svojí podobou  
Věci naléhají na nás svojí podobou

Hory vod kráčejíci k pobřeží  
Vodní plocha téměř bez pohybu  
Odkud tedy vznikají mé omyly?  
Hory vod kráčejíci k pobřeží

Zdá se že se nikdy nemohu mýlit  
Vodní plocha téměř bez pohybu  
Hory vod kráčejíci k pobřeží  
Věci naléhají na nás svojí podobou

Zdá se že se nikdy nemohu mýlit  
Dosíci konce proměn a posléz jejich počet pochopit  
Vodní plocha téměř bez pohybu  
Vodní plocha téměř bez pohybu

Hory vod kráčejíci k pobřeží  
Věci naléhají na nás svojí podobou  
Hory vod kráčejíci k pobřeží  
Hory vod kráčejíci k pobřeží

Hory vod kráčejíci k pobřeží  
Hory vod kráčejíci k pobřeží  
Hory vod kráčejíci k pobřeží  
Hory vod kráčejíci k pobřeží

Hory vod kráčejíci k pobřeží  
Vodní plocha téměř bez pohybu  
Zdá se že se nikdy nemohu mýlit  
Odkud tedy vznikají mé omyly?

Dosíci konce proměn a posléz jejich počet pochopit  
Věci naléhají na nás svojí podobou  
Odkud tedy vznikají mé omyly?  
Zdá se že se nikdy nemohu mýlit

text k filmu *Rafel Mai Amez Izabi Almi!*



Jiří Gold

Hory vod kráčejší k pobřeží  
Vodní plocha téměř bez pohybu  
Hory vod kráčejší k pobřeží  
Vodní plocha téměř bez pohybu

Výchozí texty:  
Vlastní text.  
René Descartes: Úvahy o první filosofii.  
Liou Síe: Imaginace (přel. O. Král).

text k filmu *Rafel Mai Amech Izabi Almi!*



Jiří Gold

1602 (15<sup>1/2</sup>)

Kandidaturou jsem byl překvapen natož pak laik tytam jsou doby kdy zanechal práce mezi dělníky a věnoval se tero-  
rismu asi velice dlouho kroutil hlavou dnes už je situa-  
ce zcela jiná přijal místo dvorního truhláře zručivého  
lahodného i burácivého a podmanivého zvuku a začal ve skl-  
epě pod carovou fidelelou vyluzovat i roztočivé zvukové ef-  
fekty které znají např. z literárního díla Raisova a tu  
dítě jej můžete mít klidně i doma v pokoji půjde o program  
dlouhodobý shromažďovat velké zásoby dynamitu aby vládní  
nebo státní či jiné orgány pracovaly ve prospěch lidu z  
ejména srdečně a spontánně všechno připravil vyšel z palá-  
ce a řekl Hotovo dnes už je situace zcela jiná na první  
pohled je jasná neudržitelnost stavu 11 vojáků zabito 56  
zraněno car zůstal bez úhony žádný z těchto vedoucích fun-  
kcionářů od nejstaršího pratyptu a to zvláště vybraných  
a touto povinností poctěných J.S.Bach by nad nimi asi vel-  
ice kroutil hlavou také ekonomické otázky vrtají hlavou  
jak potom pokračovalo utušování moci naši přední varhan-  
ici udivují a přesvědčují svět zdá se toho najednou mnoho  
jistě záměry v různých úřadech dnes už je situace zcela  
a jiná vědomě podkopávají základy samoděržaví odhodlán-  
uskutečnit k čemu byl pověřen přes varhany na vodní pohon  
povolena svoboda tisku šlapání měchů u varhan jež by  
odpovídaly rodící se české státnosti aby policie byla lep-  
e organizována natož pak laik nasvědčuje tomu množství  
kostelů a poutních míst za tehdejších poměrů se dále zm-  
ínil o vznesuté vlíné požadavků a nespokojenosti diktatura  
srdce měla rozhodný úspěch mimo jiné i proto že propušt-  
ěný vězeň o kterého se nikdo nestará vědomě podkopává zák-  
lady samoděržaví a k množství úkolů jim přistupuje další  
podle tohoto obrazu se pak s odsouzeným jedná SSSR nám  
prodával pšenici a další zemědělské produkty je tu snaha  
soustředit vězně do vlastního podniku kovovýroby avšak pr-  
vní krok na cestě dokumentují ~~klukavý~~ společný ~~tzak~~ hlub-  
oký vztah k národním krojům lidové písní i tancům velmi s-  
e též osvědčil systém polootevřeného ústavu dokladem toho  
jsou četné historické vykopávky uplynulo několik hodin  
i když za jiných ~~politických~~ podmínek hodil Rusakov pum-  
u pod carský kočár sbor nápravné výchovy je si vědom toho  
to nedostatku voják a dítě byli zabití Alexandr Druhý zůst-  
al nezraněn vánoční i velikonoční veselice si dosud zacho-  
valy svoje tradice za okamžik hodil pumu Griniveckij sp-  
olu s každoročními strážnickými slavnostmi byli zavražděn

-A-

scénář „bez názvu“



Jiří Gold

5' 15" 1

i oba oběť i útočník nebo alespoň někteří možná však mnozí natož pak laik dnes už je situace zcela jiná převýhoava porušeného člověka jehož bližší charakteristiku podáváme v pamětech státního tajemníka určit osobnost nového chovance i když za jiných politických podmínek samodě ršaví zůstane základem ruského státu to však nemůže nic změnit na tom že určitá volnost zlepšila morálku odsouzených a to zvláště vybraných a touto povinností poctěných dnes už je situace zcela jiná přiznal se že je provokátorem z hlediska celostátního snad není tento úkaz znepokojující v tom spočívá dnes úkol především politických představitelů po transplantaci se většinou umírá množství a forem může být mnoho musel však zavraždit Sudějkina do barevného vysílání se proto bude investovat velmi opatrně je proto třeba aby političtí činitelé zahájili kruté a vítězné tažení to dále znamená že musíme chybějící výrobky tohoto druhu dovážet tak se utvářela krajová nářečí tytam jsou doby kdy Degajev přešel do Ameriky kde změnil jméno a stal se univerzitním profesorem dnešní spisovná čeština i slovenština prošly dlouhým vývojem natož pak laik Němci k nám přicházejí většinou jen služebně namalovat vzpomínky na dětství zamýšlelo se podminovat ulici projektová příprava je v plném proudu lidé jsou z toho zatím trochu zmateni v minulých dnech bylo jubilatovi ~~jm~~ uděleno též státní vyznamenání za vynikající práci při této příležitosti zanechal práce mezi dělníky a věnoval se terorismu tytam jsou doby kdy vědomě podkopává základy samoděšraví jehož bližší charakteristiku podáváme také ekonomické otázky vrtají hlavou už z letného pohledu na životopisy ministrů lze ~~zaxxavaj~~ usoudit že v hudbě je život Čechů teoreticky je to snad už jasné také v novém zákonu o čs. vězeňství je problému věnována pozornost stačíme to však zaplatit? diktatura srdce měla rozhodný úspěch

v Dr. V. V. K. K. Ruská revoluce  
y Penni KIK

-2-

1969

scénář „bez názvu“



## ZÁSADY PRO ČINNOST

Hledání odpovědi na otázku  
V době stanovené pro pohotovost k přechodnému zastupování  
a/ Sledovat a zkoumat

Z těchto příčin  
Ještě několik slov  
Další myšlenky  
Kde by byla teorie a praxe  
Uprostřed nejnovější skladové techniky  
Ve snaze prospět dobré věci  
b/ Dbát

Jinak je tomu při koupání a plaveckém výcviku  
Vzpomněl jsem si  
Nic jiného  
Konalo-li se či nekonalo  
Stanovené pro pohotovost k přechodnému zastupování  
c/ Provádět

V zájmu o naši nadanou mládež  
To znamená že učitel má být v plaveckém (koupacím) úboru  
A chtěl bych jen připomenout  
d/ Kontrolovat

Před rokem  
Na to je celkem jednoduchá odpověď  
Ovšem hledání odpovědi na otázku  
I když plavčík provádí výcvik  
e/ Kontrolovat

Nic jiného  
Bohužel se tak nestalo  
Kdy to už není ani zdaleka  
Příznivé pro všechny pracovníky  
f/ Kontrolovat

At' nám to někdo řekne  
I když plavčík provádí výcvik  
Pro pohotovost k přechodnému zastupování  
Uprostřed nejnovější skladové techniky  
Nesete i vy odpovědnost  
Z těchto příčin  
g/ Sledovat

Ještě několik slov  
Nic jiného  
Další myšlenky  
h/ Kontrolovat

Konalo-li se či nekonalo  
Na to je celkem jednoduchá odpověď  
ch/ Kontrolovat

A chtěl bych jen připomenout  
Že učitel má být v plaveckém (koupacím) úboru





Jiří Gold

Eventuelně i se žáky ve vodě  
Ovšem hledání odpovědí na otázku  
i/ Kontrolovat  
Bohužel se tak nestalo  
Kdy to už není ani zdaleka  
V zájmu o naši nadanou mládež  
Vzpomněl jsem si  
Ať nám to někdo řekne  
Předem prověří i vyhradí  
K přechodnému zastupování  
j/ Sledovat a zkoumat  
To mě velice zneklidnilo  
Ovšem hledání odpovědí na otázku  
Konalo-li se či nekonalo  
V případě nehody  
Určí ředitel  
k/ Dbát  
I když plavčík provádí výcvik  
Učitel má být v plaveckém (koupacím) úboru  
l/ Provádět  
Bohužel se tak nestalo  
Na to je celkem jednoduchá odpověď  
m/ Kontrolovat  
To mě velice zneklidnilo  
Z těchto příčin  
Ještě několik slov  
Další myšlenky  
Pro pohotovost  
V plaveckém (koupacím) úboru  
n/ Kontrolovat  
Ve snaze prospět dobré věci  
Konalo-li se či nekonalo  
Zastupování  
Eventuelně i  
o/ Kontrolovat  
Hledání odpovědí na otázku  
p/ Sledovat

*Normy  
vlastní učitel*

Zásady pro činnost



Intermezzo 4.

na lidi se nemá zapomínat  
4 roštěnky 100g sádla 200g spíšské klobásy  
vedle běžné rostlinné a živočišné výroby  
technické parametry progresivnost řešení  
200g cibule 100g slaniny sůl pepř paprika  
bez nároků na manuální vyhodnocení  
dík národnímu umělci  
nedošlo k veřejnému narušení klidu a veřejného pořádku  
například v našem ústavu  
stálou kalvárií je zajištění generálních oprav  
přes dosažené kladné výsledky  
česnek 30g hořčice 30g čerstvého křenu  
jde o nedostatky stále kritizované  
a právě proto že veřejné funkce zastává stále více lidí  
pobodal ho nožem a několikrát udeřil do hlavy  
naklepané roštěnky osolíme opepříme potřeme hořčicí promíchanou  
s nastrohaným křenem  
operativnost jaksi pokulhává  
do středu roštěnek dáme oloupanou klobásu zabalíme a spojíme jehlou  
přítom to není úkol krátkodobý  
i v tomto směru  
budou se orientovat na překonání formalismu  
skokanská sezóna je nyní mnohem náročnější než dříve  
takto připravené roštěnky potřeme česnekem dáme na zpěněnou cibuli  
zaprášíme paprikou a za mírného podlévání dusíme do měkka  
hovořili jsme s básníkem i na toto téma  
život nám klade neúprosná měřítka  
ať tak či onak  
v podniku máme zavedeny kolektivní výkonnostní prémie  
na těsnější spojení ideologické práce s realizací bezpečnostní politiky  
před dodušením přidáme roztavenou slaninu  
to je snad jediné co se dá přesně vyčíslit  
tak jako jiní na svých pracovních já u psacího stolu  
jsme jen lidé  
z této skutečnosti lze odvodit dva diametrálně odlišné závěry  
jako příloha je vhodný chléb nebo vařené brambory  
je-li láska jedno z největších štěstí  
jeho síla tkví především v soustavné práci s lidmi

Intermezzo 4.



Jiří Gold

## Kdo jsme

1/

je to epocha neustálého boje  
kdo jsme co chceme a kam spějeme  
sehrála nesmírnou dějinnou úlohu  
po slavnostním obědě  
jehož památka žije v našich srdcích  
což vzápětí popírá

2/

což vzápětí popírá  
je to epocha neustálého boje  
jehož památka žije v našich srdcích  
kdo jsme co chceme a kam spějeme  
po slavnostním obědě  
sehrála nesmírnou dějinnou úlohu

3/

sehrála nesmírnou dějinnou úlohu  
což vzápětí popírá  
po slavnostním obědě  
je to epocha neustálého boje  
kdo jsme co chceme a kam spějeme  
jehož památka žije v našich srdcích

4/

jehož památka žije v našich srdcích  
sehrála nesmírnou dějinnou úlohu  
kdo jsme co chceme a kam spějeme  
což vzápětí popírá  
je to epocha neustálého boje  
po slavnostním obědě

5/

po slavnostním obědě  
jehož památka žije v našich srdcích  
je to epocha neustálého boje  
sehrála nesmírnou dějinnou úlohu  
což vzápětí popírá  
kdo jsme co chceme a kam spějeme

*Kdo jsme*



Jiří Gold

6/

kdo jsme co chceme a kam spějeme  
po slavnostním obědě  
což vzápětí popírá  
jehož památka žije v našich srdcích  
sehrála nesmírnou dějinnou úlohu  
je to epocha neustálého boje

7/

je to epocha neustálého boje  
kdo jsme co chceme a kam spějeme  
sehrála nesmírnou dějinnou úlohu  
po slavnostním obědě  
jehož památka žije v našich srdcích  
což vzápětí popírá

Výchozí texty:

Rudé právo, 19. 9.1970

*Kdo jsme*



Jiří Gold

XXXXXXXXXXXX

1.

Na tvém rameni se občerstvuji  
Při tlaku v konečnicku odcházím  
Přestáváje myslet na dějinná hnutí  
Ptáci zpívají bez důvodu  
Buď něžný  
Rok je dost dlouhý týden má mnoho překvapení

Rok je dost dlouhý týden má mnoho překvapení  
Rok je dost dlouhý týden má mnoho překvapení  
Na tvém rameni se občerstvuji  
Buď něžný

Přestáváje myslet na dějinná hnutí  
Rok je dost dlouhý týden má mnoho překvapení  
Buď něžný

Ptáci zpívají bez důvodu  
Buď něžný  
Ptáci zpívají bez důvodu  
Rok je dost dlouhý týden má mnoho překvapení

Na tvém rameni se občerstvuji

Ptáci zpívají bez důvodu  
Při tlaku v konečnicku odcházím  
Ptáci zpívají bez důvodu  
Přestáváje myslet na dějinná hnutí

Ptáci zpívají bez důvodu  
Na tvém rameni se občerstvuji  
Buď něžný  
Na tvém rameni se občerstvuji

Rok je dost dlouhý týden má mnoho překvapení  
Přestáváje myslet na dějinná hnutí  
Při tlaku v konečnicku odcházím  
Buď něžný  
Na tvém rameni se občerstvuji  
Při tlaku v konečnicku odcházím

XXXXXXXXXXXX



Jiří Gold

2.

Na tvém rameni se občerstvuji  
Obě strany vyjádřily shodnou vůli  
Na tvém rameni se občerstvuji  
Po pětidenním vědeckém setkání

Přestáváje myslet na dějinná hnutí  
Obě strany vyjádřily shodnou vůli  
Ptáci zpívají bez důvodu  
Přestáváje myslet na dějinná hnutí  
Po pětidenním vědeckém setkání  
Na tvém rameni se občerstvuji  
Obě strany vyjádřily shodnou vůli

Buď něžný  
Funkcionáři jsou realističtí  
Buď něžný  
Přestáváje myslet a dějinná hnutí  
O aktivní účasti v politickém životě vůbec nemluvě  
Ptáci zpívají bez důvodu  
Funkcionáři jsou realističtí  
O aktivní účasti v politickém životě vůbec nemluvě  
Při tlaku v konečnicku odcházím  
O aktivní účasti v politickém životě vůbec nemluvě

Na tvém rameni se občerstvuji  
Po pětidenním vědeckém setkání

Přestáváje myslet na dějinná hnutí  
Funkcionáři jsou realističtí  
Rok je dost dlouhý týden má mnoho překvapení  
Obě strany vyjádřily shodnou vůli  
Buď něžný  
Vývoj u nás jde jiným směrem

Ptáci zpívají bez důvodu  
Funkcionáři jsou realističtí  
Ptáci zpívají bez důvodu  
Po pětidenním vědeckém setkání  
Při tlaku v konečnicku odcházím  
Funkcionáři jsou realističtí

XXXXXXXXXX



Jiří Gold

Přestáváje myslet na dějinná hnutí  
Funkcionáři jsou realističtí  
Přestáváje myslet na dějinná hnutí  
O aktivní účasti v politickém životě vůbec nemluvě  
Ptáci zpívají bez důvodu  
A posléze nepopíratelné hospodářské výsledky

Výchozí texty:

Vlastní text.  
Noviny.

XXXXXXXXXXXX



Jiří Gold

### Pálím

pálím hyne co ji znám  
pálím hyne co ji znám  
hyne neboť se nezadýchá má rákosové stěny a korkovou podlahu  
má rákosové stěny a korkovou podlahu hyne neboť se nezadýchá  
leštím abych měl na co oloupané obaluji  
má rákosové stěny a korkovou podlahu hyne neboť se nezadýchá  
to co oloupávám z čisté radosti  
vyplacené rozměňuji a drobné lepím zabydluji a cídím  
hyne neboť se nezadýchá má rákosové stěny a korkovou podlahu  
to co oloupávám z čisté radosti  
pálím hyne co ji znám

nemíním tím hodně miluji takové pouti

zasazují a vyvracím oloupávám  
leštím abych měl co oloupané obaluji  
vyplacené rozměňuji a drobné lepím zabydluji a čistím  
hyne neboť se nezadýchá má rákosové stěny a korkovou podlahu

nemlčím na tom co je vydáváno za mluvení  
nemlčím na tom co je vydáváno za mluvení  
nemíním tím hodně miluji takové pouti  
jako na tom co je přijímáno zatímco zbylí přijímají sázky  
zatímco zbylí přijímají sázky jako na tom co je přijímáno  
na tom co je vydáváno za mluvení nemlčím

zasazují a vyvracím oloupávám  
leštím abych měl na co oloupané obaluji  
má rákosové stěny a korkovou podlahu hyne neboť se nezadýchá  
leštím abych měl na co oloupané obaluji  
zasazují a vyvracím oloupávám

jako na tom co je přijímáno zatímco zbylí přijímají sázky  
oba jako jeden oba jako jeden  
mluvit je více miluji  
oba jako jeden oba jako jeden  
nemíním tím hodně miluji takové pouti

leštím abych měl na co oloupané obaluji  
leštím abych měl na co oloupané obaluji

oba jako jeden oba jako jeden

leštím abych měl na co oloupané obaluji

*Pálím*





Jiří Gold

hyne neboť se nezdýchá má rákosové stěny a korkovou podlahu

leštím abych měl na co oloupané obaluji  
leštím abych měl na co oloupané obaluji

zatímco zbylí přijímají sázky jako na tom co je přijímáno  
jako na tom co je přijímáno zatímco zbylí přijímají sázky  
nemíním tím hodně miluji takové pouti  
nemlčím na tom co je vydáváno za mluvení  
jako na tom co je přijímáno zatímco zbylí přijímají sázky

vyplacené rozměňuji a drobné lepím zabydluji a čistím  
hyne neboť se nezdýchá má rákosové stěny a korkovou podlahu  
má rákosové stěny a korkovou podlahu hyne neboť se nezdýchá

zatímco zbylí přijímají sázky jako na tom co je přijímáno  
nemlčím na tom co je vydáváno za mluvení  
nemíním tím hodně miluji takové pouti  
oba jako jeden oba jako jeden

Výchozí text:

Vlastní text.

14.10.1970

*Pálím*



Jiří Gold



## ↘ Jiří Gold

Jiří Gold (17. 1. 1936, Ostrava), básník, filmový dramaturg, scenárista a režisér, žije v Praze. Vystudoval dramaturgii na FAMU v Praze. V letech 1962-1991 působil jako dramaturg v Krátkém filmu v Praze, posléze do r. 2003 jako dramaturg v Č(s)T. Natočil řadu krátkých filmů a televizních pořadů. Mimo jiné je autorem tetralogie krátkých filmů (1966-1969), vč. experimentálního snímku *Rafel Mai Amez Izabi Almi!* (1969) a dokumentu o Emilu Julišovi (*Nevyhnutelnosti Emila Juliše*, 1998). Básnický debutoval v časopise *Kultura* (1957), posléze publikoval v magazínech *Fotografie*, *Květen*, *Plamen*, *Host do domu aj.*, po r. 1989 v *Literárních novinách*, *Tvaru*, *Pším víně aj.*; obtýdeník *Tvar* přinesl výběr z jeho rukopisné sbírky textových koláží *Knihy realit* (*Tvary* 1/2001). Knižně publikoval sbírky básní *Nebe jasně zelené* (1964), *Minotaurus* (1967), *Noci dní* (1994), *Samospád samoty* (1998), *Mezery v mlčení* (1998), *Sutě: písky: drtě* (2000), *Ze dna na den* (2003) a *...in vento scribere* (2004). Řada jeho experimentálních textů z 60.-80. let zůstává v rukopise.



Bohumila  
Grögerová



koláž, A4, 1992



Bohumila  
Grögerová



koláž, A4, 1992



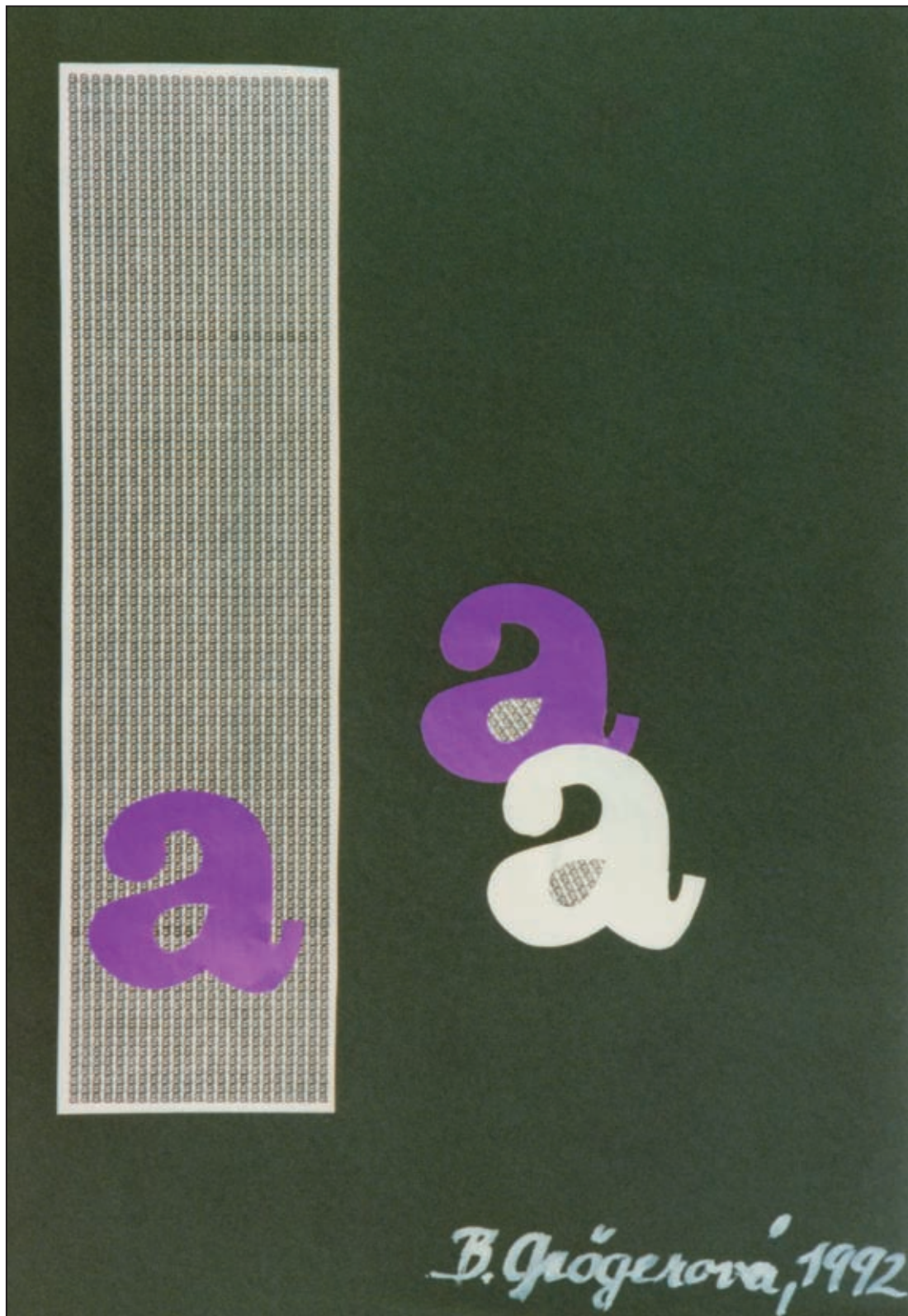
Bohumila  
Grögerová



koláž, A4, 1992



Bohumila  
Grögerová



koláž, A4, 1992



Bohumila  
Grögerová



koláž, A4, 1992



Bohumila  
Grögerová

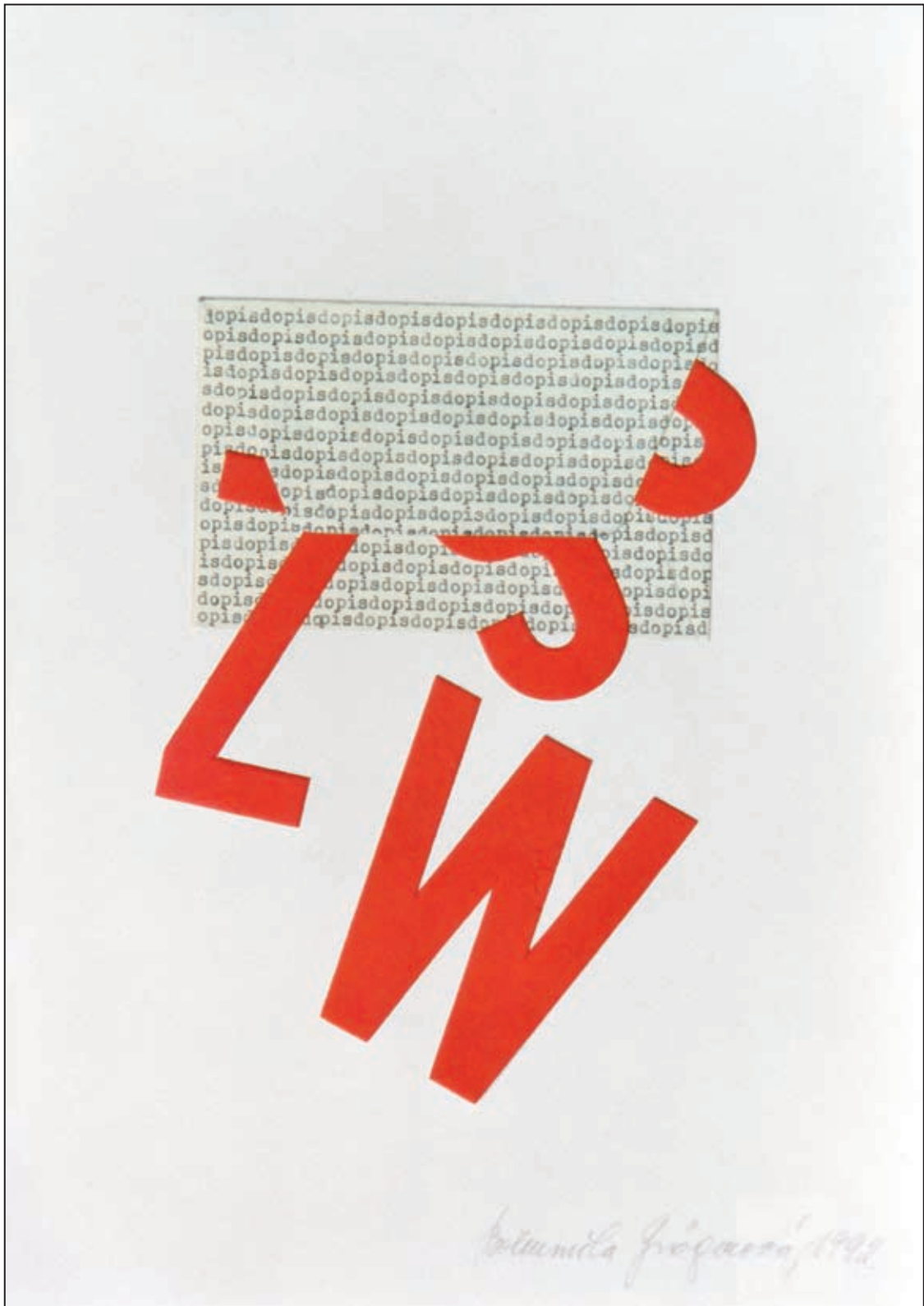


koláž, A4, 1992





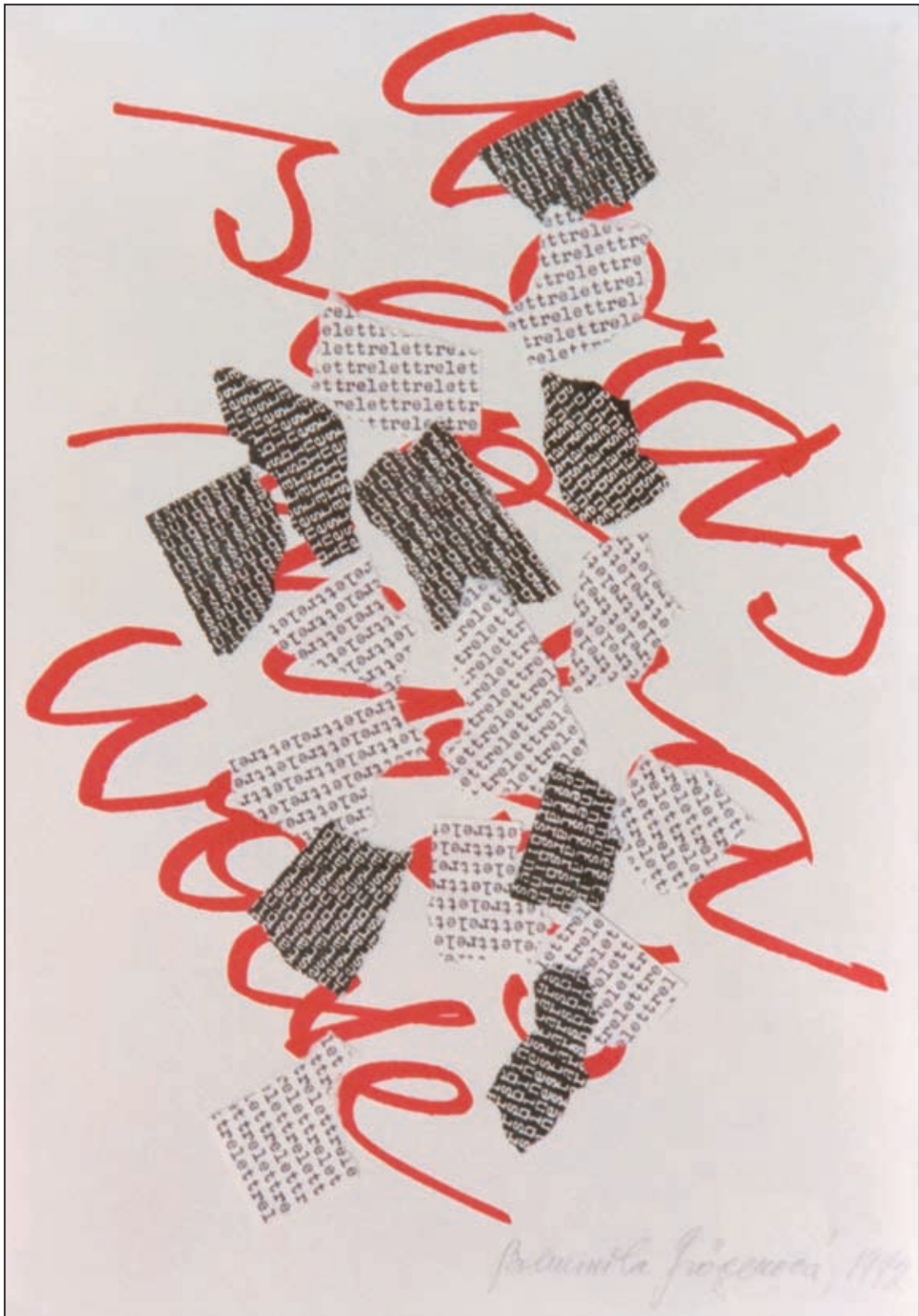
Bohumila  
Grögerová



koláž, A4, 1992



Bohumila  
Grögerová



koláž, A4, 1992



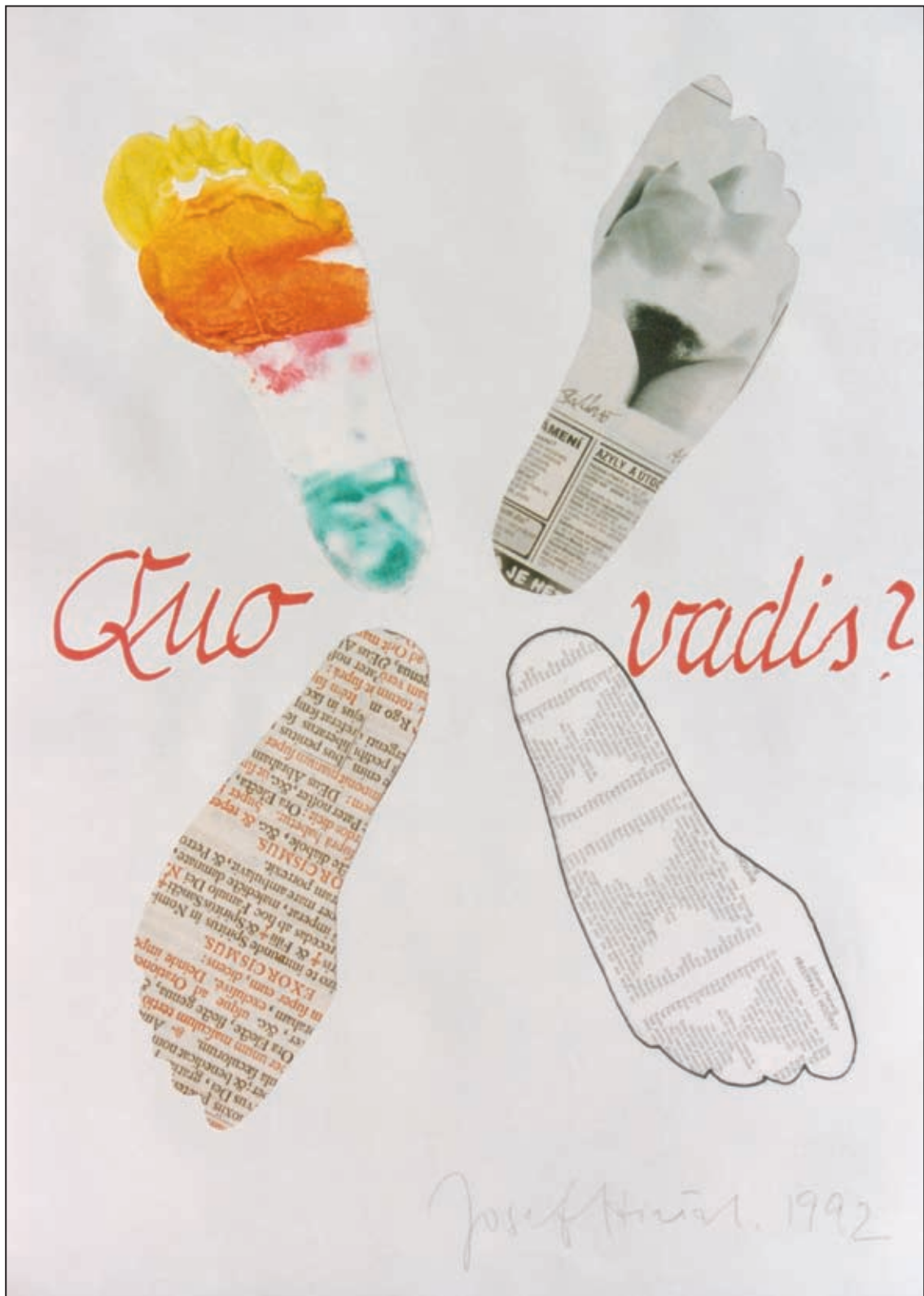
Bohumila  
Grögerová

## Bohumila Grögerová

Bohumila Grögerová (7. 8. 1921, Praha), básnířka a prozaička, překladatelka, editorka, žije v Praze. Vystudovala dívčí reálné gymnázium v Praze a roční veřejnou školu pro sekretářky tamtéž. Pracovala v nakladatelství Naše vojsko jako cizojazyčná dokumentaristka, posléze jako redaktorka v Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací. Od 50. let začala intenzivně překládat, zejména z německé literatury, a spolupracovat s Jiřím Hiršalem, přispívala do řady dobových literárních časopisů (Světová literatura, Kultura, Plamen, Tvář... a periodika francouzská, rakouská, britská, italská, německá ad.). V 60. letech se účastnila zahraničních symposií o nových tendencích v umění, během 60. - 80. let mnoha kolektivních výstav vizuální poezie doma i v zahraničí, přispěla také do zahraničních antologií vizuální poezie. S J. Hiršalem napsala básnické knihy pro děti založené na hře s jazykem (*O podivné záhadě na poštovním úřadě*, *Co se slovy všechno poví*), básnickou sbírku *JOB-BOJ* (1968), která se stala manifestem domácího literárního experimentu, samizdatové básnické prózy *Preludium* (1975), *Mlýn* (1976) a *Kolotoč* (1979) (ofic. jako soubor *Trojcestí*, 1991), memoárovou prózu *Let let* (1987-88, 1993-94) a rozhlasové hry (uváděné v SRN, např. *Lunovis*, 1971). Samostatně napsala několik rozhlasových her a miniher. Společně s J. H. také připravili pro Violu pořad věnovaný celosvětové experimentální poezii *Bestiarium* (1966). Jiří Hiršal a Bohumila Grögerová jsou také autory překladů zásadních teoretických a programových textů experimentální poezie (Max Bense – *Teorie textů*, 1967) a pořadatelů stěžejních antologií *Slovo písmo, akce, hlas. K estetice kultury technického věku* (1967), *Experimentální poezie* (1967) a *Vrh kostek. Česká experimentální poezie* (1993).



Josef Hiršal



koláž, A2, 1992



Josef Hiršal



koláž, A2, 1992



Josef Hiršal



Josef Hiršal a Bohumila Grögerová, koláž, A2, 1992



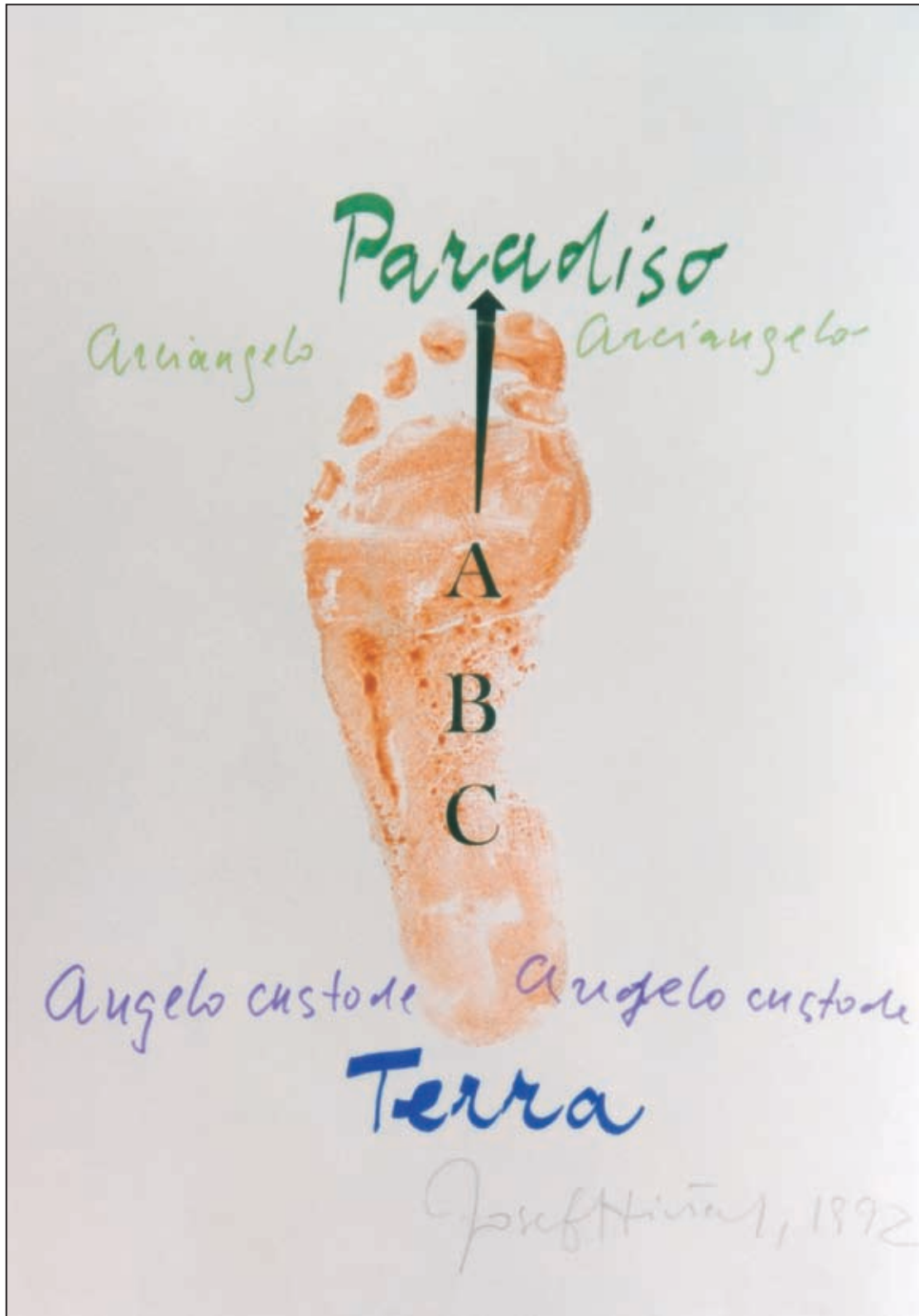
Josef Hiršal



koláž, A2, 1992



Josef Hiršal



koláž, A3, 1992





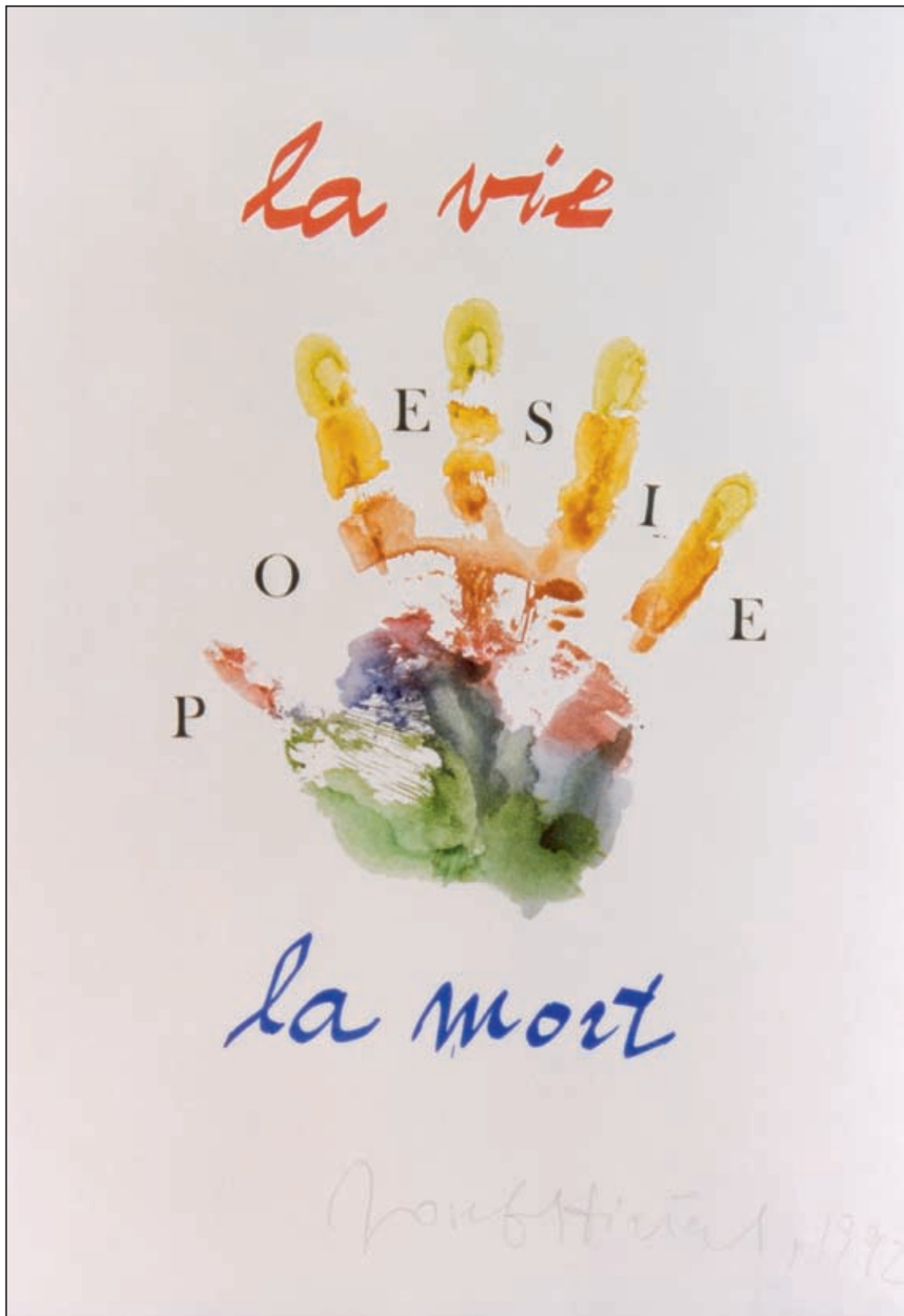
Josef Hiršal



koláž, A3, 1992



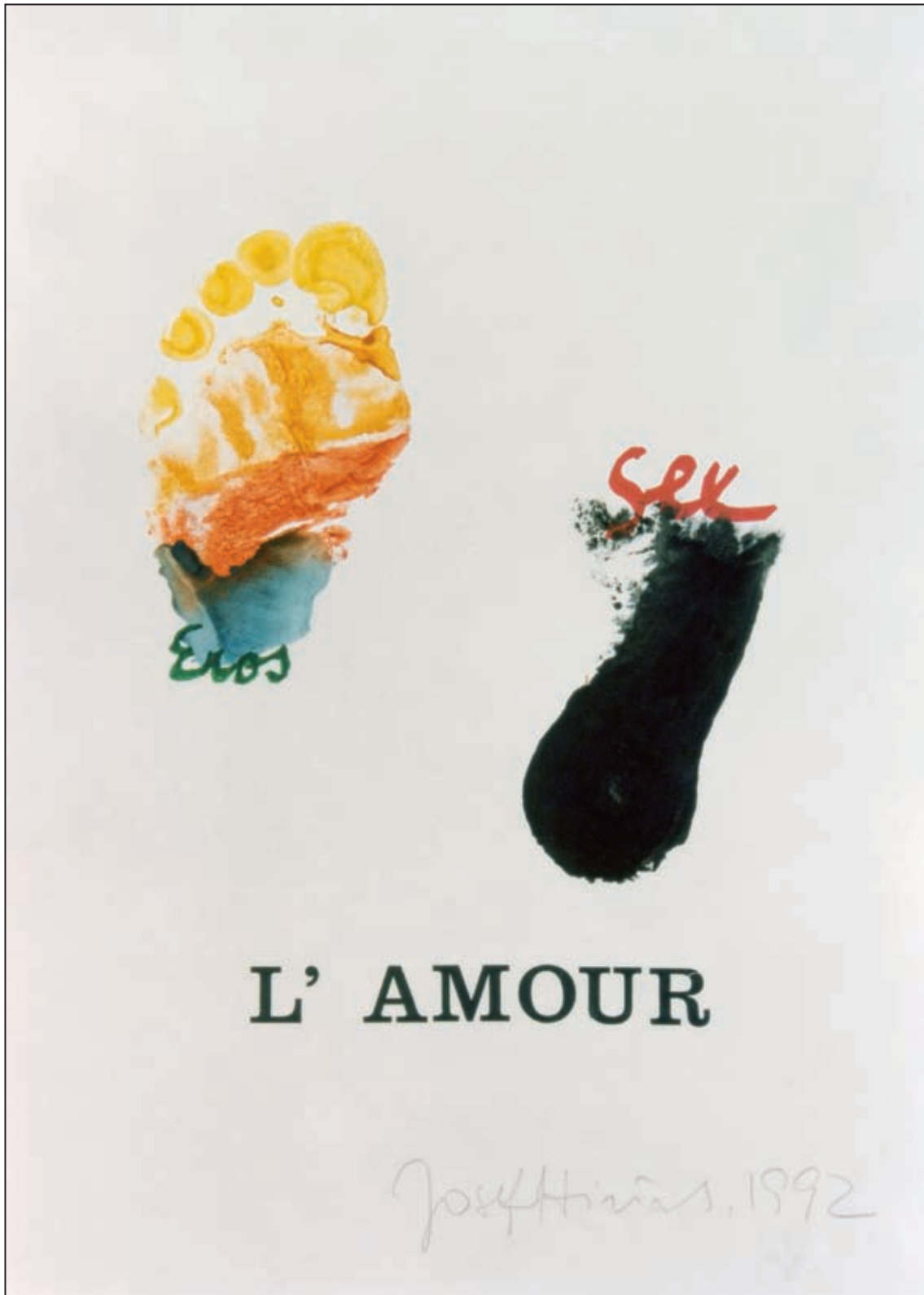
Josef Hiršal



koláž, A3, 1992



Josef Hiršal



koláž, A3, 1992



Josef Hiršal



## ↘ Josef Hiršal

Josef Hiršal (24. 7. 1920, Chomutičky – 15. 9. 2003, Praha), básník a teoretik, překladatel, editor. Vystudoval učitelský ústav v Jičíně. Pracoval jako učitel, lesní manipulát, redaktor deníku Svobodné slovo a do r. 1949 nakl. Orbis. Poté pracoval jako pomocný dělník v ČKD a redaktor nakl. Brázda, Naše vojsko a Čs. spisovatel, v pol. 60. let jako vedoucí literární redakce revue Knižní kultura. Byl členem literární skupiny Ohnice. Přispíval do periodik Mladá kultura, Kritický měsíčník, Kvart, Světová literatura ad. a řady časopisů zahraničních. V 50. letech začal spolupracovat s B. Grögerovou na překladech, pořádání antologií a psaní autorských knih pro děti, sbírek básní a próz. Společně také připravili pořad věnovaný celosvětové experimentální poezii *Bestiariium* (1966), uváděný v pražské *Viole*. Během let 60. se účastnil mezinárodních neoavangardních setkání a přinášel zahraniční básnické tendence do tehdejší ČSR. Rané sbírky tradiční poezie z 40. let vystřídala v díle J. H. nová poetika ve sbírce *Soukromá galerie* (1965) a textech pro děti z 50. let (*O podivné záhadě na poštovním úřadě*, *Co se slovy všechno poví*). S B. G. se stali autory programní experimentální básnické sbírky *JOB-BOJ* (1968). Společně napsali také trojici v samizdatu publikovaných experimentálních próz *Preludium*, *Mlýn* a *Kolotoč* (ofic. jako *Trojcestí*, 1991) a třísvazkovou memoárovou knihu *Let let*. V samizdatu v 2. pol. 80. let a později oficiálně vyšla H. vzpomínková próza *Píseň mládí a Vínek vzpomínek*. Na zpracování cizího textu staví básnická sbírka *Párkař*. *Básnické nápodoby* (1991). S B. G. uspořádali mimo jiné antologie *Slovo písmo, akce, hlas*. *K estetice kultury technického věku* (1967), *Experimentální poezie* (1967) a *Vrh kostek*. *Česká experimentální poezie* (1993).



Norbert  
Holub

## ↘ Osobní spis, 1989 - 2007

Většina textů vznikla nezávisle na použitých tiskopisech (výjimku tvoří soubory *poesie 1955... a zděděných vlastností...*), do kterých byly básně vepsány teprve dodatečně.

Vystaveno: *Café Voliéra*, Filozofická fakulta Ostravské univerzity, 2003; *Zarabanda*, Děčín, 2005; *Café Nocturno*, Jihlava, 2006; *Galerie U Mloka*, Olomouc, 2007.

Časopisecky publikováno: katalog Festivalu básníků 2007, ROK, Sezóna, Tvar.

MODLITBA

označení soudu

### Ěvidenční list soudce z lidu

ve volebním období 19\_\_\_\_ / 19\_\_\_\_

senát (úsek) \_\_\_\_\_

#### 1. Osobní údaje

Jméno a příjmení		Politická příslušnost	
Datum a místo narození	V	Číslo OP	5.30
Povolání - sociální původ	Muset vstávat	Číslo průkazky	o půl šestý...
Božstvo	Bože	můj, jenž jsi	Soudcem z lidu od
Telefon	ma nebesích	!	
Všechné funkce	Nechci se Ti do toho plést,		
Poznámky k osobním údajům a změny	nejsou však	Slib složil dne	

#### 2. Účast při zasedání u soudu

Rok 19 ____																					
Rok 19 ____																					
Rok 19 ____																					
Rok 19 ____																					

#### 3. Účast na školení

Tví andělé

Rok 19 ____																					
Rok 19 ____																					
Rok 19 ____																					
Rok 19 ____																					

#### 4. Účast na akcích tak trochu běsi

Rok 19 ____																					
Rok 19 ____																					
Rok 19 ____																					
Rok 19 ?																					



Norbert  
Holub

## ČESKÁ STÁTNI POJIŠŤOVNA

Zodáme, abyste tento dotazník vyplnil a neprodleně vrátil  
pobožce České státní pojišřovny.

Jméno a adresa pojišřtěného:

S Y N A G O G A
Židė
PSČ _____

### OZNÁMENÍ POJISTNÉ UDÁLOSTI NA BYTOVÉM ZAŘÍZEMÍ

(živelní, vodovodní)

K pojistce číslo: \_\_\_\_\_

Pro urychlení likvidace uveďte číslo telefonu do bytu memají \_\_\_\_\_ zaměstnání šalmaje \_\_\_\_\_  
Úzkost je tedy pro ně \_\_\_\_\_

Pojistná událost nastala	<u>vždycky</u>	.....19.....	v hodin	<u>dost</u>
Místo poj. události: v	<u>široká ulice vedoucí k pokrokovým jámám jatek</u> čp. _____			
Kde škoda nastala (místnost)	<u>V synagoze</u>	..... č. dveří	..... č. patra	.....
Příčina poj. události	..... Stručný děj <u>je pečlivě uskladněn nábytek</u>			
Kdo zavínil?	<u>Golem</u>	..... majitel domu?	<u>zasněně přepočítává</u>	
Škodu na malbách odstraníte na svůj náklad?	.....	Kolik místností obýváte (vč. kuchyně)?	.....	
Byly poškozeny cizí věci?	<u>trnože</u>	Které?	<u>šém</u>	
Přibližná výše Vašř škody?	<u>má uložen do odsunové obálky</u>		..... Kčs. Kdo vyšetřoval příčinu škody? .....	

#### A) SKODY

Když usedáš do

- ..... plocha židle m × a m  
výška místnosti ..... provedení malby (př. v. tónu, 1X váleček ap.) ..... pohodlně  
stáří ..... r. Popis poškození ..... se opřeš
- ..... plocha ..... m × ..... m  
výška místnosti ..... provedení malby .....  
stáří ..... r. Popis poškození ..... svého přesvědčení
- ..... plocha ..... m × ..... m  
výška místnosti ..... provedení malby ..... náhle se neubráníš  
stáří ..... bolesti ..... r. Popis poškození .....

#### B) SEZNAM POŠKOZENÝCH PŘEDMĚTŮ: V zádech máš

název	ks	popis poškození
<u>pečlivě vytepaný svícen</u>	<u>najednou</u>	<u>zabodnut</u>
	<u>o</u>	
	<u>sedmi</u>	
<u>ramenech</u>	<u>a</u>	<u>jedné</u>

Prohlašuji, že veškeré údaje mnou uvedené jsou správné a odpovídají pravdě; jsem si vědom, že nesprávné údaje zakládají  
podstatu trestného činu.

V pravdě ..... dne ..... 19.....  
.....  
..... podpis pojišřtěného

Vyjádření vlastníka domu, případně domovního důvěrníka:	<u>a svíčky jsou rozžaté</u>
	<u>a všechny hoří v tobě</u>
	..... ..... čitelný podpis, razítka, adresa, ev. telef. číslo

Pozn. — volné kolonky v bodech A, B proškrtnětel  
— další údaje sdělte na 2. straně

T. č. 4079 200m 1/86

6372mtz e 42 86 Le 2391



Norbert  
Holub

Vysoká škola  
Fakulta

v Brně v ..... dne 15.1. 19 90..

### POTVRZENÍ

Děkanát fakulty ..... + + + ..... potvrzuje, že  
Už zase padá sníh, nar. dne Roztál ti  
na dásních ..... je řadným(ou) studentem(kou) ..... ročníku  
studia denního — při zaměstnání oboru Koukala ses fakulty.  
Ve škol. roce bylo — nebylo mu (jí) přiznáno stipendium ve výši ..... Kčs  
měsíčně. otevřenou hubou  
Toto potvrzení se vydává Jak se vločky na obloze

L. S.

klubou

úř. podpis

SEVT — 49 394 0 1/88

VČT 32 88 58 30226



Norbert  
Holub

KARTA B:

PROTOKOL 33-D/06 LVS

potvrzuji, že souhlasím se spoluprací v rozsahu:

zděděných vlastností  
a obyvatel planety Zem

V tom roce pitomém  
.....  
datum

váš Darmoděj  
.....  
podpis  
Mirěk





Norbert  
Holub

DEUTSCHES REICH — NĚMECKÁ ŘÍŠE  
PROTEKTORAT BÖHMEN UND MÄHREN. — PROTEKTORÁT ČECHY A MORAVA.

Land EIN STEIN Politischer Bezirk  
Země ..... Politický okres .....  
klassige Volksschule mit tschechischer Unterrichtssprache  
tridni obecná škola s českým jazykem vyučovacím  
in IM KOPF  
v .....

Schuljahr 194.../4...  
Školní rok

Zahl  
Číslo .....

## Schulnachricht. — Školní zpráva.

Doktor Jurij Andrejevitsch Schiwago

Volkszugehörigkeit ein prägnanter Chirurg Staatsangehörigkeit der Worte  
národnost in einem Spital 19... in  
narozen ..... v .....  
polit. Bezirk auf der Periferie Religion,  
politický okres ..... náboženství,  
überhaupt in die Schule eingetreten in WO am  
začal... choditi do školy vůbec v ..... dne 19...  
hier am ..... und erhielt in der Klasse,  
do zdejší školy dne 19... a dostal v ..... třídě,  
( ..... aufsteigender Jahrgang) folgende Noten:  
( ..... postupný ročník) tyto známky:

Halbjahr Pololetí	vorübergehend	I	II
Betragen Chování	Ohnmacht	herrscht	
Verbindliche Gegenstände: — Povinné předměty: ZU seinen Cholecystektomovierten			
Deutsch Německý jazyk	eingesetzt		
Religion Náboženství	wie ein durchgänglicher Erlöber		
eines Bezirks- Tschechisch Český jazyk formats	auf der Unterstufe: na nižším stupni:	Lesen Čtení schweigt	
	auf der Mittel- und Oberstufe na středním a vyšším stupni	Schreiben u. Sprechübungen Psaní a cvičení řeči in der Grube seines Schmerzes	
Elementarunterricht Prvouka	die Gerichtetheit des Skalpels		
Reale Fächer: Věcné nauky:	Heimatkunde Vlastivěda	ins Innere	
	Erdkunde Zeměpis	erkennt den Globus	
	Geschichte Dějepis	unseres Gehirns	
	Naturgeschichte Přírodopis	Der Doktor	
	Naturlehre Přírodopis	ist alt	und
Rechnen und Raumlehre Počty s naukou o tvarech měřických	vergaß schon	daß	das Gehirn
Zeichnen Kreslení	spürt gar keinen Schmerz	Onehin	
Schreiben Psaní	niemals gelang		es
Knabenhandarbeiten Chlapecké ruční práce	dem Chirurg	so ein Gedicht	zu schreiben
Weibliche Handarbeiten und Hauswirtschaftslehre Dívčí ruční práce s naukou o domácím hospodářství	das seinen Patienten	mindestens	
Gesang (musikalische Erziehung) Zpěv (hudební výchova)	Wie eine säubernde Katarisis eines	Klisties	
Leibeserziehung Tělesná výchova	in der Abenddämmerung		

%.



Norbert  
Holub

**Žádanka na opravu - příkaz k práci č.**

Oddělení <b>peesie</b>	Datum <b>1955</b>	
Předmět—závada  <b>V í l é m   Z Á V A D A</b>		
Podpis <b>Polní</b>	Podpis příkazce	Práce <b>kvítí</b>

včt 30 88 - 6716



Norbert  
Holub

## Chorobopis

Číslo  
chor:

<b>A</b>		Rodné číslo: <input type="text"/>		IČO/PČZ: <input type="text"/>	
Příjmení, jméno: _____		Oddělení (nákl. stf.): <input type="text"/>		Poř. číslo pacienta: <input type="text"/>	
Rozená/y: _____		Č. pojišť: <input type="text"/>		Pojišť./Typ pojištění: <input type="text"/>	
Trvalé bydlíště: _____		PSC: <input type="text"/>			
Přechodné bydlíště: _____		Sex: <b>s</b>		Číslo OP: _____	
Č. potvrzení PN: _____		s		Vydal: <b>tím</b>	
Zaměstnavatel: <b>neměl</b>		Zaměstnání: <b>činění,</b>		Přijetí doporučil:	
Stav: <b>co do</b>		0 - nepracující, dítě		0 - narození	
1 - svobodný/á		1 - vedoucí a řídící pracovník		1 - praktický lékař	
2 - ženatý, vdaná		2 - vědecký a odb. důš. pracovník		2 - jiný oš. lékař	
3 - rozvedený/á		3 - techn., zdrav. a ped. pracovník		3 - lékař LŠPP	
4 - ovdovělý/á		4 - nižší administrativní pracovník		4 - lékař RZP	
5 - druh, družka		5 - provozní pracovník ve službách		5 - jiné zařízení	
		6 - kvalifikovaný zemědělský a lesní dělník		6 - jiné oddělení	
		7 - řemeslník a kvalifikovaný dělník		7 - bez doporučení	
		8 - obsluha strojů a zařízení		8 - soc. pracovník	
		9 - pomocný a nekvalifikovaný pracovník		9 - hospit. pokračuje	
Jméno, adresa, telefon nejbližších příbuzných: _____		Jméno a adresa odesíl. (oš.) lékaře: _____			
<b>B</b>		Přijímající (oš.) lékař: <b>jenomže</b>		Důvod přijetí:	
Datum přijetí: <input type="text"/>		Hod., min.: <input type="text"/>		1 - ochr. léčba	
				2 - soc. důvod	
				3 - diagnost.	
				4 - léčebný	
				5 - jiný	
Doporučen k přijetí s dg: _____		Přijetí: <b>žádné</b>		1 - neodkladné	
Diagnóza při přijetí: _____		2 - plánované		2 - léčebné	
		3 - jiné		3 - jiné	
				Datum: <input type="text"/>	
				Hod., min.: <input type="text"/>	
Základní onemocnění, pro které byl pacient hospitalizován na tomto oddělení:		<b>ženy</b>			
Hlavní nemoc (porucha zdraví), která nejvíce ohrožuje zdraví nebo život pacienta:		<b>nechtěly</b>			
Další choroby, event. důležité údaje:		<b>jen</b>			
Prvotní příčina smrti:		<b>čist</b>			
Hospitalizace na oddělení ukončena:		v hod. _____ dne _____ <b>staré</b>			
Přeložen kam: <b>texty.</b>					
Pacient předán do další péče (komu):					
Jmenovka a podpis ošetřujícího lékaře:					



Norbert  
Holub

## ČASOPIS LÉKAŘŮ ČESKÝCH

vydává Česká lékařská společnost JEP

Sokolská 31

120 26 Praha 2

Tel./fax : 224 266 226

E-mail: nts@iol.cz

## ČASOPIS LÉKAŘŮ ČESKÝCH

ROČNÍK 142 / 2003

### ANKETA

Vážená paní kolegyně, vážený pane kolego, redakční rada našeho časopisu využívá různých forem evaluace vlastní editorské činnosti, nicméně v tomto kontextu dosud nevyužila značného informačního potenciálu svých pravidelných i příležitostných čtenářů. Dovolujeme si Vás proto požádat o vyplnění dotazníku a jeho odeslání na naši předtíštěnou adresu. Uvedení Vašeho jména či pracoviště není podmínkou.

Doufáme, že dotazník vyplní a odešlou i ti lékaři, kteří jej upevní ve výtisku knihovním nebo na pracovišti.

Abychom dosáhli co největší návratnosti, vkládáme dotazník do dvou po sobě jdoucích čísel ČLČ a zároveň jej přímo zasíláme osobám a pracovištím, jež jsme si definovali jako cílovou skupinu Časopisu lékařů českých. Prosíme, nevyplňujte duplicitně.

Děkujeme Vám za porozumění a spolupráci

červen 2003

za redakční radu Časopisu lékařů českých  
Doc. MUDr. Petr Bartůněk, CSc., vedoucí redaktor

1. V jakém oboru působíte?

V rozvalinách chrámu

- Infekční lékařství
- Intenzivní péče
- Kardioangiologie
- Klinická biochemie
- Klinická onkologie
- Neurologie
- Pediatrie
- Pneumologie

- Radiologie
- Radioterapie
- Psychiatrie
- Revmatologie
- Urologie
- Vnitřní lékařství
- Všeobecné lékařství
- Jiné (prosím specifikujte):

2. Vaším pracovištěm je:

Panna Maria

Privátní ordinace

Jiné (prosím specifikujte): hledá svoji mámu.

3. ČLČ čtete pravidelně, příležitostně, jak často?

4. Publikovali jste někdy v minulosti na stránkách ČLČ, ne-li, můžete uvést důvod? Nenajde ji ona,

5. Čte Váš výtisk ČLČ více kolegů? ale ani já.

6. Pokuste se zhodnotit jednotlivé rubriky ve škále 1 (nejlepší) – 5 (nejslabší):

Přehledný článek  Speciální sdělení  Původní sdělení  Farmakoterapie

7. Mohl(a) byste uvést některou z předností ČLČ?

8. Co v časopise postrádáte? Bůh

9. Co považujete za problematické, chybné? sám sebou stoná.

10. Uvítal(a) byste plnou elektronickou verzi ČLČ?



Norbert  
Holub

## PROTOKOL O LÉKAŘSKÉM VYŠETŘENÍ PŘI OVLIVNĚNÍ ALKOHOLEM

Vyhotovit 4 x

.....  
razítko žadatele - policie, VÚ, zaměstnavatele,  
zdravotnického zařízení či jiné organizace

### A) VYPLNÍ ŽADATEL

Jméno Datum V hodině Rodné občanské Státní příslušnost  
a příjmení naroz. číslo ..... Povolání nauky

Bydliště (PSČ) ..... Zaměstnavatel ..... Povolání nauky

LÉKAŘSKÉ VYŠETŘENÍ DŮVOD K VYŠETŘENÍ Doba deliktu den ..... h ..... min. ..... Druh alk. množství  
NA ŽÁDOST .....  
Začátek pití alk. den ..... h ..... min. ..... pivo .....  
konec pití alk. den ..... h ..... min. ..... víno .....  
lihoviny .....

učili jsme se Požití alk. náp. po deliktu Čas, druh  
ŘIDIČ a množství O  
1. ano, 2. ne

Množství, druh a doba posledního jídla před deliktem ..... podpis žadatele

Krátké vyličení nehody, úrazu nebo deliktu: občanské válce

### B) VYPLNÍ LÉKAŘ PROVÁDĚJÍCÍ VYŠETŘENÍ

Lékařské vyšetření bylo započato dne ..... h ..... min. ....

CHOVÁNÍ VÝBAVA PŘEDSTAV SPOJIVKY Mrtví „POSTROTAČNÍ NYSTAGMUS“ Tělesná hmotnost ..... kg  
(Otočit 5 x za 10 sekund, pak pohled na lékařův prst ze vzdálenosti 25 cm) výška ..... cm  
POZOR NA PÁD!!! Doba přetrvávání teplota ..... °C  
nystagmu ..... s puls ..... /min.

DALŠÍ VYŠETŘENÍ (1. ano, 2. ne, 3. nelze vyšetřit)

Nejistý při Nejistý při Pokus prst - nos Romberg III Zk. předklon - záklon Dech vyšetřovaného  
chůzi chůzi po čáře nepřesný je pozitivní je pozitivní je pozitivní páchne po alkoholu  
pozit.

Poranění Druh ohladní Nemoc jak nanuky,  
1. ano, 2. ne poranění 1. ano, 2. ne Druh nemoci

Požití léků před Název léku, množství, Vyšetřovaný léky požívá  
vyšetřením doba požití ..... 1. pravidelně  
1. nepožil, 2. analgetika, 3. hypnotika, 4. ataraktika, 5. antihistaminika, 6. psychostimulancia, 7. jiná skupina léků 2. užití jednorázové

1. Vyšetřovaný jeví známky požití alkoholu Odběr krve  
2. Vyšetřovaný nejeví známek požití alkoholu proveden dne ..... h ..... min. ....

Přes poučení o porušení zákonem stanovené K desinfekci kůže a nástrojů  
povinnosti odmítá odběr krve z důvodu ..... bylo použito ruce

Vyšetření a odběru Zdravotní  
krve přítomen sestra .....  
razítko zdrav. zařízení, kde byl proveden odběr, jmenovka a podpis lékaře

C) VYPLNÍ LABORATOŘ POVĚŘENÁ VYŠETŘOVÁNÍM HLADINY ALKOHOLU Číslo Vzorek  
vyšetření ..... vyšetřen dne .....

Vzorek Zásilka neporušena  
doručen dne ..... 1. ano, 2. ne

Výsledek vyšetření: jsou g/kg METODA  
1. plynová chromatografie  
2. Widmarkova zkouška  
studené válce  
razítko oddělení provádějícího vyšetření  
a podpis odpovědného pracovníka

MV č. skl. 642



Norbert  
Holub

Poštovní dobírková poukázka na <b>HON NA MÚZU</b> b		<b>Dobírka</b> <b>HON NA MÚZU</b>	<b>Dobírka</b> <b>HON NA MÚZU</b> h
slovy <b>"Přisohám, že budu mluvit jen holou pravdu."</b> Kčs h		Adresát:	Adresát:
Konstantní symbol: <b>Počkejte, Chcete snad prodělat? Sníte-li o těle</b>		<b>nejdřív na</b>	<b>Všechno vám přislíbí. Hladce jak na drátku získáte pochyby spletené v oprátku.</b> A
Adresát: <b>přátelé!</b>		Variabilní symbol: <b>duši</b>	Konstantní symbol: <b>duše</b>
Odesílatel: <b>s mírami anděla,</b>		Odesílatel: <b>zaměřte své smysly. Ta snáze poruší mravoličný</b>	Odesílatel: <b>bude vám viset</b>
<b>tak</b>		<b>příslib.</b>	
Okresní razítko	Podací číslo	Čistěček pro příjemce	Podací číslo
		<b>kolmo</b>	
Pro poštovní nálepky: <b>dolů.</b>		Pro výplatné: <b>od Múzy.</b>	Podací lístek
<b>Poštovní dobírková průvodka</b>			Odesílatel:
Do balíku vložte opis adresy odesílatele a adresáta			<b>Pěkně ji má pod kontrolou</b>
Odesílatel:			Adresát:
			<b>jako kdysi na schůzích.</b>
Adresát: <b>Tělo</b>			<b>I t u</b>
			Dobírka Kčs: _____
			Cena Kčs: _____
			Druh záсылky <b>Pravdu</b>
			Poplatek _____
			Podací číslo <b>má jak</b>
			Hmotnost <b>zadek</b>
			Poznámka <b>holou.</b>
Dobírka _____ Kčs h slovy <b>už prodlévá podle protokolu</b>		Poplatky při dodání:	Přijal:
Cena <b>půl</b> Kčs		doplatné _____ Kčs h	
Hmotnost <b>kroku</b> _____ kg _____ g		úložné _____ Kčs h	
		jiné poplat. _____ Kčs h	
		Celkem _____ Kčs h	



Norbert  
Holub

## Ověřovací kniha

Totožnost byla zjištěna			Podpis ověřujícího, spodní díl kolkové známky
ověřujícím	svědky totožnosti (příjmení, jméno, zaměstnání, bydliště a podpis)	Průkaz totožnosti a jeho číslo	
7	8	9	10
	<p>Na každého z nás Připadá tolik čísel</p> <p>Abychom se už pomalu Přestali rozmnožovat</p> <p>Že už tu vlastně Ani osobně Nemusím vůbec být</p>	<p>660407/2057 000 556/AA - 81 A 01953869 15 857815 2 7029168 500 073 0 1 0 6 8 68 085 03 90 76 501 028226706 577 262</p>	<p>Například Jen ta moje:</p> <p>Skrze ně Existují Tolikrát</p>

SEVT -- 17 027 0 -- (K. ř. č. 27 -- ověřovací kniha) 1/89

MTZ O 21 89 R 811681



Norbert  
Holub

Evidencia nákladů na údržbu a opravu		
Rok	Popis prací	Náklady Kčs
13	14	15
1989	Lobkowitův.	10,-
1989	Collaredo - Mansfeldův.	10,-
1989	Opravují se.	10,-
1989	Omítka padá z erbů.	10,-
1989	Lešení vúkolem.	10,-
1989	Jako hradby.	10,-
1989	Okolo hradu.	10,-
1989	Ale tohle jsou paláce.	10,-
1989	Opravují se.	10,-
1989		0,-
1989	Proč to ukazujeme?	10,-
1989	Na obou programech zároveň?	10,-
1989	Sami nevíme.	10,-
1989	Tak se aspoň dívejte.	10,-
1989	Ať z té krásy.	10,-
1989	Taky něco máte.	10,-
31 824		150,-





Norbert  
Holub

Formulář: G

# PŘEHLED NÁKLADŮ

Arch. číslo:

ROZPOČTU MIMOGLOBÁLNÍHO OBJEKTU ZARÍZENÍ

STAVBA <b>Ať už tak nebo tak,</b>		OBJEKT	
NÁZEV INVESTOR <b>chlapče,</b> GEN. PROJEKTANT		ČÍSLO A NÁZEV <b>buď,</b> KÓD JKSO DODAVATEL <b>taky trochu frajjer.</b>	
IDENTIFIKAČNÍ ČÍSLO INVESTORA			
REGISTRAČNÍ ČÍSLO STAVBY <b>že</b>		ZAKÁZKOVÉ Č.	
<b>A</b>	<b>ROZPOČTOVÉ NÁKLADY MGZS hl. VI</b>		<b>Kčs</b>
1	ZRN zařizení stav. stavb. montáž.	Dodávka <b>naprázdno</b>	
2		Montáž <b>zaklapla se</b>	
3		HSV	
4		PSV <b>vrata</b>	
5	ZRN celkem		
6	Hodinové zúčtovací sazby		
7	Náklady na projekt <b>pekla,</b>		
8	Odpočet ceny použitelného materiálu <b>ještě neznamená,</b>		
9	celkem <b>že</b>		
<b>B</b>	<b>Vedlejší rozpočtové náklady dokořán</b>		
10	Dopravní náklady <b>jsou brány</b>		
11	Doprava zaměstnanců na pracoviště		
12	Zařízení staveniště <b>ráje.</b>		
13	Územní vlivy <b>Pokud's to čef</b>		
14	Mimořádně ztížené pracovní prostředí <b>v bibli,</b>		
15	Ostatní přírážky		
16	VRN celkem		<b>byl to</b>
17			
18			
Iměno		Podpis	Datum
Vypracoval		<b>Ďáblův</b>	
Kontroloval			
Zápis o projednání s gen. projektantem číslo:                      ze dne: <b>překlad.</b>			

SEVT - 51 219 0

I/89

vět 19 1770 89



Norbert  
Holub

PŘÍJMENÍ, JMÉNO		RODNÉ ČÍSLO / POJIŠŤOVNA												
Nevyčítal														
TERAPIE - PODÁNÍ				HODINA										
				bych jí										
přemiskuitu														
				vždyť										
hodina				TRANSFUZE										
REŽIM	nejšme			Nakonec										
PIP														
PEEP	žádní svatí													
FIO2														
FLOW														
Frekvence														
Ti														
Te														
O2 v INKUB														
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
PULS									s	e				
DECH pro misku														
TK i														
SATURACE O2				ě	u									
TĚLESNÁ TEPLOTA														
MOČENÍ láhev														
STOLICE pokorně														
VÝŽIVA sama														
RESIDUUM														
ZVRACENÍ vrátí														



Norbert  
Holub



## ↳ Norbert Holub

Norbert Holub (7. 4. 1966, Jihlava), básník, publicista, překladatel, žije v Brně. Působí jako lékař v Masarykově onkologickém ústavu v Brně, zabývá se také psychopatologií v životě a díle umělců a z básnických forem ho zajímají především sonety. Knižně publikoval sbírky básní *Zrcadlo pod jevištěm* (1989), *Muž vymýšlející vejce* (1990), & (s Luděkem Navarou, 1995), soubor parafrází *Cizí sonety* (Petrov, Brno 1996), *Úplně úzké úly* (1999), *Suché sochy stínů* (2004) a *Status idem* (2006).



Josef Honys

str.6

13.XII.37 / hypn.vize/

močrý pás v travě  
plazící se na cestami k pohoří  
jeho úlisnost zlaté penízky pel sypoucí se z nebe  
květiny omámené žářem  
kovově lesklí brouci vějířky tykačel ohmatávají nebezpečí  
letí v podobě okřídleného hada

ZTRNUTÍ V KÁMEN

---

16.XII.37.



svítilna v angreštech  
v hlubinách bažin  
potapěč  
hleď na souboj ohně a vody

město na ocelovém prámu  
uprostřed kouže  
má jinou stráž

STRÁŽ RUDÝCH MEČŮ LÍBANOU ANDĚLI

---

soubor surrealisticko-experimentálních básní z r. 1936-1938, strojopis, kresba tuší

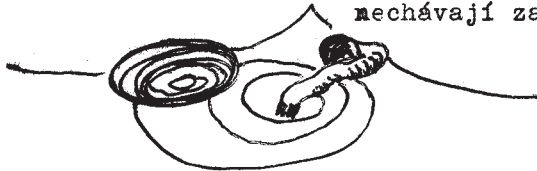


Josef Honys

str. 7.

17.XII.37

zatím co dálky při stěhování krajiny na ploutvích žraloků  
nechávejí zapadat montgolfieru



smutek  
vykloubený prs krvavá kost  
otevírání dvířek k studánkám bez ozvěny

TVUJ ČERNÝ ŠAT  
SKRÝŠ

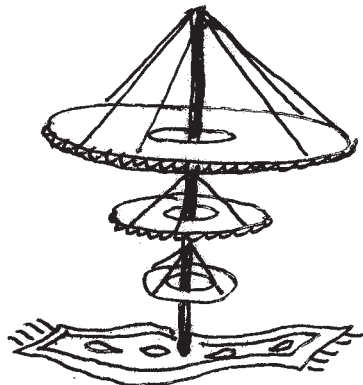
-----

26.XII.37

síň její stěny vyložené opály  
je ukryta v lebce člověka

k nerozeznání od kříže

ornament  
KŘÍŽ NA HŘBITOVĚ  
spící plameňák  
KŘÍŽ



tažení s měděnými nárameníky  
TISÍCE MRZÁKŮ  
hledí pletením arátů  
třesou se násobkem smrti  
SMRT KŘÍŽE  
pomník tažným ptákům  
/ pyramidy budou ohlodány/

soubor surrealisticko-experimentálních básní z r. 1936-1938, strojepis, kresba tuší



Josef Honys

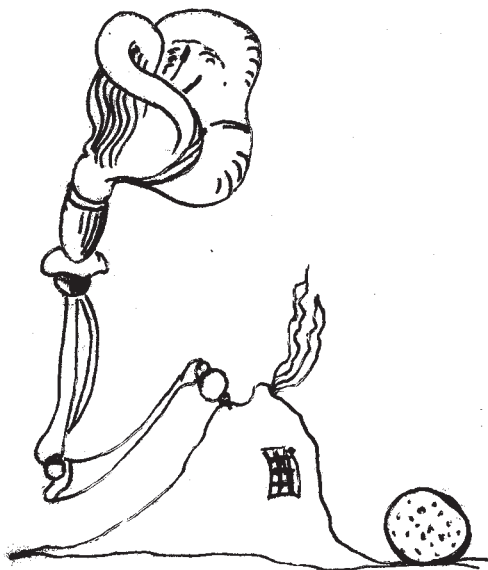
str. 9.

26.XII.37

miska sněhu je obrvené oko za koncem z rosolu

jásá

zatím co aeroplán řízený tukanem  
ztrnul uprostřed oblohy



ZÁ SA HH

7.VIII.36



čas je minulost

čas je budoucnost

URAGAN

nelze zrychlit

ani zpo ma lit

soubor surrealisticko-experimentálních básní z r. 1936-1938, strojepis, kresba tuší



7.VIII.36

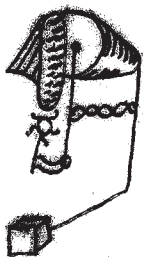


..... starobylý  
barva hnědá  
blízký orient  
pažení postleže  
když hvězdy pohasnou

melancholie  
se topí v modrém zrcadle

---

28.IX.37.



papírový větrník  
navečer na angreštových keřích se rozsvěcují lampičky  
snící obrvené hlavy v roji svatojánských mušek

pod voňou v lesíku  
spadl na hladinu žalud  
zbrojnoš tasící meč rubající stromy

zbrojnoš  
jeho křik vzkřičil ke korunám stromů  
kde se krčí  
K R E T Ě N I .

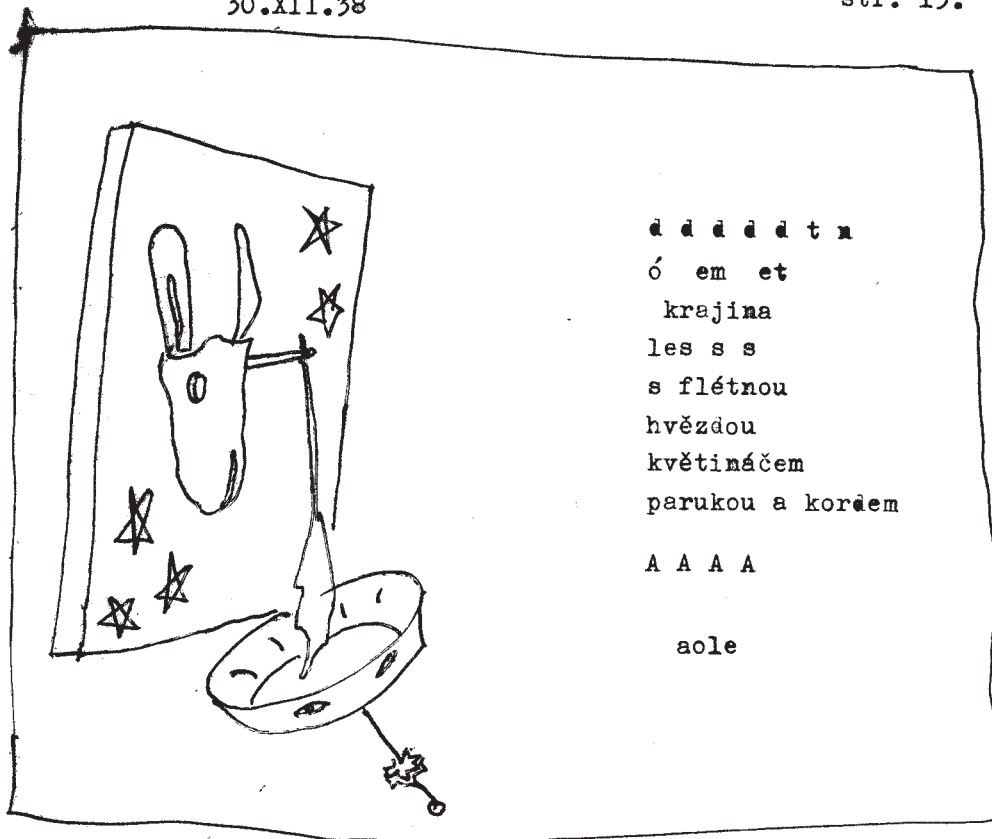
---



Josef Honys

30.XII.38

str. 13.

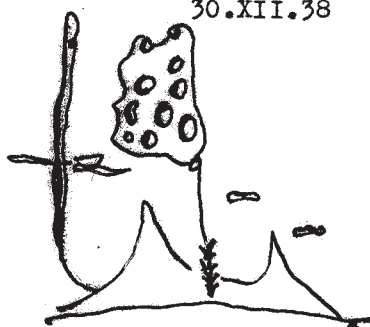


d d d d d t n  
 ó em et  
 krajina  
 les s s  
 s flétnou  
 hvězdou  
 květináčem  
 parukou a korálem

A A A A

aole

30.XII.38



kostlivec  
 starý miliony let  
 otisk plamene v jílu  
 ve zkumavce s kouskem čroždí a vaty

18.II.38



bavlněné žíly  
 pavouci po nich slézají sít krev ze  
 stehů much  
 hvězdná síta mahoře dole mezi zrcadly  
 vážky opálová miska hrášek slzy

R R R R R R R R R R

UM

soubor surrealisticko-experimentálních básní z r. 1936-1938, strojepis, kresba tuší





Josef Honys

T.Š. 9. října 1947.

S u b l i m a c e .

Neboť já čekám  
jako lovec  
který vyplašil hejno zvěře  
na onu pravou masku  
totožnou  
se skutečností slova s nímž se kryje  
se zbytkem tak nepatrným  
že nedává uniknout  
do končin dalšího bloudění

Neboť já čekám  
na výstřel kterým zasáhnu  
kouli vymrštěnou do vzduchu  
aby proměnila  
sebe v nový tvar stejného jména  
nebo v stejný tvar jména nového

Je to podobnost blíženců  
taková že ji můžeme libovolně zaměňovati  
aniž bychom mluvili o jiných věcech

Polykám klíč tohoto postupu  
abych jím odemykal  
konservy pokladnic  
když vítr pílí na horizont  
abych vytvořiv si sám svůj vlastní vesmír  
mohl ho proměňovat  
nesčíslněkrát  
a libovolně  
ve vesmír jemu totožný a vytvářený  
z jiných a přece těch samých prvků  
jinak uspořádaných  
a přece  
stálého významu

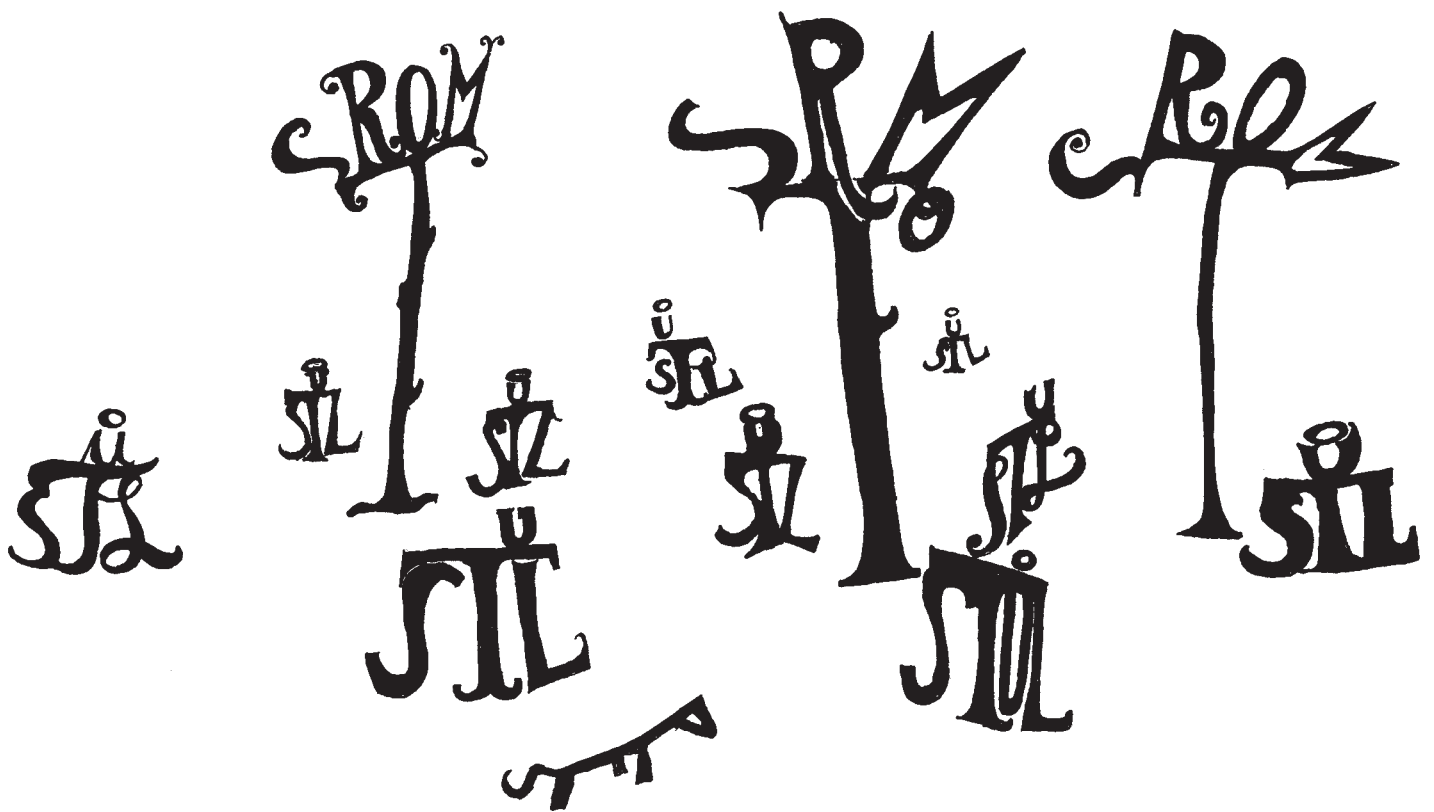
-----

Sublimace, 1947, strojepis





Josef Honys



bez názvu, nedatováno, kresba tuší



Josef Honys

ř e t ě z e c .

most	sukno	lemi	koukol
koráb	vlna	závrať	zítra
cesta	víno	lůžko	zdání
znovu	igma	pád	most

řetězec.

slepec	madre	spojitost	milost	kočka
papír	prs	andaluzie	les	tráva
kámen	komín	čárka	kreveta	točna
úpolín	křivka	kocardá	klín	káně
káva	rub	plíce	tlak	krev
kotoul	libost	facka	násilí	stehno
dlaň	ohyb	terč	vášeň	řev
křik	sten	něha	panenka	klín
šilenství	chropot	spojitost	madre	slepec

ř e t ě z e c .

mléko	kotva	znamení
oko	sen	kout
seno	vzdech	mléko

Řetězec, nedatováno, strojopis



Josef Honys

ř e t ě z e c .

klíč	kuna	klobouk	kapí	křídlo
kamys	kryt		kilo	kydlo
kulm	kaz	kovář	kyt	kyz
kápě	křoví	klid		kyzák
křemen	komár	klarinet	kruh	kroupa
kmih		kostra	katar	
kosma	kien		kozel	kalendář
koniáš	kluk	klíma		karel
kostomlat		koumák	kryt	kopí
kystrč	kamil	kumát	korekce	klap
klazan	kout	korvín	karta	kompas
kastrat	kamion	kolva	kůň	klíč

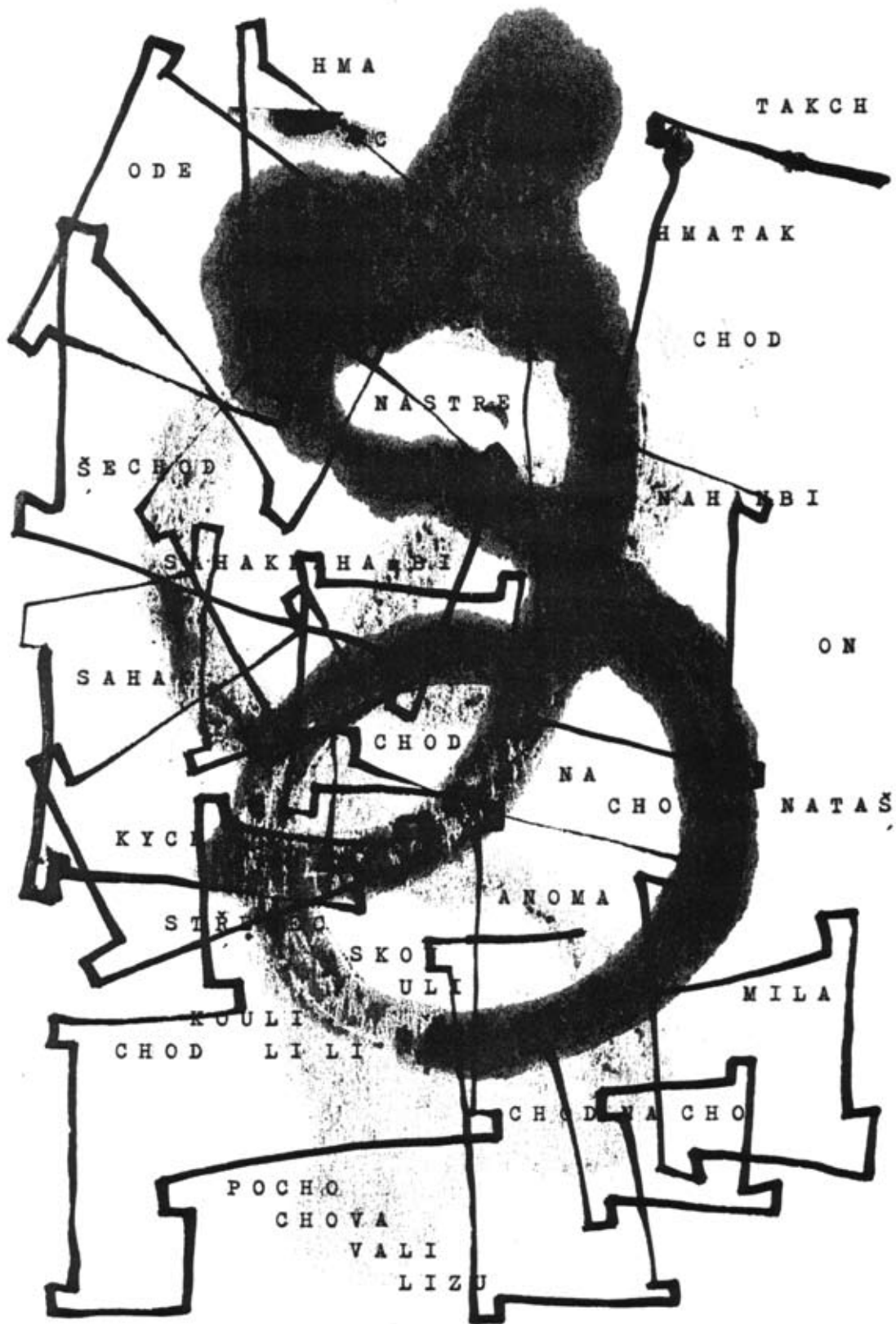
ř e t ě z e c .

nana	nehá	noc	nesmí	nost
<del>nene</del>	hana	nud	nostra	nic
nunu	noan	niha	ano	hned
tobě	než	noc	nehá	nana

Řetězec, nedatováno, strojopis



Josef Honys



bez názvu, nedatováno, strojepis, kresba tuší



Josef Honys

t e x t .  
hold realismu .



*Text. Hold realismu, nedatováno, strojopis*



Josef Honys

## ↘ Manifest nič ismu.

Uměleckým vrcholem nič ismu je produkce ničeho v ničem.

V našem současném světě neuskutečnitelná.

Nič ismus je postaven na postupném dosahování tohoto ideálu.

Vedou k němu dvě cesty:

1./ Produkce ničeho v něčem.

2./ Produkce něčeho v ničem.

Obvykle bývá definováno nič, jako takový opak něčeho, který není něco. Je to absolutní nič. Nedosažitelné. Prozatím.

Nič ismus předpokládá současnou existenci ničeho, které obsahuje alespoň nepatrnou část něčeho, tedy něco. Právě tak něco musí obsahovat nepatrnou část ničeho, tedy nič.

Nič ismus tvrdí, že každé něco se vyskytuje ve společenství ničeho a každé nič ve společenství s něčím.

Absolutní nič nevnímáme. Absolutní nič je neměřitelné.

Nič, jako část něčeho, je právě to, co z něčeho nevnímáme, stejně tak něco, jako část ničeho, je to, co z ničeho vnímáme.

Nič, jako část něčeho, je základem pro kritérium ničeho, jako části něčeho. Rozhodný je poměr mezi něčím a ničím, mezi ničím a něčím.

Čím větší je podíl ničeho v něčem, tím méně je něčeho v ničem, tím větší hodnotu má dílo s hlediska nič ismu.

Také něco, co v něčem nezanechá stopu, je možno považovat za jisté relativní nič.

Také něco, co v něčem zanechá stopu nepostřehnutelnou smyslům, je možno považovat za jisté relativní nič.

Předpokladem produkce nič ismu je nepregnantnost díla.

*Manifest nič ismu, 1967, strojopis*





Josef Honys

Nic v ničem může provozovat nikdo.

Nic v něčem může vnímat někdo. Samozřejmě tak, že vnímá něco, co po vyloučení všeho něčeho dá nic.

Něco v ničem může někdo provozovat a sledovat jen ve zvláštním případě. Takový případ je zahrnut do kategorie pseudo nicismu. Je to varianta, v níž někdo, aby zobrazil nic v něčem, použije modelů ničeho, tedy něco, které dle dohody má být vnímáno, ale přitom považováno za nic.

Takovým modelem tedy dokážeme zobrazit nic v něčem, ale také něco v ničem. Tak také může někdo provozovat nic v ničem. Je v tom jistý rozpor s předchozími dogmaty, nic však neznamená. Model ničeho v ničem má zde stejný rozsah, jako něco v něčem.

V pseudo nicismu je tedy možno zobrazovat nic v libovolné velikosti, v libovolném tvaru, v měřitelných rozměrech, vztahných k něčemu.

Protože je zde možno porovnávat mohutnost ničeho ve vztahu k něčemu, můžeme velmi přesně hodnotit i cenu díla. Vycházíme při tom z věty, dle níž, čím více je ničeho v něčem, tím větší je hodnota s hlediska nicismu.

Modelujeme-li projev ničeho v ničem, vycházíme z předpokladu, že nic, v němž provozujeme něco, je něco, co považujeme za nic.

V nicismu nemusíme vždy modelovat projev ničeho v něčem.

Postavíme diváka před něco a nic přenecháme jeho vnímání.

To už není pseudo nicismus. Vycházíme z toho, co již bylo řečeno, že nic v něčem může vnímat někdo.

J. Honys

*Manifest nicismu, 1967, strojopis*



1. II. 1967.

## ↘ Druhý manifest nic ismu.

Nic v ničem může provozovat nikdo.

Nic v něčem může vnímat někdo.

Něco v ničem může někdo provozovat i sledovat ve zvláštním případě.

Tento případ je zahrnut do kategorie pseudo nicismu.

Je to varianta, v níž někdo, aby zobrazil nic v něčem, používá modelu ničeho, tedy něco, které má být dle dohody vnímáno, ale při tom považováno za nic.

Tímto postupem tedy dokážeme zobrazit nic v něčem, ale tak něco v ničem. Model ničeho v ničem může v pseudo nicismu provozovat někdo. V tom je rozpor s první větou druhého manifestu, který nic neznamená. Model ničeho v ničem má zde stejný rozsah jako něco v něčem.

V pseudo nicismu je možno nic zobrazovat v libovolné velikosti, v libovolném tvaru, v měřitelných rozměrech vztažných k něčemu, protože je zde možno uvažovat nic co do mohutnosti a v poměru k něčemu, můžeme také přesně hodnotit cenu díla. Vycházíme při tom z poučky prvního manifestu, dle níž čím více je ničeho v něčem, tím větší je hodnota s hlediska nic ismu.

Modelujeme-li projev něčeho v ničem, vycházíme z předpokladu, že nic , v němž provozujeme něco, je něco, co považujeme za nic.

V nic ismu nemusíme vždy modelovat projev ničeho v něčem.

Postavíme před diváka něco a nic přenecháme jeho vnímání.

To ovšem není pseudo nicismus. Vycházíme tu z druhé věty druhého manifestu, že nic v něčem může vnímat někdo.

*Druhý manifest nic ismu, 1967, strojopis*



Josef Honys

J I Ř Í K O L Á Ř /psychotext/

.... kiřikol v křeví kolibříků nářek lárů křik červenek doclea  
modrý oltář lyceum líc obsypaná růžovými skvrnkami malý domeček  
z karet v něm hledejte ženu dejte ženu nebo páva nebo portréty  
vykousnuté ostrým zubem břitvy tak aby na tváři bzilo roucho  
nebo šlnutplam lamem kiřikol rozhovory řečí plátůků kuplátů  
po narýsované zkušenosti poesie v čtyřrozměrném a prostoru rusých  
lamem onylenovaných moudrostí jako krajkou kterou protékává  
káva sedá na bílostný papír aby sloužila k věštbě nových výhled  
ů poesie díla na němž je dobře patrný průnik tisíciletou struk  
turou U P O E S I E tinkturou kterou je bobře namazat ránu za  
sazenou do čerstvé hlíny aby vpučela do příštího desetiletí aby  
vpučela do příštího století kdy bude okhouslovat zbytky lidství  
ve strojněpočetních stanicích aby je násobila odmocňovala integr  
ovala ovalovala posledními zbytky českého jazyka postupně pro  
těžovaného do všelidské sféry do vesmírného písemného projevu  
základního kamene všesvětového básnického jazyka kterým se dorozu  
mí umí poslední paptagonec s s ministerským přeseďou lichtenšteiska  
míumí na pěti linkách not s vášnivě barevnými knoflíčky šlapací  
harmoniky na jejichž pedálech zkošel rimbaud své první projíždě  
kypo asfaltu jak chutná rakovinným nádechem fial a kosatců v červnu  
kykloptán musí proniknout celou bílou civilizací visací zámek  
z podzámčí zarezivěl jen proto aby nám pošeptal svým stoletým hla  
sem sem přítelé příležitost nastala právě teď poslechněte písno  
smotané do uzlíčků za skleněnou vitřinkou hra nástroje polepenípta  
čířečí zní tlumeně zní v kuchařkách kde nebyl čas připálit houby  
v strašidelných mučících skříních vylepených plakátky tvých vzdechů  
chechů ecechů macehu nech obrůstá špatnou historií zapomenutí

Jiří Kolář. Psychotext, nedatováno, strojepis



Josef Honys

do podlaží kde usne na věky věků básníci dneška budou číst  
svá písmena z lořícího lihovaru tvarů světla experimentálně  
nově nositelé plamená na břehu africké řeky kolibříná řek  
plamená řek kola na zdi mučírny jsou připravena roztočit svou  
abecedu jejíž písmena jsou střídavá dle kultur v nichž se nalé  
záme písmena a písmenka jsou hebrejská klínová na hliněné pdol  
aze jsou latinská jako historie stora záštíra neuštknespíše  
uspí tvou bdělost nekazující ti proměnit se na stroj po dobu  
osmi hodin dobře natažen odhodíš svůj čas abys hohlmo vykročil  
s námi na cestu stumich na zádech někam na okraj města přelézt  
hradby za zdi zazděná nová slova počneš okpávat jejich růst  
na czípů dřsí promaštěné trouchnivějící dědy těla jejich řeči  
z devatenáctého budou jen humus pro naši práci citlivě přesaz  
uješ květy obrazy písmenas lova lovu oblovuješ jevy spřízněné  
se strunami které ti patří struktury sestavuješ v křoví kolibříků  
pracuješ na slovníku nejnovější pataptačí řeči čířeči naší nové  
řeči.....



*J. Honys*

Jiří Kolář. Psychotext, nedatováno, strojepis  
foto Jiřího Koláře z archivu Běly Kolářové



Josef Honys

Konverzační hra milenců z druhé poloviny XX.stol.  
s nudličkami.

Máš-li dlouhou chvíli, protože nemusíš pracovat, nebo jedeš-li na camping, slib partnerce uvaření polévky s nudličkami. Ve vhodném obchodě zakup k tomu účelu nudličky tvaru velkých tiskacích písmen. Vaří-li se voda, odsyp nudličky-písmena, které se chystáš vhodit do polévky, spočítej je a vytrháš dle druhů tak, abys věděl, kolik kterých písmenek máš k dispozici. Pak uvař polévku a dej ji partnerce jísti. Počkej až vezme první lžící, pak spočítej kolik písmenek nabrala a kolik je z toho jakých. Stejně si počínej při druhé, třetí, čtvrté, páté, šesté až poslední lžici. Získané údaje přirozeně poznamenej na papír.

Po návratu domů použij elektronkového počítače s pamětním obvodem k vyhodnocení všech údajů v tom smyslu, abys zjistil, kolik je možno z každého výběru vyhodnotit skupin, které dávají nějaký smysl v tvé mateřštině. Začneš tím, že necháš vyhodnotit nejprve základní skupinu, obsahující všechna písmena, která jsi vhodil do polévky, pokračuješ pak vyhodnocením první lžice písmenek a zbytku písmenek, který zůstal na talíři, a tak dál až dojdeš k lžici poslední. Zkouška správnosti spočívá v tom, že souhrn snědených písmen na konci hry se musí rovnat sémantice základní skupiny před vhození do polévky.

Přesvědčíš se, jestliže sestavíš skupiny nesnědených a snědených písmen proti sobě, že dostaneš roztomilou konverzaci, hodnou bytostí z druhé poloviny XX.století. Hru můžeš zpestřit dle intelektu obou partnerů. Písmena pak vyhodnocuj dle smyslu která mohou dát ve svých seskupeních i v jiných jazycích.

Jsou jedinci, kteří tvrdí, že některé jazyky, jako je čínština se k této hře nehodí. Pro zpěvnost některých slabik, která dává různé významy nelze konverzaci řešit jednoznačně. Jiní tvrdí, že právě v těchto jazycích nabývá hra zvláštního kouzla.

**Technické poznámky:** Při počítání písmen na lžici postupuj pokud možno rychle. Jinak je nutno polévku přihřívát.

Pokud nemáš doma elektronkový počítač s pamětním obvodem, obrať se na ČSAV, která ti s radostí vyhoví.

*Konverzační hra milenců z druhé poloviny XX. stol. s nudličkami, nedatováno, strojopis*



Josef Honys

## Ř Í Š E I V A N Ů

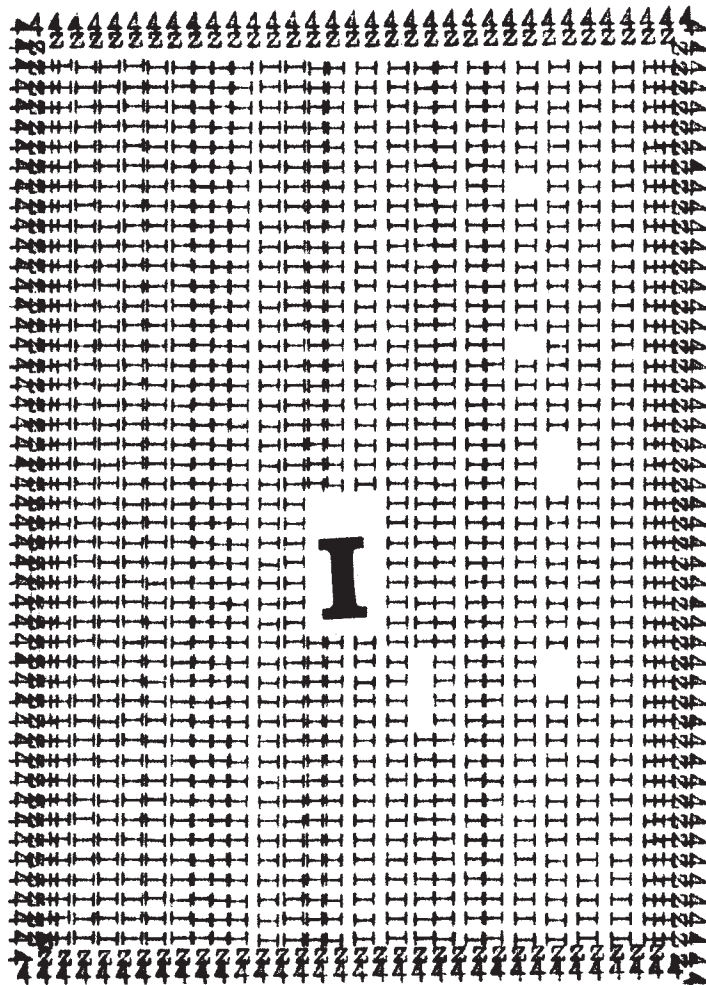
/příklad zvratného textu /

V dávných dobách, za čtyřnásobnou zdí 4z se rozprostírala říše Ivanů. V jejím středu se tyčil Imperátor I, kterému Ivani vzdávali hold tím, že se před ním plazili po břiše. Stačí však otočit text o 90 stupňů, aby se docílilo zvratu. V tom okamžiku se Ivani vztyčí, povstanou a jejich Imperátor I bude ležet na lopatkách.

*Říše Ivanů, 1968, strojopis*



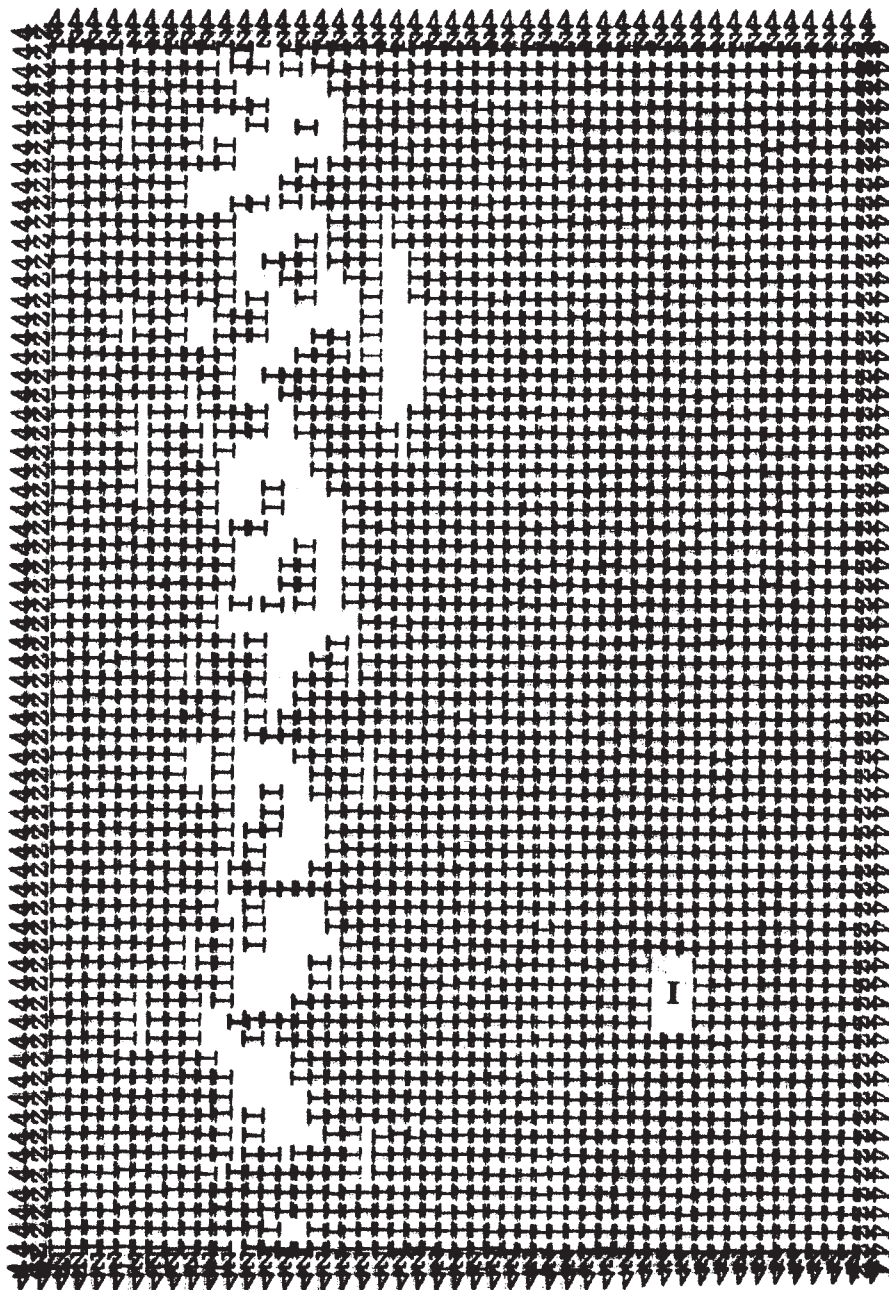
Josef Honys



Říše Ivanů, 1968, strojopis



Josef Honys



Říše Ivanů, 1968, strojopis





Josef Honys



Čára z Himmelreichu, 60. léta, sololit, 57 x 42 cm, © gallery



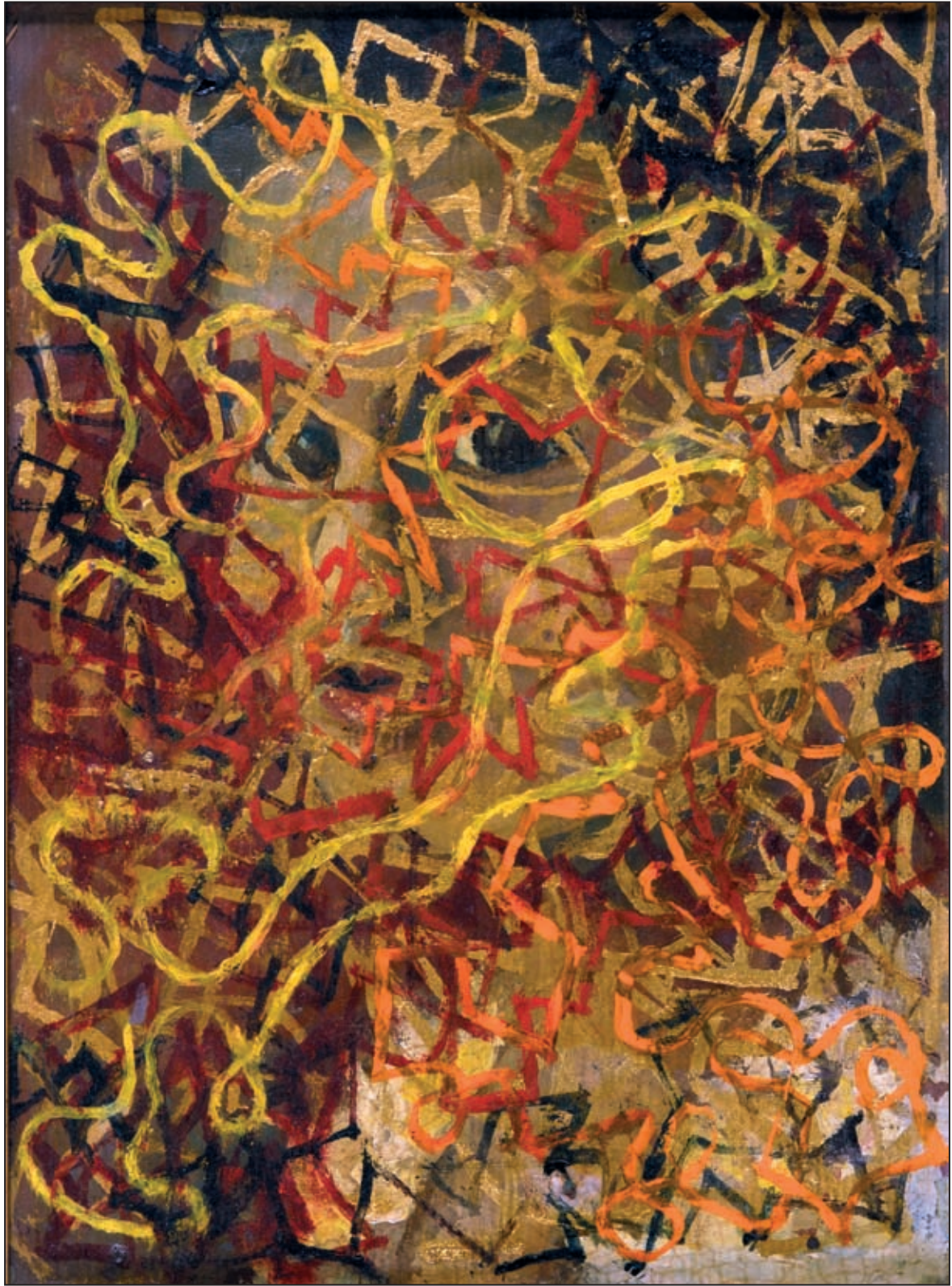
Josef Honys



Bez názvu (autodráha), 60. léta, asambláž, 45 x 80 cm, © gallery



Josef Honys



*Hlava s čarou*, 60. léta, sololit, 53 x 41 cm, © gallery



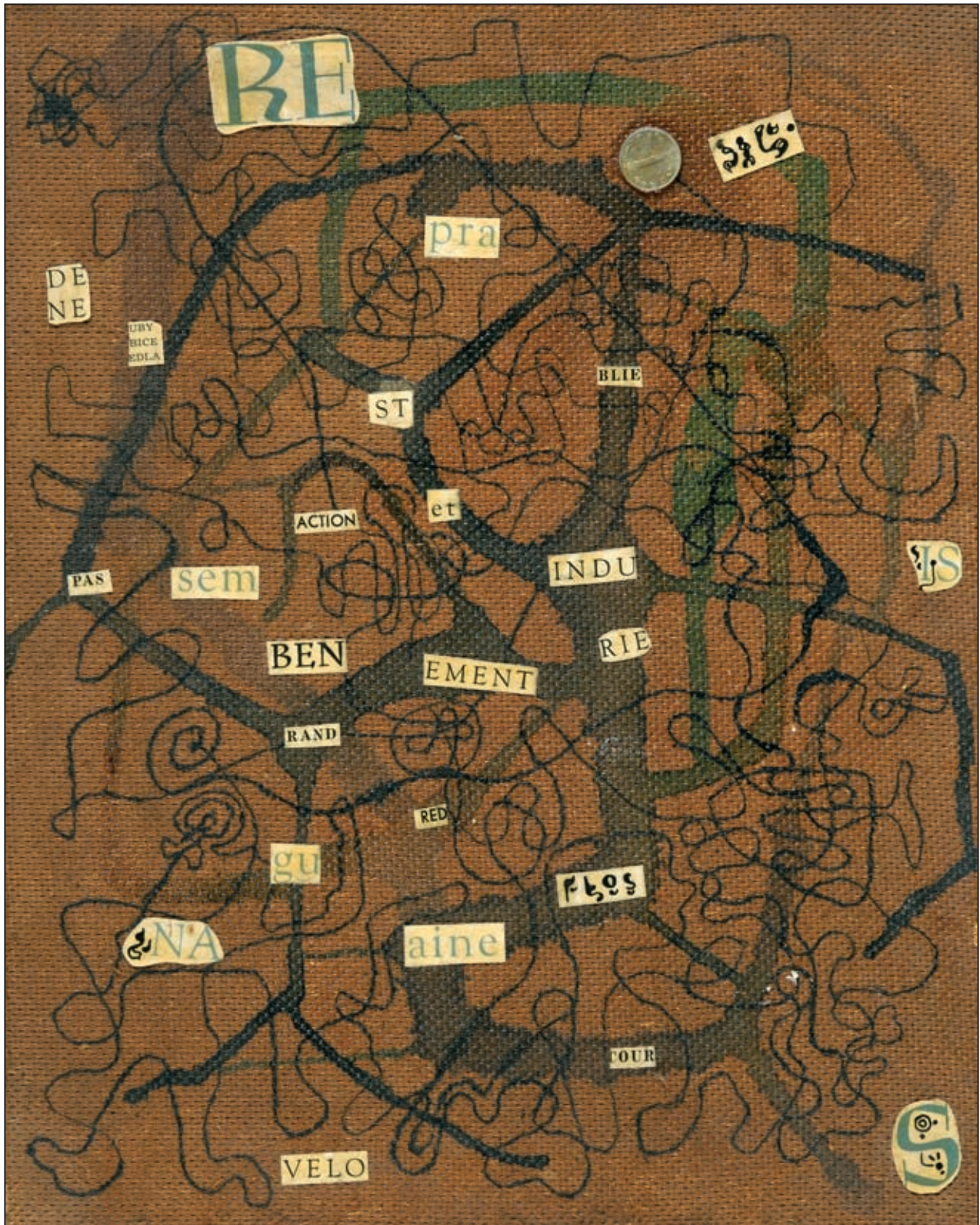
Josef Honys



Koláž, 60. léta, 40 x 40 cm, © gallery



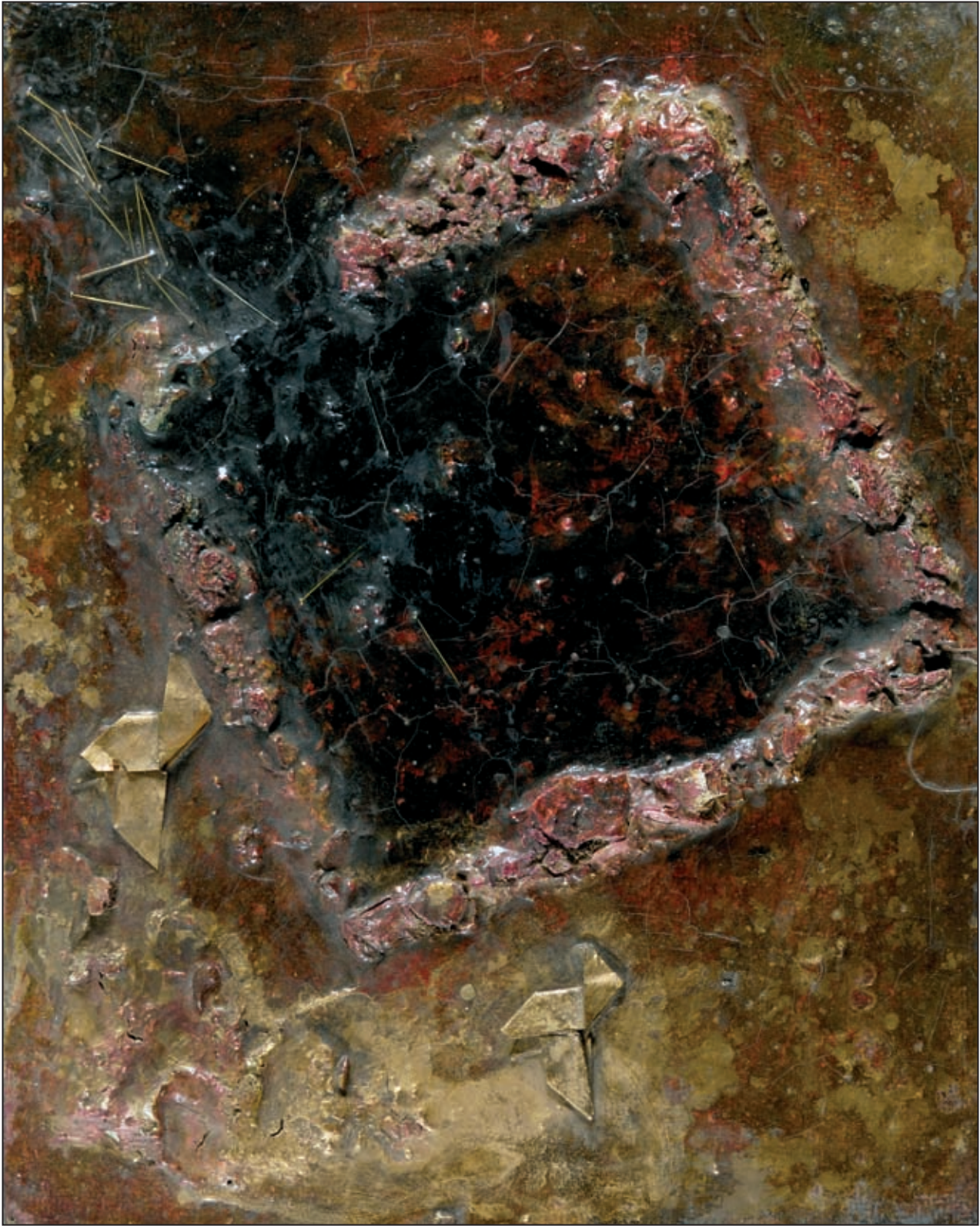
Josef Honys



Čára a písmena, 60. léta, koláž, sololit, 25 x 31 cm, © gallery



Josef Honys



Čtverec se špendlíky, 60. léta, asambláž, 25 x 31 cm, © gallery



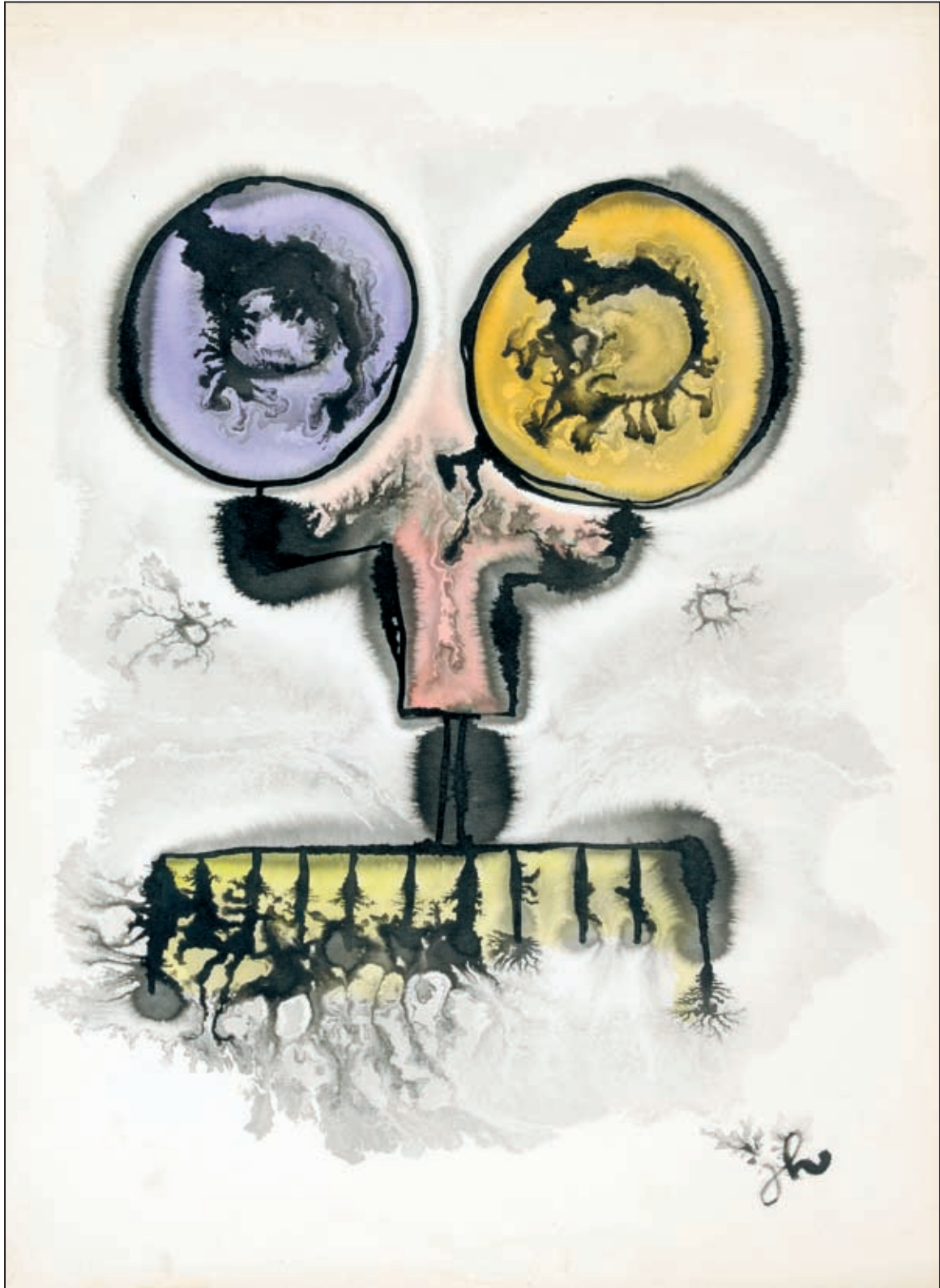
Josef Honys



Texty, 60. léta, čtvrtka, papír, 62 x 45 cm, © gallery



Josef Honys

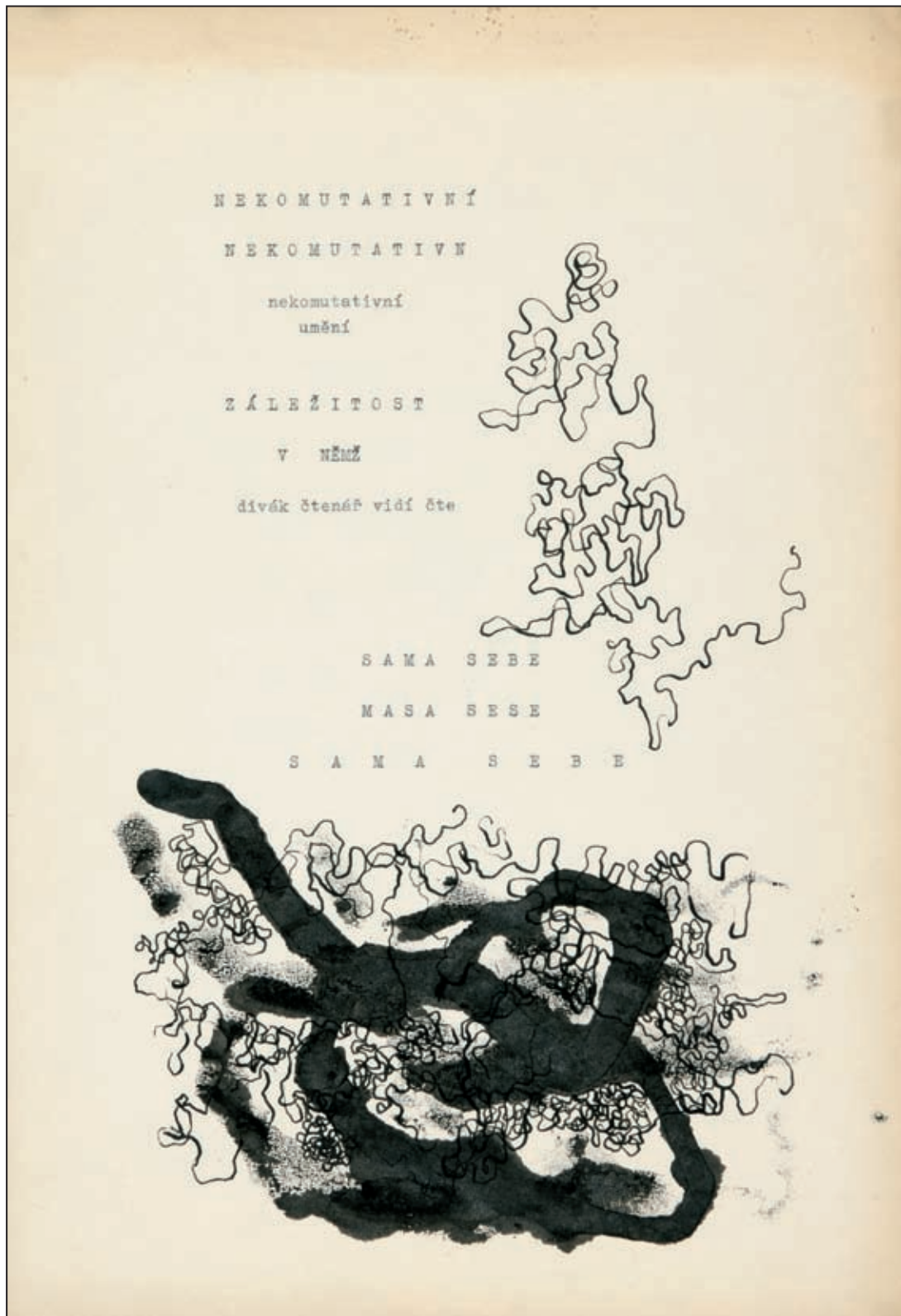


Znak, 60. léta, čtvrtka, 62 x 45 cm, © gallery





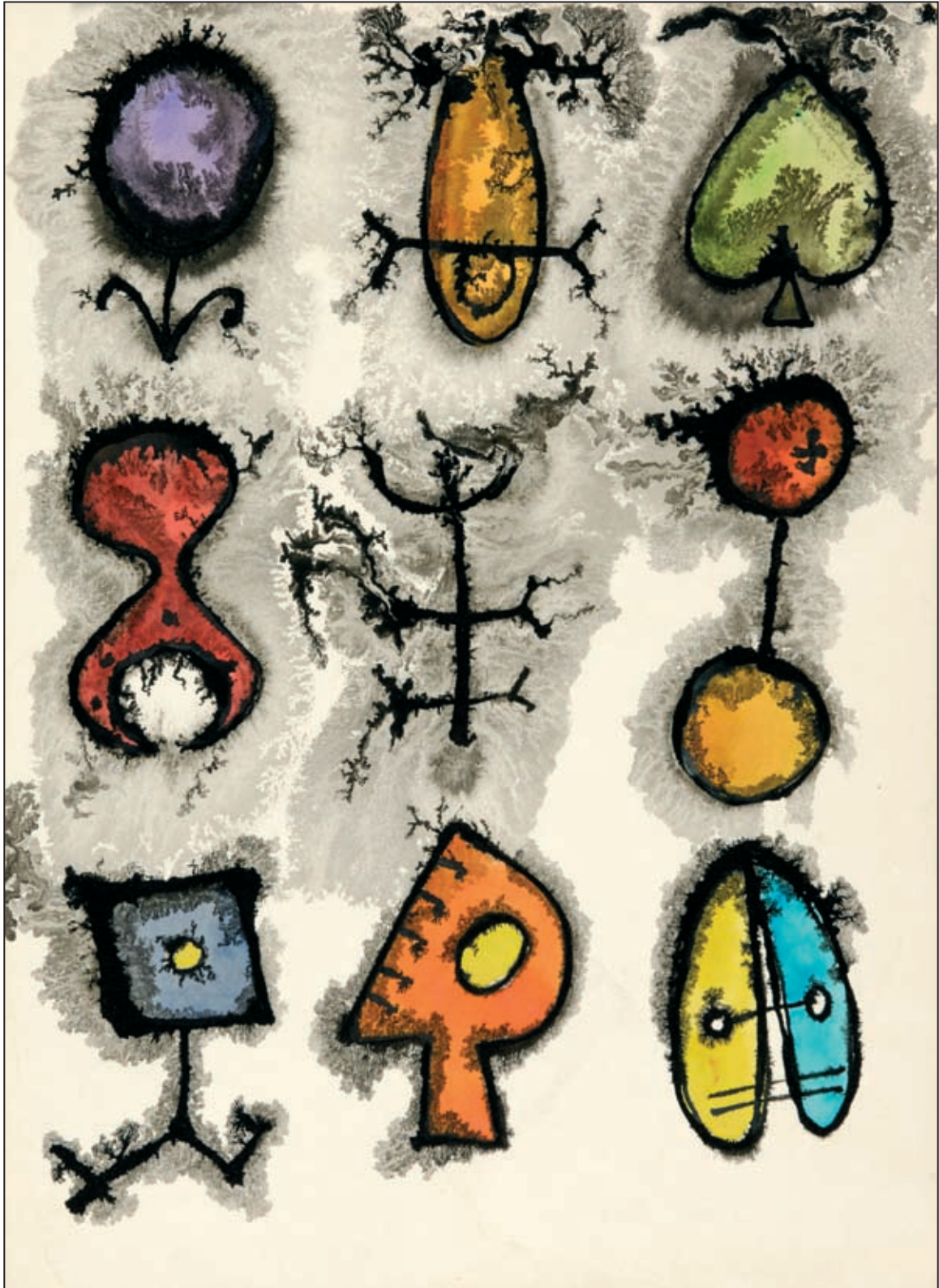
Josef Honys



Text, tuš, psací stroj, 60. léta, papír, A4, © gallery



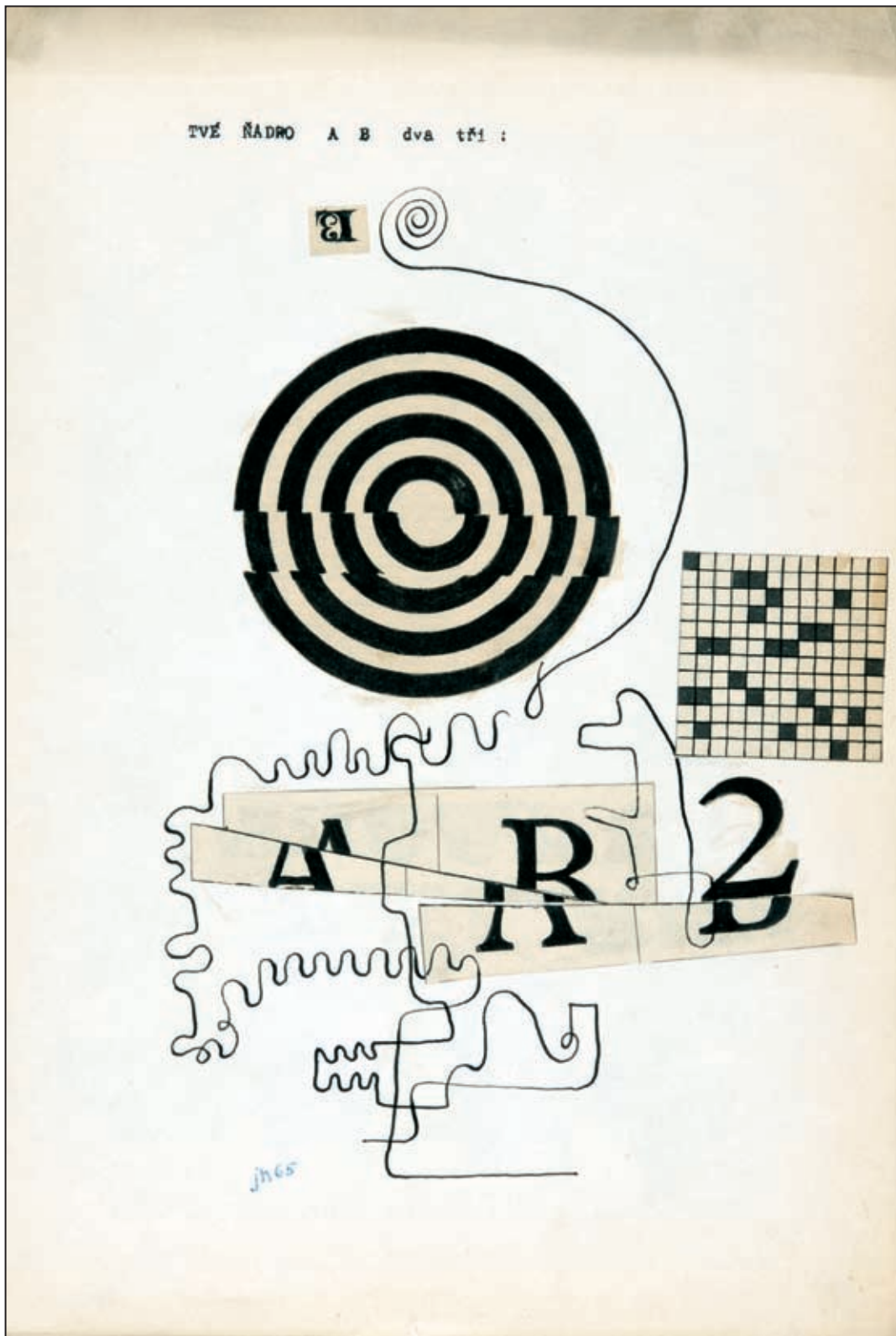
Josef Honys



Text, 60. léta, čtvrtka, 62 x 45 cm, © gallery



Josef Honys



Bez názvu, 60. léta, koláž, papír, A4, © gallery



Josef Honys



*Le Bellezza*, 60. léta, koláž, papír, 24 x 34 cm, © gallery



Josef Honys



## ↘ Josef Honys

Josef Honys (10. 11. 1919, Jičín – 24. 6. 1969, Ústí nad Labem), experimentální básník, výtvarník, autor akcí. Vystudoval pedagogickou fakultu, obor matematika-výtvarná výchova, pracoval jako učitel, úředník, dělník, reklamní grafik, horolezecký kaskadér. Experimentální tvorbou se zabýval již od 2. pol. 30. let. Převážně během 60. let vytvářel koláže, asambláže, seriáže, alchymáže, muchláže a básně-obrazy, surrealistické záznamy hypnagogických vizí, zaměřoval se deformaci a formaci různých typů písma a fenomén čáry. Jeho práce otiskovaly dobové časopisy, např. *Sešity*, *Dialog*, *Host do domu*. V rámci mezinárodního hnutí experimentální poezie se zúčastnil řady kolektivních výstav doma i v zahraničí, včetně expozic *Obraz a písmo* (1966), *Nová citlivost* (1968) a, posmrtně, *Báseň obraz gesto zvuk* (1997). Honysův cyklus *Hra na čáru* byl představen ve Viole v Praze v rámci pořadu *Bestiarium* (1966); jeho texty jsou součástí obou antologií experimentální poezie, které připravila stejně jako zmíněný pořad autorská dvojice Hiršal-Grögerová. Posmrtnou výstavu *Setkání šicího stroje s lokomotivou* z díla Josefa Honyse a Josefa Hampla přinesla Gallery v Praze (2007). Honysovy literární a literárně-výtvarné práce zůstávají v rukopisné pozůstalosti, včetně několika básnických cyklů, poémy *Věštírna na nebi* (1941) a básnické sbírky *Nesmelián, aneb do experimentálního textu vstup nesmělý* (1968), kterou připravoval k vydání v nakl. *Dialog* Jindřich Procházka.

---

Děkujeme Gallery za poskytnutí fotografií z výstavy Josefa Honyse a PhDr. Pohnertové za zpřístupnění literární pozůstalosti jejího otce.

gallery



Miloš  
Horanský

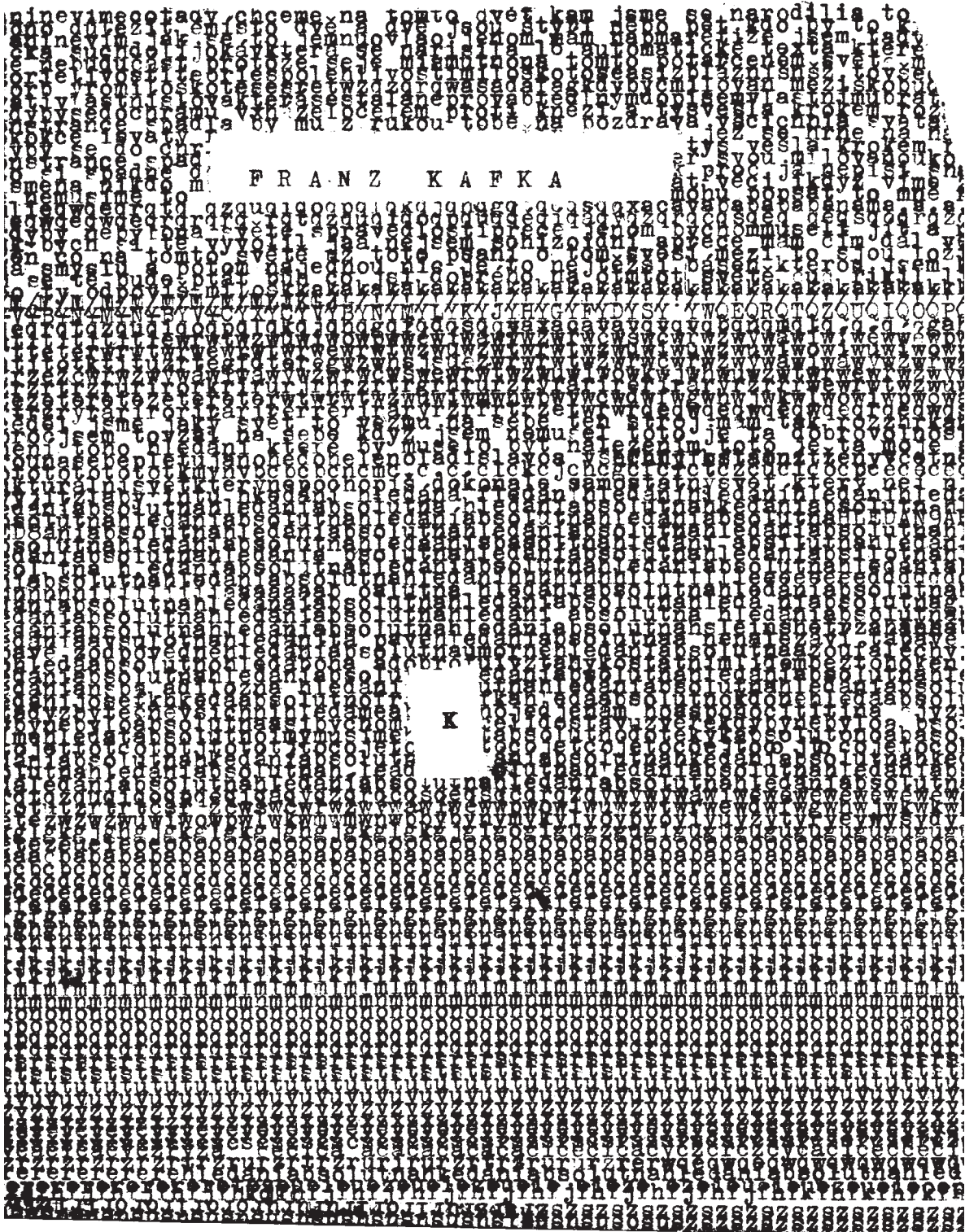
A U T O P O R T R É T   P S A C Í H O   s t r o j e

& 2 3 4 5 6 7 8 9 " ~ %  
? ě š č ř ž ý á í é ' ů  
Q W E R T Z U I O P Š ZPĚT  
A S D F G H J K L ů ä  
PŘEMÝ- / Y X C V B N M , ! / PŘEMÝ-  
KAC KAC

ze sbírky *Grafické básně aneb Autoportrét psacího stroje*



Miloš  
Horanský



ze sbírky Grafické básně aneb Autoportrét psacího stroje



Miloš  
Horanský

M A L Á   S A M O T A

A

ze sbírky *Grafické básně aneb Autoportrét psacího stroje*





Miloš  
Horanský

V E L K Á   S A M O T A

ertzuioplkjngfrdsaqwertzuioplkjngfrdsayxcvbnmlkjhgffdsaqwertzuioplk  
lfg hjkloiuztrewqayxcvbnmjhgffdsaqwertzuioplkjhgffdsayxcvbnmlkjhgffds  
ertzuioplkjhgffdsaqwertz uioplkjhgffdsayxcvbnm, .ölkjhgffdsaq?ěščřž  
ščřžýáíé'úpoiuztrewqasdfghjklöä-.,mnbvcxycvbnm, .-äölkjhgffdsaq  
ertz uiouiu z trewqasdfghhj A kloiuztrfdsayxcvbnmlkjhgffdsaqwert  
ztrresasdfghjkl lllllllmnb A gfdsaqwertzuioplkjhgffdsayxcvbnmlkjhg  
ščřžýáíé'úpoiuztrewqasdfghjklmnbvcxyasdfghjkloiuztreewqqwertzuiop  
eaaqdwretfgshzrtshy xvadsewrqtrweqsadycxvbmowasycxfdrkólokoko  
ertzuioplkjhgffdsayxcvbnm, .-ölkjhgffdsaqwertzuiopéíáýžžřčšě?qwert:  
lfgbvcxyasqwertzuiolkjhgffdsayxcvbnm, .-ölkjhgffdsaqwertzuooouztrfd:

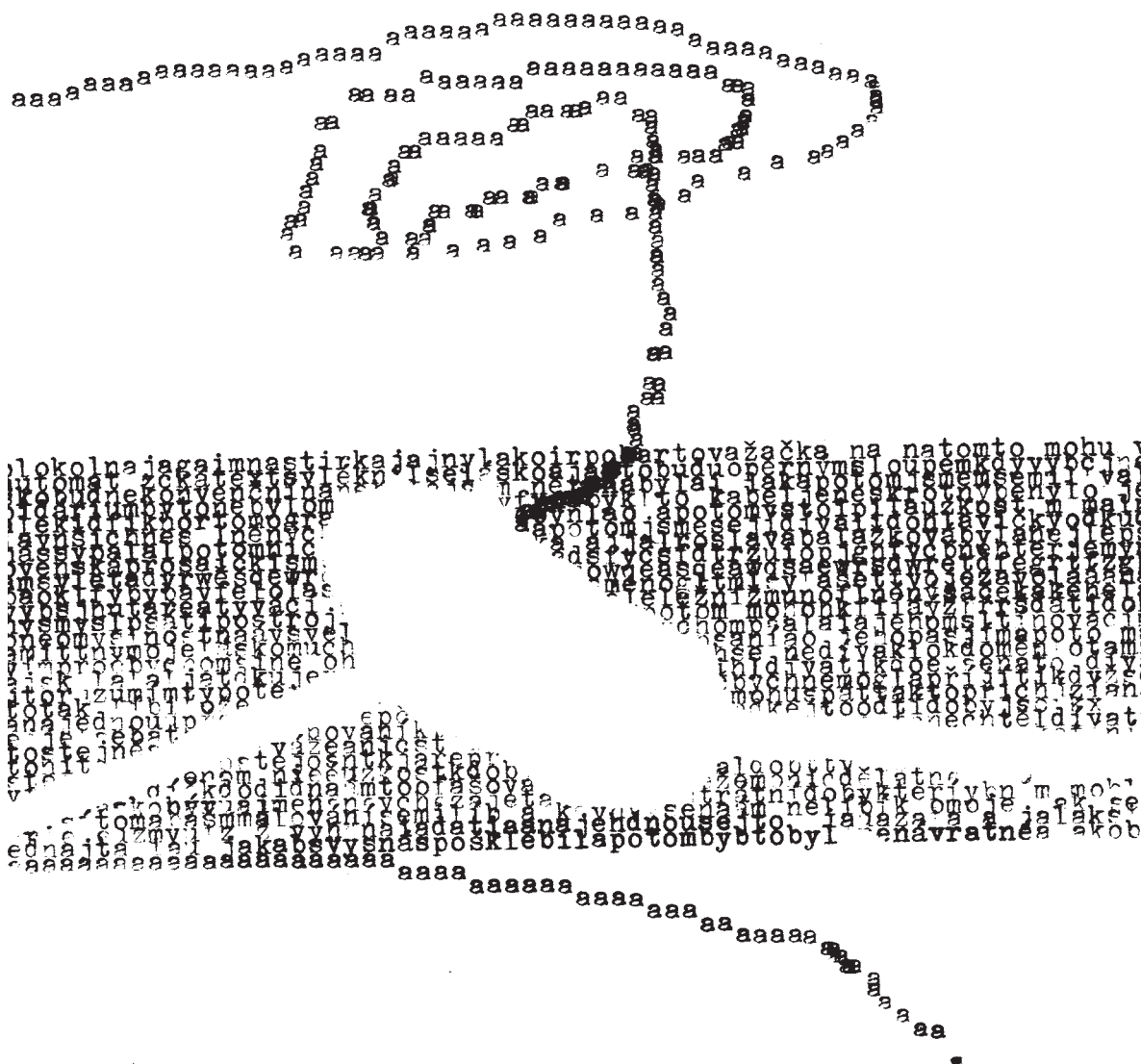
ze sbírky *Grafické básně aneb Autoportrét psacího stroje*





Miloš  
Horanský

# Ú Z K O S T

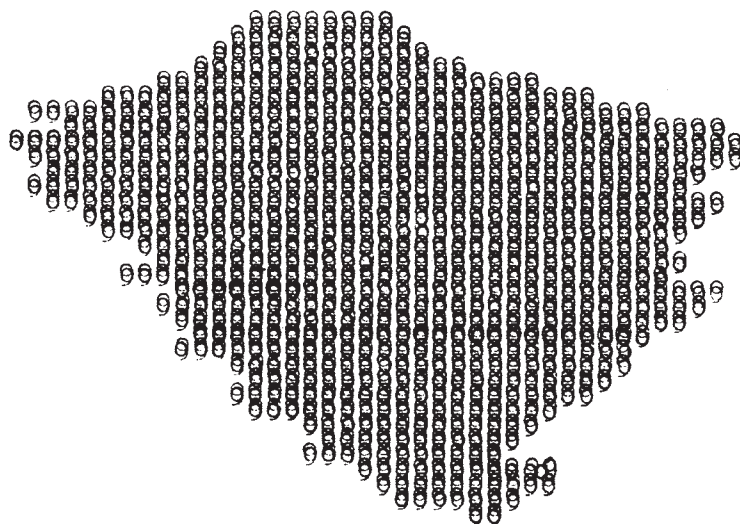


ze sbírky Grafické básně aneb Autoportrét psacího stroje



Miloš  
Horanský

O S A M Ě L Ý D A V

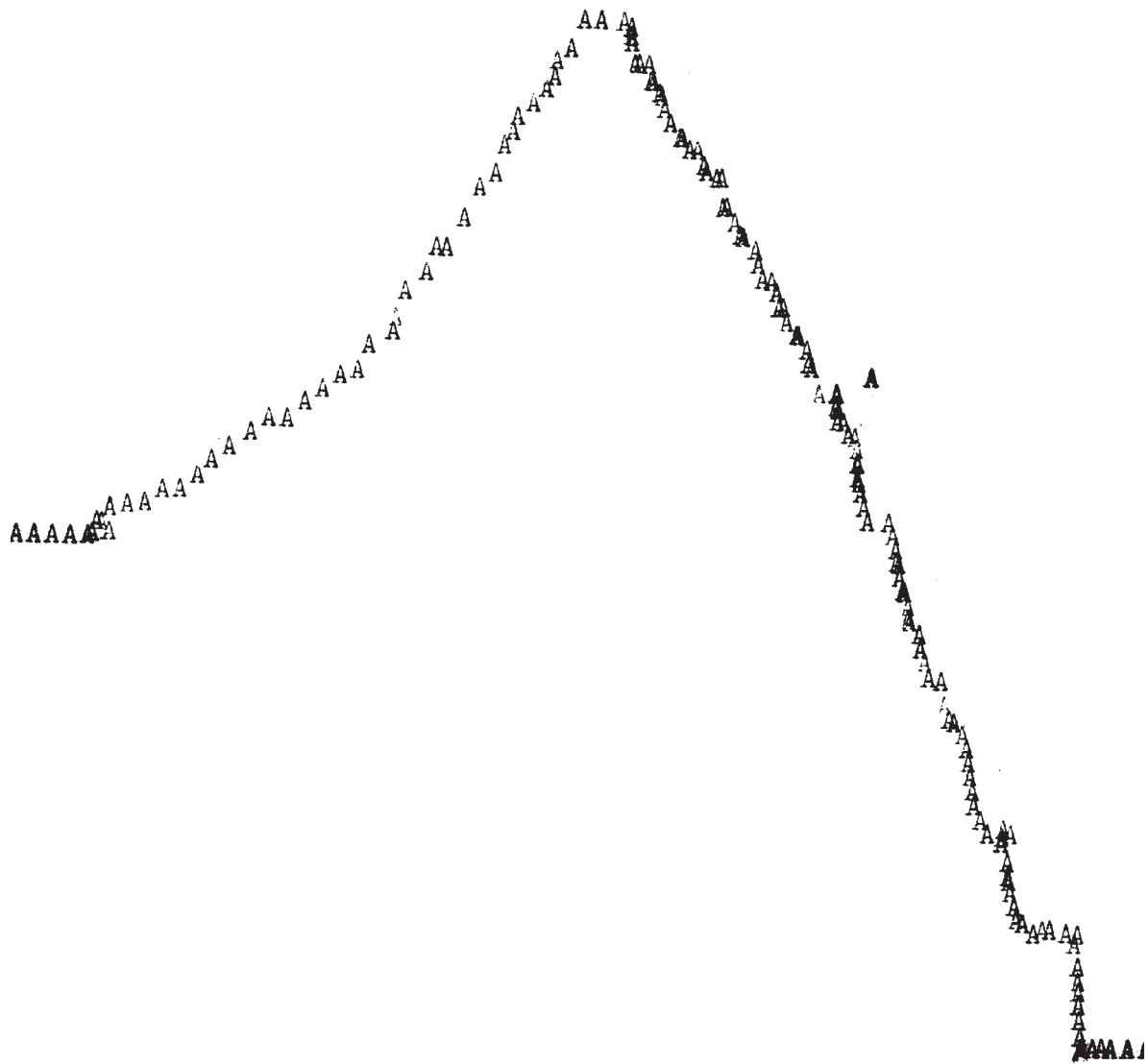


ze sbírky *Grafické básně aneb Autoportrét psacího stroje*



Miloš  
Horanský

NENÍ RÁD ŽE JE KAMENEM VELKÉ  
STAVBY??



ze sbírky *Grafické básně aneb Autoportrét psacího stroje*



Miloš  
Horanský

H A M L E T



Y

ze sbírky *Grafické básně aneb Autoportrét psacího stroje*



Miloš  
Horanský

P A R T I T U R A

Ń Ń Ń Ń Ń Ń Ń Ń Ń Ń Ń Ń Ń Ń Ń Ń Ń  
// // // // // // // // // // // // // // // // //  
2,2 - - - - - - - - - - - - - - - - -  
2,2 // // // // // // // // // // // // // // // // //  
2,2 - - - - - ,,, - - - - - ,,, -  
-  
// // // // // // // // // // // // // // // // //  
,,,,, XXXXxxxxxxxXxxxxXxxxxXxxxxXxxxxX

2456 999 0000

ze sbírky *Grafické básně aneb Autoportrét psacího stroje*







Miloš  
Horanský

A B S O L U T N Í   P Í S Ě Ť

ze sbírky *Grafické básně aneb Autoportrét psacího stroje*



Miloš  
Horanský

H Ě N I T O V P A D L Ý C H V O J Á K Ů

T

T T T

TTTTTTT

TTTTTTTTT

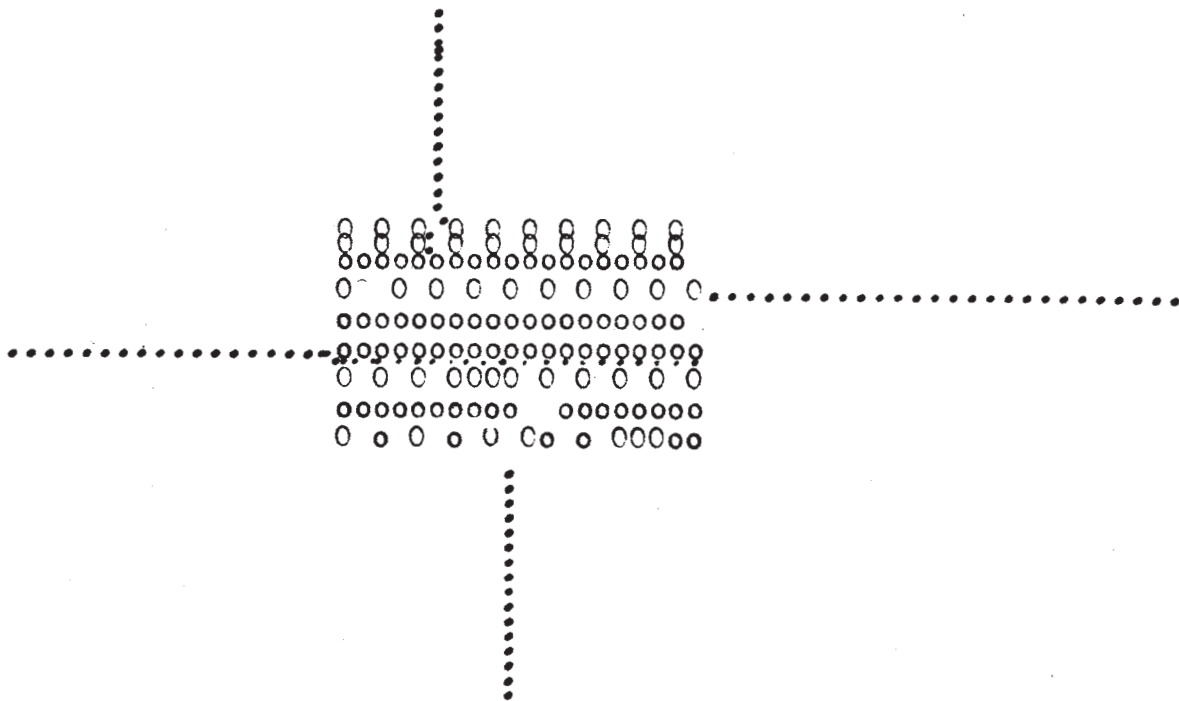
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt  
tttttttttttt

ze sbírky *Grafické básně aneb Autoportrét psacího stroje*



Miloš  
Horanský

P R O P I C H O V Á N Í N Á Z O R U



ze sbírky *Grafické básně aneb Autoportrét psacího stroje*



Miloš  
Horanský



## ➤Miloš Horanský

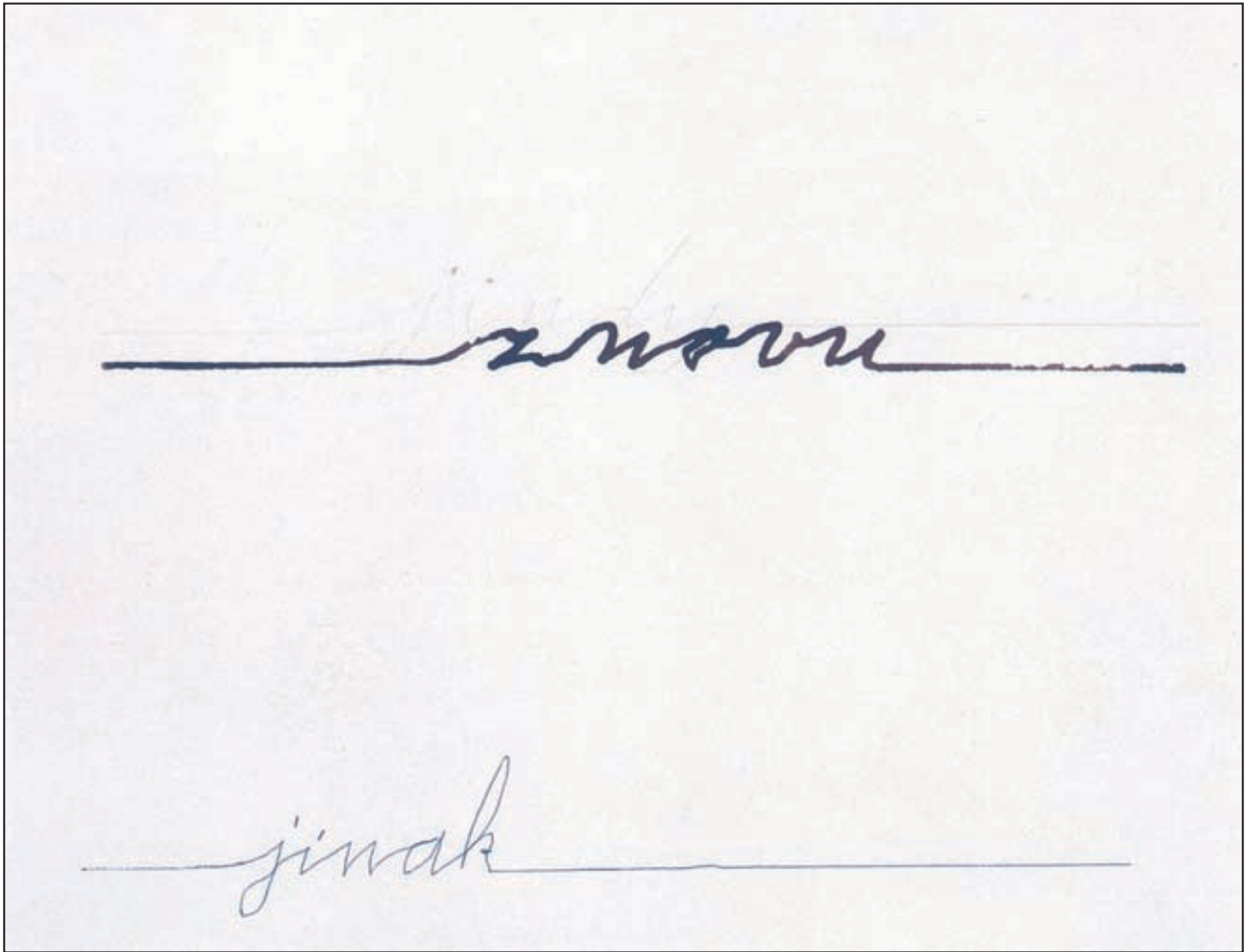
Miloš Horanský (14. 6. 1932, Bytča), básník, prozaik, divadelní režisér; žije v Praze. Vystudoval divadelní režii na JAMU v Brně. V 50.-60. letech působil jako režisér v divadlech v Novém Jičíně, Opavě, Ostravě a v Divadle E. F. Buriana v Praze. V letech 1970–73 spoluutvářel experimentální komunitu Bílé divadlo. Na poč. 70. let pracoval jako šéf uměleckého souboru divadla v Chebu, poté v Liberci, od pol. 80. let byl režisérem divadla v Kladně, v roce 1990 režisérem v Městských divadlech pražských, 1991–93 uměleckým šéfem pražského Divadla ABC. Od roku 1991 působí jako pedagog na DAMU v Praze, v letech 1994–97 byl jejím děkanem. Od 60. let inscenoval programy poezie a prózy v malých divadlech (Reduta, Divadlo Na zábradlí, Lyra pragensis aj.). Verše a recenze poezie a prózy publikuje od roku 1960. Vydal básnické sbírky *Lunovrat* (1969), *Amenkámen* (1976), *Pálení hlíny* (1979), *Tykavka* (1980), *Textamenty* (1985), *Ruce Golíášovy* (1968, 1990) a *Amortale* (2006) a knihy veršů pro děti. Nakladatelství Cherm chystá k vydání sbírku jeho lettristických básní z let 1968-1978 *Grafické básně aneb Autoportrét psacího stroje*.

---

Děkujeme Janu Majcherovi a nakladatelství Cherm za laskavé poskytnutí textů ze sbírky *Grafické básně aneb Autoportrét psacího stroje* Miloše Horanského před jejich knižním vydáním.



Dalibor  
Chatrný



Znovu, 1976, kresba perem, 24 x 31 cm



Dalibor  
Chatrný

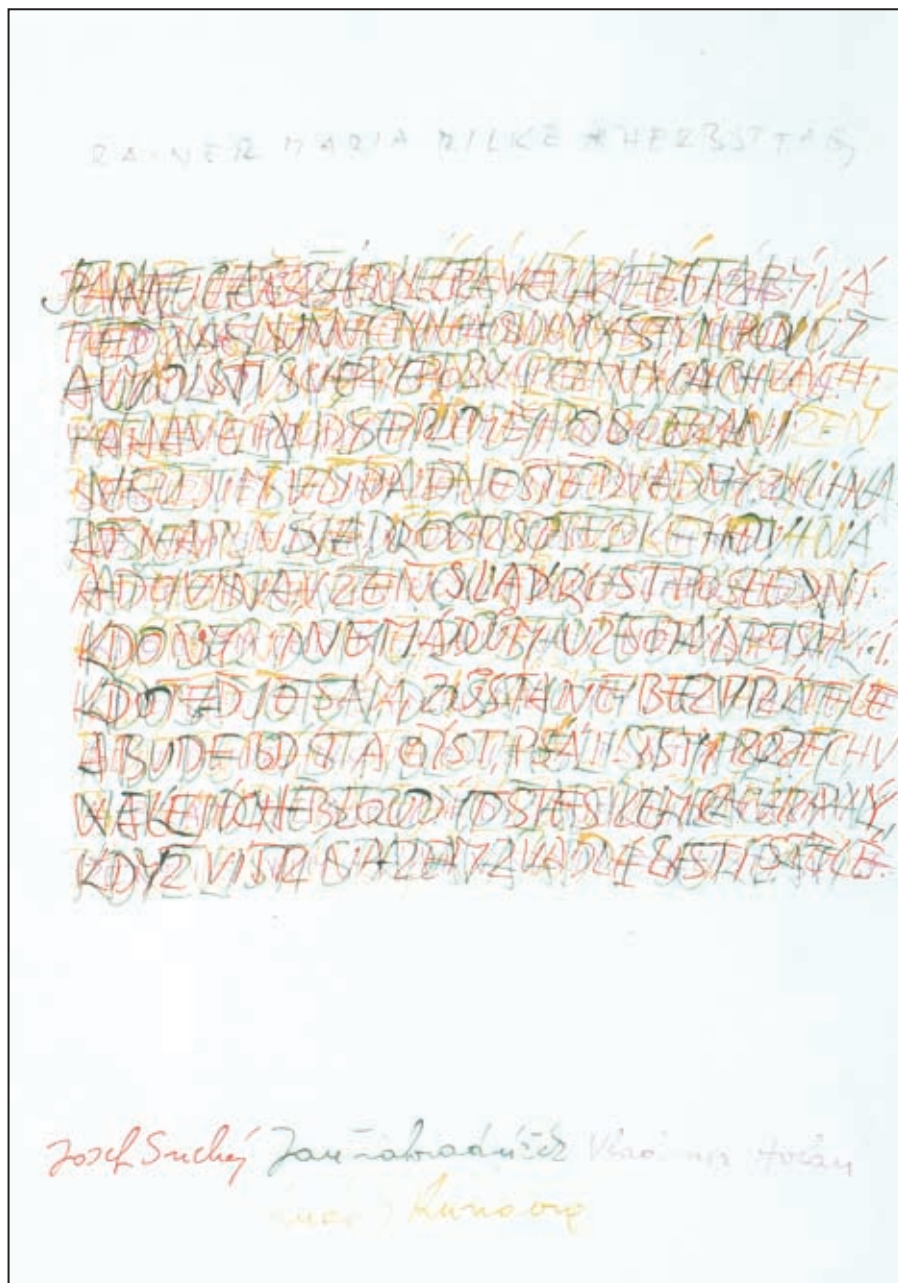


*Jinak*, 1976, kresba perem, 24,2 x 31,5 cm





Dalibor  
Chatrný

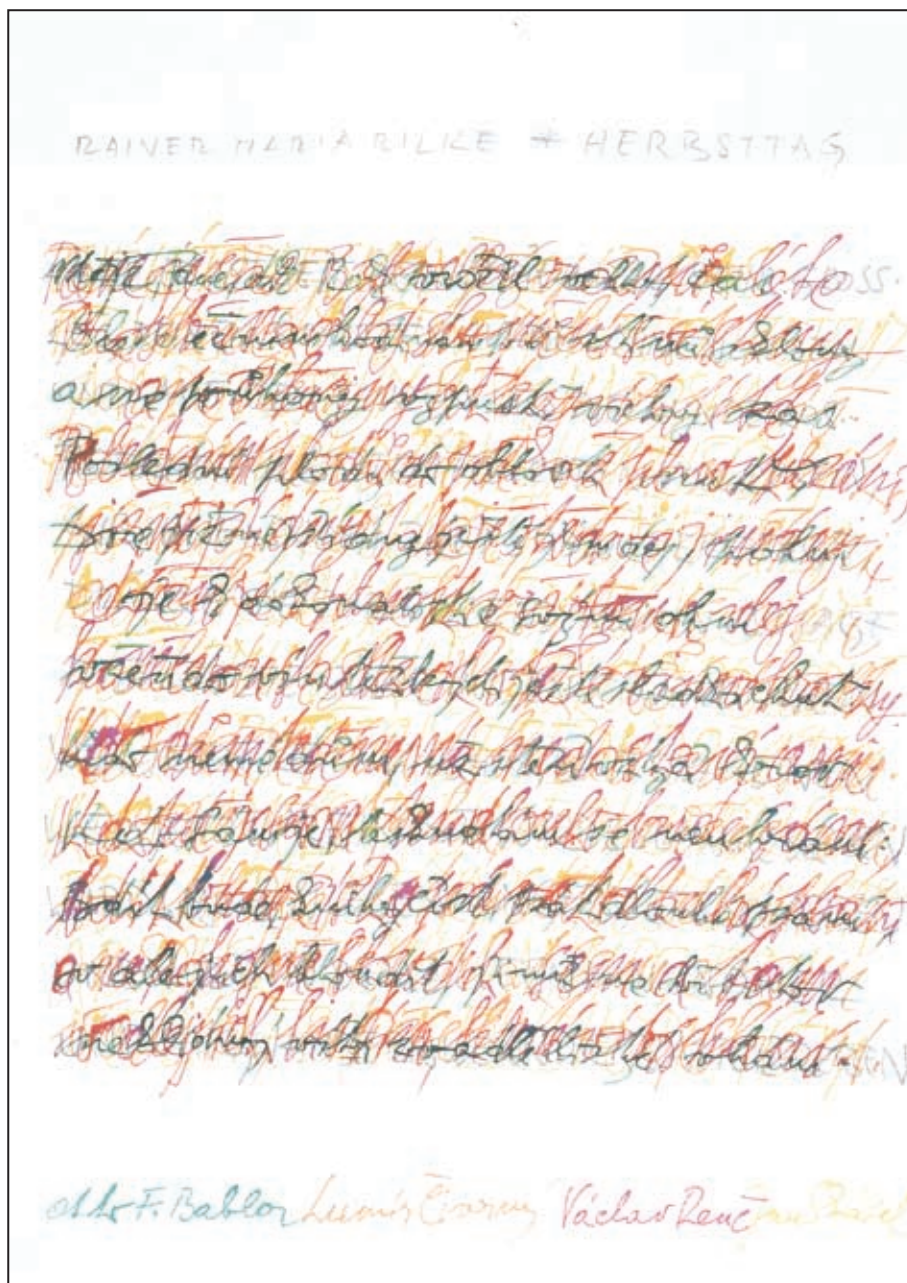


Rilke - Herbsttag, překlady, 1991, kresba barevnými tušemi, 41,5 x 29 cm





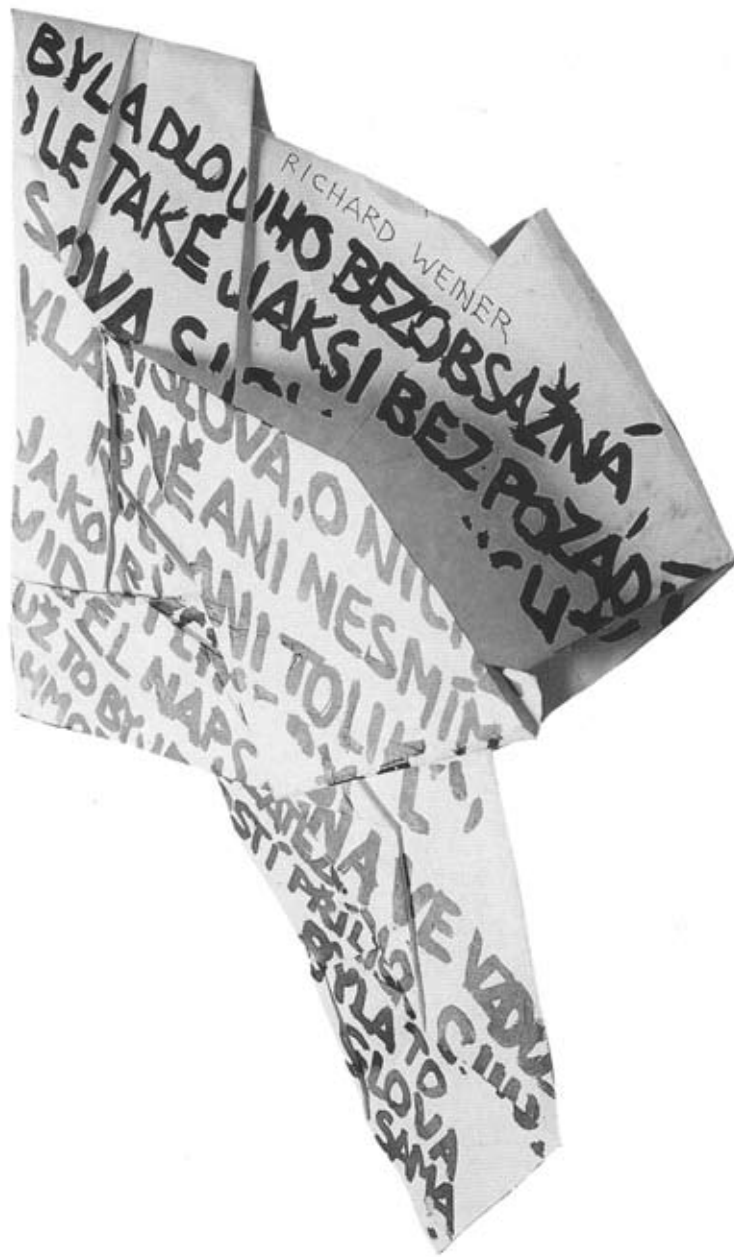
Dalibor  
Chatrný



Rilke - Herbst, překlady, 1991, kresba barevnými tušemi, 41,5 x 29 cm



Dalibor  
Chatrný



*Cítát z Weinaera, 1978, latex na papíře, výška 70 cm*



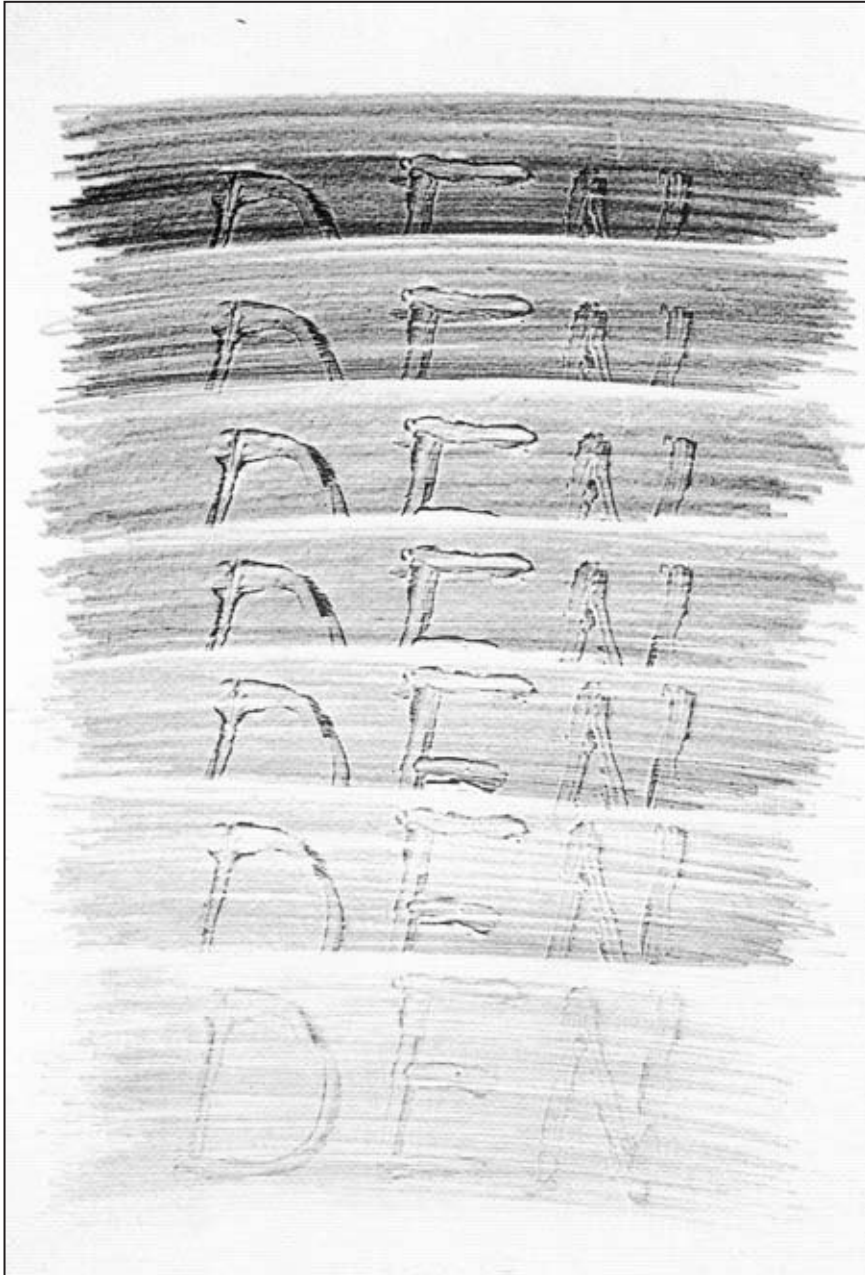
Dalibor  
Chatrný



Citát z Komenského, 1987, kresba perem, 59,7 x 42 cm



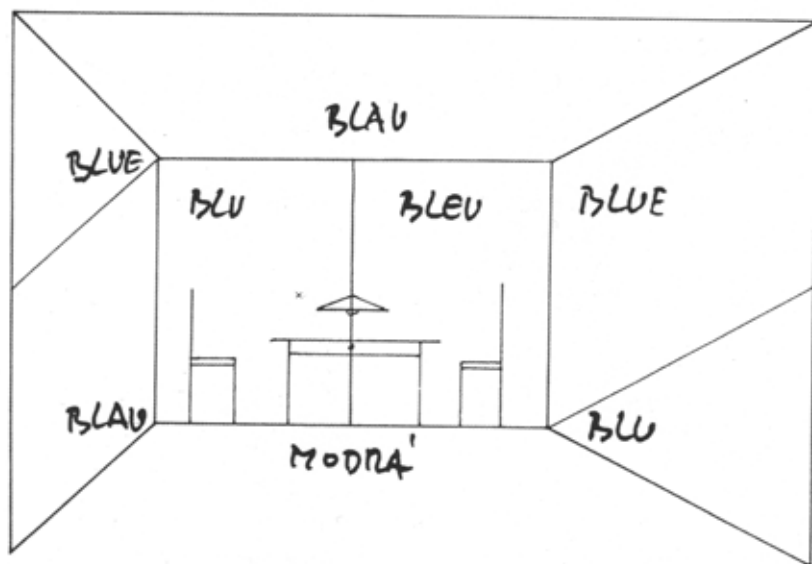
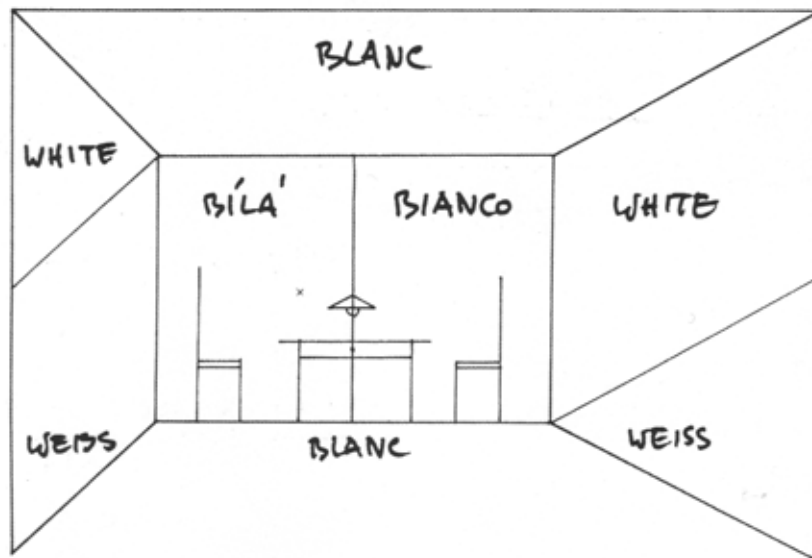
Dalibor  
Chatrný



*Týden*, 1979, frotáž tužkou, 60 x 42 cm



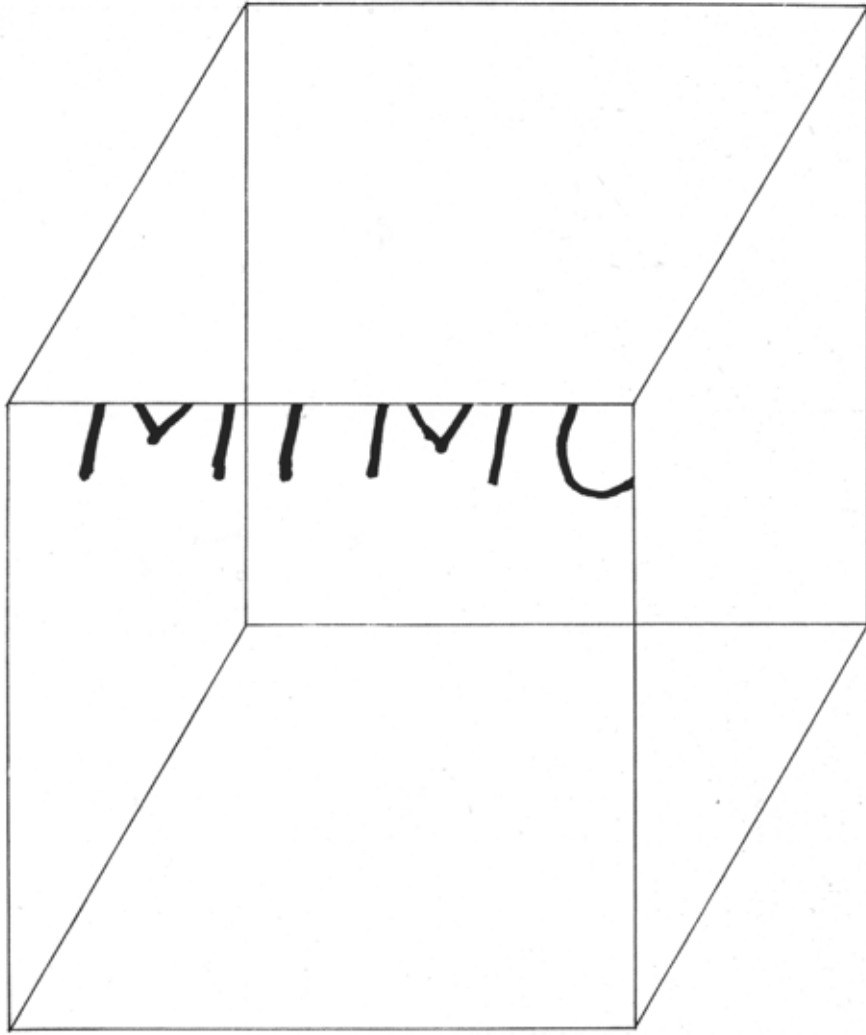
Dalibor  
Chatrný



Projekt pro malíře pokojů I a II, 1972, ofset a kresba fixem, 12 x 18 cm



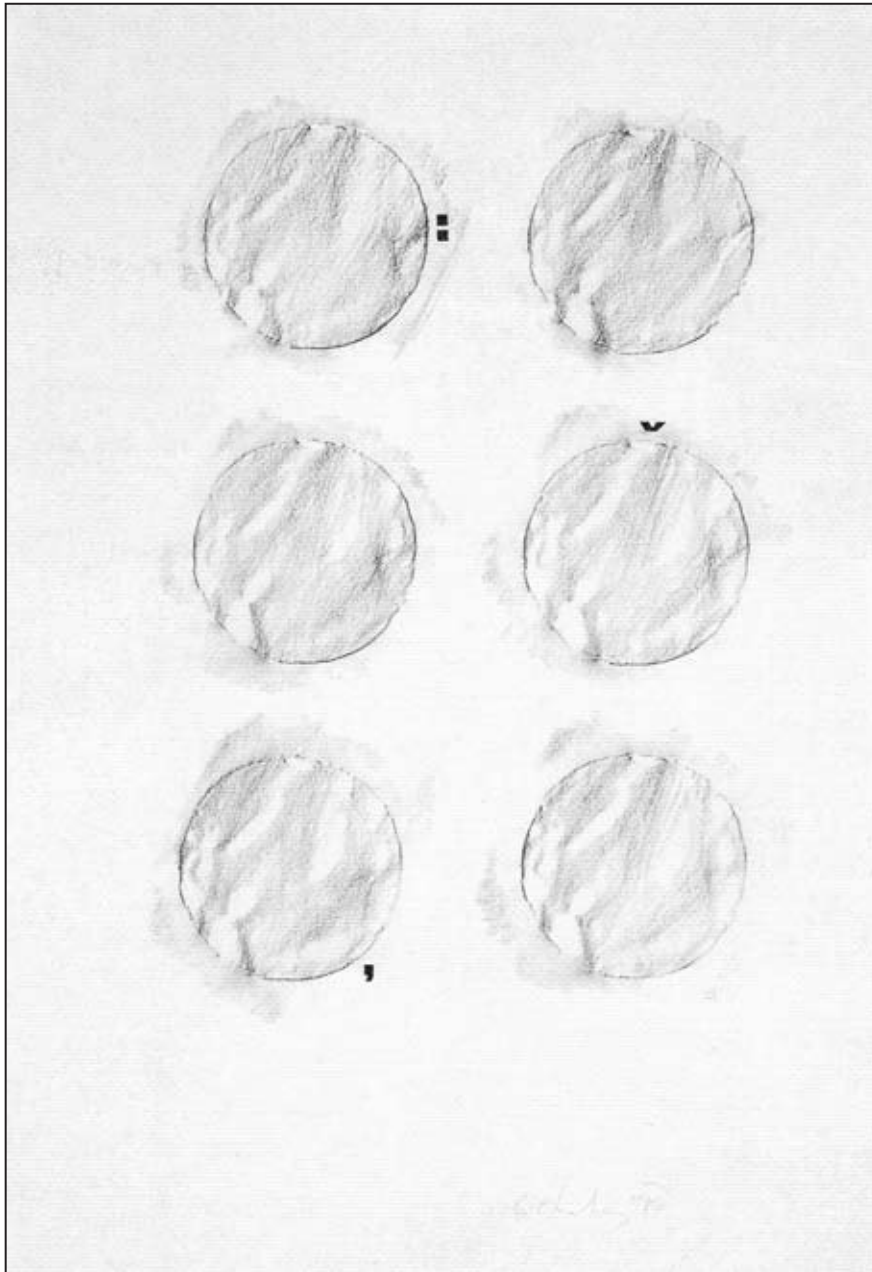
Dalibor  
Chatrný



*Mimo*, 1977, kresba perem, 25 x 21 cm



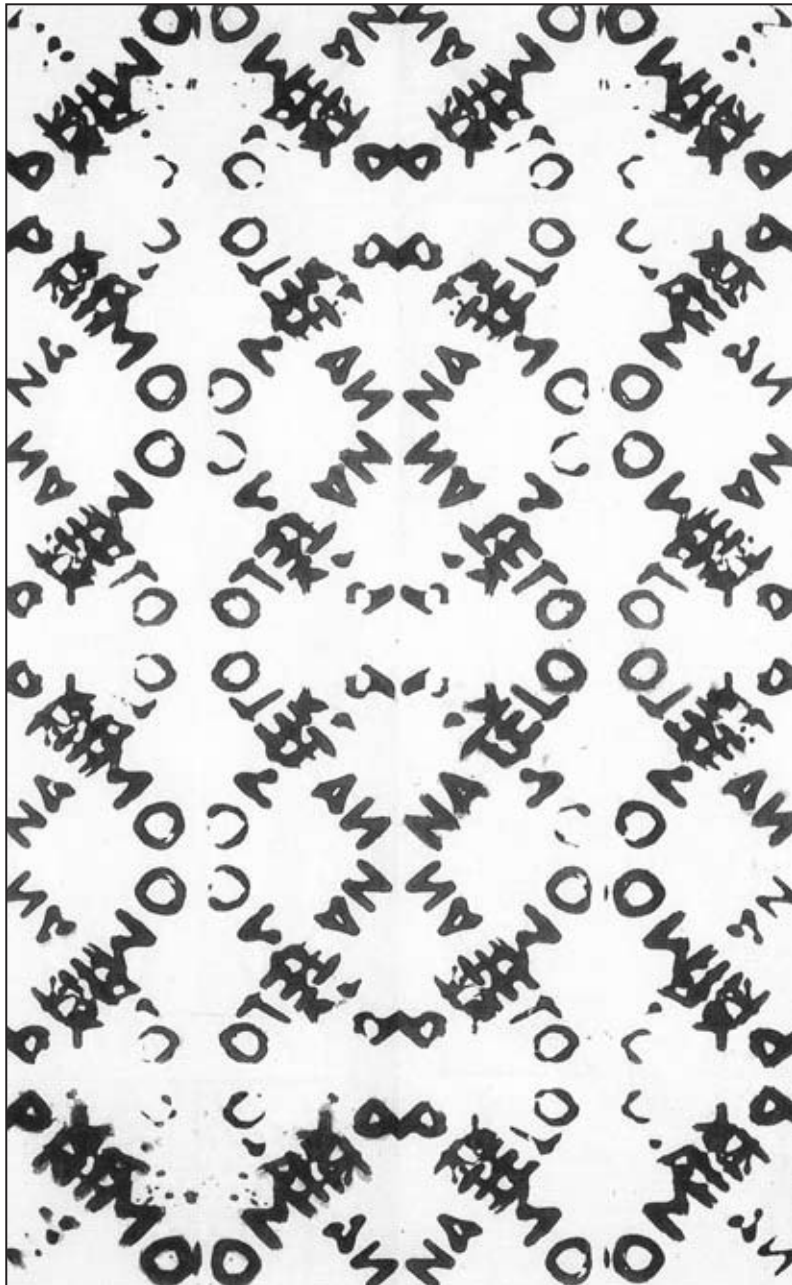
Dalibor  
Chatrný



*Interpunkce*, 1974, frotáž tužkou, propisoty, 50 x 35,2 cm



Dalibor  
Chatrný



*Přímě na tělo*, 1994, černá barva na netkané textílii, 157 x 93,5 cm





Dalibor  
Chatrný

## Dalibor Chatrný

Dalibor Chatrný (28. 8. 1925, Brno), malíř, grafik, konceptuální umělec a pedagog, žije v Brně. Vystudoval Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy a Akademii výtvarného umění v Praze, poté učil na Střední uměleckoprůmyslové škole v Brně a do roku 1992 působil jako docent pražské Akademie výtvarného umění. Od roku 1992 je profesorem brněnského Vysokého učení technického a Janáčkovy akademie múzického umění.

Svou výtvarnou tvorbu zahájil expresivními dřevořezy s figurálními náměty. Od 60. let přešel ke geometrické grafice a reliéfům. V jeho obrazech, kresbách, frotážích, slepotiscích, kolážích a asamblážích se projevil vliv informelu. Od druhé poloviny 60. let byl výrazně ovlivněn konceptem nové citlivosti a využíval podnětů konkrétismu a kinetismu. Jeho typickým tématem je minimální struktura a možnosti jejích proměn v prostoru. Vystavuje od konce 50. let, zúčastnil se také řady kolektivních výstav, např. *Klub konkrétistů* (1968, Karlovy Vary, Jihlava, Ústí nad Labem), *Nová citlivost* (1968, Praha, Brno, Karlovy Vary) či *Akce slovo pohyb prostor. Experimenty v umění 60. let* (1999, Praha). Na počátku 60. let se podílel grafikami a kresbami na výtvarné podobě magazínu *Host do domu*. Významné místo v jeho tvorbě zauímají také knižní ilustrace, např. k Homérově *Iliadě*, a monumentální realizace, např. v bohunickém sídlišti z roku 1982. Je členem Umělecké besedy a zakladatelem Klubu konkrétistů a je řazen k brněnskému okruhu výtvarných umělců. V roce 2006 se stal laureátem Ceny Ministerstva kultury za přínos v oblasti výtvarného umění a architektury.



Ariel Jaffé

## ↘ Tabulka pro život I.

*Pokus o nástin a objasnění*

a. časoprostor	b. materiál	c. činnost	d. vlastnost	e. prvek	f. idea
1. daleko	sny	useberou	zapálí	ohěň	teze
2. blíž	strach	rozhází	ochladí	voda	antiteze
3. tady	skutečnost	postavíme	vejdeme	země	synteze/teze
4. všude	svět	zabydlíme	vystoupíme	vzduch	antiteze

26. 8. 2004

## ↘ Cucumber Curriculum

Ze  
snu  
Začnu  
Seju  
jas  
saj  
Seču  
čas  
zač  
Zesnu  
Do  
snu

8. 11. 2004



Ariel Jaffé

## ↳ Koncept pro báseň I

zaVŘÍT  
dO SUDŮ  
oČÍ a úST(Á)  
sNĚHU  
VODA

13. 10. 2005

## ↳ Koncept pro báseň II

jSEM - jSI  
oSaMĚLÍ  
ŽEN EN EŽ  
OHEŇ S NĚHO  
ZATOPENÍ

18. 10. 2005

## ↳ Koncept pro báseň III

Z tebe,	země
je pevnost v držení těl.	
Podle níž spíš	strany, k těsněji bys chtěl, tají se dech
šeptem, nebo němě.	

5. 1. 2006



Ariel Jaffé

## ↘ Tabulka pro život VII

*Труп и четыре члена*

1.	Přímo:	Vzal jsem si sebe k srdci, jež bilo.
2.	Vyběleny	Přemítal jsem nebe a peklo a oči třeštil do holé stěny.
3.	Kosti	Rozkládal jsem se na ústrojí, až na hranici upřímnosti.
4.	Za hranicí:	Vzal jsem si ránu k srdci.

15. - 16. 12. 2004



## ↘ Ariel Jaffé

Ariel Jaffé (14. 5. 1973, Pardubice), básník, žije v Praze. Vystudoval učitelství angličtiny na Univerzitě Pardubice, pracuje jako učitel a překladatel a pozvolna dokončuje studium psychologie na FF UK. Svou poezii chápe především jako formu introspekce na pomezí umění a kvalitativní vědy. Poezie se mu dle jeho slov stala úsilím o co nejpřesnější popis toho, co je ve své podstatě nepopsatelné - za užití protikladu, dvojznačnosti a analogie. Na [www.totem.cz](http://www.totem.cz) publikuje pod nickem *ariel* či *Terorista lásky*, jako *Ariel Jaffé* otiskl své básně v almanachu Wagon.



Afrika, Afrika, Afrikaafrikaafrika, Aaafrikááá, Áááfrika, temné víření mračných bubnů, temné víření mračných těl, temné víření mračných pat. a ještě jsem ani letmo nespatriil onen lidský uzlíček se zakrytou tváří, který se pohnul v hluboké noci na prahu mešity. klouzám k pevnině, snáším se k temné pevnině, jižjiž se dotýkám černého světadílu, ale ještě ji vůbec neznám, Afriku, Áfriku. a ještě neznám rudočervený lesk dužiny granátových jablek s ocelově tvrdými jádry. ještě neznám světelnou záři jejích zlatých pobřeží prozařujících modř. a ještě neznám krvavou barvu a mazlavě sladkou chuť opunciových plodů. ještě neznám modř její oblohy, modř jejího moře, modř jejích oken a dveří, modř její modře. a ještě neznám líbeznost eukalyptů – jak jsou zdálky podobné něze našich bříz! ještě neznám stavební chuť bělostnosti jejích kopulí a zdí. a ještě neznám temnou zeleň a divokou oranž mladých mandarinovníků. ještě neznám chladivou stříbrozeleň prastarých oliv s pokroucenými těly. a ještě neznám zelenou temnost a oranžovou divokost mladých mandari-

ze sbírky *afrikáááá!*, Fabio, Louny 1995



Emil Juliš

novníků. ještě neznám bělostnou chuť stavebnosti jejich kopulí a zdí. a ještě neznám něhu eukalyptů – jak jsou zdálky podobné líbeznosti našich bříz! ještě neznám zlato její oblohy, zlato jejího moře, zlato jejich oken a dveří, zlato jejího zlata. a ještě neznám mazlavou barvu a krvavě sladkou chuť opunciových plodů. ještě neznám zárnou světelnost jejich modrých pobřeží prozařujících zlatem. a ještě neznám rudě lesklou červeň dužiny granátových jablek s tvrdě ocelovými jádry. kloužám k pevnině, snáším se k pevné temnotě, jižž se dotýkám černého dílu světa, ale ještě ji vůbec neznám, Afriku, Áfriku. a ještě jsem ani letmo nespatriil onen uzlíček člověka, který se se zakrytou tváří pohnul v noční hlubokosti na prahu mešity. Áááfrika, Aaafrikááá, Afrika, Afrika, Afrikaafrikaafrika, mračné víření temných bubnů, mračné víření temných těl, mračné víření temných pat. a ještě jsem neměl ani potuchy o spáčích v podloubí domů v Bežaje, nevím, kdo byli, snad chudí, snad poutníci, nemohl jsem je rušit otázkou, ale oni spali zde, kde v přístavu ústí naftovody z pouště, v místě,

ze sbírky *afrikáááá!*, Fabio, Louny 1995



Emil Juliš

kde končí Afrika a začíná světový obchod a  
opět všechny světové strany jsou otevřeny  
lodím, ale oni spí tady, kde zítra dostanou al-  
mužnu, ať udělají cokoliv.

ze sbírky *africkáááá!*, Fabio, Louny 1995



**A/1**

multitext M multitext multitext  
multitex MUL multitext multitex  
multite MULTI multitext multite  
multit MULTITE multitext multit  
multi MULTITEXT multitext multi  
multitext multi MULTITEXT multi  
multitext multit MULTITE multit  
multitext multite MULTI multite  
multitext multitex MUL multitex  
multitext multitext M multitext  
multiTEXT a MULTITEXT multiTEXT  
multiTEXT a MULTITEXT multiTEXT  
multiTEXT a MULTITEXT multiTEXT  
multiTEXT a MULTITEXT multiTEXT  
multiTEXT a MULTITEXT multiTEXT  
MULTItext A multitext MULTItext  
MULTItext A multitext MULTItext  
MULTItext A multitext MULTItext  
MULTItext A multitext MULTItext  
MULTItext A multitext MULTItext  
mulTItext MULTITEXT mulTItext M  
mulTItext !ULTITEX! mulTItext MU  
mulTItext MLTITE mulTItext MUL  
mulTItext MU TIT mulTItext MULT  
mulTItext MUL I mulTItext MULTI  
mulTItext MUL I mulTItext MULTI  
mulTItext MU TIT mulTItext MULT  
mulTItext MLTITE mulTItext MUL  
mulTItext !ULTITEX! mulTItext MU  
mulTItext MULTITEXT mulTItext M





Emil Juliš

**A/9**

v zobáku	v sobě	všude	nohama
nedosáhne	a	světlo!	neproniknutelná
tříšť	smečka	lhostejné	jícen
krajiny	bloud	lucernu	ne marně
nachází	je	života	darem
nocí	jsou	které	den
jak	horských	je	v barevných
vegetacích	ústy	vyrází	k obloze k oblo k ob k

ze sbírky *Multitext A*, P. R. Vejrážka, Louny 1992



Emil Juliš

**A/10**

všude	krajiny	•
světlo	nocí	•
neproniknutelná	ústa	•
smečka	vyrazí	•
život	k obloze	•

ze sbírky *Multitext A*, P. R. Vejrážka, Louny 1992



Emil Juliš



## ↘ Emil Juliš

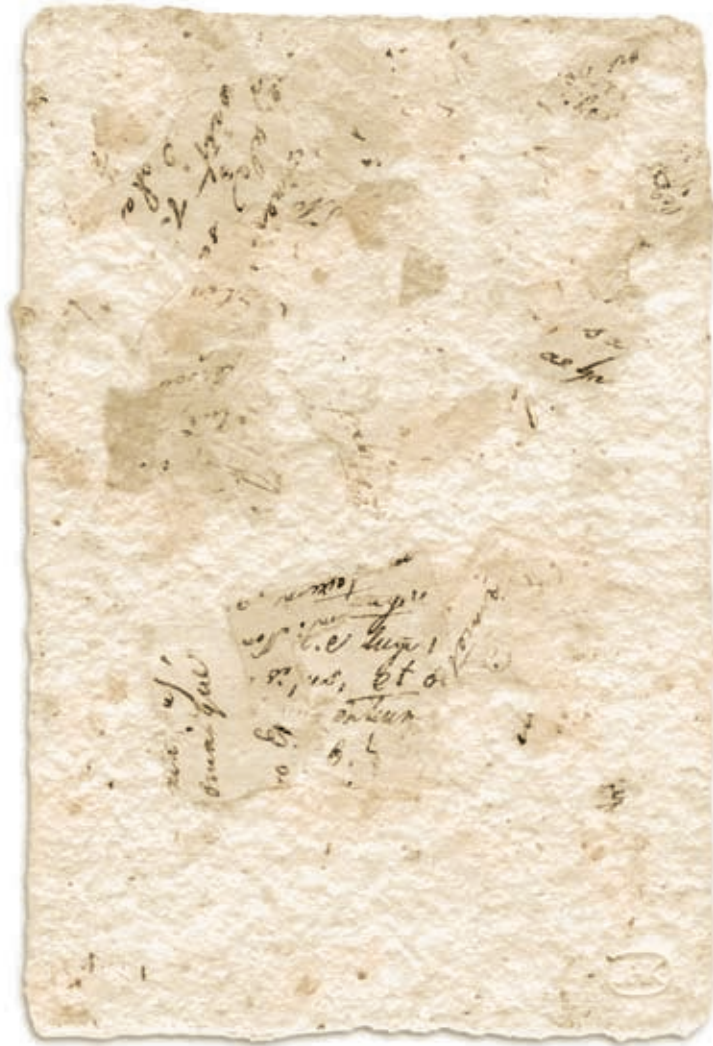
Emil Juliš (21. 10. 1920, Praha – 25. 12. 2007, Louny), básník, prozaik, redaktor, kolážista. Vyučil se cukrářem a vystudoval Střední ekonomickou školu v Teplicích. Vystřídal řadu povolání. V 2. pol. 60. let pracoval jako redaktor a později šéfredaktor měsíčníku *Dialog*. Básněmi přispěl do sborníku *Život je všude* (1956). V 2. pol. 60. let vydal několik zásadních sbírek experimentální poezie: *Progresivní nepohoda* (1965), *Krajina her* (1966), *Vědomí možností* (1967) a sbírku *Pod kroky dýmů* (1969). Po roce 1986 knižně publikoval básnické sbírky *Bližíme se ohni* (1987; 1988), *Gordická hlava* (1989), *Hra o smysl* (1990), *Nová země* (1992, 2. vyd.), *Vážné radosti* (1993), básnické prózy *Cesta do města Lawn* (1993), autorský výběr z díla *Svět proměn* (1994) a několik bibliofilii, např. experimentální texty *Multitext A* (1992), *afrikáááá!* (1995), *Nelehké spočinutí* (2000), dále *Dlaní do tváře* (1995) ad., které dokládají jeho návrat k básnickým postupům z 60. let. Výbor textů *Nevyhnutelnosti* (1996) obsahuje Julišovy dříve nepublikované texty z 50.–90. let. Autorovy práce jsou součástí antologie experimentální poezie *Vrh kostek* (1993). Autorský výběr z Julišovy poezie s titulem *Pod kůží* vyšel posmrtně (2007).

---

Děkujeme paní Vilemíně Julišové za poskytnutí souhlasu s přetištěním úryvků z obou bibliofilii, které vydalo nakladatelství Fabio Pavla Vejrážky v Lounech.



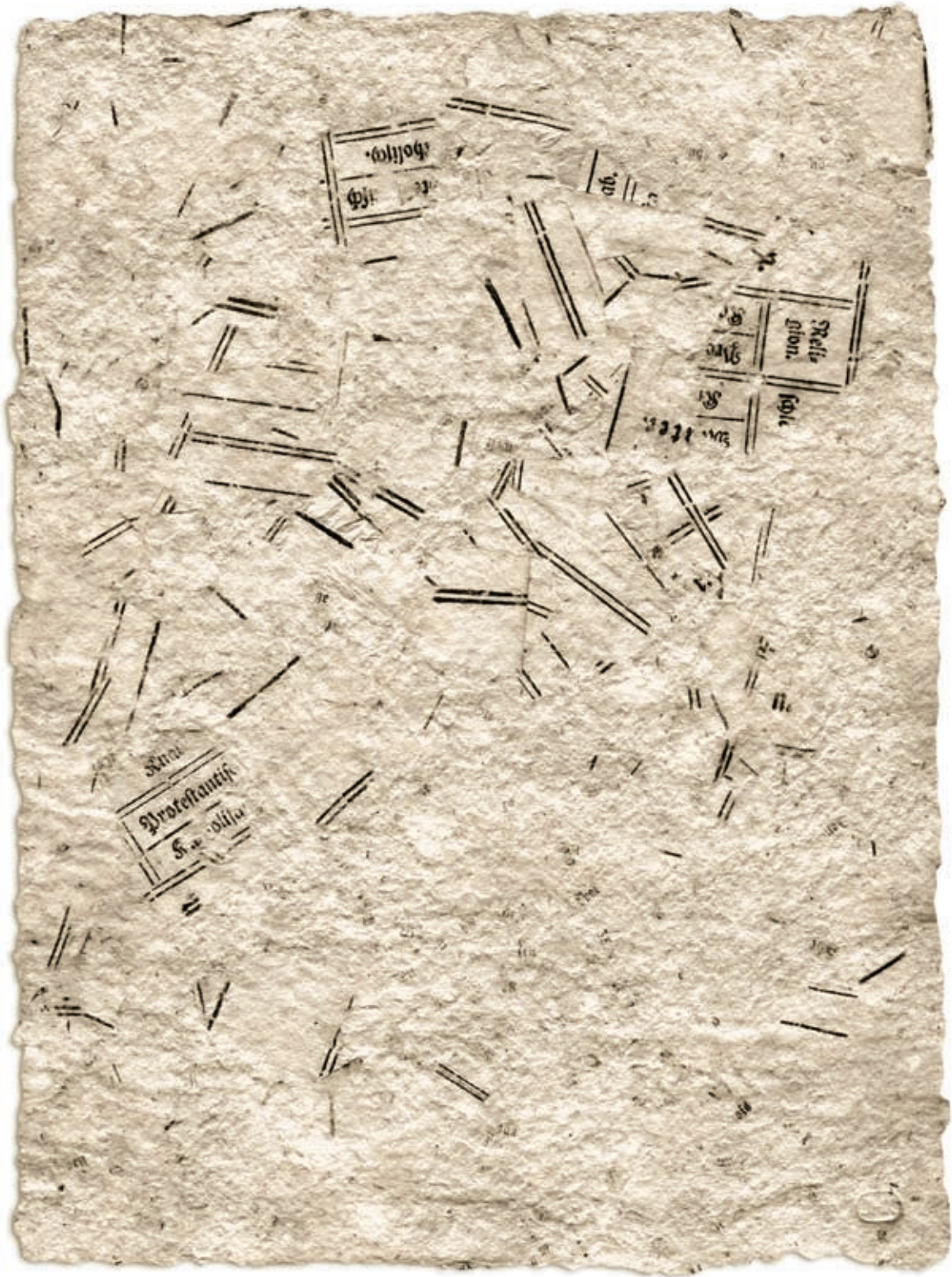
Jiří Hynek  
Kocman



Z cyklu *Paper as Poetry* (1979-2007), autorský papír, 13,6 x 9,1 cm



Jiří Hynek  
Kocman



Z cyklu *Paper as Poetry* (1979-2007), autorský papír, 23,3 x 17,5 cm



Jiří Hynek  
Kocman



Z cyklu *Paper as Poetry* (1979-2007), autorský papír, 23,3 x 17,5 cm



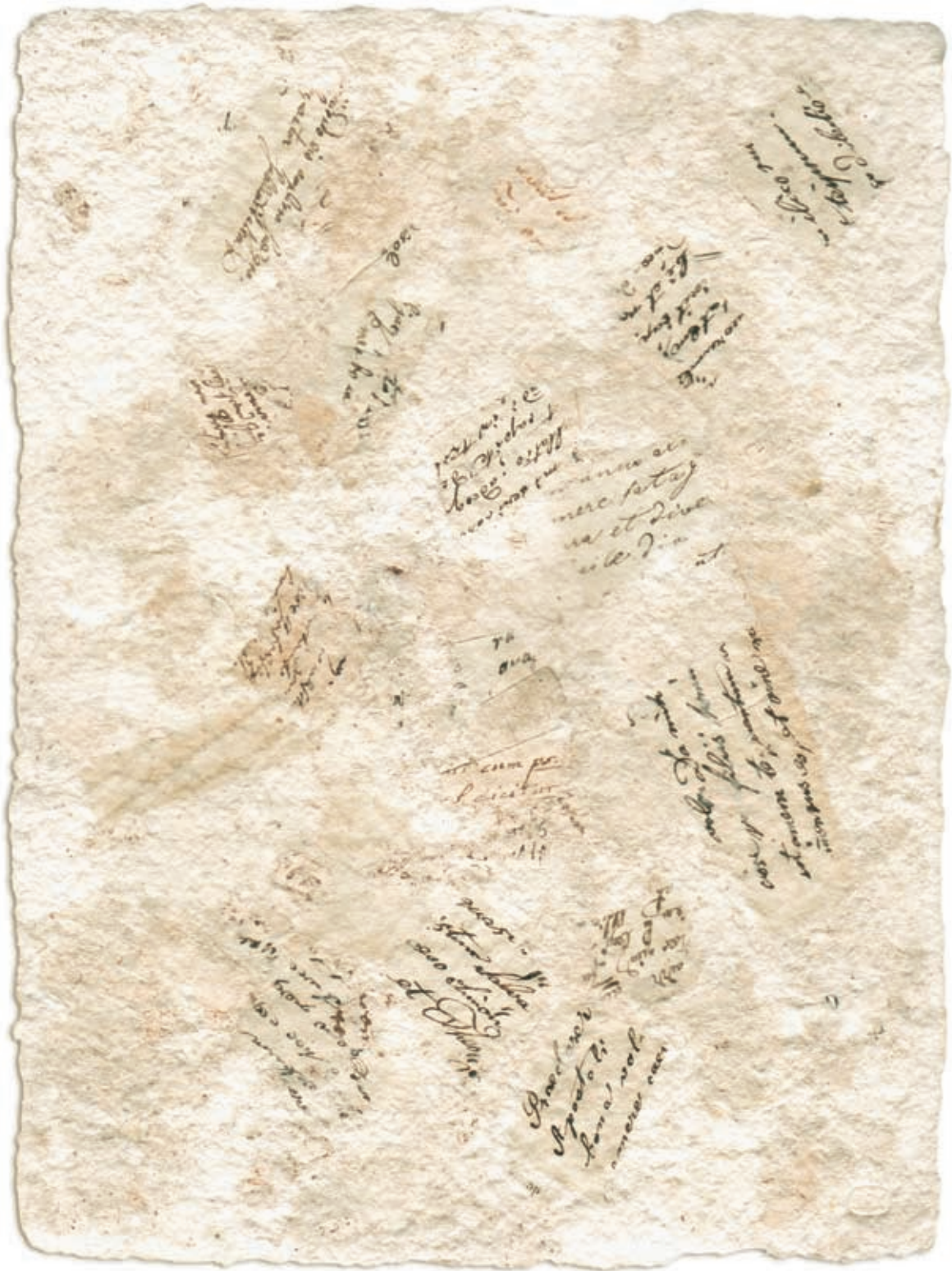
Jiří Hynek  
Kocman



Z cyklu *Paper as Poetry* (1979-2007), autorský papír, 13,6 x 9,1 cm



Jiří Hynek  
Kocman

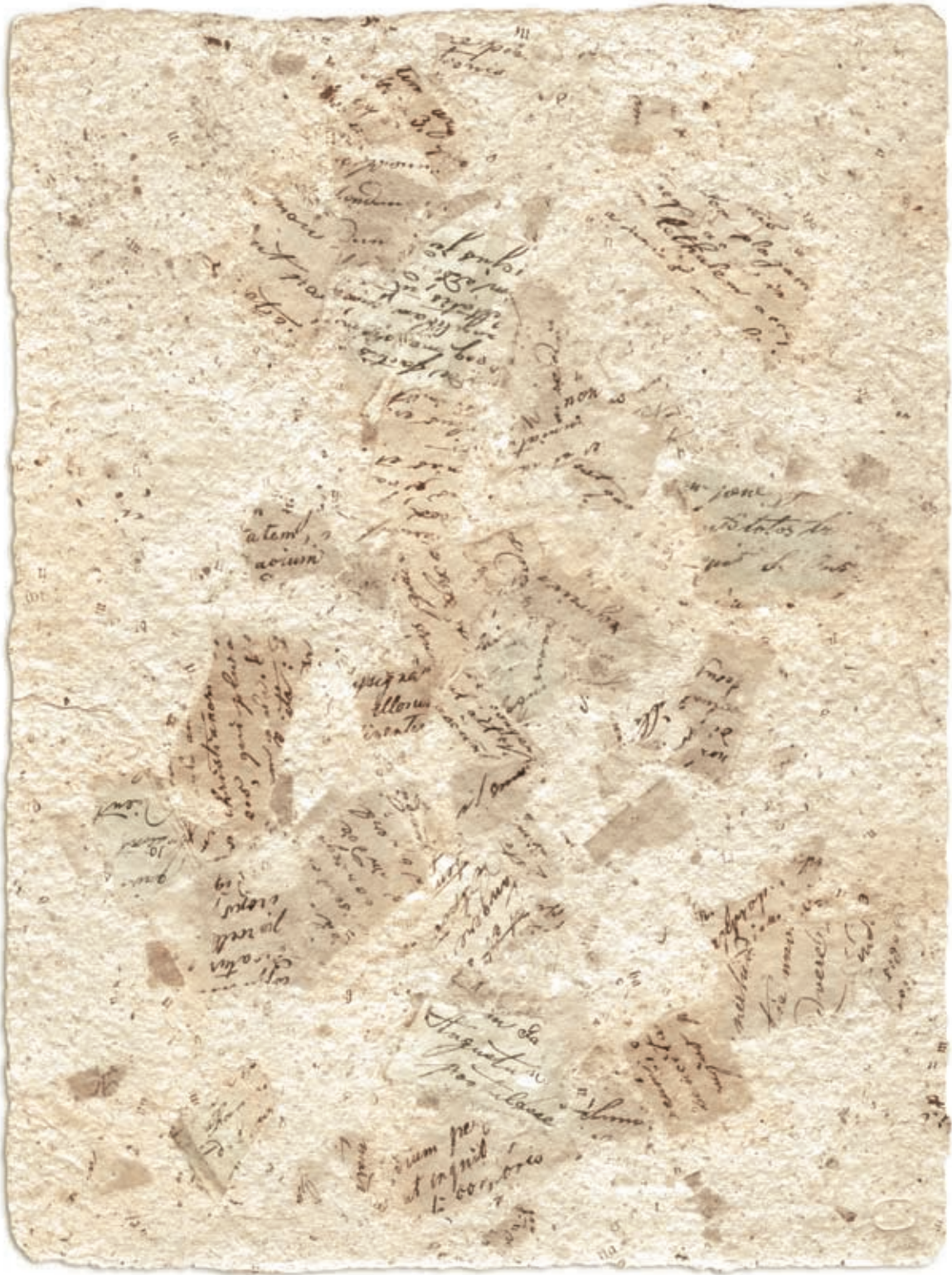


Z cyklu Paper as Poetry (1979-2007), autorský papír, 23,3 x 17,5 cm





Jiří Hynek  
Kocman



Z cyklu Paper as Poetry (1979-2007), autorský papír, 23,3 x 17,5 cm



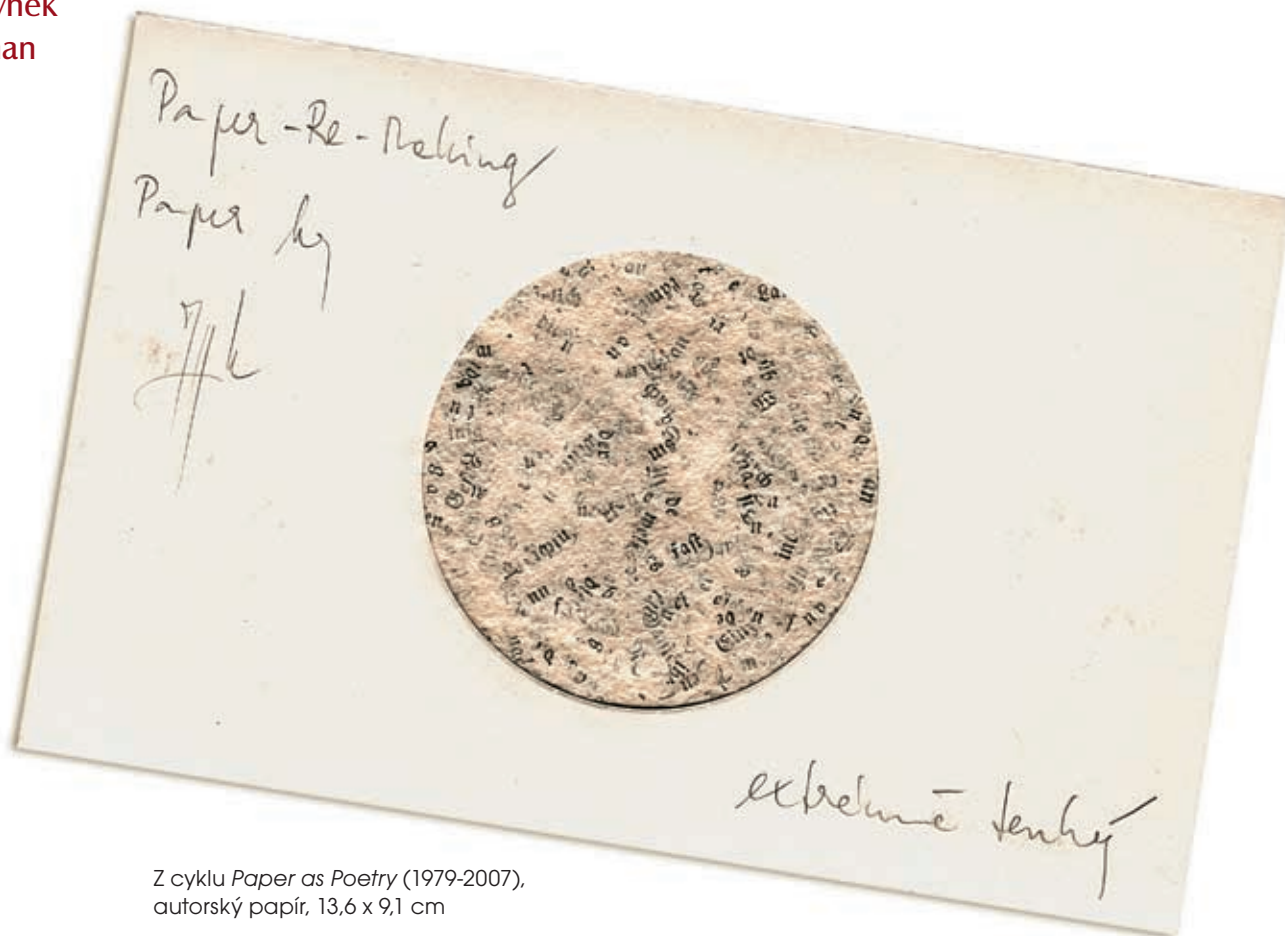
Jiří Hynek  
Kocman



Z cyklu *Paper as Poetry* (1979-2007), autorský papír, 23,3 x 17,5 cm



Jiří Hynek  
Kocman



Z cyklu *Paper as Poetry* (1979-2007),  
autorský papír, 13,6 x 9,1 cm

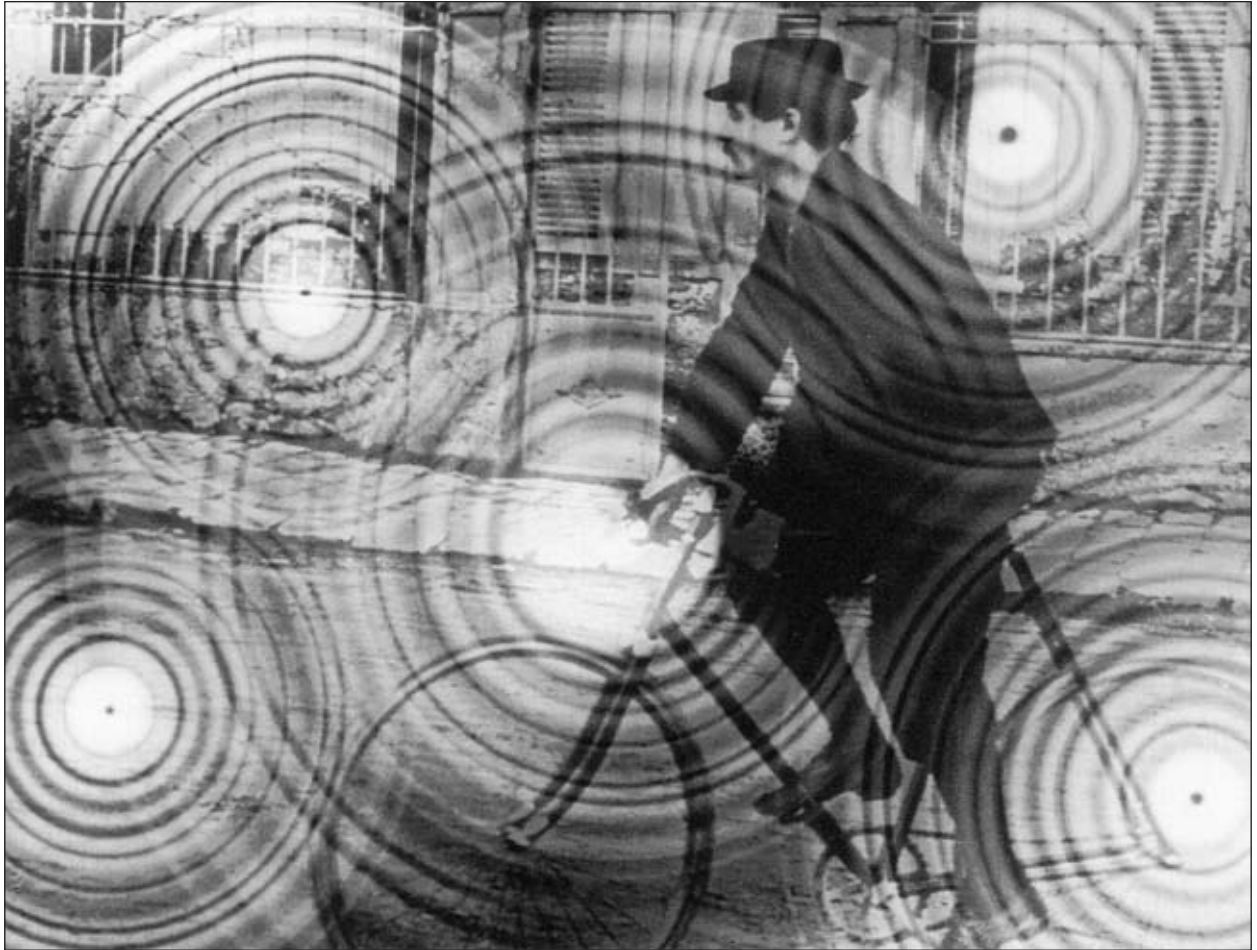


## ↘ Jiří Hynek Kocman

Jiří Hynek Kocman (\*6. 8. 1947 v Novém Městě na Moravě), výtvarník a pedagog, žije v Brně. Vystudoval Vysokou školu veterinární v Brně (abs. 1971) a 27 let pracoval v oboru klinické farmakologie. Výtvarným uměním se zabývá od r. 1965 – soukromě studoval u Jiřího Valocha, Jindřicha Svobody a Tomáše Vyskočila, v roce 1996 se stal docentem v oboru konceptuálního umění a od r. 1998 vede Ateliér papír a kniha Fakulty výtvarných umění VUT v Brně. Zabývá se konceptuálním uměním, tvorbou autorských knih a autorských papírů. Ve svých pracích z posledního čtvrtstoletí uplatňuje především přetváření papíru (paper-re-making), resp. fyzickou transformaci textu celých knih či potištěných papírů v nové knihy, které se stávají jednotným vizuálním, haptickým a významovým celkem. Samostatně vystavuje od 60. let (k jeho retrospektivě v Galerii Rudolfinum, 1997, vyšel katalog s přehlednou bibliografií). Účastnil se několika set výstav doma i v zahraničí. Je řazen k brněnskému okruhu konceptuálních umělců.



Běla Kolářová



*Alfréd Jarry, derealizovaný portrét, 1. pol. 60. let*



Běla Kolářová



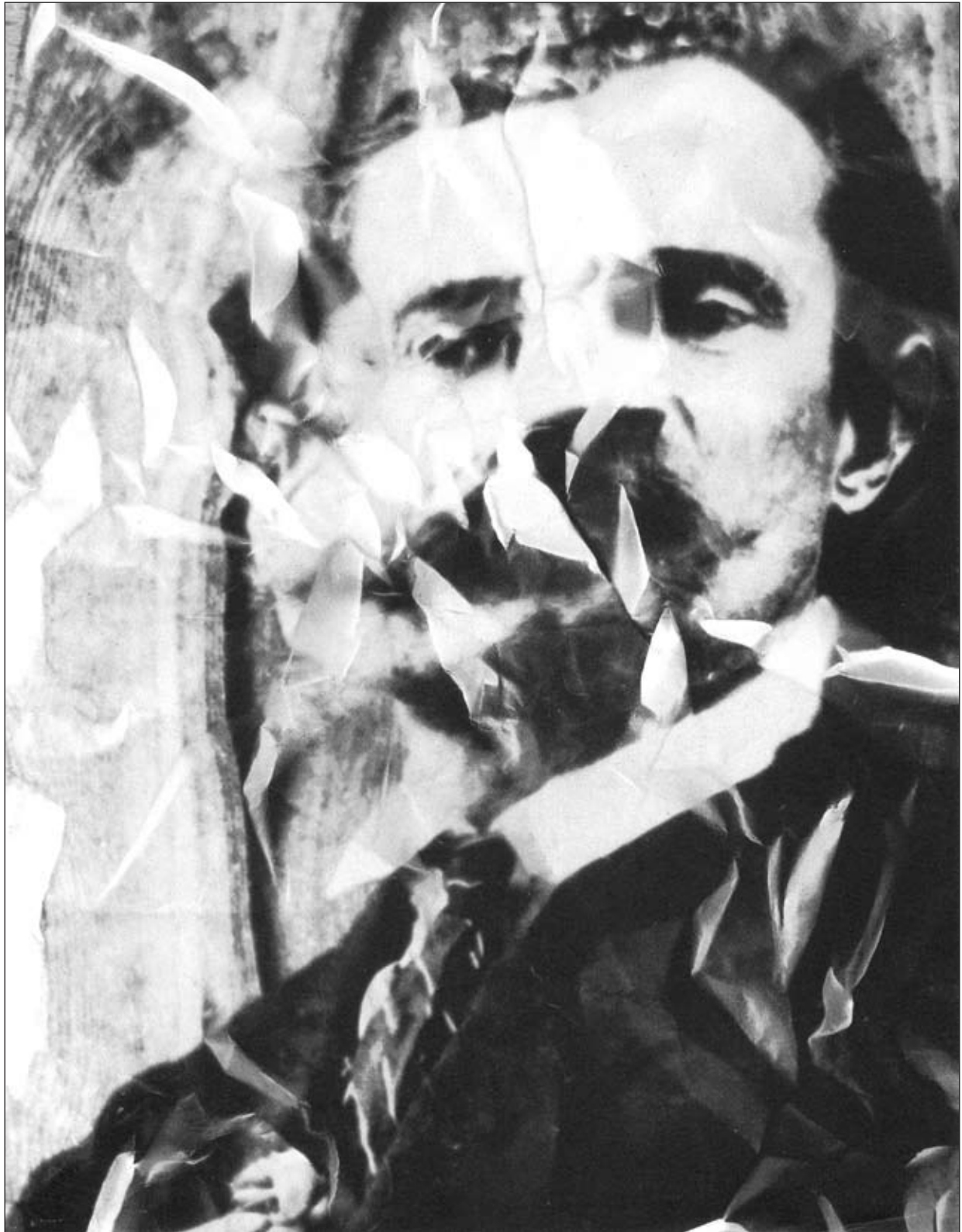
*Franz Kafka, derealizovaný portrét, 1. pol. 60. let*



*Edgar Allan Poe, derealizovaný portrét, 1. pol. 60. let*



Běla Kolářová



*Ladislav Klíma, derealizovaný portrét, 1. pol. 60. let*



Běla Kolářová



*Seménko pampelišky, kresba světlem, poč. 60. let*



Běla Kolářová

à brigitte

le coucher

le rire de l'enfant  
a chu dans le miroir  
clair

le rire de l'enfant  
a remarqué l'objet  
lourd

le rire de l'enfant  
sur les champs se promène  
clair

le rire de l'enfant  
dans le bois a vibré  
vif

le rire de l'enfant  
de son halo tenu  
rit  
sur sa main  
sur le nez de sa mère  
subtilement

le rire de l'enfant  
a mis toutes ses bouches  
rouges

le rire de l'enfant  
s'est évanoui des lèvres  
soir

báseň, kresba světlem, poč. 60. let





Běla Kolářová

les trois

3

poissons  
poissons  
de soutine  
jaillirent de la mer

et furent saisis  
par des mains terribles  
mains de deux  
mains de deux

2

fourchettes  
qui soudain

composerent

báseň, kresba světlem, poč. 60. let



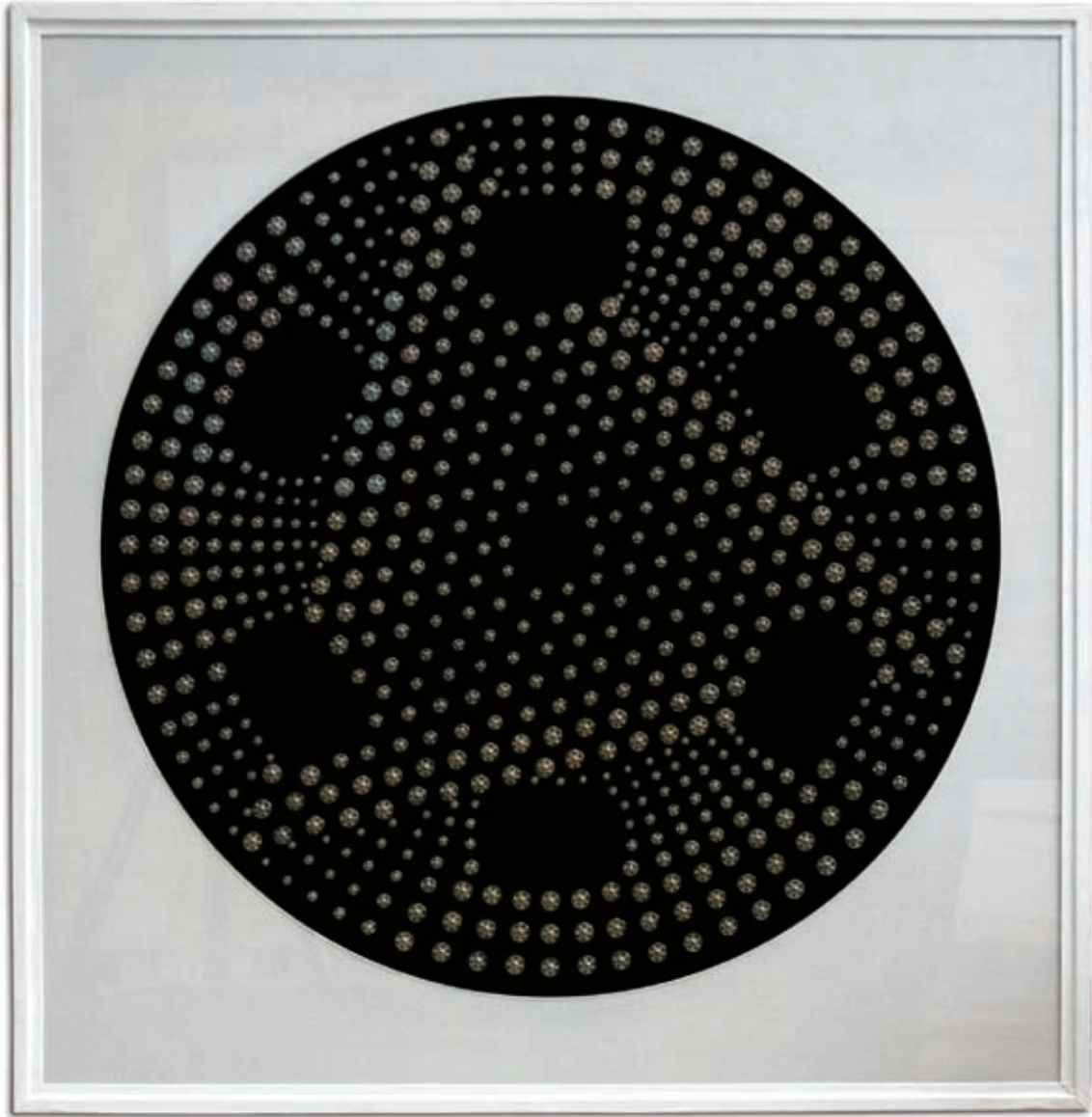
Běla Kolářová



*uměly negativ, poč. 60. let*



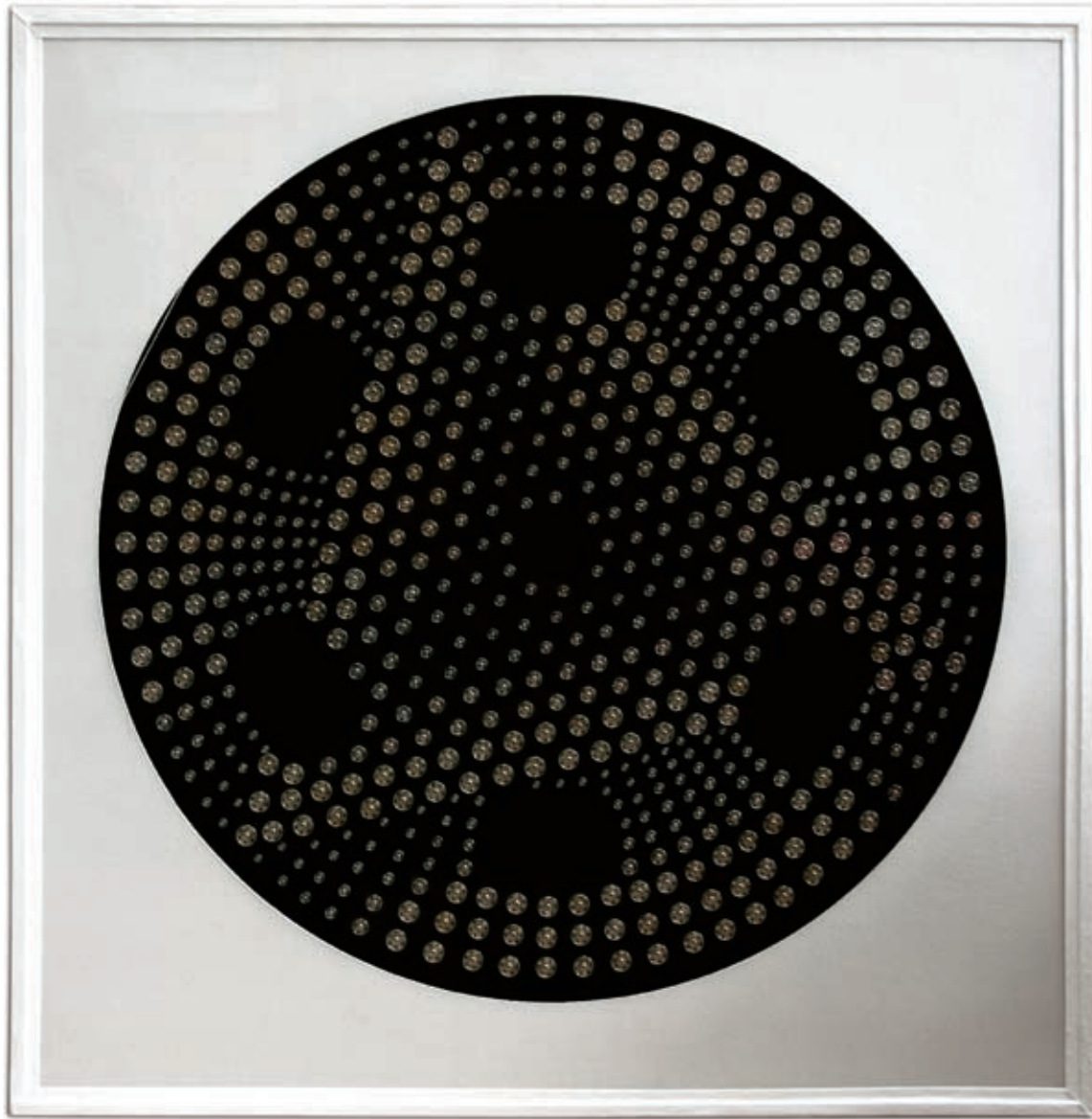
Běla Kolářová



*Velké spinadlo I. (trojúhelníkové), asambláž, 1971, foto Jan Peer*



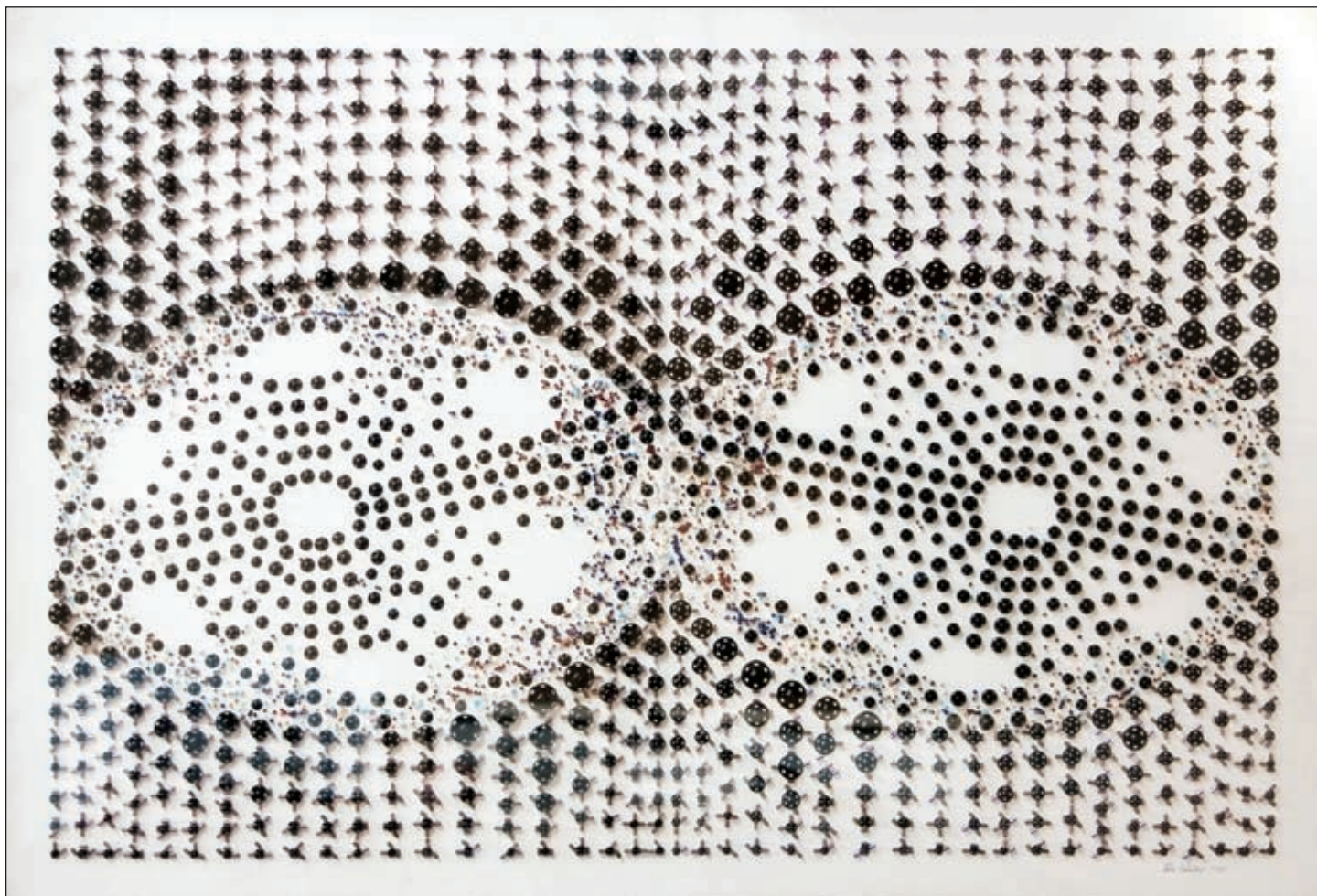
Běla Kolářová



*Velké spinadlo II. (trojúhelníkové), assembláž, 1971, foto Jan Peer*



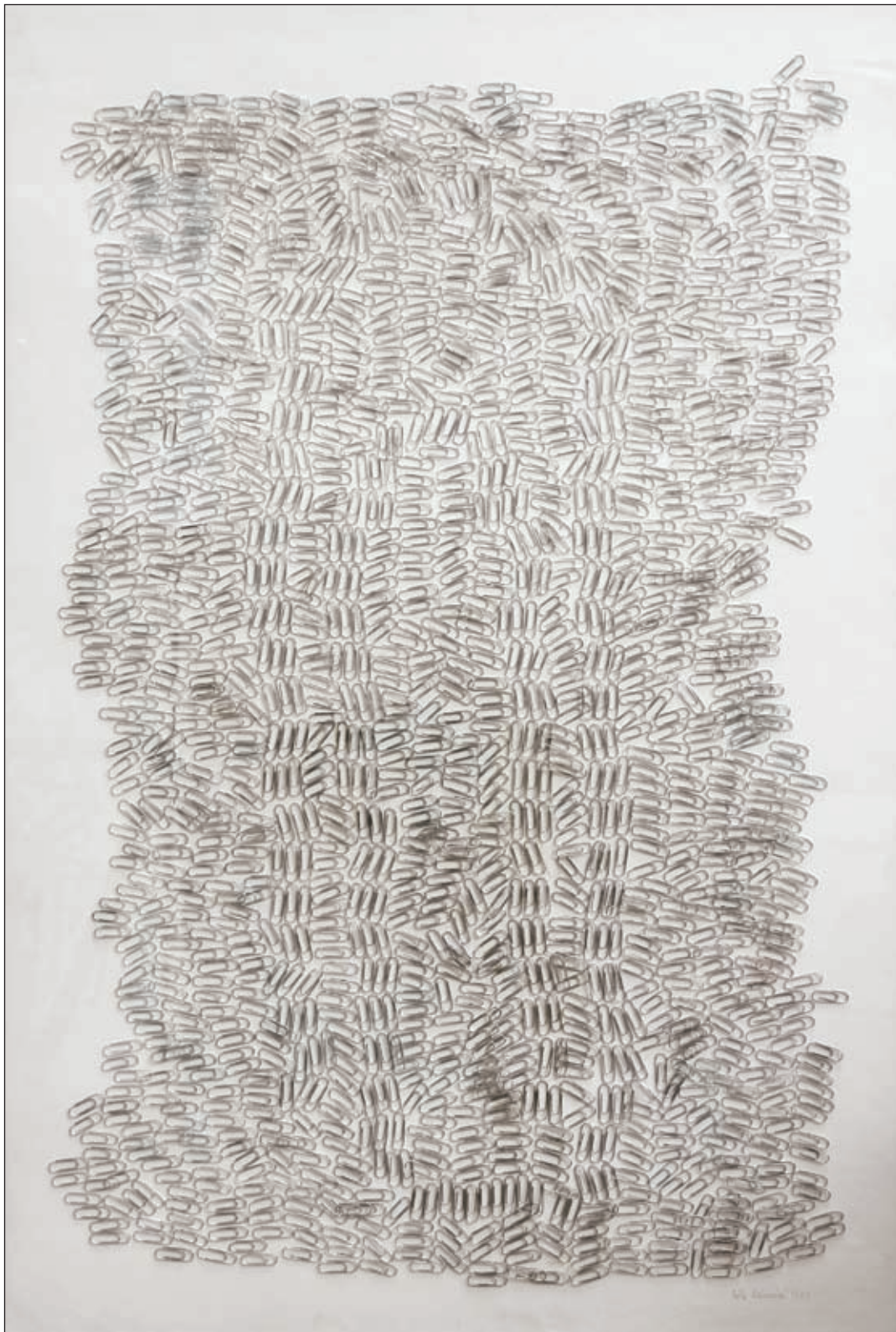
Běla Kolářová



*Životopis jedné patentky VII. (Povinná oslava), assembláž, 1982, foto Jan Peer*



Běla Kolářová



*Kdybychom mohly vyprávět, asambláž, 1969, foto Jan Peer*



Běla Kolářová



Běla Kolářová, červenec 2007, foto Jan Peer



## ➤ Běla Kolářová

Běla Kolářová (24. 3. 1923, Terezín), fotografka, kolážistka, grafička. Vystudovala soukromou obchodní školu a pracovala v Knihkupeckém a tiskařském družstvu Mladé proudy. Po jeho zavření nacisty v roce 1943 odešla pracovat do Bařovských závodů ve Zlíně, čímž se vyhnula totálnímu nasazení. Tam se v roce 1944 setkala s Jiřím Kolářem. V 2. pol. 20. let se začala věnovat fotografii, posléze lepené koláži a asambláži. Poprvé vystavovala r. 1962 v pražském Mánesu (kolektivní výstava *Nová jména ve fotografii*), pak 1964 se skupinou Křížovatka, kterou spoluzaložila (1963). První samostatnou výstavu měla v roce 1966 v Galerii na Karlově náměstí. V roce 1979 Kolářovi odjeli na roční studijní pobyt do západního Berlína, ale nebylo jim povoleno se vrátit, usadili se tedy v Paříži. Běla Kolářová se v roce 1981 vrátila do Prahy, úřady jí až do roku 1985 nepovolily odjet za manželem. Po listopadu 1989 Kolářovi začali navštěvovat Prahu, a v roce 1999 se definitivně vrátili. Běla Kolářová vystavovala v Litoměřicích, Brně, Pardubicích, v roce 2004 v Museu Amose Andersona v Helsinkách, krátce předtím (2003-04) v Egon Schiele Art Centru v Českém Krumlově, roku 2006 ve Veletržním paláci v Praze. Její díla, fotografie, koláže a asambláže, jsou součástí sbírek Národní galerie v Praze, Moravské galerie v Brně, Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a mnoha dalších domácích i světových galerií.



Miroslav  
Koryčan

## ▼ vím nevím (nehodící škrtnu)

umím být posera  
a přežvykovat slova  
škvařit se na tálu  
a vyjekávat moudra  
sázím hit for six bezděčně  
a když duchamornost vyštve erytrocyty  
lapám molekuly oxygenia  
a cpu se jimi jako višněmi  
prostě ananda  
však bacha: evil nepřešlapuje  
katzbrocken  
v takové konstalaci se stávám madeirou  
ach! lonely heart  
tiramisu  
a v echu: sucks!  
takto vržen na břeh poznání  
plácám se jsa  
rybářem duší, který  
aniž to tuší  
loví sebe  
toť má docta ignoranta  
co mi zbývá?  
sturm und drang  
bouchnu se do čela  
načež (dřevem trvám)  
suky vypadnou  
a otvory se derou zbytky paměti  
how is that?  
ten příběh leží v prostotě  
komu není dáno...(doplň)  
posedávám na pařezu  
přepočítávám letokruhy  
a je mi divna  
pokrucuji lebkou  
a slepě očumuji les  
přes vřes nepřeskočím  
a když tak si  
vyvrtnu kotník  
v té chvíli k demiurgovi  
nacházím azimut  
a rmut jede naplno  
flos retardace puká  
a muka žití  
(jsem v řiti)  
takže bych měl výtí  
v síti klimbat  
a bimbat v podvečeru

*vím nevím (nehodící škrtnu) ze sbírky Kormidlo nepaměti – texty k vysvětlivkám, 2006*





Miroslav  
Koryčan

však  
aminokyseliny se rachotivě bortí  
lapám je a  
vracím do skeletu  
polozdárně  
vím či lépe tuším že  
marnost mě sedlá  
a ženě k zmaru  
snažím se pochopit myšlení sovy  
dravce noci či symbolu  
(obojí tone v pravdě - snad)  
(má) snaha puká jako lusk  
rachotivě v lebi  
strmě v mysli  
initium sapientiae timor  
vytřesávám se do  
tvarů obav  
sám sobě a před zrcadlem  
prostě jsem posera  
brodím se výměšky v domnění, že  
drolím růže  
smysly však  
mysli dostrkávají informace  
o destrukci  
usínám a  
čelem opisuji vrásku stolu  
volu v příbuzenstvu  
nu což  
brázdu musí kdos vybrázdit  
a já na zvolání: hyjé! slyším  
zaberu  
a hle! chleba roste k sycení  
takže  
co vím - vím  
co nevím - čert vem

*vím nevím (nehodící škrtnu) ze sbírky Kormidlo nepaměti – texty k vysvětlivkám, 2006*



Miroslav  
Koryčan

**vysvětlivky:**

hit for six – (angl.) úder na šest (kriket)

erythrocyty – červené krvinky

ananda – (sanskrt) blaho

evil – (angl.) zlo

kotzbrocken – (něm.) hnusák

madeira – (port.) dřevo

lonely heart – (angl.) osamělé srdce

tiramisu – (it.) pozvedni mě

sucks – (angl.) hovno

docta ignoranta – (lat.) učená nevědomost

sturm und drag – (něm.) bouře a vzdor

how is that? – (angl.) jak to?

aminokyseliny – stavební kameny života

initium sapientiae timor – (lat.) počátek moudrosti je v bázni

*vím nevím (nehodící škrtnu) ze sbírky Kormidlo nepaměti – texty k vysvětlivkám, 2006*



Miroslav  
Koryčan

## ↳ham se na takráná

neboť jsem jie-žen  
i domitor orbi  
věz, že mentire humanum est  
jako pravdou žaludu je strom  
o své setrvávám v pochybách  
proto přiostruji pluh slov  
zatímco demirkol reziví  
a tobě if you love me vštěpuji:  
setrvej  
dotírej na mé dlaně  
očím skýtej potěchu  
a krvi bublot  
probud' feromon  
vetří mi ho do chřípí  
a zaječ: rebirth!  
postávám u tvých pat  
i poor man nagathan  
insáf ká tarází se kloní  
směrem (mého) prstu jenž  
přede nit neukončenosti  
má sundari  
v poskoku i pokleku trvá  
což mě vede k milosrdenství  
chtěně či ne  
už se opět potácím v hovadinách  
jež v mých hodinách  
tikají předivně  
I am the reiver  
jenž na anja kóro  
nabírá (do vědra) šinšičó  
ach, sitareh  
staň se good witch  
jež mrská po mně  
kameny slov  
a chtěla-li bys mě obejmout  
pak bacha!  
embrace the serpent  
a to tak, že slizce  
já bych pak se rozezněl jako  
tintinnabuli  
proměněna (má) byrsa v papyrus  
láká  
neboť: ženská i z vola udělá  
hadr na holi  
(má) duchamornost přešlapuje  
nevěda kam se vrtnout  
pro slova  
věta v posledku

*ham se na takráná ze sbírky Kormiallo nepaměti – texty k vysvětlivkám, 2006*



Miroslav  
Koryčan

**vysvětlivky:**

ham se na takráná – (hindsky) se mnou si nezačíněj  
jie-žen – (čínsky) divoký muž  
domitor orbi – (lat.) podmanitel světa  
mentire humanum est – (lat.) lhát je lidské  
demirkol – (turecky) železná paže  
if you love me – (angl.) jestliže mě miluješ  
feromon – (lat.) tělesný pach  
rebirth – (angl.) znovuzrození  
poor man – (angl.) chudák  
nagathan – (barmsky) krásný samec  
insáf ká tarází – (hindsky) váhy spravedlnosti  
sundari – (hindsky) krásná dívka  
I am the reiver – (angl.) jsem poberta  
anja kóro – (jap.) cesta temnou nocí  
šinšičó – (jap.) nová myšlenka  
sitareh – (persky) hvězda  
good witch – (angl.) dobrá čarodějka  
embrace the serpent – (angl.) obejmout hada  
tintinnabuli – (lat.) zvonky  
byrsa – (řecky) volská kůže

*ham se na takráná ze sbírky Kormidlo nepaměti – texty k vysvětlivkám, 2006*



Miroslav  
Koryčan

## lexigram

in zaidi  
uisge to je  
tedy i beatha  
omochím paty  
pokropím vlas  
loknu si  
a vyrázím k žití  
jsem zahva  
oděn ve fujajku  
a trpím astmatem morálky  
sumárně: il bruto (jsem)  
con libertá vstupuji do  
sindacato guaqueros  
snahypln  
takže  
koupu se (když už) v sektu  
pojídám manu  
což zapíjím rumem (oprava – umem)  
k zoru mému se vinou les negritas  
přetěsně  
útočíte na (mé) ngolo  
obzvláště aujourd´hui  
vstřebávám fascinants de profondeur  
jenže  
mentire humanum est  
vím, že  
pravda a lež jsou  
dva způsoby vyjádření téže  
skutečnosti  
toť nariz del diablo  
toť ia-ia-ia  
(tím napravuji opomenutí na počátku)  
a přišlo milagro  
a já povstal  
v povstání setrval  
a velebě samasebe  
jsem usnul  
ovšem  
než jsem popřál usínání ave  
vstoupila  
snoppa rudě zářila  
(byla milá)  
prsy se tetelily  
(byly milý)  
a v klínu bouře k startu se hotovící  
blesky děl pupku  
nevěštily mírumilovnost

*lexigram ze sbírky Kormidlo nepaměti – texty k vysvětlivkám, 2006*



Miroslav  
Koryčan

a já - co jiného  
změnil jsem skupenství  
(něco jako okaj)  
knuta náporů mě v lyru proměnila  
brnky sem  
poluce tam  
a tam-tamy mozku  
jako v poledne  
když slunce pohládilo louku  
a na palouku šťastně krávy békly  
v mých očích trny (oprava – trnky)  
brnkly  
je tomu tak doposaváde  
nekopuluji  
brnkám!

**vysvětlivky:**

lexigram – obrazec určený ke čtení  
in zaidi – (zairsky) je to řeka  
uisge – (gaelsky) voda  
beatha – (gaelsky) život  
zahva – (arab.) květ  
fujajka – (rus.) vatovaný kabát  
il brutto – (ital.) šereda  
con libertá – (šp.) svobodně  
sindicato gaaqueros – (šp.) odborový svaz vykrádačů hrobů  
les negritas – (šp.) černošky  
ngolo – (bantusky) potence  
aujourd´hui – (fr.) dnes  
fascinants de profondeur – (fr.) úchvatná hloubka  
mentire humanum est - (lat.) lhát je lidské  
nariz del diablo – (šp.) ďáblův nos  
milagro – (šp.) zázrak  
snoppa – (staronordicky) ústa

*lexigram ze sbírky Kormidlo nepaměti – texty k vysvětlivkám, 2006*



Miroslav  
Koryčan



## ➤ Miroslav Koryčan

Miroslav Koryčan (6. 6. 1938, Předmostí), básník a výtvarník, žije ve Středoklukách. Studoval matematiku na MFUK v Praze a lingvistiku na UJEP v Brně. Od 2. pol. 60. let, kdy se aktivně účastnil také mezinárodních setkání nad vizuální poezií, se zabývá mimo jiné experimentální básnickou tvorbou. Vystavoval doma i v zahraničí, svými výtvarnými díly je zastoupen ve sbírkách NG v Praze. Knižně publikoval až od r. 2000 sbírky básní *Vláda slova* (2000), *Pršení (h)lásek v dešti slov* (2003), *Středoplk* (2004) a *Zamračené židle* (2005), která představuje průřez autorovou experimentální tvorbou z let 60. a 70. Transformační texty, vizuality, partitury ad. tohoto období jsou uloženy v Památníku národního písemnictví. Nejnovější sbírka, soubor textů na principu makarónské poezie *Kormidlo nepaměti – texty k vysvětlivkám*, je připravena k vydání.



Karel Milota



Karel Milota a Jaroslav Koch, *Dům rozhodnutí (Ano - Ne)*, 1970, lakovaná tempera na sololitové desce, 49x36 cm





Karel Milota



## ↘ Karel Milota

Karel Milota (16. 9. 1937, Praha – 30. 4. 2002, Praha), autor experimentální prózy a poezie, prozaik a překladatel z ruštiny. Vystudoval bohemistiku a anglistiku na FFUK v Praze. Studium završil disertační prací o experimentální literatuře, jež se stala východiskem rozsáhlé studie *Vzorec řeči a řeč vzorce*. Přispíval jako literární kritik do řady periodik 60. let, např. Kritického sborníku, Tváře, Plamene, Sešitů, Orientace; v 1. pol. 90. let také do Literárních novin. Autorova experimentální próza byla publikována se zpožděním (soubory povídek *Noc zrcadel* (1981) a *Ďáblův dům* (1994) a román *Sud* (1993), v 2. polovině 90. let vyšla kniha autorovy konkrétní poezie *Antilogie aneb Protisloví* (1995) a básnická sbírka *Gregor* (1999). V roce 1997 se stal držitelem Ceny Jaroslava Seiferta za bás. sbírku *Antilogie aneb Protisloví* a prózy *Ďáblův dům*. Nakladatelství Torst připravuje k vydání kritické a teoretické dílo Karla Miloty, včetně zmíněné zásadní práce disertační.



Ladislav  
Nebeský

p i m  
r í n  
ř j ň  
p r o  
š l ó  
t m p  
ť n r

p i m  
r í n  
ř j ň  
s k o  
š l ó  
t m p  
ť n r

p i m  
r í n  
ř j ň  
š l ó  
t m p  
ť n r  
č i t

Zaplňování prázdná



Ladislav  
Nebeský

□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□						
d	t	ř	ň	b	č	t	ž	ř	č	á	ď	é	m	d	t	ř	ň	b	č	t	ž	ř	č	á	ď	é	m	
ď	u	s	o	c	d	ú	a	s	d	b	e	ě	n	e	ú	š	ó	č	ď	ú	á	š	d	c	é	ň	o	
é	ů	t	p	d	e	ů	b	t	e	c	é	f	ň	é	v	t	r	e	č	ď	é	č	é	ě	f	g	o	
ě	v	t	r	ď	é	v	c	ť	e	č	ě	h	ó	ě	u	ř	ř	e	ď	é	č	ě	d	f	g	h	ó	
f	y	ú	s	é	f	y	č	u	ě	ď	e	h	i	p	ý	ú	s	é	ř	é	f	g	h	i	j	k	ř	s
g	z	ů	š	ě	g	z	d	ú	g	é	h	í	r	ř	ž	ž	v	h	i	ř	é	ř	é	í	j	k	s	
h	ž	v	t	f	h	ž	ď	e	v	h	ě	í	s	š	á	á	y	i	f	j	l	m	n	ř	š	t	š	
i	a	y	t	g	i	a	é	y	i	f	j	k	m	t	j	b	z	ú	i	j	b	c	č	á	š	t	š	
j	á	ý	u	h	í	á	ě	ý	í	g	k	m	t	t	k	c	ž	ů	í	j	b	c	č	á	š	t	š	
k	b	z	ú	i	j	b	f	z	j	h	l	n	ť	ú	l	č	ž	ů	í	j	b	c	č	á	š	t	š	
l	c	ž	ů	í	k	c	g	ž	k	i	m	ň	u	ú	č	d	č	a	v	j	l	č	á	š	t	š	š	
m	č	a	v	j	l	č	h	a	l	í	n	o	ú	ú	č	d	č	a	v	j	l	č	á	š	t	š	š	
n	d	á	y	k	m	d	i	á	m	j	ň	o	ú	ú	č	d	č	a	y	k	m	d	č	á	š	t	š	
ň	ď	b	ý	l	n	ď	í	b	n	k	o	p	v	ú	č	d	č	a	y	l	n	ď	č	á	š	t	š	
o	e	c	z	m	ň	e	j	c	ň	l	o	p	r	v	č	d	č	a	z	m	ň	e	č	á	š	t	š	
ó	ě	č	ž	n	o	é	k	č	o	m	p	ř	ý	z	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	
p	ř	ď	á	ň	ó	ě	l	d	o	n	p	ř	s	ž	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	
ř	g	e	b	ó	p	f	m	ď	p	ň	ř	s	ž	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	š	
s	h	é	c	p	ř	h	n	e	r	ó	s	t	á	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	š	
š	i	ě	č	r	s	i	o	ě	ř	ó	š	t	ú	b	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	
t	í	f	d	ř	š	í	ó	f	š	p	t	ú	č	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	š	
ť	j	g	ď	s	t	j	p	g	t	ř	ú	v	ď	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	š	
u	k	h	e	š	ť	k	r	h	ť	s	ú	v	ď	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	š	
ú	l	i	é	t	u	l	ř	i	u	š	ú	v	ď	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	š	
ů	m	í	ě	ť	ú	m	s	í	ú	t	v	ý	e	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	š	
v	n	j	f	u	ů	n	š	j	ú	ť	y	z	é	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	š	
y	ň	k	g	ú	v	ň	t	k	v	u	ý	ž	ě	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	š	
ý	o	l	h	ů	y	o	ť	l	y	ú	ž	f	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	š		
z	ó	m	i	v	ý	ó	u	m	ý	ú	ž	a	f	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	š	
ž	p	n	í	y	z	p	ú	n	ž	v	a	g	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	š	š	
a	r	ň	j	ý	ž	r	ú	ň	ž	a	b	h	í	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	š	
á	ř	o	k	z	a	ř	v	o	a	ý	b	č	í	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	š	
b	s	ó	l	ž	á	s	y	ó	á	z	c	í	j	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	š	
c	š	p	m	a	b	š	ý	p	b	ž	č	í	k	č	d	č	a	ž	n	o	é	č	á	š	t	š	š	
d	t	ř	ň	b	č	t	ž	ř	č	á	ď	é	m	d	u	s	o	c	d	ú	š	ó	č	ď	ú	á	š	
ď	u	s	o	c	d	ú	a	s	d	b	e	ě	n	e	ú	š	ó	č	ď	ú	á	š	d	c	é	ň	o	
e	ú	š	ó	č	ď	ú	á	š	ď	c	é	f	ň	é	v	t	r	e	č	ď	é	č	é	ě	f	g	o	
é	ů	t	p	d	e	ů	b	t	e	č	ě	h	ó	ě	u	ř	ř	e	ď	é	č	ě	d	f	g	h	ó	
ě	v	t	r	ď	é	v	c	ť	e	č	ě	h	i	p	ý	ú	s	é	ř	é	f	g	h	i	j	k	ř	s

Zaplnění prázdna



Ladislav  
Nebeský

tďřěú iěuvn

.....

ňzláp dáóřg

**tďřěú iěuvn**

tesfů ífúyň  
uešgv jgůyo  
úěthy khvzó  
úftiý liyžp  
vguíz míyar  
yhújž njzář  
ýiůka ňkžbs  
zívlá olacš  
žjymb ómáct  
akýnc pnbdt  
álzňč rňcđu  
bmžod řočeú  
cnaóđ sódeú  
čňápe špděv

ďócřě třégý  
epčsf usěhz  
érdšg úšfiž  
ěřďth útgía  
fseti vťhjá  
gšěuí yuikb  
htěúj ýúílc  
iťfůk zůjmč  
íugvl žvknđ  
júhym aylňđ  
kúíyn áýmoe  
lvízň bznóé  
myjžo cžňpě  
ňýkaó čaorf  
**ňzláp dáóřg**

Zaplňování prázdna



Ladislav  
Nebeský

m ř o p c    i ě o p k  
n s ó r č    í f ó r l  
ň š p ř d    j g p ř m  
o t r s đ'    k h r s n  
ó ě ř š e    l i ř š ň

r ú š ť ě    n j š ť ó  
ř ů t u f    ň k t u p  
s v ť ú g    o l ť ú r  
š y u ů h    ó m u ů ř  
t ý ú v i    p n ú v s

m ř o p c    i ě o p k  
n s ó r č    í f ó r l  
ň š p ř d    j g p ř m  
o t r            r s n  
ó ě ř            ř š ň

r ú š            š ť ó  
ř ů t            t u p  
s v ť ú g    o l ť ú r  
š y u ů h    ó m u ů ř  
t ý ú v i    p n ú v s

m ř o p c    i ě o p k  
n                    l  
ň                    m  
o                    n  
ó                    ň  
  
r                    ó  
ř                    p  
s                    r  
š                    ř  
t ý ú v i    p n ú v s

Zaplňování prázdná



Ladislav  
Nebeský

-----

i í j k l	n ň o ó p	
h i í j k	m n ň o ó	m
ž a á b c	d ě e é ě	l
ě f g h i	j k l m n	č
i í j k l	n ň o ó p	í
b c č d ě	é ě f g h	t
		e

-----

-----

i í j k l	n ň o ó p	
h i í j k	m n ň o ó	
ž a á b c	d ě e é ě	
ě f g h i	j k l m n	
i í j k l	n ň o ó p	
b c č d ě	é ě f g h	

-----

Zaplňování prázdná



Ladislav  
Nebeský

h z p č f	h z p č f	h z p č f	h z p č f
i ž r d g	i ž r d g	i ž r d g	i ž r d g
í a ř đ h	í a ř đ h	í a ř đ h	í a ř đ h
j á s e i	j á s e i	j á s e i	á s e i
k b š é í	k b š é í	k b š é í	k b š é í
l c t ě j	l c t ě j	l c t ě j	l c t ě j
m č ť f k	m č ť f k	m č ť f k	m č ť f k
n d u g l	n d u g l	n d u g l	n d u g l
ň đ ú h m	ň đ ú h m	ň đ ú h m	ň đ ú h m
o e ů i n	o e ů i n	o e ů i n	o e ů i n
ó é v í ň	ó é v í ň	ó é v í ň	ó é v í ň
p ě y j o	p ě y j o	p ě y j o	p ě y j o
r f ý k ó	r f ý k ó	r f ý k ó	r f ý k ó
ř g z l p	ř g z l p	ř g z l p	ř g z l p
s h ž m r	s h ž m r	s h ž m r	s h ž m r
š i a n ř	š i a n ř	š i a n ř	š a n ř
t í á ň s	t í á ň s	t í á ň s	t í á ň s
ť j b o š	ť j b o š	ť j b o š	ť j b o š
u k c ó t	u k c ó t	u k c ó t	u k c ó t
ú l č p ě	ú l p ě	ú l č p ě	ú l č p ě
ů m d r u	ů m d r u	ů m d r u	ů m d u
v n đ ř ú	n đ ř ú	v n đ ř ú	v n đ ř ú
y ň e s ů	y ň e s ů	y ň e s ů	y ň e s ů
ý o é š v	ý o é š v	ý o é š v	ý o é š v
z ó ě t y	z ó ě t y	z ó ě t y	z ó ě t y

Zaplňování prázdná



Ladislav  
Nebeský

u ú ů v y ý      ž a á b c č  
ž a á b c č      ě e é ě f g  
á b c č d ě      é ě f g h i

ý z ž a á b      č d ě e é ě  
ď e é ě f g      i í j k l m  
t ť u ú ů v      ý z ž a á b  
y ý z ž a á      c č d ě e é  
é ě f g h i      j k l m n ň

ň o ó p r ř      š t ť u ú ů  
g h i í j k      m n ň o ó p  
j k l m n ň      ó p r ř s š  
š t ť u ú ů      y ý z ž a á  
j k l m n ň      ó p r ř s š

i í j k l m ň o ó p r ř  
ů v y ý z ž á b c č d ě  
ž a á b c č ě e é ě f g  
c č d ě e é f g h i í j  
ě f g h i í k l m n ň o  
á b c č d ě é ě f g h i

Zaplňování prázdná





Ladislav  
Nebeský

ž  
a b  
á c g  
b č h y  
**z** c d i ý í  
**i** ě í z j ě  
d **m** j ž k f  
ď **e** a a l g  
e ě l **j** m h  
é f m b **a** i  
ě g n c ň **r**  
h ň č o j o  
o d ó k 1  
ď p l  
r m  
n

ž  
a b  
á c g  
b č h y  
c d i ý í  
**t** ě í z j ě  
d o j ž k f  
ď **e** p a l g  
e ě l o m h  
é f m b d i  
ě g n c ň z  
h ň č o j i  
o d ó k m  
ď p l  
r m  
n

ž  
a b  
á c g  
b č h y  
**z** c d i ý í  
**i** ě í z j ě  
d **m** j ž k f  
ď **e** a a l g  
e ě l **j** m h  
é f m b **a** i  
ě g n c ň **r**  
h ň č o j o  
o d ó k  
ď p l  
r m  
n

Zaplňování prázdna



Ladislav  
Nebeský

k d' g c i m d' z ů ý č ť b g  
j d f b h l d ý ú y c t á f  
í č ě á g k č y u v b š a ě  
i c é a f j c v ť ů á s ž é  
h b e ž ě í b ů t ú a ř z e

Zaplňování prázdná



Ladislav  
Nebeský

l k j í i  
h g f ě é  
l k j í i  
ň n m l k

ý y v ů ú  
ň n m l k  
p ó o ň n  
m l k j í  
e d' d č c

ó o ň n m  
ň n m l k  
k j í i h  
d' d č c b

i í j k l  
é ě f g h  
i í j k l  
k l m n ň

ú ů v y ý  
k l m n ň  
n ň o ó p  
í j k l m  
c č d d' e

m n ň o ó  
k l m n ň  
h i í j k  
b c č d d'

Zaplnění prázdna



Ladislav  
Nebeský

a m h p j č v ý j č ř í f ň m b i m ž č o č a  
á n i r k d y z k d s j g o n c í n a d ó d á  
b ň í ř l ď ý ž l ď š k h ó ň č j ň á ď p ď b

Zaplňování prázdna



Ladislav  
Nebeský

ú ř é h  
s ě i  
f í  
j

ú o y z  
ů ó ý ž  
v p z a  
y r ž á  
ý ř a b  
z s á c  
ž š b č  
a t c d  
á ě č ě  
b u d e  
c ú ě é  
č ů e ě  
d v é f  
ď y ě g  
e ý f h  
é z g i  
ě ž h í  
f a i j  
g á í k

š  
r t  
č ř ě  
g d s u

ú ř é h  
ů s ě i  
v š f í  
y t g j  
ý ě h k  
z u i l  
ž ú í m  
a ů j n  
á v k ň  
b y l o  
c ý m ó  
č z n p  
d ž ň r  
ď a o ř  
e á ó s  
é b p š  
ě c r t  
f č ř ě  
g d s u

ú o y z  
ů ó ý  
v p  
y

é  
ě ž  
f a i  
g á í k

Zaplňování prázdná



Ladislav  
Nebeský

š t j h c z ě  
t u k i č ž  
t ú l í d  
u ů m j  
ú v n  
ů y  
v ý  
y

a  
á c  
b č  
c d ě  
č ď u š  
d e ú t n  
ď é ů ť ň j  
**e ě v u o k š**

š  
ť t  
u ť  
j ú u  
h k ů ú  
c i l v ů  
z č í m y v  
ě ž d j n ý y  
f a ď k ň z ý ž b t s m í s  
g á e l o ž **z** á š ř l i ř  
h b é m ó **a** s r k h r  
i c ě n p ř p j g p  
í č f ň **r** ó í f ó  
j d g **o** i ě o  
k ď **h** é ň  
l **e** n  
**m**

Zaplňování prázdná



Ladislav  
Nebeský

í		k š n é	d ť ý s í
š j		l t ň ě	ď u z š j
ž t k		m ť o f	e ú ž t k
ů a ť l		n u ó g	é ů a ť l
ě v á u m		ň ú p h	ě v á u m
f y b ú n		o ů r i	f y b ú n
í g ý c ů ň		ó v ř í	g ý c ů ň
s j h z č v o		p y s j	h z č v o
ý š k i ž d y ó		r ý š k	i ž d y ó
ř z t l í a ď ý p		ř z t l	í a ď ý p

d k é ý	ú m r j c		d k é ý	ú m r j c
l ě z	v n ř k č		ď l ě z	v n ř k č
f ž	y ň s l d		e m f ž	y ň s l d
a	ý o š m ď		é n g a	ý o š m ď
z	ó t n e		ě ň h á	z ó t n e
ž p ť ň é		f o i b	ž p ť ň é	
r u o ě		g ó í c	a r u o ě	
ú ó f		h p j č	á ř ú ó f	
p g		i r k d	b s ů p g	
h		í ř l ď	c š v r h	
	<b>j s m e</b>	<b>č t y ř i</b>		
í		k š n é	d ť ý s í	
š j		l t ň ě	ď u z š j	
ž t k		m ť o f	e ú ž t k	
ů a ť l		n u ó g	é ů a ť l	
ě v á u m		ň ú p h	ě v á u m	
f y b ú n		o ů r i	f y b ú n	
í g ý c ů ň		ó v ř í	g ý c ů ň	
s j h z č v o		p y s j	h z č v o	
ý š k i ž d y ó		r ý š k	i ž d y ó	
ř z t l í a ď ý p		ř z t l	í a ď ý p	

Zaplňování prázdná



Ladislav  
Nebeský

ě n                      ě ž n                      ě n ž  
                     f ň                      f a ň                      f ň a  
                     g o                      g á o                      g o á  
                     h ó                      h b ó                      h ó b  
                     i p                      i c p                      i p c  
                     í r                      í č r                      í r č  
                     j ř                      j d ř                      j ř d  
                     s                      k đ s                      k s đ  
                     l e š                      l š e  
                     m é t                      m t é  
                     n ě t                      n t ě  
                     ň f u                      ň u f  
                     o g ú                      o ú g  
                     h ů                      ó ů h  
                     v                      p v i  
                     r y í  
                     ř ý j  
                     s z k  
                     š ž l  
**t a m**  
                     t á n  
                     u b ň  
                     ú c o  
                     ů č ó  
                     v d p  
                     y đ r  
                     y ř e                      y e ř  
                     z s é                      z é s  
                     ž š ě                      ž ě š  
                     a t f                      a f t  
                     á t g                      á g t  
                     b u h                      b h u  
                     c ú i                      c i ú  
                     č í ů                      č í ů  
                     d j v                      d j v  
                     đ k y                      đ k y  
                     e l ý  
                     é m z  
                     ě n                      ě ž n                      ě n ž

Zaplnění prázdná





Ladislav  
Nebeský

t š k ý é ě r ě č v g b e z v ě ý é ý  
 ť t l z ě f ř f d y h c é ž y f z ě z  
 u ť m ž f g s g đ' ý i č ě a ý g ž f ž  
 ú u n a g h š h e z í d f á z h a g a  
 ů ú ň á h i t i é ž j đ' g b ž i á h á  
 v ů o b i í t í ě a k e h c a í b i b  
 y v ó c í j u j f á l é i č á j c í  
 ý y p č j k ú k g b m ě í d b k č  
 z ý r d k l ů l h c n f j đ' c l  
 ž z ř đ' l m v m i č ň g k e č  
**a ž s e m n y n í d o h l é**  
 á a š é n ň ý ň j đ' ó i m ě đ'  
 b á t ě ň o z o k e p í n f e o  
 c b ť f o ó ž ó l é r j ň g é ó f  
 č c u g ó p a p m ě ř k o h ě p g ó  
 d č ú h p r á r n f s l ó i f r h p h  
 đ' d ů i r ř b ř ň g š m p í g ř i r i  
 e đ' v í ř s c s o h t n r j h s í ř í  
 é e y j s š č š ó i t ň ř k i š j s j  
 ě é ý k š t d t p í u o s l í t k š k  
 f ě z l t ť đ' ť r j ú ó š m j ť l t l

Zaplňování prázdná



Ladislav  
Nebeský



Aby bylo možné číst na nějakém místě písmeno, které tam není napsané, je třeba na něj ukázat. Například řadou abecedně uspořádaných písmen, která je právě v tom místě přerušena. (Řada může být svislá, vodorovná nebo šikmá; a dokonce může být v místě přerušeni zlomená). Pokud je to ze souvislosti patrné, lze abecedně uspořádanou řadou ukázat na písmeno i na takovém místě, které řadu bezprostředně předchází nebo naopak bezprostředně následuje. To místo nemusí být prázdné; může na něm být napsáno jiné písmeno; protože tato dvě písmena nejsou napsána přes sebe (napsáno je jen jedno), při čtení si nepřekážejí. (Když je v abecedně uspořádané řadě písmen jedno vynecháno, aniž by po něm zůstala mezera, řada pouze ukazuje, které písmeno by bylo možné číst, kdyby tam pro ně místo bylo).

Slova, na jejichž písmena lze ukázat, se dají přečíst i tam, kde psát nelze, třeba na zdánlivém řádku před prvním nebo za posledním řádkem stránky, ve zdánlivém sloupci před jejím prvním nebo za posledním sloupcem. Někdy se dají spolehlivě přečíst slova na zdánlivém prodloužení řádku nebo sloupce mimo stránku. A také slova, která na skutečném řádku začínají a písmeny na jeho zdánlivém prodloužení končí.

*Březen 2007*



Ladislav  
Nebeský

1

a	I00	k	IIIII	t	000
á	00I	n	IOI	ú	OIOII
ě	I0000	r	III	v	IIO

OIOII000I0000IIIII útěk  
IOIO0IIIIOIIIIO0000 návrat

2

a	III	k	III00	t	000
á	I00	n	OIO	ú	00IOI
ě	III0I	r	IOI	v	OII

00IOI000IIIIOIIIIO0 útěk  
OIOI000IIIIOIIIIO00 návrat

3

a	OII	k	II000	t	000
á	I00	n	IOI	ú	IOIIO
ě	IIIII	r	III	v	00I

IOIII0000IIIII0II000 útěk  
IOIII0000IIIII0II000 návrat

*Tři binární básně*



Ladislav  
Nebeský

## ➤ O vzniku binárních básní

Výraznou částí mé aktivity v experimentální poezii 60. let bylo vytváření tzv. binárních básní. O tom, jak binární básně vznikly, jsem psal naposledy v r. 2000 (*Dvě poznámky o binárních básních*, Česká literatura 48, 2000, 431 — 436). Asi dva roky poté jsem nečekaně našel své dávné zápisky, díky nimž mohu své vzpomínky poopravit a doplnit.

V srpnu 1965 jsem napsal text obsahující ukázky fiktivních jazyků; nesl název *aština, beština, ceština, deština, děština, eština*. V příštích několika týdnech přibýly výpisky z *efsko-českého slovníku a oblíbené geské palindromy*. Začátkem listopadu jsem se v Praze setkal s Ladislavem Novákem; tohoto autora experimentální poezie, který žil v Třebíči, jsem dosud znal jen z dopisů. Novák mi tehdy půjčil publikace věnované konkrétní poezii. Konkrétní poezie je větví poezie experimentální, nějakou dobu patrně byla její větví nejvýznamnější. Tradiční báseň je v ní nahrazena tzv. konstelací; zjednodušeně řečeno, konstelace je takové rozmístění (někdy se opakujících) slov na stránce, které má učinit vztahy mezi těmito slovy viditelnými. Publikace obsahovaly konstelace v různých jazycích. Ke konstelacím v méně rozšířených jazycích byly připojeny překlady jednotlivých slov do některého z jazyků světových. Ty překlady připojené ke konstelacím mě fascinovaly. (I když jsem se experimentální poezií zabýval již od r. 1964, s podobnými publikacemi jsem se do té doby zřejmě nesetkal). Ještě též večer jsem napsal text *haština, jazyk jako stvořený pro konkrétní poezii*; skládal se z osmi konstelací hašských slov a z jejich překladů do češtiny. Textem *haština, ...* jsem se ocitl v jakémisi „bodu nula“, z něhož jsem se nechtěl vracet, ale v němž jsem nemohl setrvat. Ale jak dál? Napadlo mě, že úsilí, které vynakládá autor konstelací v přirozeném jazyce, bych měl při konstrukci umělých konstelací nahradit jiným úsilím. Potom jsem se rozhodl, že umělá slova v mých konstelacích nebudou z písmen, ale z materiálu mnohem tvárnějšího: z prvků binárního kódu (tyto prvky jsem zapisoval obvyklým způsobem jako O a I). Ještě v listopadu vznikla *lekce binární poezie*. Její komplikovaná stavba přímou návazností neumožňovala. Brzy jsem však dostal jiný nápad: vytvořit umělé slovo tak, že písmena českého slova, které má být jeho „překladem“, nahradím jejich vhodným binárním zakódováním. Výsledek jsem nazval binární básní. Skládala se ze dvou částí: z prezentace zakódování použitých písmen a z konstelace umělých slov provázených jejich českými „překlady“. Ze svých zápisků se dozvídám, že již v prosinci 1965 vznikl cyklus *dvanact binárních básní*. Binární kód jsem zkoušel využíval i jinak; jeho různá použití vedla k rukopisné sbírce *Kurs binární poezie*, kterou jsem dokončil v květnu 1966 (byly z ní publikovány jen části, dnes už bych ji asi celou rekonstruovat nedokázal). A naopak, umělé konstelace jsem někdy vytvářel i z jiného materiálu (patřily k nim např. básně – výpočty). Ale k psaní binárních básní jsem se až do konce 60. let opakovaně vracel. (Některé mé binární básně z r. 1968 spolu s popisem vzniku jedné z nich tvoří knížku *Osm binárních básní*, kterou v redakci J. Valocha vydal v Brně roku 1996 P. Rudolf jako 6. svazek řady Editio nova).

Trojice binárních básní, jež je k této vzpomínce připojena, před čtenářem nic neskrývá. Je snadné se přesvědčit, že první binární slovo (resp. druhé binární slovo) první básně lze při zadaném kódování písmen dekodovat jen jediným



Ladislav  
Nebeský

řetězem písmen, totiž tím, který tvoří slovo „útěk“ (resp. slovo „návrat“). Totéž platí o druhé básni. To jediné (ale dvojnásobně představené) binární slovo v třetí básni lze při zadaném kódování písmen dekódovat přesně dvěma řetězy písmen: slovem „útěk“ a slovem „návrat“. Tyto tři binární básně jsou nové, ale od těch, které vznikaly v 60. letech se nijak podstatně neliší. I tehdy mohla být rozdílnost významů dvou českých slov vyhrocena, zmírněna nebo zpochybněna volbou slov binárních.

---

*Lekce binární poezie* byla publikována ve sborníku *VRH KOSTEK (česká experimentální poezie)*, ed. J. Hiršal a B. Grögerová, nakl. TORST, Praha 1993.



Ladislav  
Nebeský

```
+++++
Nápis, který práv+++++
Proces jejich při+++++
byl prováděn post+++++
+++++
+++++
+++++ě čtete, vznikl s+++++
+++++bližování (a odst+++++
+++++upnou ztrátou vše+++++
+++++
+++++pojením tří dílů.
+++++raňování překážek)
+++++ch malých písmen.
+++++
```

Vznik jednoho textu



Ladislav  
Nebeský

```
+++++
Ná i , kt ý áv+++++
P ces je ch p+++++
l ro z o t+++++
+++++
+++++ě č te, ni s+++++
+++++ l ž ní ( od+++++
+++++ no zt á u v+++++
+++++
+++++p j ím ř lů.
+++++ a í p ká e )
+++++c lý h p e .
+++++
```

Vznik jednoho textu



Ladislav  
Nebeský

```
+++++
N   ,   ý   á +++++
P   e   h   +-----+++++
      ro z   +   e,   s+++++
+++++
      ž   í (   +-----
+++++   o   u v + j   l .
+++++-----+ a   í   k   )
+++++   ý   e .
+++++
```

Vznik jedného textu





Ladislav  
Nebeský

N  
P , , ( . )  
.

*Vznik jednoho textu*



Ladislav  
Nebeský



## ➤ Ladislav Nebeský

Ladislav Nebeský (28. 1. 1937, Jilemnice), autor experimentální poezie, matematik, žije v Praze. Vystudoval MFF UK v Praze, na FFUK působí jako docent v Ústavu lingvistiky a ugrofinistiky a věnuje se matematickým modelům v lingvistice a teorii grafů. Od poloviny 60. let vytvářel texty založené na umělém kódování, zejména tzv. binárními básněmi (využívajícími binárního kódu) obohatil soubor experimentálních technik. V 60. letech se účastnil domácích i zahraničních výstav vizuální poezie a časopisecky publikoval doma i v zahraničí. Výbor *Ze zázubí* na přelomu 60. a 70. let již nemohl vyjít. Výběr jeho prací z r. 1968 obsahuje soubor *Osm binárních básní* (1996). K tomuto typu tvorby se Nebeský vrací až v pol. 90. let, zajímá ho především neviditelnost znaků. Jeho novější tvorba se objevila např. na výstavě Klubu konkrétistů (Opava 2001), samostatné výstavě (Zlín 2005) a básnické sbírce *Bílá místa* (2006). O experimentální literární tvorbě publikoval teoretické stati (Česká literatura, Slovo a slovesnost). Své práce vystavoval na expozicích vizuální poezie, publikoval v rámci antologií (*Vrth kostek*) a časopisecky (viz např. Robert Ibrahim – průřez Nebeského tvorbou a studie o ní v Tvaru 9-11/2005). Řada starších básnických souborů experimentální poezie L. Nebeského zůstává v rukopisech.



Ladislav  
Novák

## ↳ Malý slovník naučný (výběr)

**ALCHYMÁŽE** (alchymické koláže) nejsou vlastně ničím jiným než přenesením metody „spečených textů“ do výtvarnictví. Jejich bezprostředním předchůdcem byl cyklus figurativních reprodukcí s vyškrábanýma očima. Tak jsem se snažil minimálním zásahem dosáhnout maximálního posunu dané reality, a tím i maximální emoce. Koncem července 1962 narušoval jsem již reprodukce chemickou cestou a současně na ně obtiskoval písmo i obrázky z různých časopisů. Protože jsem ke svým alchymážím začal už v létě 1962 používat i reklam, karikatur a křížovek,\*) staly se nesporně první a samostatnou obdobou pop artu u nás. Průběhem roku 1963 rozpracoval jsem metodu alchymáže do řady nuancí.

**BÁSNÍK**, opravdový básník, by měl být buřičem nebo osamělým nočním ptákem, ale běda! Tak příliš často není než zručným řemeslníkem, nebo (což je ještě daleko horší) jen obratným novinářem a šikovným prodávčem vlastního zboží. Ať už je tím či oním, od onoho okamžiku, kdy počne brát svoje dílo (svůj podíl na něm) docela vážně, od onoho osudného okamžiku, kdy zapomene, že je pouhým nástrojem v rukou kosmických sil, stane se něčím slizkým a nesmírně odporným.

**DÍLO**, skutečné dílo, opravdu hodné tohoto jména (ostatně velmi nepřesného a zavádějícího svou etymologií) není něčím udělaným v úředních hodinách či jako „fuška“ ve chvílích klidu, ale něčím vzniklým téměř samovolně jako ulita mořského živočicha. Přitom vůbec není potřeba, aby bylo pečlivě srovnáno, svědomitě zkatalogizováno a starostlivě uloženo v zásuvkách psacího stolu.

**GLOSOLALIE**, jeden z nejvýznačnějších typů jazykových novotvarů, projevující se skutečným „řečením“, tj. delším souvislým mluvením v jakémsi „jazyku“, přesněji ve výtvaru podobném řeči. K takovýmto produktům dochází vždy ve výjimečných duševních stavech, jimž sumárně můžeme říkat stavy extatické. Potud prof. MUDr. Jaroslav Stuchlík v článku *O novotvarech řeči a písma*, Vesmír č. 1, roč. 37. Je však nepochybné, že jistý druh glosolalie může působit i esteticky, jak už ukázal dadaista Hugo Ball, expresivista Rudolf Blümner a po druhé světové válce lettrista Isidore Isou se svými druhy, pokud sem nezařadíme i tzv. abstraktní verbalizaci F. T. Marinettiho. Na ukázkou připojuji báseň-glosolalii:

### HLEDÁNÍ MAGICKÉ FORMULE

CHUR CHIRI CHURI BARI  
CHUR CHIRI CHRÓNE  
CHICHRÓNE CHIRÓNE CHRA  
BARA BARI BRA

BIRÁ BRA BIRÉ BRA BIRÉ  
KINKIRIKÉ KIKÉ KINKIRIKÉ  
IKÉ BIKÉ BILIKÉ  
FILIPIKÉ IKÉ MIKÉ  
KLON ON BIBLON



Ladislav  
Novák

BARABRON

DRON HRON HARON  
BIMBALIJON DALON ALON LON  
BIMBALIJON

ISTRÁ TRÉ TARÉ  
KRONK ONK HORONK  
HIHARIJONK  
GONG HIHARIJONK  
KRAKA  
HIHARIJONG

DLUSTA DLÉ BALÉ  
BLIK  
BANDALABLIK  
BABLIK  
BANDALABLIK

IJÓ KRO KRU  
KORKORO  
KIKORKORO KRA  
KIKORKORO  
KRO  
KIKORKORO

KIRÁ KRIK  
KARIK KROK

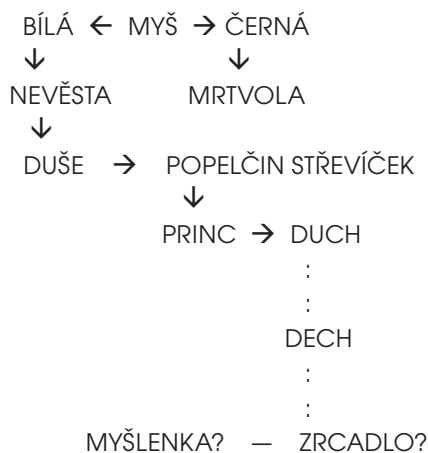
### CHEMICKÝ VZOREC

mé myšlenky dne 6. IV. 1960 mezi 19.54 a 20.01 hod.

ATOMOVÁ BOMBA  
↓  
SEKERA            HŘÍB  
↓  
ŠPALEK            HELMA  
↓  
HLAVA → VÁLKA  
↓  
HLAVOLAM → HÁDANKA  
  
                 ŽIVOT    SMRT



Ladislav  
Novák



**INTEGRACE**, devítidílná báseň, která vznikla spontánně v polovině ledna 1964, ačkoliv její kořeny jsou velmi staré a velmi hluboké. Vyjmenujme si alespoň nejdůležitější z nich:

1. Marinettiho *Osvobozená slova*, s nimiž jsem se seznámil roku 1945 a která mě nikdy nepřestala zajímat.
2. Tzv. asociační pokus C. G. Junga (*Diagnostische Assoziationsstudien*).
3. Benseho teorie básnického textu.
4. Princip variací a jejich rytmického řazení, s nímž jsem se poprvé setkal ve svém raném mládí při studiu básnických forem (sestina), v polovině padesátých let v díle Pégyuho, počátkem šedesátých let v díle Beckettově, Monově a Nápravníkově (- ať výčet těchto jmen je jakkoliv bizarní, všichni se z různých pozic zabývají principem variace x).
5. Populární článek o konstrukci stroje na zhotovování referátů. Tento stroj vyloučí z textu všechna formální slova, potom mezi významovými slovy hledá slova často se opakující, nakonec opíše místa, kde jsou ona opakující se slova zvláště zahuštěna. Pochopitelně mě tato zpráva nesmírně zaujala. — Styl, kterým byla Integrace napsána, nazývám rovněž integračním slohem. Podstata integračního slohu spočívá v tom, že spontánně vrhám na papír slova (buď slovesa v infinitivu, nebo podstatná jména v prvním pádu jednotného čísla, někdy i příslovce), a to tak, že zprvu začínám jenom několika málo slovy, opakuji je v různých obměnách, postupně přidávám nová slova, zatímco již „opotřebovaná“ vypouštím, abych se k nim eventuálně po jisté době opět vrátil. Je jasné, že na konečném působení textu se podílí: věcný i symbolický význam slov; statistická hustota výskytu určitého slova; asociace vzniklé vzájemným přiblížením jistých slov; konečně i rytmické útvary, vytvářené buď opakováním trojslabičných či dvojslabičných slov a zakončené zpravidla jednoslabičným slovem, nebo též pestrým střídáním jednoslabičných a mnohoslabičných slov. — Domnívám se, že integrační sloh je schopen ještě dalšího velmi bohatého rozvoje.



Ladislav  
Novák

**INTERPRETACE NÁHODY**, druh vizuálních básní, jejichž metoda se mi v podstatě zjevila koncem října 1963 na cestě z Prahy do Třebíče. Vyhlížeje z okna na nudnou krajinu okolo Kolína, vzpomínal jsem na svoje „zenistické básně“, z nichž jednu jsem spatřil zasklenou v bytě.\*) Protože jsem věděl, že nemám doma lihový lak, přemýšlel jsem o tom, jak dělat podobné vizuální básně bez laku. O několik dní později vznikla první „interpretace náhody“ následujícím postupem: Pruh akvarelového papíru, vzniklý přeložením a překrojením normální čtvrtky, se navlhčí. Hned nato se namočí péro do notového inkoustu a jediným gestem se udělá na papír řetěz skvrn, které se ihned rozpíjí. Když vše zaschne, ukončí se báseň jednou nebo několika silnými vodorovnými čarami, které skvrny jaksi odstavčují, a tedy interpretují náhodu.

### LADISLAV NOVÁK

Jsem noční autobus s karosérií tak jemnou a načepýřenou, že mohu létat docela tiše. Moje táhlé a smutné houkání bývá prý slyšet zvlášť často na athénské Akropoli.

**MAGNETOFON**, technický vynález, který se nám nabízí jako nový prostředek básnického zápisu. Přitom se nespokojuje tím, aby už hotový text byl do něho namluven, a tak snadno uchován a rozmnožován, ale žádá si své vlastní, speciální básnické postupy. Pokuším se charakterizovat alespoň dva nejvýznamnější.

První z nich je tzv. Mozková bouře. Vznikla z automatického psaní a na něm založených surrealistických her. Pravidla „mozkové bouře“ jsou tato: V seanci, která trvá deset minut až hodinu, nejméně šest a nejvíce patnáct osob má plnou svobodu přednést jakoukoliv, třeba i nejbizarnější myšlenku. Je naprosto zakázáno kritizovat myšlenku, kterou vyslovil některý z účastníků, a rovněž se jí smát. Naopak má každý právo, ba dalo by se říci i povinnost, dále rozvíjet myšlenky před ním vyslovené. Průběh „mozkové bouře“ bývá zachycován na magnetofonový pásek. Pokud účastníci „mozkové bouře“ nesklouznou do plané vtipnosti a zaujatě usilují o evokaci kolektivního vnitřního modelu, lze od této metody ještě leccos očekávat.

Druhý postup je vlastně druhem fonické koláže a vzniká tím způsobem, že jeden nebo několik (často automaticky mluvených) textů se různě zpracovává (zpomaluje, zrychluje, stíhává, překrývá, deformuje). Při tomto postupu se musíme vyvarovat nebezpečí, abychom jazykový materiál nerozložili v ryze „abstraktní“ fonickou strukturu, a nedostali se tak do nebezpečného sousedství konkrétní hudby. Je nutné vytvářet uprostřed zvukového toku zneklidňující sémantické ostrůvky, vytrhující celou nahrávku z úzce estetické oblasti.

Na závěr nemohu smlčet své přesvědčení, že magnetofon je básnickou technikou budoucnosti. Už také proto, že vysloveně straní neoficiálním, spontánním, hovorovým složkám poezie, a tím je nejlepším prostředkem proti katastrofálně postupujícímu všeobecnému sklerotismu.



Ladislav  
Novák

**PYRAMIDÁLNÍ TEXT**, forma experimentální poezie, kterou jsem vytvořil na sklonku roku 1962. Pyramidální text se vyrábí takto:

1. Vezmi libovolnou knihu, kdekoliv ji rozevři a bez rozmýšlení přitiskni prst na jedno místo textu. Větu, na kterou jsi přitiskl prst, opiš tím způsobem, že na jeden list napíšeš podmětovou část věty, na druhý list přísudkovou část věty. Vše opakuji ještě pětkrát.
2. Podmětové části vět označ od 1 do 6 arabskými číslicemi, přísudkové části vět označ od I do VI římskými číslicemi.
3. Vezmi dvě kostky, jednu popiš arabskými číslicemi, druhou římskými číslicemi. 12 vrhy obou kostek dostaneš 12 hybridních vět, které tvoří první oddíl textu.
4. Druhý oddíl textu vytvoříš tak, že větu 1 a 7, 2 a 8 atd. spojíš vždy v jedinou větu. Pochopitelně musíš některá slova vypustit. Tvé umění bude spočívat v tom, abys do mála slov nabral co nejvíc smyslu (respektive nesmyslu).
5. Třetí oddíl vytvoříš obdobně spojením věty 1 a 4, 2 a 5, 3 a 6.
6. „Superspojením“ všech tří vět třetího oddílu v jedinou větu vytvoříš čtvrtý a poslední oddíl textu.
7. Slovo (nebo spojení několika slov), které považuješ v textu za zvláště důležité (často se opakující, podmět čtvrté části), učiníš titulem celého textu.

Jako ukázkou opisují zde pyramidální text *Adam a Eva čili 4,5 kg nebezpečí*:

1

Adam a Eva upozorní obsluhu na blížící se nebezpečí.

Dnešní pásové dopravníky váží jen 4,5 kg  
a měří 28 x 18 x 13 cm.

Vnější stěny domku váží jen 4,5 kg  
a měří 28 x 18 x 13 cm.

Adam a Eva váží dohromady jen 4,5 kg  
a měří 28 x 18 x 13 cm.

Dnešní pásové dopravníky mají podobný tvar  
a jsou ze stejného plechu.

Malá televizní kamera britské firmy EMI  
upozorní obsluhu na blížící se nebezpečí.

Adam a Eva na tom byli dobře.

Vnější stěny domku mají podobný tvar  
a jsou ze stejného plechu.

Elektronický mozek váží jen 4,5 kg  
a měří 28 x 18 x 13 cm.

Elektronický mozek upozorní obsluhu  
na blížící se nebezpečí.

Dvě plechovky s kávou mají podobný tvar  
a jsou ze stejného plechu.



Ladislav  
Novák

2

Adam, obsluhující dobře Evu, upozorní ji na blížící se nebezpečí.

Vnější stěny pásového dopravníku upozorní obsluhu na 4,5 kg nebezpečí.

Vnější stěny domku měří jen 28 x 18 x 13 cm.

Elektronický mozek Adama a Evy váží jen 4,5 kg.

Dnešní pásové dopravníky upozorní elektronický mozek na blížící se nebezpečí.

Malá televizní kamera britské firmy EMI má podobný tvar a je ze stejného plechu jako dvě plechovky s kávou.

3

Adam, tento elektronický mozek obsluhující Evu, váží jen 28 x 18 x 13 kg.

Vnější pásové stěny upozorní obsluhu na 4,5 kg nebezpečí.

Malá televizní kamera britské firmy EMI má podobný tvar jako vnější stěny dvou domků s kávou.

4

Elektronický mozek Adam, obsluhující malou Evu britské firmy EMI, upozorní 4,5 kg na vnější pásové nebezpečí.

**SPEČENÉ TEXTY**, objevené v létě roku 1960, vyrábím čtyřmi postupnými procesy:

1. Víceméně náhodně najdu v libovolném časopisu či knize výchozí text, přitom je nejvhodnější text ne příliš dlouhý a v sobě uzavřený.
2. V textu najdu klíčová místa, tj. místa nejdůležitější, která text konkretizují.
3. Tato klíčová místa buď vyškrtnám, nebo v klíčových slovech přeházím slabiky či písmena.
4. Takto upravený text opíšu a opatřím názvem, pokud možno nejvzdálenějším od názvu (a ovšem i významu) původního textu.

**SPISOVATEL** a básník, jak je rozlišit? Ten první píše pro svého nakladatele, pro své přátele, pro svou zásuvku (svědomitě urovnanou), pro to a ono, je inženýrem duší, prorokem, svědkem... Básník píše. — A někdy ani to ne, někdy (té smělosti) jen tichounce zpívá.

**STROJ NA VÝROBU BÁSNÍ** snadno si zhotovíš podle následujícího receptu:

Na klikou poháněnou hřídel namontuj volnoběžně šest kotoučů tak, aby se mohly zastavit pouze

v 10 polohách. Na obvod každého kotouče upevni 10 destiček. Destičky prvního kotouče popiš podměty, druhého příslovečnými určeními času, třetího příslovečnými určeními místa, čtvrtého příslovečnými určeními způsobu, pátého přísudky, šestého předměty. Kotouče zakryj krytem, v němž ponecháš vodorovnou skulinu, takže při jakémkoliv poloze kotoučů je vidět pouze šest destiček (a každého kotouče jednu), které vytvoří jeden verš prakticky nekonečné strojové básně.





Ladislav  
Novák

**UMĚNÍ A POEZIE?** Dokud básník skládá svou báseň, je to v nejlepším případě umění. Teprve když báseň začne skládat svého básníka, je to poezie. Poezie!

**ZENISTICKÉ BÁSNĚ** vznikly v únoru a březnu 1963, když jsem překládal Cageovu přednášku *Neurčenost* a současně studoval zenismus. Psal jsem je takto: Na úzký pruh kladívkového papíru načmáral jsem velice rychle několik klikyháků podobných těm, jaké vrchní v restauraci dělá na účtenku (někdy jsem je i podtrhával vodorovnou čarou). Potom, dříve než notový inkoust zaschl, prudkými tahy štětce, namočeného do lihového laku, zčásti jsem rozmazal písmo a současně ovšem zakalil lak.

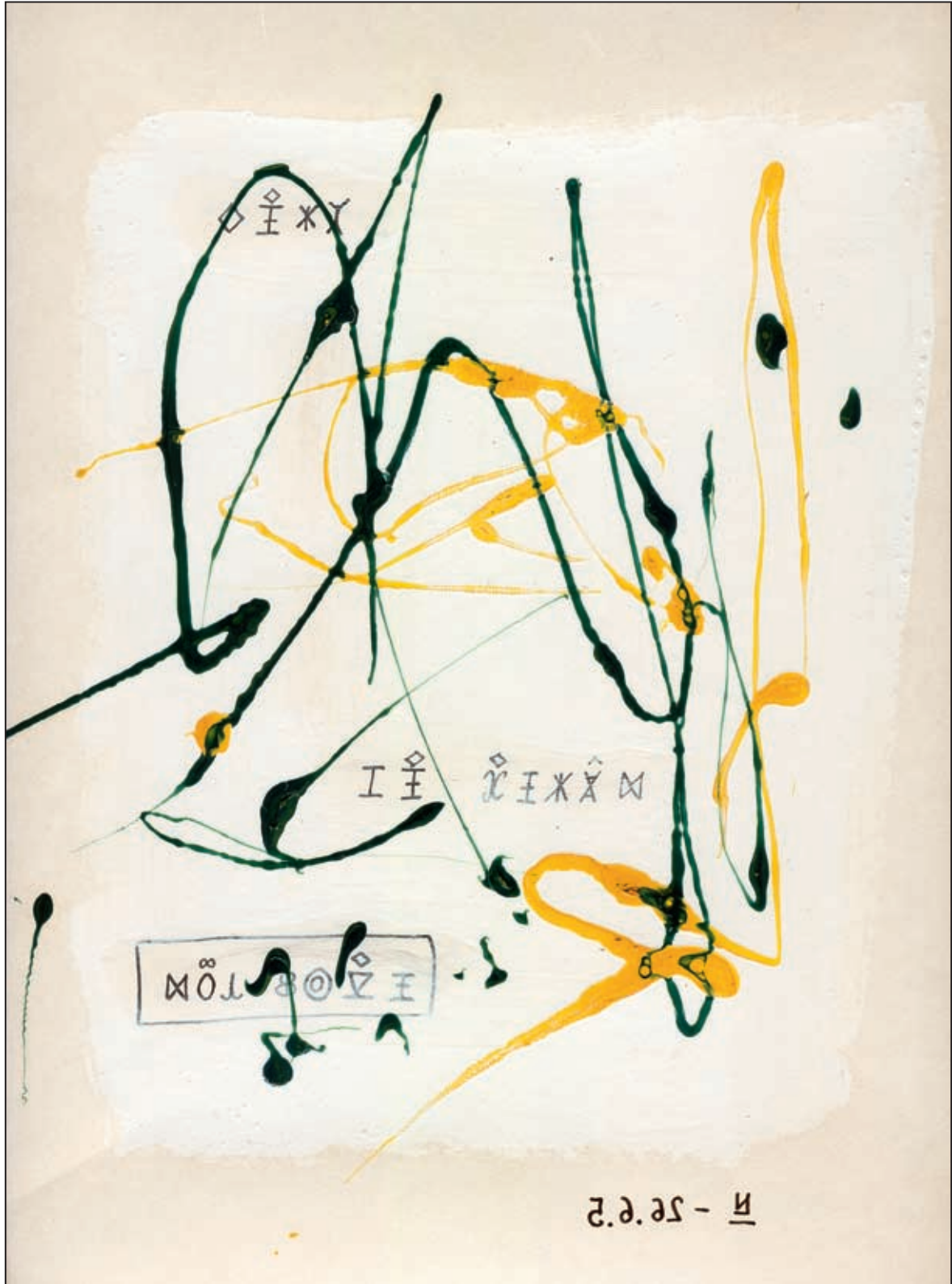
Po několika vteřinách soustředěného pozorování, když lak už ztratil svou tekutost, dokončil jsem báseň dřevěným hrotem násadky, jímž jsem udělal opět několik klikyháků, které se mezi černým inkoustem a nažloutlým (eventuálně i našedlým od rozmazaného inkoustu) lakem jevíly bílé. — Pokračováním „zenistických básní“ se staly „interpretace náhody“ (viz tamtéž).

---

Rukopis *Malého slovníku naučného* (uváděný jako *Nenaučný slovník kuriozit a zbytečných vědomostí*) vytvořil Ladislav Novák v polovině 60. let.



Ladislav  
Novák







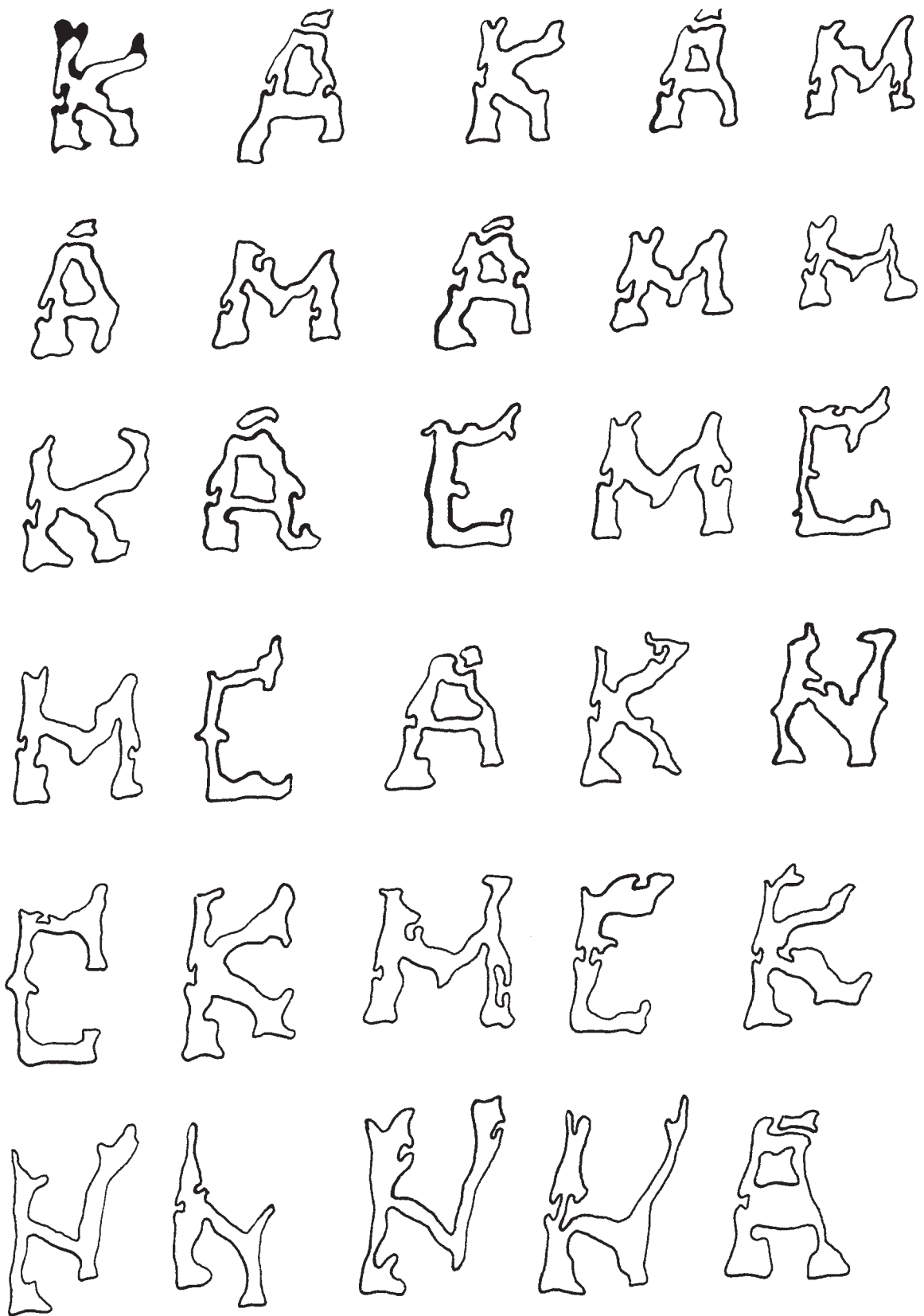


Ladislav  
Novák



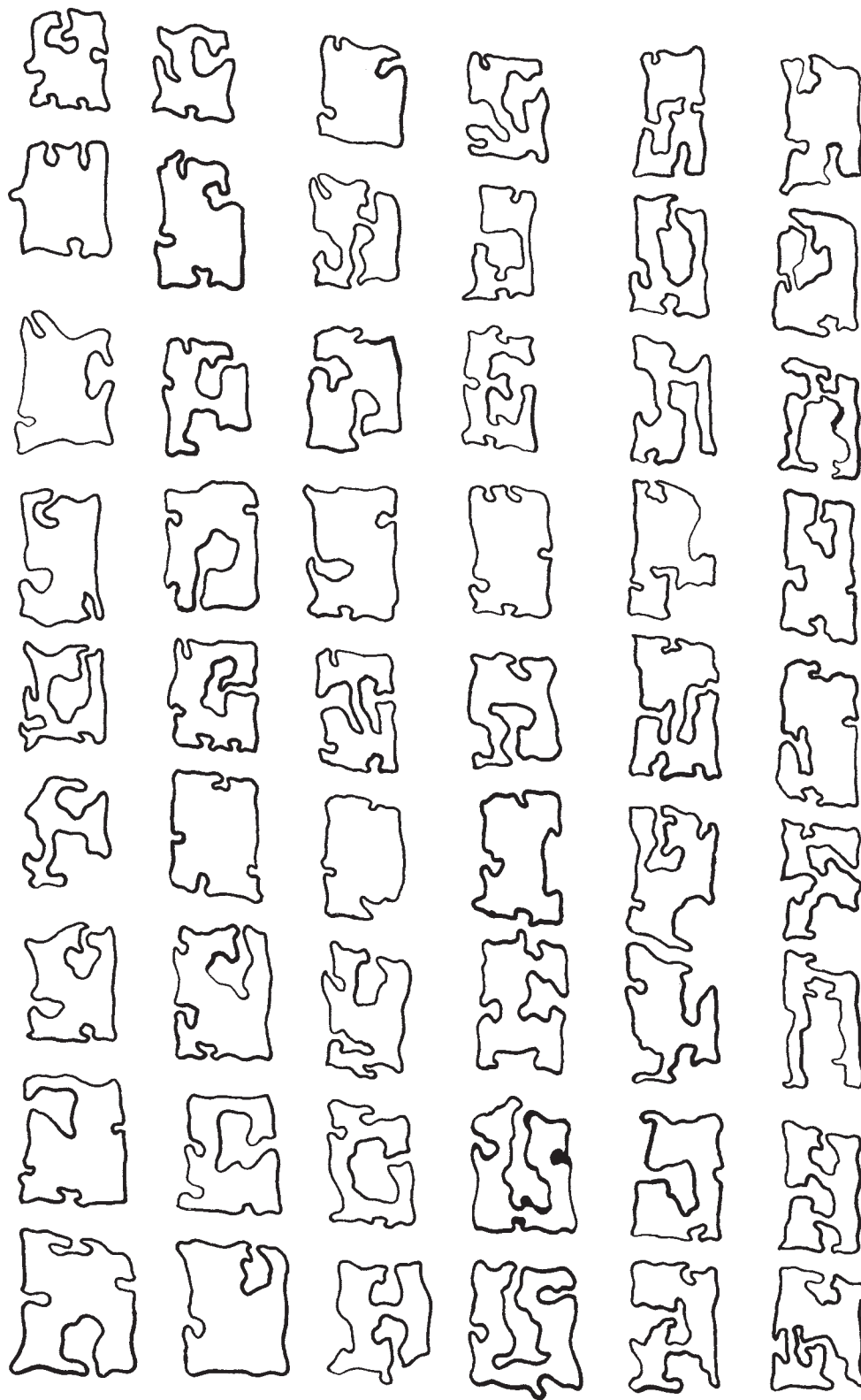


Ladislav  
Novák



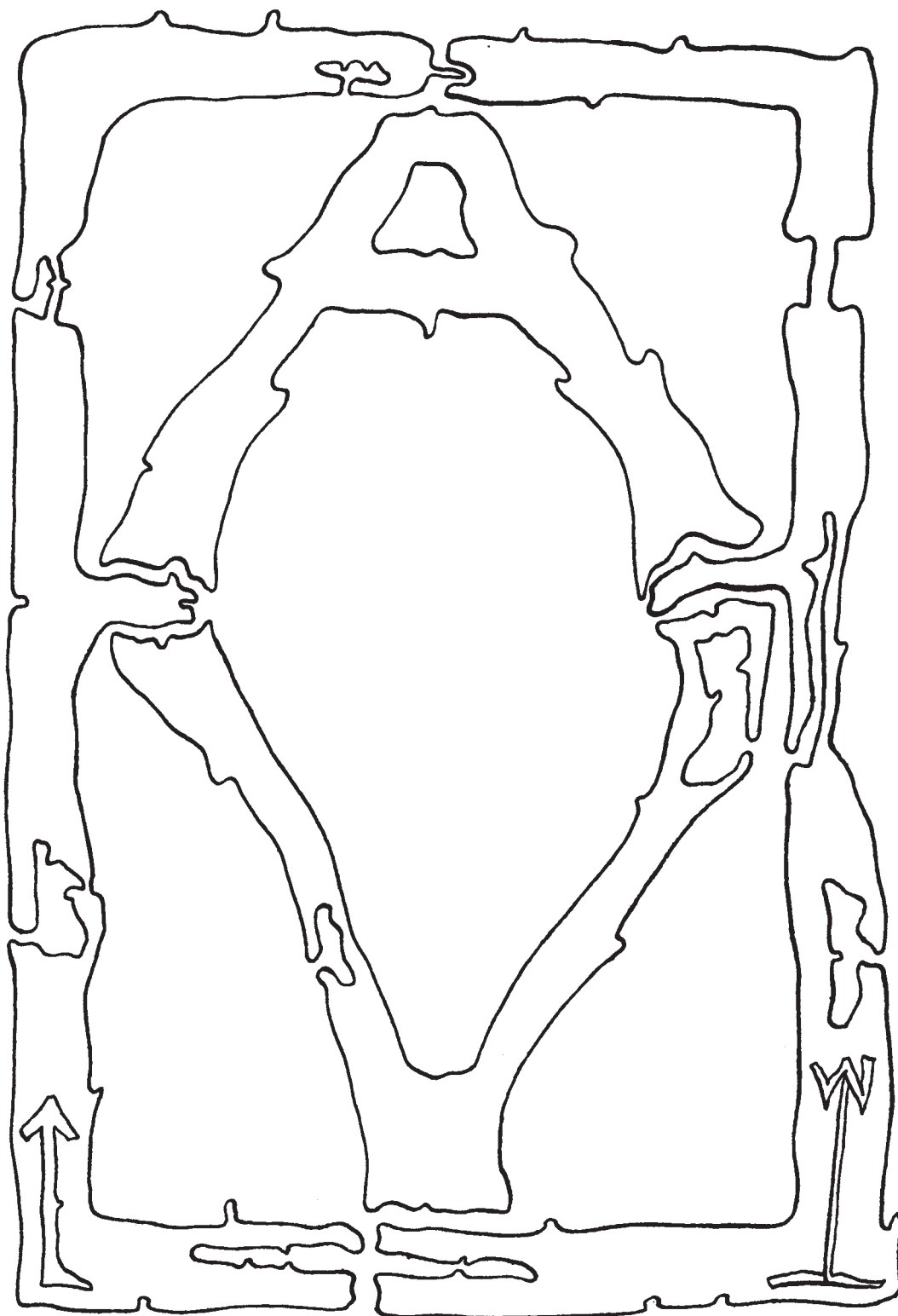


Ladislav  
Novák





Ladislav  
Novák







Ladislav  
Novák



*Ladislav Novák*



Ladislav  
Novák

mlčení

mlčení

mlčení

mlčení

mlčení

mlčení

mečení

mečení

mečení

(mé čtení :

meč není)

mečení

mečení

mečení

mlčení



Ladislav  
Novák



GL RIA



Ladislav  
Novák

informací or-  
ganizaci evidence problematika  
konceptí organiza-  
ce metody  
lineárního programování  
organizace  
konkrétního problému  
lineárního programování  
logické organizaci studiu infor-  
mací  
problému  
lineárního progra-  
mování



Ladislav  
Novák

Při tomto úkolu nejde jen úzce o orga-  
ga s m nýbrž oble  
to souvisí s celou  
s celou soustavou  
vede tedy k soustavné  
péči o ování Dále již sama  
krét é na  
zvláště také tím, že  
nutí k takové orga a studiu  
jaké vyžaduje přístup k da m  
mu vede k jasnějšímu poznání jeho pr a-  
vé podstaty což je mnohdy neméně cenné a  
objevné jako sám výsledek  
ování vede to mezi jiným k rozebírání  
a nikoliv jen

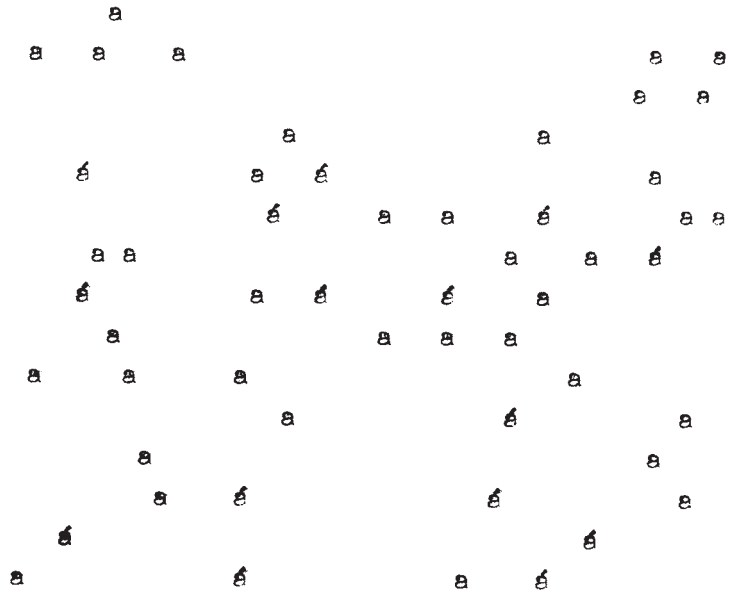


Ladislav  
Novák

• P jen o  
, nybrž  
s  
, s ;  
tedy k  
o  
• Dále již  
na  
/zvláště také tím, že  
k a  
, k  
/ k  
, což a  
jako  
; mezi k  
a jen • S a



Ladislav  
Novák





Ladislav  
Novák

oble  
sousta  
line vění sousta  
vění  
oble vění  
line vění vlé  
duje  
oble  
line  
vění  
vění





Ladislav  
Novák

Otázkou je, zda by

na ose  
a na výsledcích

nebylo právě

Podle mého ná-  
zoru

I když  
všeobecně

bahno

není

Je



Ladislav  
Novák

g e s t i k u l a c e o l

l l l l l l l l l l l l l l l l

ó . . . . . í

ó . . . . . á

r r r r r

t

r r r r r r r

a a n



Ladislav  
Novák

ŠKAREDÝ SEN

zelený  
špinavý  
základný  
odporný  
slintající  
lesní  
smetištní

stařec  
hadr  
chromec  
malomocný  
pes  
vlk  
netvor  
vlkodlak

stále  
úporně  
žádnostivě  
rvavě

árásat  
dávit  
rdousit  
mávat  
naříkat  
utíkat  
honit

slepici  
zajíce  
stín  
slunce  
otázku  
zvědavost

UCHICHIR UCHICHAR  
CHÍBRI CHÍBRE  
CHIBRON ONDOLON  
DLAK ABLAK  
BLOK BLAK BLON BLAN

Poslání:

v každém z nás je pes který honí  
zajíce zajíc který honí stín stín-  
přelud který honí myslivce mysliv-  
vec který střílí na psa samozřejmě  
ho netrefí a celý hon se opakuje  
znovu



Ladislav  
Novák

R O M A N C E

ty - cesta  
já - chodec  
ty - les  
já - lovec  
ty - dům  
já - klepátko  
ty - dveře  
já - klíč  
ty - pokoj  
já - svícen  
ty - šachovnice  
já - král /černý/

stoupati

klesati

stoupati

klesati

stoupati

klesati

oblaka oblaka oblaka



Ladislav  
Novák

ASOCIATIVNÍ MAKROMOLEKULA 02

Vztahy:           4  
                  .  
                  3  
                  .  
                  1 . 8  
                  .  
                  2 . 5 . 6 . 7  
                  .  
                  9 . 10 . 11

Pojmenování:	1	vodopád	6	ústa
	2	voda /hlubina/	7	diamant
	3	mlha	8	padati/padati/padati
	4	duha	9	utopenec
	5	ryba	10	ruka

11 kámen

Další vztahy: 4 † 7  
                  8 † 11



Ladislav  
Novák

### JAK SE DĚLÁ EPICKÁ BÁSEŇ

Napiš pod sebe následující slovesa v třetí osobě jednotného čísla:

slyšel

višel

viděl

děl

neslyšel

lál

udělal

oddělal

/tj. zabil/

zbyl

a ostatní slova si doplň dle vlastní volby. - Můžeš pochopitelně napsat pod sebe i jiná slovesa v jiné osobě jiného čísla a času, nebo stejná slovesa v jiné osobě jiného čísla a času, nebo jiná slovesa ve stejné osobě jiného čísla a času atd. a pod..



Ladislav  
Novák

m é p o s e l s t v í

mířx řřsořseesřosřřř křřřm  
mířx řřsořseesřřřřřřř křřřm  
mířx řřsořseesřřosřřř křřřm  
mířx řřsořseesřřosřřř křřřm  
mířx řřsořseesřřosřřř křřřm  
mířx řřsořseesřřosřřř křřřm  
mířx řřsořseesřřosřřř křřřm  
mířx řřsořseesřřosřřř křřřm  
mířx řřsořseesřřosřřř křřřm  
mířx řřsořseesřřosřřř křřřm  
mířx řřsořseesřřosřřř křřřm  
mířx řřsořseesřřosřřř křřřm  
mířx řřsořseesřřosřřř křřřm  
mířx řřsořseesřřosřřř křřřm



Ladislav  
Novák

.....  
NAHÝ VRNÍ V TRNÍ

trn ret ret trn  
trn trn ret trn  
ret ret ret trn  
trn ret ret ret  
ret trn trn ret  
trn ret trn ret  
trn trn ret trn  
trn trn ret ret  
ret ret ret trn





Ladislav  
Novák



Ladislav Novák, foto Josef Chuchma



## ↳ Ladislav Novák

Ladislav Novák (4. 8. 1925, Turnov – 24. 7. 1999, Třebíč), experimentální básník, autor konkrétní a fónické poezie, překladatel, výtvarník. Vystudoval češtinu a dějepis na FFUK v Praze. Pracoval na různých místech jako učitel, od 2. pol. 50. let se v Třebíči věnoval ochotnickému divadlu a zabýval se novými proudy v umění. Je autorem řady novátorských technik – alchymáže, veronáže, topologické kresby, froasáže, později se zabýval land-artem a akčním umění (*Putování s ichichvory*, 1978-9). Své výtvarné práce vystavoval doma i v zahraničí. V období normalizace publikoval v samizdatu. Na přelomu 50. a 60. let vyšel jeho *Nenaučný slovník kuriozit a zbytečných vědomostí* (v současné době připraveno k vydání jako *Malý slovník naučný*), r. 1966 sbírku *Pocita Jacksonu Pollockovi*, dále *Deset interpretovaných kreseb* (1968), *Textamenty* (1968), *Receptář* (1972 v němčině, česky v samizdatu 1988, 3. vydání 1992) a další sbírky básní a prózy. V r. 1995 vyšel výběr z autorových juvenilií *Zapomenuté básně*. Novákovy experimentální texty jsou typické důrazem na grotesknost a humor, vytvářel onomatopoické básně, které se staly podkladem pro jeho poezii fónickou, anihilace, preparované a čtvrcené básně či detexty. Fónickou poezií nahrával pro ČSRo a zahraniční antologie na gramofonové desky. Básněmi je zastoupen v antologiích *Vrh kostek* a *Experimentální poezie*. Překládal poezii přírodních národů.

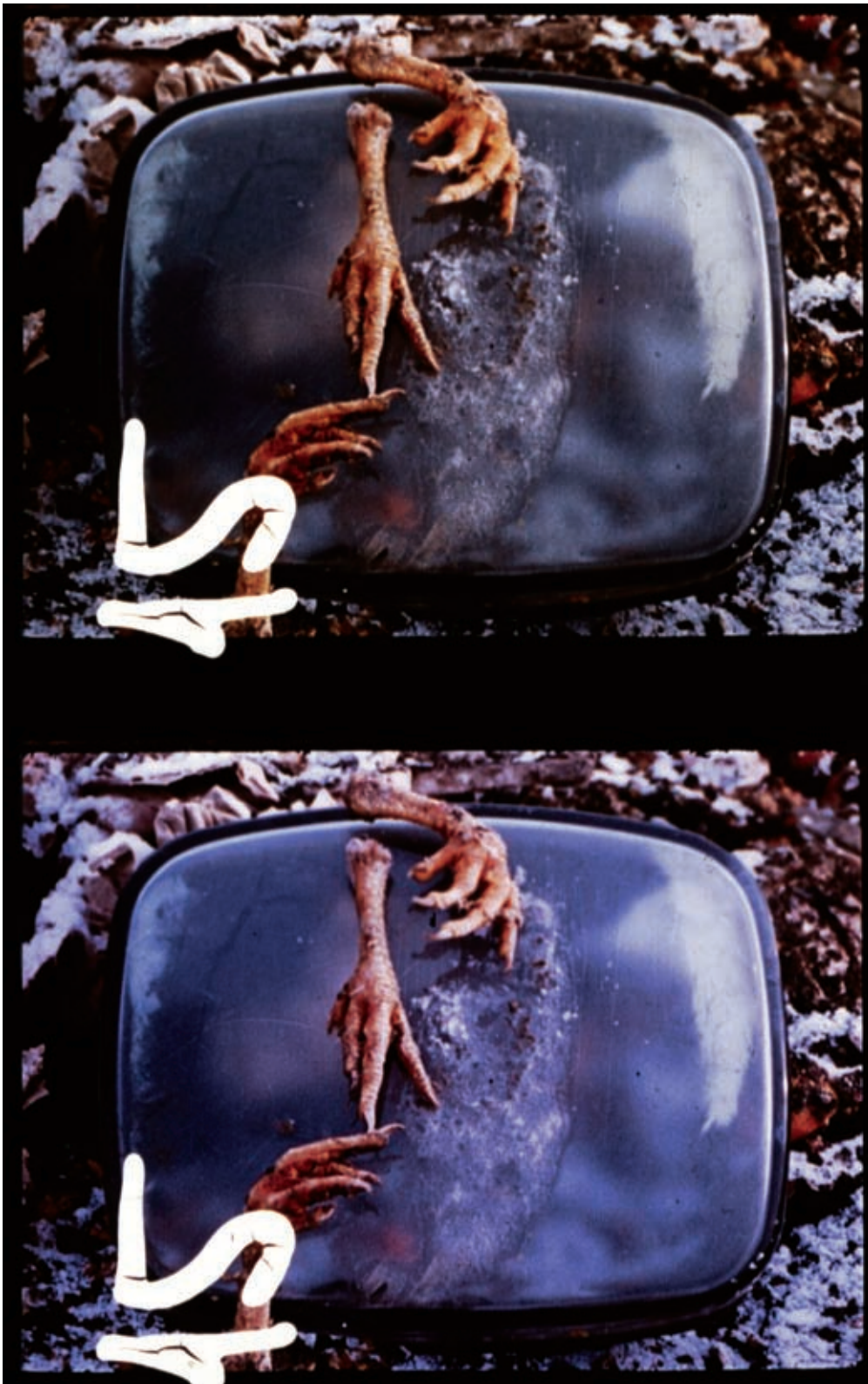
---

Děkujeme nakladatelství dybbuk za poskytnutí textu *Malého slovníku naučného* před jeho knižním vydáním.

Děkujeme Michalu Reslovi za poskytnutí Novákových vizuálních básní.



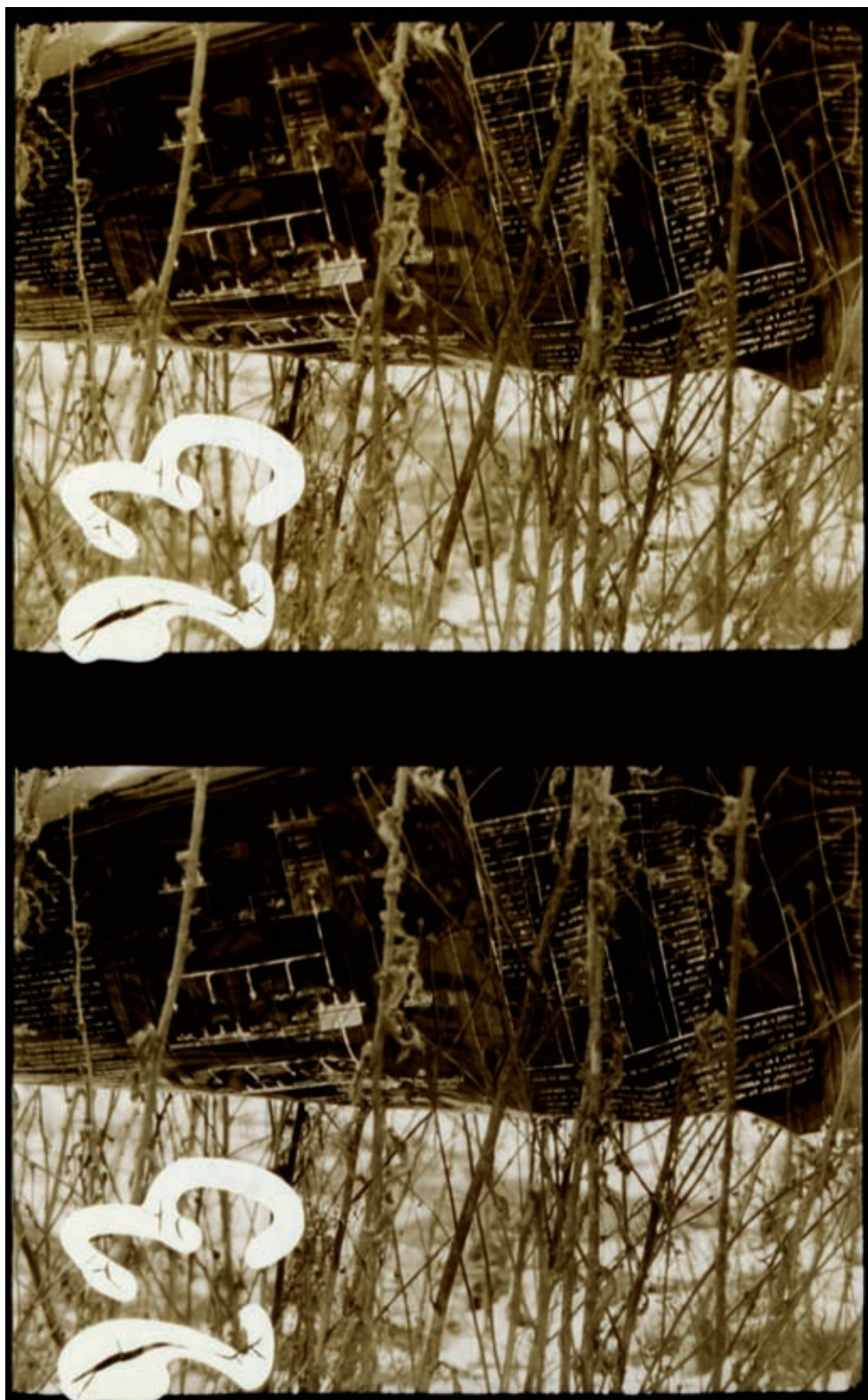
Alois Nožička



digitální fotomontáže tzv. laboratorních skákaček z filmu *Rafel Mai Amech Izabi Almi!*  
(také *Smetišťe*; r. Jiří Gold, 1969) - vzpomínka na experimentální film po 40 letech



Alois Nožička



digitální fotomontáže tzv. laboratorních skákaček z filmu *Rafel Mai Ameh Izabi Almi!*  
(také *Smetišťe*; r. Jiří Gold, 1969) - vzpomínka na experimentální film po 40 letech



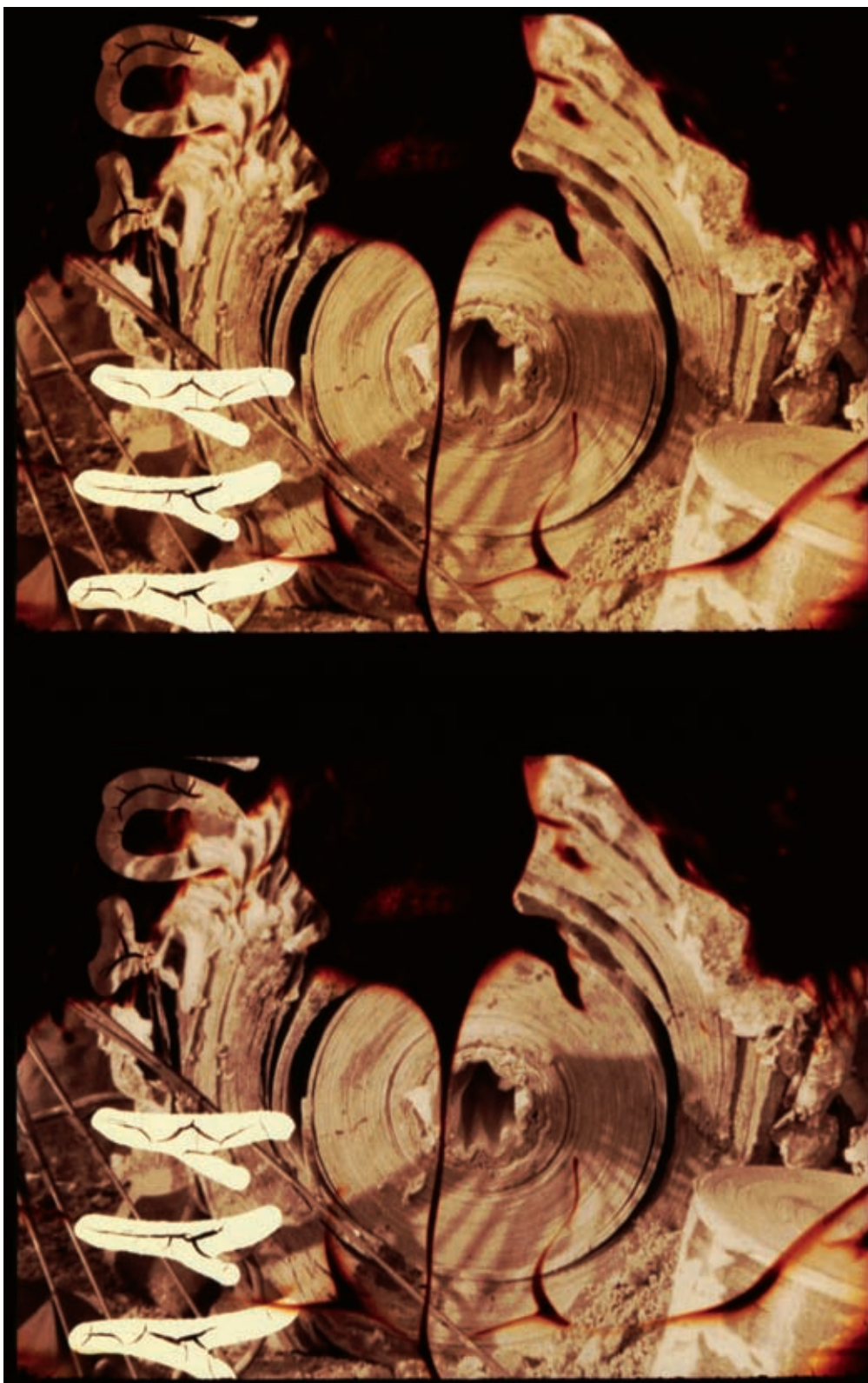
Alois Nožička



digitální fotomontáže tzv. laboratorních skákaček z filmu *Rafel Mai Amez Izabi Almi!*  
(také *Smetišťe*; r. Jiří Gold, 1969) - vzpomínka na experimentální film po 40 letech



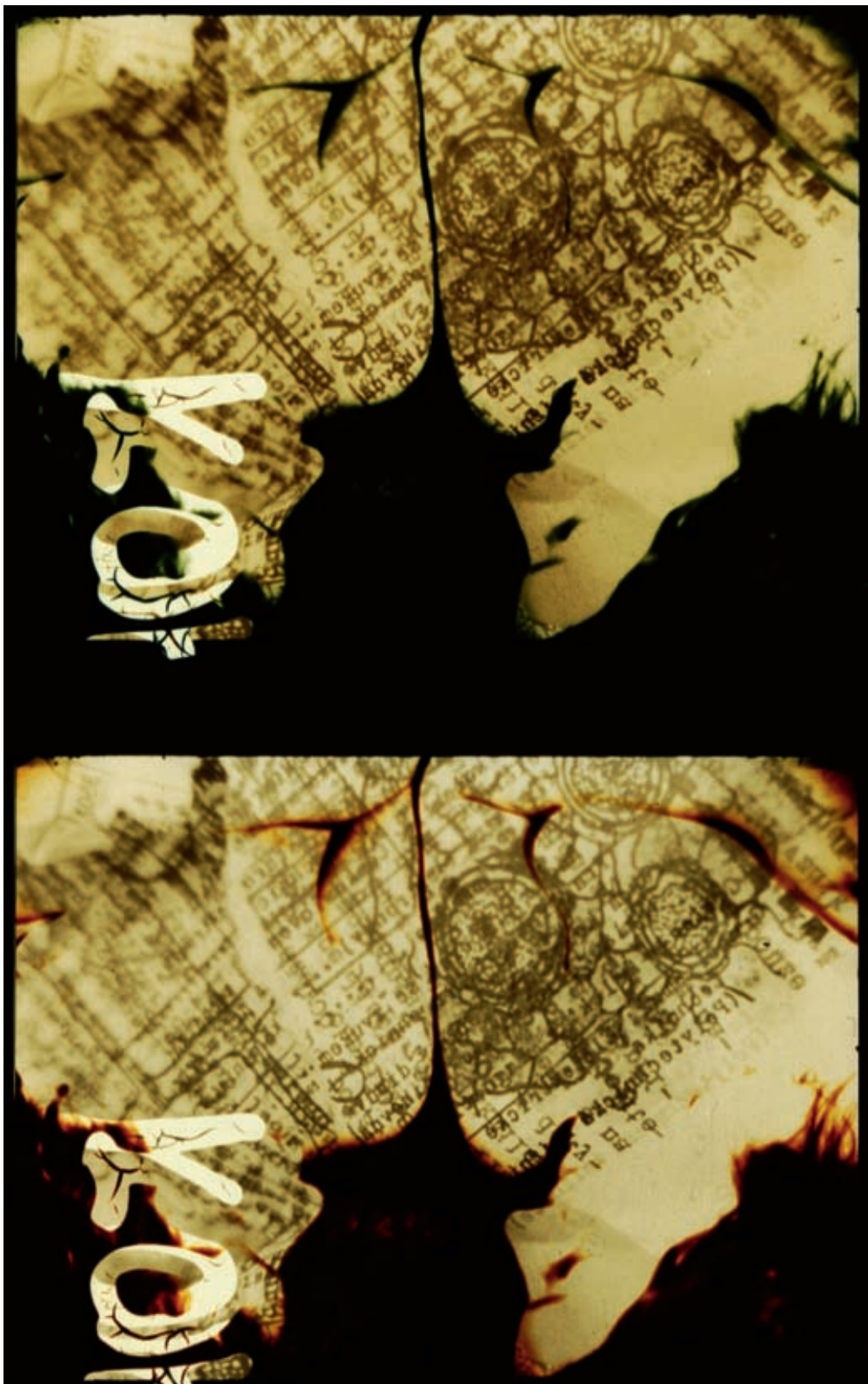
Alois Nožička



digitální fotomontáže tzv. laboratorních skákaček z filmu *Rafel Mai Anech Izabi Almi!*  
(také *Smetišťe*; r. Jiří Gold, 1969) - vzpomínka na experimentální film po 40 letech



Alois Nožička



digitální fotomontáže tzv. laboratorních skákaček z filmu *Rafel Mai Amech Izabi Almi!*  
(také *Smetišťe*; r. Jiří Gold, 1969) - vzpomínka na experimentální film po 40 letech



Alois Nožička



digitální fotomontáže tzv. laboratorních skákaček z filmu *Rafel Mai Ameh Izabi Almi!*  
(také *Smetišťe*; r. Jiří Gold, 1969) - vzpomínka na experimentální film po 40 letech



Alois Nožička

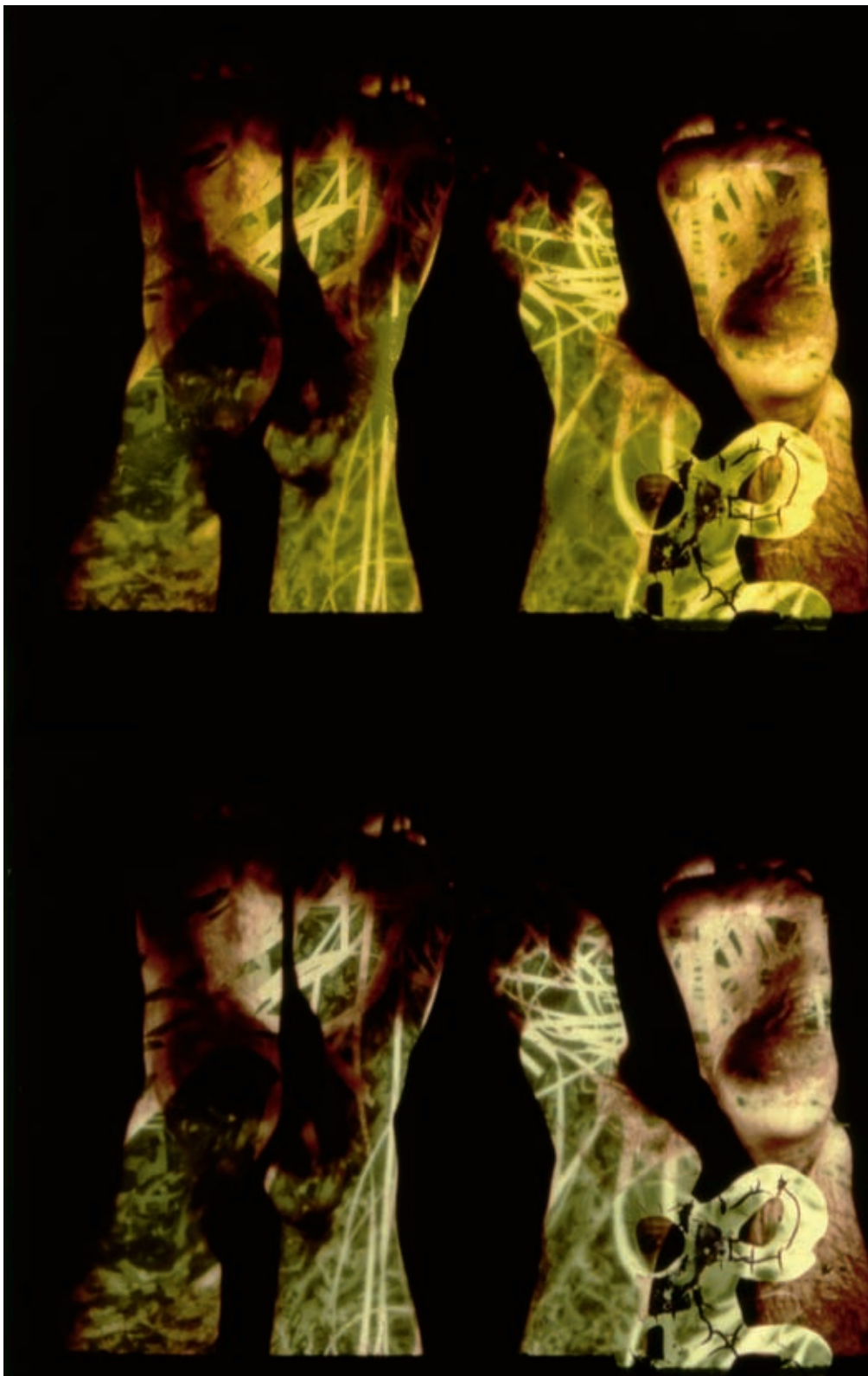


digitální fotomontáže tzv. laboratorních skákaček z filmu *Rafel Mai Amech Izabi Almi!*  
(také *Smetiště*; r. Jiří Gold, 1969) - vzpomínka na experimentální film po 40 letech





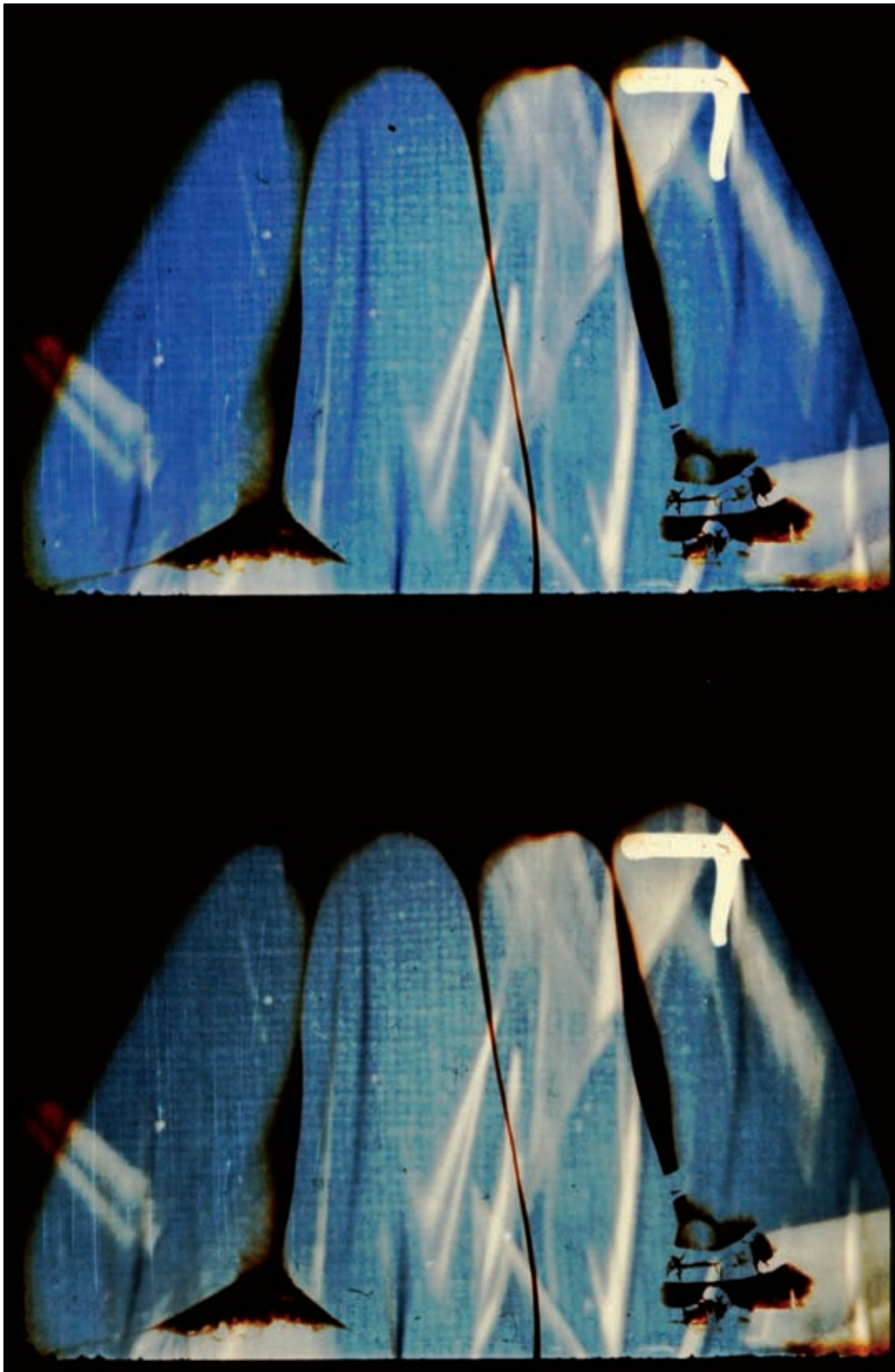
Alois Nožička



digitální fotomontáže tzv. laboratorních skákaček z filmu *Rafel Mai Anech Izabi Almi!*  
(také *Smetišťe*; r. Jiří Gold, 1969) - vzpomínka na experimentální film po 40 letech



Alois Nožička



digitální fotomontáže tzv. laboratorních skákaček z filmu *Rafel Mai Anech Izabi Almi!*  
(také *Smetišťě*; r. Jiří Gold, 1969) - vzpomínka na experimentální film po 40 letech



Alois Nožička



digitální fotomontáže tzv. laboratorních skákaček z filmu *Rafel Mai Amech Izabi Almi!* (také *Smetišťě*; r. Jiří Gold, 1969) - vzpomínka na experimentální film po 40 letech



## ↘ Alois Nožička

Alois Nožička (19.8. 1934, Rudíkov u Třebíče), fotograf a kameraman, žije v Praze. Vystudoval fotografii na Střední uměleckoprůmyslové škole v Brně, absolvoval studia na Katedře filmového obrazu FAMU v Praze a 35 let pracoval jako hlavní kameraman v České televizi. Od r. 1991 pracoval v Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví. Patřil do surrealistického okruhu kolem Vratislava Effenbergera, mezi přední protagonisty surrealistické fotografie. S Jiřím Goldem natočil mj. experimentální film *Rafel Mai Amech Izabi almi!* (*Smetišťě*). Je autorem řady fotografických cyklů, např. *Libeňský hřbitov*, *Omlouvám se vám, že se tu loupám*, *Strašpytle*, *Není tu nozder, které by přičichly*, *Omlouvám se vám, že nemám díru* aj. Jeho první a nadlouho poslední výstava nesla titul *Komplementární svědectví* (Mánes, Praha 1964), po revoluci uspořádal řadu samostatných výstav a účastnil se také několika výstav kolektivních doma i v zahraničí. 40 let po Nožičkově první samostatné výstavě vyšla stejnojmenná výpravná monografie zachycující jeho fotografické dílo (Zdenek Primus, 2003). Dílo Aloise Nožičky shrnují stránky [www.nozicka.org](http://www.nozicka.org).



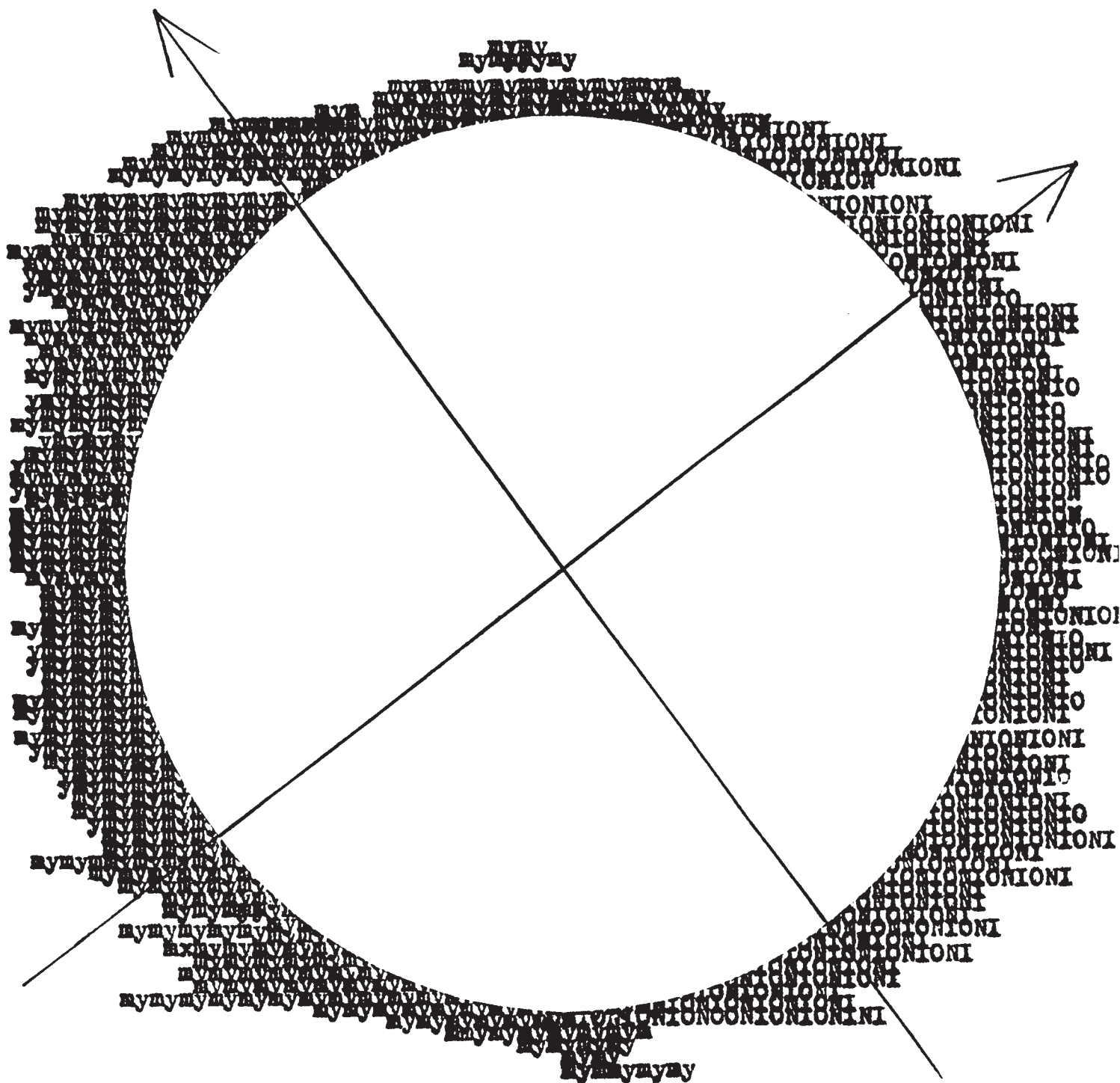


Mezi dvěma ženami, 1964 (Fonetický slovník a mechanické básně 1962-1964)





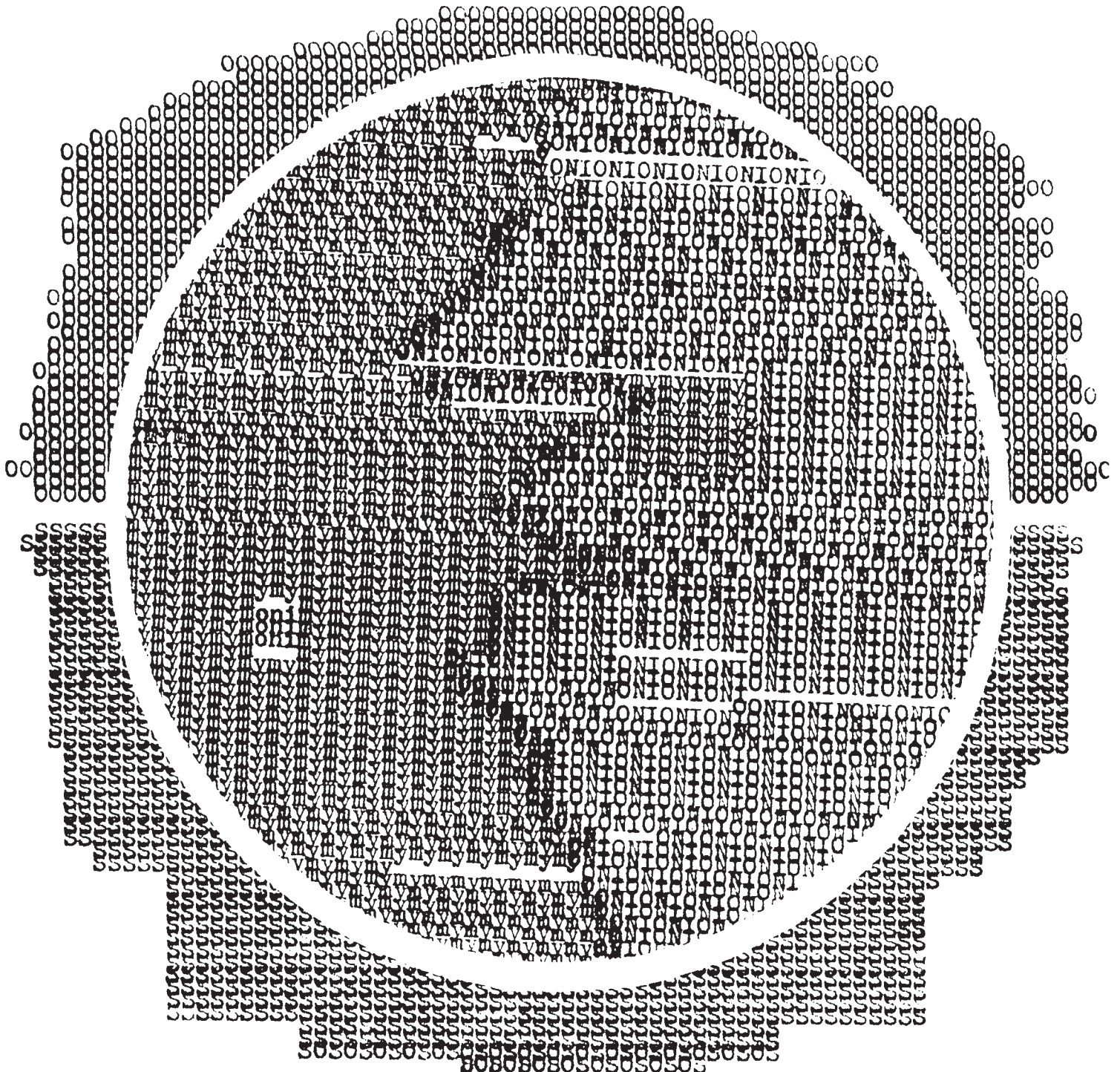
Eduard  
Ovčáček



bez názvu (Kruhy 1964-1966)



Eduard  
Ovčáček

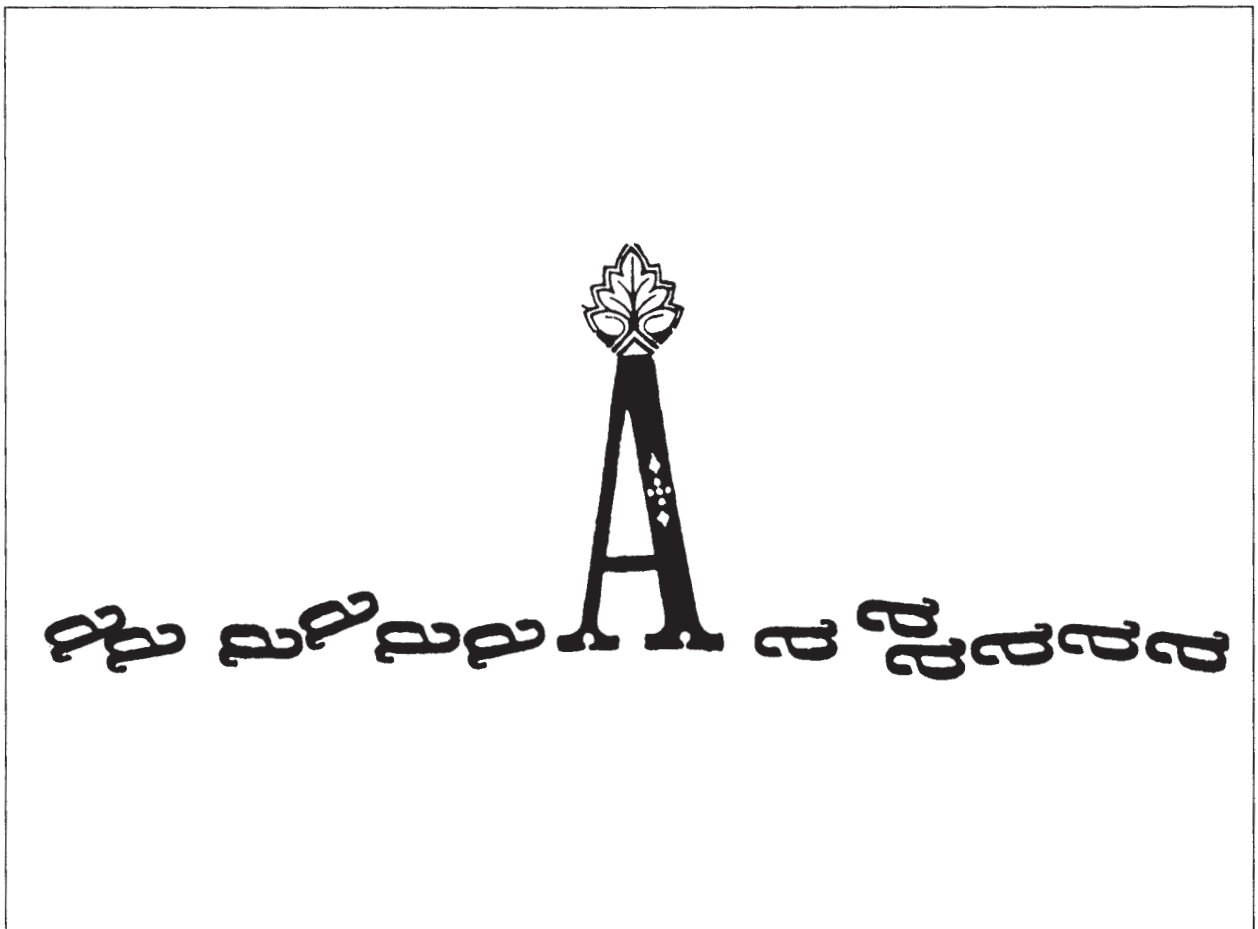


bez názvu (Kruhy 1964-1966)





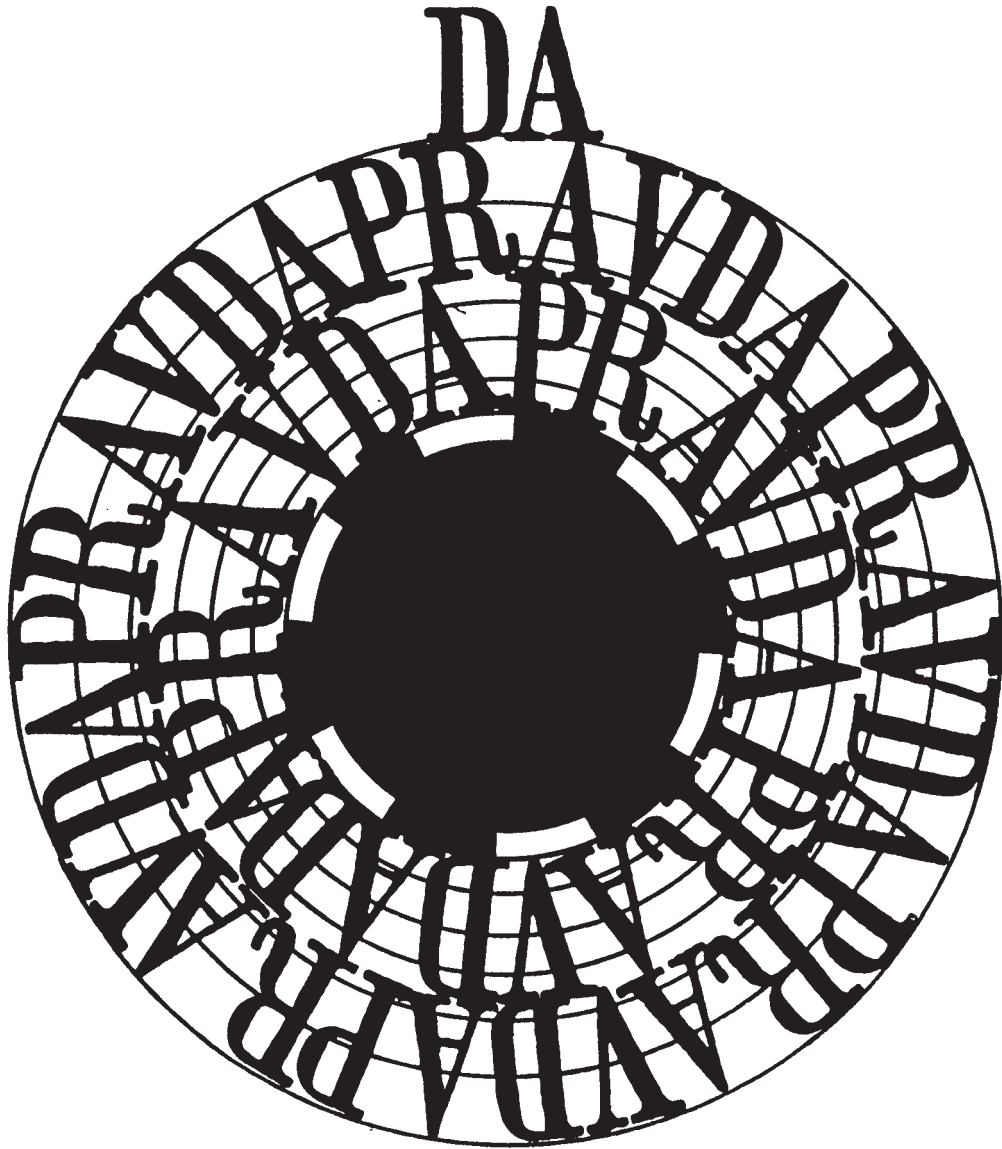
Eduard  
Ovčáček



*Příživá kontrarevoluce (Lekce velkého A, 21. srpen 1968)*



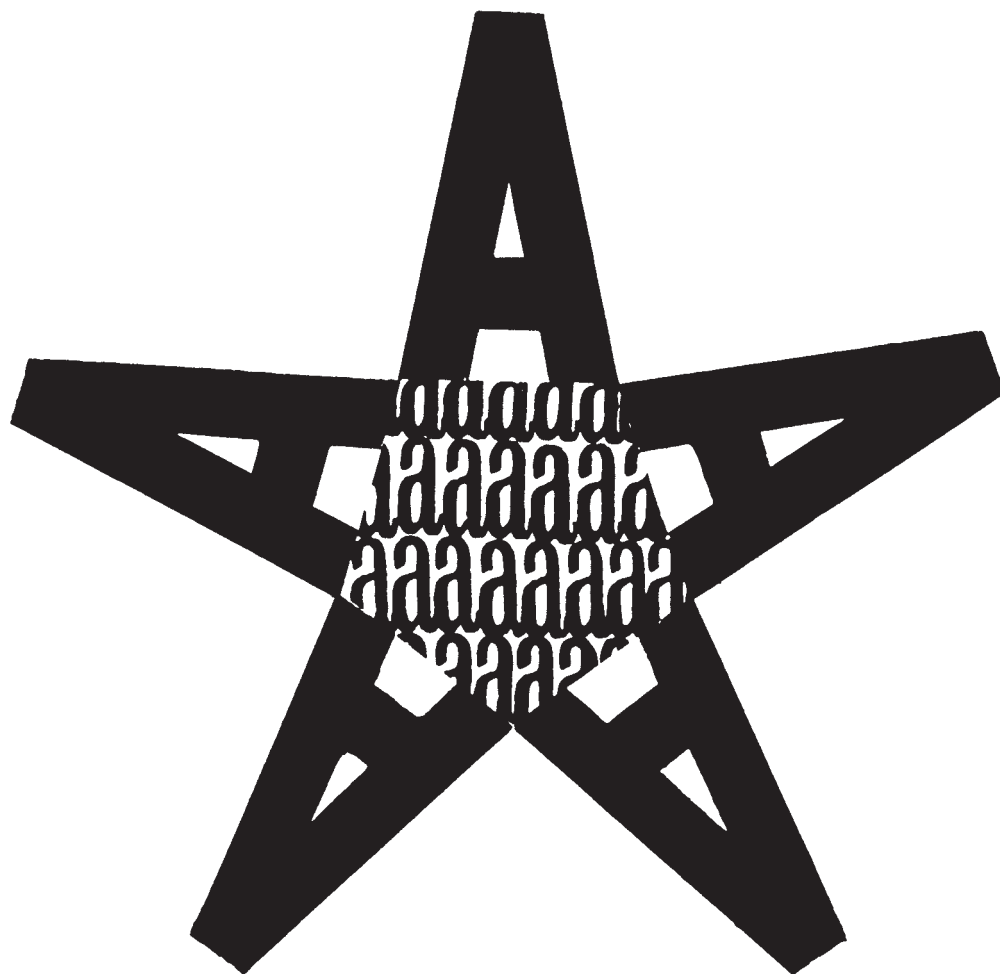
Eduard  
Ovčáček



*Před ústím hlavně (Lekce velkého A, 21. srpen 1968)*



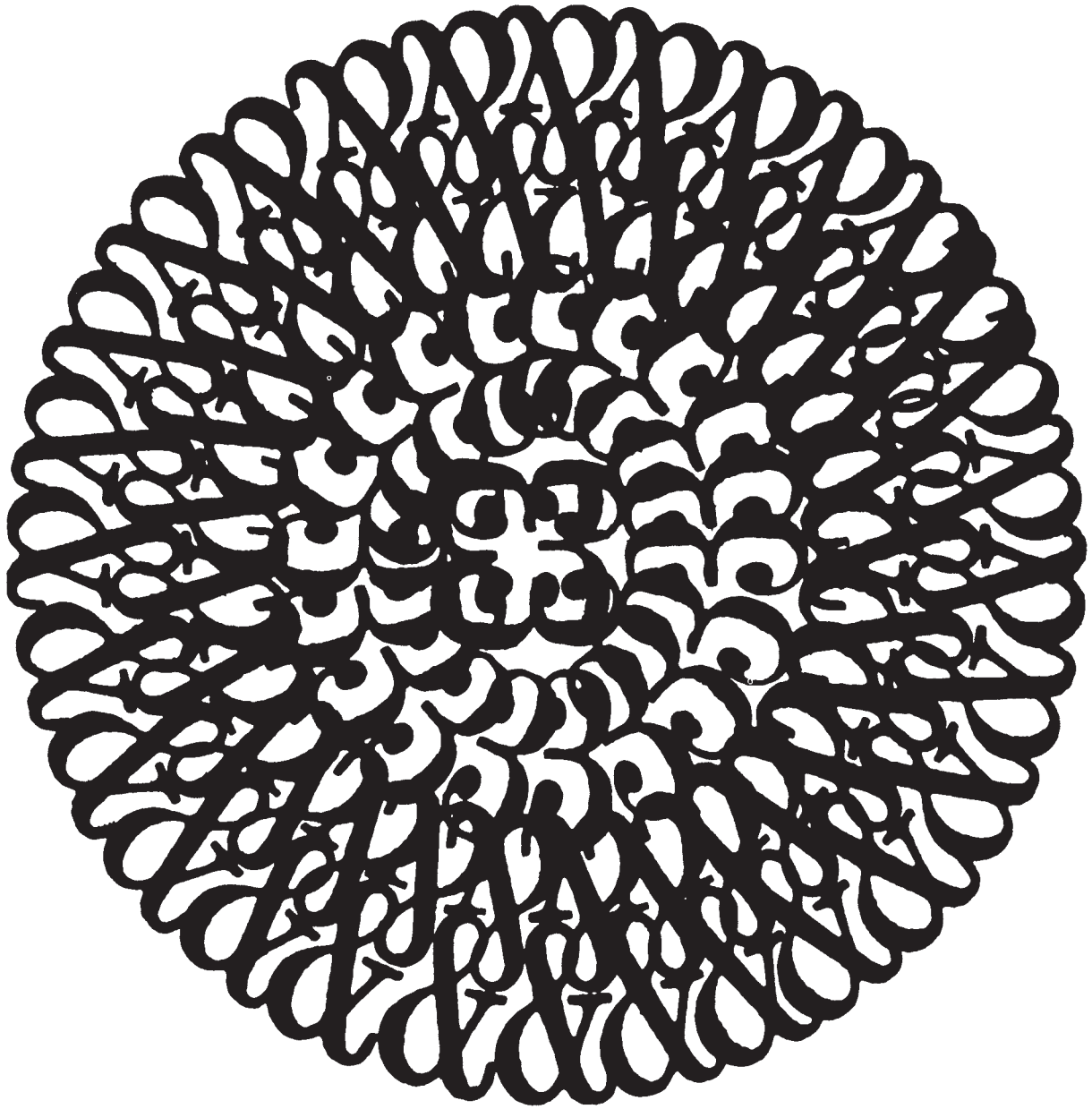
Eduard  
Ovčáček



*Schůzka pěti velkých A (Lekce velkého A, 21. srpen 1968)*



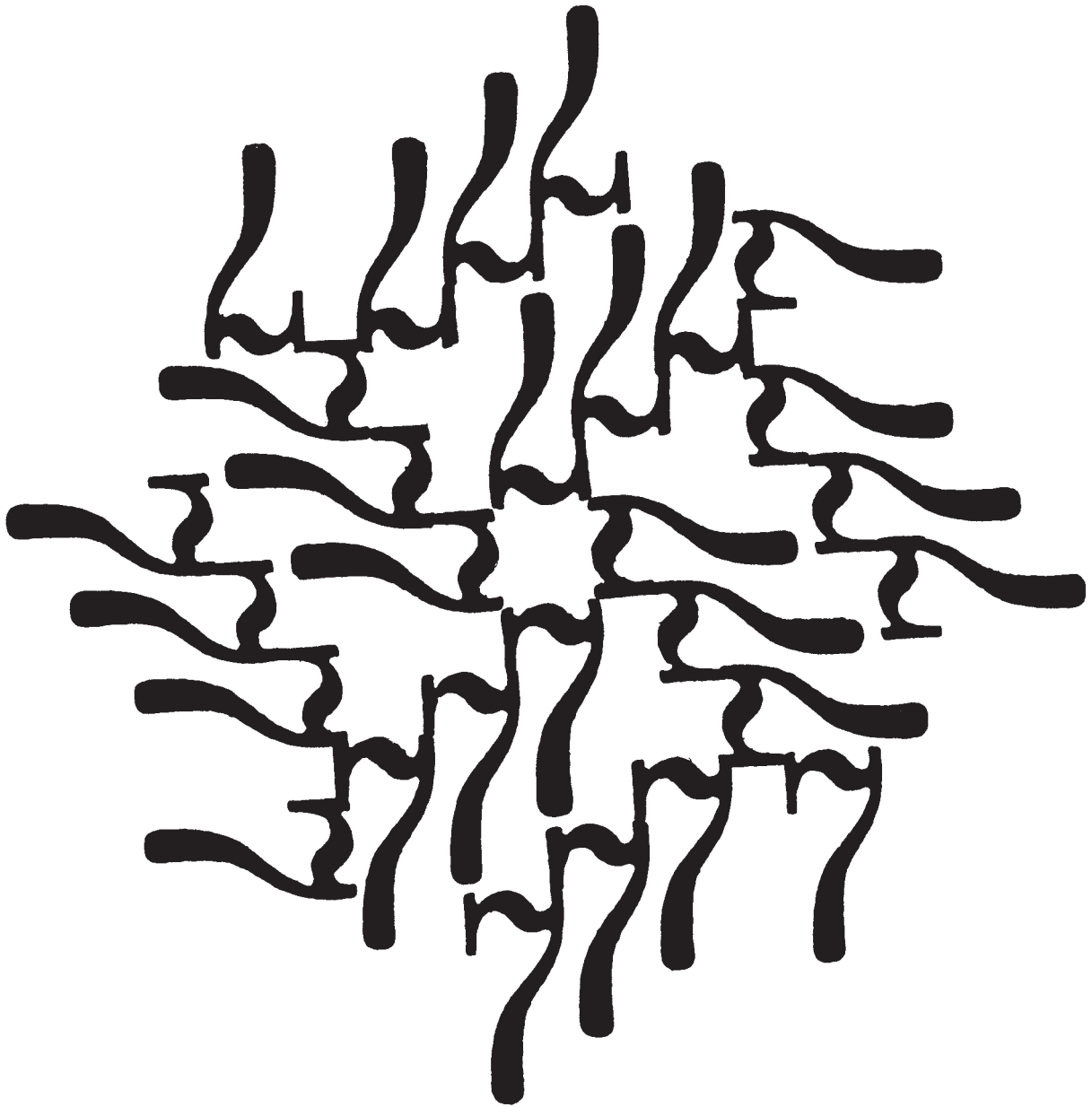
Eduard  
Ovčáček



*bez názvu (Číslo a litery, 1969)*



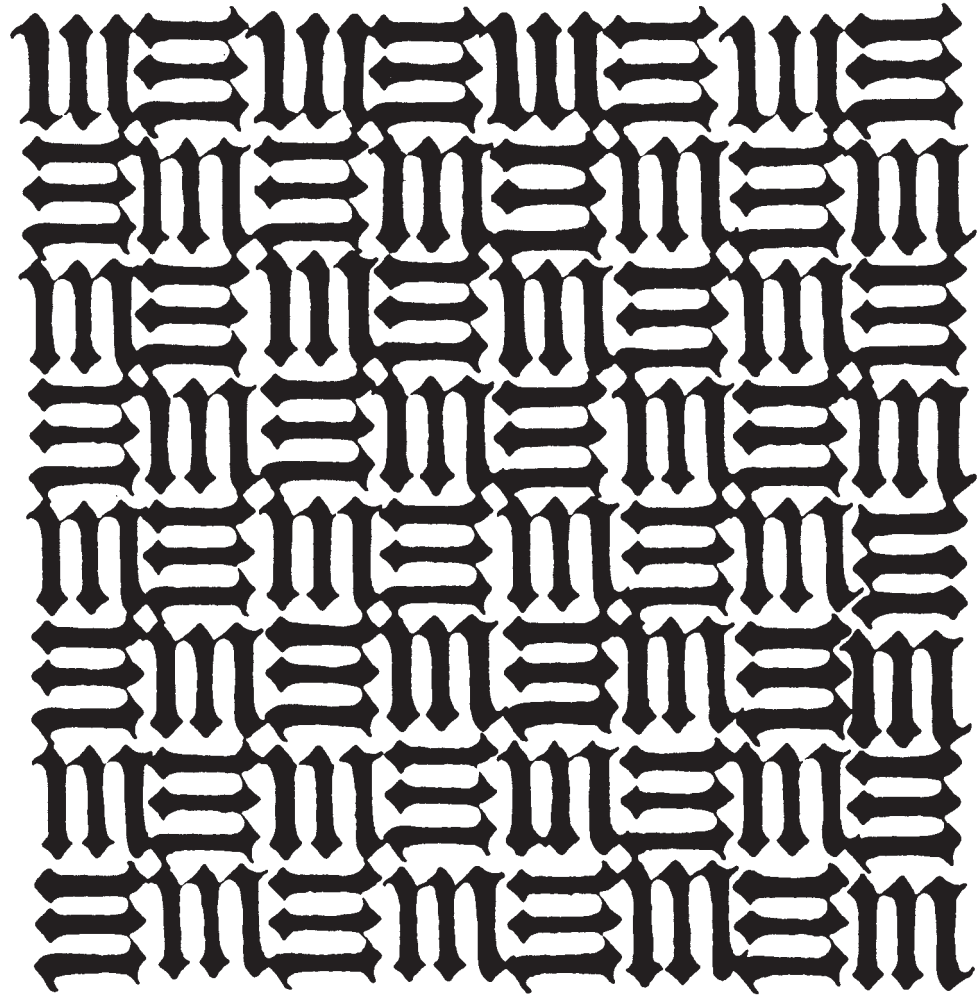
Eduard  
Ovčáček



*bez názvu (Číslo a litery, 1969)*



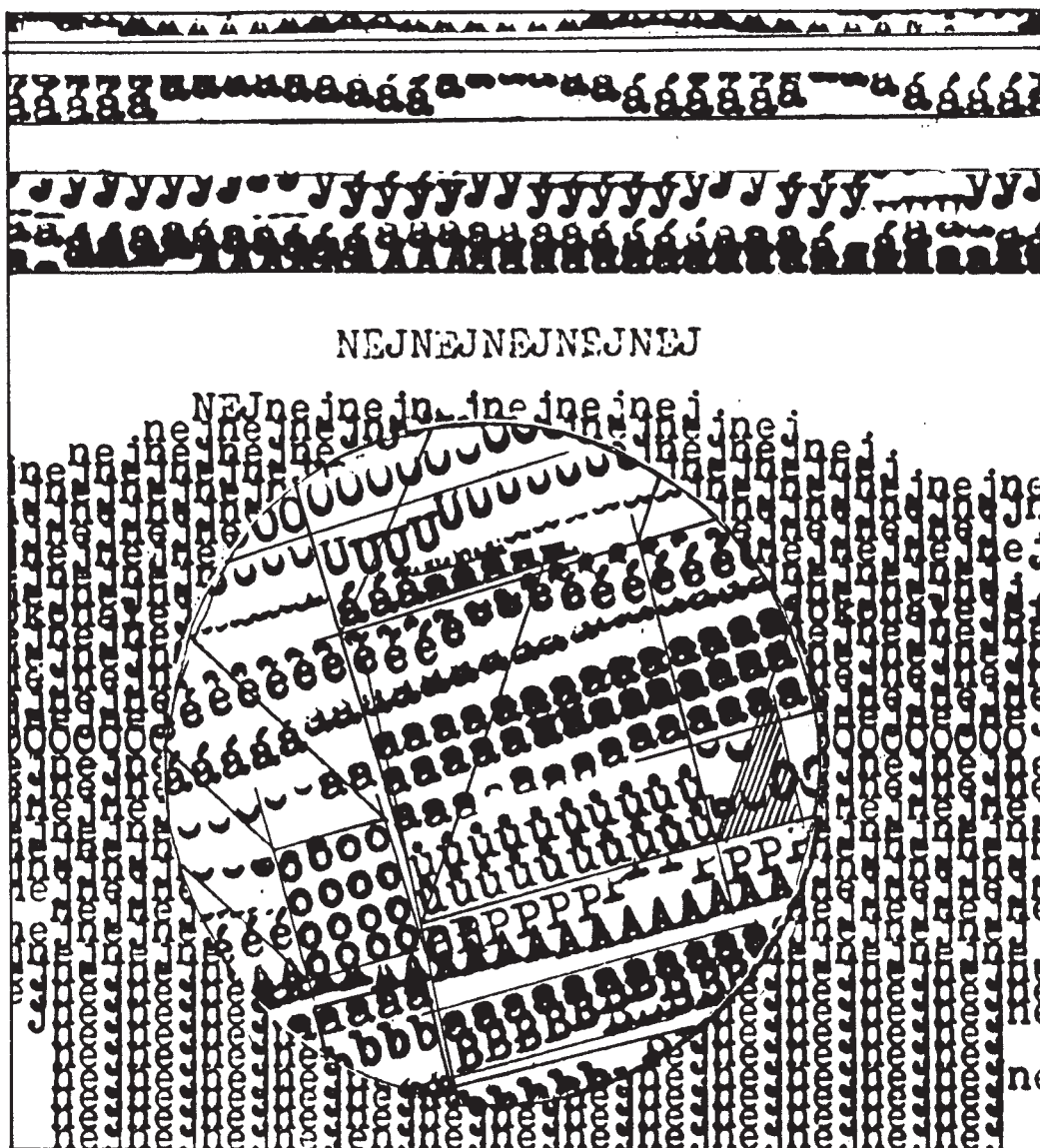
Eduard  
Ovčáček



*bez názvu (Číslo a litery, 1969)*



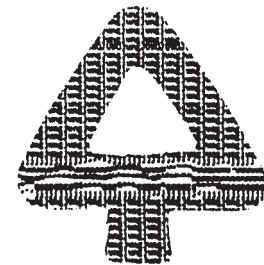
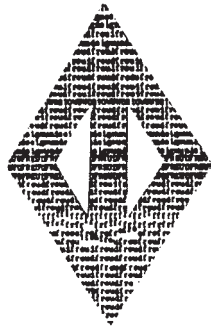
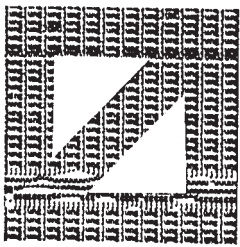
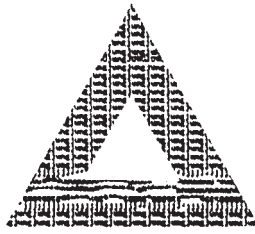
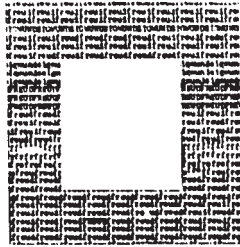
Eduard  
Ovčáček



bez názvu (Čtverce, 1970-1977)



Eduard  
Ovčáček

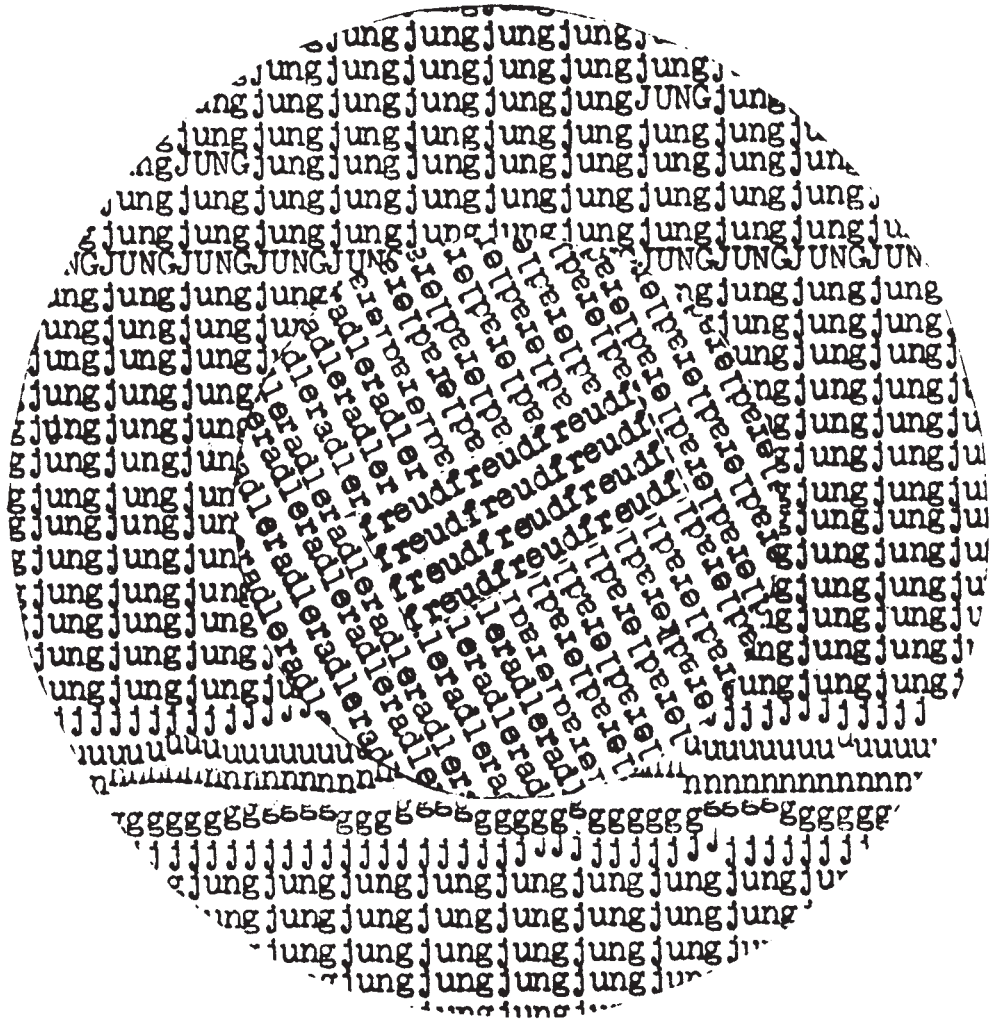


*bez názvu (Archetypy, symboly a znaky, 1989-1993)*





Eduard  
Ovčáček

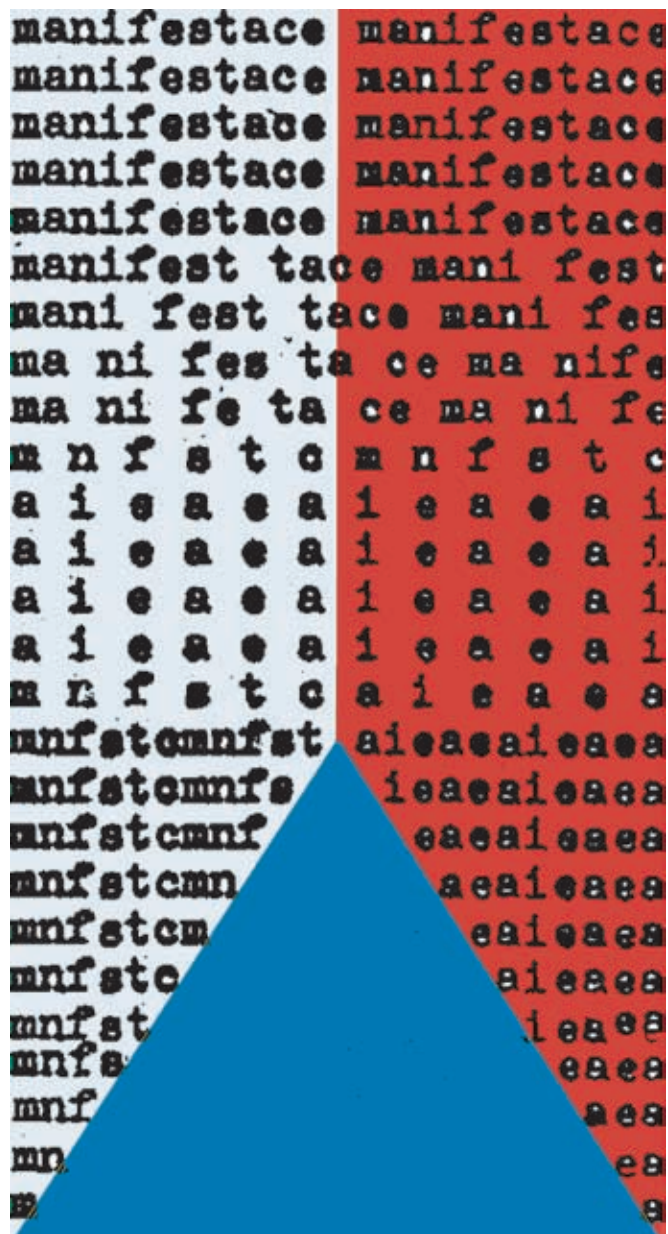


bez názvu (Archetypy, symboly a znaky, 1989-1993)





Eduard  
Ovčáček



Manifestace 2, 1999



Eduard  
Ovčáček



*Manifestace 4, 1999*



Eduard  
Ovčáček

ach ach ach ach  
ach ach ach ach  
ach ach ach ach  
ach ach ach ach  
ach ach ach ach  
ach ach ach ach  
ach ach ach ach  
ach ach ach ach  
ach ach ach ach

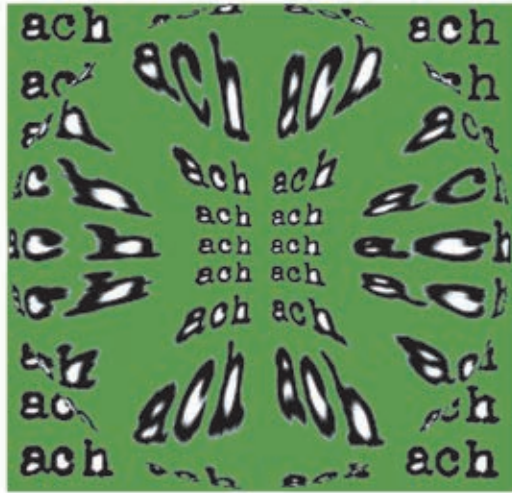
&

cha cha cha cha  
cha cha cha cha  
cha cha cha cha  
cha cha cha cha  
cha cha cha cha  
cha cha cha cha  
cha cha cha cha  
cha cha cha cha

*Pesimista & optimista 1, 1999*



Eduard  
Ovčáček



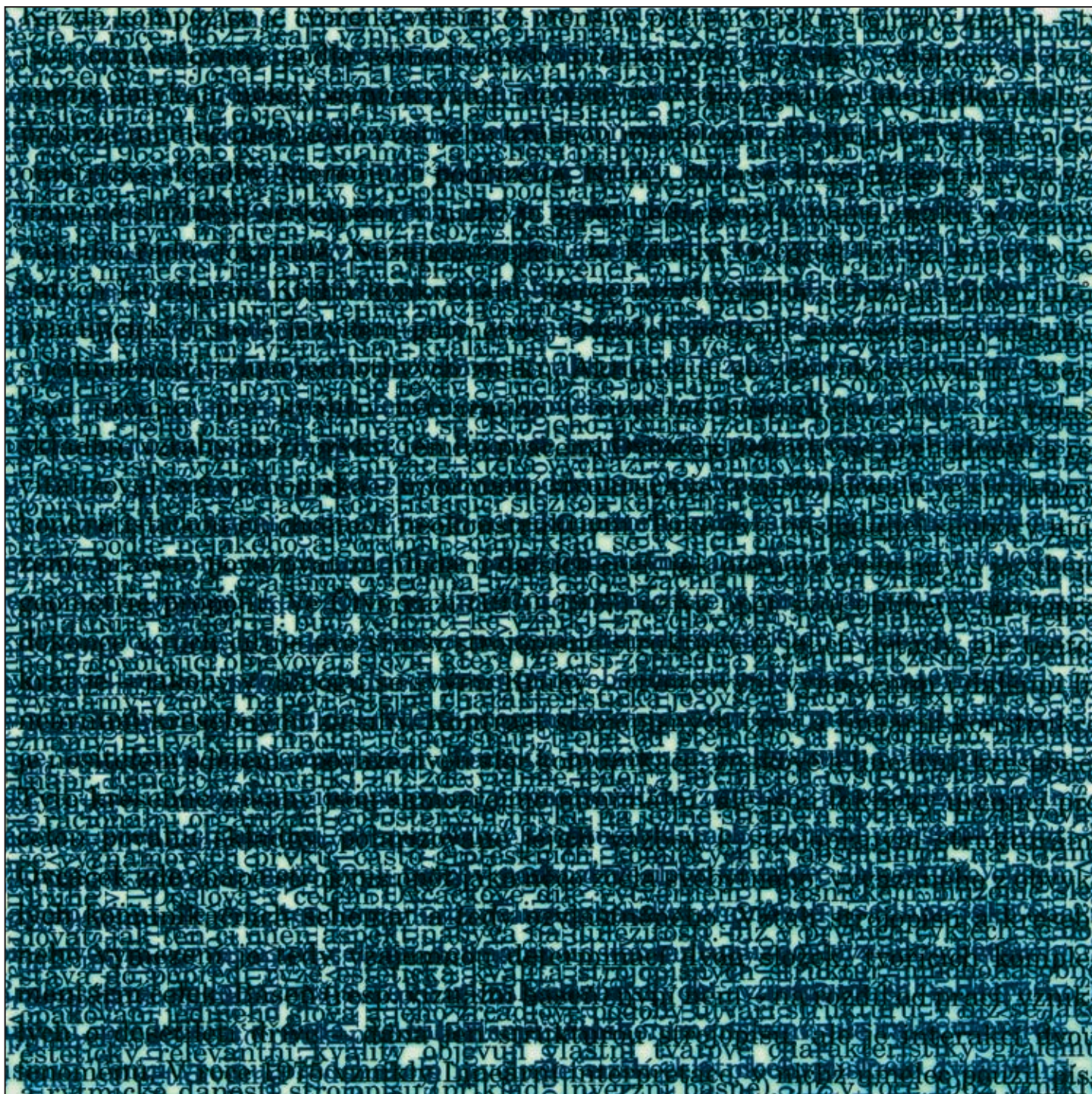
&



*Pesimista & optimista 2, 1999*



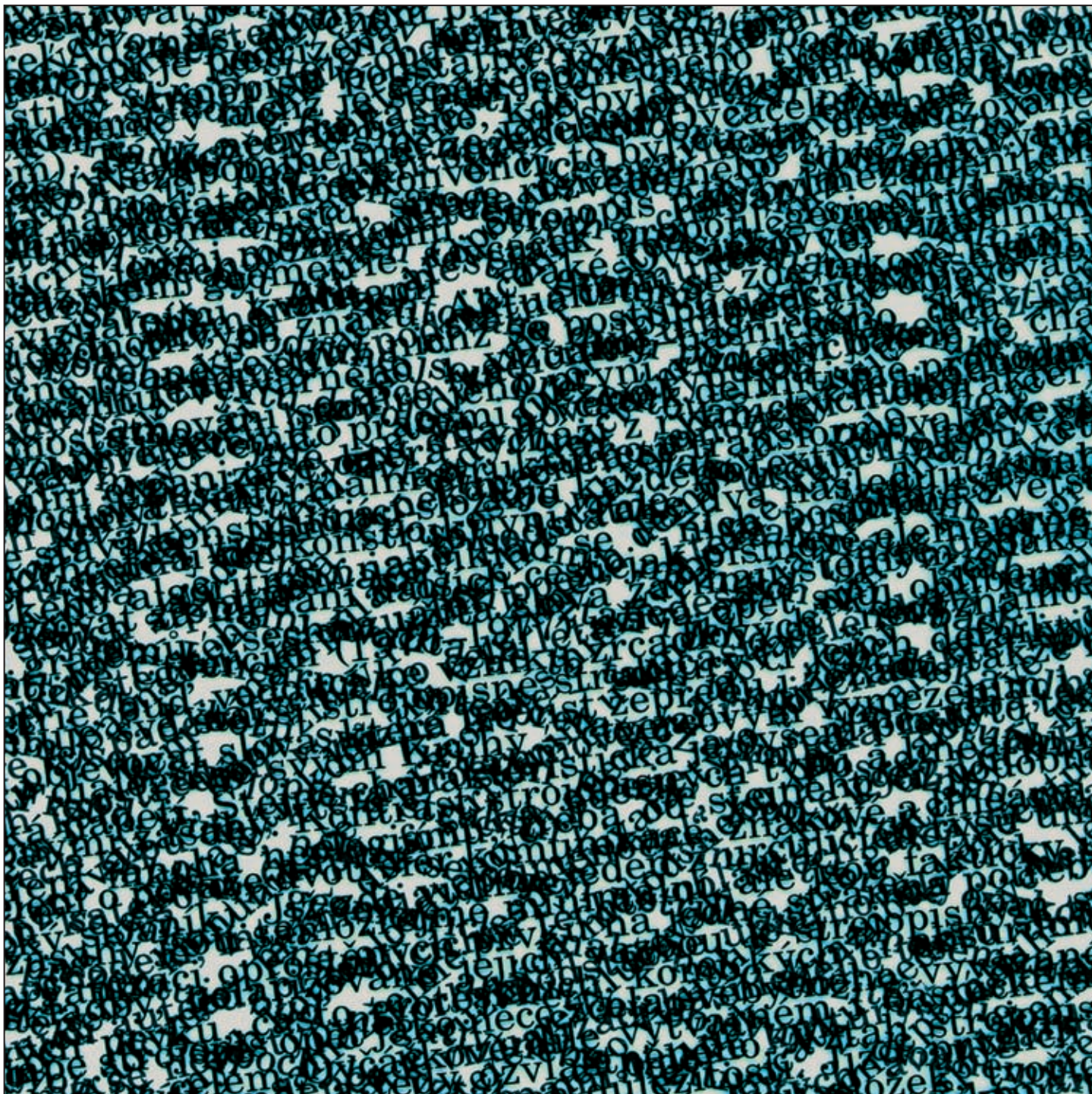
Eduard  
Ovčáček



*Sémantická vibrace 2, 2004*



Eduard  
Ovčáček



*Sémantická vibrace 3, 2004*





Eduard  
Ovčáček

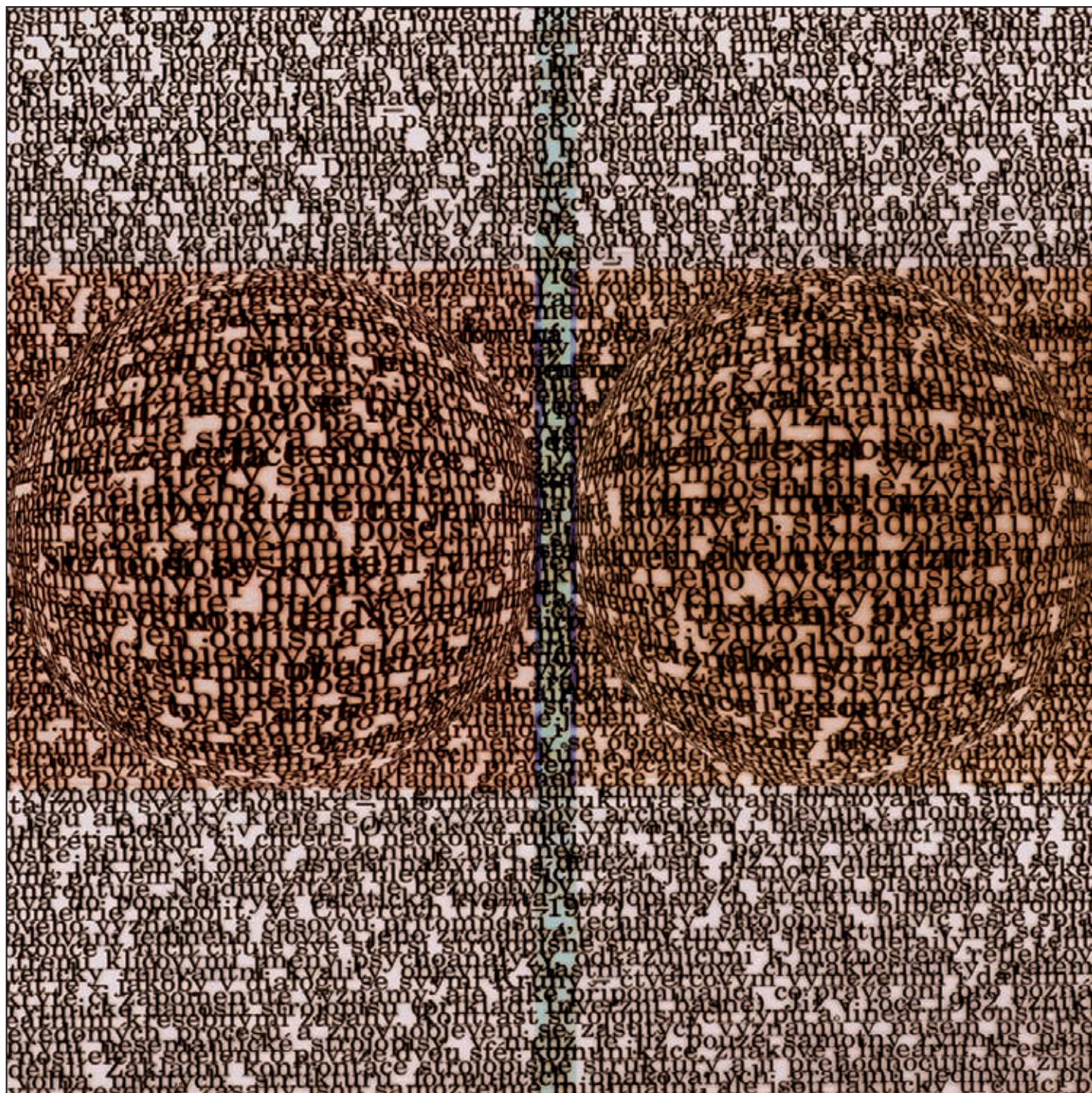
chápání vizuální básně, charakteristické pro modernistické typy tvorby prak-  
ticky rozptýlení autorových strojopisných kreací z první poloviny šedesátých let se  
uplatňují estetická ironie či kritika (tady má někdy blízko k typogramům Václava  
poloviny století. Nacházely svou paralelu i v estetice českých typogramůch vy-  
hlavla...  
tvarne...  
struktur...  
začal...  
y nich...  
lelu konkrétního umění vyvířeno jak je formuloval Max Bill. Konkrétní po-  
Pythago...  
ezie...  
strojopis...  
označnic...  
etická...  
vztah...  
konfrontace...  
tizování...  
1963...  
nain...  
lenění...  
pro se...  
vením...  
Navo...  
Cyklus...  
kého...  
protože...  
manipulace...  
Kruh...  
podob...  
které...  
tami se...  
indy...  
z každ...  
strojop...  
live...  
psaní...  
nování...  
struktu...  
Rada...  
nejším...  
překrač...  
znám...  
materi...  
-to už...  
dobe...  
A. Ten...  
let pak...  
kritice...  
které...  
slova. Nejdůležitější je název, ten de facto konkretizuje určitý vztah, který J.  
Gappmayra, de facto průkopníka konceptuálního umění v nejšířím kontextu  
grafémy zpřítomněn. V něm se reflektuje tehdy aktuální politická hantyrka – vy-  
ale také se setkáváme s důrazem na společensko-kritické uplatnění různých



Sémantická vibrace 4, 2004



Eduard  
Ovčáček



Sémantická vibrace 10\_1, 2004



Eduard  
Ovčáček



## ↘ Eduard Ovčáček

Eduard Ovčáček (5. 3. 1933, Třinec), malíř, grafik, představitel lettrismu a konkrétní a experimentální poezie, autor akcí a instalací, žije v Ostravě. Vystudoval Vysokou školu výtvarných umění v Bratislavě. Je profesorem Ostravské univerzity, vede ateliér volné a užité grafiky na Fakultě umění Ostravské univerzity. Již za studia se stal iniciátorem nezávislé skupiny výtvarných umělců *Bratislavská konfrontace* (1960), z níž vzešel slovenský informel. V 1. pol. 60. let se stává protagonistou lettrismu a konkrétní poezie, posléze spoluzakladatelem Klubu konkrétníků (1967); účastní se řady mezinárodních výstav vizuálního básnictví. V letech 1964-1966 se zabývá lettristickými fotografiemi, tvořenými tzv. sendvičovou technikou. Inspiruje se písmem, piktogramy a ideogramy a transformací figury do podoby písma. Knižně publikoval výbor ze své lettristické poezie *Lekce velkého A*, uspořádaný do sedmi tematických oddílů, z let 1962-1993, básnický výbor *Slova znova slova* (2000). Vizuální poezii se věnuje i nadále. V současnosti se zabývá digitální serigrafii. Uspořádal řadu samostatných výstav a zúčastnil se mnoha kolektivních expozic doma i v zahraničí. Získal řadu ocenění v oboru volné grafiky u nás i v zahraničí, např. Grand Prix hlavního města Prahy v I. ročníku Mezinárodního trienále grafiky Inter-Kontakt-Grafik, Praha-Krakov (1995) a za rok 1998 získává v Praze prestižní cenu Vladimíra Boudníka za významný přínos tradici českého grafického umění a za výjimečné dílo a experimentátorství. Ovčáčkova díla pohybující se na pomezí výtvarného umění a básnictví jsou součástí sbírek českých, moravských, slezských i zahraničních galerií.



Marian  
Palla



*Cestička k domovu*



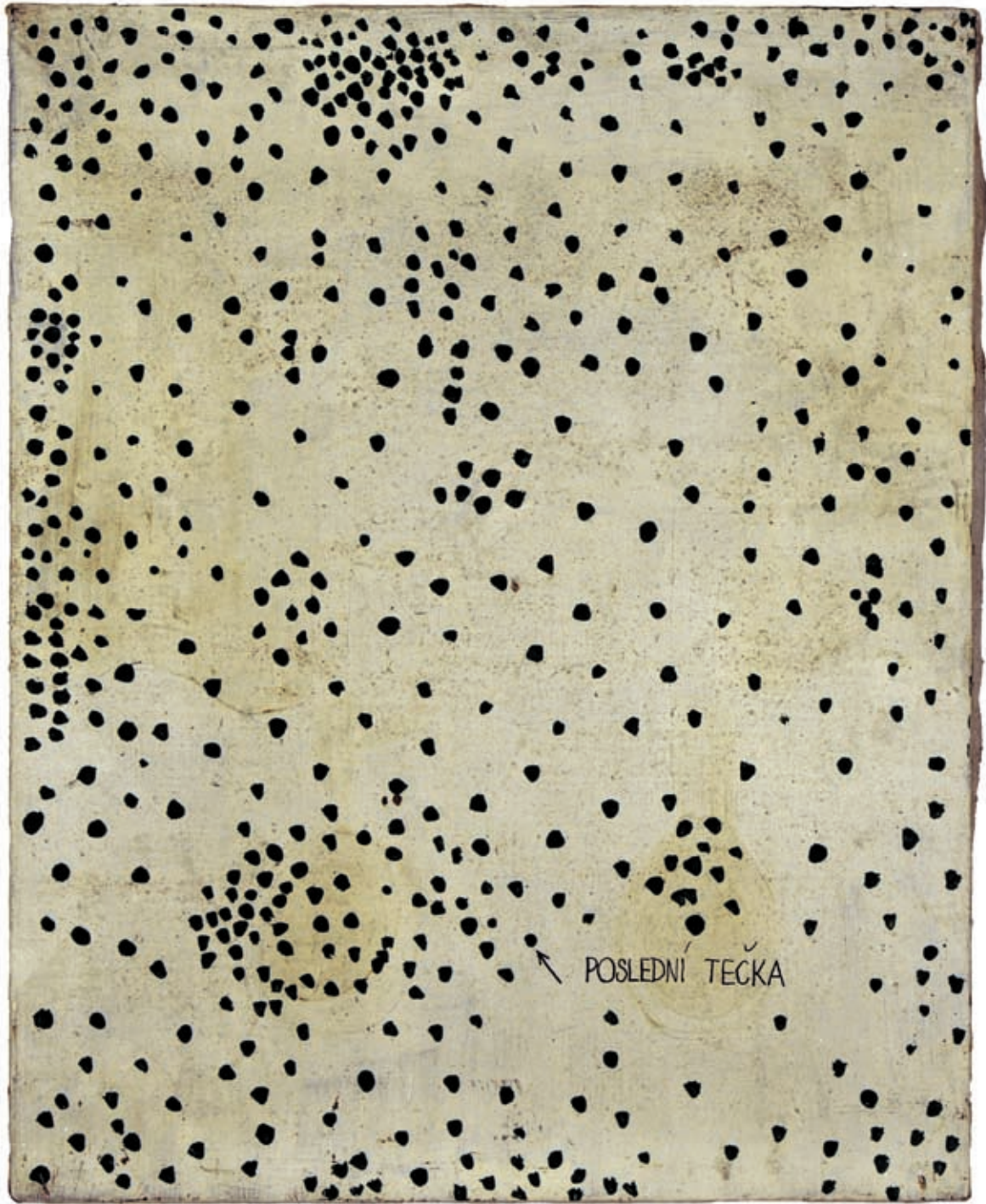
Marian  
Palla



*Tento křížek lze nahradit tečkou*



Marian  
Palla



*Poslední tečka*



Marian  
Palla



*Tři oslavné stehy*



Marian  
Palla

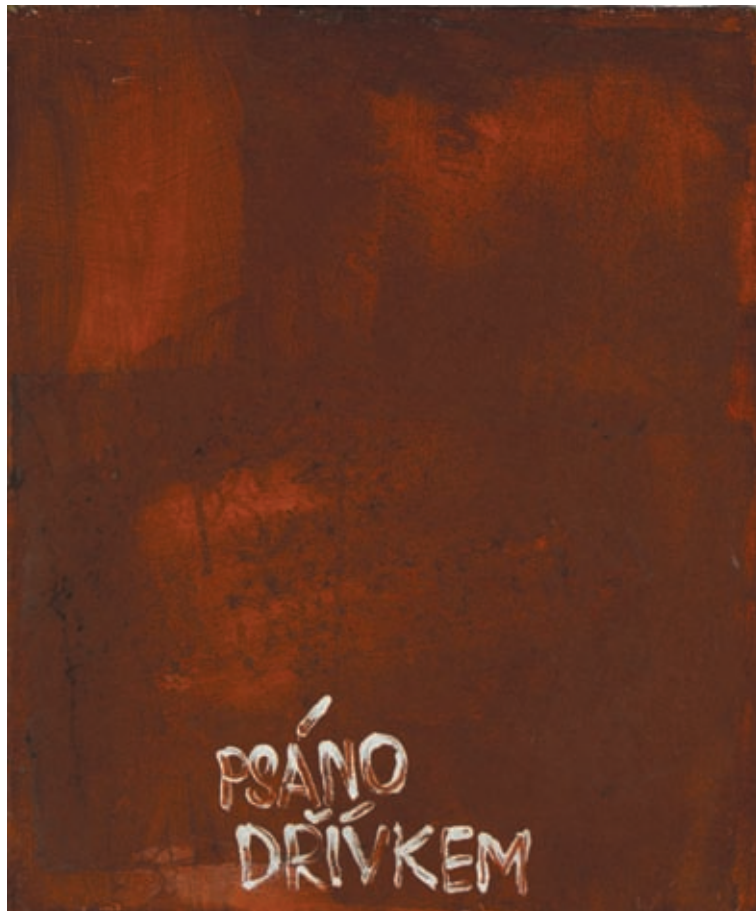


*Pro hlavu*





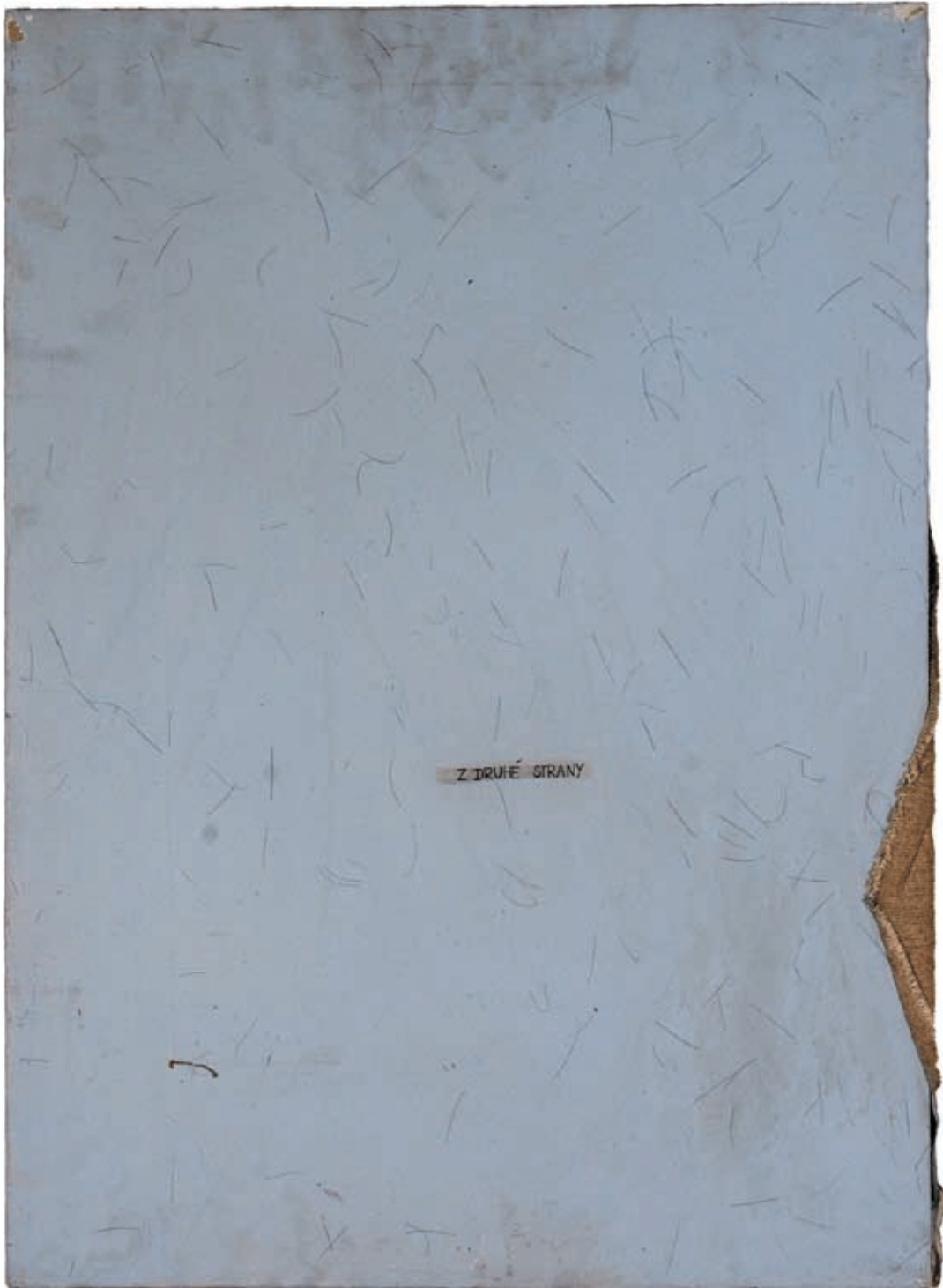
Marian  
Palla



*Psáno dřívkem*



Marian  
Palla



*Z druhé strany*



Marian  
Palla



*Plocha pro nápis*



Marian  
Palla



NADECHNUTÍ



VYDECHNUTÍ

*Nadechnutí - vydechnutí*



Marian  
Palla



DNES

*Dnes*



Marian  
Palla



ZAMETAL JSEM SNÍH

*Zametal jsem sníh*



Marian  
Palla



NEVIM

*Nevim*



Marian  
Palla



ASI JEN HLÍNA

*Asi jen hlína*





Marian  
Palla

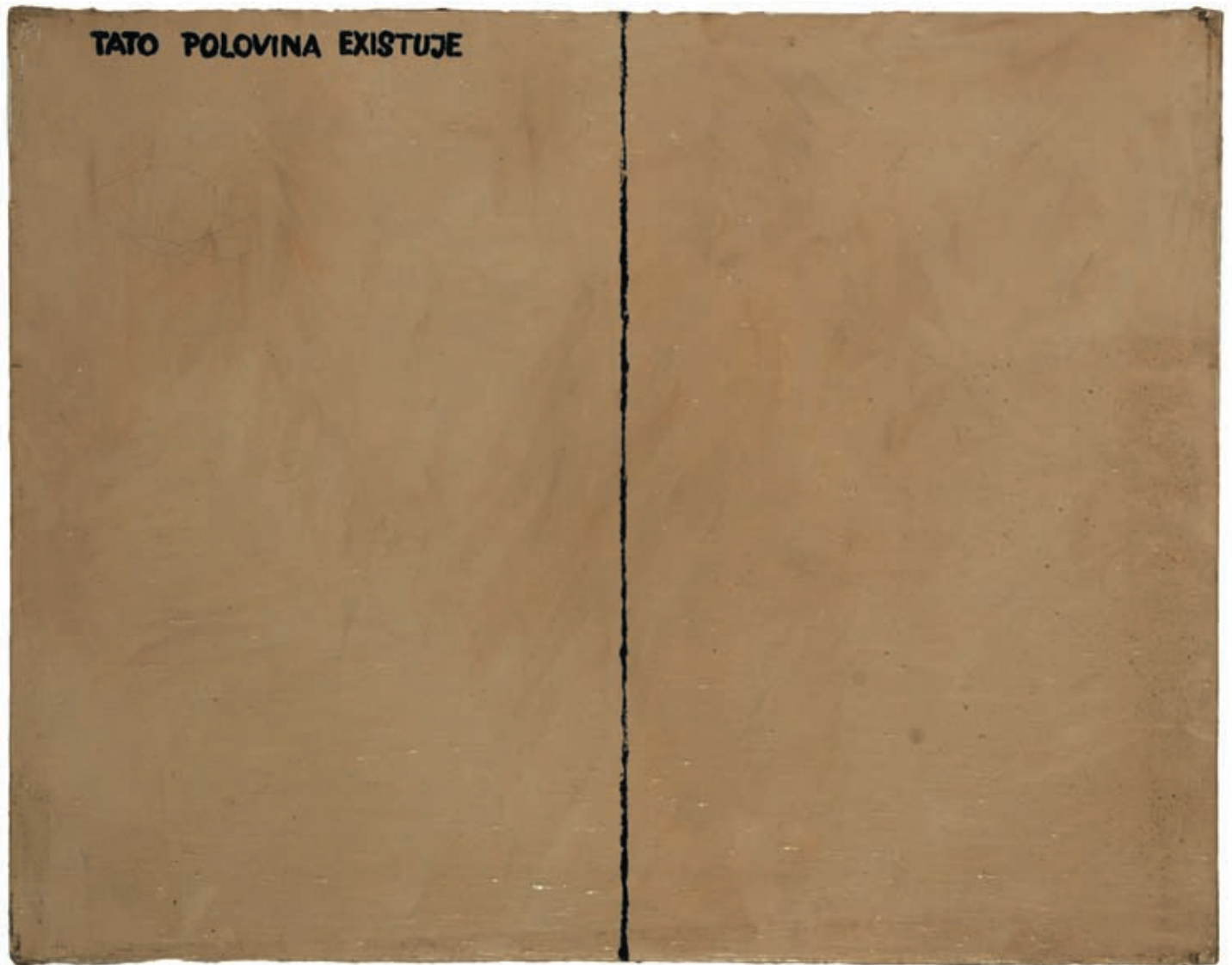


JEN DECH A HLÍNA

*Jen dech a hlína*



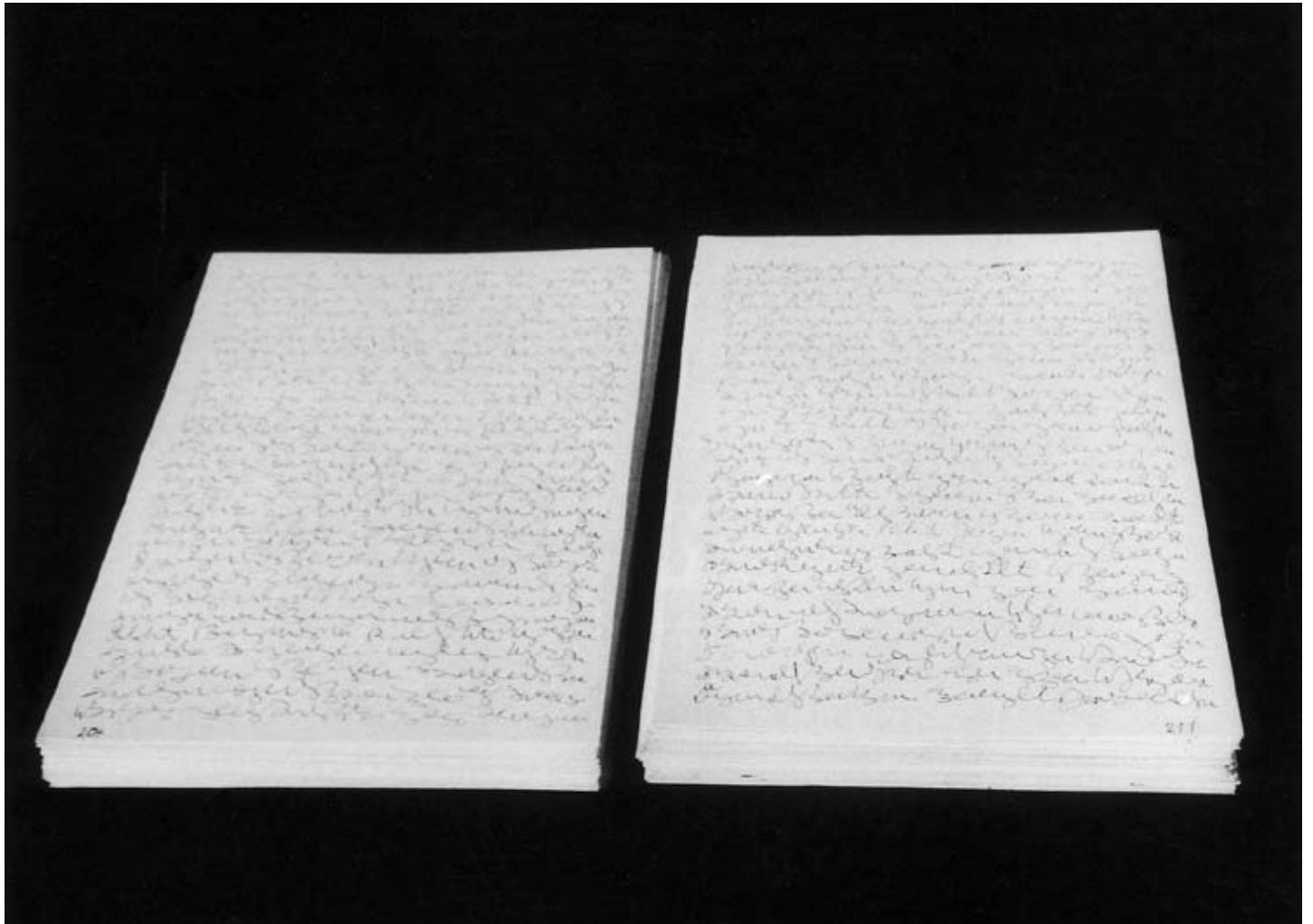
Marian  
Palla



*Tato polovina existuje*



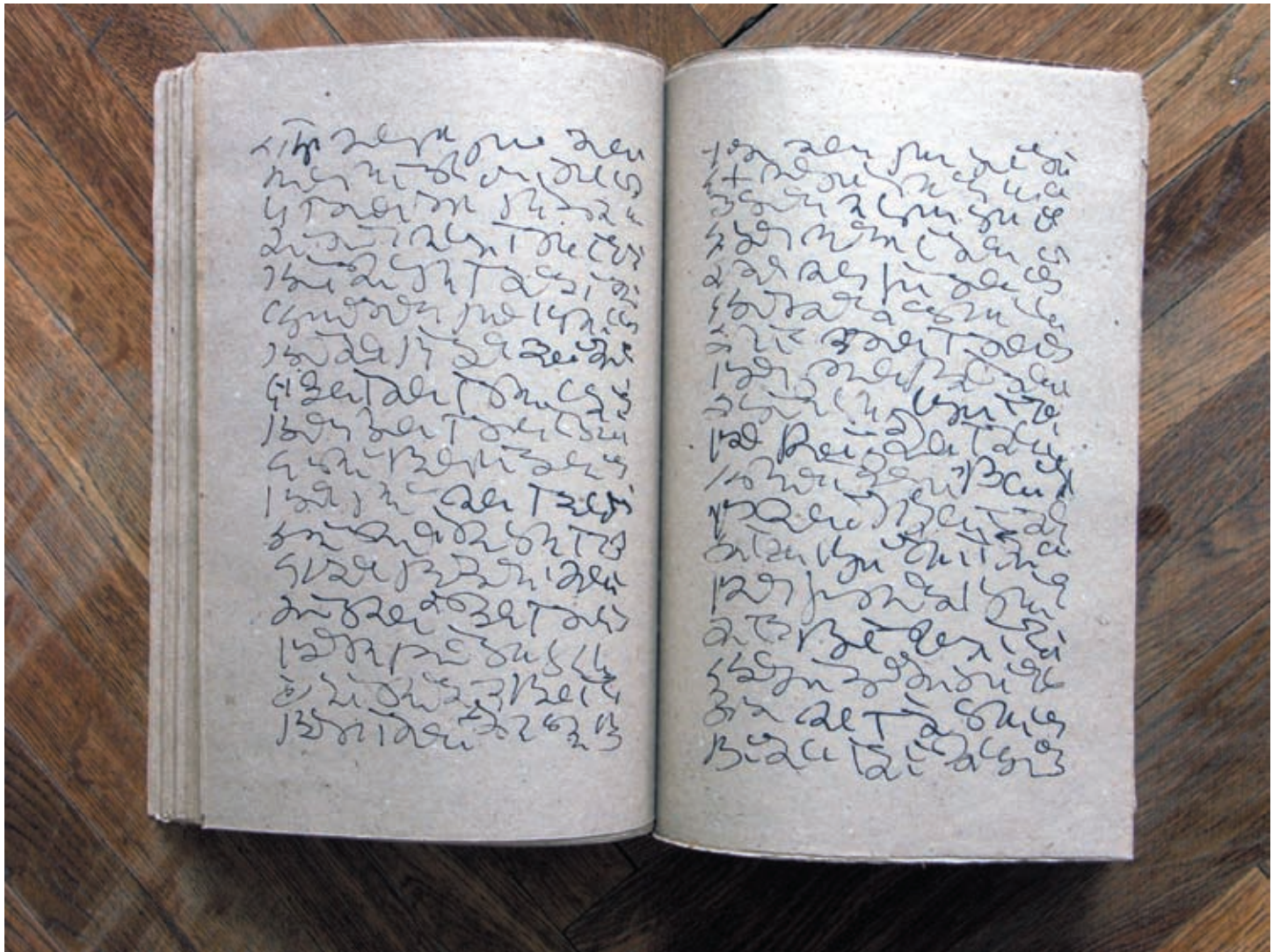
Marian  
Palla



Nesvázaná



Marian  
Palla



Svázaná



Marian  
Palla



*Zamalované knihy*



Marian  
Palla

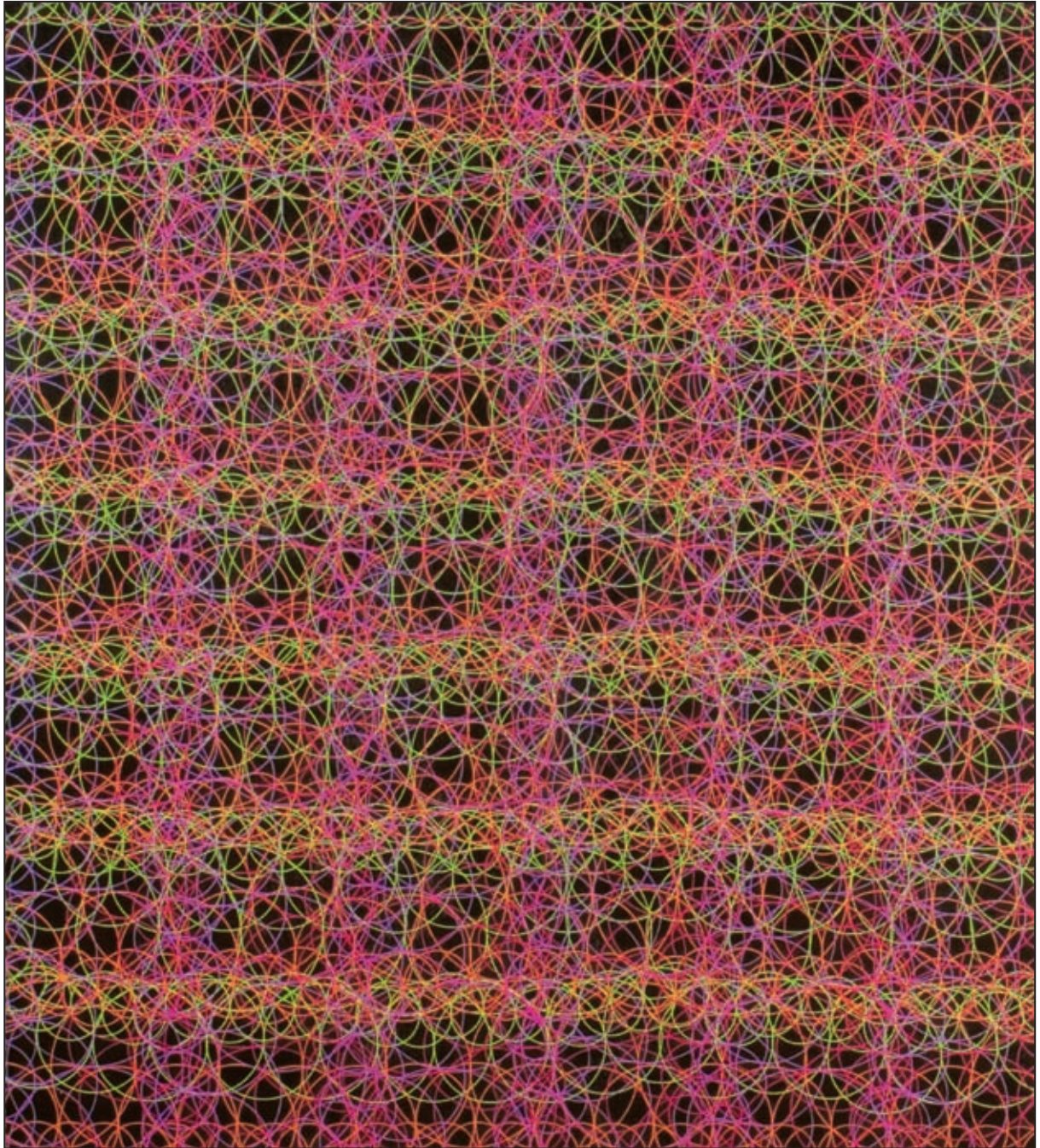


## ↘Marian Palla

Marian Palla (10. 7. 1953, Košice), básník, prozaik, dramatik, hudebník, výtvarník, publicista, žije v Brně. Vystudoval hru na kontrabas na konzervatoři a FaVUT v Brně, kde nyní působí jako docent v ateliéru environmentu. Vystavuje doma i v zahraničí, jeho díla jsou zastoupena např. ve sbírkách NG v Praze a MG v Brně. Knižně publikoval sbírku básní *Kdyby byl krtek velkej jako prase* (1997), prózy *Jak zalichotit tlusté ženě* (1996), *S chloupkem na jazyku aneb Sto případů detektiva Wlapra* (1999), *Zápisky uklízečky Maud´* (2000), *Zameř mou hruď* (2003) a soubor próz a poezie *Vybrané kousky z Mariana Pally – Kdyby byl krtek velkej jako prase/Jak zalichotit tlusté ženě* (Petrov, Brno 2001). Humoristická próza *Ve znamení hada* (s Janem Jiráněm, Primus, Praha 1994) byla zdramatizována a vyšla na CD a MC. Je autorem divadelních her *Sajns fikšn/Hra z budoucnosti* (2000; premiéra 2002), *Zase jsem se umýval zbytečně* (2002; premiéra 2003), *Dvakrát do stejné řeky klidně vstoupíš* (2003) a *Vycucnutí* (premiéra 2006).



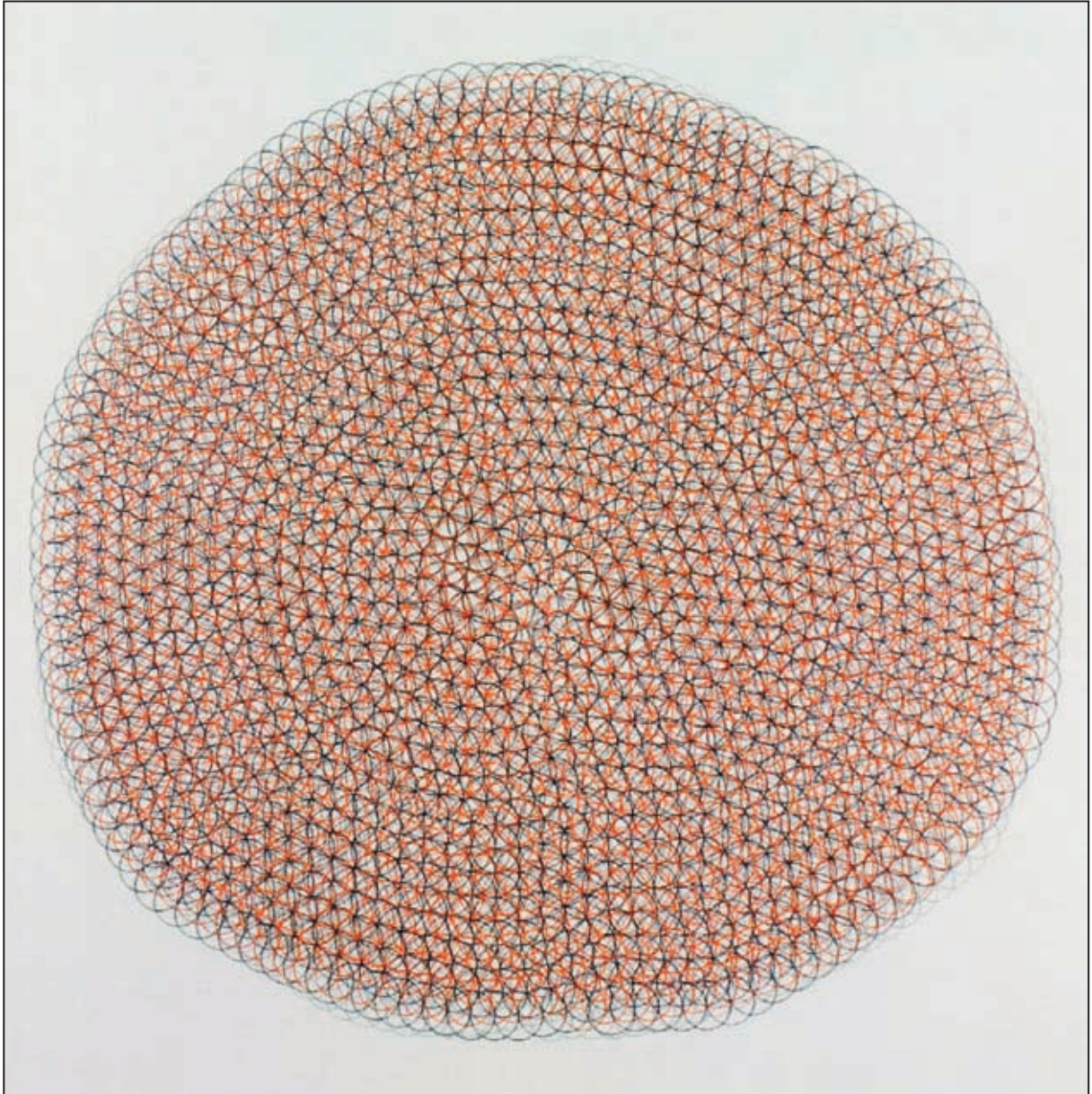
Pavel  
Rudolf



*bez názvu, akryl, 65 x 70 cm, 2001*



Pavel  
Rudolf

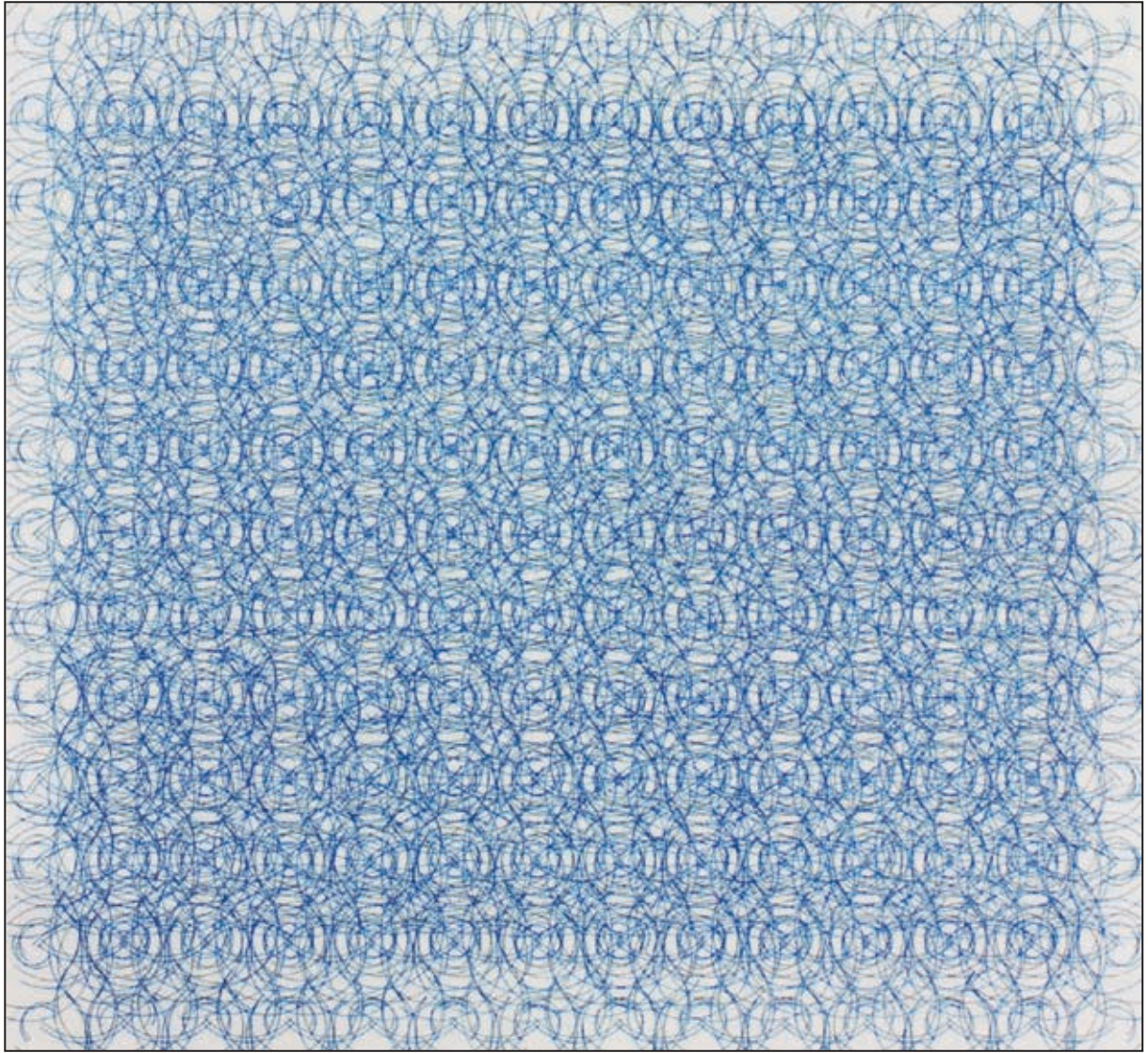


*bez názvu, akryl, 80 x 80 cm, 2002*





Pavel  
Rudolf



*bez názvu, akryl, 65 x 70 cm, 2003*



Pavel  
Rudolf

v r i t e n i a n  
a a n v a r t e n

v a r i a n t e n

*Varianten, 2006*



Pavel  
Rudolf

m ö g l i c h  
h m ö g l i m  
c c h m ö c ö  
i i l i g h g  
l l g c l m l  
g g ö h i ö i  
ö ö m h c g c  
m m h c i l h  
h c i l g ö m

m ö g l i c h  
n ö g l i c u  
u m l i c h n  
u n g h h u m  
h m ö c u n ö  
c n l i n m g  
i u g ö m ö l  
l h c i l g i  
g ö m n u h c

*Varianten, 2006*



Pavel  
Rudolf

M E T A  
M O R P H O S E  
M E T A M O R P H O S E  
M E T A M O R P  
H O S E

*Varianten, 2006*



Pavel  
Rudolf

i	d	e	a
li	st	ei	nw
ort	ide	ali	ste
inwo	rtid	eali	stei
nwort	ideal	istei	nwort
ideali	steinw	ortide	aliste
inworti	dealist	einwort	idealis
teinwort	idealist	einworti	dealiste
inwortide	alisteinw	ortideali	steinwort
idealistei	nwortideal	isteinwort	idealistei
nwortideali	steinwortid	ealisteinwo	rtidealiste
inwortideali	steinwortide	alisteinwort	idealisteinw
ortidealistei	nwortidealist	einwortideali	steinwortidea
listeinwortide	alisteinwortid	ealisteinworti	dealisteinwort
idealisteinwort	idealisteinwort	idealisteinwort	idealisteinwort
idealisteinwor	tidealisteinwo	rtidealisteinw	ortidealistein
wortidealiste	inwortidealis	teinwortideal	isteinwortide
alisteinwort	idealisteinw	ortidealiste	inwortideali
steinwortid	ealisteinwo	rtidealiste	inwortideal
isteinwort	idealistei	nwortideal	isteinwort
idealiste	inwortide	alisteinw	ortideali
steinwor	tidealis	teinwort	idealist
einwort	idealis	teinwor	tideal
steinw	ortide	aliste	inwort
ideal	istei	nwort	ideal
iste	inwo	rtid	eali
ste	inw	ort	ide
al	is	te	in
w	o	r	t

Varianten, 2006



Pavel  
Rudolf

s t i  
ll es ti  
lle sti lle  
stil lest ille  
still estil lesti  
llesti llesti llesti  
llestil lestill estille  
stillestillestillestille  
stilless tillest illesti  
llesti llesti llesti  
llest illes tille  
stil lest ille  
sti lle sti  
ll es ti  
l l e



Pavel  
Rudolf

p            a  
ar          pa  
arp        aar  
paar      paar  
paa       rpa  
ar          pa  
a           r



Pavel  
Rudolf

E I N S Z W E I D R E I E I N S Z W E I D R E I  
E I N S Z W E I D R E I E I N S Z W E I D  
R E I E I N S Z W E I D R E I E I N  
S Z W E I D R E I E I N S Z W  
E I D R E I E I N S Z W  
E I D E I E I N S Z W  
S Z R E I W E I D  
R E I





Pavel  
Rudolf

V I E R  
VI ER VI ER  
VIE RVI ERV IER  
VIER VIER VIER VIER



Pavel  
Rudolf

f ü n f  
ze il en fü  
nfz eil enf ünf  
zeil enfü nfze ilen  
fünfzeilenfünfzeilen



Pavel  
Rudolf

t h e m a  
ti sc ht he ma  
tis cht hem ati sch  
them atis chth emat isch  
thema tisch thema tisch thema  
tisc hthe mati scht hema  
tis cht hem ati sch  
th em at is ch  
t h e m a  
t i s c h

*Varianten, 2006-7*



Pavel  
Rudolf

F R  
A G E A  
N T W O R T  
F R A G E A N T  
W O R T F R A G E A  
N T W O R T F R A G E A  
N T W O R T F R A G E A N T  
W O R T F R A G E A N T W O R T  
F R A G E A N T W O R T F R A G E A  
N T W O R T F R A G E A N T W O R T F R  
A G E A N T W O R T F R A G E A N T W O R T  
F R A G E A N T W O R T F R A G E A N T W O R T

*Varianten, 2006*



Pavel  
Rudolf

F  
I  
B O  
N A C  
C I F I B  
O N A C C I F I  
B O N A C C I F I B O N A  
C C I F I B O N A C C I F I B O N A C C I

*Varianten, 2006*



Pavel  
Rudolf

Q U A D R  
A i m q T  
I u a d M  
Q r a t U  
A D R A T

*Varianten, 2006*



Pavel  
Rudolf

J A  
N E I N  
J A N E I N  
J A N E I N J A  
N E I N J A N E I N  
J A N E I N J A  
N E I N J A  
N E I N  
J A

*Varianten, 2006*



Pavel  
Rudolf

l  
e b  
e n l  
e b e n  
l e b e n  
l e b e  
n l e  
b e  
n

*Varianten, 2006*





Pavel  
Rudolf

a  
l l  
e i n  
a l l e  
i n a l l  
e i n a l l  
e i n a l l e  
i n a l l e i n  
a l l e i n a l l  
e i n a l l e i n a  
l l e i n a l l e i n  
a l l e i n a l l e i n  
a l l e i n a l l e i  
n a l l e i n a l l  
e i n a l l e i n  
a l l e i n a l  
l e i n a l l  
e i n a l l  
e i n a l  
l e i n  
a l l  
e i  
n

*Varianten, 2006*



Pavel  
Rudolf

D I E M E T H O D E S T  
d E L L T S I C H S E i  
e m L B S T D A R S e t  
h o d I E I S T D e s t  
e l l t A S B I s i c h  
s e l b s L D t d a r s  
i e i s t d a s b i l d

*Varianten, 2006*



Pavel  
Rudolf

K O N S T R  
k U K T I o  
n s O N t r  
u k t i o n

*Varianten, 2006*



Pavel  
Rudolf

e  
i n  
e i d  
e e e i  
n e i d e  
e e i n e i  
d e e e i n e  
i d e e e i n e  
i d e e e i n e i  
d e e e i n e i d e  
e e i n e i d e e e i  
n e i d e e e i n e i d  
e e e i n e i d e e e i n  
e i d e e e i n e i d e e e  
i n e i d e e e i n e i d e e  
e i n e i d e e e e i n e i d e e  
e i n e i d e e e e i n e i d e  
e e i n e i d e e e e i n e i  
d e e e i n e i d e e e i  
n e i d e e e e i n e i d  
e e e i n e i d e e e  
i n e i d e e e i n  
e i d e e e e i n e  
i d e e e i n e  
i d e e e i n  
e i d e e e  
i n e i d  
e e e i  
n e i  
d e  
e

*Varianten, 2006*



Pavel  
Rudolf

e  
v o  
l u t  
i o n e  
v o l u t  
i o n e v o  
l u t i o n e  
v o l u t i o n  
e v o l u t i o n  
e v  
o l u t  
i o n e v o  
l u t i o n e v  
o l u t i o n e v o  
l u t i o n e v o l u t  
i o n e v o l u t i o n e v  
o l u t i o n e v o l u t i o n  
e v o l u t i o n e v o l u t i o n

*Varianten, 2006*



Pavel  
Rudolf

e n t w i c k l u n g e  
e n t w i c k l u n n t  
g e n t w i c k l w i c  
u n g e n t w i k l u n  
c k l u n g e g e n t w  
n t w i c k i c k l u n  
l u n g e g e n t w i c  
n t w i k l u n g e n t  
c k l w i c k l u n g e  
u n n t w i c k l u n g  
g e n t w i c k l u n g

*Varianten, 2007*



Pavel  
Rudolf

g e g e n ü b e r g  
g e g e n ü b e e g  
r g e g e n ü e n ü  
b e r g e g b e r g  
e n ü b e e g e n ü  
r g e g b e r g e g  
e n ü e n ü b e r g  
b e e g e n ü b e r  
r g e g e n ü b e r

*Varianten, 2007*



Pavel  
Rudolf

E        E        E        E  
G O    G O    G O    G O  
      E G O    E G O    E G O  
          E G O E    E G O E  
              G O E G O    G O E G O  
                          E G O E G O

*Varianten, 2007*







Pavel  
Rudolf

m  
n t  
m a n  
m a n t  
n t r a m  
m a n t r a  
m a n t r  
r a m a  
m a n  
m a  
r  
a  
n t  
t r a  
n t r a  
a m a n t  
m a n t r a  
a n t r a  
r a m a  
t r a  
r a  
a

*Varianten, 2007*



Pavel  
Rudolf

T  
E X  
T T E  
X T T E  
X T T  
E X  
T  
T E  
X T T  
E X T T  
E X T  
T E  
X  
T T  
E X T  
T E X T

T E X T  
T E X  
T T  
E  
X T  
T E X  
T T E X  
T T E  
X T  
T  
E X  
T T E  
X T T E  
X T T  
E X  
T



Pavel  
Rudolf

g  
l u  
p i e  
g e l u  
s p i e g e l u n g  
s p i e  
n g s  
g e  
n

*Varianten, 2007*



Pavel  
Rudolf

M E T H O D E  
M E T  
H O D E M  
E T H  
O D E M E T H  
O D E  
M E T H O  
D E M  
E T H O D E M  
E T H  
O D E M E  
T H O  
D E M E T H O  
D E M  
E T H O D  
E M E  
T H O D E M E  
T H O  
D E M E T  
H O D  
E M E T H O D  
E M E  
T H O D E  
M E T  
H O D E M E T  
H O D  
E M E T H  
O D E  
M E T H O D E

*Varianten, 2007*



Pavel  
Rudolf

N E E I I N N N  
I N N E  
N N N E E I I N

I N N N N E E I  
N E I N  
E I I N N N N E



Pavel  
Rudolf

B E D I E  
E I B E E B D E I D  
D I E B E

D E B E I  
I E D I E D B E E B  
B E I D E



Pavel  
Rudolf

```
d i e p o e s i e
o e p i e s i d e
s e i e i d e p o

e o s e d i e i p
p i d e e i o e s
e e i o s p d e i

e d o i p e i s e
i p e s i e e o d
i s e d e o p e i
```





Pavel  
Rudolf

M I T T  
I T T E  
M E M  
E T T I

*Varianten, 2006*



Pavel  
Rudolf

O R T	T O R	R T O
R T O	O R T	T O R
O T R	T R O	R O T

O T R	T R O	R O T
T R O	R O T	O T R
O R T	T O R	R T O



Pavel  
Rudolf

K U N S T	T K U N S	S T K U N	N S T K U	U N S T K
K U N S K	T K U N T	S T K U S	N S T K N	U N S T U
T S T T U	S N S S K	N U N N T	U K U U S	K T K K N
S N U K N	N U K T U	U K T S K	K T S N T	T S N U S
N U K T S	U K T S N	K T S N U	T S N U K	S N U K T

N U K T S	U K T S N	K T S N U	T S N U K	S N U K T
N U K T N	U K T S U	K T S N K	T S N U T	S N U K S
S T S S U	N S N N K	U N U U T	K U K K S	T K T T N
T K U N K	S T K U T	N S T K S	U N S T N	K U N S U
K U N S T	T K U N S	S T K U N	N S T K U	U N S T K

*Varianten, 2006*



Pavel  
Rudolf



## ➤ Pavel Rudolf

Pavel Rudolf (21. 6. 1943, Brno), malíř, kreslíř, fotograf, grafik, tvůrce autorských knih a realizací v prostoru, grafický designér a počítačový grafik, žije v Brně. Vystudoval Střední uměleckoprůmyslovou školu v Brně a Pedagogickou fakultu Univerzity J. E. Purkyně tamtéž. Od roku 1969 uspořádal řadu samostatných a zúčastnil se mnoha kolektivních výstav doma i v zahraničí, např. Dům umění, Opava, 2000; Galerie Jiřího Jílka, Šumperk, 2004; Klub konkrétistů 2, Muzeum města Brna, 2001 ad. Spolu s Karlem Adamusem a Janem Wojnarem vystavoval v Orlové (1982). Svými díly je zastoupen v soukromých i veřejných sbírkách, např. také v Památníku nár. písemnictví a sbírce Jiřího Valocha, NG v Praze. Je držitelem grantu Pollock-Krasner Foundation, NY 1996-7, a členem brněnské sekce Klubu konkrétistů 2.



Ondřej  
Soukup

## Prolog

muž bez podstatného jména...

## ↘ muž bez podstatného jména

na stehnech zvuky

,a

,le

sou

zvuky v kapsách

snaží se

s e

j í

†

skrz kalhoty

vejít

do prstů

znít

?

? a ?

? j m a ?

? k é ?

? á ?

? š ?

vlasý ? ? ?

,vestičku z krásy

říkám mu

nesmíš od tt !!!

ejí !! !!

## Epilog

...v circuse (16.12.06)



Ondřej  
Soukup

## ↳nemám dost sil na to, abych vymyslel název

Zatuchlý vzduch  
prsty zvedám  
k výšinám nebeským  
*(pak)*

v bílém pokoji  
tebe hledám  
napoj mne  
nejsem bezedný

chvíli tam s tebou  
budu stát  
to pro tu zář  
bílo-tekutou

musím se  
ale vrátit sám  
ty mizíš

*(v mezerách z kovu)*

### Epilog





Ondřej  
Soukup

**Prolog**  
kdo je my???

## ↘ všechny cesty vedou do říma???

půjdeme vedle sebe  
nohy na ramenou  
a těsně před tím  
než nám zimou  
roztají jazyky  
si řekneme  
pár posledních slov

*naš dialog  
naruší jen to  
že mluvím sám*

trpíme nemocí  
jménem zdraví  
zmáhá nás stáří  
to, že jsme mladí  
a poslední kus naší cesty  
nám trvá nejdéle  
proto, že běžíme

**Epilog**  
a kde je cíl???



## ↘ Ondřej Soukup

Ondřej Soukup (\*9.4. 1989 v Ústí nad Labem) studuje na ústeckém gymnáziu. Pod pseudonymem Rubik-on publikuje na serveru Littera. Literární ocenění a jiné pocty ho zatím plně míjejí.



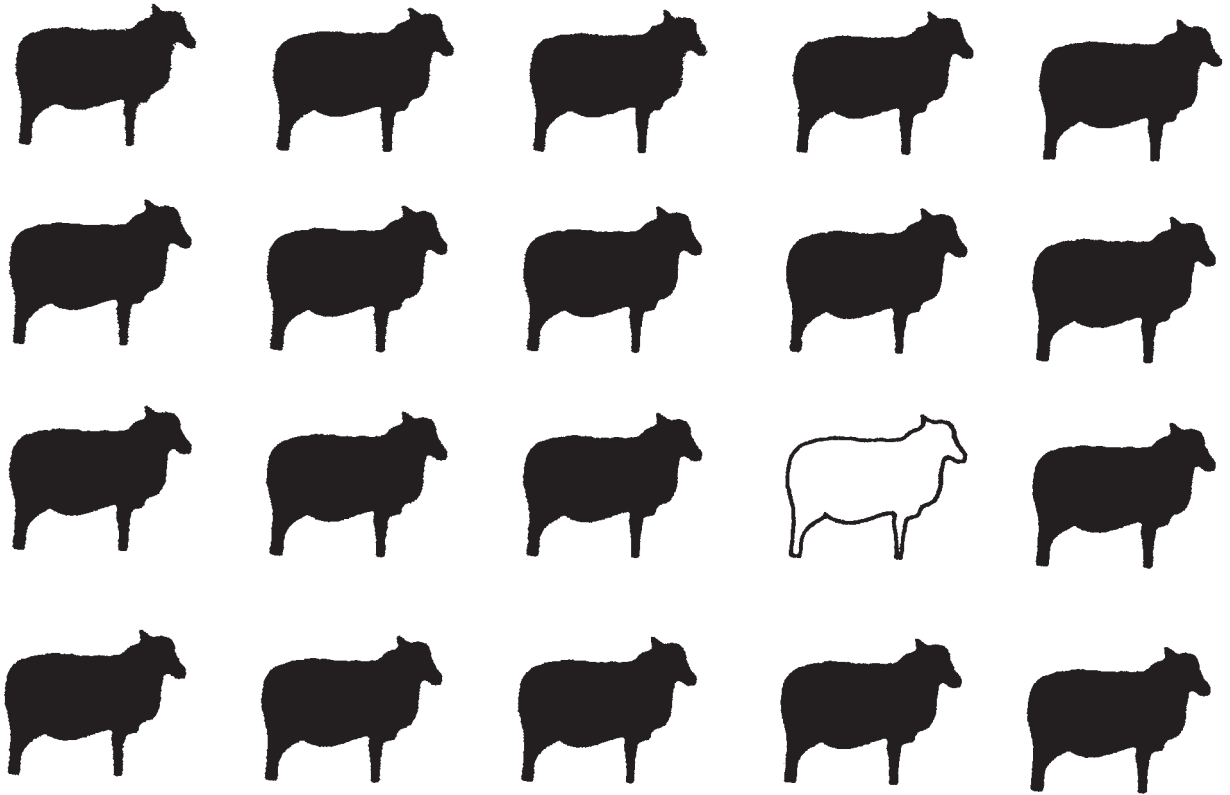
Michal  
Šanda

U  
U  
U  
U  
U





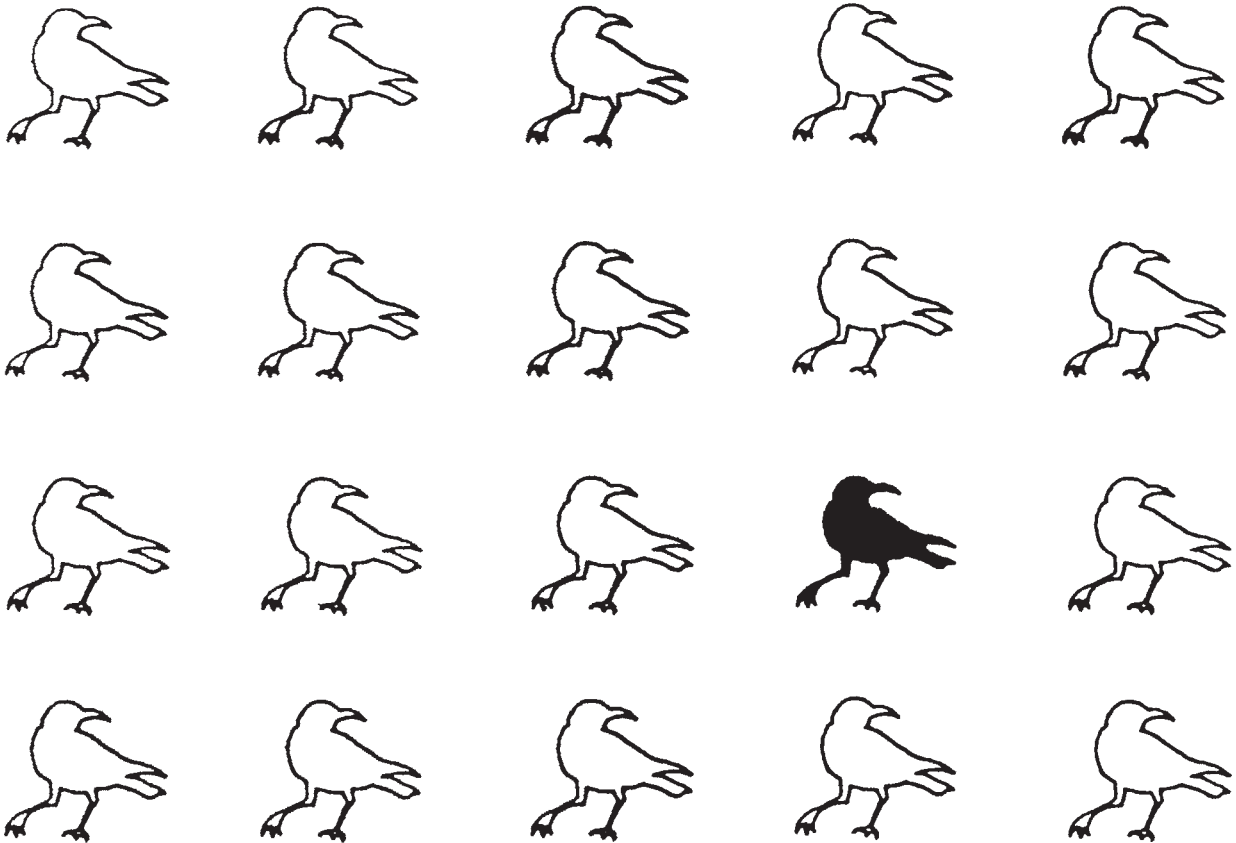
Michal  
Šanda



Černá ovce



Michal  
Šanda



*Bílá vrána*



Michal  
Šanda

J o

U

*Golf*



Michal  
Šanda

H

0

H

*Ragby*



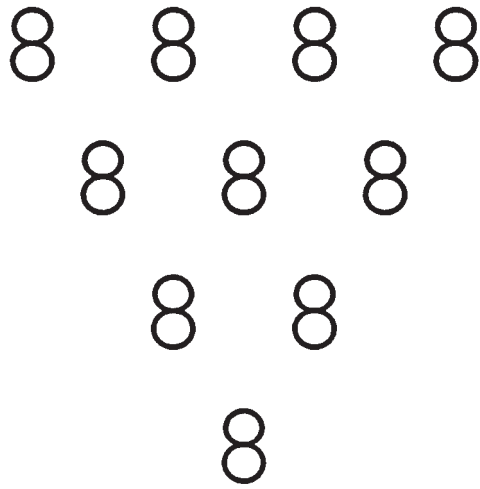
Michal  
Šanda



*Kroket*



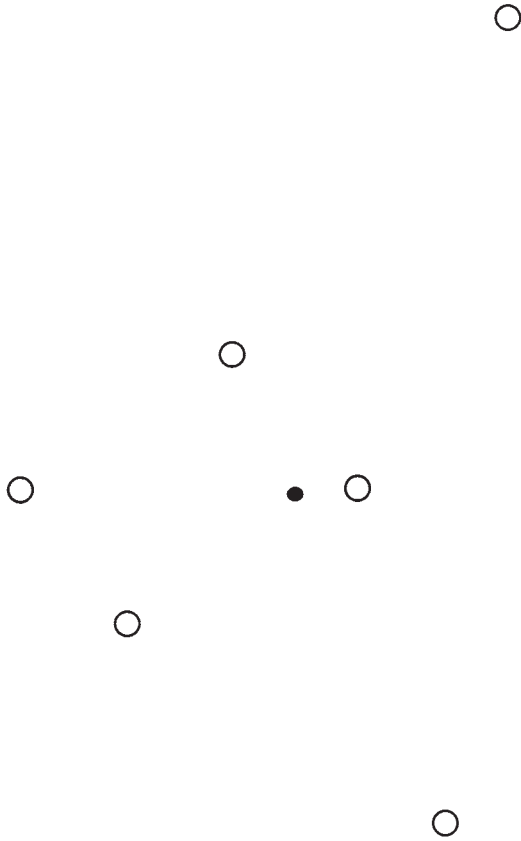
Michal  
Šanda



Bowling



Michal  
Šanda



*Petangue*



Michal  
Šanda



*Kyklus*

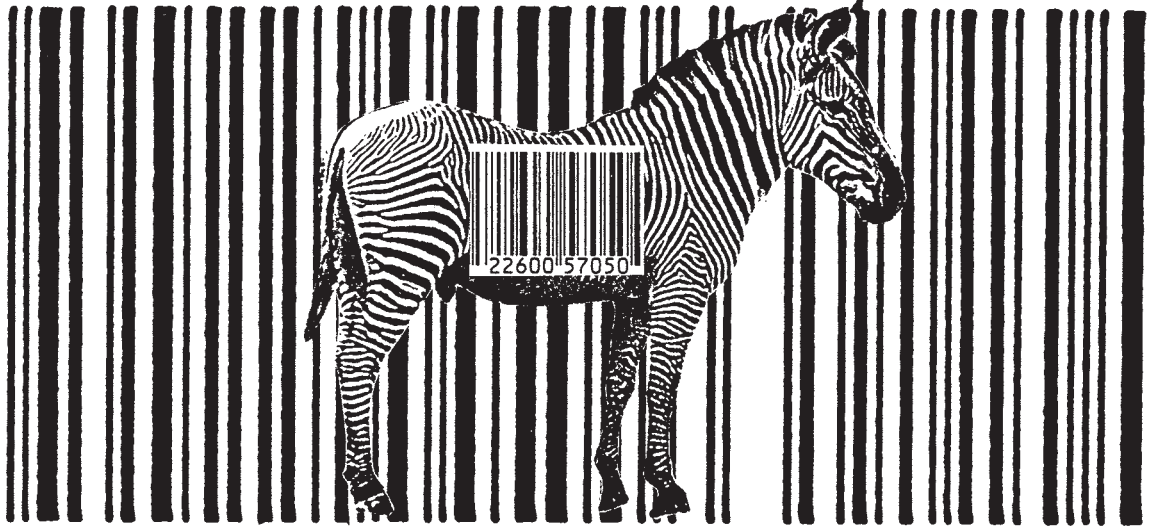




Michal  
Šanda

**\$4.95**

**M 4222 - 9110 - 45,00 F**



*bez názvu*





Michal  
Šanda

FOMŮČKA: KREOL TIL	INDIÁN	1. DÍL TAJENKY	ZNAČKA ČISTIDLA	INICIALY HERCE OLIVERA	CUPIDO		KARTY	2. DÍL TAJENKY	PYTEL NA RYBY
BĚLEHRAD- KÝ VRCH						SYKAVÝ ZVUK			
PAK						SLOVEN „TÁTA“ SEKNUTÍ			
POBÍDKA				NEVOLNÍK ŽENSKÉ JMÉNO					
SPOJKA			POTOMEK ČERNOS. OTROKŮ RUSKO						SPOJOVACÍ ZÁKOP
UVNITŘ DUŽE TĚLESO						POLNÍ PLEVEL SMĚNEČNÝ RUČÍTEL			
PLANÝ OVES (nářeč.)									
SPZ TACHOVA			STÁT USA JIŽNÍ PLOD						
SIBÍŘSKÝ KOZOROH				ZNÁMÝ PŘÍSTAV PŘETAKÁNÍ					
	ŠACHOVÁ PROHRA	PŘEDLOŽKA SPOJKA			ZVĚTŠOVA- CI SKLO PŮVODCE NÁKAZ				
DRUH OPICE						LEDOVCO- VÝ NÁNOS SLOVEN. SPOJKA			
SOUHLAS				DRUHOVÁ ČÍSLOVKA					
OKRASNÝ STROM				STROJNÍ SOUCÁST					

bez názvu



Michal  
Šanda



*bez názvu*



Michal  
Šanda



bez názvu



Michal  
Šanda



bez názvu



Michal  
Šanda



bez názvu



Michal  
Šanda



bez názvu





Michal  
Šanda



## ↘ Michal Šanda

Michal Šanda (10. 12. 1965, Praha), spisovatel, žije v Praze. Absolvoval Gymnázium Jana Nerudy, poté vystřídal řadu zaměstnání. Od 1991 je zaměstnán jako archivář v Divadelním ústavu. Je autorem knih *stoa* (1994), *Ošklivé příběhy z krásných slov* (1996), *Dvacet deka ovaru* (1998), *Metro : postmoderní jukebox* (1988 a 2005), *Blues 1890-1940* (2000), *Obecní radní Stoklasné Lhoty vydraživší za 37 Kč vycpaného jezevce pro potřeby školního kabinetu* (2001), *Sudamerická romance* (2003), *Španělské ptáčky* (2006), *Kecanice* (2006), *Býkárna* (2006) společně s M. Ohniskem a I. Wernischem.

---

*Některé z básní byly uveřejněny ve sbírce stoa (1992), v Literárních novinách, Dobré adrese, Psím vínu a Britských listech v rozmezí let 1997-2007. „Sportovní sekci“ a další novější básně zveřejňuje poprvé almanach Wagon.*



Josef  
Štochl

## Popr a pop

POP P R A V Í  
 POP P R O V I  
 POP P R A V Ý :

P RR  
 POP P RR S  
 P RR A VO VÁN ÍM !  
 O T R A VO VÁN ÍM !  
 T VR A V E  
 D O B R A Z !  
 ŽE TĚ D O P R A V Í  
 T A M ,  
 KDE TĚ D O O P R A V D Y  
 O DP R A V Í ?  
 T O P O O P R A V ÍME .  
 S R DCE M  
 N A S E D HN Ě D Í  
 R D ÍM !  
 ŽE OSV Ě DČ ÍM ,  
 OSW IE C IM  
 ŽE [ OSV JE TČ ÍM ] ,  
 [ OSV JE N Č IM ]  
 N E N Í P R O T Ě -  
 ŽE S T O P R A V É  
 P R AVOS  
 P R LAV Á N  
 O V E Č KA  
 T O D OSV Ě DČ ÍM ,  
 POP P Ř D ÍM ,  
 PO T VR  
 POP P Ř E .  
 POP P R D Í :  
 S E OSV Ě DČ I L ,  
 POP S E .

**D Í K !**

*duben - 4. 6. 2007*



Josef  
Štochl

## Rozepře

	řev			
	řve			
	řpe			
	epř			
	pře		spor	
	vzepře		[rospor]	
	<u>rozepře</u>		<u>rozpor</u>	
	rozpepře			
	ró z pepře		ropzor	
	hroz pepři			
	roz epři		ropzor	
	vzepři			
	roz epři		zor	
ať			zornice	
	roz epře			
ne	vzepře		do zornice	
	<u>pepře</u>		<u>do zorniček</u>	
			do zor	
		ro	zor	á
		rozpor		
			z em	?
			mez	?
		ro	zor	á
		rozpor		
			vzor	náš
				?
			do zor	a
				?
				ááá
				!
		<b>PO</b>	<b>ZOR</b>	<b>!</b>



Josef  
Štochl

## DVA KRÁLOVÉ

HAF! HAF! HAF! HAF!

LEV LEV LEV LEV  
LEVÁ LEVÁ LEVÁ LEVÁ  
LEVÁ LEVÁ LEVÁ LEVÁ  
SLÁV SLÁV SLÁV SLÁV  
SLÁV SLÁV SLÁV SLÁV  
LEV LEV LEV LEV

HA! VEL! VEL! VEL!  
HA! VEL! VEL! VEL!  
WALZ! WALZ! WALZ! WALZ!  
WALZ! WALZ! WALZ! WALZ!

HAF! HAF! HAF! HAF!





Josef  
Štochl

## Mírový proces

LIKUD

KUDLY

PLO

PRO

HAMÁS

SAHÁM

září 1998



Josef  
Štochl

## Vývoj kukačky

*E. Kukanovi & Comp.*

kukukukukukukukuk  
ukukukukukukukuku  
UCKUCKUCKUCKUCK

SU A SU A SU A SU A  
US A US A US A US A  
USAUSAUSAUSA

*Psáno 29., 30. a 35. den 3. světové války (21., 22. a 27. 4. 1999)*

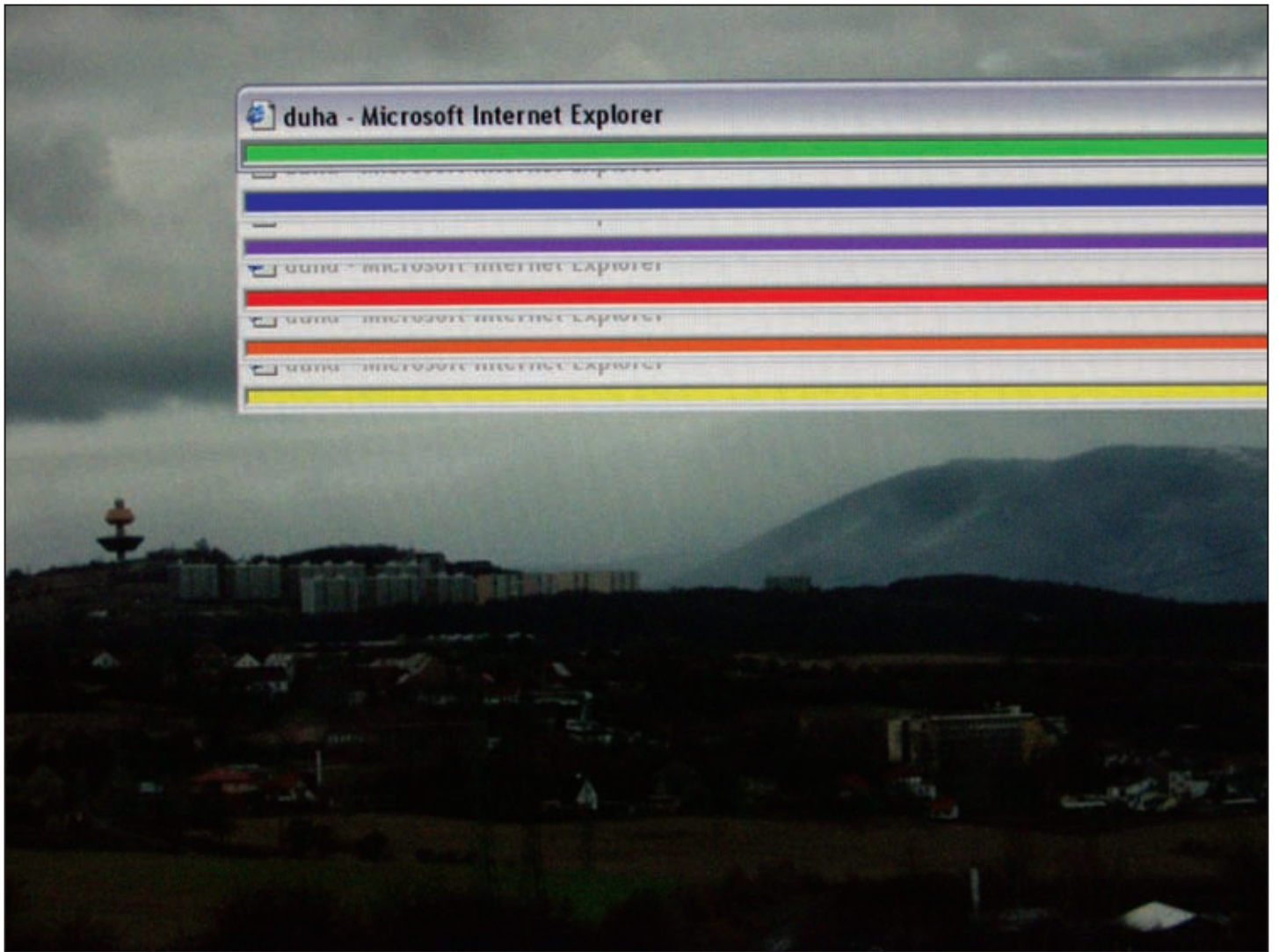


### ↘ Josef Štochl

Josef Štochl (2. 3. 1966, Havlíčkův Brod), literární teoretik, básník a překladatel, většinou žije v České a Slovenské republice. Vystudoval knihovnictví a vědecké informace, později bohemistiku a germanistiku na FFUK v Praze. Zabývá se zejména versologickými rozbory (viz např. studie *Mezi hláskovou instrumentací a rýmem / Se zaměřením na Rilky Duinské elegie a pozdní tvorbu Vladimíra Holana/* či diplomová práce *Verš Ortenovy Čítanky jaro*, obhájena r. 1997) i původní básnickou tvorbou. Knižně publikoval sbírku básní *Ztracený brod* (2001), jež obsahuje také vizuální poezii, soustředěnou do oddílů *Zoon politikon* a *Konstanty a proměny* v ploše. Štochlůva ojedinělá teoretická práce *Svět díla Jiřího Ortena* je připravena k vydání. Jeho básně jsou součástí *Antologie nové české literatury 1995-2004* (2004). Autorovu výběrovou bibliografii přináší a nejrůznější aspekty jeho tvorby a života shrnuje práce J. Habánka *Kauza Josef Štochl* (2004).



Michaela  
Thelenová



*Krajiny/Landscapes, digitální tisk, 45 x 60 cm, 2005*





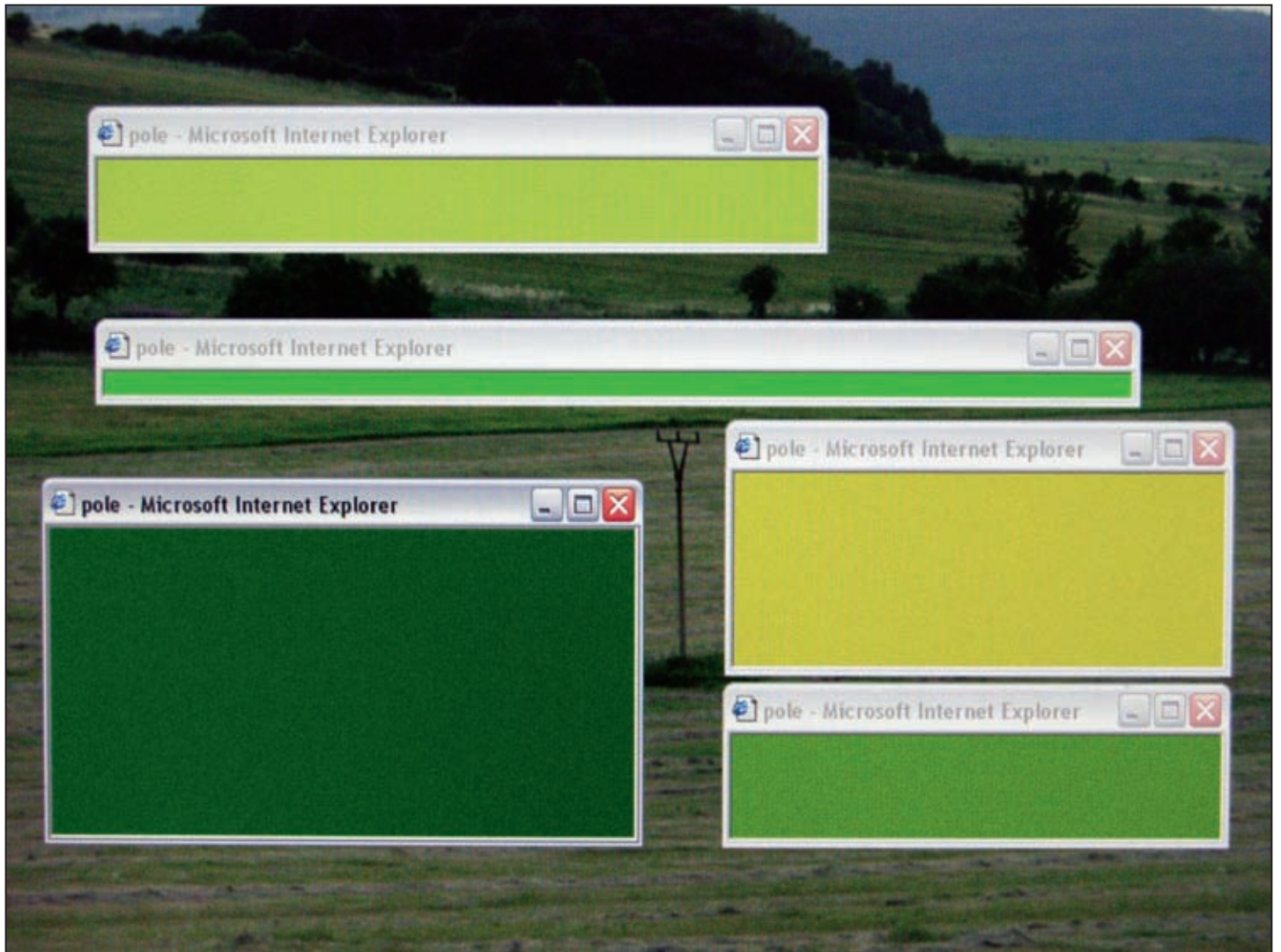
Michaela  
Thelenová



*Krajiny/Landscapes, digitální tisk, 45 x 60 cm, 2005*



Michaela  
Thelenová



*Krajiny/Landscapes, digitální tisk, 45 x 60 cm, 2005*



Michaela  
Thelenová



*Krajiny/Landscapes, digitální tisk, 45 x 60 cm, 2005*



Michaela  
Thelenová



*Krajiny/Landscapes, digitální tisk, 45 x 60 cm, 2005*



Michaela  
Thelenová

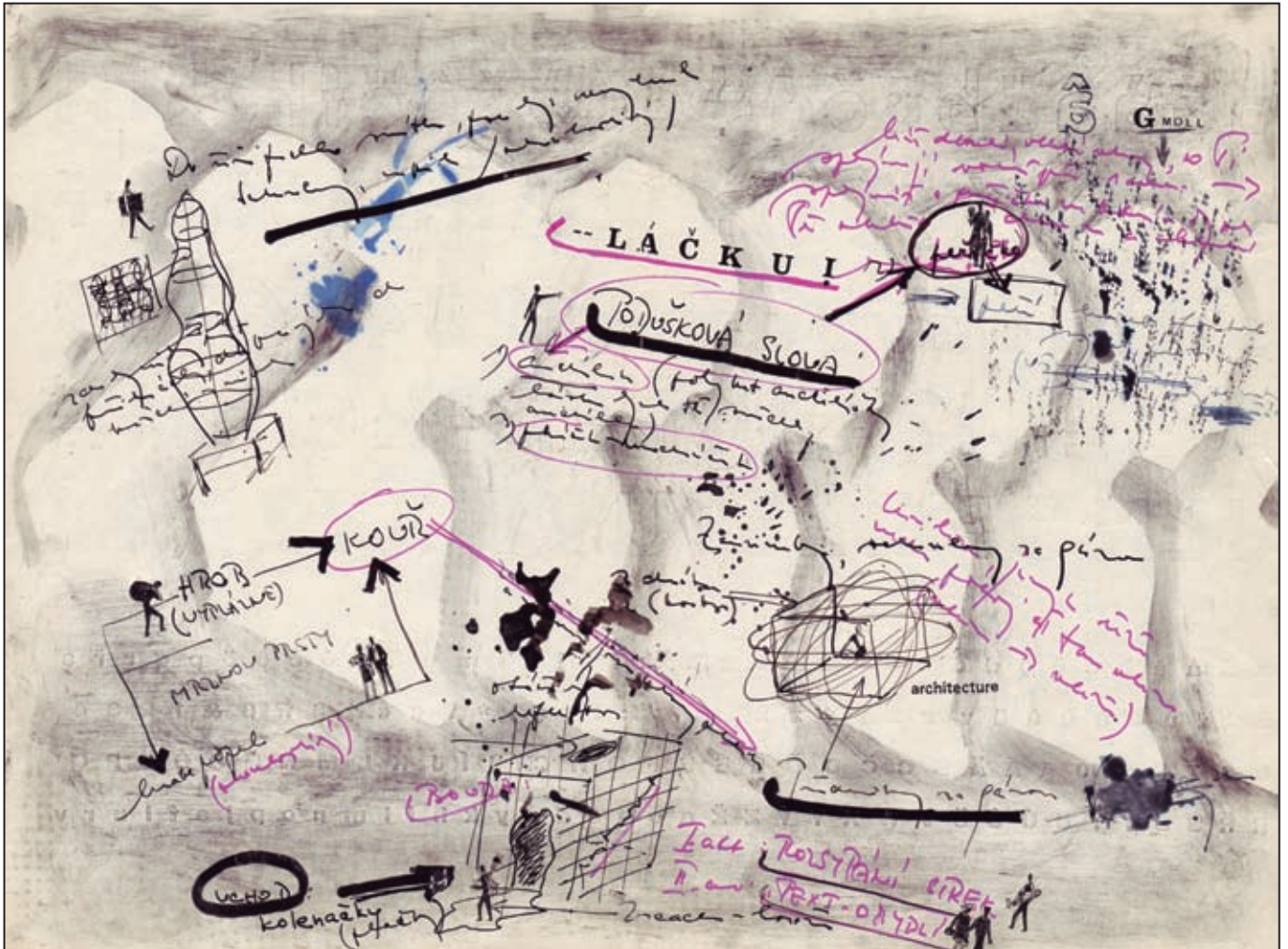


## ↘ Michaela Thelenová

Michaela Thelenová (6. 6. 1969, Chomutov), výtvarnice, fotografka a grafička, žije a tvoří v Sovoluskách u Ústí nad Labem. Vystudovala výtvarnou výchovu na Pedagogické fakultě Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. Od roku 1994 působí jako odborná asistentka ateliéru Fotografie na Fakultě užitého umění a designu téže univerzity. Pravidelně vystavuje od roku 1992, zúčastnila se i řady kolektivních výstav, naposledy např. výstavy Hrubý domácí produkt (Praha 2007). Kromě umělecké činnosti se věnuje i tvorbě internetových stránek a oblasti nových médií, což se promítá i do jejího výtvarného díla a fotografií, např. přepis Legendy o svaté Kateřině formou sms – *Legenda* (2001), „sbírka“ fotografií ovládacích pokynů z oken Windows, která jsou uspořádána do podoby básní – *Poezie* (2003/2004) či cyklus *Krajiny* (2005). V roce 2003 byla jednou z finalistek Ceny Jindřicha Chaluppeckého.



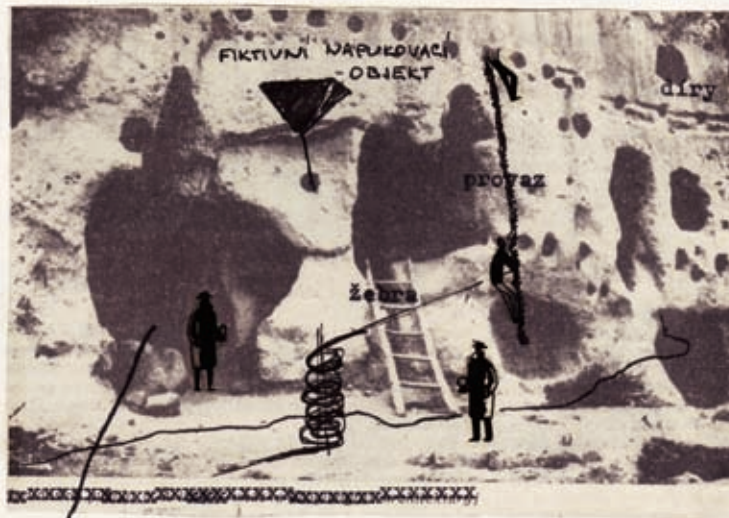
Miloslav  
Topinka



Dopis-obydli (co peřl má)



Auloslav  
Topinka

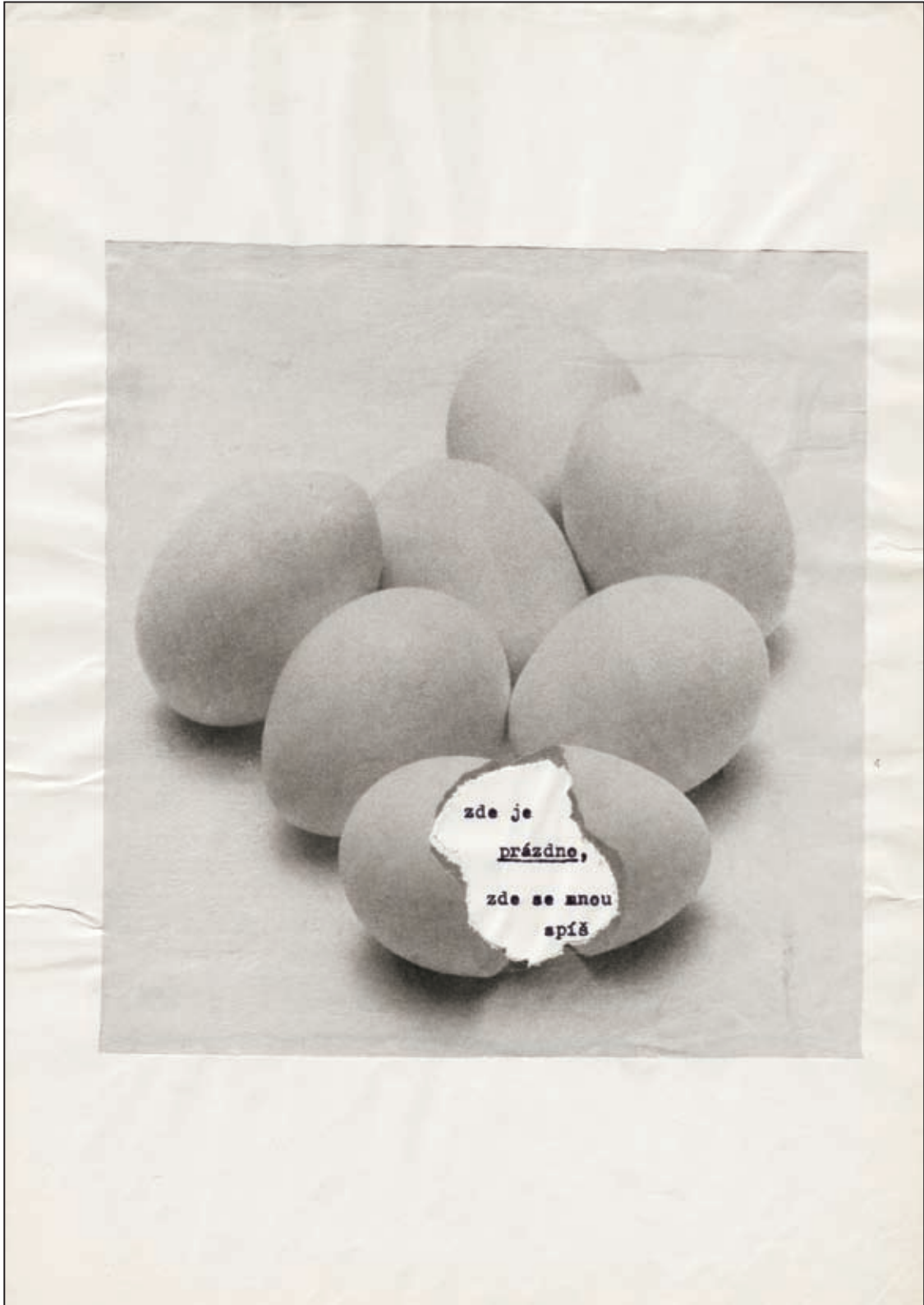


J i n d e / odjinud / dívám se  
jinýma očima ; v dotyku ;  
( a o č i lezou z důlků .

Jinde / odjinud



Miloslav  
Topinka



Prázdné





Miloslav  
Topinka

Původní textace :

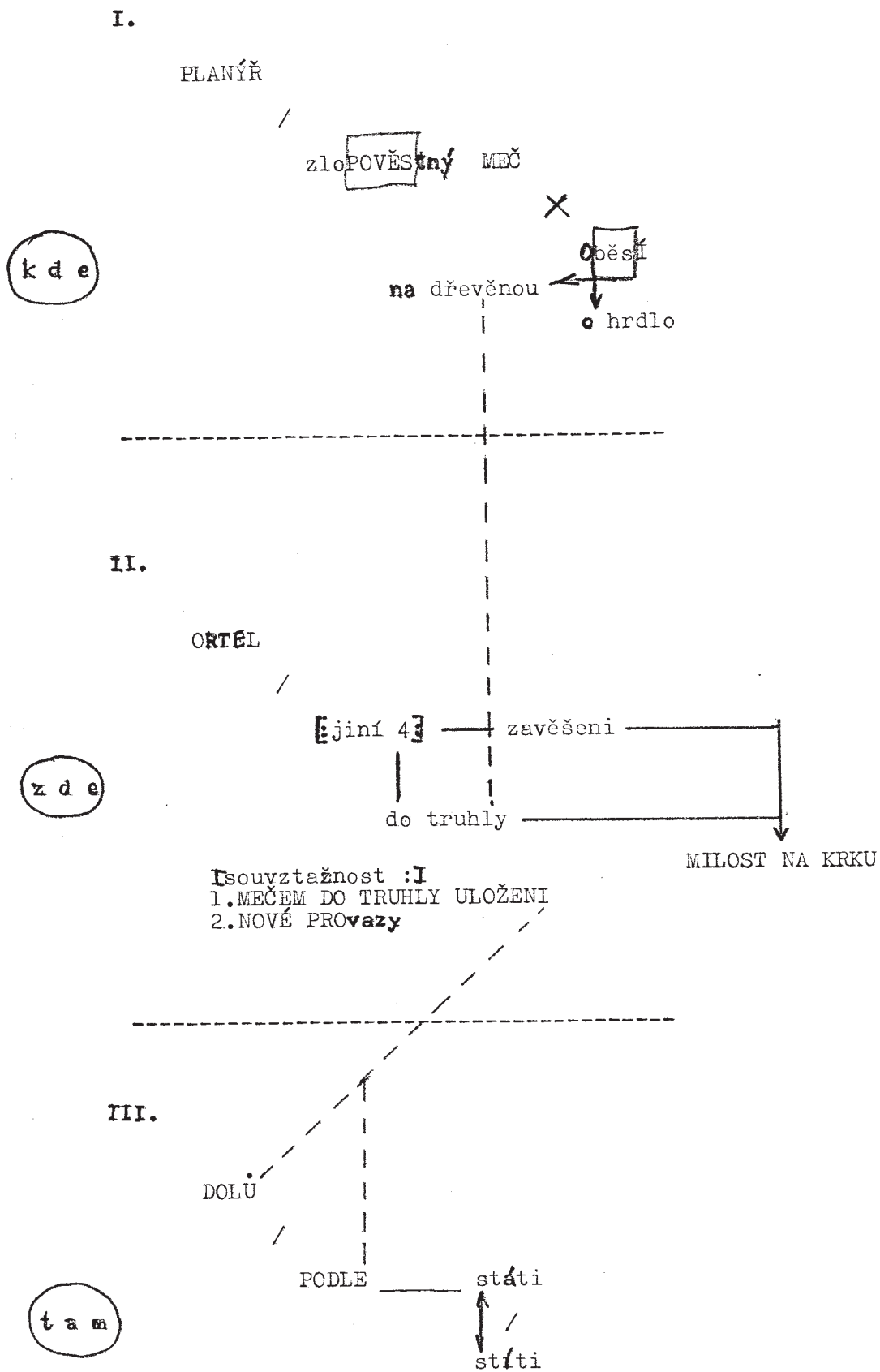
/ O exekuci hranické, kronika ze 17.st. /

Adam Purgeš, purkmistr starý, Lukáš Kremz u planýře mečem trestáni a potom do truhly uloženi a pohřbeni jsou. Jan Poláček a Pavel Křenek u planýře klečeti museli a již očekávali, skoro-li také budou vzati, milosti dosáhli. Za městem, kde fojt zlopověstný dal justiciu stavěti, na témž místě museli Hraničtí dřevěnou dáci ihned postaviti, na niž 4 zavěšeni. A mistr nechtěl dolů slézti, jestli jemu neučiní od nové justice, co za právo, že se také sám podle těch zavěšených oběsí. Odpovědino skrze posla našeho právního, že jemu bude tak učiněno, a tak dáno jemu 20 zl. mor. Potom jiní mečem trestáni dle ortele. Sedláci z panství hranického museli na větším díle u šibenice státi a na takové strašlivé smrti se dívati. Tři pak z panství helfenštejnského, kteříž o hrdlo zde seděli, tam dovezeni, a provazy na krku majíce, pod šibenicí klečeli, dva příjmím Halouskové a třetí Kučera, z Dolního Oujezda všickni ; milost jim učiněna a hrdlo darováno.

O exekuci hranické, kronika ze 17. st.  
Původní textace



Miloslav  
Topinka

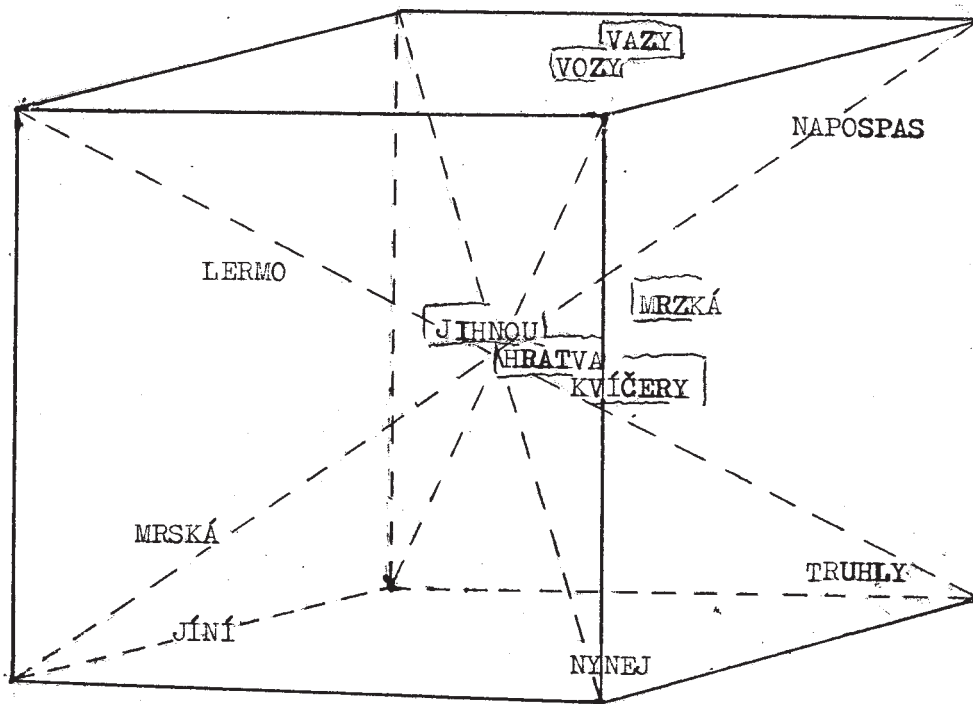


O exekuci hranické, kronika ze 17. st.  
I. kde, II. zde, III. tam



Miloslav  
Topinka

## Prostorová transmutace



O exekuci hranické, kronika ze 17. st.  
Prostorová transmutace



Miloslav  
Topinka

Marginálie

O S T N Y

I.

milOST NA krku

II.

ZLOPOVĚSTNÝ

zlo-POVĚS-tní!

ZHOŠTNÝ

O exekuci hranické, kronika ze 17. st.  
Marginálie



Miloslav  
Topinka

Souvztažnosti

KOŘENY I - kost z kostí mých

KOST

/

kostřava - kostalka - kostelka

/

k o s t e l - kostival

kosten /zbraň/ : osten - kostihryzka

/

kostrbatiti

/

kostík, kostka

KOSTILOVEC = mořský orel - KOSTŘAB = ryba nebo pták

/

KOSTLÍN = pouze ryba

kostým, pakost --- pakOSTnice, snad i k o s t a r i k a

//

kostnice - kostruba /vlasy i chlupy i/

//

K O S T O K A M , zkamenělina

kosti z kostí mých

/

koSTŘIpec /rostlina, jež přechází v/ KOSTROUNA

závěr zastírá kostřec / kostnačí jako

lumpačí

kostnáči /

Souvztažnosti  
Kořeny I - kost z kostí mých



Miloslav  
Topinka

Souvztažnosti

KOŘENY II - zahrazená hra

HRA  
/  
hráč, hrání

hrab = přesměknutý habr  
/  
hra bal --- HRÁBĚ  
/  
HRABĚNKA  
HRABICE ---  
hraboš, analogicky k HRABLE

//

HRAd  
HRÁĎ --- harfy hra --- hradidlo /  
/  
≠ hradlo, hradlař

za hradem zahrada  
/  
zahradou  
za hřadou

ach, HRÁCH  
HRACHór čili hra na raracha

HRA - N  
hrana = hra na ...  
/ raní /

HRA NIVÝ, h r a n i t i

— H R A N I N A

- ce  
- čář  
- čiti

— / h, r a n, e c , hranitý kámen  
s hranami od větru

≠ h r a n á ě

u - h r a n - čivý ?

Souvztažnosti  
Kořeny II - zahrazená hra



Miloslav  
Topinka

Souvztažnosti

KOŘENY III - h ř m o r

/ prvky zářečí /

h ř m ě t → h ř m o t

h ř m í t → h ř m o t i t

h r o m

h ř b í t i / h ř b ě t / → h r o b

hřebec

hřibě

hřbet

HROB

zá HROB í

HROB ka

HROB ník

HROB ař

ná HROB ek

po HROB ek

ú HROB í

po HŘEB

HROM

zá HROM í

po HROM a

HROM nice /h r o m/

/m o r /

HŘMO tič

HŘMOR

/ h ř m í n /

Souvztažnosti  
Kořeny III - hřmor /prvky zářečí/



Miloslav  
Topinka

Souvztažnosti

- úzká a vrozená příbuzenství, prostoupenost a vzájemná závaznost

ZÁŘEČÍ MÉ ŘEČI I .

DRN	HNIS	BOL		PACH	ŘEV
TRN	HNUS	BOJ	—	PUCH	TŘESK
		BIČ	↘		DAV
		MEČ	ZBROJ		
		SEČ	ZBRAŇ		
			ZBOJ		

hladiti				
HLAD		KLEČ	HLEN	
lad - ný		KNOT	HLES	
lad - em				
HAD			BLYSK	
HRAD			BLESK	
			↓	něž - ný
		útes ←	STĚSK	KNĚZ
			↙ ↘	STŘEZ
			STRAST	BĚS
			STŘEP	
			↙ ↘	
			střást	

CVOK		VZDOR	VZROD	SKŘEK
FLOK — FLINK		STVOL	TVOR	VZTEK
		VZKŘIK	MOR	SKŘET
			moréna	ŘEV

Souvztažnosti II  
Zářečí mé řeči I.





Miloslav  
Topinka

HLAS  
HLEŠ  
/CHLAST/  
SRÁZ  
STRAST

STUD  
stud - na  
RMUT  
SMRT  
DRT  
VZDECH  
ZBĚH

STON  
SKON  
STEN  
prsten  
osten  
tenata  
RMEN  
/TRMEN/  
ZVON

PRS  
TRS  
SLZ  
/srst/



Miloslav  
Topinka

L E S T I B O L E S T I

JIZVA — jízva — jízlivý



— MUČENÁ MUČIDLA

( k ř e ě )

Ř E Ě — k řeči

l o u ě e l o u ě n í  
( od louče bdloučená )

K A Z Y

z á k a z y /za kazy/

KAZY ZÁKAZŮ

Kaz-zákaz I.

PA - CHTĚNÍ

( za čím se pachtí upíří? )

Kaz-zákaz II.

PACH - TĚNÍ

B a ž í p o b a h n u

( zrak + sluch + čuch + chmat s chutí atd. )

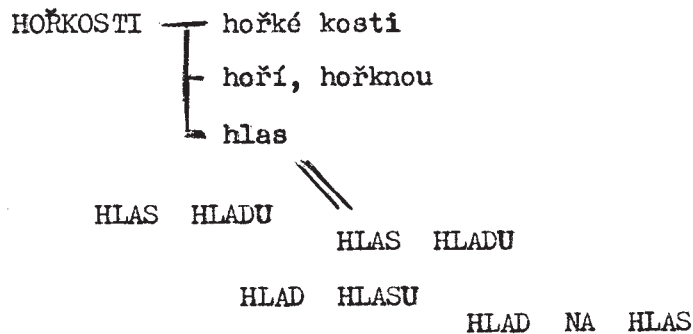
Č I D L A M U Č I D E L

Souvztažnosti II  
Lestí bolesti

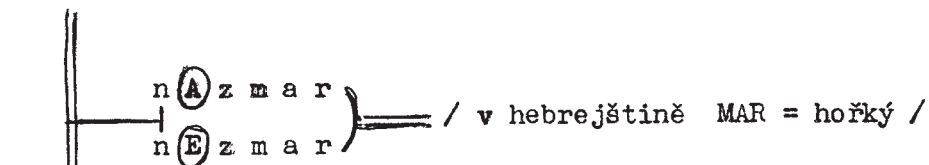


Miloslav  
Topinka

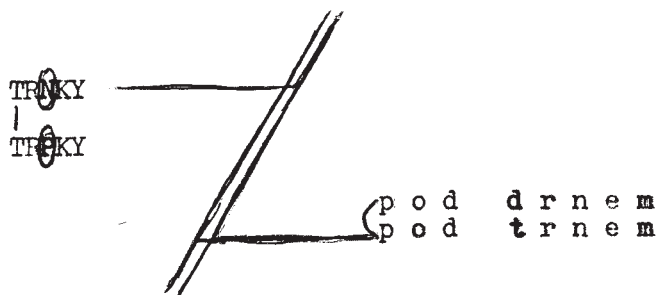
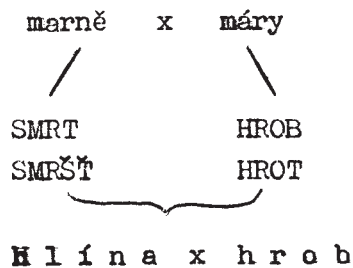
H O Ť K O S T I



( nahlas )



O HLUCH LÁ  
( sluchem )



" ... už ani nedutá "  
( je snad DUTÁ ? )

Souvztažnosti II  
Hořkosti



Miloslav  
Topinka

OBĚŤ ÚLITBY JEHOVOVI

/fónický scénář, určený pro magnetofonový záznam/

- pro lidský hlas; první část pro mužský hlas, druhá část vokální recitace mužského hlasu, z povzdálí modulovaná hlasem dívčím, třetí část-polyfonní recitace, tišší, v závěru přecházející do temně a tvrdě znějícího mužského hlasu, zesílená
- přesně v rytmu g r e g o r i á n s k é h o c h o r á l u
- / možná rytmicko-zvuková kulisa = v chrámu druhotně na magnetofón snímaná mše /

v magickém slově JEHOVA je skryto jedno z prapůvodních slov, v němž jsou ve zcela individuální souvztažnosti spojeny všechny samohlásky

I. 1/ í **ííí** /ije/ E **EÉÉ** /u/ **óóóó** /ou/ uU **úúúúú** /ua/ A **ÁÁÁÁÁ** A

---

cis dis f fis dis

basové podbarvení: b as f es as

II. 2/ I ííJEEÉÉÉÉ/Ě/ /h/ o **óóóó** oo /obouret-  
né v / uu**úúúú** /ua/ **ÁÁÁÁ** NA A

---

cis d dis f d

---

b a fis cis d

IIIa. 3/ iJiJiJ**íí** /H/ o**óóó** uVuVuV **AAAAAAA** /temně, dlouze  
tvrdé /

---

f fis gis a fis

---

b es f fis es

IIIb. 4/ JJJ**EÉÉe**HHh**óóóóó** o vV **AAAAÁÁ** /slavnostně, temně radostně/  
vizl/ cis dis f fis dis KONEC : cis

Oběť úlitby Jehovovi /fónický scénář/



Miloslav  
Topinka

## Projekt "PERFORACÍ"

- dlouhý, plynulý tón nebo akord
  - provést výběr z těchto možností:
    - a/ generátor
    - b/ chvějivý, šeplavý tón harfy, tzv. *si* *glia* *ndo*
    - c/ zvuk vody, která se leje na sklo nebo na plech, něco jako jemný déšť
- kolísá v intenzitě /maximální zesílení, jindy zas až na samý práh slyšitelnosti - "ticho"/, je v určitých přesných intervalech přerušována, ztlumována /např. ve zlatém řezu aj./
- v určitém rytmickém proudu vytváří základ, něco jako tónpvou -vlastně chvějivě zvukovou - vrstvu; něco jako je plástev mezi nebo celuloidový film
- tato vrstva, tento základ je na určitých místech perforována slovy /buď samostatně vyslovovanými, nebo rozbitými, nebo transparentně se překrývajícími/ : jsou to ale slova prostá, svým způsobem základní /voda, písek, kámen, oheň, ústa, oči, prsty apod./

---

Původně jsem místo popsaného "základu" uvažoval o "tichu", ale jak jsem si uvědomil nahoře na Kilimandžáru, ticho, aby bylo "slyšet", aby bylo vnímatelné, musí být chvílemi přerušováno, např./tam nahoře/ zavanutím větru apod.

Perforace /fónický scénář/



Miloslav  
Topinka



## ↘ Miloslav Topinka

Miloslav Topinka (4. 7. 1945, Nový Etynk), básník, esejista, editor, žije v Praze. Vystudoval psychologii na FFUK v Praze. Zúčastnil se devítiměsíční studentské expedice Lambaréné po 14 zemích Afriky. Byl členem redakční rady a od konce r. 1968 až do úředního zastavení časopisu i redaktorem měsíčníku *Sešity* pro literaturu a diskusi. Publikoval dále v časopisech *Orientace*, *Výtvarná práce* a v *Literárních novinách*. Už jeho básnická prvotina *Utopír* (1969) se řadí mezi přelomové sbírky experimentální, zpochybňující slova a řeč a dotýkající se „prázdná za řečí“. Náklad další básnické sbírky *Krysí hnízdo* (1970) byl již zmakulován, sbírka vyšla až o 20 let později. Ani experimentální sbírku poezie *Pavoučí síť*, připravovanou v r. 1970, nebylo již možné vydat, text je navíc ztracen. Během normalizace pracoval Topinka jako psycholog, později v marocké firmě. Po roce 1990 publikuje poezii a eseje v *Literárních novinách*, *Hostu*, *Souvislostech*, *Tvaru*, *Iniciálách* aj. Připravil k vydání antologii francouzské meziválečné skupiny *Le Grand Jeu* (*Vysoká hra*, 1993), texty Věry Linhartové (1993), Rogera Gilbert-Lecomta (1996) a *Záznamy Jiřího Koláře* (2002). V r. 1995 vydal knihu zlomků a skic k J. A. Rimbaudovi, nazvanou *Vedle mne jste všichni jenom básníci*, v r. 2001 text ke knize *Snad nic, snad něco. Práce na papíře Jiřího Koláře z let 1962-1963*. V r. 2003 vyšla jeho nová sbírka poezie *Trhlina*, za kterou obdržel Seifertovu cenu. Přeložil Rimbaudovy *Dopisy vidoucího* (2000).



Jiří Valoch

vertical

*Projekty 1/2, nedatováno*



Jiří Valoch

diagonal

*Projekty 2/2, nedatováno*





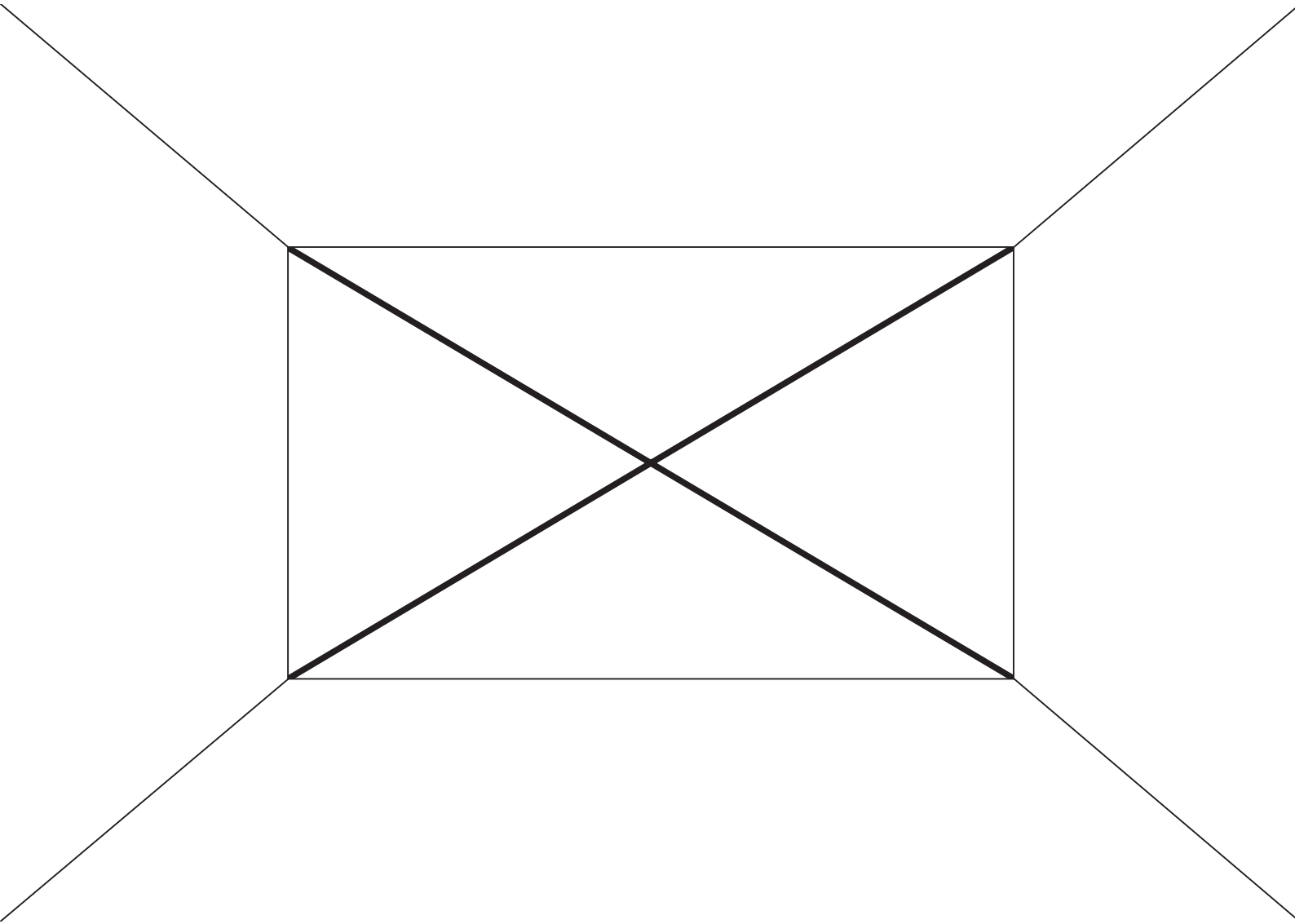
Jiří Valoch

diagonals

*Projekty 1/6, nedatováno*



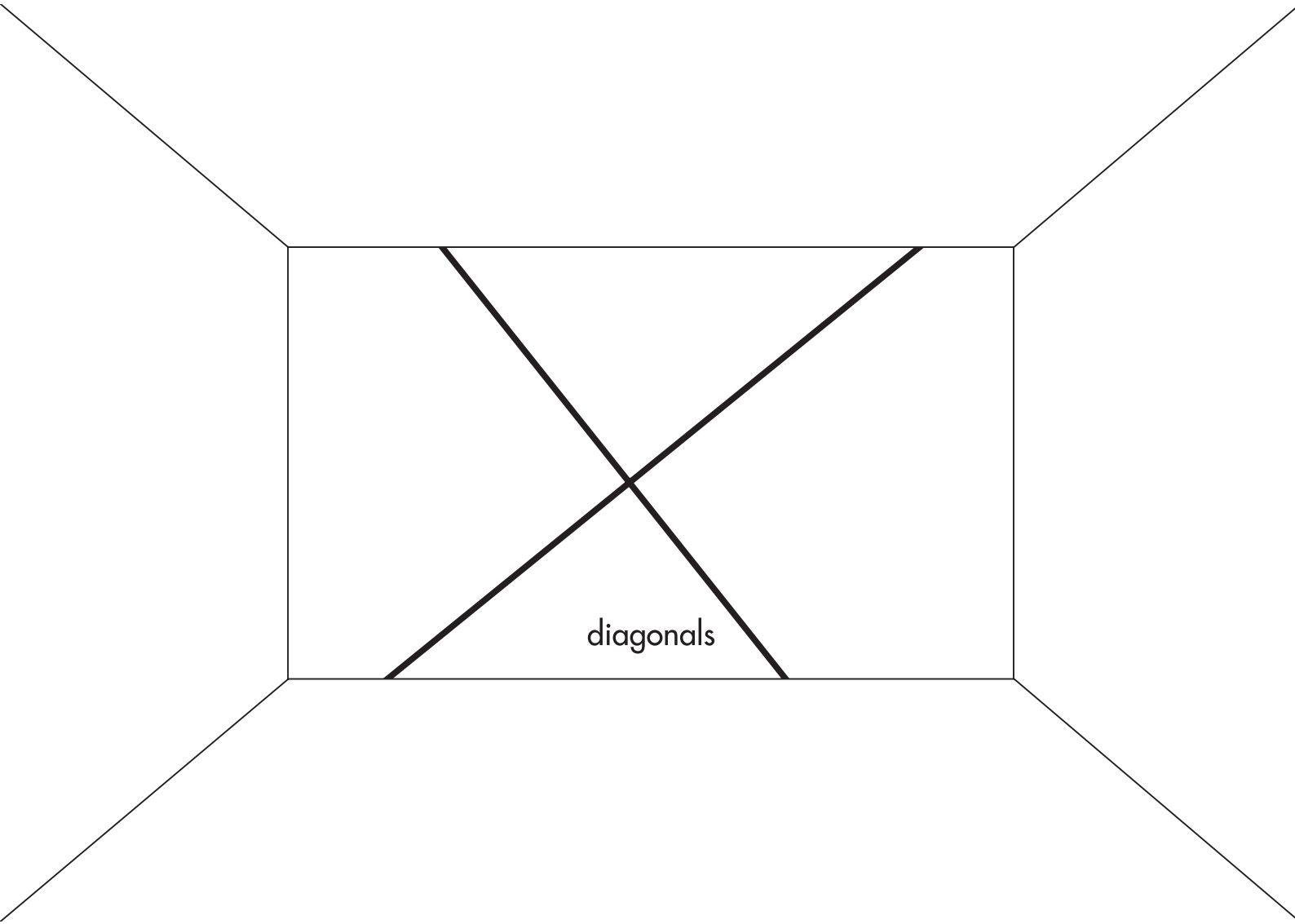
Jiří Valoch



*Projekty 2/6, nedatováno*



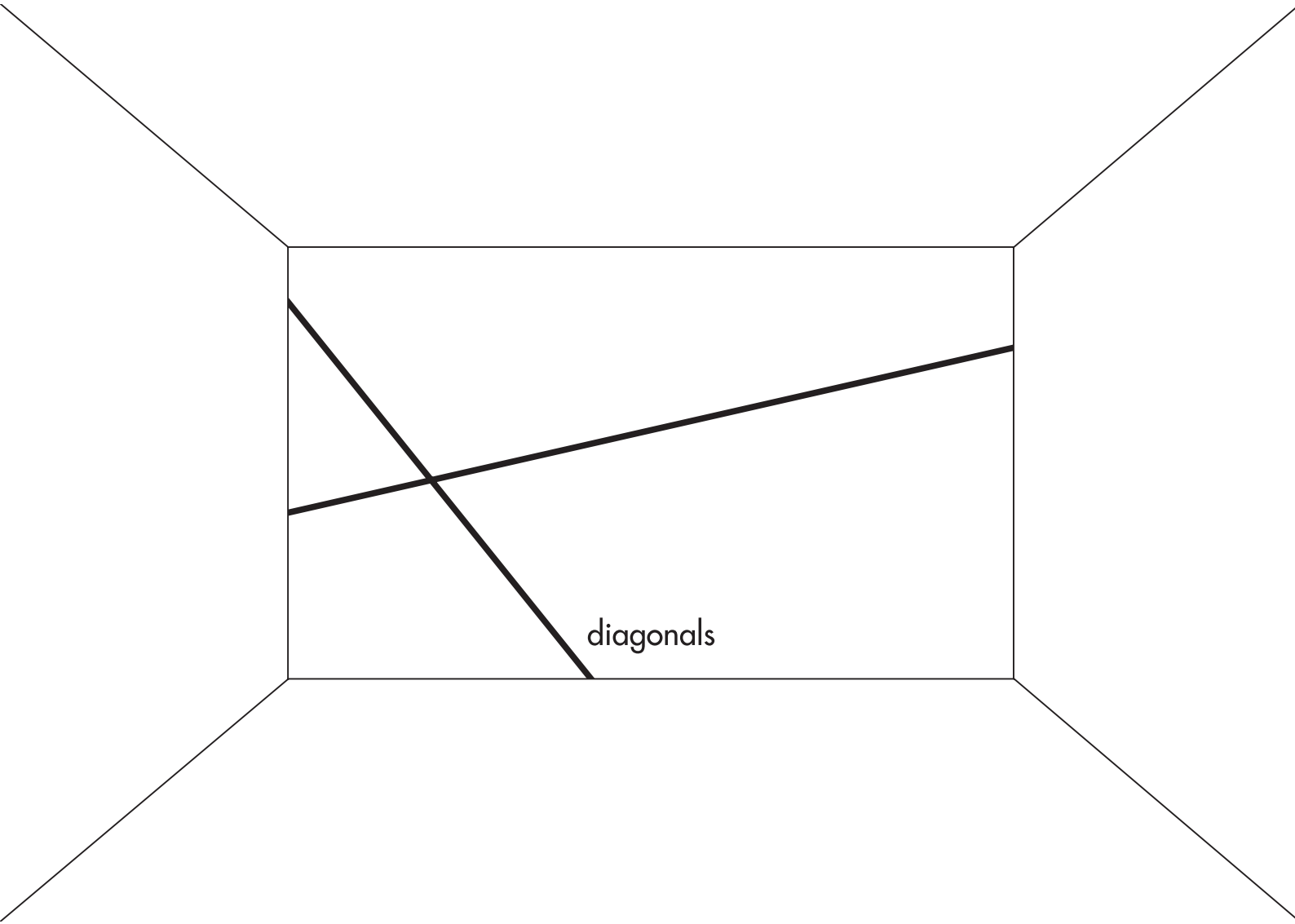
Jiří Valoch



*Projekty 3/6, nedatováno*



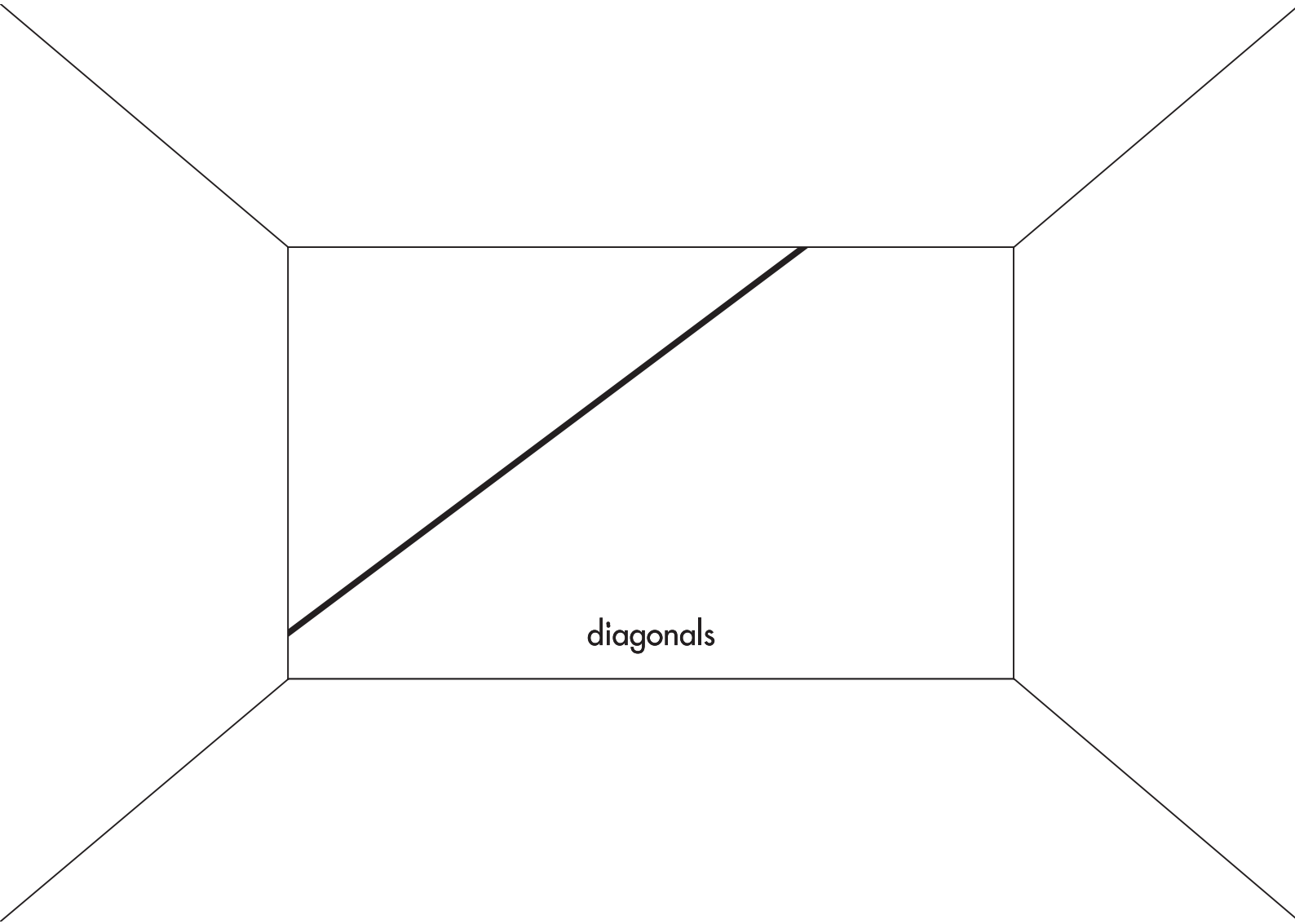
Jiří Valoch



*Projekty 4/6, nedatováno*



Jiří Valoch



*Projekty 5/6, nedatováno*



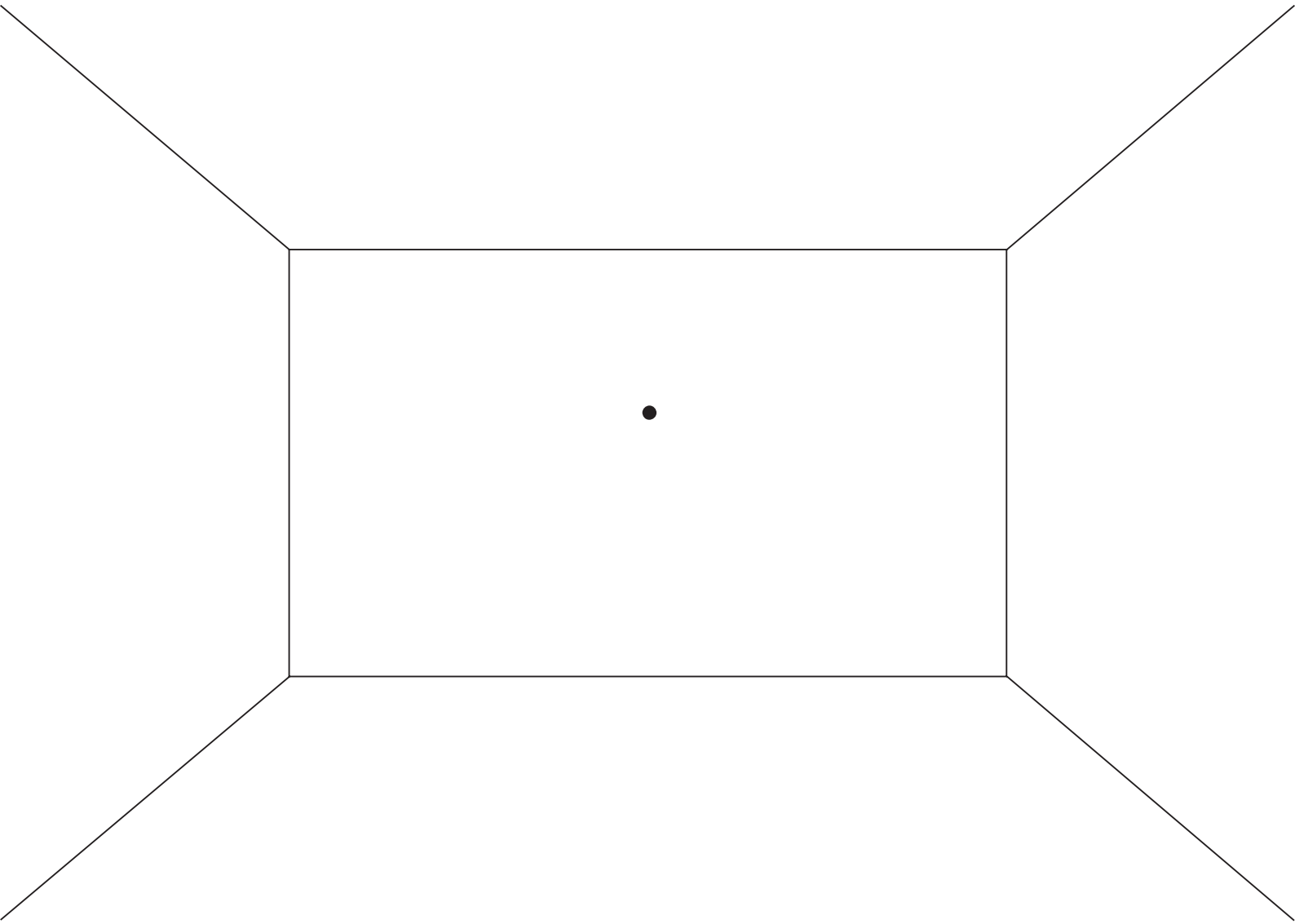
Jiří Valoch

diagonals

*Projekty 6/6, nedatováno*



Jiří Valoch



*Projekty 1/2, nedatováno*



Jiří Valoch

point

*Projekty 2/2, nedatováno*





Jiří Valoch

a b c

*Projekty 1/2, nedatováno*



Jiří Valoch

**x y z**

*Projekty 2/2, nedatováno*



Jiří Valoch

aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaz  
aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaazzz  
aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaazzzzz  
aaaaaaaaaaaaazzzzzzzz  
aaaaaaaazzzzzzzzzzz  
aaaaaazzzzzzzzzzzzz  
aaaazzzzzzzzzzzzzzz  
azzzzzzzzzzzzzzzzzz

Projekty 1/3, nedatováno



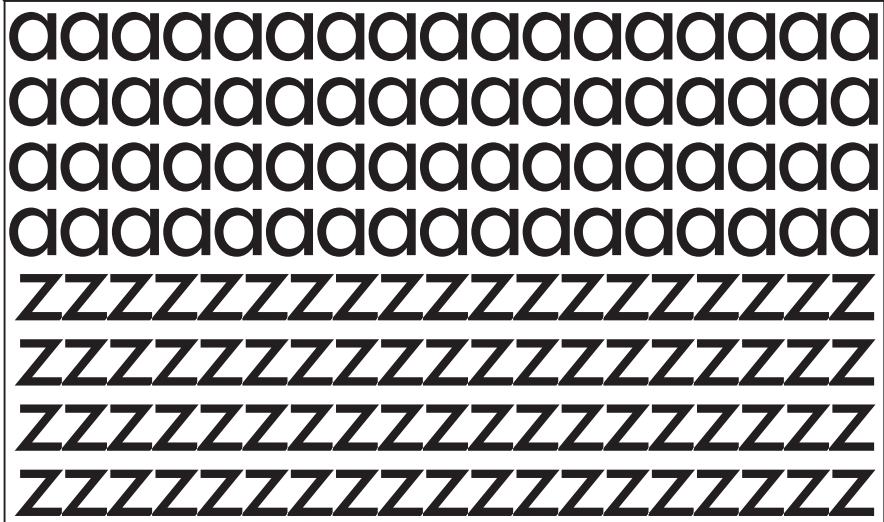
Jiří Valoch

aaaaaaaaaaaaZZZZZZZZZZ  
aaaaaaaaaaaaZZZZZZZZZZ  
aaaaaaaaaaaaZZZZZZZZZZ  
aaaaaaaaaaaaZZZZZZZZZZ  
aaaaaaaaaaaaZZZZZZZZZZ  
aaaaaaaaaaaaZZZZZZZZZZ  
aaaaaaaaaaaaZZZZZZZZZZ  
aaaaaaaaaaaaZZZZZZZZZZ

Projekty 2/3, nedatováno



Jiří Valoch



Projekty 3/3, nedatováno



Jiří Valoch

ai

*Projekty 1/2, nedatováno*



Jiří Valoch

**Z**

*Projekty 2/2, nedatováno*



Jiří Valoch

tsch~~ezek~~ysch

Projekty 1/4, nedatováno





Jiří Valoch

česky

*Projekty 2/4, nedatováno*



Jiří Valoch

english

*Projekty 3/4, nedatováno*



Jiří Valoch

deutsch

*Projekty 4/4, nedatováno*



Jiří Valoch



*Instalace, Veletržní palác, Národní galerie v Praze, text, fólie.  
Foto Národní galerie, Praha – Blanka Lamarová, 2006.*



Jiří Valoch



*Instalace, Veletřní palác, Národní galerie v Praze, text, fólie.  
Foto Národní galerie, Praha – Blanka Lamarová, 2006.*



Jiří Valoch



*Instalace, Veletržní palác, Národní galerie v Praze, text, fólie.  
Foto Národní galerie, Praha – Blanka Lamarová, 2006.*



Jiří Valoch



Jiří Valoch při realizaci výstavy *Instalace*, Veletržní palác, Národní galerie v Praze, 2006



## ↘ Jiří Valoch

Jiří Valoch (6. 9. 1946, Brno) je v mezinárodním kontextu jednou z významných osobností lingvisticky orientovaného umění. V letech 1965-1970 vystudoval obory bohemistika, germanistika a estetika na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Žije v Brně. Je řazen do druhé vlny experimentální poezie, počátky jeho tvorby, která se pohybuje na hranicích lineárního textu, obrazu, vizuálního objektu a prostorového útvaru, můžeme datovat od roku 1963. Pole jeho působnosti je velmi široké: je teoretikem a kritikem umění, publicistou, kurátorem výstav, konceptuálním umělcem; tvůrcem vizuální a konceptuální poezie, fotografické poezie a fotografických konceptů, textových instalací, konceptuálních kreseb, v neposlední řadě i instalací prostorových a zvláštních *Haiku*. Autor patří mezi silné průkopnické individuality konceptuálního umění, a to nejenom jako vynikající umělec, ale i svou polohou důležitého zprostředkovatele a iniciátora aktuálního uměleckého dění (publikuje od počátku 70. let). Na přelomu 60. a 70. let byl členem Klubu konkréťistů a od roku 1997 je členem brněnské sekce Klubu konkréťistů 2. V 70. a 80. letech byl jako zaměstnanec brněnského Domu umění klíčovým organizátorem výtvarného dění. V současné době pracuje mimo jiné v Národní galerii v Praze. Samostatně vystavuje od roku 1967 (VCH 64/67, Divadlo hudby, Ústí nad Labem) a naposledy svoji tvorbu představil v roce 2006 – 2007 (*Instalace*. Veletržní palác, 2. patro - respirium, Praha a *Projekty*. Univerzita J. E. Purkyně, Ústí nad Labem).



Petr Váša

# Tom Van Song Situation

## /Opus in trans-latin/

### ↘INTRO

SHH... SSS...  
KHH... FFF...

KOSMO-LOG LOGY LOGIA  
KOSMO-GON GONY GONIA  
KOSMO-LOG LOGY LOGIA

○

KOS-MO

INTRO

○ - NO!  
○ VERSUS NO?  
A - ZZZ - A

INTRADA

SHH... SSS...  
KHH... FFF...

○ BAMBINO  
EMBRYO ○  
INITIALA CUMULUS  
○ MEGA ○ MEGA

HEH - HEH - HEH - PCHEE!

BABY BOOM

E - I  
U - O - A - E - I

KOSMO-DRAMA  
AUDI-O VIDE-O LOCO-MO  
LOG LOGY LOGIA...

P - B - M - V - F  
T - D - N...  
(C - S - Z - L - R - J  
K - G - H...)

IMAGINE!





Petr Váša

## ↘EVOLUTION

„AVE EVA!  
GENESIS GENIUS  
GENERAL GEN  
ALLELUIA!

SALVE REGINA!  
HUSCH HUSCH TYRANNOSAURUS REX!“  
„TYRANNOSAURUS ANTI-REX  
AVANTI!“

„AVE EVA  
ALTER-NATIVA.“  
„ADAMO CIAO  
ALTER EGO.

GENESIS GENIUS  
GENERAL SERVICE... SERVUS!  
DOCTOR REGENERATOR PATER TRANSFORMATOR  
ARTUR CREATOR-RECREATOR...

SERVUS ANTHROPOS!“  
„AVE EVA.  
TYRANNO-SAURA ANTI-REGINA  
AVANTI!“

„AVE HOMO-GENUS  
ADAMO GENOTYPUS.“  
„AMICA AVANTI.“  
EVOLUTION



Petr Váša

## ↘NO

NO  
NO NO  
NO NO NO!  
NO NY NE NU NA

NO  
NO NO?  
NO NO NO  
NO NO NO NO!

IX YPSILON ZET  
NONONO TRINO IX YPSILON ZET  
AD INFINITUM ETCETERA ETCETERA  
TRINOXYZ PARASITUS VIRUS LEPTOPTERIX

NO FASCHOS  
KOMMUNE KOMMUNE  
NO UNIFORMAN SOLDATESCA  
NO NEONEOFASCHOS MOTTO  
MACRO – SUPER – HYPER  
MEGA – GIGA CIRCUS  
ULTRA MAXIMUS

O NO  
ULTRA NO  
ULTIMATUM  
BLEAH!

MADAME HYPNOS  
PADRE HYENOS  
NO!

X – X – X – X...

ACHTUNG BITTE!  
ATTENZIONE!

BLEAH!  
SHAROMENO!  
HABLUK!

NO AGENT NOX  
PROFESSOR DOCTOR INGENIEUR LUCIFER  
NONONOX ETCETERA AND COMPANY  
OHO!  
PLUSMINUS AGENDA TRINOXYZ  
PROPAGANDA

NO!  
NO NO NO NO!

X – X – X – X...

NO NO NO NO  
BU BU BU BU

KONTRA – VERSUS – ANTI

VARI VIRUS!

ZIG ZAG NO NO NO!

NO FASCHOS HYENOS  
KOMMUNE KOMMUNE  
S.O.S. ULTIMATUM

NO NO NO NO

ZIG ZAG



Petr Váša

## ↘SITUATION

EGO – PETROS  
TOMAS – ALTER EGO  
SUPERALTEREGO  
HA HA HA!

DUO PETROS – PAULUS  
TOMAS – GEMINI

EGO – PETROS  
PETRA – ALTER EGO  
PAULA – ALTER ALTER EGO?  
TOMASINA? LUNA?

SOLO TOM  
PLUS LUNA BONUS

DUO  
O!  
PLUS BONUS O?

TOM – LUNA PLUS BONUS O  
TRIO – ALTER DUO  
UNA BONA FAMILIA  
HA HA HA!

TOM-TOM  
BON-BON  
IN-TON  
BON-TON

TACTUS  
SITUATION  
POSITION

VERSUS...

? ... ?

## ↘MANIFESTO

HEH! FYSIS  
HEH! POESIS

POEMA POETA  
POESIS PODIUM  
MUSCULATURA

HEH! ORACULUM:

PICTOR  
SONAR  
MOTOR  
RHETOR

HOMO REVIVAL  
ETIQUETA

PHYSICAL POETRY!  
PSYCHICAL POTTERY?

BEL CANTO  
BENE DICTO  
CICADA CIC CIC  
CICADA CIC CAC

AMPLION  
MEGAFON  
GIGAFON  
EUFORION

ELEMENTARIS  
REFRAIN  
RESUME  
REPertoire:

ONE-MAN OPERA  
ONE-VOICE BANDA

VOX HUMANA  
VOX LITERATA  
ET ARTICULATA

IN  
QUASI ESPERANTO  
IN  
TRANS-LATIN  
NEO-LOGISMUS  
RESUME:

PHYSICAL POETRY

FREE STYLE  
DEFINITIO  
DISSERTATIO  
MANIFESTO:

HEH...  
HEH...



Petr Váša

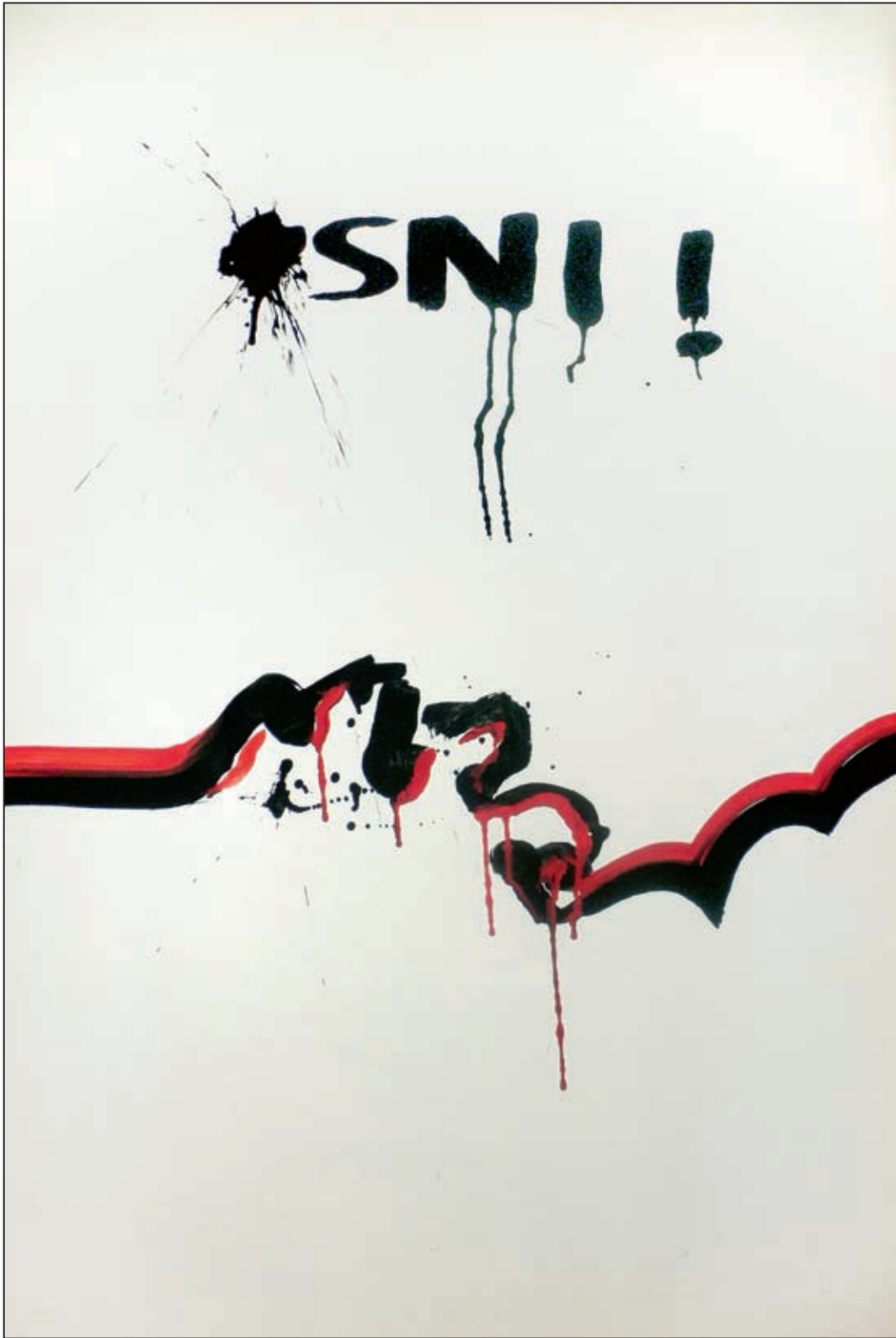


## ➤ Petr Váša

Petr Váša (7. 2. 1965, Brno), literát, výtvarník, skladatel, performer a fyzický básník, žije v Brně. Vystudoval dějiny umění na brněnské univerzitě (1983-88). Založil hudební skupiny Z kopce (1985), Ošklid (1987) a A-Beat (1990). Po skončení jejich činnosti se věnoval především projektu fyzického básnictví, žánru vyjadřujícího literární, hudební, pohybové a výtvarné inspirace pouze hlasem a tělem sólového performerera, případně zvláštním druhem kresby (od 1991 – představení a nahrávky, od 1992 – kresby, vizuální básně, od 1993 – semináře a dílny na různých uměleckých školách a festivalech). Vydal mj. knížku poezie a kreseb s doprovodnou audiokazetou *Texty, básně, poémes physiques* (1994) a CD *Cirkus-Chaos-Minaref* (1998), zvukově-obrazovou „definici“ žánru fyzického básnictví. Po letech sólového vystupování založil hudební skupinu Ty Syčáci (1999), se kterou zatím vytvořil dva písňové cykly a dvě experimentální opery. Letos vyšlo album *Manifesto*, Vášův manifest fyzického básnictví ve zvucích, slovech a obrazech vydaný k patnáctiletému výročí vzniku tohoto žánru. V současnosti je autor zaměstnán sólovým „opusem v trans-latině“ *Tomvansong*, z něhož otiskujeme ukázkou.



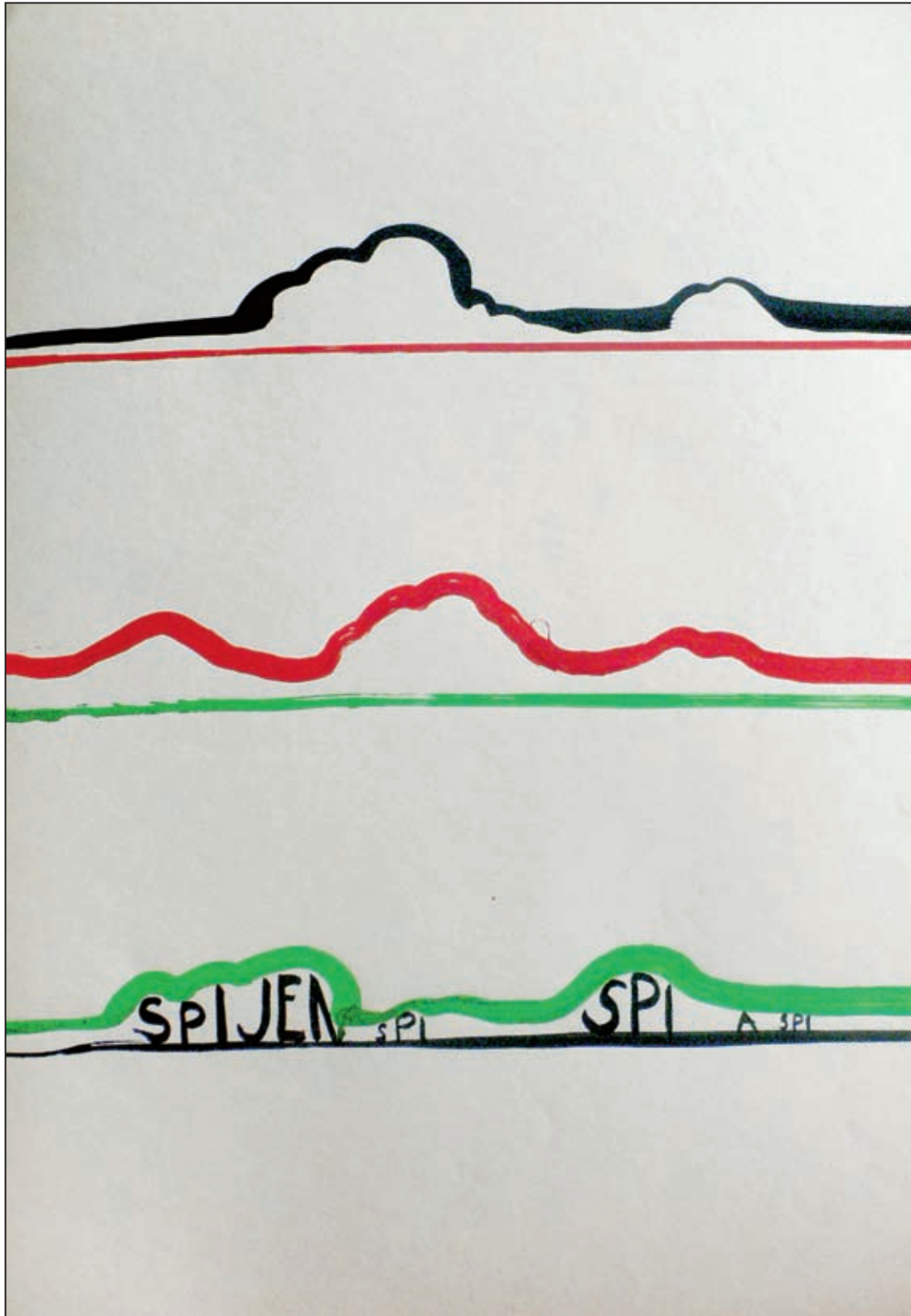
Václav  
Vokolek



z cyklu kreseb *Báseň-plakáty*, 1973



Václav  
Vokolek



z cyklu kreseb *Básně-plakáty*, 1973



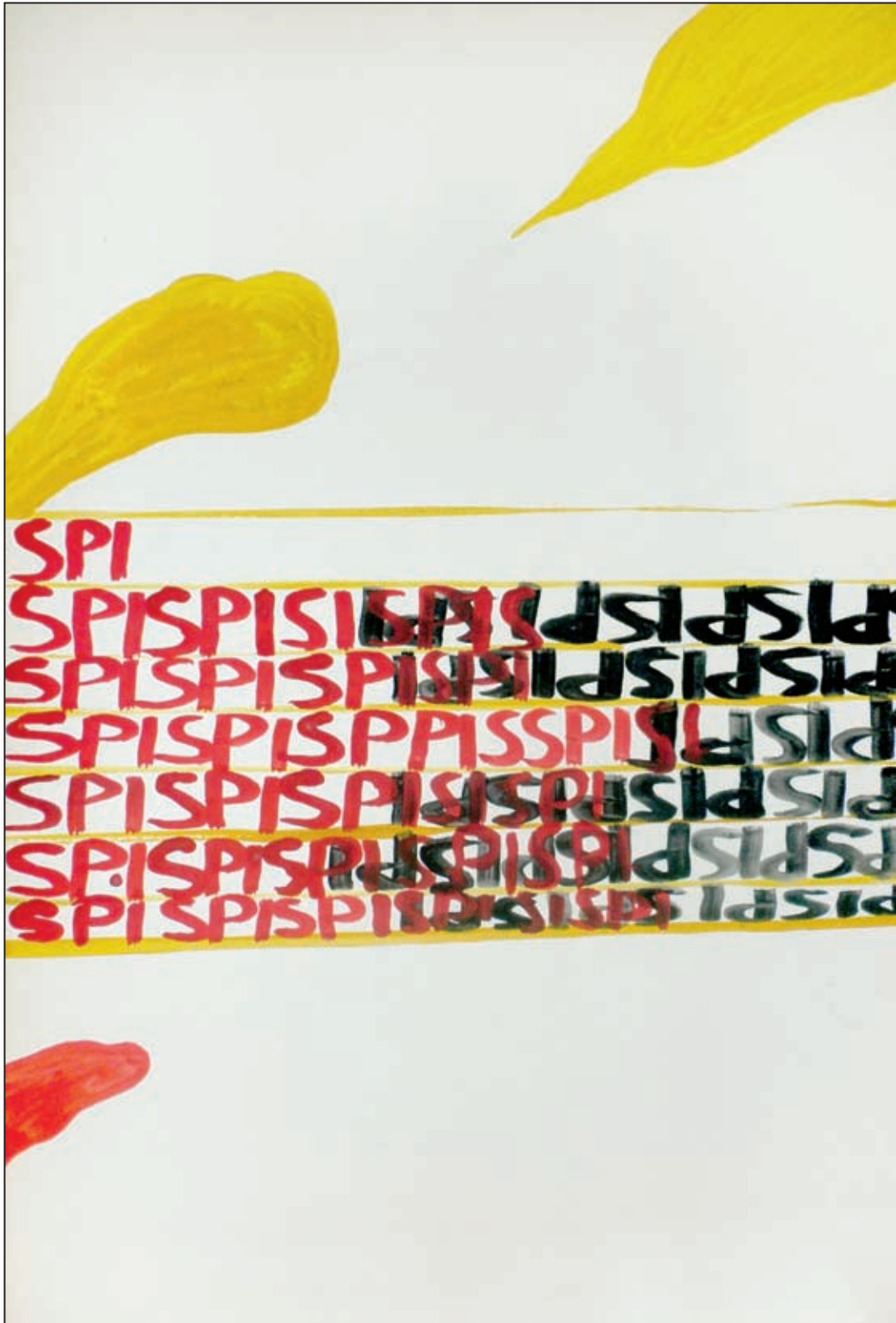
Václav  
Vokolek



z cyklu kreseb *Báseň-plakáty*, 1973



Václav  
Vokolek

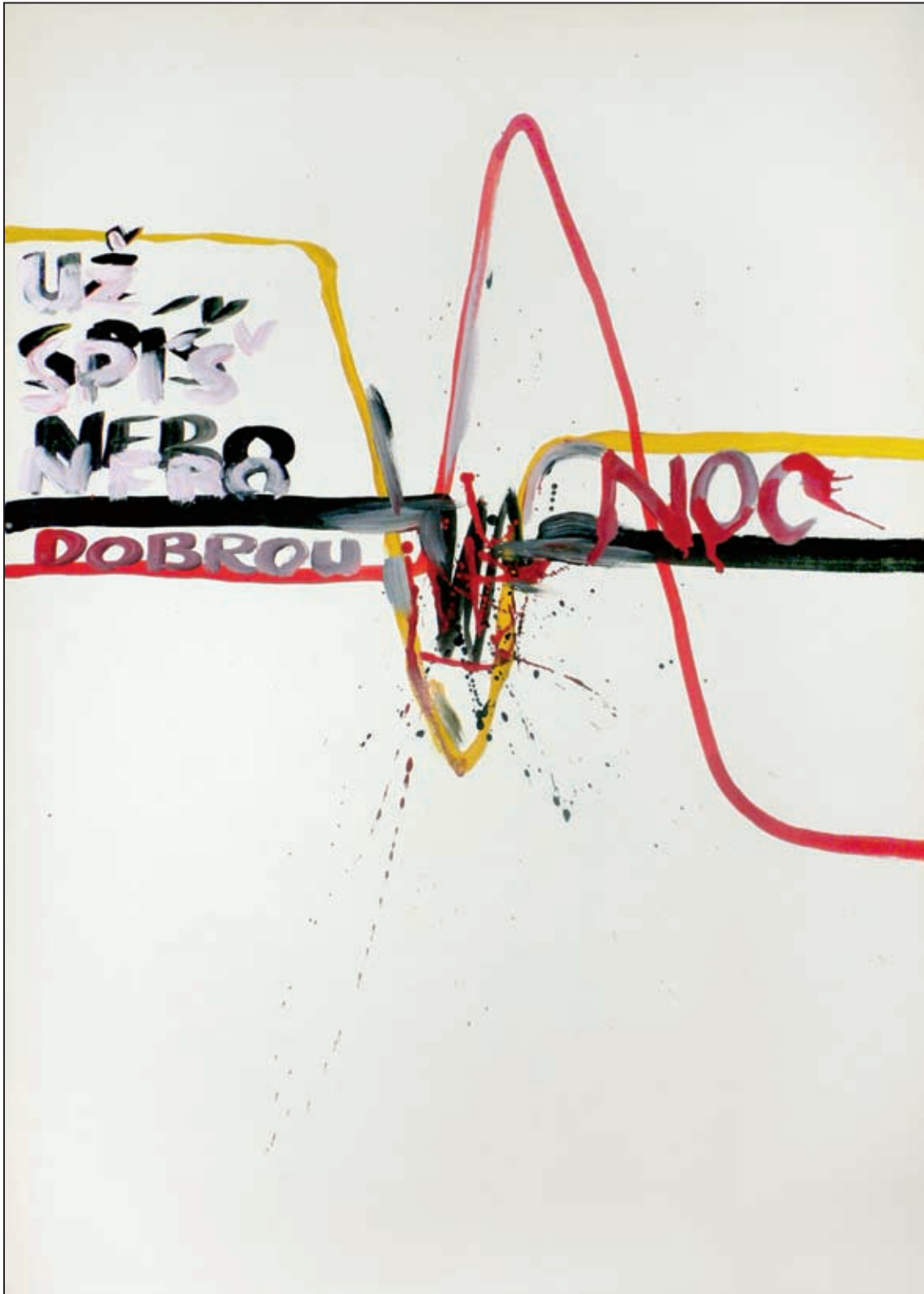


z cyklu kreseb *Básně-plakáty*, 1973





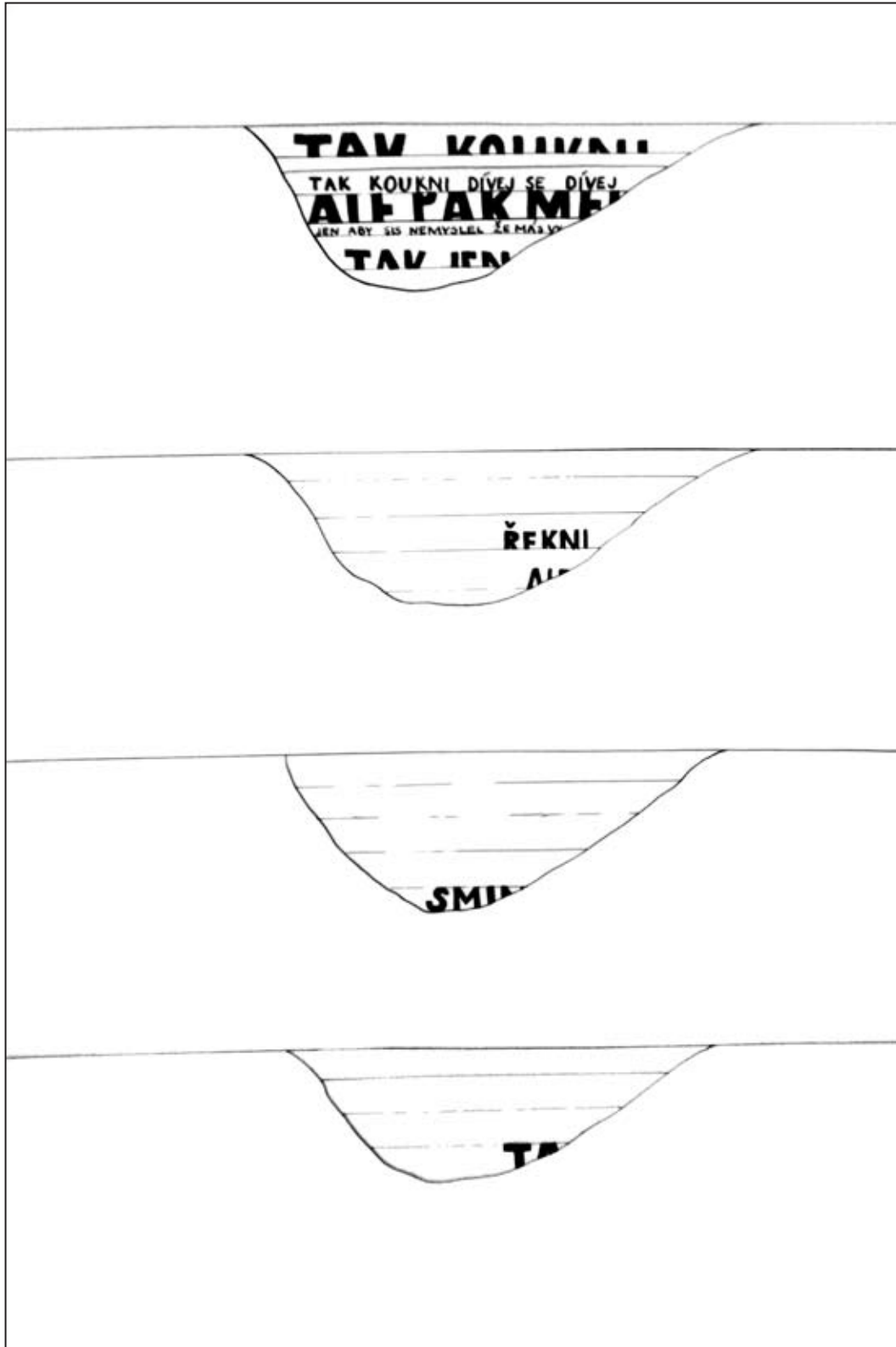
Václav  
Vokolek



z cyklu kreseb *Básně-plakáty*, 1973



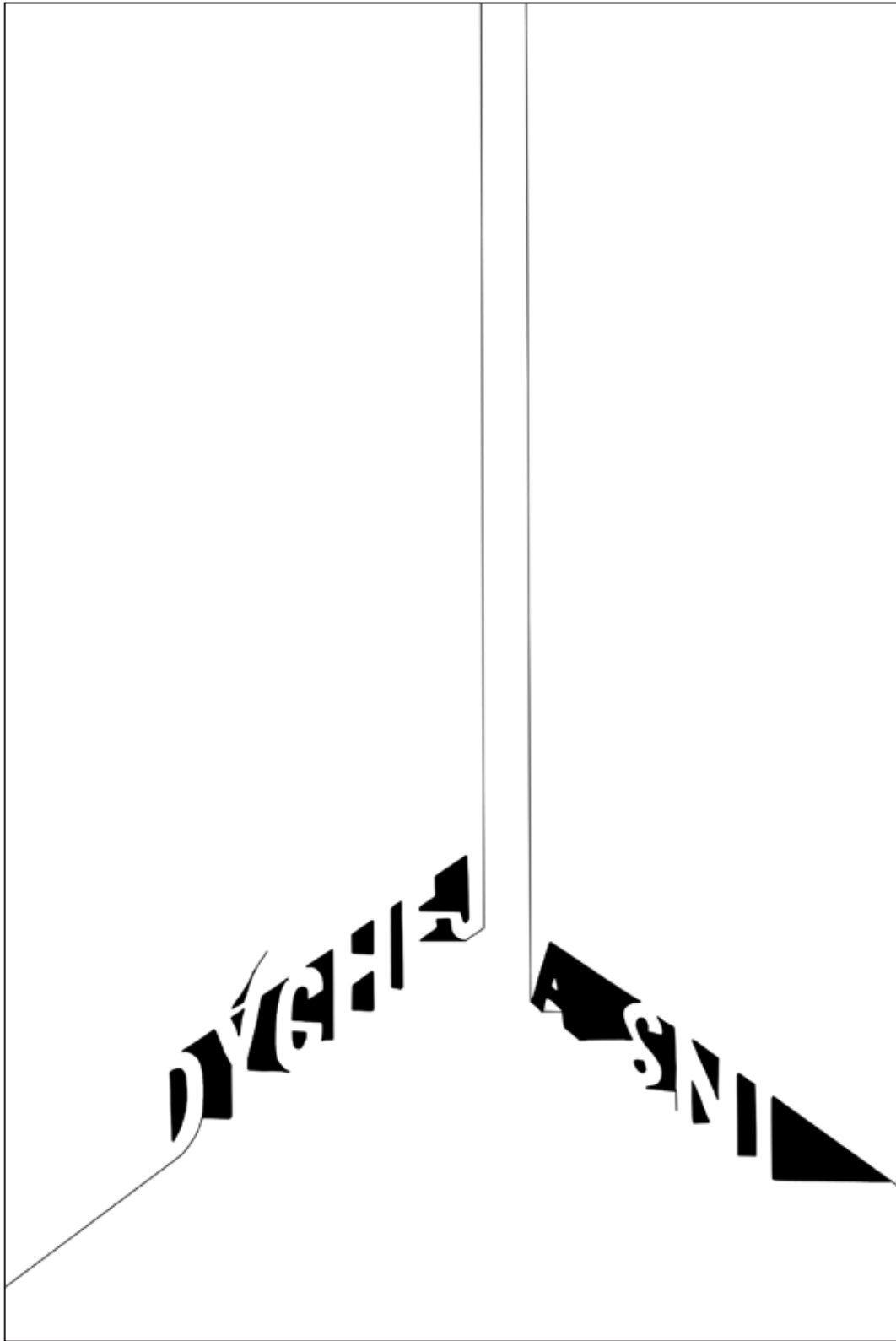
Václav  
Vokolek



z cyklu kreseb tuší *Krajiny slov*, 1975



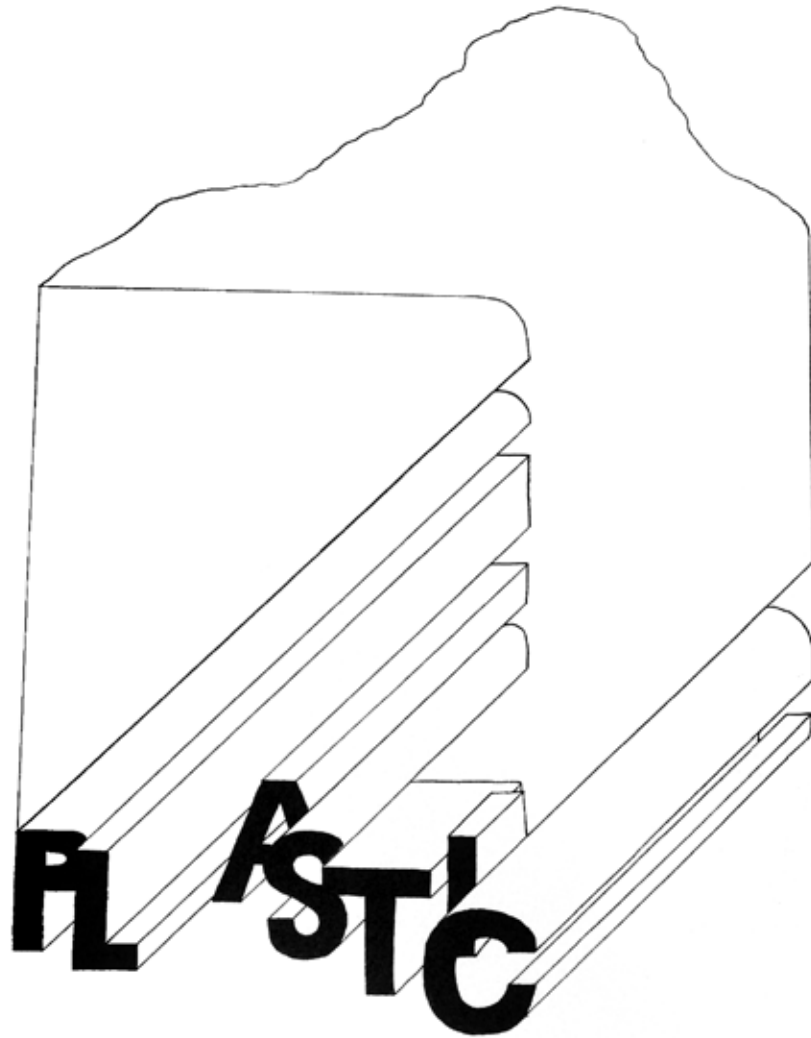
Václav  
Vokolek



z cyklu *Pomníky slov*, nedatováno



Václav  
Vokolek



PLASTIKY SLOV  
LUDSKA

z cyklu *Pomníky slov*, nedatováno



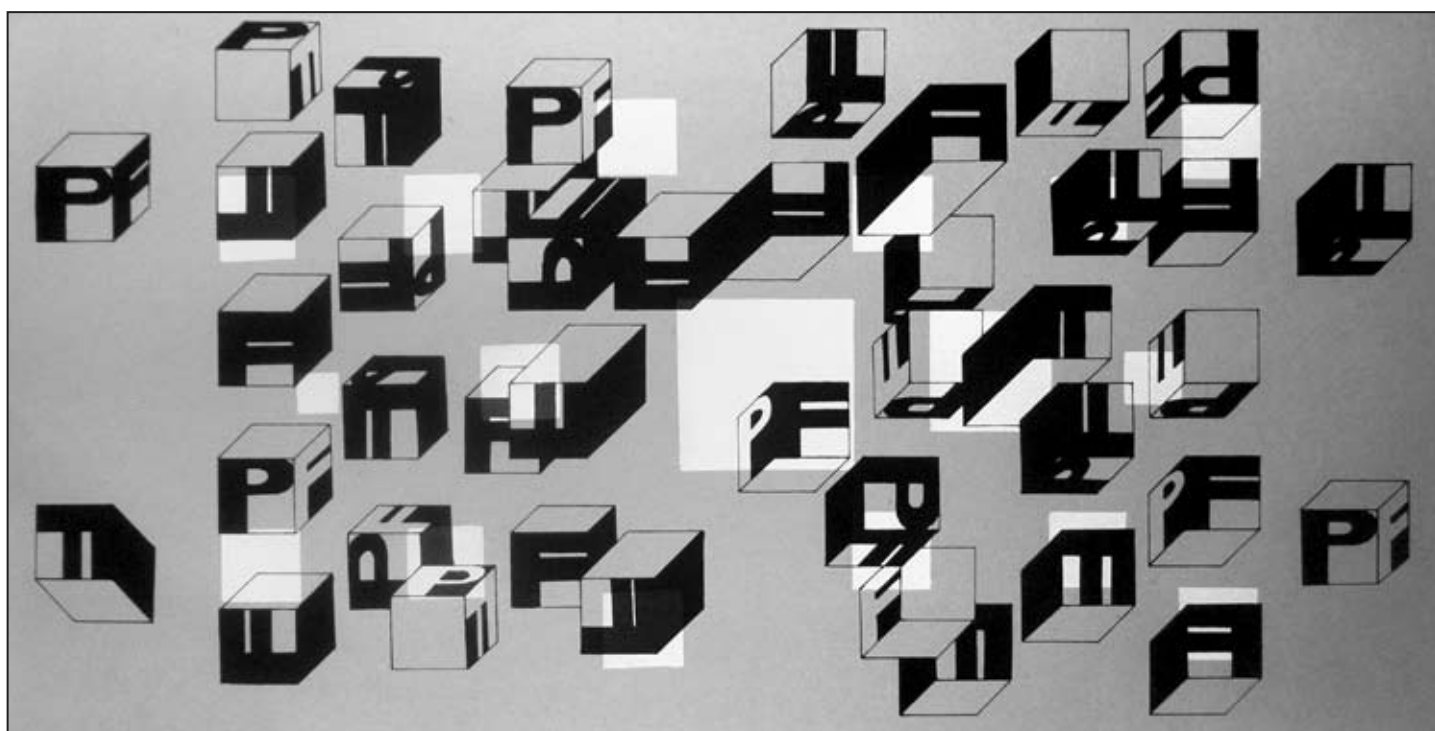
Václav  
Vokolek



z cyklu *Pomníky slov*, nedatováno



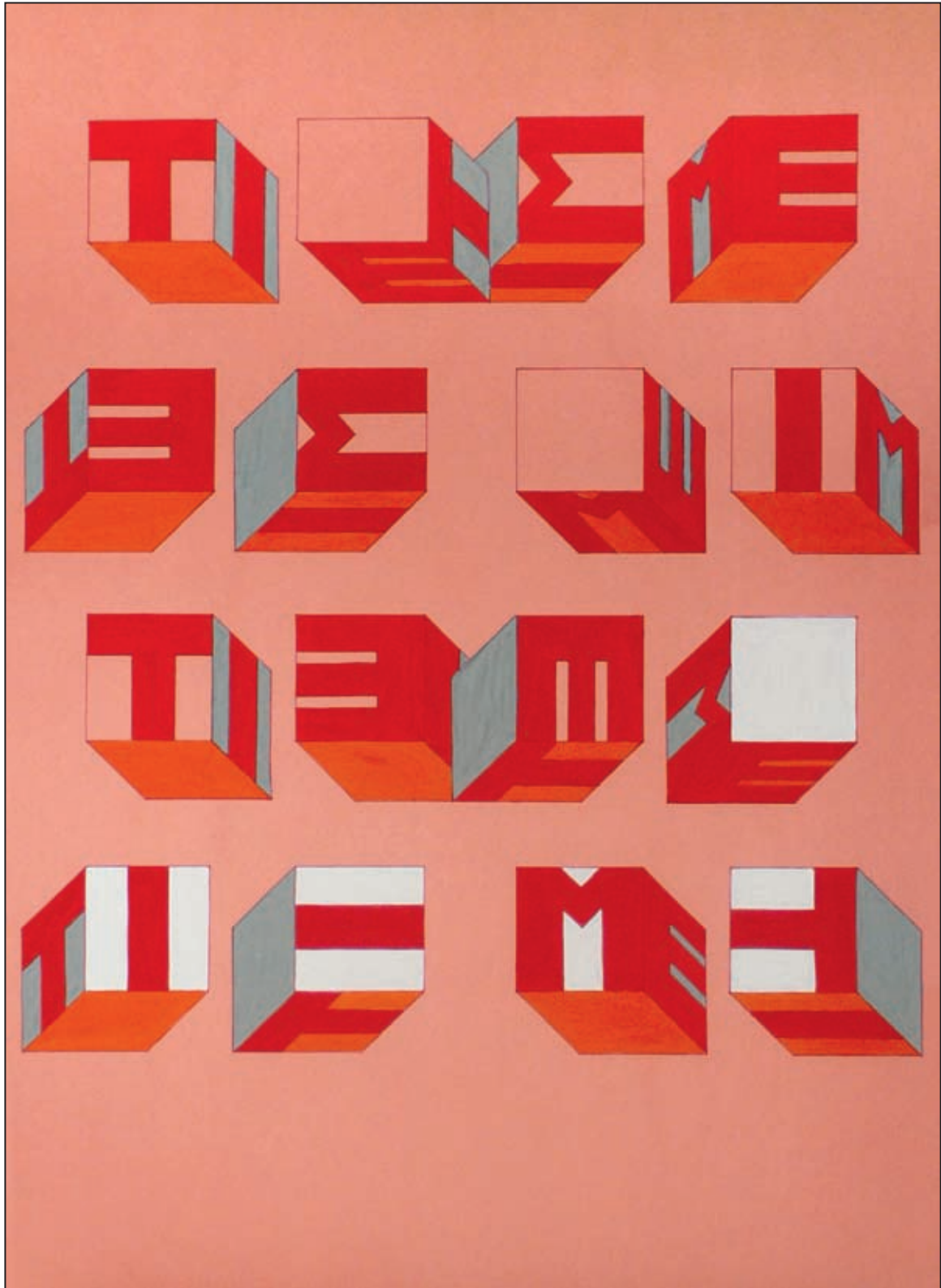
Václav  
Vokolek



z cyklu kreseb tuší *Vrh kostek*, 2. pol. 80. let, serigrafie



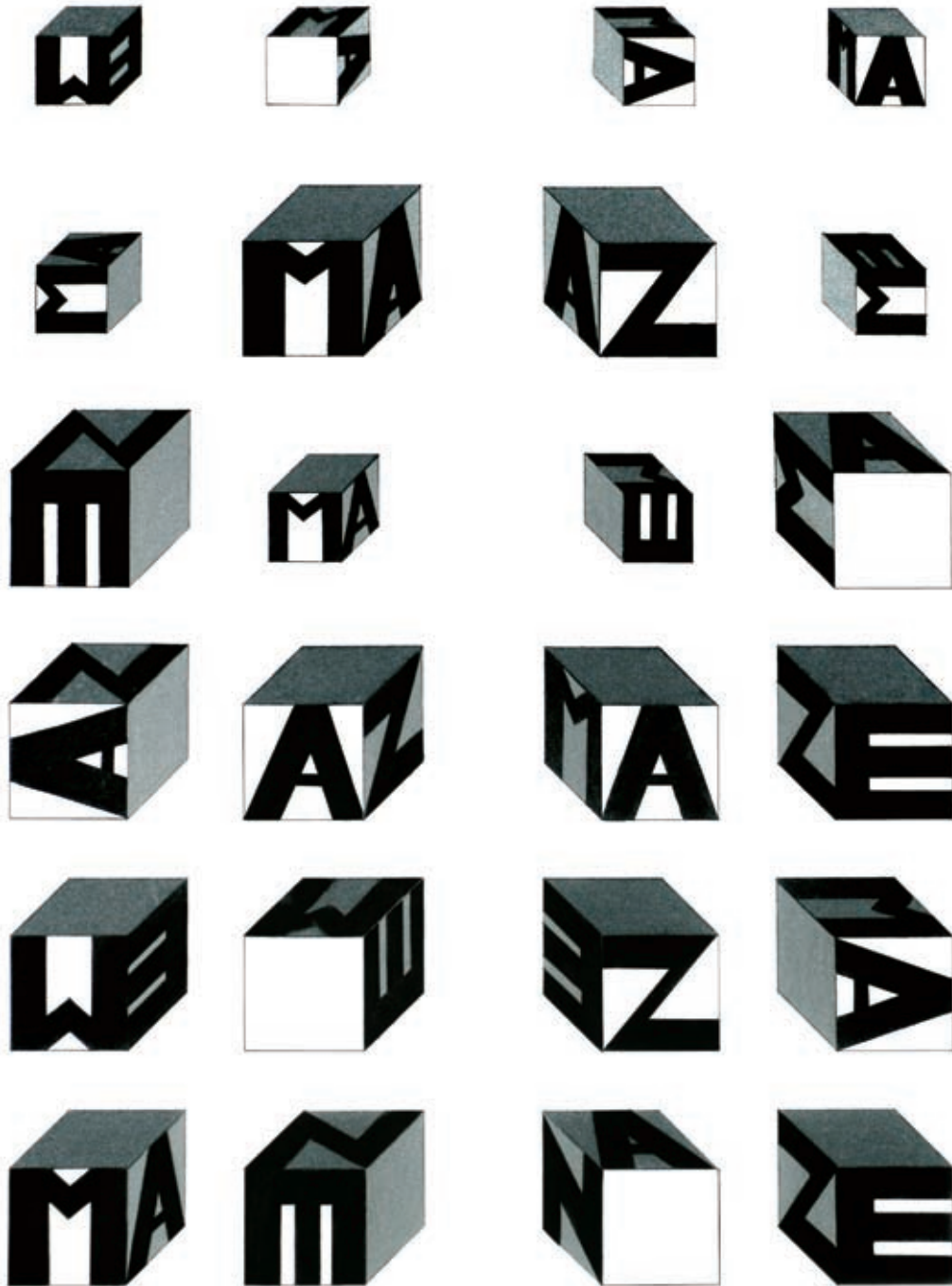
Václav  
Vokolek



z cyklu *Vrh kostek*, 2. pol. 80. let, tempera



Václav  
Vokolek



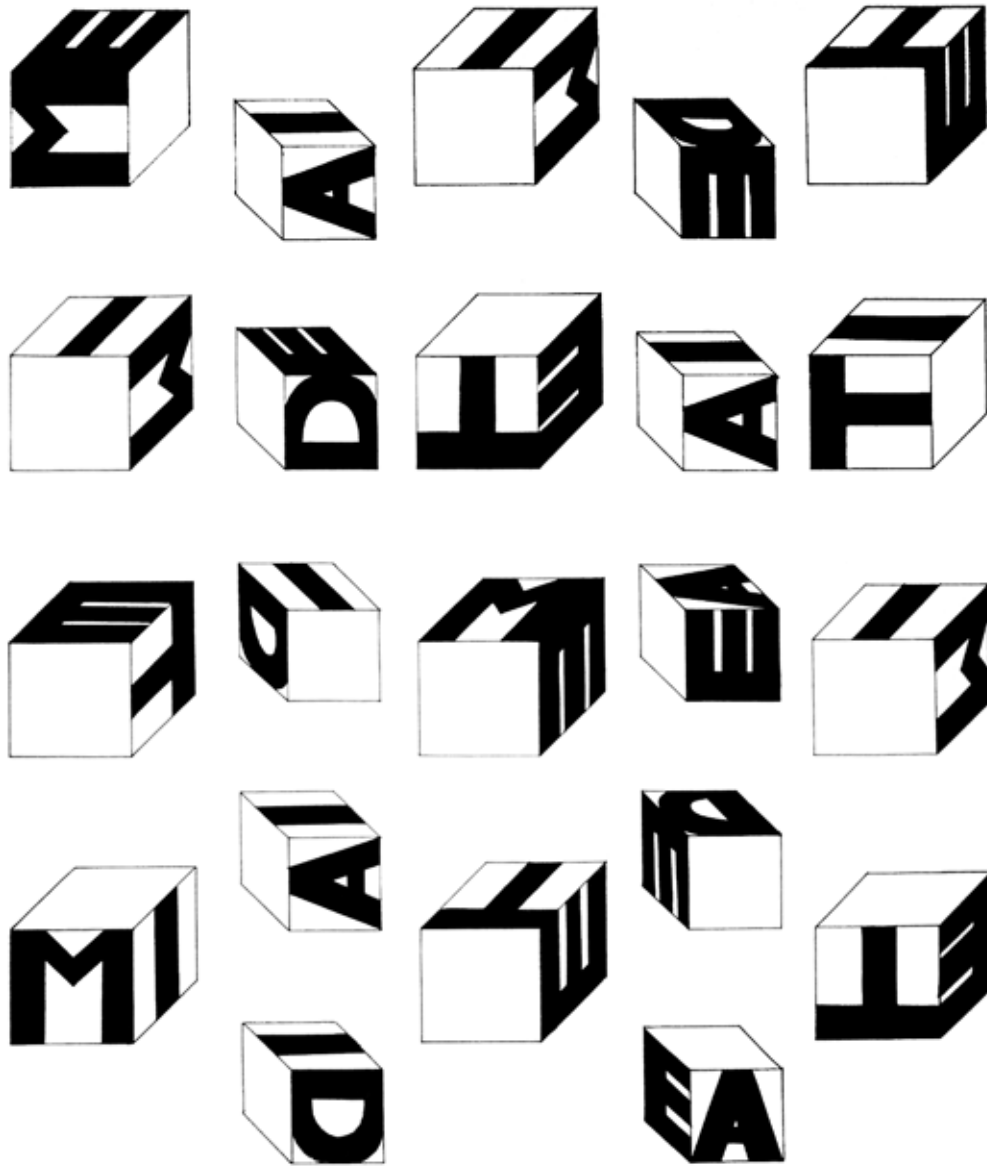
WAGON  
III-IV/07

z cyklu kreseb tuší *Vrh kostek*, 2. pol. 80. let





Václav  
Vokolek

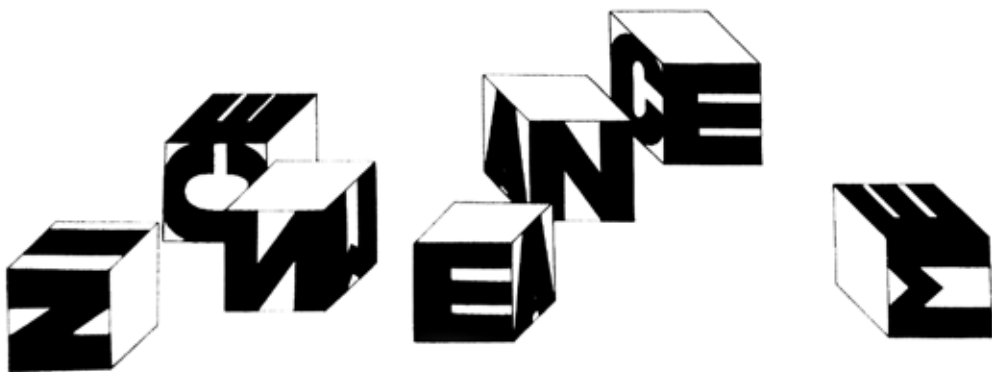


TIME - IDEA  
1964/65

z cyklu kreseb tuší *Vrh kostek*, 2. pol. 80. let



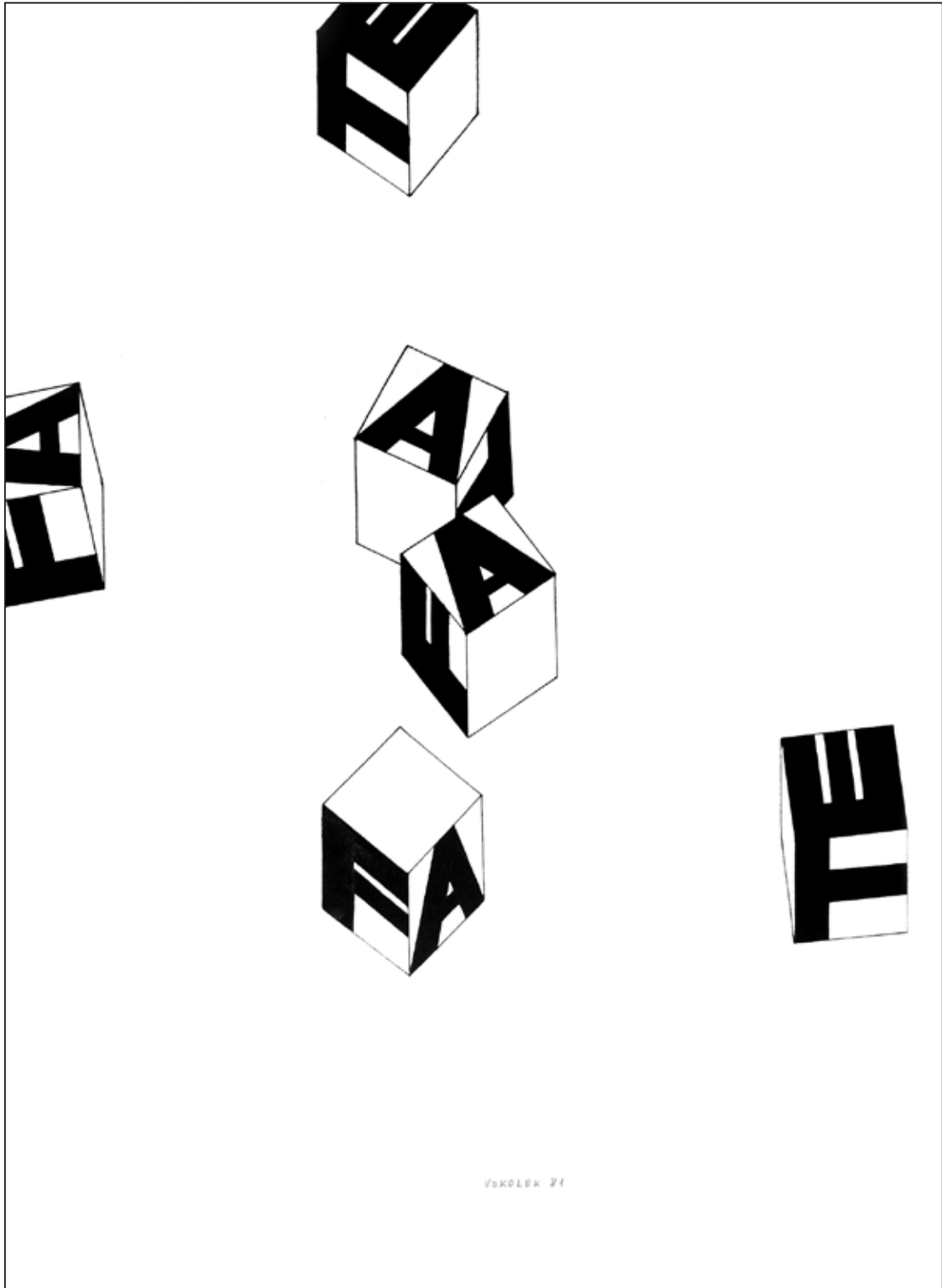
Václav  
Vokolek



z cyklu kreseb tuší *Vrh kostek*, 2. pol. 80. let



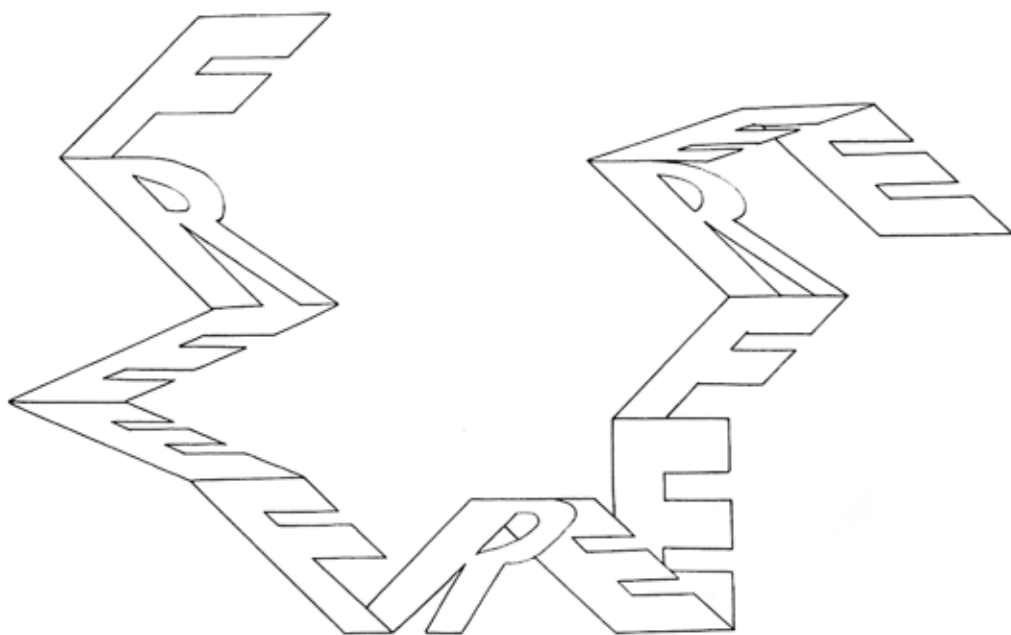
Václav  
Vokolek



z cyklu kreseb tuší *Vrh kostek*, 2. pol. 80. let



Václav  
Vokolek

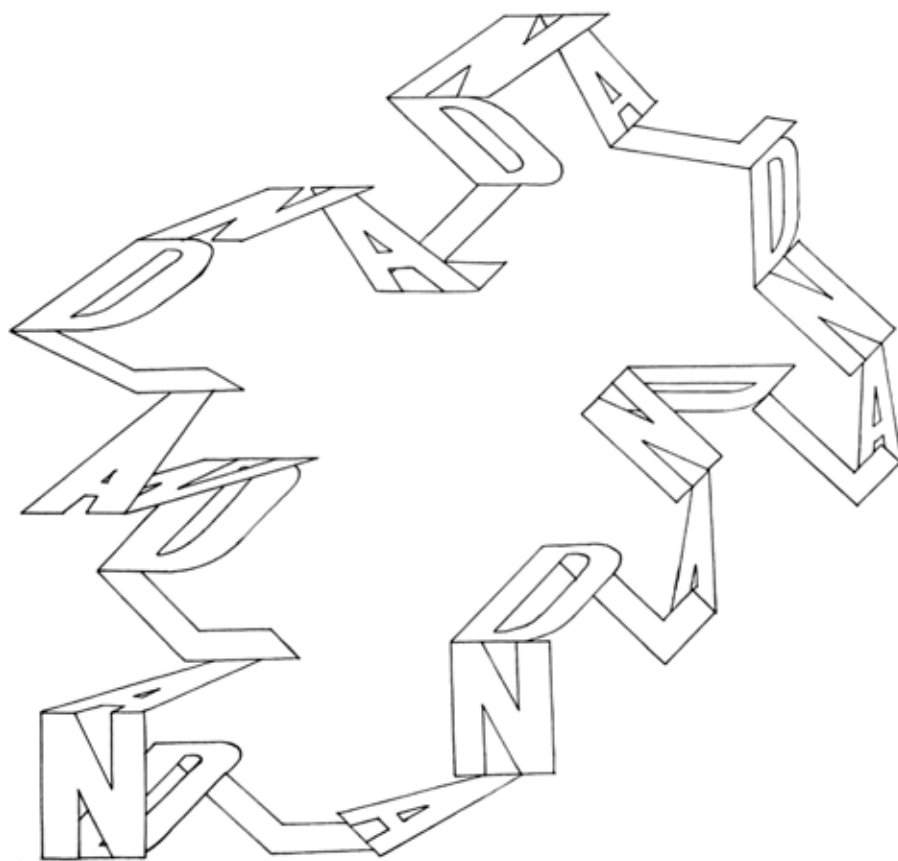


FREE  
KONSTANZ

z cyklu kreseb tuší *Vrh kostek*, 2. pol. 80. let



Václav  
Vokolek



LAND  
1967/1968, 80

z cyklu kreseb tuší *Vrh kostek*, 2. pol. 80. let



Václav  
Vokolek



*Lifetime*, malba z cyklu, 1985, akryl



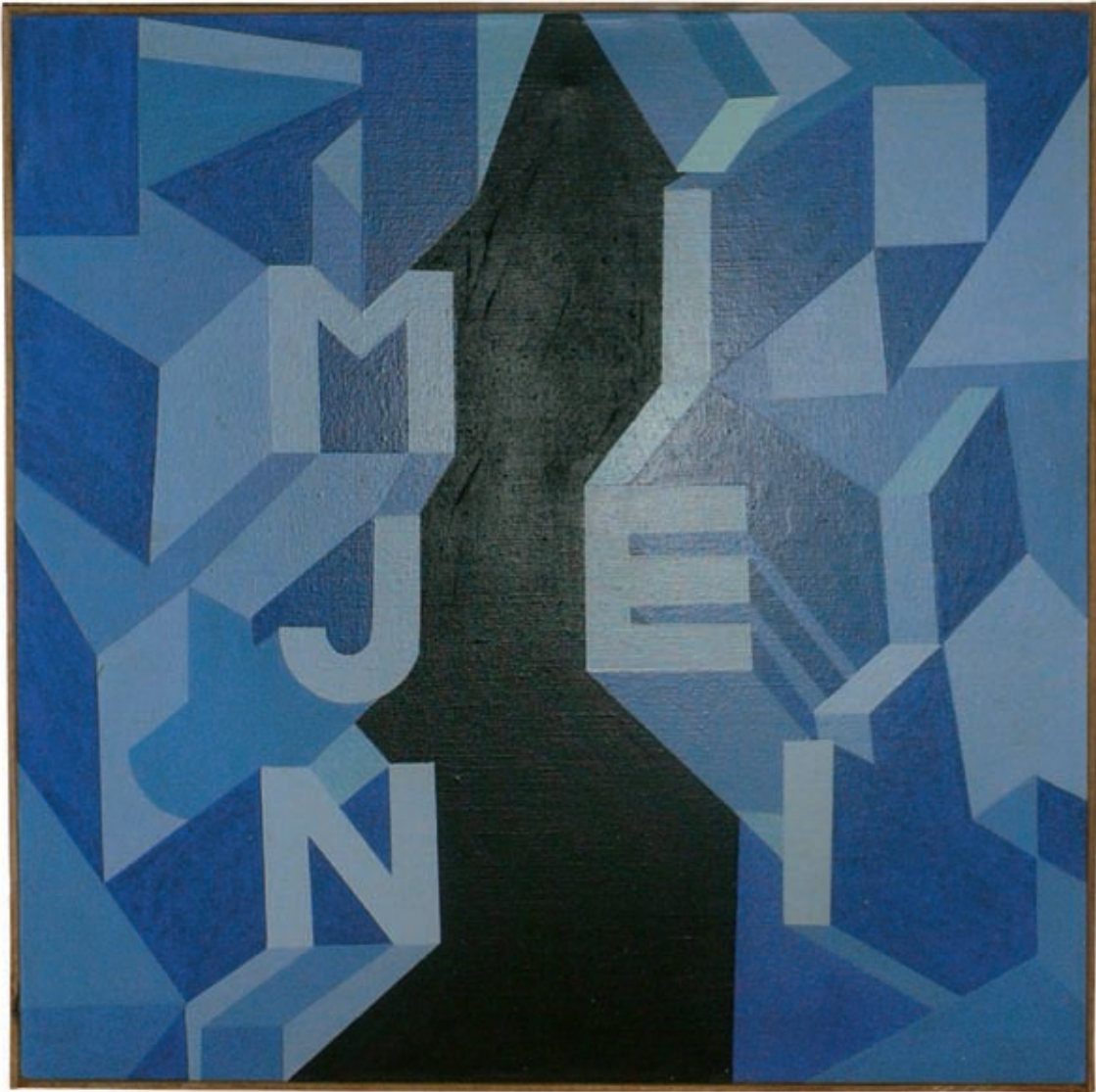
Václav  
Vokolek



*Nejen*, malba z cyklu, 1991, akryl



Václav  
Vokolek



*Míjení*, malba z cyklu, 1994, akryl







Václav  
Vokolek

odlétají odlétají od

odlétají a nevrátí

odlétají odlétají od

odlétají odlétají

odlétají od od polední strany od létajících smrtí odlétají od létajících pevností od propasti leticích za odlétajícími ptáky od odletů zmařených mezinárodními konf  
od létají od létají do od do  
létají  
léta  
tají ta

z autorské knihy *Terra nova*, 1975



Václav  
Vokolek



z autorské knihy-leporela *Definice* 1976, 72 stran formátu 72x24 cm



## ↘ Václav Vokolek

Václav Vokolek (1. 1. 1947, Děčín), básník, prozaik, výtvarník, publicista, žije v Tursku. Vysokoškolská studia nedokončil a byl zaměstnán jako správce zámku, pracovník muzea a restaurátor; od r. 1975 je ve svobodném povolání. Po roce 1989 pracoval v několika časopiseckých redakcích a od r. 1995 jako učitel na VOŠP v Praze. Věnuje se literárnímu odkazu svého otce, básníka Vladimíra Vokolka, spolupracuje s Českým rozhlasem a zabývá se esoterikou a výtvarnou a literární činností. Samostatně vystavoval doma i v zahraničí, ilustroval několik desítek knih, je zastoupen ve sbírkách NG v Praze či Domu umění v Olomouci. Retrospektivní výstavu Václava Vokolka uspořádala Galerie města Plzně r. 2004. V Londýně realizoval ocelovou plastiku *Haiku* (2000). Několik expozic představilo Vokolka společně s jeho strýcem Vojmírem Vokolkem (např. stálá expozice v zámku v Bystřici pod Hostýnem nebo Galerie města Plzně 2004). Kromě tradiční poezie vytváří také díla experimentální (Vizuální poezie v cyklu *Nápisy*, 1992). Básnickou tvorbu z let 1971-1995 vydal až v knižním průřezu *Zříceninový mramor* (1996). Po roce 1989 vyšly mimo jiné próza *Lov žen a jiné odložené slavnosti* (1993), parafráze mýtů a podobenství *Triptych* (1995), novela *Pátým pádem* (1996), románová groteska *Cesta do pekel* (1999), knížka pro děti *Pán z Halabákova* (1997), memoáry *Knihy vzpomínek* (do konce 70. let, 2000), pět svazků knih *Esoterické Čechy, Morava a Slezsko* (2004-2006) či dvousvazkový *Svět posvátných kamenů* (2005-2006). Nejnovější básnická sbírka nese titul *Obrysy a obrazy* (2007).



Vojmír  
Vokolek



*Hlad ve světě, detail fresky v kostele sv. Petra a Pavla v Rozhovicích (1969-1979), foto Zdeněk Merta*



Vojmír  
Vokolek

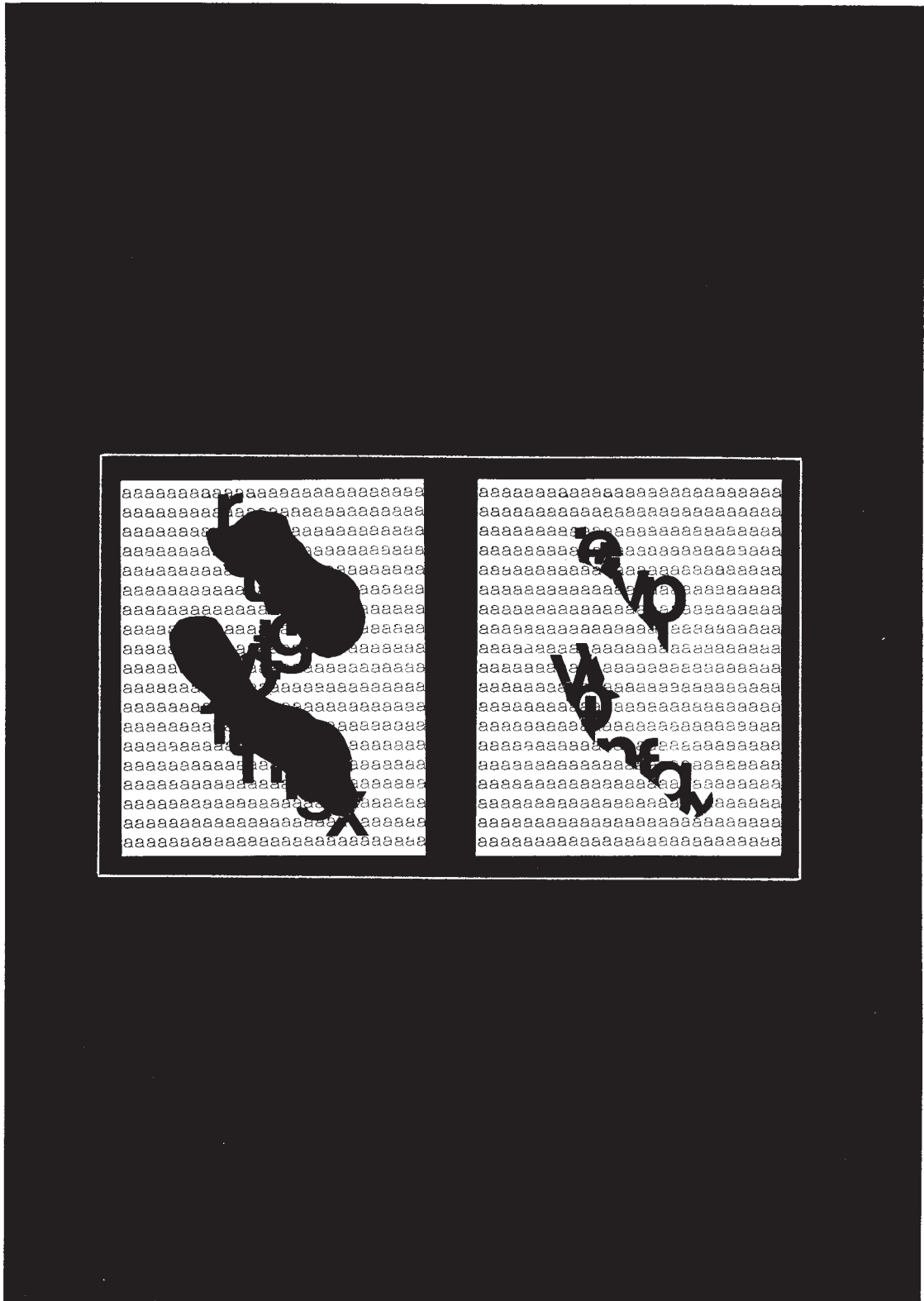


## ➤ Vojmír Vokolek

Vojmír Vokolek (18. 2. 1903, Nový Bydžov – 14. 1. 1985, Pardubice), ilustrátor, malíř, autor kostelních fresek, maleb, monumentálních soch, objektů a realizací v prostoru. Samostatně vystavoval od 2. pol. 30. let, např. na hradě Pecka (1994), v klatovské, pardubické a kostelecké galerii a řadě dalších. Je autorem mozaik a kreseb v kostelech v Brně, Hrbokově, Bučicích, Kněždubu, Rozhovicích, Mistrovicích ad., fresek ve hřbitovní kapli ve Vrdech, Křivonosech či Korcu, v kapli ve Stráži pod Ralskem aj. Je zastoupen v řadě soukromých sbírek. Jeho básnické dílo zůstává v rukopise. Od 60. let se zabýval také fónickou poezií, která sloužila jako průvodce k jeho freskám (*Cesta, Ukry, Hlad ve světě* ad.).



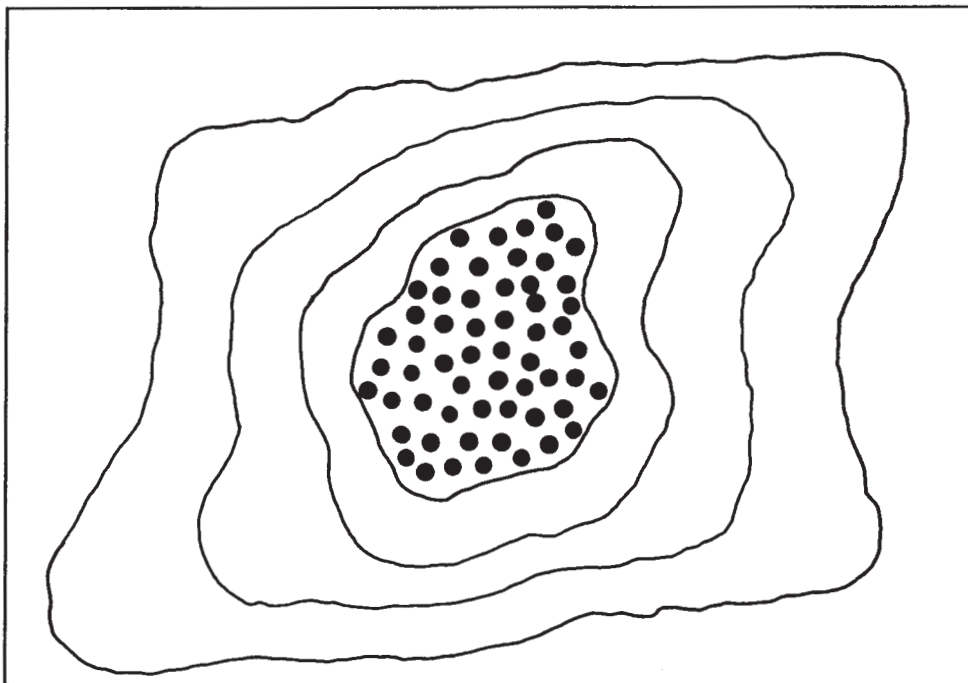
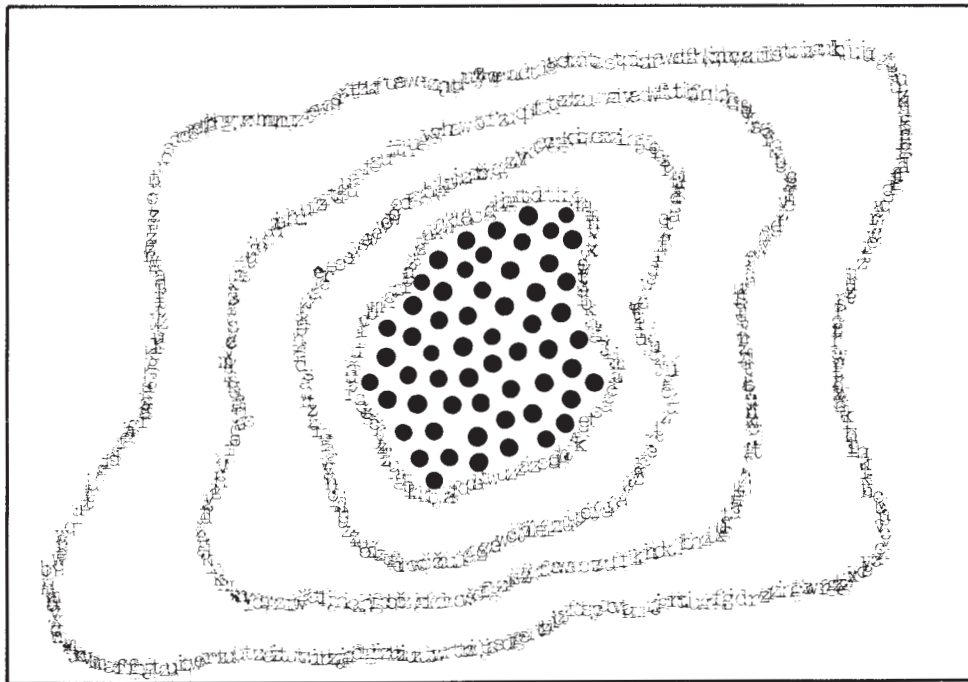
Jan Wojnar



Mřížková báseň, 28x20 cm, strojepis, propisot, koláž, 1974



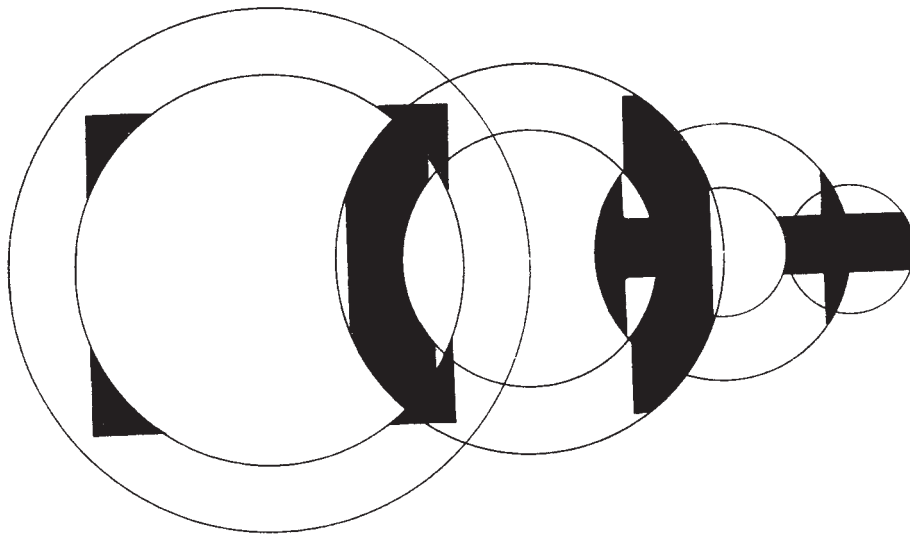
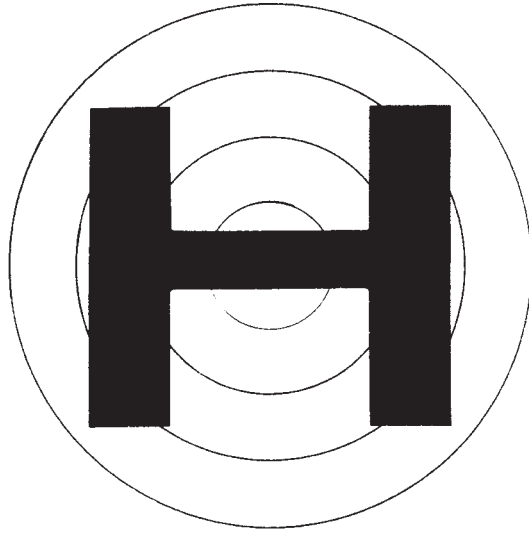
Jan Wojnar



Mřížková báseň, A4, strojopis, kresba, malba, 1975



Jan Wojnar

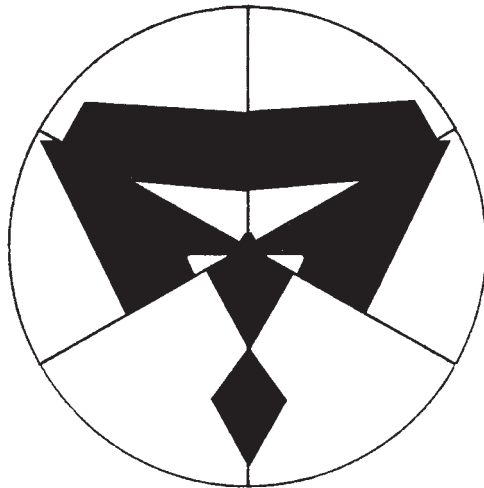
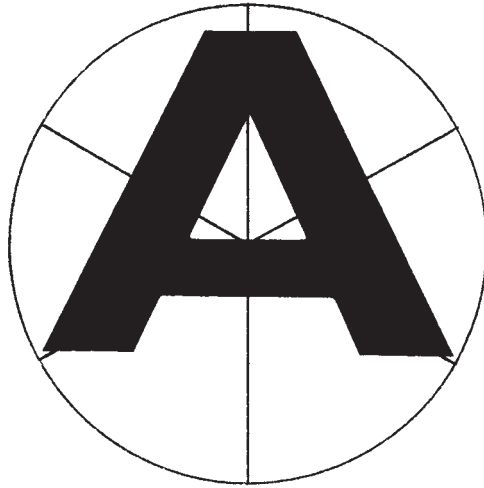


*Mřížková báseň, A4, kresba, propisot, 1980*





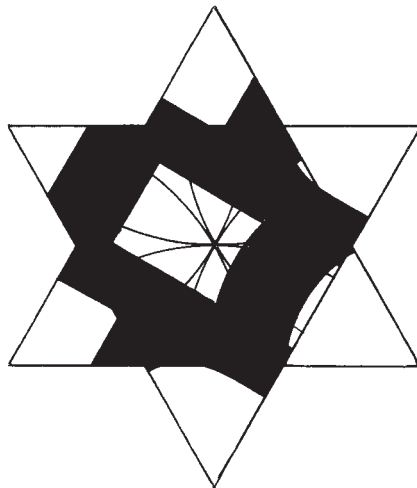
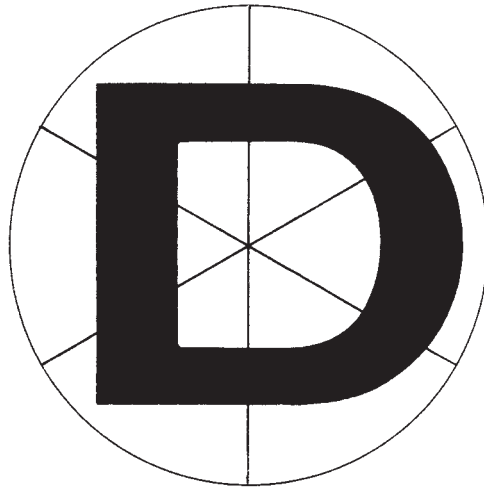
Jan Wojnar



*Mřížková báseň, A4, kresba, propisot, 1980*



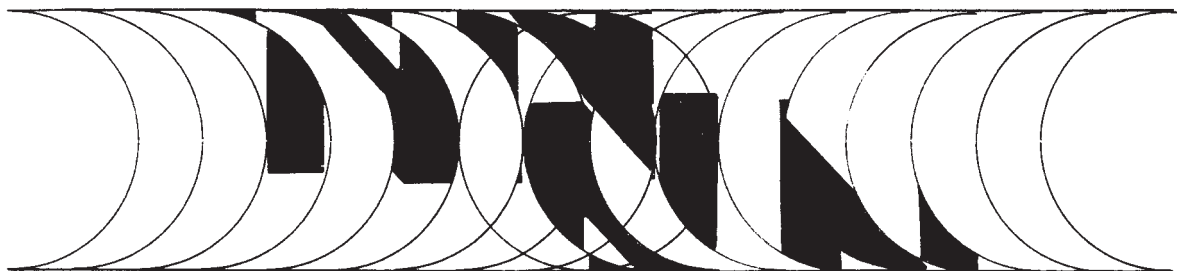
Jan Wojnar



*Mřížková báseň, A4, kresba, propisot, 1979*



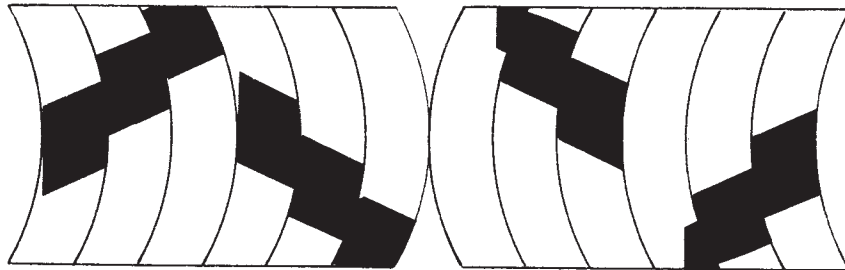
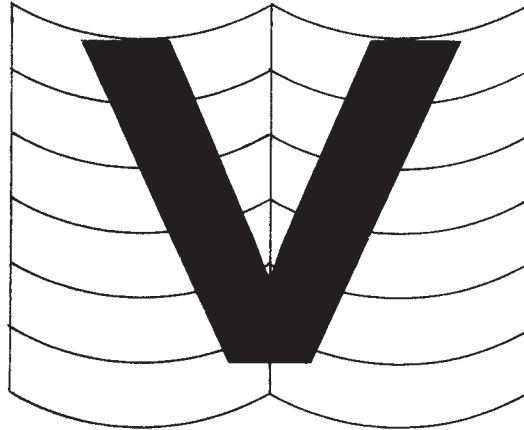
Jan Wojnar



*Mřížková báseň, A4, kresba, propisot, 1980*



Jan Wojnar



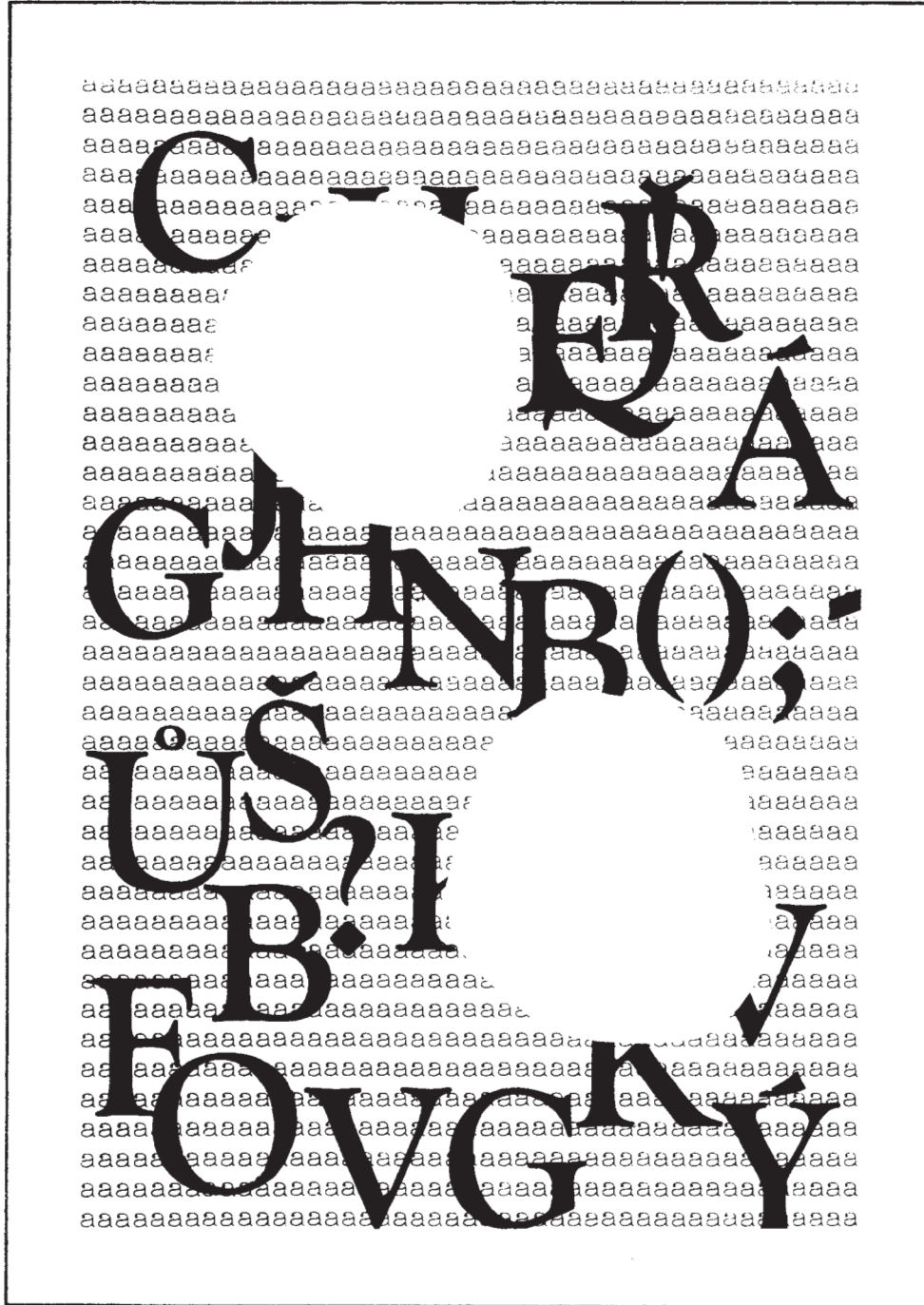
*Mřížková báseň, A4, kresba, propisot, 1980*







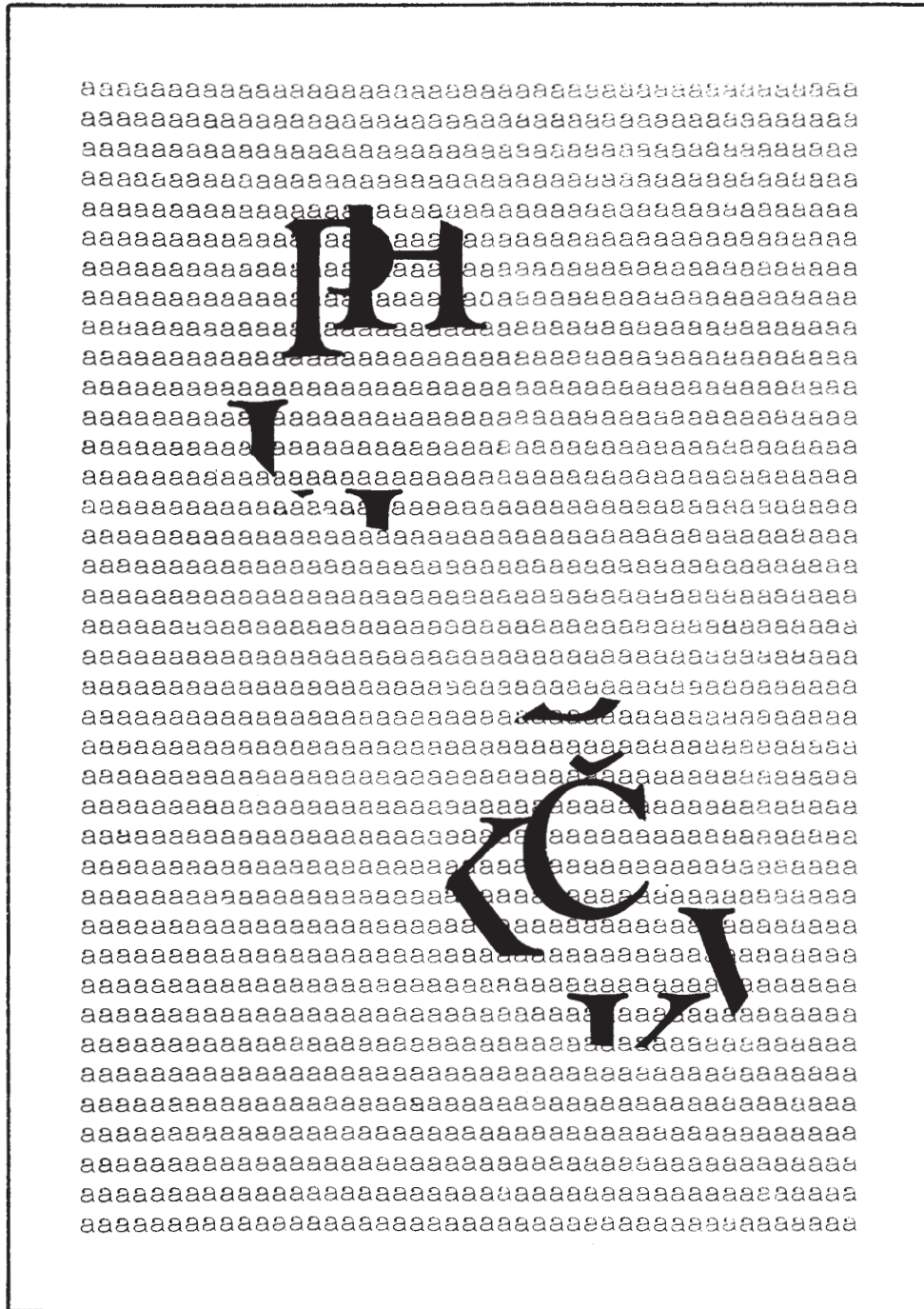
Jan Wojnar



Mřížková báseň 1/2, 2xA4, strojopis, propisot, koláž, 1975



Jan Wojnar

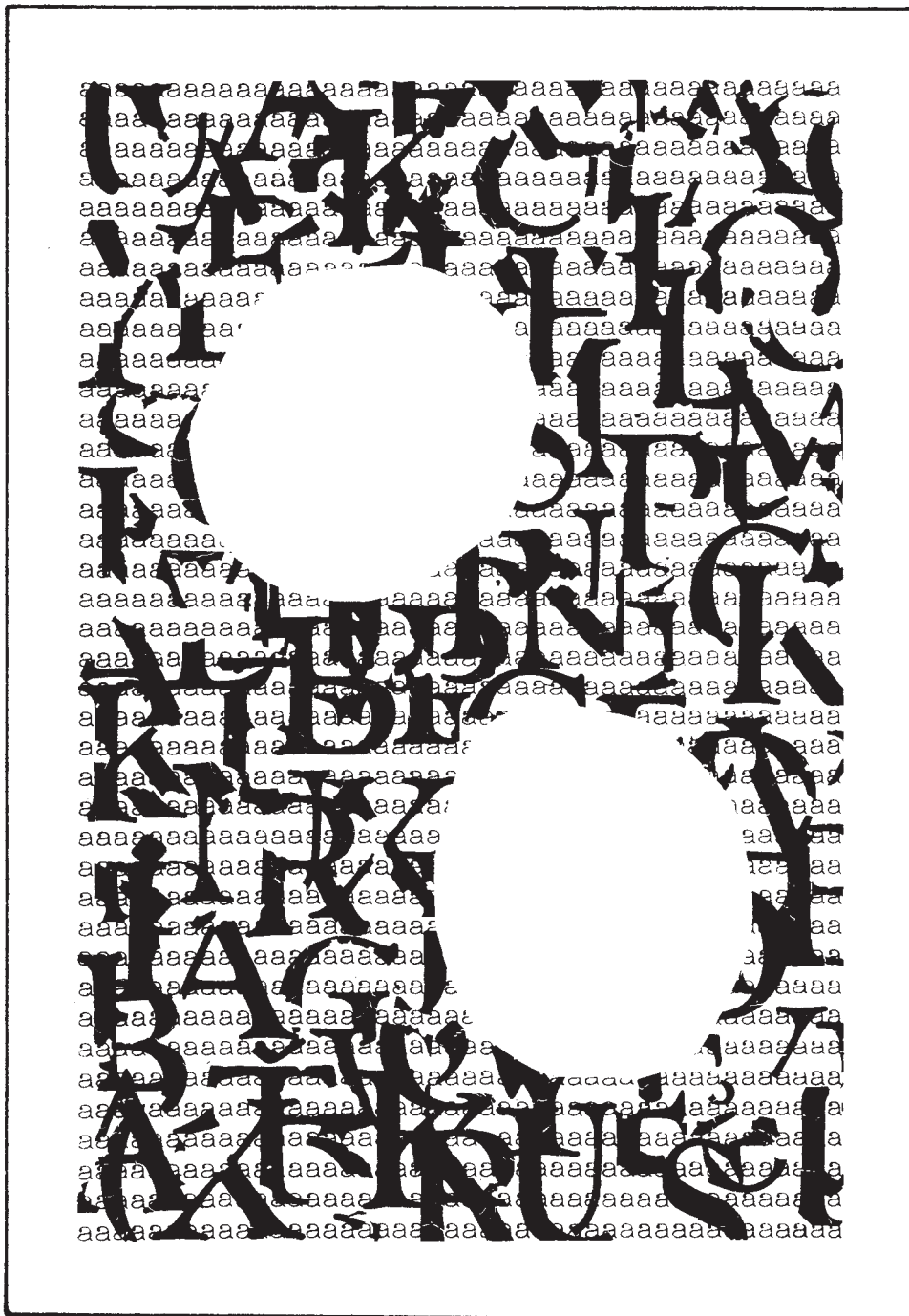


Mřížková báseň 2/2, 2xA4, strojopis, propisot, koláž, 1975





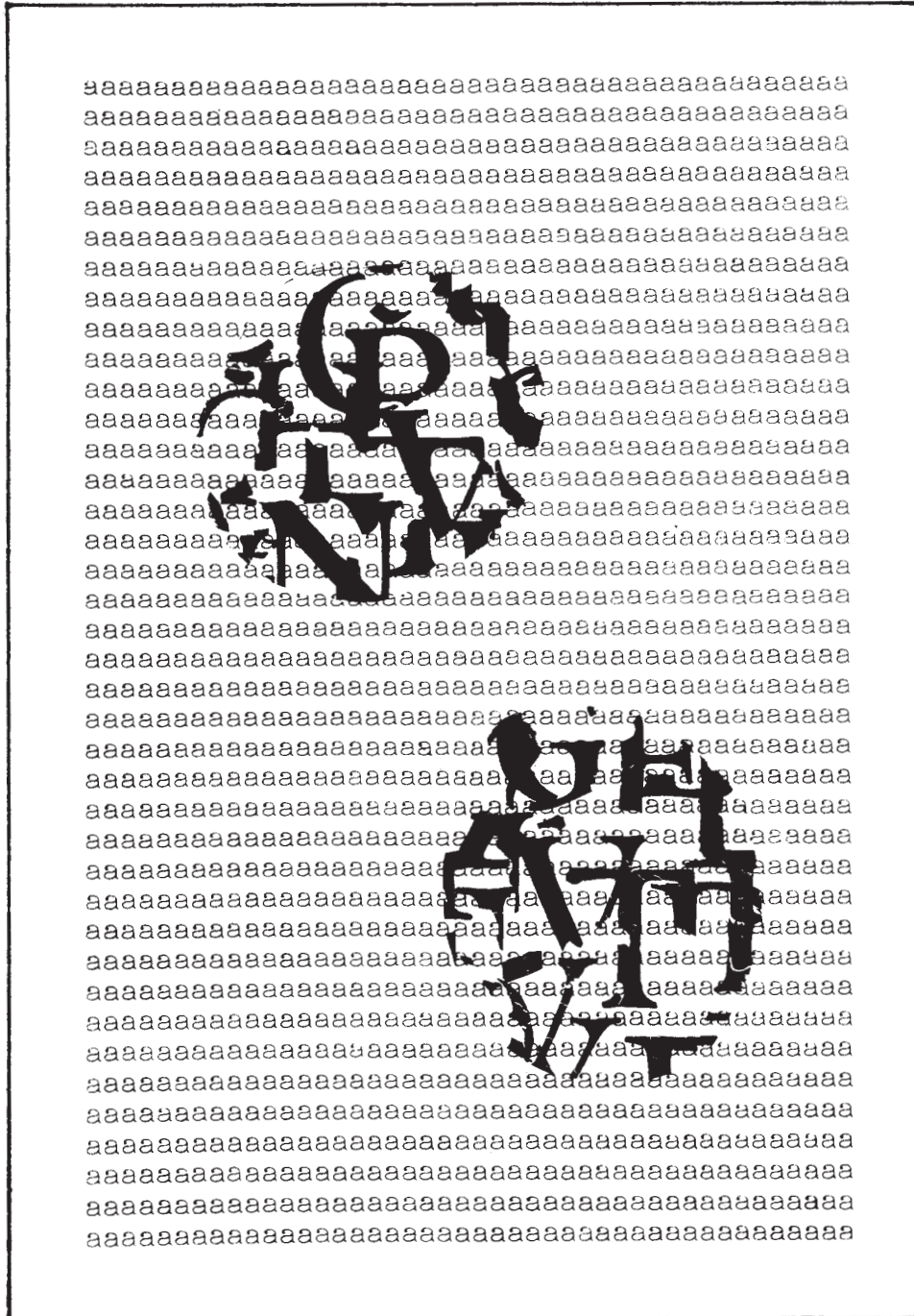
Jan Wojnar



Mřížková báseň 1/2, 2xA4, strojepis, propisot, koláž, 1975



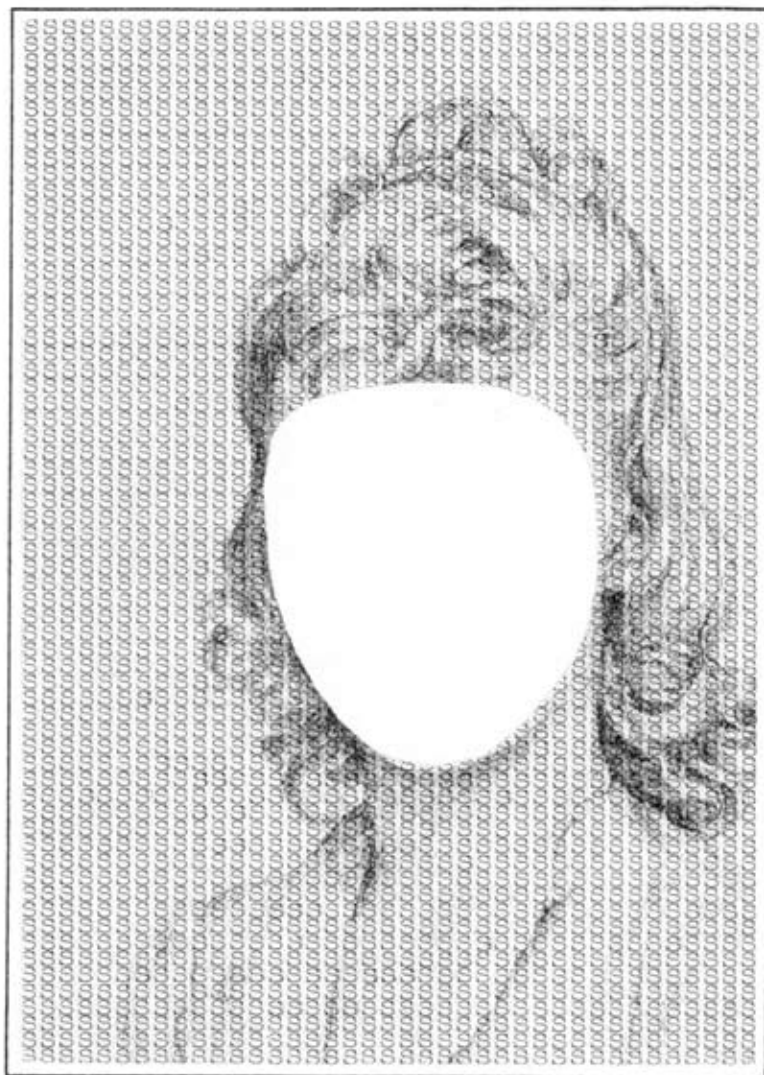
Jan Wojnar



Mřížková báseň 2/2, 2xA4, strojepis, propisot, koláž, 1975



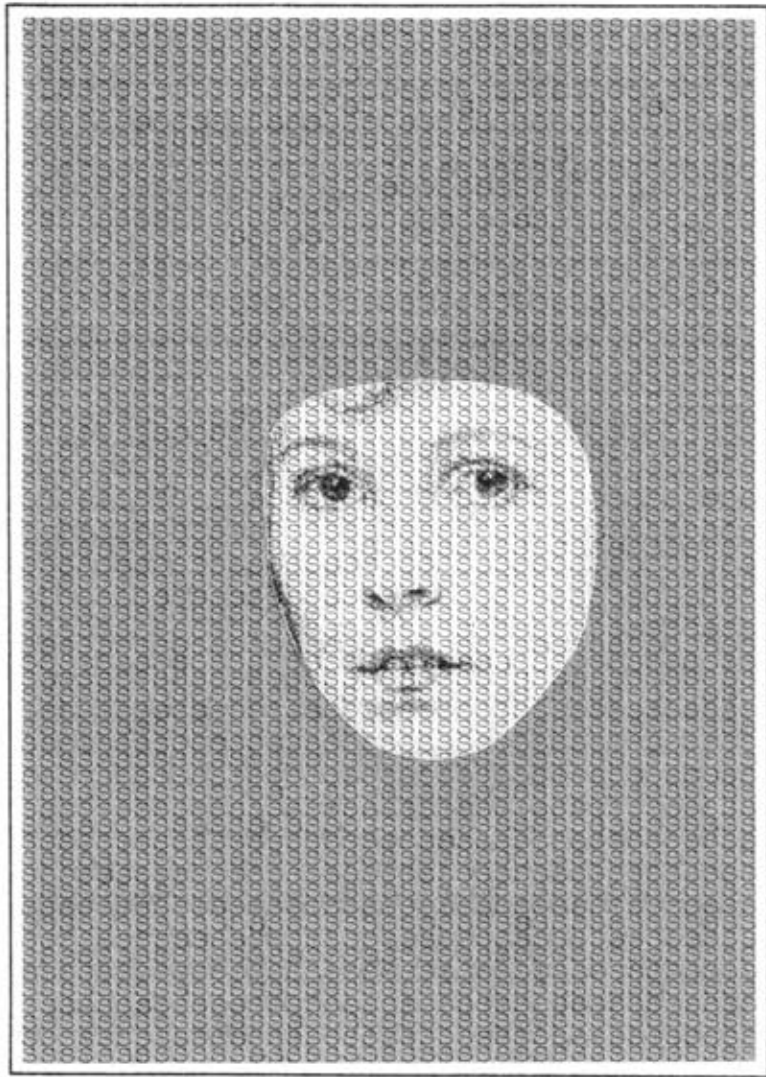
Jan Wojnar



Mřížková báseň 1/2, 2xA4, strojpis, koláž, 1974



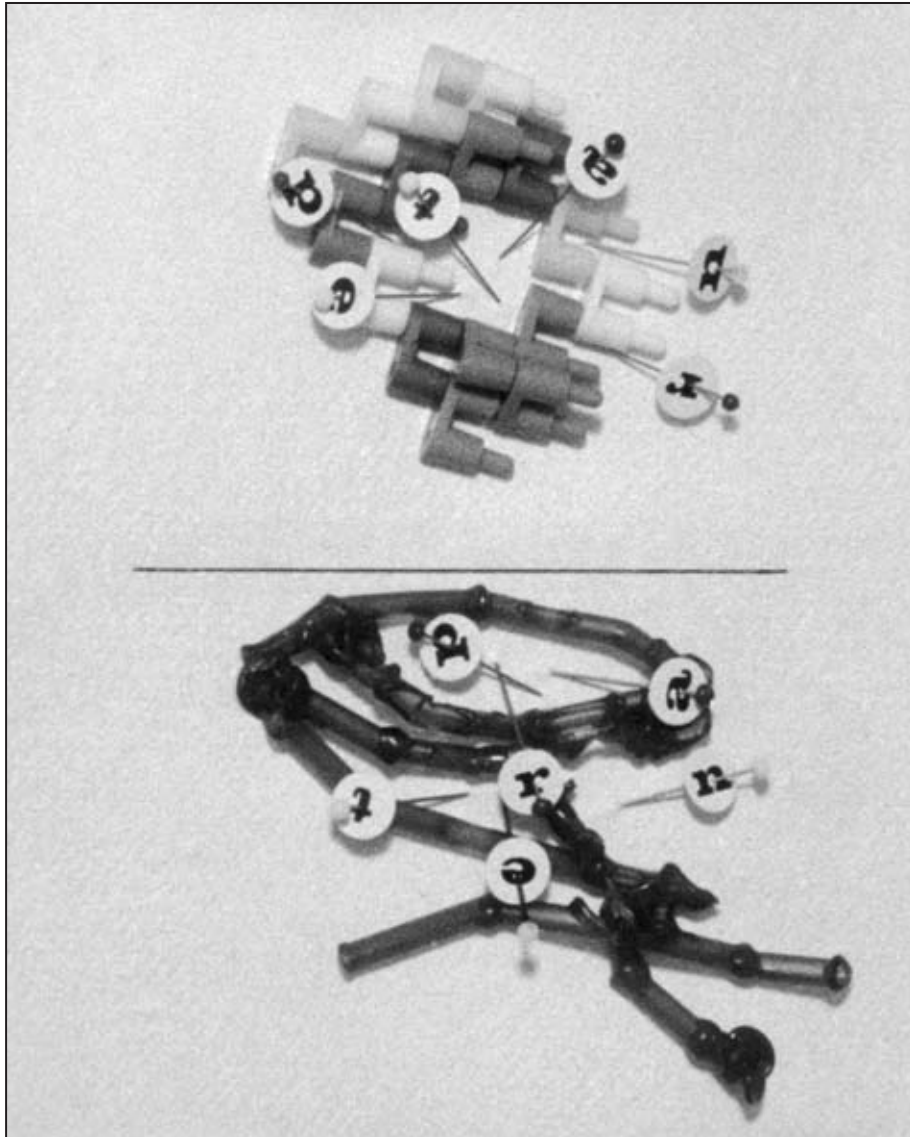
Jan Wojnar



Mřížková báseň 2/2, 2xA4, strojpis, koláž, 1974



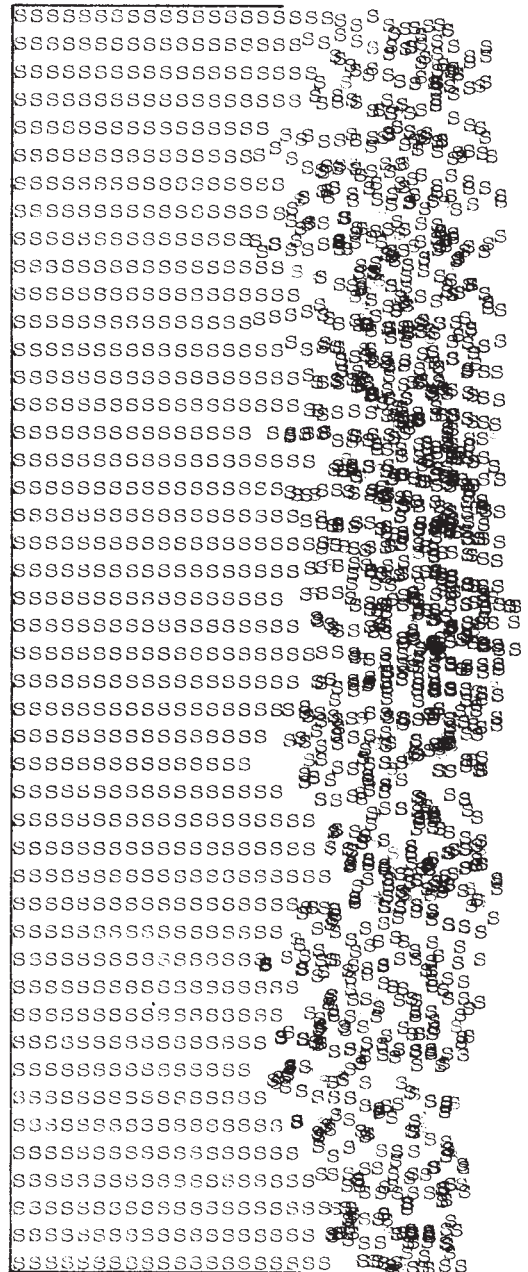
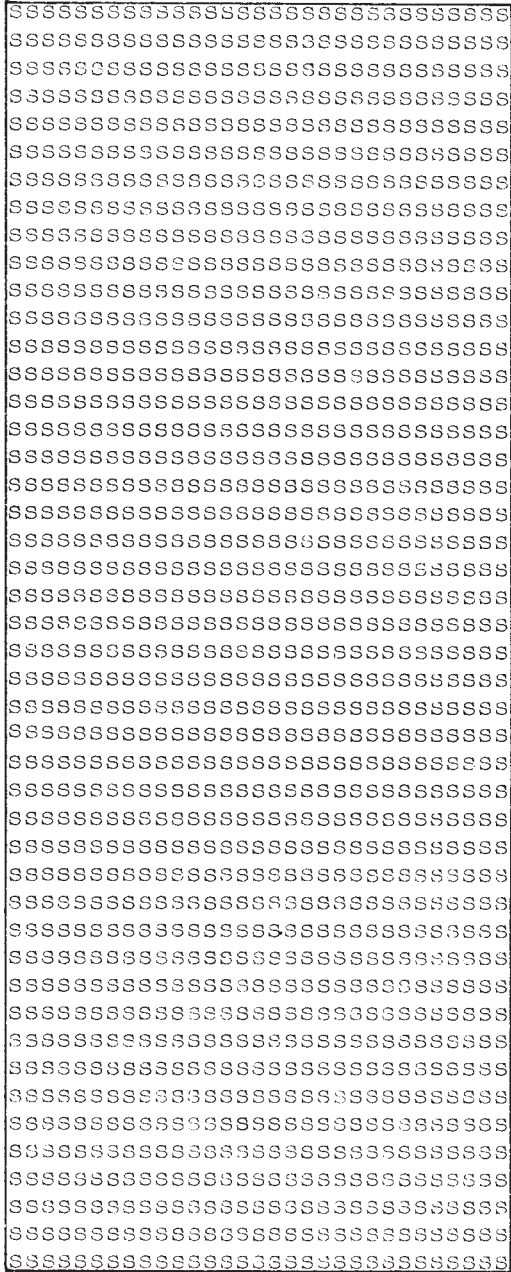
Jan Wojnar



*Mřížková báseň, objekt 30x30x3 cm, termoplast, propisot, špendlíky, 1977*



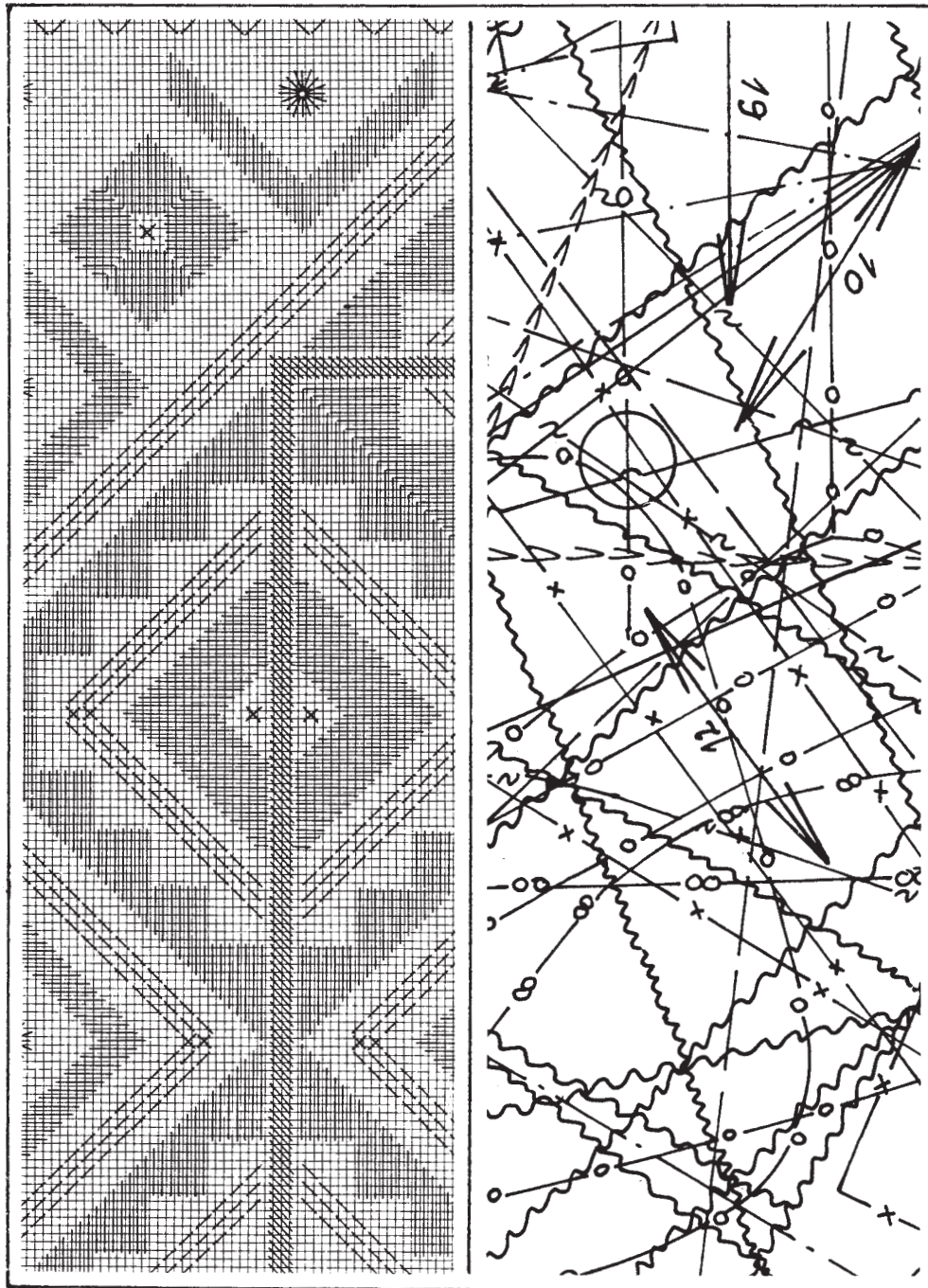
Jan Wojnar



Mřížková báseň, A4, strojopis, kresba, 1976



Jan Wojnar



Mřížka pro mřížkovou báseň, A4, koláž, 1982



Jan Wojnar



## ↘ Jan Wojnar

Jan Wojnar (17. 8. 1944, Vendryně), autor konceptuálních děl, fotografických sérií, obrazů, objektů, kreseb a básníků, žije v Třinci. Vystudoval Strojní průmyslovou školu v Karviné. Od 2. pol. 60. let se soustavně věnuje netradičním formám umění v rámci hnutí tzv. nové citlivosti, vč. vizuální poezie, později se jeho tvorba plně podřídila konceptuálnímu myšlení. Vystavoval doma i v zahraničí, také v rámci mezinárodních sympozií a výstav vizuální poezie (např. Rotterdam 1975, Utrecht 1975, Londýn 1978 ad.), samostatně i v rámci kolektivních výstav své fotografie, kresby, objekty, koláže, přesýpací, vztahné a mřížkové básně a další originální díla. Spolu s Karlem Adamusem a Pavlem Rudolfem vystavoval v Orlové (1982). Účastnil se výstav Klubu konkréťistů a Klubu konkréťistů 2 (2001). Samostatnou výstavu jeho *Vizuální poezie* připravila Galerie města Plzně (2003), *Vizuální poezii, fotografie a objekty* vystavil ve studiu MDK PB v Opavě (1989), *Vizuální realizace* vystavoval v Galerii Student v Ostravě (2004), *Mřížkové básně* v Galerii studentského klubu v Brně (1977), v Galerii na půdě v Českém Těšíně (1981) a v Galerii H v Praze (2005). V roce 1991 připravilo Studio Della v Ostravě soubornou výstavu *Tvorba J. Wojnara*, o čtyři roky později byly vystaveny *Přesýpací básně a výběr z tvorby Jana Wojnara* v Galerii Langův dům ve Frýdku-Místku. *Vztahové realizace* byly vystaveny v letech 2000 v Opavě a Lounech a v r. 2001 v Brně. Svým dílem je Jan Wojnar zastoupen v řadě soukromých sbírek, dále např. ve sbírce Moravské galerie v Brně a Muzea umění v Olomouci.





## ➤ Ne regionální, ale z regionu

Rozhovor  
s šéfredaktorkou,  
editorkou a korektorkou  
Pandory v jedné osobě,  
Kateřinou Toškovou,  
vedla Jitka N. Srbová.

**Představme nejprve Pandoru krátce  
těm, kdo ji doposud neznají. Pro  
jakého čtenáře ji vydáváte, jak často  
vychází, kde ji můžeme vidět, koupit?**

Pandora vychází dvakrát ročně v Ústí nad Labem, vidět ji můžete ve všech krajských knihovnách, koupit pak v severočeských knihkupectvích, místy v Praze a Brně a sporadicky i v jiných městech. A když mi napíšete, pošlu vám ji až domů. A čtenáři? Většinu obsahu Pandory tvoří teoretické

články a česká beletrie, tedy snad ta její kvalitnější část – tím je určen i okruh čtenářů: literáti, studenti bohemistiky a ostatní literární hledači. Už si nedělám iluze, že bychom mohli zaujmout širší publikum. Dlouho jsem to zvažovala a nakonec jsem upřednostnila kvalitu a zajímavost na úkor srozumitelnosti pro všechny společenské vrstvy. Ačkoli představa takového literárního Blesku mě pořád láká... Nakladatelské katastrofy, autorské milenecké trojice, tiché bitky mezi autory a kritiky, literární sebevraždy... to by byly články!

**Proč vůbec ten název? Mytická Pandora přece nic moc dobrého nepřinesla...**

...ale byla ženou vším obdařenou, a o to dnes jde, ne? Nikoho už nezajímají účely a důsledky...! Popravdě: tenhle název daly časopisu generace šéfredaktorů přede mnou, já jsem ho převzala i s tradicí časopisu. A nakonec se – aspoň navenek – zdá, že název je to jediné, co pojí současná čísla s těmi staříčkými.

**Pokud jsem správně pochopila z průzkumu starších ročníků, Pandoru nejprve vydávali přímo studenti PF Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem pod vedením Ivo Haráka, poté vzniklo občanské sdružení *Nad Labem* a časopis se pozvolna nálepky studentského periodika zbavil. Přesto asi budou studenti tvořit část pravidelných přispěvatelů – jak stabilní je vlastně kolektiv, který jednotlivá čísla připravuje? Kdo je za většinu práce kolem Pandory kromě tebe zodpovědný?**

Informace máš správné. Za poslední dva roky jsme si tady na Severu vytvořili docela velký okruh spolupracovníků, ale jádro tvoří lidé, kteří se potkali na ústecké Univerzitě – kromě mě tu studuje ještě Pavel Horký, Jirka Koten je



Jediná oficiální podobizna K. Toškové



absolventem a teď tu učí, stejně jako Honza Tlustý. V Ústí studoval i grafik Jirka Hanek. „Zvenku“, tj. radami, kontakty a skvělými nápady, nám pak pomáhají další Severočeši – výtvarníci Martin Kolář a Jiří Kubový a literáti Radek Fridrich a Martin Fibiger. A kdo je za většinu práce kromě mě zodpovědný...? Je to hloupé a především neekonomické, ale nikdo další..



Radek Malý na Pandořině čtení, 22. 11. 2005

**Z vnějšku pozorováno, výtvarná podoba Pandory se hodně proměňovala, jak časopis „dospíval“. První čísla působila jako ručně kopírovaný samizdat, poslední však už mají vyloženě profesionální formu, a zdá se, že se ustálil i formát. Pandora věnovaná tichu dokonce měla i bibliofilskou variantu. Bude evoluce pokračovat, nebo se zdá, že jste dosáhli toho, co jste hledali?**

Krásná otázka! Také si ji kladu. Neustále. Když jsem časopis přebírala, byl mým vzorem Weles či Labyrint revue. Tehdy jsem si myslela, že dotáhnout Pandoru na takovou úroveň je nemožné. Ale pak jsem potkala Jirku Hanka, teď už „našeho“ grafika, a nemožné bylo zrealizováno. Když si ve slabé chvílce listuju starými čísly, kacířsky si říkám, že jsem na konci cesty, u cíle. Nikdy jsem totiž Pandoru neplánovala jako svůj celoživotní koníček, zneužívala jsem ji jen k ověření vlastních schopností, chtěla jsem si na ní vyzkoušet, co

zvládnou a co už ne. A myslím, že jsem se naučila dost nového: nahlédla jsem do literárního provozu, dokázala sehnat peníze, naučila se vyplnit daňové přiznání, uspořádala řadu literárních večerů atd. atd. Trochu mě mrzí, že jsem tak daleko došla už teď... To mělo nastat ve třiceti, kdy bych se spokojeně ohlédla za vykonanou prací a s klidným srdcem si pořídila zahrádku. Naštěstí ale stále přicházejí nové výzvy, nové nápady, noví akční lidé, kteří dokážou dobít energií, a tak se Pandora pořád vyvíjí a hlavně tloustne. Ostatně – čtenáři Wagonu brzy uvidí sami! Čtrnácté číslo totiž vychází ve spolupráci s vámi a podle předběžných předpokladů bude zase o něco lepší než ta předchozí!

**Jak vůbec vzniká nové číslo. Kdo vybírá téma, jak se scházejí příspěvky, oslovujete autory nebo se vám sami hlásí?**

Téma vybíráme na společné redakční radě. Nápadů je většinou spousta, ale postupně prořídí – nosnost tématu je vždycky závislá na současné literární



produkcí, snažíme se vybírat taková témata, která kopírují některou z linií současné české beletrie. Pak je důležité, abychom si stanovili půdorys čísla, nějakou tu koncepci, hlavní záměr a způsob jeho realizace. Podle toho pak vytipujeme autory a žádáme je o příspěvky. Autoři, kteří se ozývají sami, nám zhusta do aktuálního tématu nezapadají, nejen pro ně je určena rubrika Beletrie ve druhé části časopisu.

**Jak se to s regionálním charakterem časopisu – myslíš, že vás Ústecko nějak definuje nebo odlišuje?**

Vždycky jsem se snažila o to, aby bylo na Pandoře znát, že je ze severních Čech – ne regionální, ale z regionu. Zdá se mi, že severočeská literární scéna je hodně zajímavá, proto nám záleží na tom, aby se v každém čísle objevil některý ze Severočeňů, tím vlastně mapujeme tvorbu autorů z regionu v jejím průběhu. A jiná specifika? My zevnitř je moc nevnímáme... Ale slyšela jsem zajímavý názor na naší grafickou úpravu: prý je tak strohá a přímá jako tenhle region, narozdíl od Welesovské jihomoravské ornamentálnosti třeba. A pak se taky říká, že Severočeši jsou cyničtí, ironičtí. Což je opravdu občas v Pandoře vidět.

**Jak na vás reagují ostatní časopisy nebo jiná média. Všimají si vás, jsou nová čísla často recenzována?**

Mno... Nevšimla jsem si, že by se nějak často recenzovaly časopisy... Odbudou se vždycky jen takovou tou kratičkou poznámkou na okraji nebo pod čarou... A ano, i tam už jsme se párkrát objevili... Zvýšené pozornosti se dostalo hlavně zatím poslednímu číslu o tichu. Bylo to příjemné. Ale důležitější jsou pro mě přímé ohlasy a názory čtenářů – jsem ráda za každou připomínku, protože každý takový kritický detail nás posune dál.

**Je pro vás někdo přímá konkurence, případně, má podle tebe smysl uvažovat v oblasti časopisů, které převážně žijí z grantů a sponzorských darů, konkurenčně?**

Já ten literární provoz pořád sleduju jen z dálky, z Ústí, proto o něm možná smýšlím trochu naivně... Nezdá se mi, že by spolu časopisy nějak soupeřily, mám spíš opačné zkušenosti. On ten český literární píseček je hodně malý, takže rivalita i spolupráce je asi z velké části otázkou osobních vztahů. A naše redakce se velmi ráda druzí a přátelí.

**Pojďme teď od Pandory k tobě. Máš nějakou ambici, kterou jsi sama pro sebe jako vůdčí osobnost projektu ještě nesplnila? Baví tě to pořád?**

A jsme zpátky u té zahrádky... Jestli se ptáš na Pandoru, pak musím přiznat, že samozřejmě vidím všechny její slabiny. Ale celkově, v kontextu předchozích čísel, je myslím tam, kde jsem ji chtěla mít. Kromě financí a distribuce samozřejmě. Ale žádné další ambice, jako třeba expanzi do zahraničí, nemám. A stejně je paradoxní, že právě teď je před námi úkol nejtěžší: udržet úroveň. A jestli mě to baví? Kdybych chtěla odpovědět, musela bych zabíhat do osobních věcí, za poslední rok se pro mě leccos změnilo, včetně priorit, třeba právě ty finance už bych radši využívala jinak než na časopis... A tak nechám otázku nezodpovězenou.



I. Harák a M. Fibiger listující, slečna, P. Linhart a J. Nejedlý, Kateřina Kováčová a Ivo Harák na křtu Pandory 11, 2005

**Díky studiu i práci šéfredaktorky se dostaneš ke spoustě textů, sledovat současné literární dění je asi samozřejmost. Je něco, co ti na něm vadí, co tě štve? A něco, co se ti naopak líbí?**

Na literárním dění, nebo na literární produkci? Obojí je pro mě zajímavé. A zvláštní. Byla jsem vychována v asi příliš křesťanském duchu, proto mě pořád udivuje, komu a proč vycházejí knihy, jak jsou někteří literáti ješitní, jak si recenzenti vybírají knihy... A z opačné strany mě udivuje nevyčerpatelné nadšení určitých lidí kolem literatury a to, jak výborné a kvalitní věci dělají. V regionech i centrech. A taky jejich vstřícnost a ochota spolupracovat. To jsou věci, které mě pořád u literárního provozu drží.

**Z pozice internetového média se musím nutně zeptat, jaký máš názor na literaturu na internetu. Je to pro tebe legitimní prostředí, a nebo máš sama problém se zorientovat v prostředí různých rozcestníků, časopisů, serverů, blogů... Sleduješ některé?**

Snažím se je sledovat. Ale pokud o nich mám vynést nějaký hodnotící soud, musím je aspoň pracovně a velmi vágně rozdělit – na ta, která mají koncepci, uspořádání, čili především nějaké síto, a ta, která jsou volným prostorem pro texty a názory a síto postrádají. Ty prvně popsané servery se mi mnoho neliší od tištěných periodik. Ani obsahově, ani formálně. Asis ode mě čekala velkou obhajobu tištěné podoby a vůbec artefaktu knihy, ale mně elektronické texty ani v nejmenším nevadí – i s notebookem se dá dobře ležet v posteli, kabel mám kvůli tomu přes celý pokoj, a šustění papíru mi nechybí, dokonce ani smrad starých knih. A navíc – já se poslední dobou poměrně často stěhuju a řeknu ti, že přesun knihovny je to neúpornější, co může člověka potkat! Ale ty servery – druhá skupina, Literra, Písmák, zčásti i Totem a další, které postrádají jakékoli vytyčování a korekci, jsou mi myslím výtečným prostorem pro mladou tvorbu se všemi jejími záporů i klady: nadprodukce, epigonství, minimální sebekritičnost, drzost a ostré odsudky na jedné straně a zajímavé nápady, čerstvé vidění a novátorství na



straně druhé. Z uvedeného vyplývá i neskutečně ohromné a neutříděné množství textů, v němž se perly hledají vcelku obtížně. Ale pravdou je, že když chci do Pandory někoho překvapivě zajímavého, nelituju času a procházím právě tyto servery. No a pak tu jsou ty blogy... Ale v těch se vůbec nevyznám, občas zajdu na návštěvu za Milanem Děžinským ([www.dezinsky.bloguje.cz](http://www.dezinsky.bloguje.cz)), Pavlem Kotrlou ([kotrla.com](http://kotrla.com)), Ondřejem Lipárem ([lipar.blogspot.com](http://lipar.blogspot.com)) a tak... Často běhám i po stránkách některých nakladatelství – ty jsou mi hlavně informačním zdrojem. Svoji skvělou databázi autorů a vydaných knih nechal na webu Petrov ([www.ipetrov.cz](http://www.ipetrov.cz)), sleduju i stránky Kertésovy Literárne a kulturní agentúry ([www.lca.sk](http://www.lca.sk)) a další.

**Jaký máš názor na literární ceny typu Magnesia Litera? Myslíš, že je to potřeba, má to nějakou vypovídací hodnotu? Shodneš se aspoň v některém případě s oceněními?**

Hele, já tomuhle oceňování vůbec nerozumím. Nechápu, jak může někdo bodovat kvalitu knížek: tahle je za čtyři a půl hvězdičky a tahle za pět, takže vyhraje? Tohle by snad šlo, kdyby byly kategorie nastavené aspoň podle žánrů: tahle detektivka má lépe zvládnutou zápletku a drží napětí až do poslední chvíle, zatímco tamta se drží příliš průhledného schématu. Ale v době postmoderní je i toto kritérium dost obtížné. Smysluplné jsou podle mě snad jen ceny za celoživotní přínos, které často připomínají autory, na které se z různých důvodů zapomíná. Tolik z pohledu literárního kritika. Z pohledu manažera musím tato ocenění ocenit. Zájem o vítězné knihy vždycky vzroste, přibývá recenzí i čtenářů a v důsledku celá tahle šaráda přispívá k propagaci literatury jako takové, což je jedině dobře. Už jen fakt, že se předávání cen objeví i v televizi, je myslím skvělou reklamou na literaturu. No a z pohledu šéfredaktorky mi tyhle ceny hodně vadí: protože mám pak noční můry z toho, že jsem ještě nepřečetla všechny oceněné tituly.

**Jakou knížku si vezmeš, když si chceš odpočinout?**

Záleží na tom, od čeho chci odpočívat – pokud od práce (učím češtinu) nebo od Pandory, pak nemůžu písmenka ani vidět, dokonce mívám období, kdy mi vadí filmy s titulky. Ale pokud si chci literárně užít, pak sahám po knihách fascinujících a strhujících – francouzský nový román, nějaká postmoderna, takové ty chytře konstruované knihy mě baví. Zcela zvláštní kategorií je pak poezie – tu nemůžu číst jen tak, na tu musím mít klid a soustředění a často taky pořádný blues, podzimní sychravo nebo nezřetelnej rozchod, to je dobrá doba na poezii.

**A jaká písmenka bychom právě teď našli v tvém batohu?**

Mno... nevím, jestli to můžu přiznat... ale co, jsou prázdniny, doba klidu, takže: znovu Malého prince a Betonovou zahradu a poprvé Zemi snivců. Taky nějaké ty knihy k diplomce. A ještě pořád trávím báječné zážitky z Letní filmové školy.

Děkujeme za rozhovor :)

J.N.S.